

SAĞLIK İSTATİSTİKLERİ YILLIĞI 2023

93,15 /dk
196,3 Kcal
17,01 /dk

SAĞLIK BİLGİ SİSTEMLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
SAĞLIK İSTATİSTİKLERİ YILLIĞI
2023

Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2023'teki bölümlerin verilerine Sağlıkta İstatistik ve Nedensel Analizler (SİNA) Platformu üzerinden QR kod ile elektronik olarak erişim sağlanabilmektedir.

Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2023'teki tüm istatistikler uluslararası tanımlara göre hesaplandı.

Ankara 2025

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
SAĞLIK İSTATİSTİKLERİ YILLIĞI
2023

Telif Hakkı Sahibi:

© Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, 2025

Bu dokümanda yer alan görüntü, yazı içeren bilgi ve belge, marka ve her tür fikri mülkiyet hakkı Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğüne ait olup dokümanda yer alan yazı ve sair içeriklerin, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayımlanması ve dağıtılması yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında 5846 sayılı Kanun uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Bu dokümandan kaynak gösterilmeksizin alıntı yapılamaz. Alıntı yapıldığında kaynak gösterimi 5846 sayılı Kanun’un 35’inci maddesi gereği: “Editör/Yazar Adları, Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı, alıntı yapılan kısmın sayfa numarası” belirtilmesi şeklinde olmalıdır.

Ekip Lideri

Doç. Dr. Şuayıp BİRİNCİ
Doç. Dr. Mustafa Mahir ÜLGÜ
Dr. Özgür SEZER

Editörler

Dr. Berrak BORA BAŞARA
Asiye AYGÜN
Tuğcan Adem ÖZDEMİR
Banu KULALI

Yazarlar

Dr. Berrak BORA BAŞARA
Asiye AYGÜN
Tuğcan Adem ÖZDEMİR
Banu KULALI
İrem SOYTUTAN ÇAĞLAR
Saniye KARA
Dr. Ayfer ATEŞ PEKERİÇLİ
Dr. Selen Begüm UZUN
Derya KARAGÖZ
Birsen BİRGE KAYIŞ
Gökalg Kadri YENTÜR

Kapak Tasarımı

Semih DOYRAN

ISBN : 978-975-590-682-9
Sağlık Bakanlığı Yayın No : 1301

Katkıda Bulunanlar

Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

- Sağlık İstatistikleri Daire Başkanlığı
- Sağlık İnsan Gücü Planlama Daire Başkanlığı
- Doku, Organ Nakli ve Diyaliz Hizmetleri Daire Başkanlığı

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

- Aile Hekimliği Eğitim ve İzleme Daire Başkanlığı
- Çocuk ve Ergen Sağlığı Daire Başkanlığı
- Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı
- Tüberküloz Daire Başkanlığı
- Aşı ile Önlenabilir Hastalıklar ve Bağışıklama Daire Başkanlığı
- Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Daire Başkanlığı
- Birinci Basamak Sağlık Kuruluşları Planlama ve Organizasyon Daire Başkanlığı
- Tütün ve Madde Bağımlılığı ile Mücadele Daire Başkanlığı
- Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Daire Başkanlığı
- Zoonotik ve Vektörel Hastalıklar Daire Başkanlığı
- Toplum Sağlığı Hizmetleri ve Eğitim Daire Başkanlığı
- Aile Hekimliği Uygulama ve Geliştirme Daire Başkanlığı
- Kronik Hastalıklar ve Yaşlı Sağlığı Daire Başkanlığı
- Kanseri Daire Başkanlığı

Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

- Akılcı İlaç Kullanımı Daire Başkanlığı
- Ekonomik Değerlendirmeler ve İlaç Tedarik Yönetim Daire Başkanlığı

Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

- İzleme Değerlendirme Daire Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS)	V
Kısaltmalar	VI
Bölüm 1	
Genel Demografik Göstergeler.....	1
Bölüm 2	
Mortalite	17
Bölüm 3	
Morbidite	40
Bölüm 4	
Risk Faktörleri.....	62
Bölüm 5	
Hastalıkların Önlenmesi ve Sağlığın Korunması	86
Bölüm 6	
Küresel Hastalık Yüğü 2021 Türkiye Sonuçları	99
Bölüm 7	
Sağlık Hizmeti Verilen Kurumlar ve Altyapıları	122
Bölüm 8	
Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı	157
Bölüm 9	
İlaç İstatistikleri.....	202
Bölüm 10	
Sağlıkta İnsan Kaynakları	220
Bölüm 11	
Sağlık Ekonomisi ve Finansmanı	257
Bölüm 12	
Acil Sağlık Hizmetleri.....	274
Sağlık Bakanlığı Bünyesindeki Bazı Uygulamalara Ait Genel Bilgilendirme.....	288

İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS)

İBBS-1	İBBS-2	İBBS-3
Akdeniz	Antalya Alt Bölgesi	Antalya
		Isparta Burdur
	Adana Alt Bölgesi	Adana Mersin
Batı Anadolu	Hatay Alt Bölgesi	Hatay Kahramanmaraş Osmaniye
	Ankara Alt Bölgesi	Ankara
Batı Karadeniz	Konya Alt Bölgesi	Konya Karaman
	Zonguldak Alt Bölgesi	Zonguldak Karabük Bartın
	Kastamonu Alt Bölgesi	Kastamonu Çankırı Sinop
Batı Marmara	Samsun Alt Bölgesi	Samsun Tokat Çorum Amasya
	Tekirdağ Alt Bölgesi	Tekirdağ Edirne Kırklareli
Doğu Karadeniz	Balıkesir Alt Bölgesi	Balıkesir Çanakkale
	Trabzon Alt Bölgesi	Trabzon Ordu Giresun Rize Artvin Gümüşhane
Doğu Marmara	Bursa Alt Bölgesi	Bursa Eskişehir Bilecik
	Kocaeli Alt Bölgesi	Kocaeli Sakarya Düzce Bolu Yalova

İBBS-1	İBBS-2	İBBS-3
Ege	İzmir Alt Bölgesi	İzmir
	Aydın Alt Bölgesi	Aydın Denizli Muğla
	Manisa Alt Bölgesi	Manisa Afyonkarahisar Kütahya Uşak
Güneydoğu Anadolu	Gaziantep Alt Bölgesi	Gaziantep Adıyaman Kilis
	Şanlıurfa Alt Bölgesi	Şanlıurfa Diyarbakır
	Mardin Alt Bölgesi	Mardin Batman Şırnak Siirt
İstanbul	İstanbul Alt Bölgesi	İstanbul
Kuzeydoğu Anadolu	Erzurum Alt Bölgesi	Erzurum Erzincan Bayburt
	Ağrı Alt Bölgesi	Ağrı Kars Iğdır Ardahan
Ortadoğu Anadolu	Malatya Alt Bölgesi	Malatya Elazığ Bingöl Tunceli
	Van Alt Bölgesi	Van Muş Bitlis Hakkari
Orta Anadolu	Kırıkkale Alt Bölgesi	Kırıkkale Aksaray Niğde Nevşehir Kırşehir
	Kayseri Alt Bölgesi	Kayseri Sivas Yozgat

Kısaltmalar

AB	: Avrupa Birliği
AÇSAP	: Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AHBS	: Aile Hekimliği Bilgi Sistemi
ATC	: Anatomik Terapötik Kimyasal
BCG	: Bacille Calmette-Guerin (Verem) Aşısı
BKİ	: Beden Kütle İndeksi
BT	: Bilgisayarlı Tomografi
cm	: Santimetre
ÇEKÜS	: Çocuk, Ergen, Kadın ve Üreme Sağlığı
ÇKYS	: Çekirdek Kaynak Yönetim Sistemi
DaBT	: Difteri aselüler Boğmaca Tetanoz Aşısı
DALY	: Engelliliğe Ayarlanmış Yaşam Yılı
DDD	: Günlük Tanımlanmış Doz
dl	: Desilitre
DSÖ/ WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
ECDC	: Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi
EKİP	: Entegre Kurumsal İşlem Platformu
EKO	: Ekokardiyografi
EUROSTAT	: Avrupa İstatistik Ofisi
GLOBOCAN	: Küresel Kanser Gözlemevi
gr	: Gram
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
HALE	: Sağlığa Ayarlanmış Yaşam Beklentisi
HBV	: Hepatit B Aşısı
HbA1c	: Hemogloblin A1c (Glikolize Hemogloblin)
HDL	: Yüksek Dansiteli Lipoprotein
Hib	: Hemofilus Influenza Tip B Aşısı
HSYS	: Halk Sağlığı Yönetim Sistemi
IARC	: Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı
ICD-10	: Uluslararası Hastalık Sınıflandırması
ICHI	: Uluslararası Sağlık Müdahalesi Sınıflaması
IDF	: Uluslararası Diyabet Federasyonu
IHME	: Sağlık Ölçümleri ve Değerlendirme Enstitüsü
İBBS	: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması
İPA	: İnaktif Polio Aşısı
İTS	: İlaç Takip Sistemi
KETEM	: Kanseri Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi
KHY	: Küresel Hastalık Yüklü
Kg	: Kilogram
KKK	: Kızamık Kızamıkçık Kabakulak Aşısı
KOAH	: Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı
KPA	: Konjuge Pnömonokok Aşısı
MERNİS	: Merkezi Nüfus İdare Sistemi
MET	: Metabolik Eşdeğerlilik
MİZ	: Mekansal İş Zekası
mg	: Miligram

mL	: Mililitre
MR	: Manyetik Rezonans
MSB	: Milli Savunma Bakanlığı
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
PET	: Pozitron Emisyon Tomografisi
RBS	: Reçete Bilgi Sistemi
SB	: Sağlık Bakanlığı
SGP	: Satınalma Gücü Paritesi
SHM	: Sağlıklı Hayat Merkezi
SİNA	: Sağlıkta İstatistik ve Nedensel Analizler
SPTS	: Sağlık Personeli Takip Sistemi
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
₺	: Türk Lirası
TNSA	: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması
TSM	: Toplum Sağlığı Merkezi
TÜFE	: Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UN IGME	: Birleşmiş Milletler Kuruluşlar Arası Çocuk Ölümleri Tahmin Grubu
UN MMEIG	: Birleşmiş Milletler Kuruluşlar Arası Anne Ölümleri Tahmin Grubu
UNPD	: Birleşmiş Milletler Nüfus Birimi
YLD	: Engellilikle Geçirilen Yaşam Yılı
YLL	: Kaybedilen Yaşam Yılı
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

Tablo Listesi

Bölüm 1. Genel Demografik Göstergeler

Tablo 1.1. Yıllara Göre Genel Demografik Göstergeler	3
Tablo 1.2. Yaş Gruplarına Göre Nüfus, 2000, 2023.....	3
Tablo 1.3. İllere Göre Bazı Genel Demografik Göstergeler, 2023	14

Bölüm 2. Mortalite

Tablo 2.1. Yıllara, ICD-10 Ana Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Ölüm Nedenlerinin Dağılımı, (%)	27
Tablo 2.2. ICD-10 Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Seçilmiş Nedenlerin Yaşa Standardize Erken Ölüm Hızları, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2022, 2023	33
Tablo 2.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre Yaşa Standardize Edilmiş Kaçınılabılır Ölüm Hızı, (100.000’de, Avrupa Standart Nüfusu)	34

Bölüm 3. Morbidite

Tablo 3.1. Yıllara Göre Enfeksiyon Hastalıklarının Vaka Sayıları	41
Tablo 3.2. Yıllara Göre Enfeksiyon Hastalıklarının İnsidansı, (100.000 Nüfusta).....	41
Tablo 3.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre Toplam Kanser İnsidansı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu)	44
Tablo 3.4. Yıllara Göre Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanser Türünün İnsidansı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu)	45
Tablo 3.5. Yıllara Göre Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanser Türünün İnsidansı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu)	46
Tablo 3.6. Cinsiyete Göre Kanser Türlerinin İnsidansı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2019	47
Tablo 3.7. Cinsiyete Göre Kanser İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2022	48
Tablo 3.8. On Beş Yaş ve Üzeri Kadınların Kendi Kendine Meme Muayenesi Yapma Durumunun Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022	53
Tablo 3.9. On Beş Yaş ve Üzeri Kadınların Mamografi Çektirme Durumunun Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022	53
Tablo 3.10. On Beş Yaş ve Üzeri Kadınların Smear Testi Yaptırma Durumunun Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022	53
Tablo 3.11. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Kişisel Bakım Faaliyetlerini Gerçekleştirirken Zorluk Çekenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022	54
Tablo 3.12. 0-6 Yaş Çocukların Son 6 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022	54
Tablo 3.13. 7-14 Yaş Çocukların Son 6 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022	55

Tablo 3.14. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Son 12 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022	55
Tablo 3.15. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Hipertansiyon, Diyabet ve Yüksek Kolesterol Tanısı Alan Hastaların Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017.....	56
Tablo 3.16. 0-14 Yaş Çocukların Genel Sağlık Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2022.....	56
Tablo 3.17. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Genel Sağlık Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2022.....	57
Tablo 3.18. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Gözlük veya Lens Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022.....	57
Tablo 3.19. On Beş Yaş ve Üzeri Görme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022.....	58
Tablo 3.20. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin İşitme Cihazı Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022.....	58
Tablo 3.21. On Beş Yaş ve Üzeri İşitme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022.....	58
Tablo 3.22. Yıllara Göre On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Son 12 Ay İçerisinde Sağlık Sorunları Nedeniyle İşe Ara Verenlerin Yüzdesi, (%) ve Ortalama İşe Ara Verme Süresi, (Gün)	59
Tablo 3.23. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Cinsiyete Göre Bazı Zihinsel Problemlerin Son 2 Hafta İçerisinde Neredeyse Her Gün Görülme Yüzdesi, (%), 2019, 2022.....	59

Bölüm 4. Risk Faktörleri

Tablo 4.1. Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022.....	63
Tablo 4.2. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Tütün Mamulü Kullanmaya Başlama Nedenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022	65
Tablo 4.3. Alkol Kullanma Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022.....	66
Tablo 4.4. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Alkol Kullanmaya Başlama Nedenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022.....	67
Tablo 4.5. Boy ve Kilo Ortalamalarının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı (Beyana Dayalı), 2022.....	67
Tablo 4.6. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Beden Kütle İndeksinin Cinsiyete Göre Dağılımı (Beyana Dayalı), (%), 2016, 2019, 2022.....	68
Tablo 4.7. İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Antropometrik Ölçümlerinin Z-Skoruna Göre Dağılımı, (%), 2016....	71
Tablo 4.8. İBBS-1'e Göre İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Sadece Anne Sütü ve Ortalama Anne Sütü Alma Süreleri ile BKİ-Z Skoru Şişmanlık Oranının Dağılımı, (%), 2016	71
Tablo 4.9. İki Yaş Altı Bebeklerin Anne Sütü ile Beslenme Durumlarının Yaşa (Ay) Göre Dağılımı, (%), 2018..	72
Tablo 4.10. İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Besin ve İçeceklerin Tüketim Sıklıklarının Dağılımı (Ailelerin Beyanına Dayalı), (%), 2016	73

Tablo 4.11. Meyve Tüketme Sıklığının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022.....	74
Tablo 4.12. Sebze ya da Salata Tüketme Sıklığının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022.....	75
Tablo 4.13. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Son 12 Ay İçerisinde Koruyucu Hizmetlerden Faydalanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022.....	77
Tablo 4.14. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Kolesterol ve Açlık Trigliserid Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017.....	79
Tablo 4.15. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Tuz Kullanımının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017.....	79
Tablo 4.16. Fiziksel Aktivite Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017.....	80
Tablo 4.17. Son 4 Hafta İçerisinde Bedensel Ağrı Hissedenlerin Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022	80
Tablo 4.18. Herhangi Bir Yardım Almadan ya da Yardımcı Bir Araç Kullanmadan Yürüyemeyenler, Merdiven İnip Çıkamayanların Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022.....	81
Tablo 4.19. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Hastalık, Engellilik veya Yaşlılığa Bağlı Kronik Problemler Yaşayan Bireylere Haftada En Az Bir Kere Bakım ya da Yardım Sağlama Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022	81
Tablo 4.20. Yaşlılarına Göre Öğrenmede ve Hatırlamada Zorluk Çeken Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022	82
Tablo 4.21. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Ciddi Kişisel Bir Problemi Olduğunda Güvенеbileceği, Çok Yakın Kaç Kişinin Olduğunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022	82
Tablo 4.22. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin İhtiyacı Olduğunda Komşulardan Yardım Alabilme Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022	82

Bölüm 5. Hastalıkların Önlenmesi ve Sağlığın Korunması

Tablo 5.1. Yıllara Göre Aşılama Hızları, (%)	87
Tablo 5.2. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Doğum Göstergeleri, (%).....	90
Tablo 5.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Sezaryen ve Primer Sezaryen Ameliyatlarının Hastane Doğumları İçindeki Oranı, (%)	92
Tablo 5.4. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Antenatal Bakım Kapsamı (En Az Bir Ziyaret), (%).....	92
Tablo 5.5. İBBS-1'e Göre Gebe, Bebek ve Çocuk Tam İzlem Oranları, (%), 2022, 2023.....	96

Bölüm 6. Küresel Hastalık Yüğü 2021 Türkiye Sonuçları

Tablo 6.1. 2021 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam	100
Tablo 6.2. 2021 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek.....	101
Tablo 6.3. 2021 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın.....	101
Tablo 6.4. 2021 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam.....	102
Tablo 6.5. 2021 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek	103
Tablo 6.6. 2021 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın.....	103

Tablo 6.7. 2021 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam	104
Tablo 6.8. 2021 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek.....	105
Tablo 6.9. 2021 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın	105
Tablo 6.10. Cinsiyete Göre Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen 100.000 Kişiye Düşen DALY, 2002, 2021.....	117

Bölüm 7. Sağlık Hizmeti Verilen Kurumlar ve Altyapıları

Tablo 7.1. Dallara Göre Hastane ve Yatak Sayıları, 2023.....	124
Tablo 7.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%)	127
Tablo 7.3. Türlerine ve Sektörlere Göre Yoğun Bakım Yatak Sayıları ve Dağılımı, (%), 2023	130
Tablo 7.4. Sektörlere Göre Hastanelerde Ameliyathane Hizmetleri Altyapısı, 2023	137
Tablo 7.5. Sektörlere Göre 31.12.2023 Tarihinde Faal Olarak Sağlık Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Göstergeler.....	137
Tablo 7.6. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre 1.000.000 Kişiye Düşen Hemodiyaliz Cihazı Sayısı, 2023	140
Tablo 7.7. Yıllara Göre Hastanelerde Cihaz Sayıları.....	140
Tablo 7.8. Sektörlere Göre Hastanelerde Cihaz Sayıları, 2023	141
Tablo 7.9. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısı, 2023	141
Tablo 7.10. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısı, 2023	143
Tablo 7.11. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen Ultrason Cihazı Sayısı, 2023.....	145
Tablo 7.12. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen Doppler Ultrason Cihazı Sayısı, 2023.....	146
Tablo 7.13. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen EKO Cihazı Sayısı, 2023	146
Tablo 7.14. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen Mamografi Cihazı Sayısı, 2023.....	147
Tablo 7.15. İBBS-1'e Göre Özel Tıp Merkezi ve Özel Poliklinik Sayısı, 2023	148
Tablo 7.16. Sektörlere Göre Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlar, 2023.....	148
Tablo 7.17. Sektörlere Göre 31.12.2023 Tarihinde Faal Olarak Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Göstergeler	151
Tablo 7.18. Yıllara Göre Birinci Basamak Kurum Sayıları, Sağlık Bakanlığı	151
Tablo 7.19. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2023	154

Bölüm 8. Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı

Tablo 8.1. Yıllara ve Kurum Türlerine Göre Toplam Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler.....	158
Tablo 8.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Kişi Başı Hastanelere Müracaat Sayısı.....	164
Tablo 8.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Sayısı.....	168
Tablo 8.4. İBBS-1'e Göre Sağlık Bakanlığı Hastanelerinde Yatan Hastaların Sayısı ve Toplam Yatan Hasta Sayısı İçindeki Oranı, (%), 2023.....	169
Tablo 8.5. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Ameliyat Sayıları.....	169
Tablo 8.6. Sektörlere ve Ameliyat Gruplarına Göre Ameliyat Sayıları ve Dağılımı, (%), 2023	169
Tablo 8.7. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre 1.000 Kişiye Düşen Ameliyat Sayıları, 2023	170
Tablo 8.8. İBBS-1'e ve Ameliyat Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Ameliyat Sayıları, 2023.....	170
Tablo 8.9. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Ameliyat Sayısının Hastane Müracaat Sayısına Oranı, (%), 2023.....	171
Tablo 8.10. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatılan Gün Sayısı.....	171
Tablo 8.11. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatılan Gün Sayısı, Sağlık Bakanlığı.....	172
Tablo 8.12. Yıllara Göre Organ ve Doku Nakli Sayısı, Tüm Sektörler	182
Tablo 8.13. Yıllara Göre Organ ve Doku Nakli Bekleyen Hasta Sayısı, Tüm Sektörler	182
Tablo 8.14. Yıllara Göre Nakil Merkezi Sayısı, Tüm Sektörler	183
Tablo 8.15. Sektörlere Göre Hastanelerde Görüntüleme Sayısı, 2023	183
Tablo 8.16. Sektörlere Göre Hastanelerde Cihaz Başına Düşen Görüntüleme Sayısı, 2023	184
Tablo 8.17. Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000 Kişiye Düşen Görüntüleme Sayısı, 2023.....	184
Tablo 8.18. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen MR Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2023	186
Tablo 8.19. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen BT Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2023	187
Tablo 8.20. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen Ultrason Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2023	187
Tablo 8.21. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen Doppler Ultrason Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2023	188
Tablo 8.22. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen EKO Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2023	188
Tablo 8.23. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen Mamografi Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2023	189
Tablo 8.24. Sağlık Kuruluşlarının Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2023.....	191
Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2023	196

Bölüm 9. İlaç İstatistikleri

Tablo 9.1. Yıllara ve ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Hacmi, Milyon Kutu.....	203
Tablo 9.2. Yıllara ve Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Günlük İlaç Tüketim Miktarı, DDD.....	204
Tablo 9.3. Yıllara ve Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Değeri, Milyon ₺.....	208
Tablo 9.4. Yıllara Göre Birinci Basamak Reçetelendirmelere Ait OECD Klinik Kalite Göstergeleri	217
Tablo 9.5. Birinci Basamak Reçetelendirmelere Ait OECD Klinik Kalite Göstergelerinin Uluslararası Karşılaştırması, 2022	217

Bölüm 10. Sağlıkta İnsan Kaynakları

Tablo 10.1. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Tüm Sektörler.....	221
Tablo 10.2. Sektörlere ve Ünvanlara Göre Sağlık Personelinin Dağılımı, 2023	221
Tablo 10.3. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Sağlık Bakanlığı	222
Tablo 10.4. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Üniversite	222
Tablo 10.5. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Özel	223
Tablo 10.6. Sağlık Bakanlığı Merkez Teşkilatında Çalışan Sağlık Personelinin Ünvanlara Göre Dağılımı, 2023.....	223
Tablo 10.7. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Sağlık Personeli Sayılarının Uluslararası Karşılaştırması.....	242
Tablo 10.8. İBBS-1'e Göre Diş Hekimi, Uzman Diş Hekimi ve Asistan Diş Hekimi Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2023	245
Tablo 10.9. Sağlık Personelinin Hizmet Birimlerine Göre Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, 2023	249
Tablo 10.10. Öğretim Yıllarına Göre Tıp Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları	251
Tablo 10.11. Öğretim Yıllarına Göre Diş Hekimliği Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları	252
Tablo 10.12. Öğretim Yıllarına Göre Eczacılık Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları.....	252
Tablo 10.13. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2023	253

Bölüm 11. Sağlık Ekonomisi ve Finansmanı

Tablo 11.1. Yıllara Göre Cari, Yatırım ve Toplam Sağlık Harcaması.....	258
Tablo 11.2. Yıllara Göre Kamu Cari, Kamu Yatırım ve Toplam Kamu Sağlık Harcaması	259

Bölüm 12. Acil Sağlık Hizmetleri

Tablo 12.1. Yıllara ve Ambulans Türlerine Göre Araç ve Nakledilen Hasta Sayısı, Sağlık Bakanlığı	282
Tablo 12.2. Acil Yardım Ambulansı ile İl İçi ve İl Dışı İlk 10 Nakil Nedeninin Dağılımı, (%), Sağlık Bakanlığı, 2023	283
Tablo 12.3. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Acil Çağrı Merkezine Yapılan Asılsız İhbar Oranı, (%), Sağlık Bakanlığı.....	284
Tablo 12.4. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, Sağlık Bakanlığı, 2023	285

Şekil ve Harita Listesi

Bölüm 1. Genel Demografik Göstergeler

Şekil 1.1. Nüfus Piramidi, (%), 2000, 2023.....	2
Şekil 1.2. Cinsiyete Göre Nüfus Piramidi, (%), 2023.....	2
Şekil 1.3. Yıllara Göre Kırsal ve Kentsel Nüfus Oranları, (%)	4
Şekil 1.4. İBBS-1'e Göre Kırsal ve Kentsel Nüfus Oranları, (%), 2023	4
Harita 1.1. İllere Göre Kentsel Nüfus Oranı, (%), 2023	5
Şekil 1.5. Yıllara Göre 0-14 Yaş ile 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranları, (%).....	6
Şekil 1.6. İBBS-1'e Göre 0-14 Yaş Nüfus Oranları, (%), 2023	6
Harita 1.2. İllere Göre 0-14 Yaş Nüfus Oranı, (%), 2023	7
Şekil 1.7. 0-14 Yaş Nüfus Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023	8
Şekil 1.8. İBBS-1'e Göre 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranları, (%), 2023.....	8
Harita 1.3. İllere Göre 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı, (%), 2023	9
Şekil 1.9. 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023	10
Şekil 1.10. Çocuk Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023	10
Şekil 1.11. Yaşlı Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023	11
Şekil 1.12. İBBS-1'e Göre Toplam Yaş Bağımlılık Oranları, (%), 2023.....	11
Harita 1.4. İllere Göre Toplam Yaş Bağımlılık Oranı, (%), 2023	12
Şekil 1.13. Toplam Yaş Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023	13

Bölüm 2. Mortalite

Şekil 2.1. Yıllara ve Cinsiyete Göre Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi, (Yaş).....	18
Şekil 2.2. Doğuşta Beklenen Yaşam Süresinin Uluslararası Karşılaştırması, (Yaş), 2023.....	18
Şekil 2.3. Doğuşta Beklenen Yaşam Süresinin Pandemi Dönemindeki Değişiminin Uluslararası Karşılaştırması, 2019, 2023	19
Şekil 2.4. İBBS-1'e Göre Bebek Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2023.....	19
Harita 2.1. İllere Göre Bebek Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), Tüm Haftalar, 2023	20
Şekil 2.5. Bebek Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2022	21
Şekil 2.6. İBBS-1'e Göre Perinatal Ölüm Hızı, (1.000 Doğumda), 2023	21
Şekil 2.7. İBBS-1'e Göre Neonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2023	22
Şekil 2.8. Neonatal Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2022	22
Şekil 2.9. İBBS-1'e Göre Postneonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2023	23
Şekil 2.10. İBBS-1'e Göre Beş Yaş Altı Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2023	23
Şekil 2.11. Beş Yaş Altı Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2022	24

Şekil 2.12. İBBS-1'e Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2023	24
Harita 2.2. İllere Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2023	25
Şekil 2.13. Anne Ölüm Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Canlı Doğumda), 2020.....	26
Şekil 2.14. Yıllara ve Cinsiyete Göre Ölüm Sayısı ve Toplam Kaba Ölüm Hızı, (‰).....	26
Harita 2.3. İllere ve Daimi İkametgaha Göre Dolaşım Sistemi Hastalıkları (ICD-10: I00-I99) Kaba Ölüm Hızı, (‰), 2023	28
Harita 2.4. İllere ve Daimi İkametgaha Göre Neoplazm (ICD-10: C00-D48) Kaba Ölüm Hızı, (‰), 2023	29
Harita 2.5. İllere ve Daimi İkametgaha Göre Solunum Sistemi Hastalıkları (ICD-10: J00-J99) Kaba Ölüm Hızı, (‰), 2023	30
Şekil 2.15. Ölüm Nedenleri Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022.....	31
Şekil 2.16. ICD-10 Ana Tanı Gruplarına Göre Ölüm Nedenlerinin Dağılımı, (%), 2023	32
Şekil 2.17. Kanser Nedeniyle Gerçekleşen Ölüm Hızı, (100.000 Nüfusta), 2023 ve 2013-2023 Arası Değişim, (%).....	32
Şekil 2.18. Yıllara ve Cinsiyete Göre Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubunun Yaşa Standardize Erken Ölüm Hızı, (100.000'de, Avrupa Standart Nüfusu)	33
Şekil 2.19. Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubu Kaynaklı Erken Ölüm Olasılığının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023	34
Şekil 2.20. Önlenabilir Ölümlerin ICD-10 Ana Tanı Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2023.....	35
Şekil 2.21. Önlenabilir Ölümler İçindeki İlk 10 Ölüm Nedeninin Dağılımı, (%), 2023	35
Şekil 2.22. Yaşa Standardize Edilmiş Önlenabilir Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, Avrupa Standart Nüfusu), 2022.....	36
Şekil 2.23. Tedavi Edilebilir Ölümlerin ICD-10 Ana Tanı Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2023	36
Şekil 2.24. Tedavi Edilebilir Ölümler İçindeki İlk 10 Ölüm Nedeninin Dağılımı, (%), 2023	37
Şekil 2.25. Yaşa Standardize Edilmiş Tedavi Edilebilir Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, Avrupa Standart Nüfusu), 2022.....	37

Bölüm 3. Morbidite

Şekil 3.1. AIDS İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta), 2022.....	42
Şekil 3.2. Yıllara Göre AIDS İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)	42
Şekil 3.3. Yıllara Göre Kızamık İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)	43
Şekil 3.4. Yıllara Göre Tüberküloz İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta).....	43
Şekil 3.5. Sıtma İnsidansının (Yabancı Vaka) Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta), 2022	44
Şekil 3.6. Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanser Türünün Toplam Kanser İçindeki Dağılımı, (%), 2019	45
Şekil 3.7. Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanser Türünün Toplam Kanser İçindeki Dağılımı, (%), 2019.....	46
Şekil 3.8. Türkiye'de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türünün Cinsiyete Göre İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2022	48

Şekil 3.9. Türkiye’de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türü İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2022	49
Şekil 3.10. 0-14 Yaş Çocuklarda En Sık Görülen Kanser Türlerinin Toplam Kanser İçerisindeki Dağılımı, (%), 2019.....	49
Şekil 3.11. Türkiye’de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türünün Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Karşılaştırması, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2022	50
Şekil 3.12. Türkiye’de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türünün Yaş Grubuna Göre Uluslararası Karşılaştırması, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2022	51
Şekil 3.13. Türkiye’de En Sık Görülen Kanser Türlerinin İnsidans-Mortalite Dağılımı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2022	52

Bölüm 4. Risk Faktörleri

Şekil 4.1. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	64
Şekil 4.2. 15-24 Yaş Grubu Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	64
Şekil 4.3. On Beş Yaş ve Üzeri Sigara Kullanan Bireylerde Kişi Başına Düşen Ortalama Günlük Sigara Adedinin Uluslararası Karşılaştırması, 2022	65
Şekil 4.4. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Kişi Başına Düşen Mutlak Alkol Tüketimi, Litre, 2022.....	66
Şekil 4.5. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obez veya Obez Öncesi Durumunun Uluslararası Karşılaştırması (Beyana Dayalı), (%), 2022	68
Şekil 4.6. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obezite ($BKİ \geq 30$) Durumunun Cinsiyete Göre Uluslararası Karşılaştırması (Beyana Dayalı), (%), 2022	69
Şekil 4.7. Beden Kütle İndeksinin Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre Dağılımı (<u>Ölçüme Dayalı</u>), kg/m^2 , 2017	69
Şekil 4.8. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obez veya Obez Öncesi Durumunun Uluslararası Karşılaştırması (<u>Ölçüme Dayalı</u>), (%), 2022.....	70
Şekil 4.9. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obezite ($BKİ \geq 30$) Durumunun Cinsiyete Göre Uluslararası Karşılaştırması (<u>Ölçüme Dayalı</u>), (%), 2022	70
Şekil 4.10. Yıllara Göre Sadece Anne Sütü ile İlk 6 Ay ve 6-9 Ay Arası Beslenen Bebeklerin Dağılımı, (%)	72
Şekil 4.11. Yıllara Göre 3 Yaş Altı Çocuklarda Ortanca Emzirme Süresi, (Ay).....	73
Şekil 4.12. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Günde Bir Kere veya Daha Fazla Meyve Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	76
Şekil 4.13. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Günde Bir Kere veya Daha Fazla Sebze/Salata Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	76
Şekil 4.14. HbA1c Değeri %6,5’ten Yüksek Olan veya Halen Diyabet Tedavisi Alanların Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017	77
Şekil 4.15. HbA1c Değeri %6,5’ten Yüksek Olan ve Halen Diyabet Tedavisi Alan Bireylerin Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017	78

Şekil 4.16. 20-79 Yaş Grubuna Ait Yaşa Standardize Diyabet Prevalansının Uluslararası Karşılaştırması, (%), (Dünya Standart Nüfusu), 2021	78
Şekil 4.17. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Ortalama Günlük Tuz Tüketiminin Yıllara ve Cinsiyete Göre Dağılımı, (gram/gün)	79

Bölüm 5. Hastalıkların Önlenmesi ve Sağlığın Korunması

Şekil 5.1. İBBS-1'e Göre Beşli Karma Aşı (DaBT+İPA+Hib) Üçüncü Doz Aşılama Hızı, (%), 2002, 2023	87
Şekil 5.2. (DaBT+İPA+Hib) Üçüncü Doz Aşılama Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023	88
Şekil 5.3. İBBS-1'e Göre HBV 3 Aşılama Hızı, (%), 2002, 2023	88
Şekil 5.4. İBBS-1'e Göre KKK Aşılama Hızı, (%), 2002, 2023	89
Şekil 5.5. KKK Aşılama Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023.....	89
Şekil 5.6. Yıllara ve Aşı Takvimine Göre Uygulanan Aşı Antijen Sayısı, Sağlık Bakanlığı.....	90
Şekil 5.7. Nitelikli Sağlık Personeli ile Gerçekleşen Doğum Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022 ..	91
Şekil 5.8. Sezaryen Ameliyatının Canlı Doğumlar İçindeki Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	91
Şekil 5.9. Yıllara Göre İsteyerek Düşük Yapma Oranı, (100 Gebelikte).....	93
Şekil 5.10. Annenin Yaş Grubuna Göre Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranı, (%), 2023	93
Şekil 5.11. Yaşa Özel Doğurganlık Hızı, (‰), 2023.....	94
Şekil 5.12. Yıllara Göre Adölesan Doğurganlık Hızı, (‰).....	94
Şekil 5.13. Adölesan Doğurganlık Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (‰), 2023	95
Şekil 5.14. Yıllara Göre Adölesan Annelerin Tüm Anneler İçerisindeki Oranı, (%).....	95

Bölüm 6. Küresel Hastalık Yüğü 2021 Türkiye Sonuçları

Şekil 6.1. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiyeye Düşen YLL.....	100
Şekil 6.2. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiyeye Düşen YLD	102
Şekil 6.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiyeye Düşen DALY.....	104
Şekil 6.4. Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre DALY, (Milyon), 2021	106
Şekil 6.5. 100.000 Kişiyeye Düşen DALY'nin Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, 2002, 2021	106
Şekil 6.6. 100.000 Kişiyeye Düşen DALY'nin Uluslararası Karşılaştırması, 2002, 2021	107
Şekil 6.7. 2002-2021 Yılları Arasında 100.000 Kişiyeye Düşen DALY'deki Yıllık Ortalama Azalışın Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, (%).....	107
Şekil 6.8. 2002-2021 Yılları Arasında 100.000 Kişiyeye Düşen DALY'deki Yıllık Ortalama Değişimin Uluslararası Karşılaştırması, (%)	108
Şekil 6.9. Ana Hastalık Gruplarına ve Cinsiyete Göre DALY, (Milyon), 2002, 2021.....	108
Şekil 6.10. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiyeye Düşen YLL, (Bin), 2021.....	109
Şekil 6.11. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiyeye Düşen YLD, (Bin), 2021	109
Şekil 6.12. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiyeye Düşen DALY, (Bin), 2021	110

Şekil 6.13. Ana Hastalık Gruplarına Göre DALY (Milyon), 2002, 2021 ve 2002'ye Göre Değişim, (%).....	110
Şekil 6.14. 2021 Yılı İlk 20 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%).....	111
Şekil 6.15. Ana Hastalık Gruplarına ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiye Düşen DALY, 2002, 2021	112
Şekil 6.16. Ana Hastalık Gruplarına Göre DALY Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021	113
Şekil 6.17. 100.000 Kişiye Düşen DALY, YLL ve YLD'nin Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, 2021.....	113
Şekil 6.18. Türkiye'nin 2021 Yılı ilk 10 YLL Nedeninin Uluslararası Karşılaştırması	114
Şekil 6.19. Türkiye'nin 2021 Yılı ilk 10 YLD Nedeninin Uluslararası Karşılaştırması.....	115
Şekil 6.20. Türkiye'nin 2021 Yılı ilk 10 DALY Nedeninin Uluslararası Karşılaştırması	116
Şekil 6.21. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen YLL'nin Payı, (%), 2002, 2021.....	118
Şekil 6.22. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen YLD'nin Payı, (%), 2002, 2021	118
Şekil 6.23. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen DALY'nin Payı, (%), 2002, 2021	119
Şekil 6.24. Yıllara ve Cinsiyete Göre Doğumdaki HALE.....	119
Şekil 6.25. Yıllara ve Cinsiyete Göre 65 Yaşındaki HALE	120
Şekil 6.26. Doğumda ve 65 Yaşındaki HALE'nin Uluslararası Karşılaştırması, 2021	120

Bölüm 7. Sağlık Hizmeti Verilen Kurumlar ve Altyapıları

Şekil 7.1. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Sayısı	123
Şekil 7.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Yatağı Sayısı.....	123
Şekil 7.3. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023.....	124
Şekil 7.4. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023.....	125
Şekil 7.5. 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	125
Harita 7.1. İllere Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2023.....	126
Şekil 7.6. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatak Sayısı	127
Şekil 7.7. Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%), Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2023.....	128
Şekil 7.8. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatakların Dağılımı, (%)	128
Harita 7.2. İllere Göre Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı,Tüm Sektörler, (%), 2023	129
Şekil 7.9. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Yoğun Bakım Yatağı Sayısı.....	130
Şekil 7.10. Yıllara ve Sektörlere Göre Yoğun Bakım Yataklarının Dağılımı, (%)	131
Şekil 7.11. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2023.....	131
Şekil 7.12. 100.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	132
Şekil 7.13. 100.000 Kişiye Düşen Erişkin Yoğun Bakım Yatağı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022... 132	
Şekil 7.14. İBBS-1'e Göre Yoğun Bakım Yataklarının Tüm Yataklara Oranı, (%), Tüm Sektörler, 2022, 2023.....	133

Şekil 7.15. İBBS-1'e Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yenidoğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2023	133
Harita 7.3. İllere Göre 10.000 Kişiyeye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	134
Harita 7.4. İllere Göre 10.000 Kişiyeye Düşen Erişkin Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	135
Harita 7.5. İllere Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yenidoğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	136
Şekil 7.16. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemodiyaliz Merkez Sayısı	138
Şekil 7.17. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemodiyaliz Cihaz Sayısı	138
Harita 7.6. İllere Göre 1.000.000 Kişiyeye Düşen Hemodiyaliz Cihaz Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	139
Harita 7.7. İllere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiyeye Düşen MR Cihazı Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	142
Şekil 7.18. 1.000.000 Kişiyeye Düşen MR Cihazı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	143
Harita 7.8. İllere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiyeye Düşen BT Cihazı Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	144
Şekil 7.19. 1.000.000 Kişiyeye Düşen BT Cihazı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	145
Şekil 7.20. 1.000.000 Kişiyeye Düşen Cihaz Sayılarının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	147
Şekil 7.21. Yıllara Göre Diş Ünitisi Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı	149
Şekil 7.22. İBBS-1'e Göre Diş Ünitisi Başına Düşen Nüfus, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2023	149
Harita 7.9. İllere Göre Diş Ünitisi Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2023	150
Şekil 7.23. İBBS-1'e Göre Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus, 2023	152
Şekil 7.24. Yıllara Göre Aile Sağlığı Merkezi Muayene Oda Sayısı	152
Harita 7.10. İllere Göre Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus, 2023	153

Bölüm 8. Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı

Şekil 8.1. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, (Bin)	158
Şekil 8.2. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler	159
Şekil 8.3. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023	159
Şekil 8.4. Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2012, 2022	160
Şekil 8.5. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Hekime Müracaat Sayısının Oranı, (%), Tüm Sektörler	160
Harita 8.1. İllere Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	161
Şekil 8.6. İBBS-1'e Göre Birinci Basamak Kuruluşlarında Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023	162
Şekil 8.7. Yıllara Göre Aile Hekimliği Birimi Sevk Hızı, (%), Sağlık Bakanlığı	162
Harita 8.2. İllere Göre Birinci Basamak Müracaatların Tüm Müracaatlar İçerisindeki Oranı, (%), 2023	163
Şekil 8.8. İBBS-1'e Göre İkinci ve Üçüncü Basamak Sağlık Kurumlarında Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023	164
Şekil 8.9. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Hastanelere Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023	165
Şekil 8.10. İBBS-1'e Göre Sağlık Bakanlığı Hastanelerine Müracaatların Tüm Sektörlerdeki Hastanelere Müracaatlar İçindeki Oranı, (%), 2023	165

Şekil 8.11. Yıllara Göre Diş Hekimine Yapılan Müracaat Sayıları, Tüm Sektörler	166
Şekil 8.12. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Diş Hekimine Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	166
Harita 8.3. İllere Göre Kişi Başı Diş Hekimine Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	167
Şekil 8.13. Kişi Başı Diş Hekimine Müracaat Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2012, 2022.....	168
Şekil 8.14. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, (%)	172
Şekil 8.15. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Tüm Sektörler, (%)	173
Şekil 8.16. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2002, 2023	173
Harita 8.4. İllere Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Tüm Sektörler, (%), 2023	174
Şekil 8.17. Hastanelerde Akut Yatak Doluluk Oranlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2012, 2022.....	175
Şekil 8.18. Erişkin Yoğun Bakım Yatak Doluluk Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022.....	175
Şekil 8.19. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, (Gün)	176
Şekil 8.20. Yıllara Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Tüm Sektörler, (Gün).....	176
Şekil 8.21. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Sağlık Bakanlığı, (Gün), 2002, 2023.....	177
Şekil 8.22. Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü'nün Uluslararası Karşılaştırması, (Gün), 2012, 2022.....	177
Harita 8.5. İllere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Tüm Sektörler, (Gün), 2023	178
Şekil 8.23. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, (Hasta).....	179
Şekil 8.24. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, Tüm Sektörler, (Hasta).....	179
Şekil 8.25. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, Sağlık Bakanlığı, (Hasta), 2002, 2023.....	180
Şekil 8.26. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Devir Aralığı, (Gün).....	180
Şekil 8.27. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Devir Aralığı, Tüm Sektörler, (Gün).....	181
Şekil 8.28. İBBS-1'e Göre Yatak Devir Aralığı, Sağlık Bakanlığı, (Gün), 2002, 2023	181
Şekil 8.29. MR Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022.....	184
Şekil 8.30. BT Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022.....	185
Şekil 8.31. 1.000 Kişiye Düşen MR Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022.....	185
Şekil 8.32. 1.000 Kişiye Düşen BT Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	186
Şekil 8.33. PET Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	189
Şekil 8.34. 1.000 Kişiye Düşen PET Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	190
Şekil 8.35. Yıllara Göre Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%).....	190
Şekil 8.36. Yıllara ve Sektörlere Göre Sağlık Kuruluşlarının Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%)	191
Şekil 8.37. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2010, 2022	192
Şekil 8.38. Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023	192
Şekil 8.39. Hanehalkı Gelir Grubuna Göre Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2023	193

Şekil 8.40. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022 ve Kişi Başı Kamu Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2022	193
Şekil 8.41. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022 ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2022	194
Şekil 8.42. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022 ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2022	194
Şekil 8.43. Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi, (Yaş) ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2002, 2022.....	195

Bölüm 9. İlaç İstatistikleri

Şekil 9.1. Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2022.....	204
Şekil 9.2. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Antibiyotik (ATC-J01) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2022.....	205
Şekil 9.3. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Antihipertansif İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2012, 2022.....	205
Şekil 9.4. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Kolesterol Düşürücü İlaç (ATC-C10) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2012, 2022.....	206
Şekil 9.5. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Antidiyabetik İlaç (ATC-A10) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2012, 2022.....	206
Şekil 9.6. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Antidepresan İlaç (ATC-N06A) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2012, 2022.....	207
Şekil 9.7. 1.000 Kişiyeye Düşen Günlük Obstrüktif Solunum Yolu Hastalıklarında Kullanılan (ATC-R03) İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2012, 2022.....	207
Şekil 9.8. Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Değerinin (Ulusal Para Birimi) Toplam İlaç Satış Değeri İçindeki Payının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022.....	209
Şekil 9.9. Yıllara Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik, Analjezik, Enjektabl İlaç İçeren Reçetelerin Oranı, (%)	209
Harita 9.1. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2023.....	210
Harita 9.2. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Analjezik İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2023.....	211
Harita 9.3. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Enjektabl İlaç İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2023.....	212
Şekil 9.10. Yıllara ve Yaş Grubuna Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik İçeren Reçetelerin Dağılımı, (%)	213
Şekil 9.11. Yıllara ve Referans Türüne Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)	213
Şekil 9.12. Yıllara ve Referans Türüne Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%).....	214

Şekil 9.13. Eşdeğer İlaçların Toplam İlaç Piyasasındaki Paylarının Satış Hacmi (Kutu) ve Satış Değeri (Ulusal Para Birimi) Cinsinden Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	214
Şekil 9.14. Yıllara ve Yerli/ İthal Durumuna Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%).....	215
Şekil 9.15. Yıllara ve Yerli/ İthal Durumuna Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)	215
Şekil 9.16. Yıllara ve Geri Ödeme Durumuna Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)	216
Şekil 9.17. Yıllara ve Geri Ödeme Durumuna Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%).....	216

Bölüm 10. Sağlıkta İnsan Kaynakları

Şekil 10.1. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler	224
Şekil 10.2. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023	224
Harita 10.1. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2023.....	225
Şekil 10.3. 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	226
Şekil 10.4. İBBS-2'ye Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	226
Şekil 10.5. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023	227
Şekil 10.6. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023	227
Harita 10.2. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	228
Harita 10.3. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	229
Şekil 10.7. İBBS-1'e Göre Uzman Hekim, Pratisyen Hekim ve Asistan Hekim Dağılımı, Tüm Sektörler, (%), 2023	230
Şekil 10.8. Uzmanlık Alanlarına Göre 100.000 Kişiye Düşen Hekim Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022.....	230
Şekil 10.9. 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim (Aile Hekimi Uzmanı ve Asistanı Dahil) Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	231
Şekil 10.10. 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim ve Asistan Hekim (Aile Hekimi Uzmanı ve Asistanı Dahil Değil) Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	231
Şekil 10.11. 100.000 Kişiye Düşen Çocuk Hastalıkları Uzmanı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022 ..	232
Şekil 10.12. 100.000 Kişiye Düşen Kadın Doğum ve Jinekoloji Uzmanı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022.....	232
Şekil 10.13. 100.000 Kişiye Düşen Psikiyatri Uzmanı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	233
Şekil 10.14. 100.000 Kişiye Düşen Dahili Branş Uzman Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	233
Şekil 10.15. 100.000 Kişiye Düşen Cerrahi Branş Uzman Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022	234
Şekil 10.16. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler	234
Şekil 10.17. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023	235
Şekil 10.18. İBBS-1'e Göre Diş Hekimi, Uzman Diş Hekimi ve Asistan Diş Hekimi Dağılımı, Tüm Sektörler, (%), 2023.....	235

Harita 10.4. İllere Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	236
Şekil 10.19. 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022.....	237
Şekil 10.20. Yıllara Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler	237
Şekil 10.21. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023	238
Şekil 10.22. 100.000 Kişiyeye Düşen Eczacı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022.....	238
Harita 10.5. İllere Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	239
Şekil 10.23. Yıllara Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler	240
Şekil 10.24. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023	240
Harita 10.6. İllere Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler, 2023	241
Şekil 10.25. 100.000 Kişiyeye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022.....	242
Şekil 10.26. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023	243
Şekil 10.27. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023	243
Şekil 10.28. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023	244
Şekil 10.29. İBBS-1'e Göre Uzman Hekim, Pratisyen Hekim ve Asistan Hekim Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2023.....	244
Şekil 10.30. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023	245
Şekil 10.31. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023	246
Şekil 10.32. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Hekim Sayısının Dağılımı, (%).....	246
Şekil 10.33. Yıllara ve Sektörlere Göre Pratisyen Hekim Sayısının Dağılımı, (%)	247
Şekil 10.34. Yıllara ve Sektörlere Göre Uzman Hekim Sayısının Dağılımı, (%)	247
Şekil 10.35. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Diş Hekimi Sayısının Dağılımı, (%).....	248
Şekil 10.36. Yıllara ve Sektörlere Göre Eczacı Sayısının Dağılımı, (%)	248
Şekil 10.37. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemşire ve Ebe Sayısının Dağılımı, (%)	249
Harita 10.7. İllere Göre Aktif Çalışan Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus, 2023	250
Şekil 10.38. İBBS-1'e Göre Aktif Çalışan Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus, 2023	251

Bölüm 11. Sağlık Ekonomisi ve Finansmanı

Şekil 11.1. Yıllara Göre Kamu ve Özel Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı, (%)	260
Şekil 11.2. Yıllara Göre Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı, (%)	260
Şekil 11.3. Cari Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	261
Şekil 11.4. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, Nominal, ₺.....	261
Şekil 11.5. 2023 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, Reel, ₺.....	262
Şekil 11.6. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, ABD \$.....	262
Şekil 11.7. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, SGP ABD \$	263

Şekil 11.8. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, Nominal, ₺	263
Şekil 11.9. 2023 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, Reel, ₺.....	264
Şekil 11.10. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, ABD \$.....	264
Şekil 11.11. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, SGP ABD \$	265
Şekil 11.12. Kişi Başı Cari Sağlık Harcamasının Uluslararası Karşılaştırması, SGP ABD \$, 2022	265
Şekil 11.13. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, Nominal, ₺.....	266
Şekil 11.14. 2023 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, Reel, ₺.....	266
Şekil 11.15. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, ABD \$.....	267
Şekil 11.16. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, SGP ABD \$	267
Şekil 11.17. Yıllara Göre Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Toplam Sağlık Harcaması İçindeki Oranı, (%).....	268
Şekil 11.18. Yıllara Göre Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Toplam Cari Sağlık Harcaması İçindeki Oranı, (%).....	268
Şekil 11.19. Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Cari Sağlık Harcaması İçindeki Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	269
Şekil 11.20. Finansman Türüne Göre Cari Sağlık Harcaması Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022.....	269
Şekil 11.21. Yıllara Göre Faiz Dışı Harcamalar ve Kamu Sağlık Harcamalarının Artış Oranı, (%)	270
Şekil 11.22. Hanehalkı Nihai Tüketim Harcaması İçinde Cepten Yapılan Sağlık Harcaması Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022	270
Şekil 11.23. Yıllara Göre Katastrofik Sağlık Harcaması, (%)	271

Bölüm 12. Acil Sağlık Hizmetleri

Şekil 12.1. Yıllara Göre Acil Yardım İstasyon Sayısı, Sağlık Bakanlığı	275
Şekil 12.2. Yıllara Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı	275
Harita 12.1. İllere Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2023.....	276
Şekil 12.3. İBBS-1'e Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2023	277
Şekil 12.4. Yıllara Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı.....	277
Şekil 12.5. İBBS-1'e Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023 ..	278
Şekil 12.6. Yıllara Göre Ambulans Sayısı, Sağlık Bakanlığı	278
Şekil 12.7. Yıllara Göre Acil Yardım Ambulans Sayısı, Sağlık Bakanlığı	279
Şekil 12.8. Yıllara Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı.....	279
Harita 12.2. İllere Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2023.....	280
Şekil 12.9. İBBS-1'e Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2023.....	281
Şekil 12.10. Yıllara Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı	281
Şekil 12.11. İBBS-1'e Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Toplam Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023.....	282
Şekil 12.12. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Nakil Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2023	283

Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2023 Genel Bilgilendirme

Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2023’de yer alan indikatörlere ait değerler hesaplanırken uluslararası standartlar kullanılmış olup geçmişe yönelik veriler bu standartlar doğrultusunda revize edilmiştir. Bölümlerle ilgili detaylı açıklamaları bölüm sonlarında bulunan bilgi notlarından edinebilirsiniz.

Tüm bölümlerde yer alan uluslararası karşılaştırmalar aşağıdaki kaynaklardan alındı;

1. Dünya Sağlık Örgütü Cenevre Ofisi’nin online veri tabanı “Global Health Observatory” (<http://www.who.int/gho/en/>), 194 ülkenin verisini içermektedir. Bu veri tabanında, ülkelerin beyan ettikleri veriler ile birlikte DSÖ tarafından ülkeler arası karşılaştırılabilirliği sağlamak için yapılan tahminler yer almaktadır.
2. OECD ve EUROSTAT veri tabanları ise üye ve aday ülkelere tahminleme yapılmadan ülkelerin beyan ettiği değerleri esas almaktadır.
3. Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı (IARC)’nın bir projesi olan GLOBOCAN veri tabanı, ülke verilerini ve çeşitli tahmin yöntemlerini kullanarak kanser ile ilgili tahminler üretmektedir. Veri tabanında, 185 ülke için cinsiyete ve yaş grubuna göre 36 kanser türünün insidansı, prevalansı ve ölüm hızlarına ait tahminler yer almaktadır. Kullanılan tahmin yöntemleri ülkeye özgü olmakla birlikte ulusal tahminlerin kalitesi, ülke verilerinin kapsamına, doğruluğuna ve güncelliğine bağlıdır.
4. UN IGME, BM bünyesinde UNICEF, DSÖ, Dünya Bankası ve UNPD öncülüğünde 2004 yılında faaliyet göstermeye başlamıştır. Kuruluş, çocuk ölümlülüğüne ait verilerin uluslararası karşılaştırmasını yapabilmek amacıyla tahmin metotları geliştirerek bu metotlar neticesinde üretilen sonuçları raporlamaktadır.
5. Veri tabanlarındaki en son veriler, çoğunlukla 2 sene öncesine aittir.
6. Uluslararası karşılaştırmalar yapılırken Birleşmiş Milletlere ait nüfus tahminlerinden faydalanılmıştır.
7. AB, OECD ve DSÖ’nün yanında yazan sayılar, kaç tane ülkenin üzerinden hesaplama yapıldığını ifade etmektedir.
8. Bulaşıcı hastalıkların uluslararası karşılaştırmalarında ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) yıllık raporlarından faydalanılmıştır. Avrupa ülkelerinin verilerinin yer aldığı bu raporlarda ülke beyanları esas alınmıştır.

Uluslararası karşılaştırma yapılan bölgeler ve içerdiği ülkelerin isimleri aşağıda yer almaktadır;

- 1. DSÖ Avrupa Bölgesi:** Almanya, Andorra, Arnavutluk, Avusturya, Azerbaycan, Belarus, Belçika, Birleşik Krallık, Bosna Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Ermenistan, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Karadağ, Kazakistan, Güney Kıbrıs, Kırgızistan, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Makedonya, Malta, Moldova, Monako, Norveç, Özbekistan, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, San Marino, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, Tacikistan, Türkiye, Türkmenistan, Ukrayna, Yunanistan.
- 2. Orta-Üst Gelir Grubu Ülkeler (Kişi Başı Gayri Safi Milli Hasılası 4.516\$ ile 14.005\$ arasında olan ülkeler):** Arjantin, Arnavutluk, Azerbaycan, Belarus, Belize, Bosna Hersek, Botswana, Brezilya, Cezayir, Çin, Dominik Cumhuriyeti, Dominika, Ekvador, Ekvator Ginesi, El Salvador, Endonezya, Ermenistan, Fiji, Gabon, Grenada, Guatemala, Güney Afrika, Gürcistan, Irak, İran, Jamaika, Karadağ, Kazakistan, Kolombiya, Kosova, Kosta Rika, Makedonya, Küba, Libya, Maldivler, Malezya, Marshall Adaları, Mauritius, Meksika, Moğolistan, Moldova, Namibya, Paraguay, Peru, Sırbistan, St.Vincent ve Grenadinler, St. Lucia, Surinam, Tayland, Tonga, Tuvalu, Türkiye, Ukrayna, Türkmenistan.
- 3. Üst Gelir Grubu Ülkeler (Kişi Başı Gayri Safi Milli Hasılası 14.006\$ ve üzeri olan ülkeler):** Almanya, Birleşik Devletler, Amerikan Samoası, Andorra, Antigua ve Barbuda, Aruba, Avustralya, Avusturya, Bahamalar, Bahreyn, Barbados, Belçika, Bermuda, Birleşik Arap Emirlikleri, Birleşik Krallık, Britanya Virjin Adaları, Brunei Sultanlığı, Bulgaristan, Cayman Adaları, Cebelitarık, Curacao, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Faroe Adaları, Finlandiya, Fransa, Fransız Polinezyası, Grönland, Guam, Guyana, Güney Kıbrıs, Hırvatistan, Hollanda, Hong Kong, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Kanal Adaları, Katar, Güney Kore, Kuveyt, Kuzey Mariana Adaları, Letonya, Lihtenştayn, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Makao, Malta, Man Adası, Monako, Nauru, Norveç, Palau, Panama, Polonya, Portekiz, Porto Riko, Romanya, Rusya, San Marino, Seyşeller, Singapur, Sint Maarten, Slovakya, Slovenya, St. Kitts ve Nevis, St. Martin, Suudi Arabistan, Şili, Tayvan, Trinidad ve Tobago, Turks ve Caicos Adaları, Umman, Uruguay, Virgin Adaları (ABD), Yeni Kaledonya, Yeni Zelanda, Yunanistan.
- 4. Avrupa Birliği:** Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs, Hollanda, Hırvatistan, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan.
- 5. OECD Ülkeleri:** Almanya, Avustralya, Avusturya, Belçika, Birleşik Devletler, Birleşik Krallık, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kore, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Kolombiya, Kosta Rika, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Norveç, Polonya, Portekiz, Slovakya, Slovenya, Şili, Türkiye, Yeni Zelanda, Yunanistan.

Not: Dünya Bankası, ülkeleri ekonomik durumlarına göre üst, orta-üst, düşük-orta ve düşük olmak üzere 4 ana gruba ayırmaktadır. Ülkeler kişi başına düşen gayri safi milli hasılları dikkate alınarak Atlas Metodu ile gruplandırılmaktadır. 01 Temmuz 2025 itibariyle mali yıl ve 2023 takvim yılına göre sınıflandırmada aşağıdaki tablo kullanılmıştır.

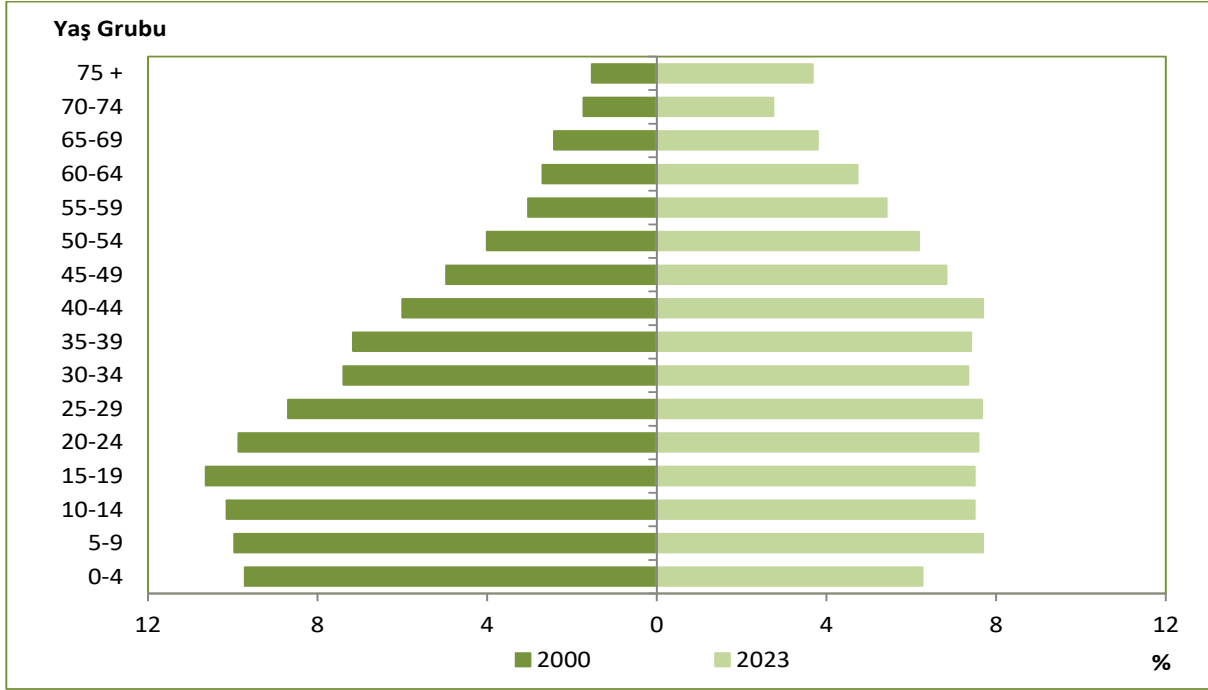
Gelir Grupları	Düşük	Düşük-Orta	Orta-Üst	Üst
GSMH (kişi başı) (ABD \$)	≤ 1.145	1.146 – 4.515	4.516– 14.005	14.006 ≤

An abstract graphic on the left side of the page, consisting of a dense network of thin green lines connecting various points. Some points are highlighted with small green circles, while others are simple line intersections. The overall effect is a complex, web-like structure that suggests connectivity and data flow.

BÖLÜM 1

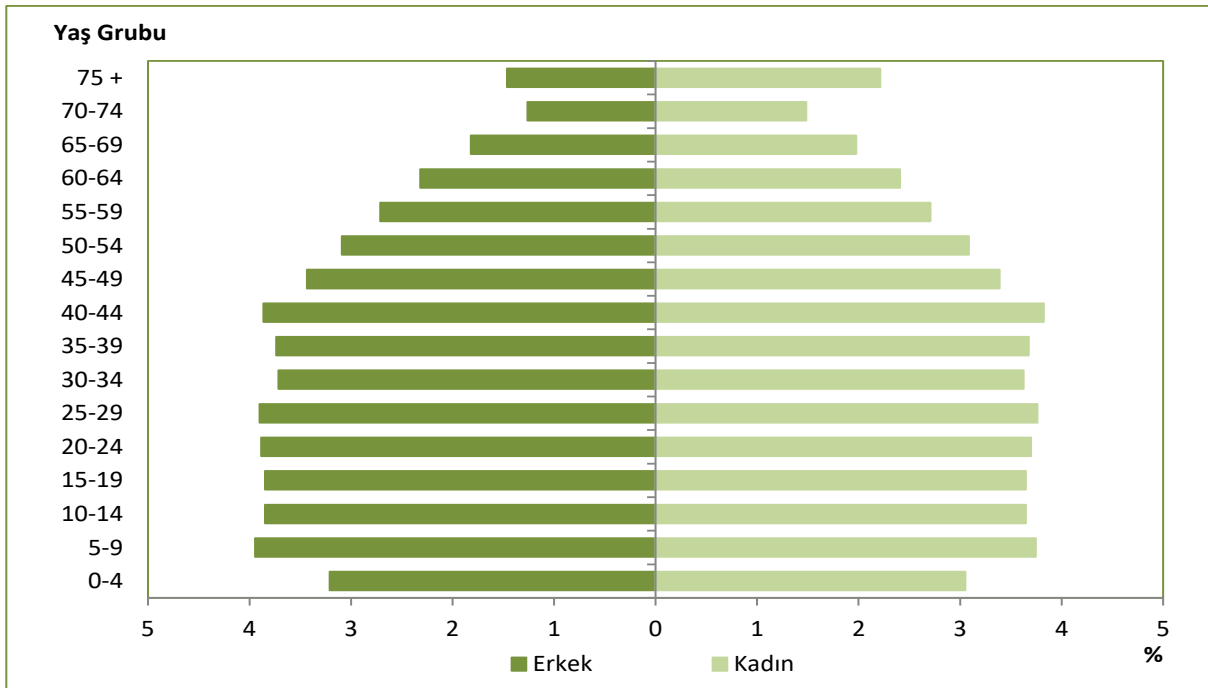
Genel Demografik Göstergeler

Şekil 1.1. Nüfus Piramidi, (%), 2000, 2023

Kaynak: TÜİK

Şekil 1.2. Cinsiyete Göre Nüfus Piramidi, (%), 2023

Kaynak: TÜİK

Not: Cinsiyet ve yaş grubuna göre nüfusun toplam nüfusa oranıdır.

Tablo 1.1. Yıllara Göre Genel Demografik Göstergeler

	1990	2000	2020	2021	2022	2023
Toplam Nüfus	56.473.035	67.803.927	83.614.362	84.680.273	85.279.553	85.372.377
Kırsal Nüfus Oranı (%)	48,7	40,8	11,2	10,9	10,8	11,2
Kentsel Nüfus Oranı (%)	51,3	59,2	88,8	89,1	89,2	88,8
0-14 Yaş Nüfus Oranı (%)	35,0	29,8	22,8	22,4	22,0	21,4
65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı (%)	4,3	5,7	9,5	9,7	9,9	10,2
Çocuk Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş) (%)	57,6	46,3	33,7	33,0	32,3	31,4
Yaşlı Bağımlılık Oranı (65 + Yaş) (%)	7,1	8,8	14,1	14,3	14,5	15,0
Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)	64,7	55,1	47,7	47,4	46,8	46,3
Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	21,7	18,3	5,5	12,7	7,1	1,1
Kaba Doğum Hızı (‰)	24,1	21,6	13,4	12,9	12,2	11,2
Kaba Ölüm Hızı (‰)	7,1	7,3	6,1	6,7	5,9	6,2
Toplam Doğurganlık Hızı	2,9	2,5	1,8	1,7	1,6	1,5

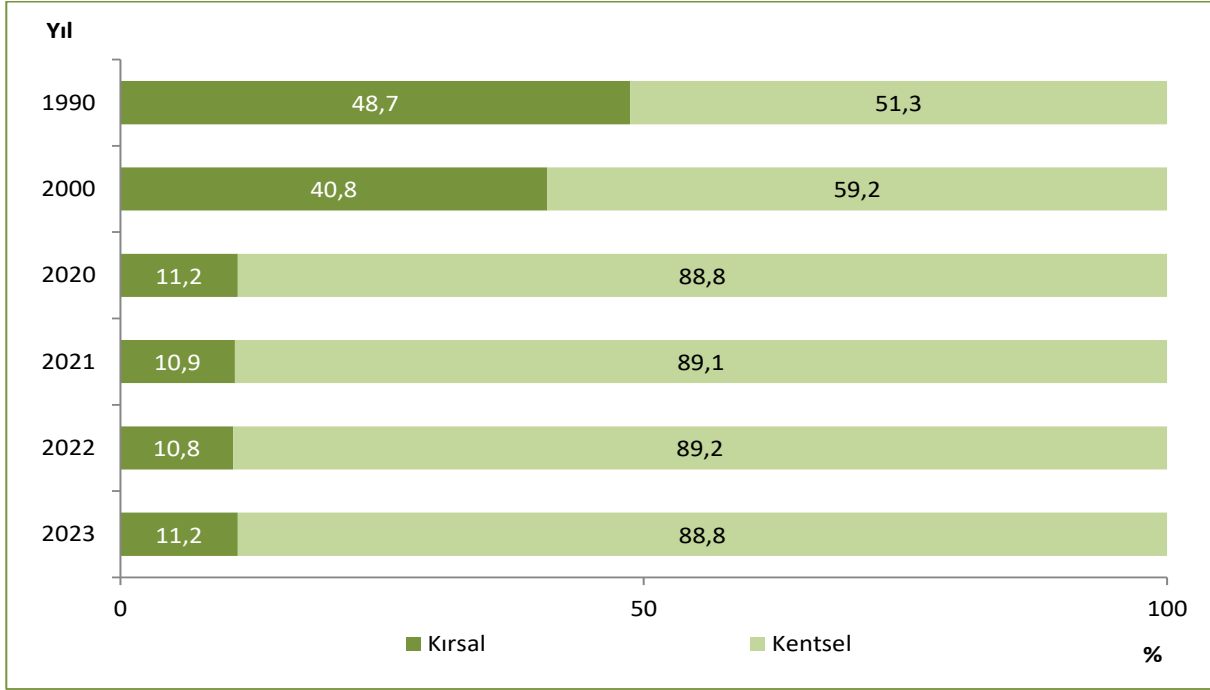
Kaynak: TÜİK

Tablo 1.2. Yaş Gruplarına Göre Nüfus, 2000, 2023

Yaş Grubu	2000	2023
0-4	6.584.822	5.348.054
5-9	6.756.617	6.566.486
10-14	6.878.656	6.397.093
15-19	7.209.475	6.396.519
20-24	6.690.146	6.475.520
25-29	5.895.255	6.543.061
30-34	5.009.655	6.267.165
35-39	4.854.387	6.329.246
40-44	4.068.756	6.564.638
45-49	3.368.769	5.826.791
50-54	2.717.349	5.272.666
55-59	2.058.422	4.626.522
60-64	1.829.288	4.035.810
65-69	1.645.517	3.240.413
70-74	1.172.643	2.345.341
75 +	1.040.789	3.137.052
Bilinmeyen	23.381	-
Türkiye	67.803.927	85.372.377

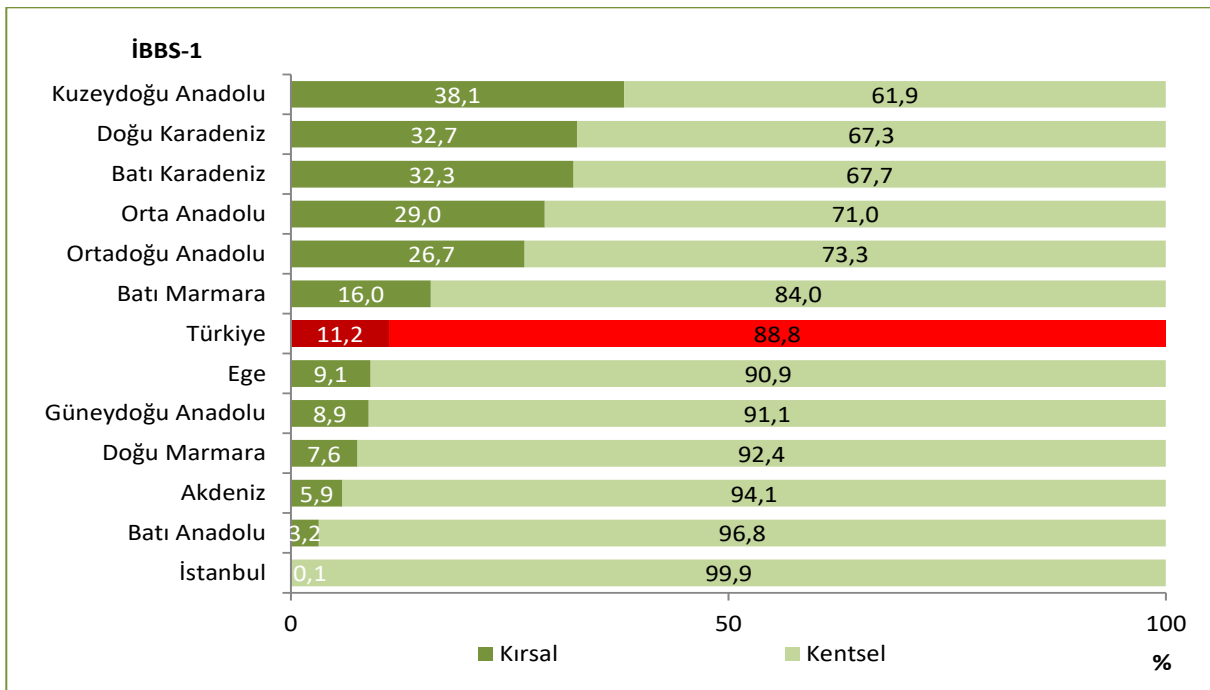
Kaynak: TÜİK

Şekil 1.3. Yıllara Göre Kırsal ve Kentsel Nüfus Oranları, (%)

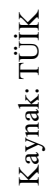
Kaynak: TÜİK

Şekil 1.4. İBBS-1'e Göre Kırsal ve Kentsel Nüfus Oranları, (%), 2023

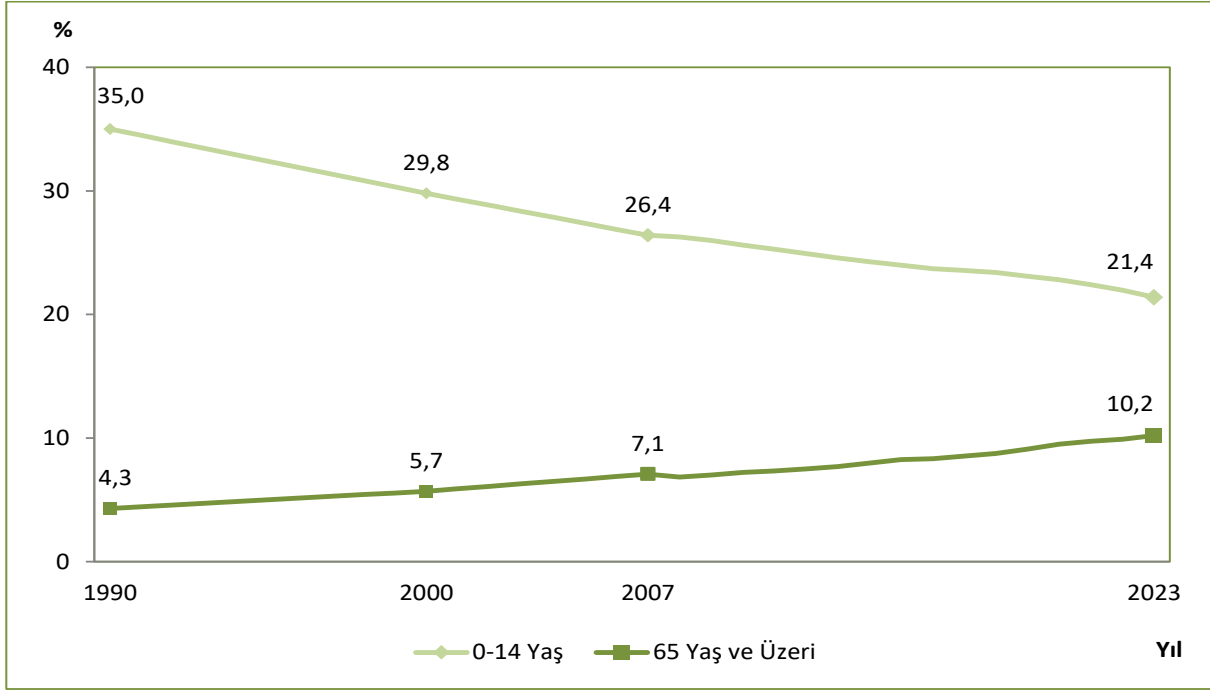

Kaynak: TÜİK

5

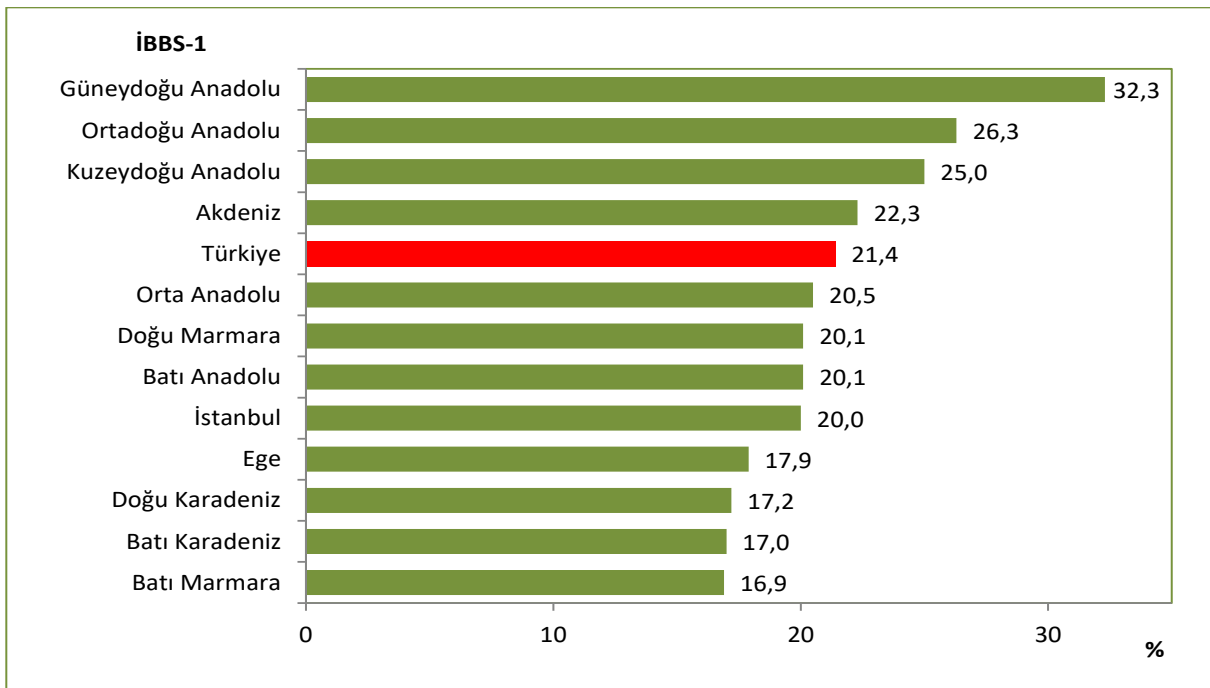

Şekil 1.5. Yıllara Göre 0-14 Yaş ile 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranları, (%)

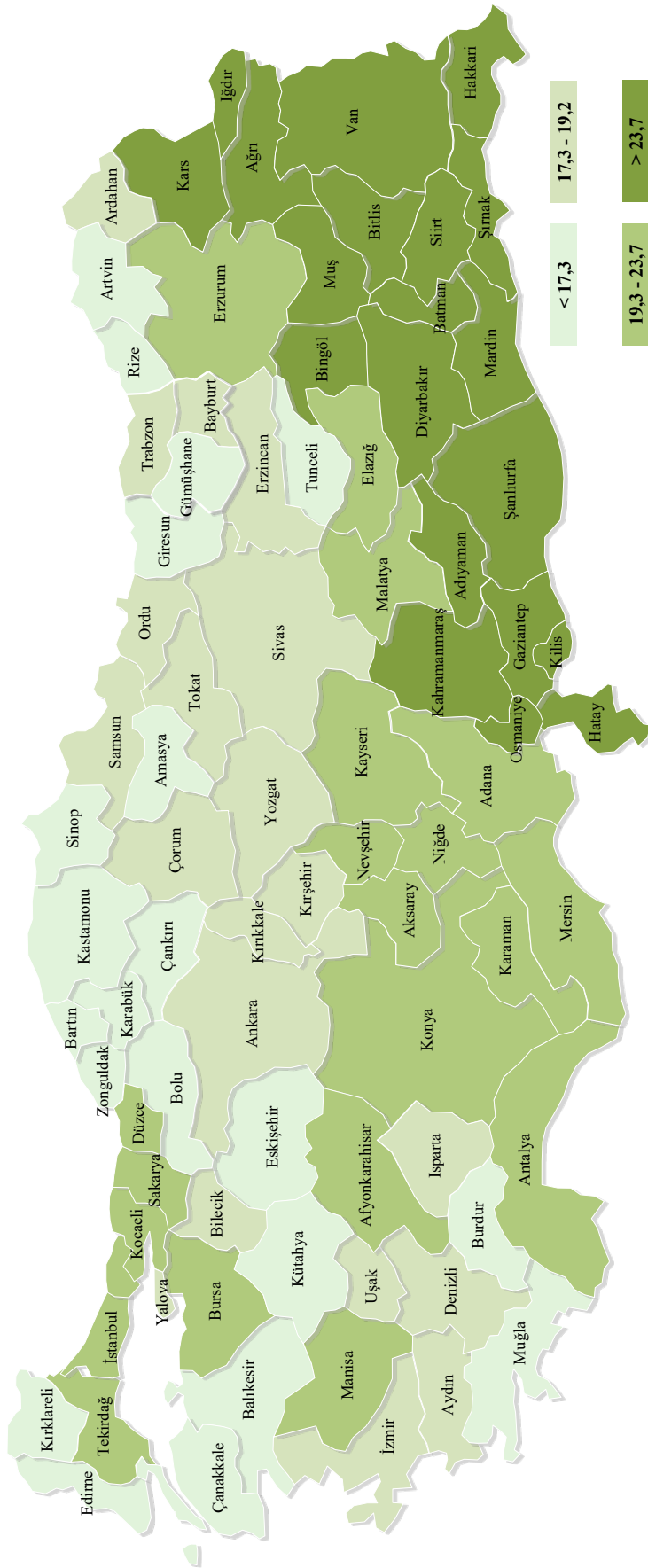
Kaynak: TÜİK

Şekil 1.6. İBBS-1'e Göre 0-14 Yaş Nüfus Oranları, (%), 2023

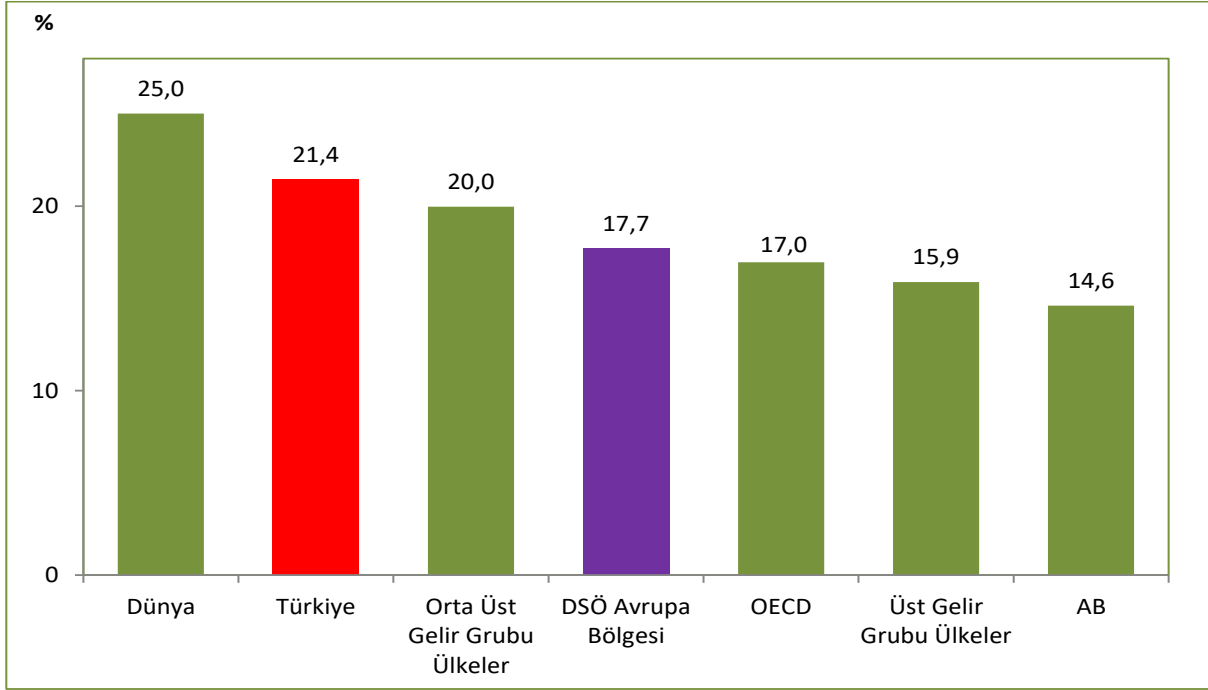
Kaynak: TÜİK

Harita 1.2. İllere Göre 0-14 Yaş Nüfus Oranı, (%), 2023

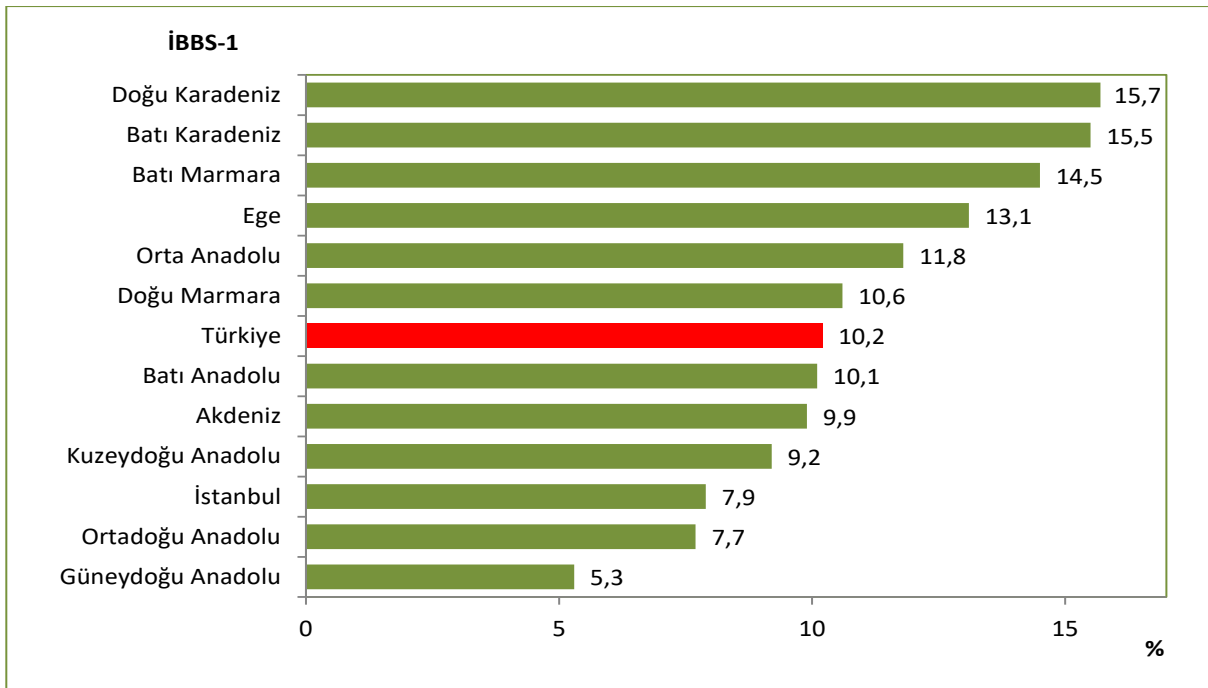
Kaynak: TÜİK

Şekil 1.7. 0-14 Yaş Nüfus Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023

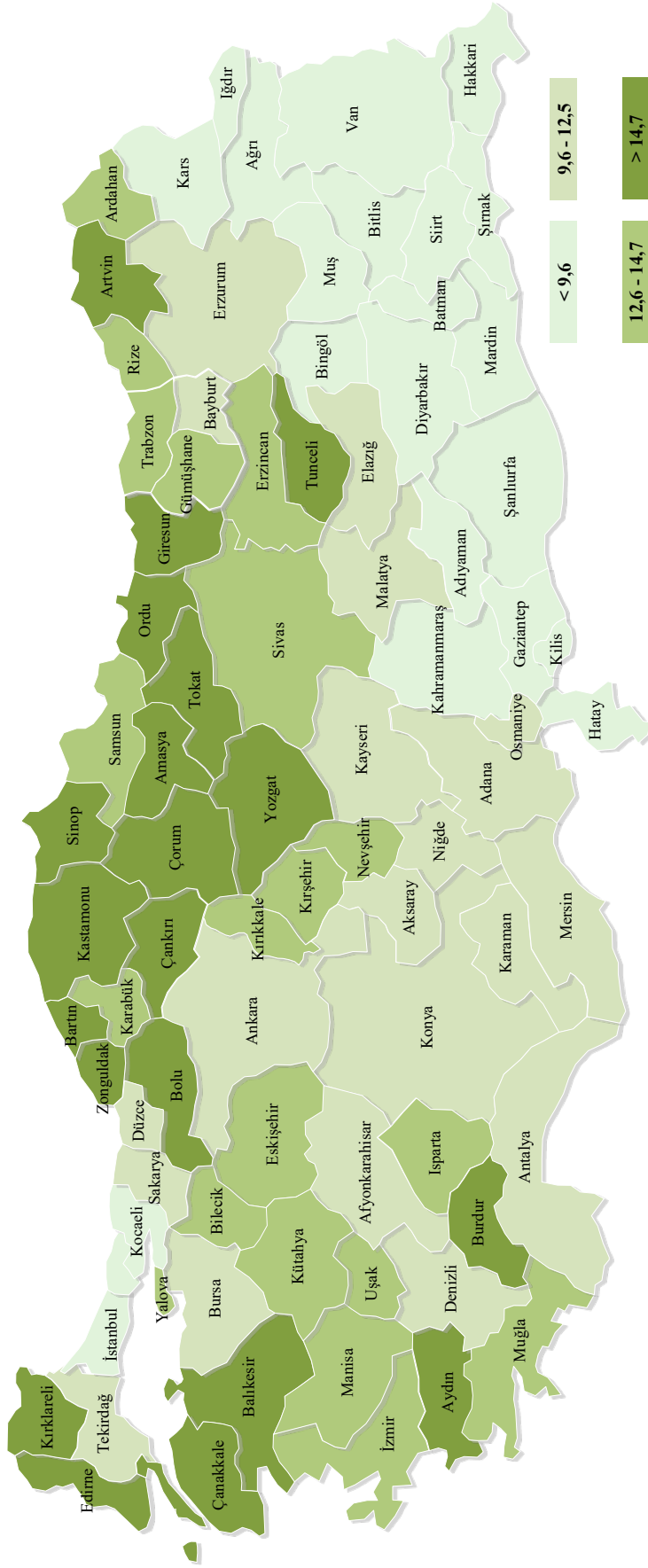
Kaynak: TÜİK, UNPD

Şekil 1.8. İBBS-1'e Göre 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranları, (%), 2023

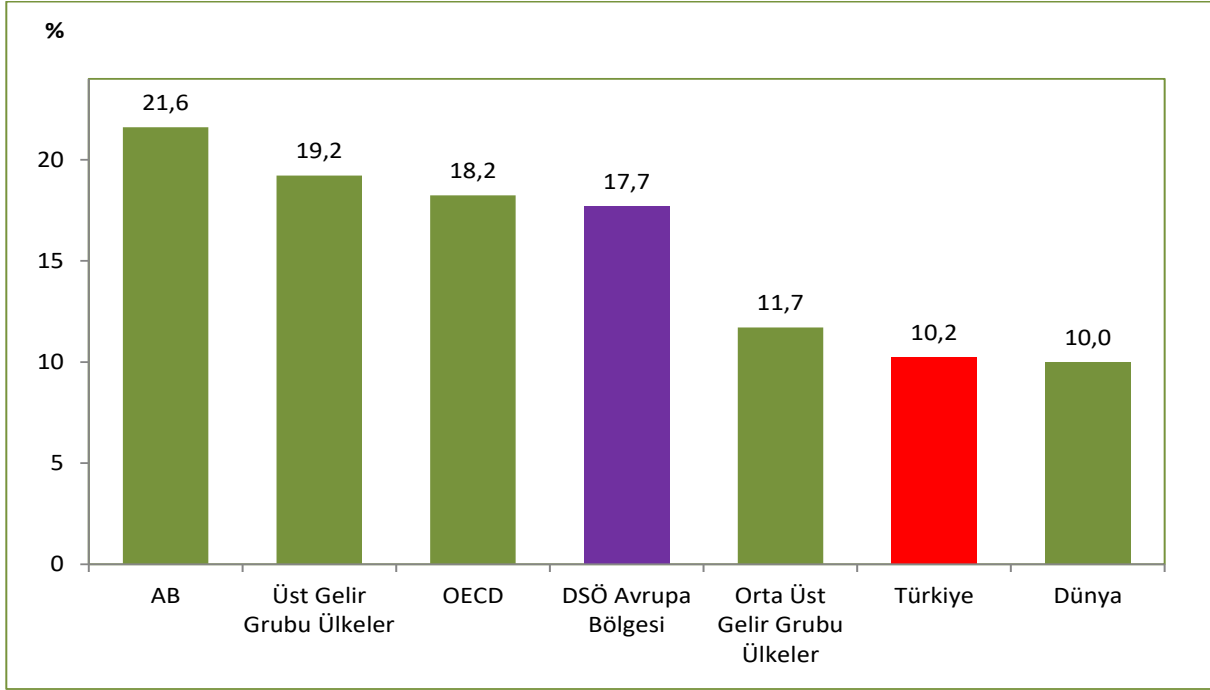
Kaynak: TÜİK

Harita 1.3. İllere Göre 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı, (%), 2023

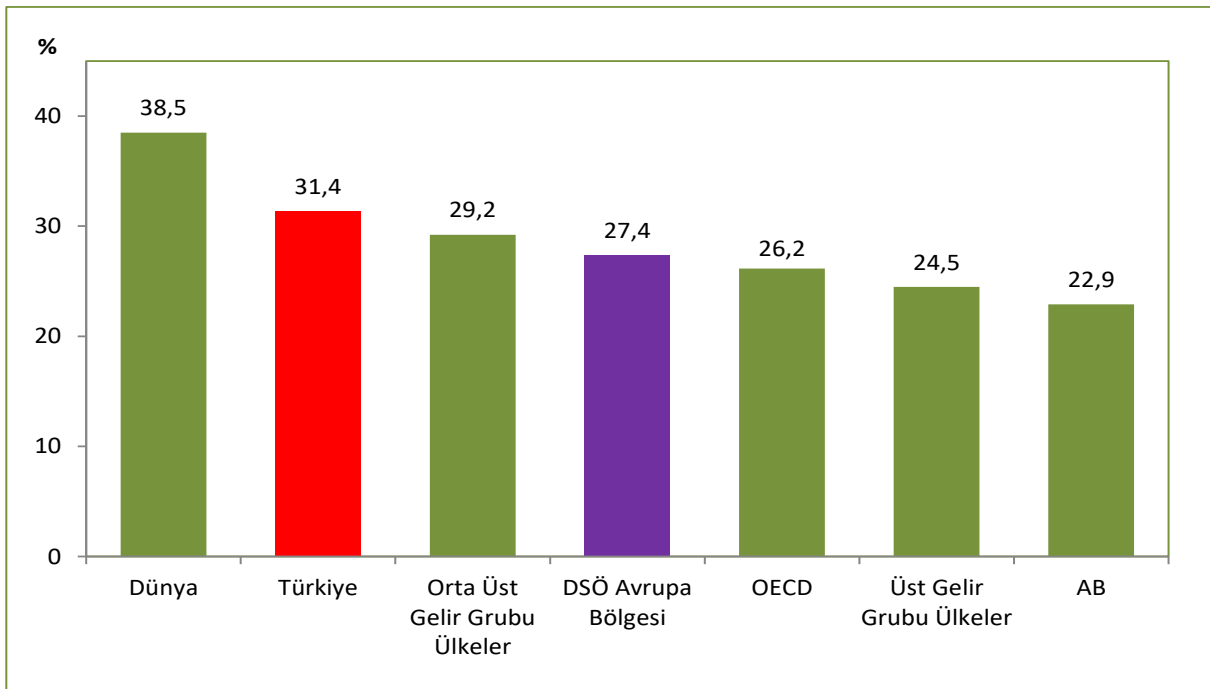
Kaynak: TÜİK

Şekil 1.9. 65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023

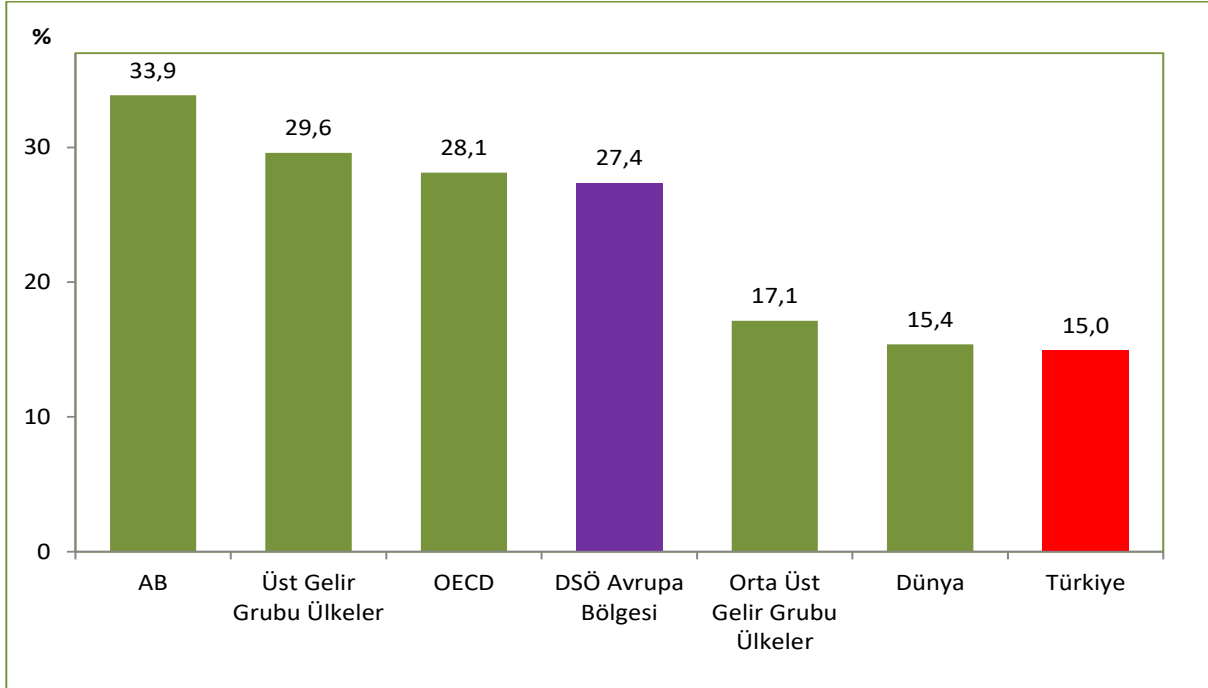
Kaynak: TÜİK, UNPD

Şekil 1.10. Çocuk Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023

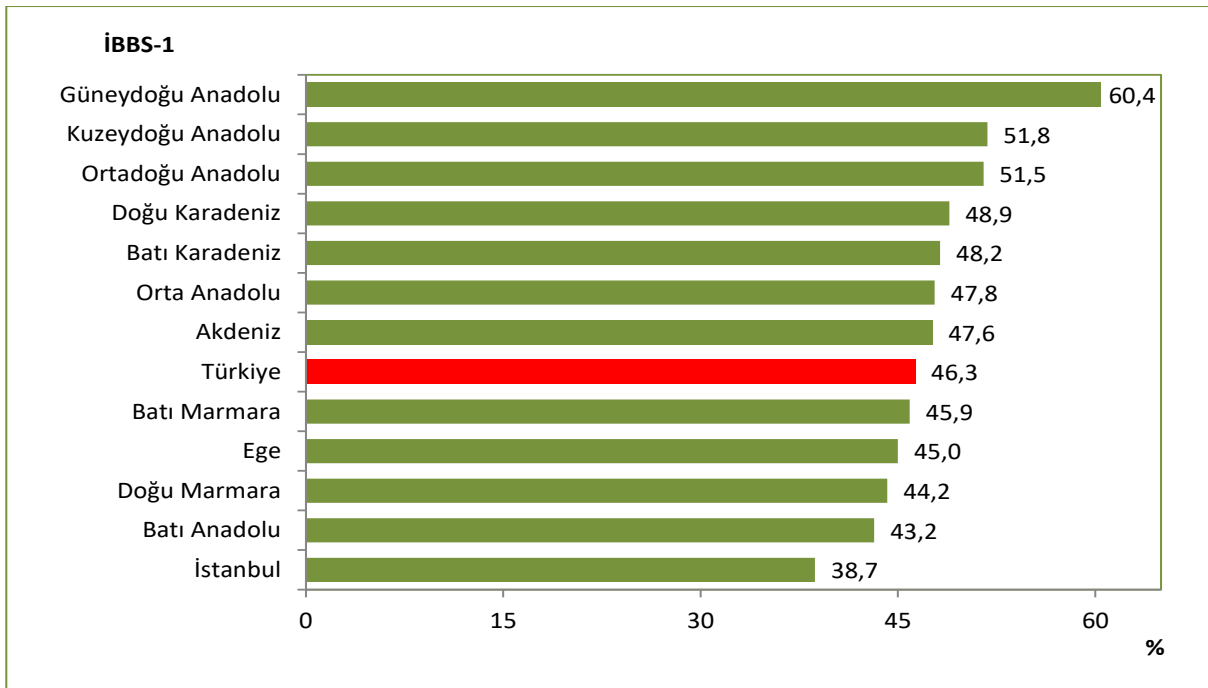
Kaynak: TÜİK, UNPD

Şekil 1.11. Yaşlı Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023

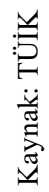
Kaynak: TÜİK, UNPD

Şekil 1.12. İBBS-1'e Göre Toplam Yaş Bağımlılık Oranları, (%), 2023

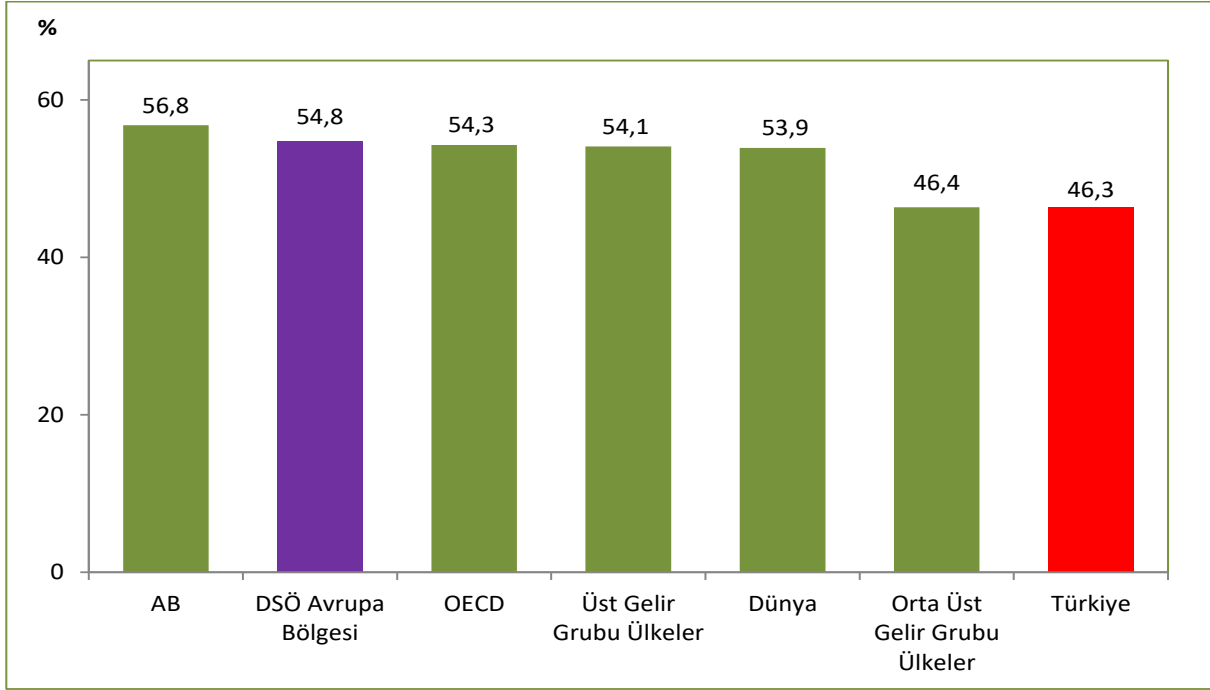

Kaynak: TÜİK

12

Şekil 1.13. Toplam Yaş Bağımlılık Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023

Kaynak: TÜİK, UNPD

Tablo 1.3. İllere Göre Bazı Genel Demografik Göstergeler, 2023

İl Adı	Toplam Nüfus	Kırsal Nüfus Oranı (%)	Kentsel Nüfus Oranı (%)	0-14 Yaş Nüfus Oranı (%)	65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı (%)	Çocuk Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş) (%)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (65+ Yaş) (%)	Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)
Adana	2.270.298	3,7	96,3	23,2	9,6	34,5	14,3	48,8
Adıyaman	604.978	35,4	64,6	27,2	8,6	42,5	13,5	55,9
Afyonkarahisar	751.344	50,6	49,4	20,4	12,1	30,3	18,0	48,3
Ağrı	511.238	48,5	51,5	32,0	5,5	51,2	8,9	60,0
Amasya	339.529	35,8	64,2	17,2	16,1	25,9	24,1	49,9
Ankara	5.803.482	1,0	99,0	19,1	9,9	27,0	14,0	41,0
Antalya	2.696.249	0,9	99,1	19,9	9,7	28,3	13,8	42,1
Artvin	172.356	72,0	28,0	15,3	18,1	22,9	27,2	50,1
Aydın	1.161.702	4,6	95,4	18,0	14,9	26,8	22,3	49,1
Balıkesir	1.273.519	6,0	94,0	15,9	16,9	23,6	25,1	48,7
Bilecik	228.058	37,1	62,9	18,2	12,6	26,3	18,2	44,5
Bingöl	285.655	39,4	60,6	25,0	8,1	37,3	12,1	49,4
Bitlis	359.747	44,1	55,9	30,4	5,9	47,7	9,2	56,9
Bolu	324.789	35,1	64,9	16,5	14,8	24,0	21,5	45,5
Burdur	277.452	48,1	51,9	16,0	16,3	23,6	24,1	47,7
Bursa	3.214.571	1,5	98,5	20,4	10,4	29,5	15,1	44,6
Çanakkale	570.499	46,4	53,6	15,2	16,5	22,2	24,2	46,4
Çankırı	205.501	57,2	42,8	16,6	17,1	25,0	25,8	50,8
Çorum	528.351	39,2	60,8	17,6	16,6	26,8	25,2	52,1
Denizli	1.059.082	11,7	88,3	18,7	12,3	27,1	17,8	44,9
Diyarbakır	1.818.133	2,4	97,6	31,0	5,3	48,6	8,3	56,9
Edirne	419.913	31,4	68,6	14,4	16,6	20,9	24,1	45,0
Elazığ	604.411	33,0	67,0	20,8	11,1	30,5	16,2	46,7
Erzincan	243.399	39,0	61,0	18,1	13,5	26,4	19,8	46,2
Erzurum	749.993	14,7	85,3	23,7	9,7	35,6	14,6	50,2
Eskişehir	915.418	9,1	90,9	17,0	12,7	24,2	18,0	42,2
Gaziantep	2.164.134	0,5	99,5	30,0	5,9	46,9	9,2	56,0
Giresun	461.712	58,2	41,8	15,3	18,3	23,0	27,6	50,6
Gümüşhane	148.539	76,7	23,3	16,1	14,7	23,2	21,2	44,4
Hakkari	287.625	50,2	49,8	26,2	4,0	37,6	5,8	43,3
Hatay	1.544.640	1,0	99,0	25,6	8,5	38,9	12,9	51,7
Isparta	449.777	39,4	60,6	17,4	14,3	25,4	20,9	46,3
Mersin	1.938.389	1,1	98,9	21,8	10,5	32,1	15,4	47,6
İstanbul	15.655.924	0,1	99,9	20,0	7,9	27,7	11,0	38,7
İzmir	4.479.525	0,6	99,4	17,4	12,8	24,9	18,3	43,2
Kars	278.335	57,7	42,3	24,2	9,2	36,3	13,8	50,0
Kastamonu	388.990	59,8	40,2	14,9	19,5	22,7	29,7	52,4
Kayseri	1.445.683	5,0	95,0	22,0	10,0	32,3	14,6	47,0
Kırklareli	377.156	35,5	64,5	15,1	15,8	21,9	22,9	44,7
Kırşehir	247.179	30,8	69,2	18,3	13,6	27,0	20,0	47,0
Kocaeli	2.102.907	0,0	100,0	22,0	8,3	31,5	11,9	43,4

Kaynak: TÜİK

Tablo 1.3. İllere Göre Bazı Genel Demografik Göstergeler, 2023 – Devamı

İl Adı	Toplam Nüfus	Kırsal Nüfus Oranı (%)	Kentsel Nüfus Oranı (%)	0-14 Yaş Nüfus Oranı (%)	65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı (%)	Çocuk Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş) (%)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (65+ Yaş) (%)	Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)
Konya	2.320.241	5,4	94,6	22,4	10,4	33,2	15,5	48,8
Kütahya	575.674	33,3	66,7	16,3	14,4	23,6	20,9	44,4
Malatya	742.725	9,4	90,6	20,7	11,7	30,6	17,3	47,8
Manisa	1.475.716	4,4	95,6	19,3	12,6	28,4	18,6	47,0
Kahramanmaraş	1.116.618	2,0	98,0	25,3	9,2	38,7	14,0	52,7
Mardin	888.874	3,2	96,8	31,9	5,8	51,2	9,3	60,5
Muğla	1.066.736	1,0	99,0	16,8	13,8	24,3	19,8	44,1
Muş	399.879	63,6	36,4	31,7	5,9	50,7	9,5	60,2
Nevşehir	315.994	52,3	47,7	19,5	12,7	28,7	18,7	47,4
Niğde	377.080	45,5	54,5	21,7	10,9	32,1	16,2	48,3
Ordu	775.800	14,1	85,9	17,5	15,9	26,3	23,9	50,1
Rize	350.506	53,7	46,3	17,2	14,4	25,1	21,1	46,2
Sakarya	1.098.115	3,3	96,7	20,1	10,9	29,2	15,8	45,0
Samsun	1.377.546	3,1	96,9	18,6	13,1	27,2	19,2	46,4
Siirt	347.412	40,0	60,0	30,7	5,4	48,1	8,4	56,5
Sinop	229.716	53,9	46,1	15,4	20,0	23,8	31,0	54,8
Sivas	650.401	40,7	59,3	18,8	14,1	28,1	21,0	49,0
Tekirdağ	1.167.059	0,0	100,0	20,4	9,8	29,2	14,1	43,3
Tokat	606.934	41,2	58,8	17,8	15,4	26,7	23,1	49,8
Trabzon	824.352	10,9	89,1	18,5	14,2	27,5	21,1	48,6
Tunceli	89.317	59,0	41,0	14,1	16,1	20,2	23,1	43,3
Şanlıurfa	2.213.964	0,0	100,0	37,8	4,2	65,2	7,3	72,5
Uşak	377.001	37,5	62,5	17,6	13,5	25,5	19,6	45,1
Van	1.127.612	4,5	95,5	30,9	4,8	48,1	7,4	55,5
Yozgat	420.699	53,6	46,4	18,4	14,8	27,5	22,1	49,6
Zonguldak	591.492	38,5	61,5	15,7	15,0	22,6	21,6	44,2
Aksaray	438.504	38,1	61,9	23,2	10,0	34,7	15,0	49,8
Bayburt	86.047	48,2	51,8	18,3	12,0	26,2	17,3	43,5
Karaman	263.960	33,3	66,7	20,5	11,7	30,2	17,3	47,5
Kırıkkale	285.744	24,2	75,8	17,3	13,5	24,9	19,4	44,4
Batman	647.205	23,8	76,2	31,3	4,9	48,9	7,6	56,5
Şırnak	570.745	36,9	63,1	33,7	3,5	53,6	5,6	59,2
Bartın	207.238	58,2	41,8	15,1	15,9	21,8	23,0	44,8
Ardahan	92.819	74,2	25,8	19,0	14,4	28,5	21,7	50,2
Iğdır	209.738	49,8	50,2	26,6	7,6	40,5	11,6	52,1
Yalova	304.780	35,0	65,0	19,0	13,1	28,0	19,3	47,3
Karabük	255.242	32,3	67,7	15,1	14,6	21,4	20,8	42,2
Kilis	155.179	24,6	75,4	27,0	8,0	41,5	12,2	53,7
Osmaniye	557.666	29,0	71,0	24,5	9,6	37,2	14,5	51,6
Düzce	409.865	44,8	55,2	19,6	11,4	28,3	16,5	44,8
Türkiye	85.372.377	11,2	88,8	21,4	10,2	31,4	15,0	46,3

Kaynak: TÜİK

Bölüm 1 ile İlgili Açıklamalar

☑ 1990 ve 2000 yılı nüfus verileri, “Genel Nüfus Sayımı” sonuçlarından, 2019-2023 nüfus verileri ise “TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Sonuçları Haber Bülteni”nden alındı (6 Şubat 2024 tarih ve 49684 sayılı).

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2023-49684>

☑ 1990 ve 2000 yılları genel nüfus sayımları sonuçlarında, yaş gruplarının hesaplandığı göstergelerde yaşı bilinmeyenler hariç tutuldu.

☑ 2013 yılında 14 ilde büyükşehir belediyesi kurulması ve büyükşehir statüsündeki 30 ilde, belde ve köylerin ilçe belediyelerine mahalle olarak katılması ile kentsel nüfus oranında artışlar yaşandı.

☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4’lü Likert ölçek kullanıldı ve ölçek aralıkları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı. İllere ait sayısal değerlerin ondalıklı kısımları tek hane olacak şekilde yuvarlandı. Likert ölçekler oluşturulurken bu sayı değerleri dikkate alındı.

☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Bölüm 1’de yer alan göstergelerin tanımları

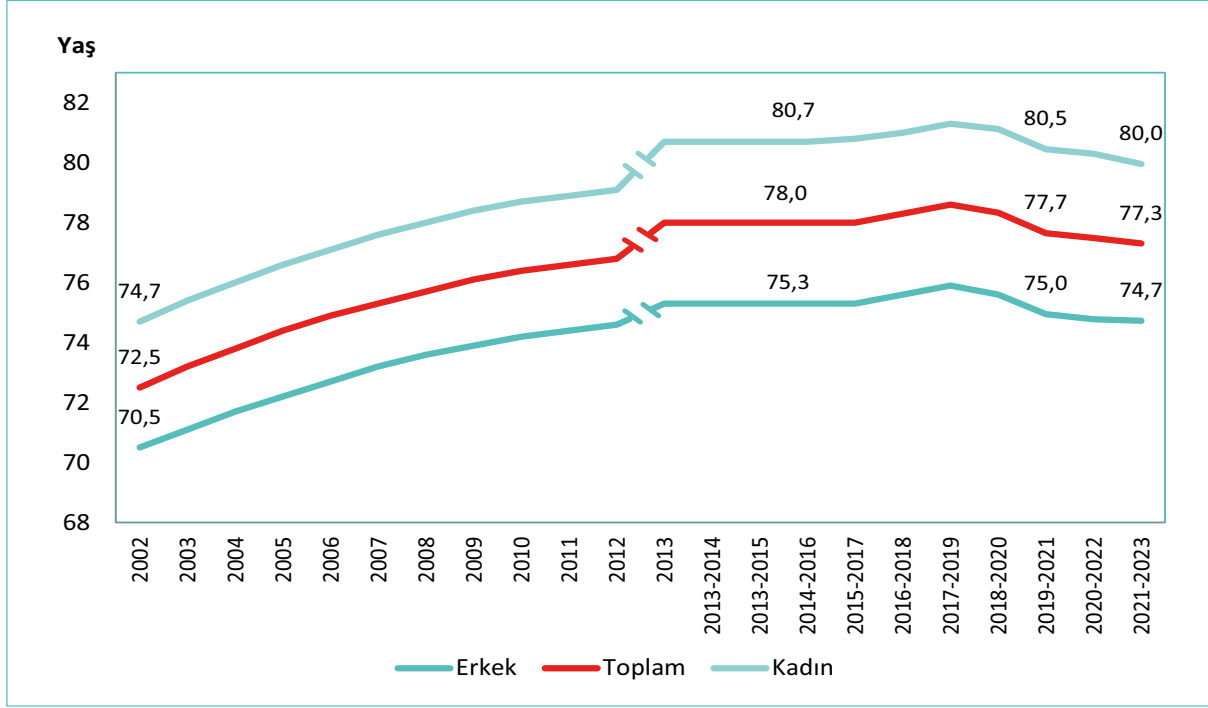
Kırsal Nüfus Oranı (%)	: 20.000 ve altı nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranıdır.
Kentsel Nüfus Oranı (%)	: 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranıdır.
0-14 Yaş Nüfus Oranı (%)	: 0-14 yaş arası nüfusun toplam nüfusa oranıdır.
65 Yaş ve Üzeri Nüfus Oranı (%)	: 65 yaş ve üzerindeki nüfusun toplam nüfusa oranıdır.
Çocuk Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş) (%)	: “15-64” yaş grubundaki her 100 kişi için “0-14” yaş grubundaki kişi sayısıdır.
Yaşlı Bağımlılık Oranı (65 Yaş ve Üzeri) (%)	: “15-64” yaş grubundaki her 100 kişi için “65 ve üzeri” yaş grubundaki kişi sayısıdır.
Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)	: “15-64” yaş grubundaki her 100 kişi için “0-14” ve “65 ve üzeri” yaş gruplarındaki kişi sayısıdır.
Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	: İki sayım tarihi arasındaki dönemde her 1.000 nüfus için artan nüfustur.
Kaba Doğum Hızı (‰)	: Belli bir yıl içinde her 1.000 nüfus başına düşen canlı doğum sayısıdır. (Canlı Doğum Sayısı/Yıl Ortası Nüfus)x1.000
Kaba Ölüm Hızı (‰)	: Belli bir yıl içinde her 1.000 nüfus başına düşen ölüm sayısıdır. (Ölüm Sayısı/Yıl Ortası Nüfus)x1.000
Toplam Doğurganlık Hızı	: Bir kadının, doğurgan olduğu dönem olan 15-49 yaş grubunda yaşayacağı ve belirli yaşa özel doğurganlık hızını takip edeceği varsayımı altında doğurabileceği ortalama canlı doğan çocuk sayısıdır.

An abstract graphic on the left side of the page, consisting of a dense network of teal lines and dots of varying sizes, creating a complex, interconnected web-like structure. The lines and dots are in different shades of teal, ranging from dark to light, and the overall effect is a sense of dynamic connectivity.

BÖLÜM 2

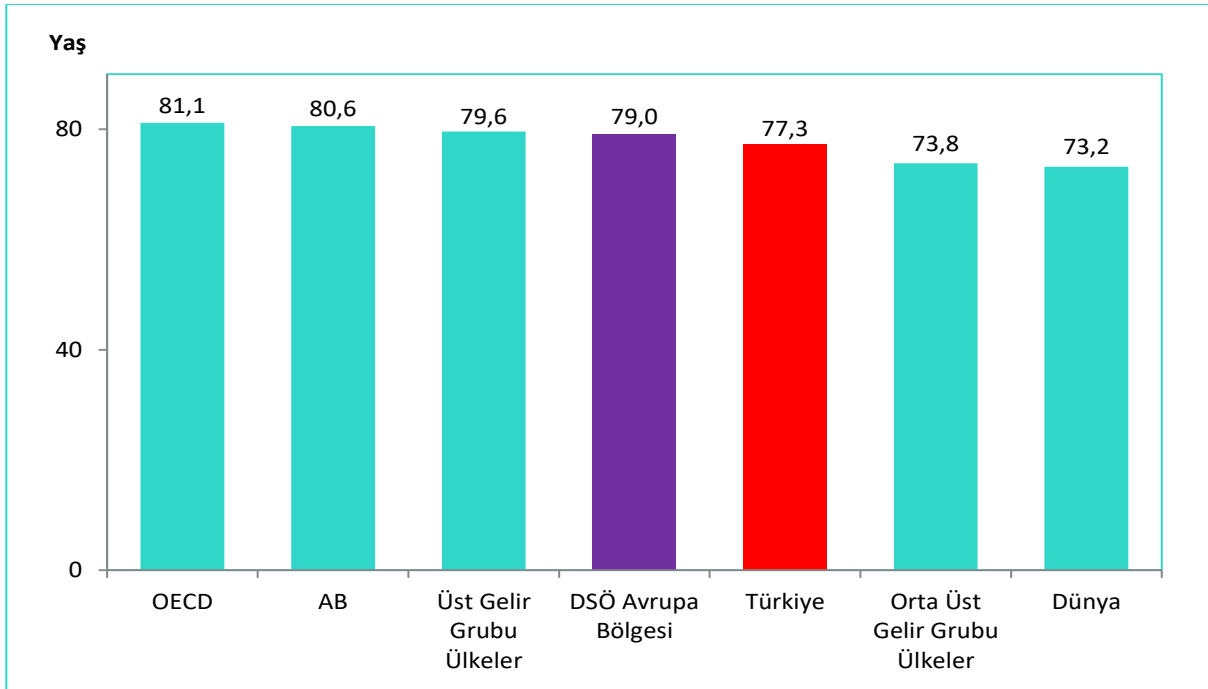
Mortalite

Şekil 2.1. Yıllara ve Cinsiyete Göre Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi, (Yaş)

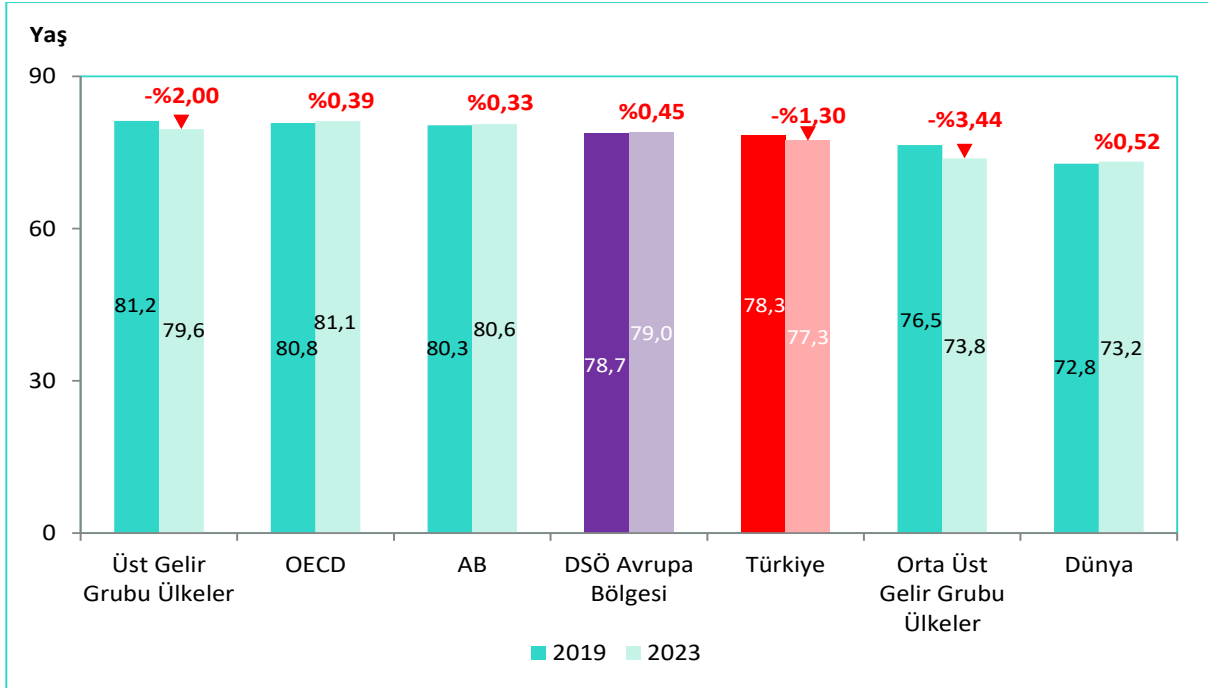
Kaynak: 2002-2012 yılları TÜİK Nüfus Projeksiyonları, 2013-2023 yılları TÜİK Hayat Tabloları

Şekil 2.2. Doğuşta Beklenen Yaşam Süresinin Uluslararası Karşılaştırması, (Yaş), 2023

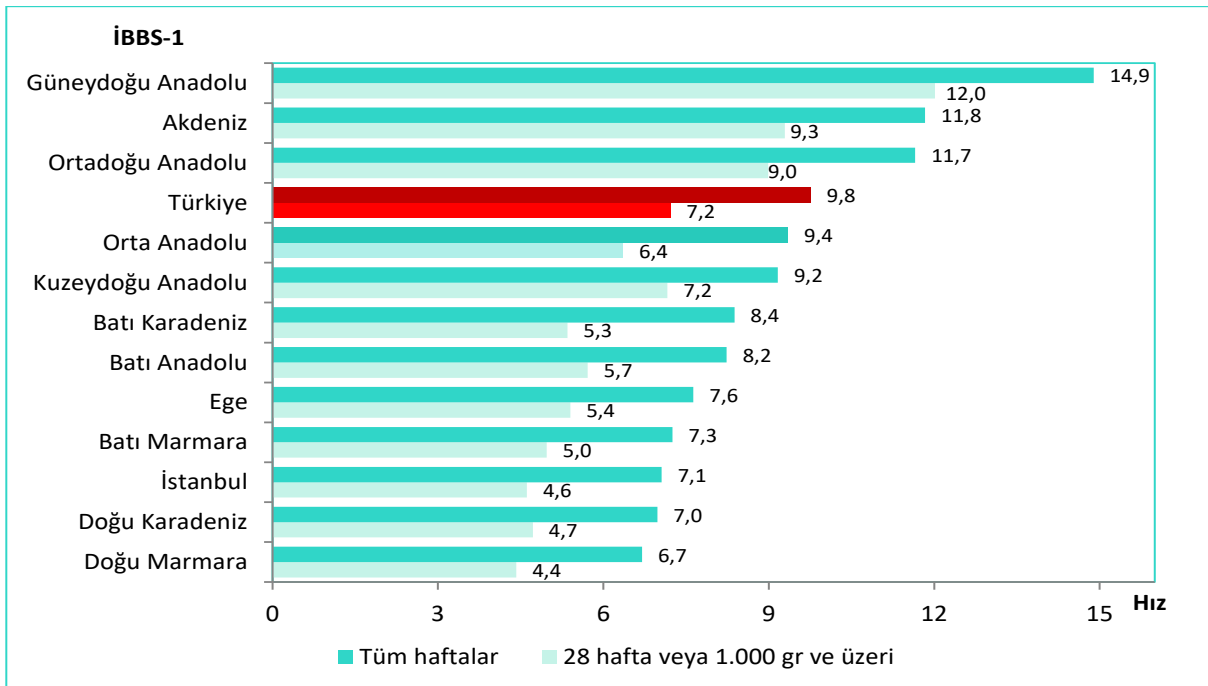
Kaynak: TÜİK Hayat Tabloları 2021-2023 Haber Bülteni (18 Eylül 2024 tarih ve 53678 sayılı), UNPD
 Not: Türkiye verisi 2021-2023 dönemine aittir. Şekildeki grupların değerleri, ülkelere ait doğuşta beklenen yaşam süreleri baz alınarak Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü Sağlık İstatistikleri Dairesi Başkanlığı tarafından hesaplandı.

Şekil 2.3. Doğuşta Beklenen Yaşam Süresinin Pandemi Dönemindeki Değişiminin Uluslararası Karşılaştırması, 2019, 2023

Kaynak: TÜİK Hayat Tabloları 2021-2023 Haber Bülteni (18 Eylül 2024 tarih ve 53678 sayılı), UNPD

Şekil 2.4. İBBS-1'e Göre Bebek Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2023

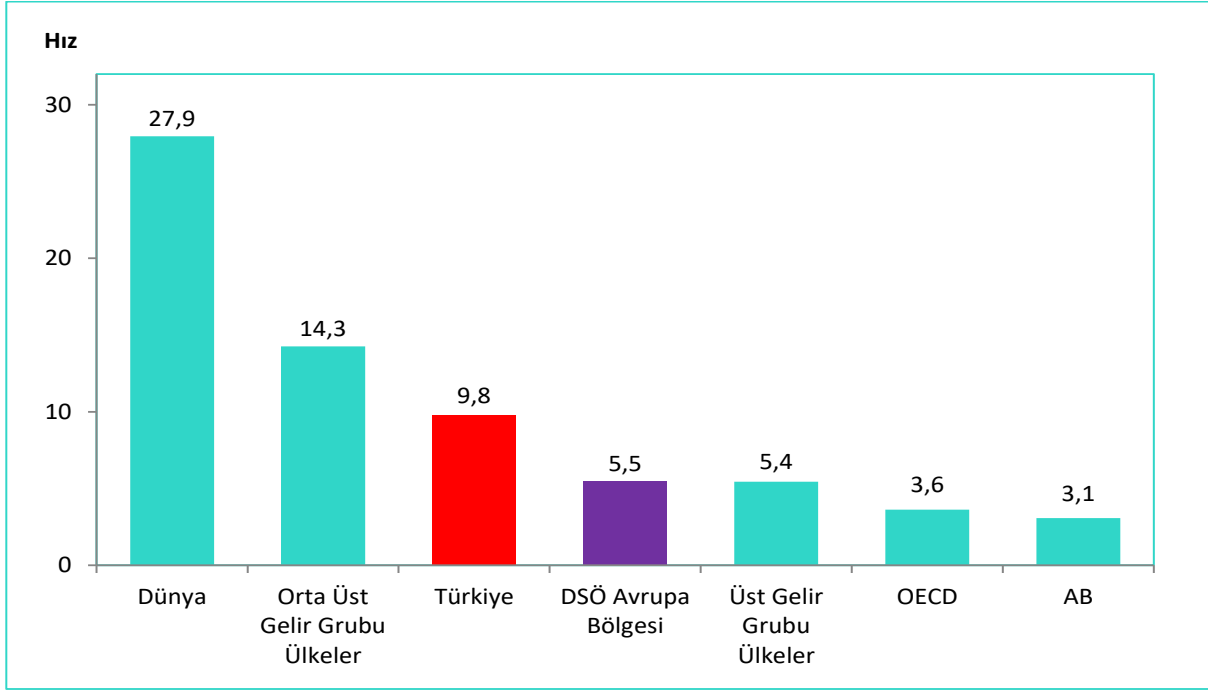
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Not: 2023 yılında gerçekleşen deprem sebebiyle bebek ölüm hızı beklenen değerden daha yüksek çıkmıştır.

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

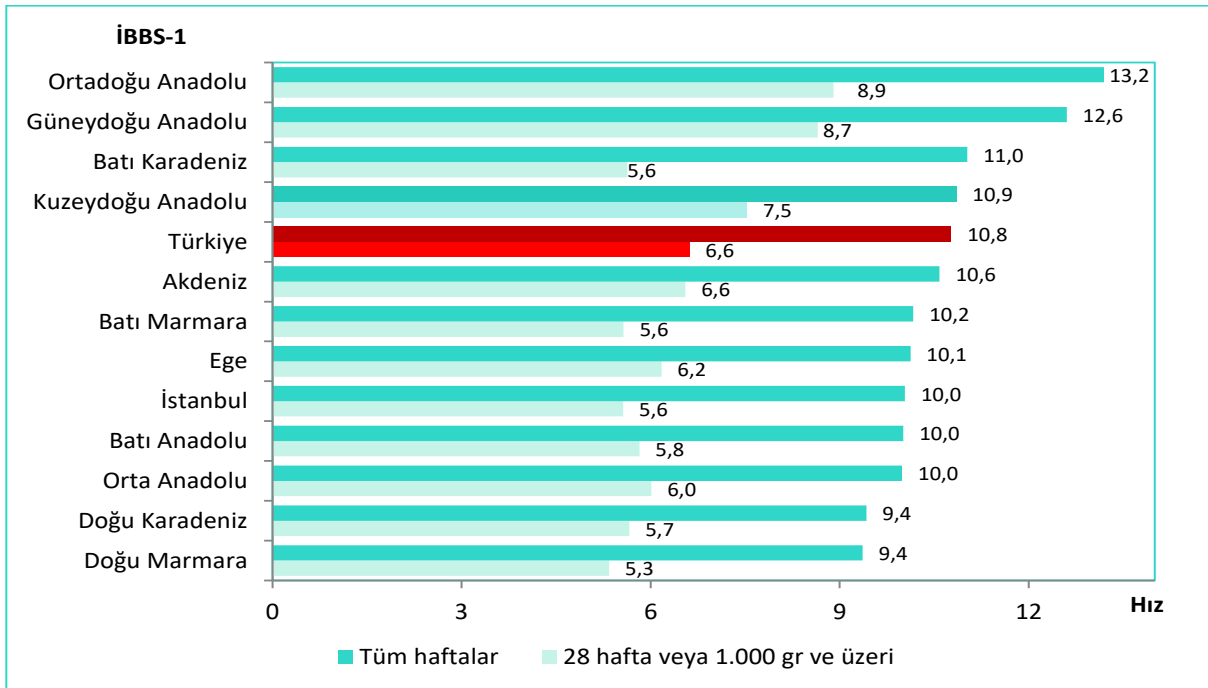
Şekil 2.5. Bebek Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, UN IGME 2023

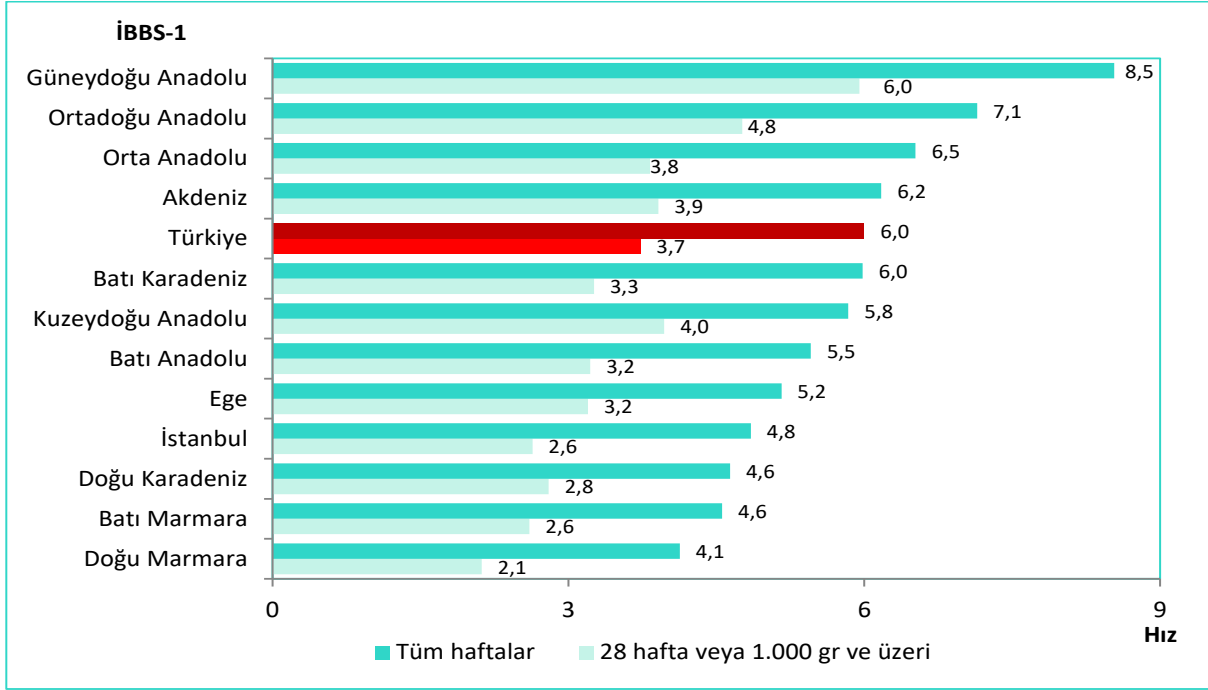
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. 2023 yılında gerçekleşen deprem sebebiyle bebek ölüm hızı beklenen değerden daha yüksek çıkmıştır.

Şekil 2.6. İBBS-1'e Göre Perinatal Ölüm Hızı, (1.000 Doğumda), 2023

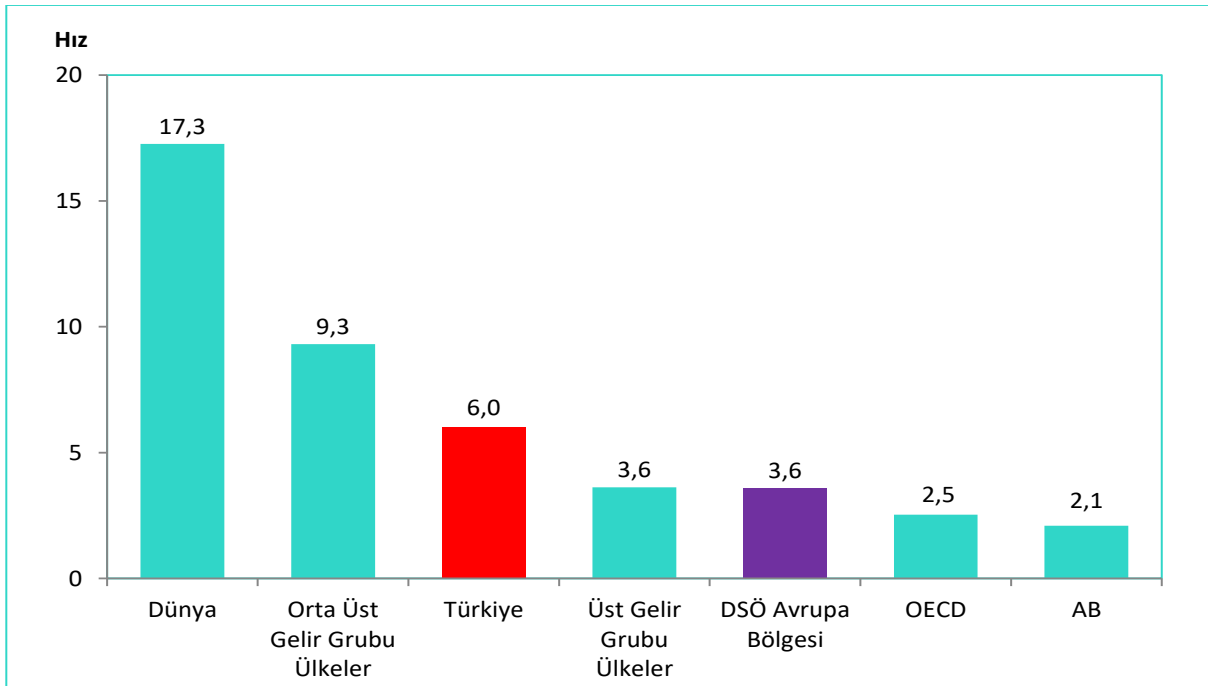
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 2.7. İBBS-1'e Göre Neonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2023

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

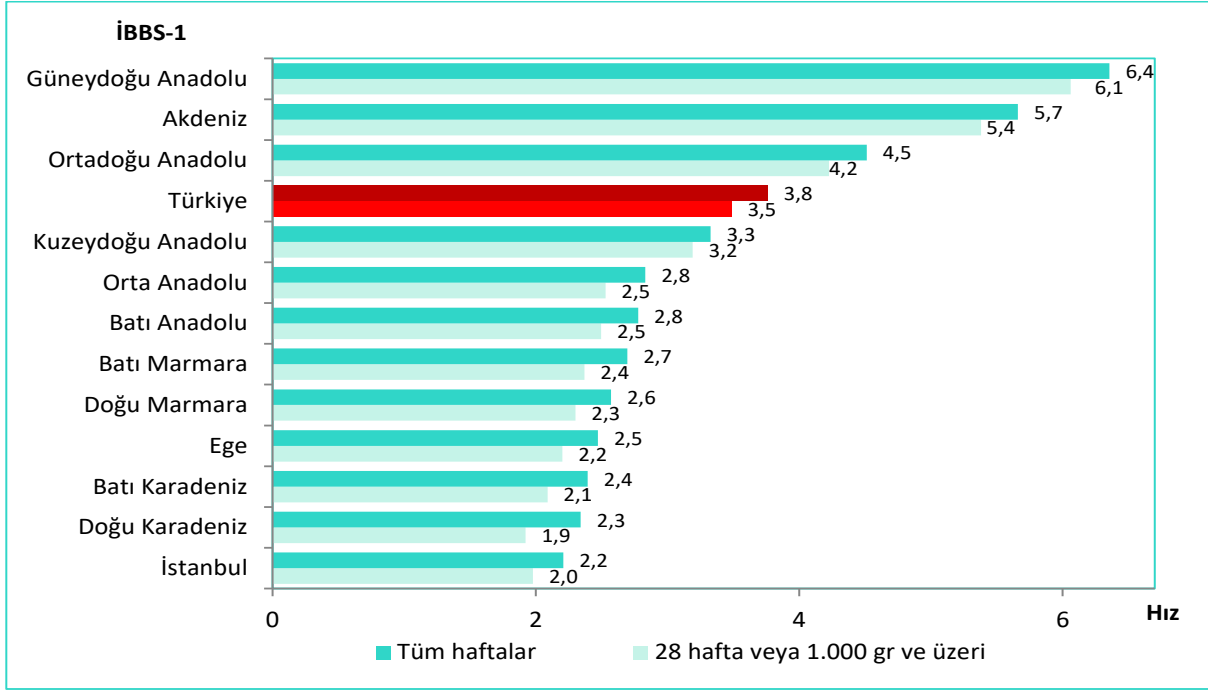
Şekil 2.8. Neonatal Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, UN IGME 2023

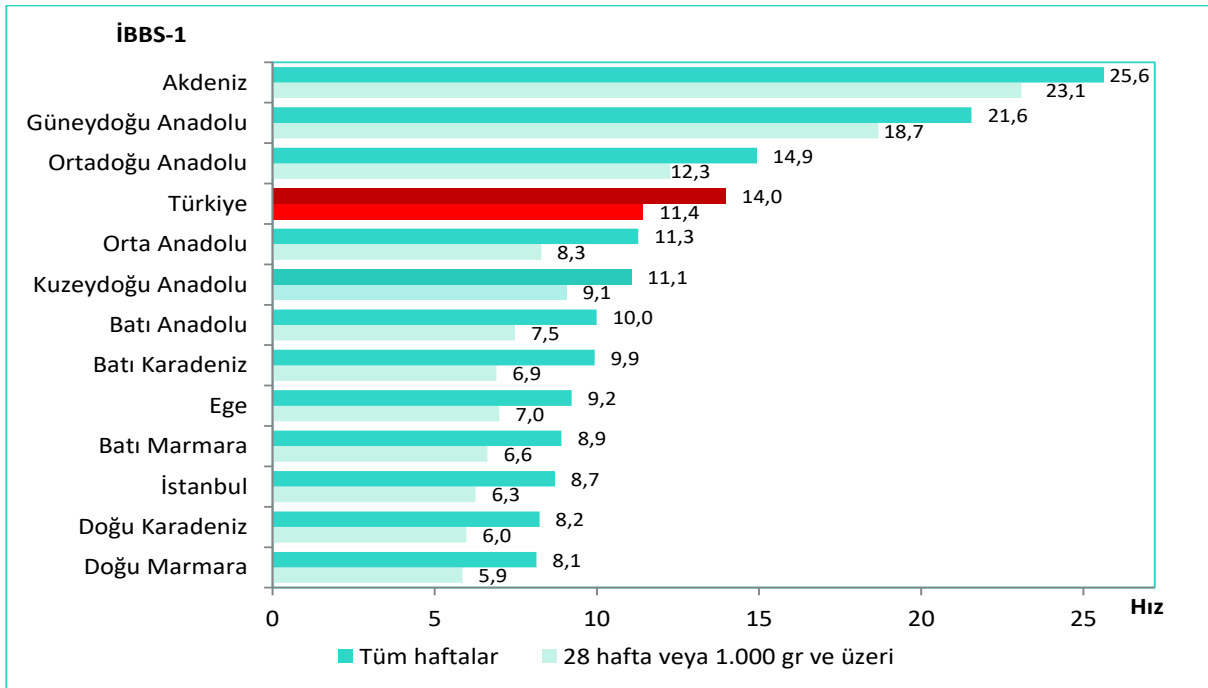
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir.

Şekil 2.9. İBBS-1'e Göre Postneonatal Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2023

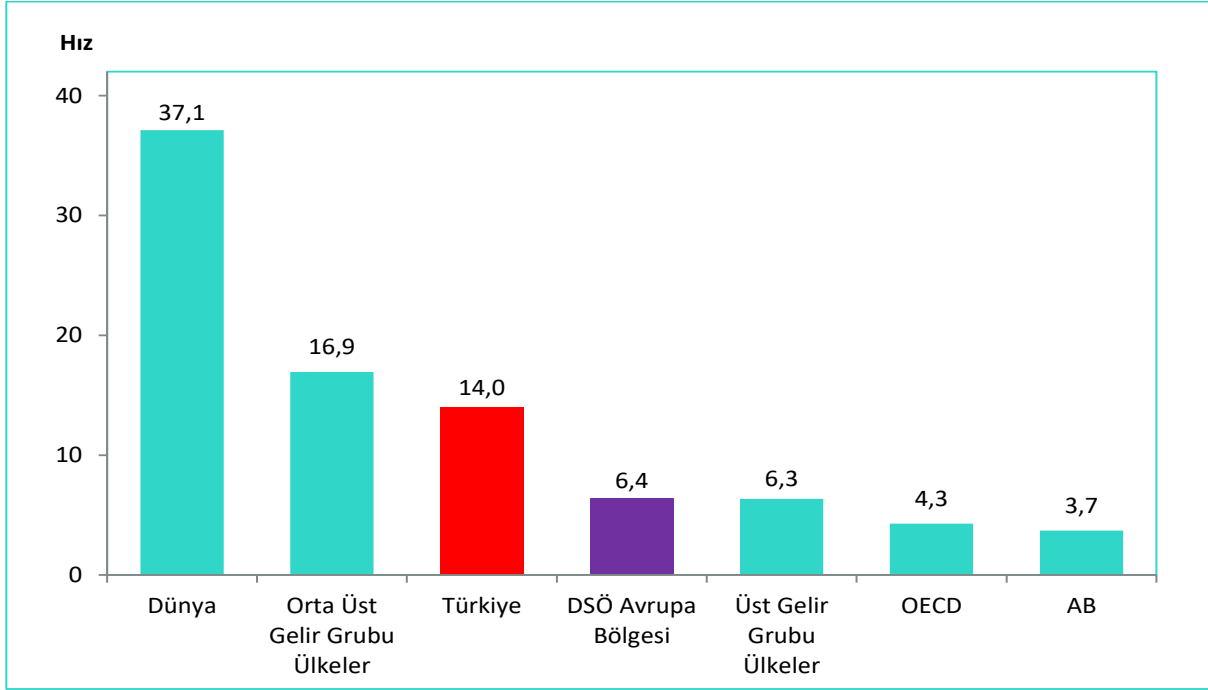
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 2.10. İBBS-1'e Göre Beş Yaş Altı Ölüm Hızı, (1.000 Canlı Doğumda), 2023

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

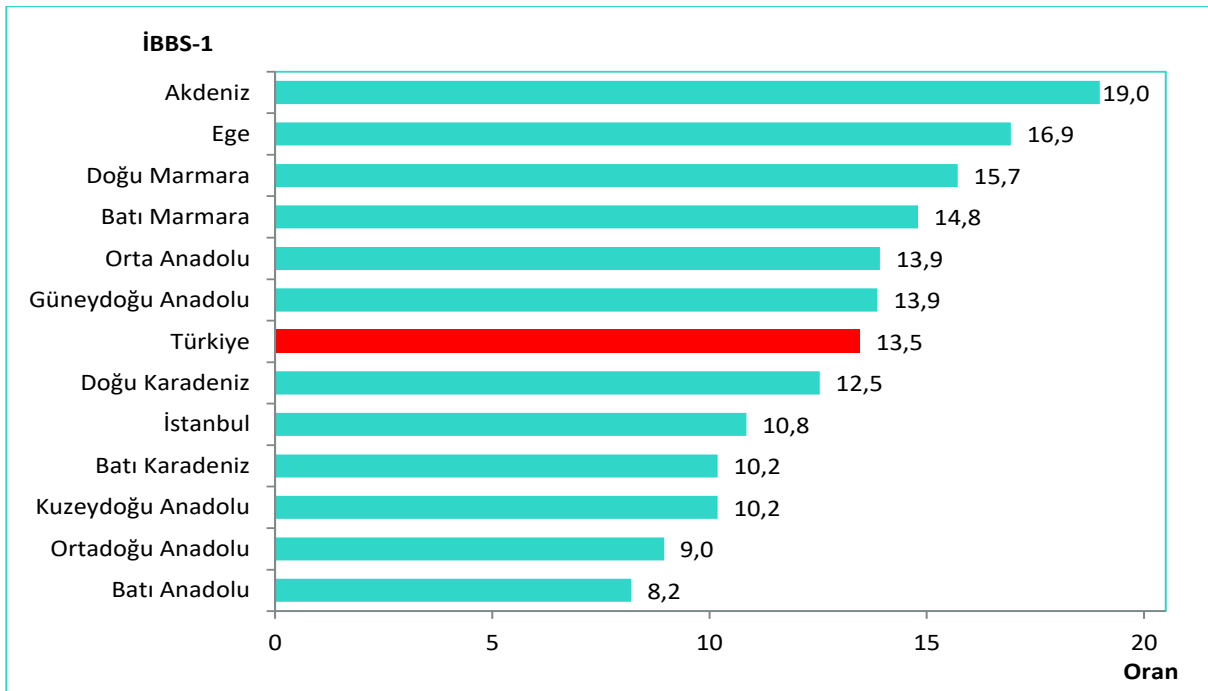
Şekil 2.11. Beş Yaş Altı Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (1.000 Canlı Doğumda), 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, UN IGME 2023

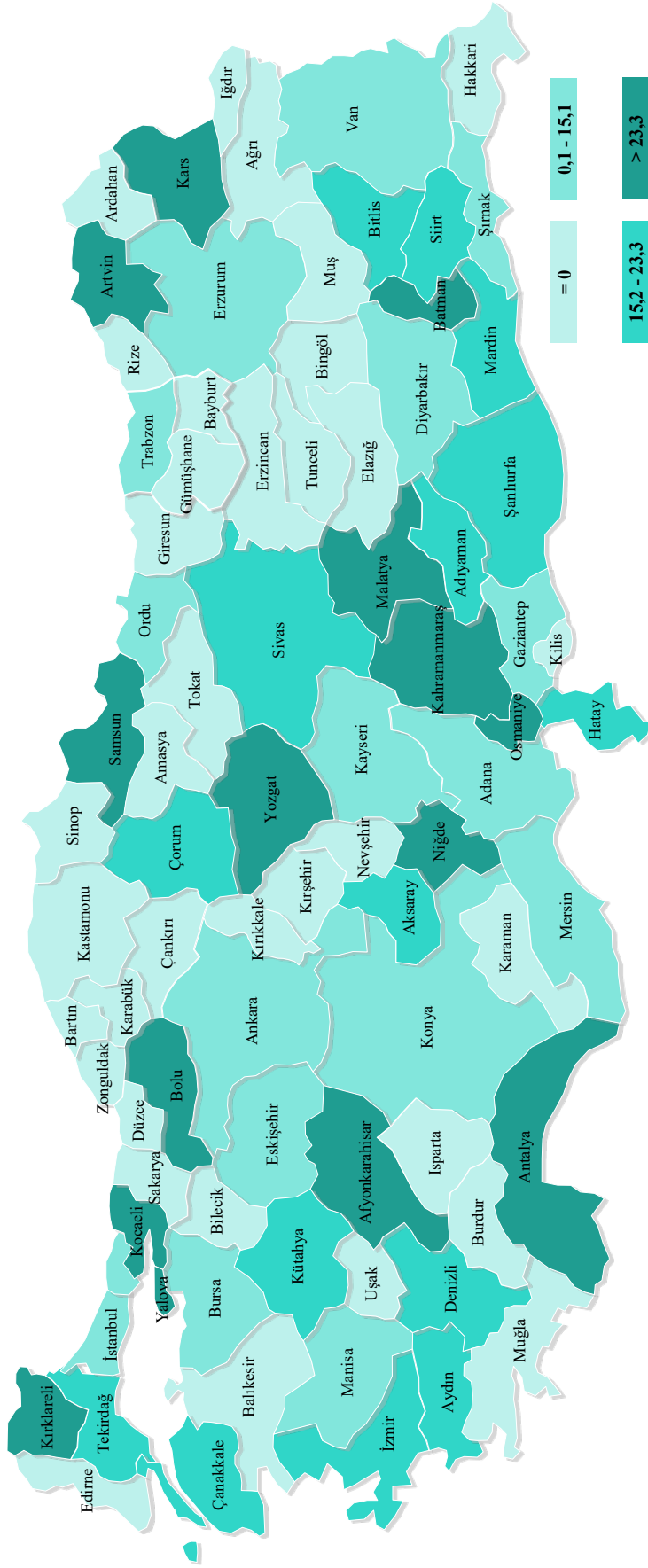
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir.

Şekil 2.12. İBBS-1'e Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2023

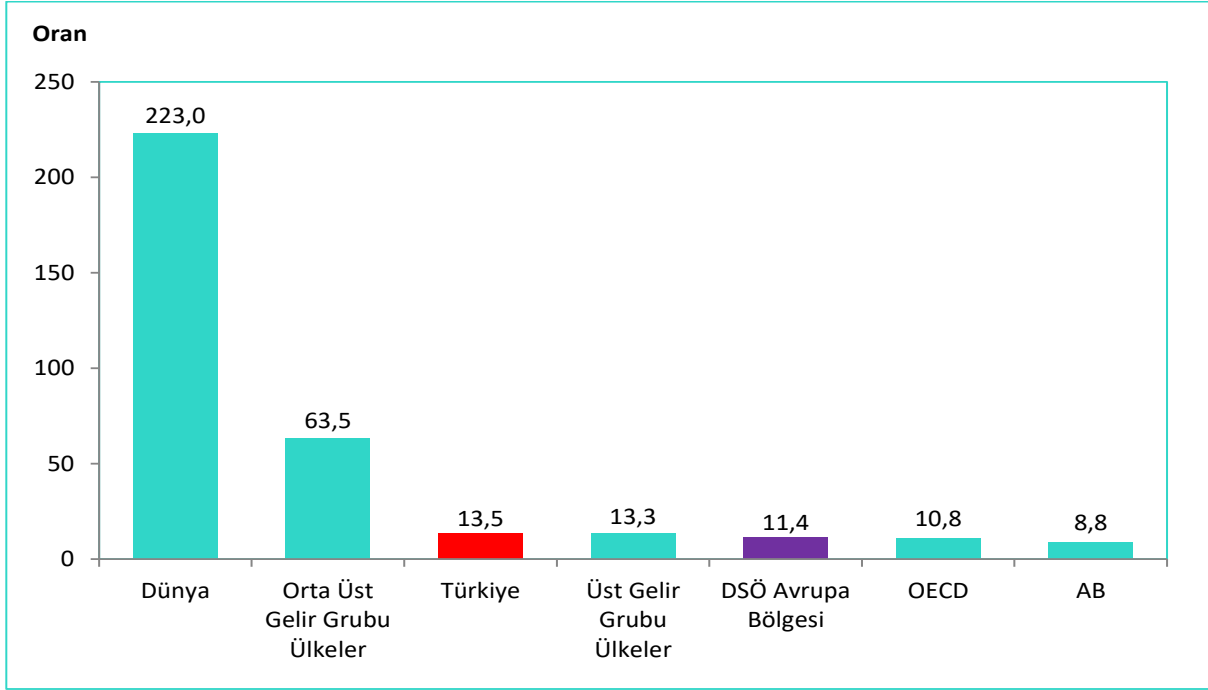
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Harita 2.2. İllere Göre Anne Ölüm Oranı, (100.000 Canlı Doğumda), 2023

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

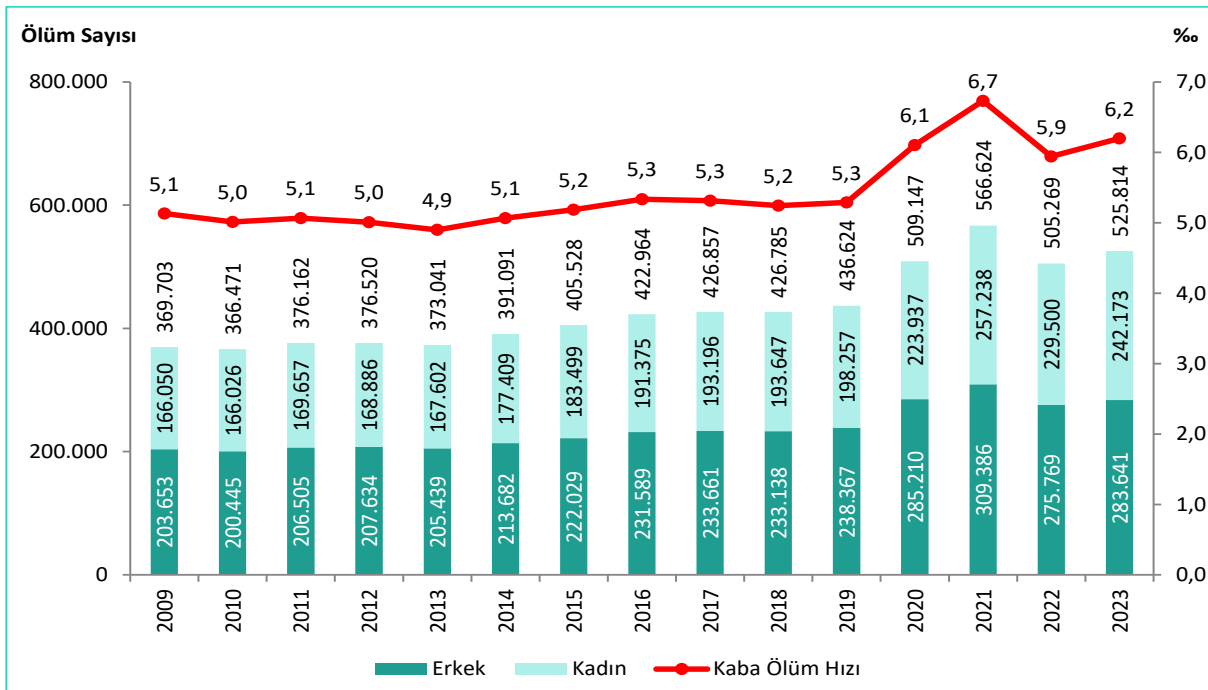
Şekil 2.13. Anne Ölüm Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Canlı Doğumda), 2020

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, WHO, UNICEF, UNFPA, World Bank Group and UNPD (MMEIG) Trends in Maternal Mortality: 2000 to 2020

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir.

Şekil 2.14. Yıllara ve Cinsiyete Göre Ölüm Sayısı ve Toplam Kaba Ölüm Hızı, (%)

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023

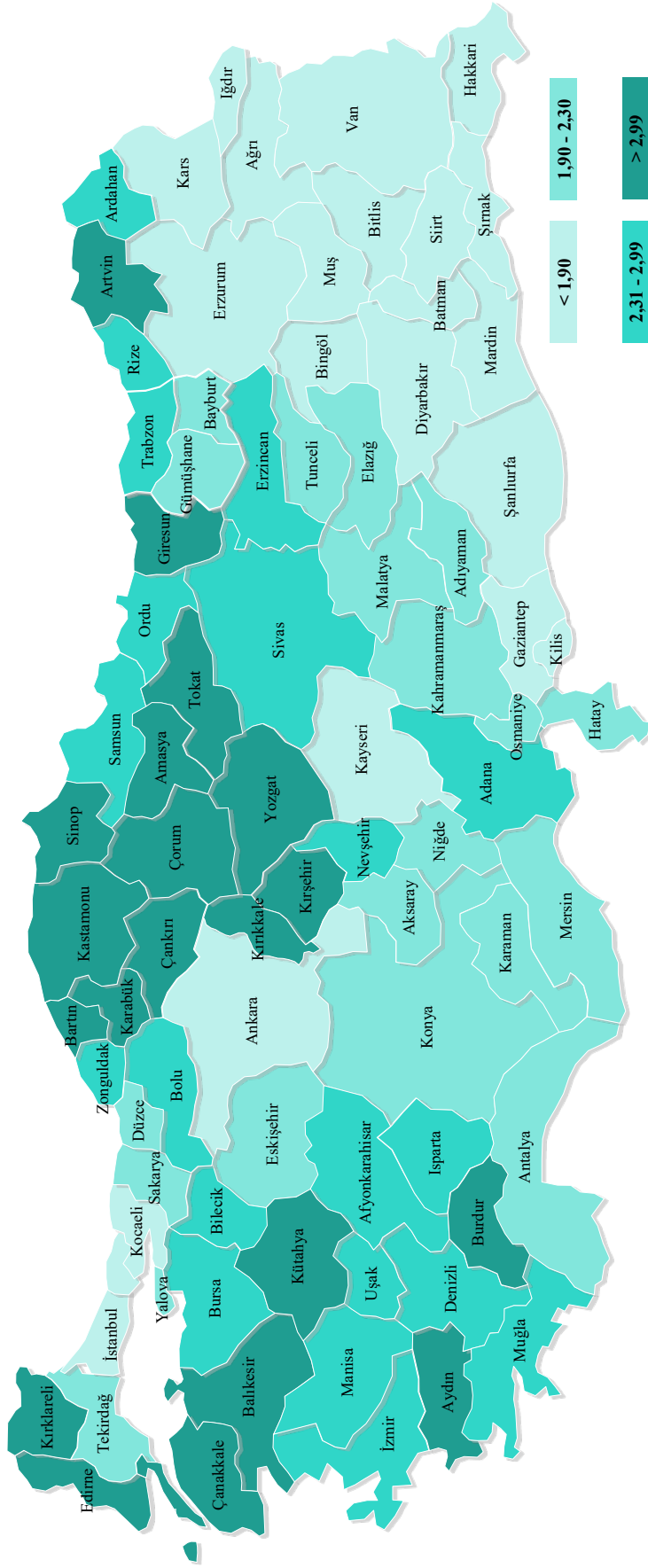
Tablo 2.1. Yıllara, ICD-10 Ana Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Ölüm Nedenlerinin Dağılımı, (%)

ICD-10 Ana Tanı Grubu	Kod	2021			2022			2023		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Bazı Enfeksiyöz ve Paraziter Hastalıklar	A00-B99	2,84	3,14	2,98	3,42	3,98	3,67	3,53	3,96	3,73
Neoplazmlar	C00-D48	16,33	11,18	13,99	17,72	12,23	15,23	17,57	12,07	15,04
Kan ve Kan Yapıcı Organların Hastalıkları ve İmmün Sistemin Bazı Hastalıkları	D50-D89	0,17	0,21	0,19	0,21	0,25	0,23	0,20	0,24	0,22
Endokrin, Beslenme ve Metabolizma Hastalıkları	E00-E90	3,40	5,10	4,17	3,70	5,55	4,54	3,47	5,09	4,22
Mental ve Davranışsal Bozukluklar	F00-F99	0,07	0,10	0,08	0,07	0,09	0,08	0,05	0,06	0,05
Sinir Sistemi ve Duyu Organları Hastalıkları	G00-H95	2,62	4,07	3,28	2,85	4,52	3,61	2,66	4,15	3,35
Dolaşım Sistemi Hastalıkları	I00-I99	30,93	36,61	33,51	33,23	38,89	35,80	31,25	35,88	33,38
Solunum Sistemi Hastalıkları	J00-J99	13,82	12,97	13,44	14,01	13,18	13,63	13,67	12,62	13,18
Sindirim Sistemi Hastalıkları	K00-K93	1,88	2,02	1,94	2,12	2,32	2,21	2,09	2,21	2,15
Deri ve Deri altı Dokunun Hastalıkları	L00-L99	0,03	0,09	0,06	0,06	0,09	0,07	0,05	0,09	0,07
Kas, İskelet Sistemi ve Bağ Dokusu Hastalıkları	M00-M99	0,13	0,29	0,20	0,14	0,26	0,20	0,13	0,24	0,18
Genitoüriner Sistem Hastalıkları	N00-N99	3,27	3,88	3,55	3,31	4,22	3,72	3,21	4,05	3,60
Gebelik, Doğum ve Lohusalık	O00-O99	-	0,06	0,03	-	0,05	0,02	-	0,04	0,02
Perinatal Dönemden Kaynaklanan Bazı Durumlar	P00-P96	0,98	0,93	0,96	1,06	0,97	1,02	0,96	0,84	0,90
Konjenital Malformasyonlar, Deformasyonlar ve Kromozom Anomalileri	Q00-Q99	0,53	0,57	0,55	0,56	0,59	0,57	0,50	0,51	0,51
Semptomlar, Belirtiler ve Anormal Klinik ve Laboratuvar Bulguları, Başka Yerde Sınıflanmamış	R00-R99	1,31	1,24	1,28	1,51	1,34	1,43	1,12	1,07	1,10
COVID-19	U07	11,56	11,50	11,54	4,48	4,23	4,36	0,34	0,31	0,33
Dışsal Yaralanma Nedenleri	V01-Y89	4,35	1,85	3,22	5,18	2,30	3,87	12,43	12,10	12,27
Bilinmeyen	-	5,75	4,20	5,05	6,38	4,95	5,73	6,77	4,46	5,71

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023

Not: Ölüm nedenlerinin dağılımı, ilgili sütunun toplam ölüm sayısı üzerinden hesaplandı.

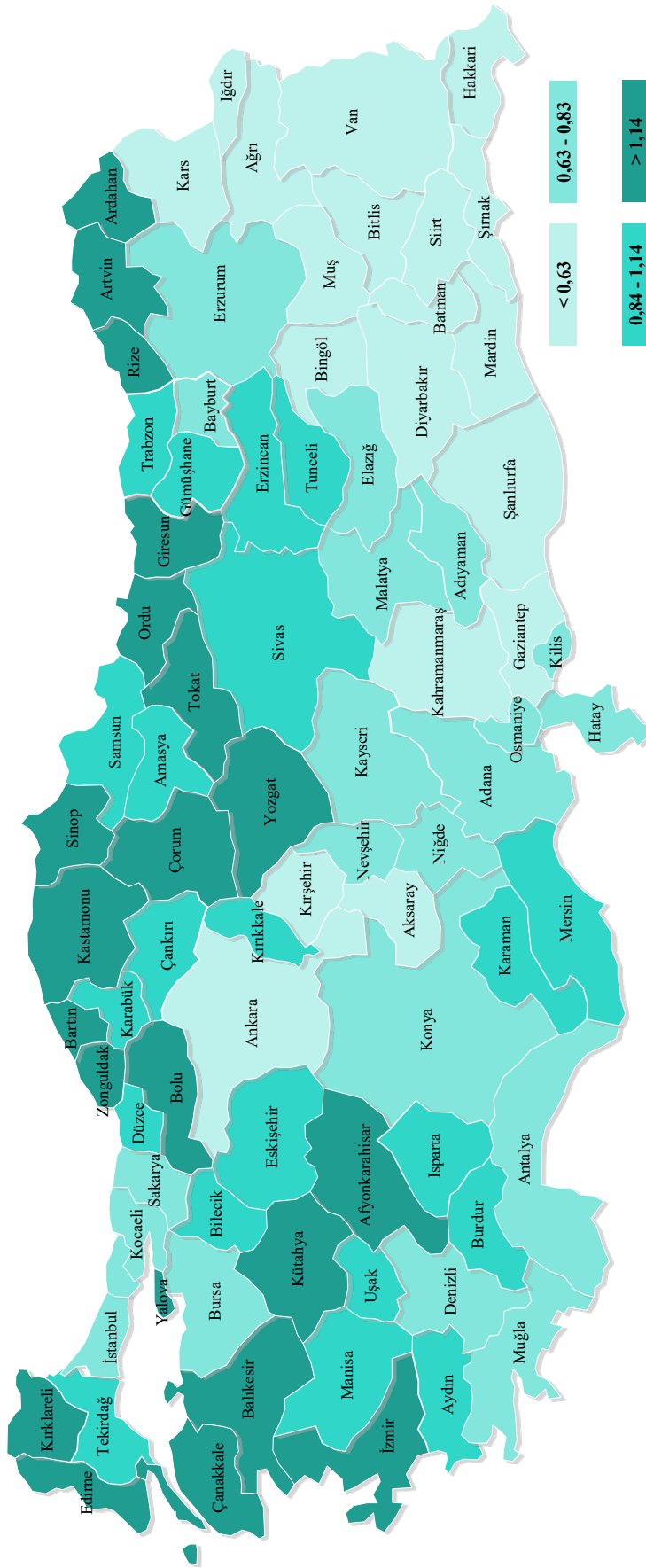
Harita 2.3. İllere ve Daimi İkametgaha Göre Dolaşım Sistemi Hastalıkları (ICD 10: I00-I99) Kaba Ölüm Hızı, (%), 2023

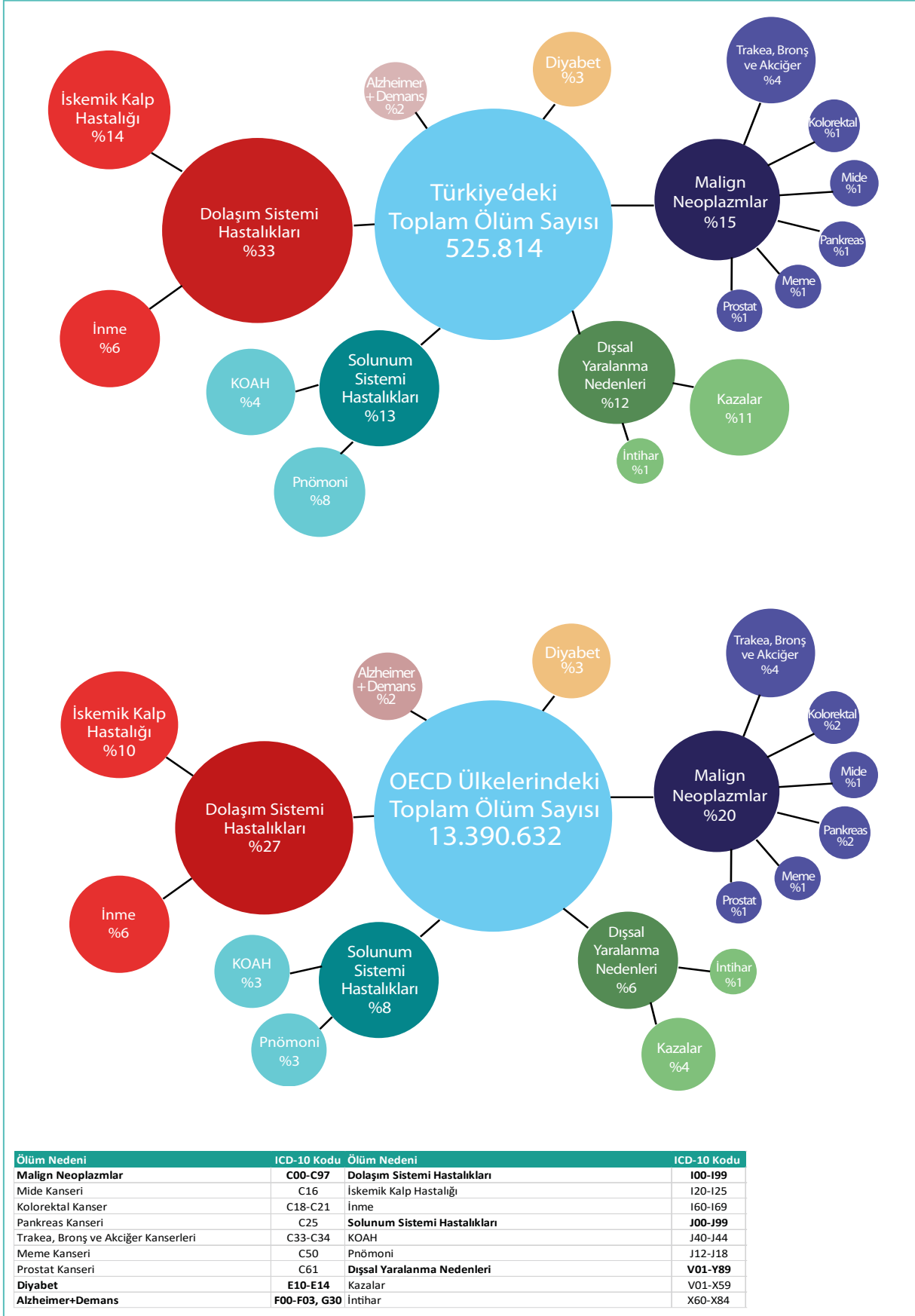
29

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023

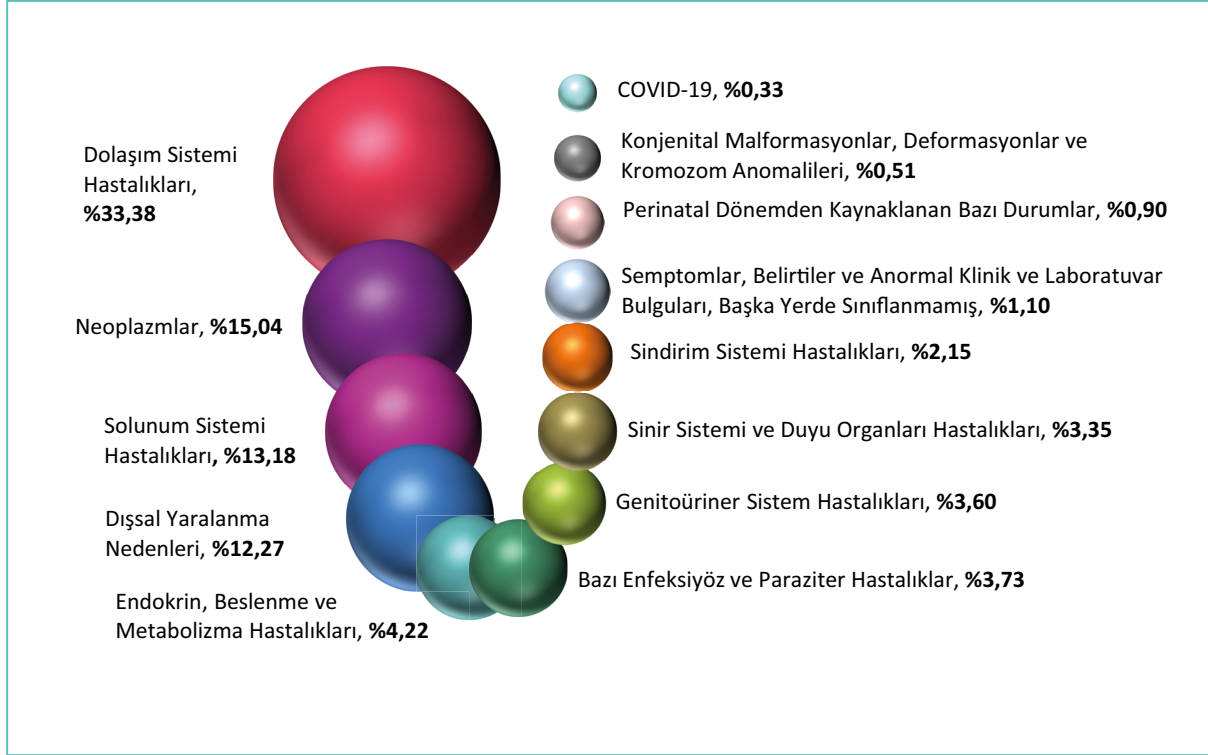
Şekil 2.15. Ölüm Nedenleri Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023, OECD Health Data 2024

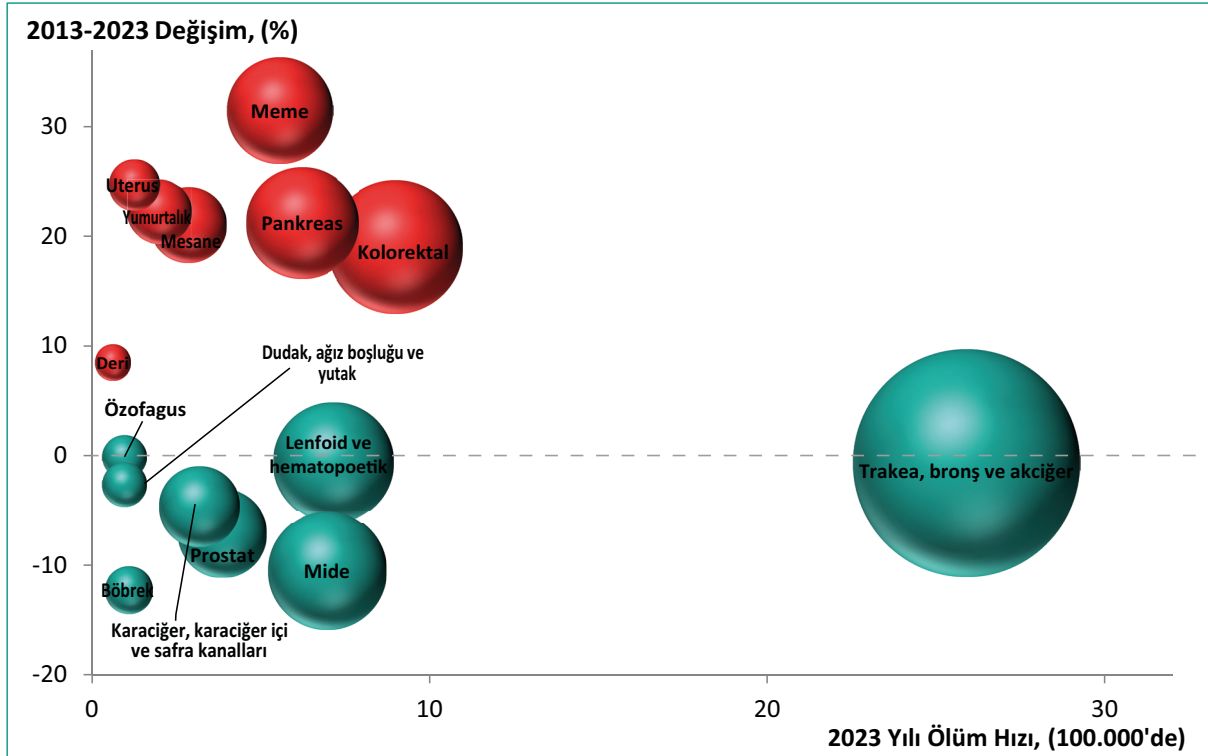
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 2.16. ICD-10 Ana Tanı Gruplarına Göre Ölüm Nedenlerinin Dağılımı, (%), 2023

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023

Şekil 2.17. Kanser Nedeniyle Gerçekleşen Ölüm Hızı, (100.000 Nüfusta), 2023 ve 2013-2023 Arası Değişim, (%)

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023

Not: Kırmızı kabarcıklar, 2013-2023 döneminde kanser ölümlerindeki artışa; yeşil kabarcıklar düşüşe işaret etmektedir. Baloncukların boyutu ise 2023'deki 100.000 kişideki ölüm hızı ile orantılıdır.

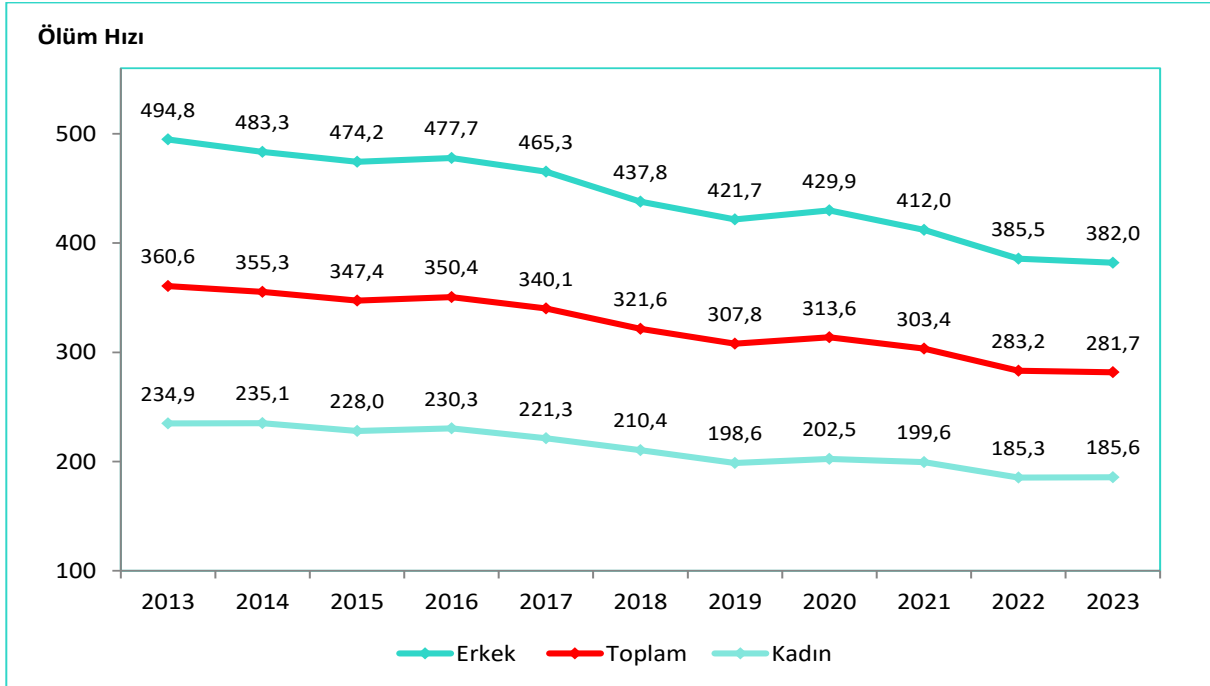
Tablo 2.2. ICD-10 Tanı Gruplarına ve Cinsiyete Göre Seçilmiş Nedenlerin Yaşa Standardize Erken Ölüm Hızları, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu), 2022, 2023

Seçilmiş Nedenler	Kod	2022			2023		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Malign Neoplazmlar	C00-C97	113,35	63,50	87,78	112,33	64,16	87,63
Dişabet	E10-E14	12,53	9,19	10,84	12,57	9,17	10,85
Dolaşım Sistemi Hastalıkları	I00-I99	151,86	66,41	108,48	148,96	65,83	106,77
İskemik Kalp Hastalığı	I20-I25	83,01	25,87	54,02	79,58	26,11	52,47
Akut Miyokard Enfarktüsü	I21-I22	57,36	18,12	37,45	54,92	18,02	36,22
Serebrovasküler Hastalıklar	I60-I69	24,12	14,79	19,38	22,41	13,77	18,02
Kronik Solunum Yolu Hastalıkları	J40-J47	17,22	5,55	11,23	17,93	5,87	11,75
KOAH	J40-J44	16,60	4,74	10,51	17,37	5,02	11,04
Astım	J45-J46	0,57	0,72	0,65	0,48	0,79	0,64
Sindirim Sistemi Hastalıkları	K00-K93	11,85	6,33	9,05	12,19	6,30	9,21

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023

Not: Ölüm hızları, Dünya Standart Nüfusu kullanılarak yaşa standardize edildi.

Şekil 2.18. Yıllara ve Cinsiyete Göre Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubunun Yaşa Standardize Erken Ölüm Hızı, (100.000'de, Avrupa Standart Nüfusu)

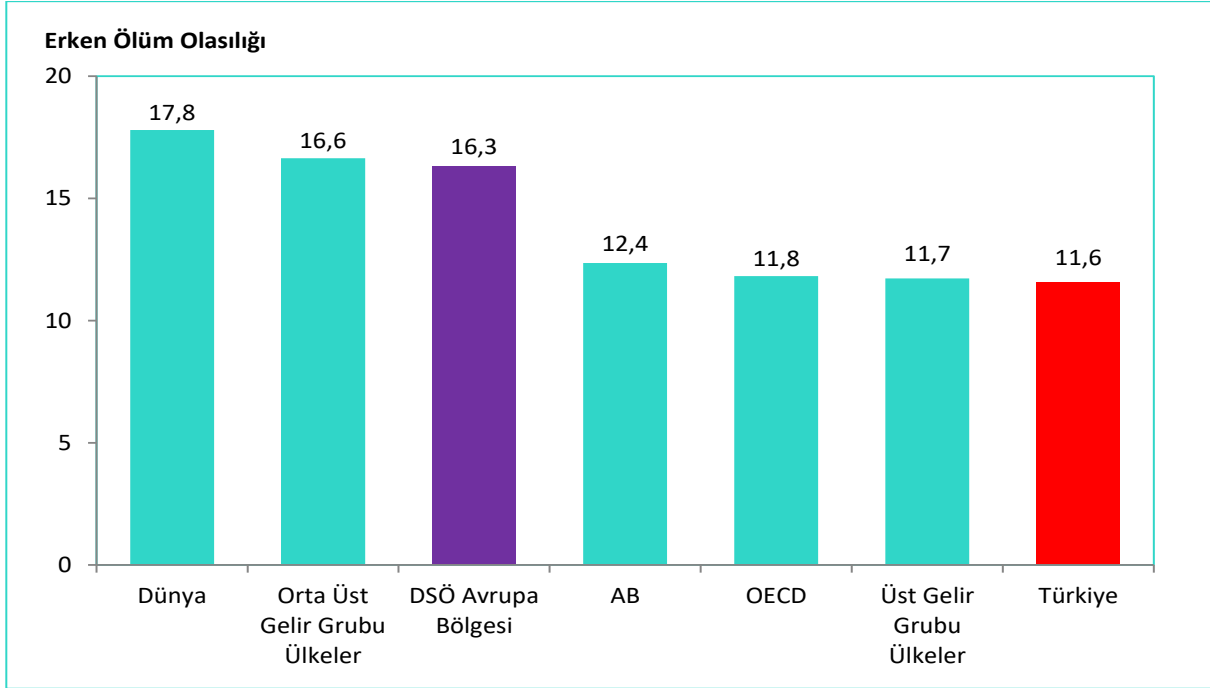

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri

Not: Ölüm hızları, Avrupa Standart Nüfusu kullanılarak yaşa standardize edildi.

Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubu: Malign Neoplazmlar (C00-C97), Dişabet (E10-E14), Dolaşım Sistemi Hastalıkları (I00-I99), Kronik Solunum Yolu Hastalıkları (J40-J47).

Şekil 2.19. Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubu Kaynaklı Erken Ölüm Olasılığının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023, DSÖ Global Health Observatory Veri Tabanı
 Not: *Bulaşıcı Olmayan Dört Ana Hastalık Grubu: Malign Neoplazmlar (C00-C97), Diyabet (E10-E14), Dolaşım Sistemi Hastalıkları (I00-I99), Kronik Solunum Yolu Hastalıkları (J40-J47).* Türkiye verisi 2023 yılına, ülke verileri ise 2019 yılına veya en yakın yıla aittir.

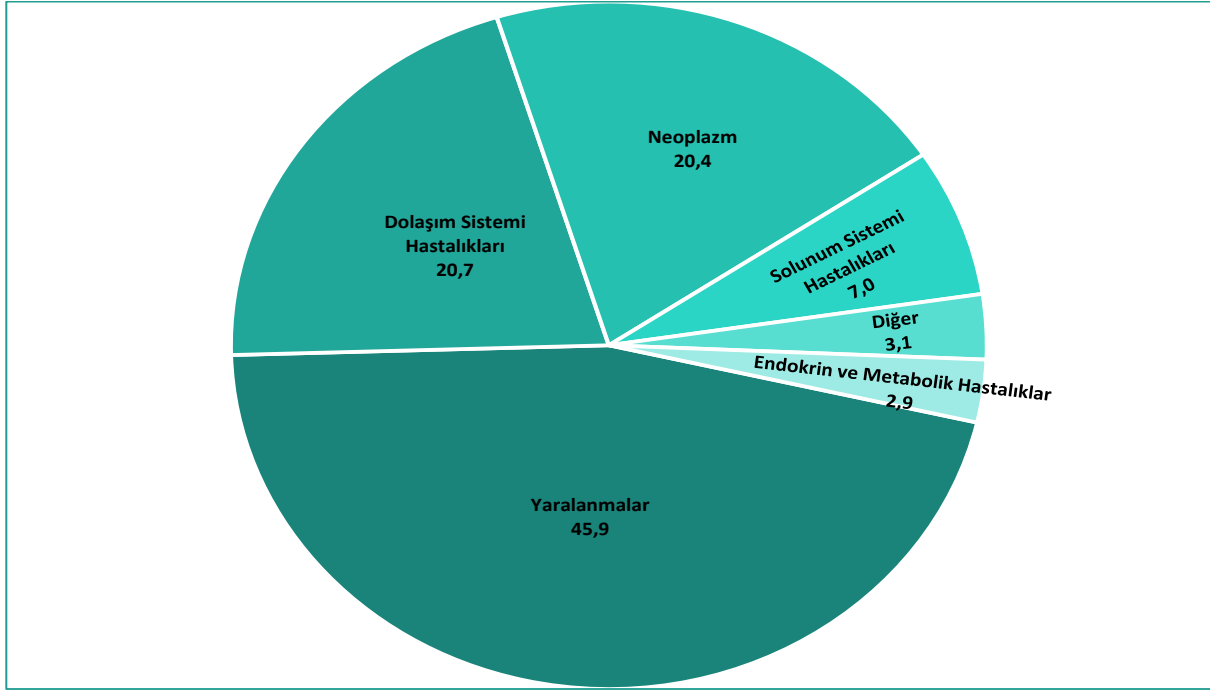
Tablo 2.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre Yaşa Standardize Edilmiş Kaçınılabılır Ölüm Hızı, (100.000’de, Avrupa Standart Nüfusu)

	2020			2021			2022			2023		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Önlenebilir Ölümler	280	102	187	315	137	223	241	88	161	266	133	197
Tedavi Edilebilir Ölümler	202	128	163	195	130	161	174	116	144	173	116	144
Kaçınılabılır Ölümler (Önlenebilir + Tedavi Edilebilir)	482	230	351	510	268	384	415	204	305	439	249	340

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023

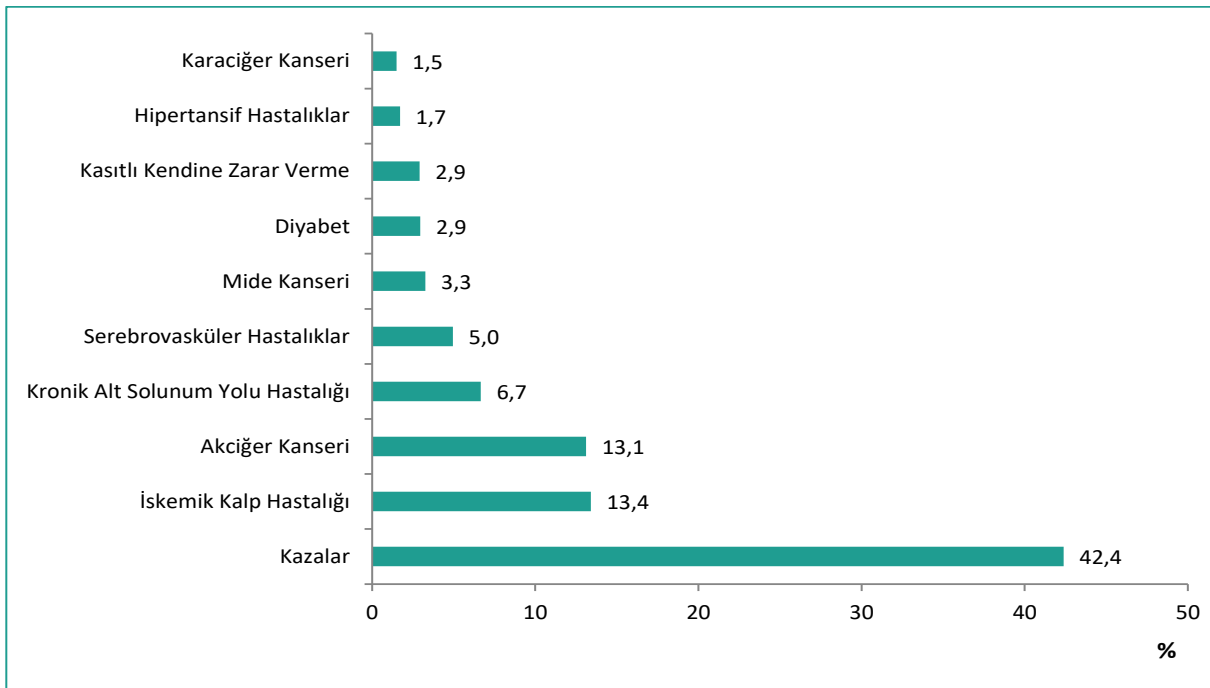
Not: Ölüm hızları, **Avrupa Standart Nüfusu** kullanılarak yaşa standardize edildi.

Şekil 2.20. Önlenebilir Ölümlerin ICD-10 Ana Tanı Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2023

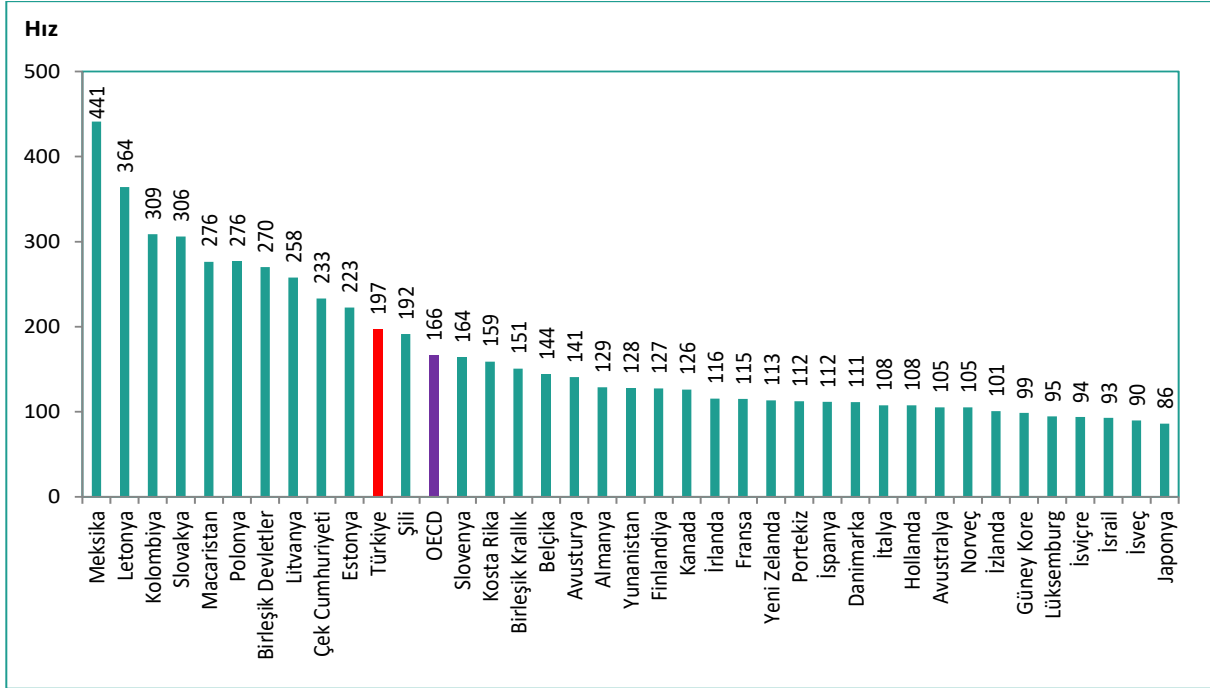
Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023

Şekil 2.21. Önlenebilir Ölümler İçindeki İlk 10 Ölüm Nedeninin Dağılımı, (%), 2023

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023

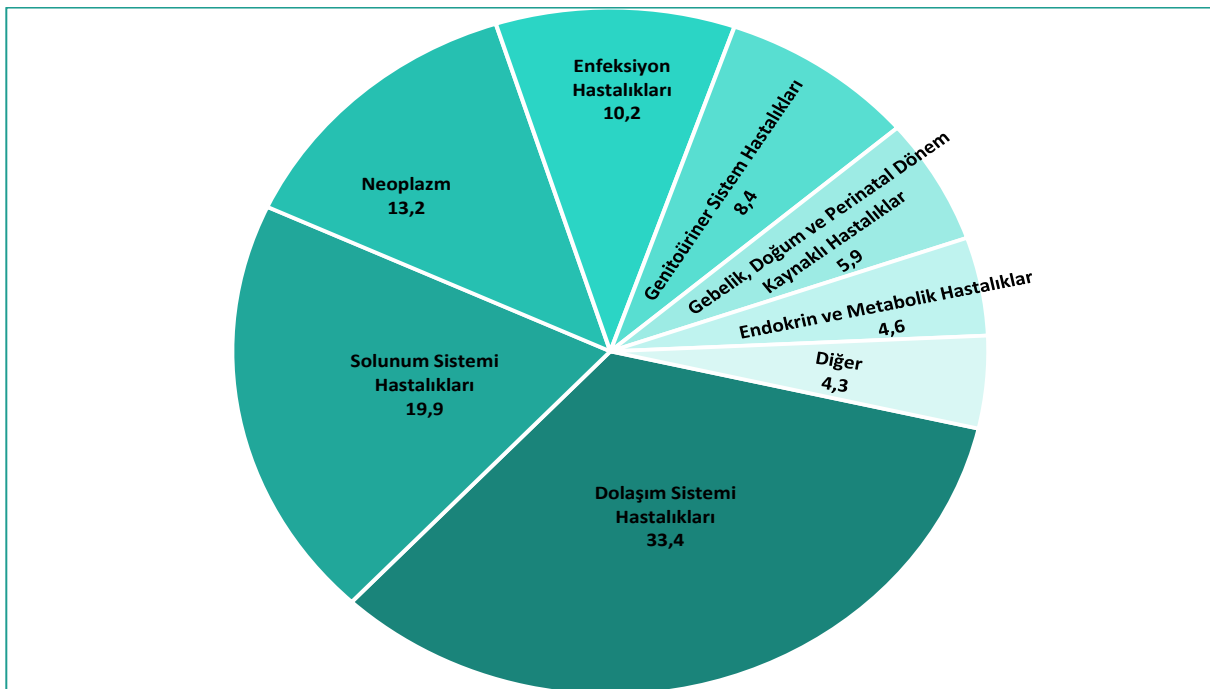
Şekil 2.22. Yaşa Standardize Edilmiş Önlenebilir Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, Avrupa Standart Nüfusu), 2022

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023, OECD Health Data 2024

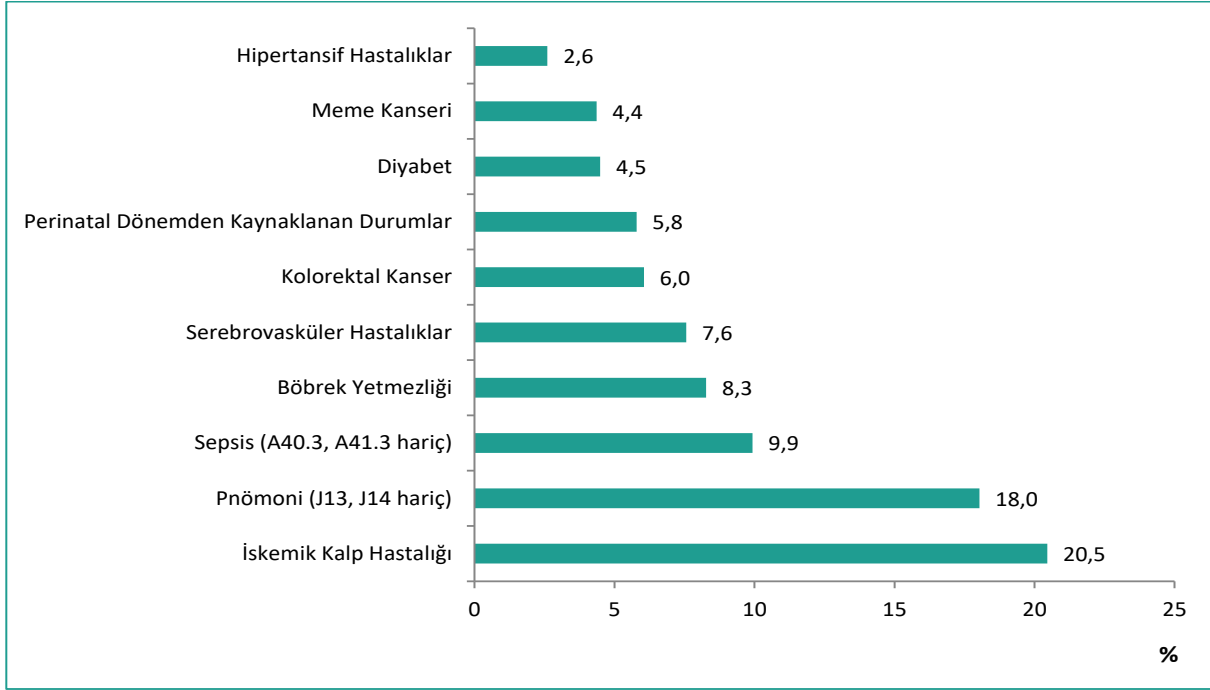
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir.

Şekil 2.23. Tedavi Edilebilir Ölümlerin ICD-10 Ana Tanı Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2023

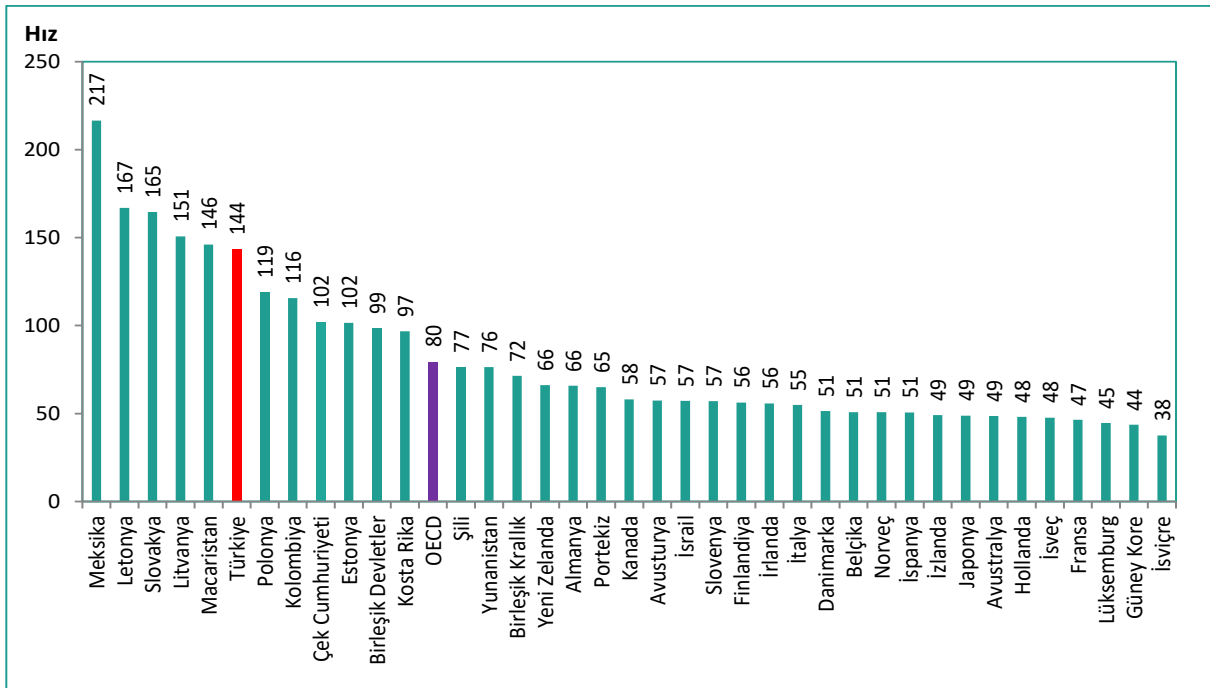
Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023

Şekil 2.24. Tedavi Edilebilir Ölümler İçindeki İlk 10 Ölüm Nedeninin Dağılımı, (%), 2023

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023

Şekil 2.25. Yaşa Standardize Edilmiş Tedavi Edilebilir Ölüm Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000'de, Avrupa Standart Nüfusu), 2022

Kaynak: TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2023, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir.

Bölüm 2 ile İlgili Açıklamalar

☑ Bebek, perinatal, neonatal, postneonatal ve beş yaş altı ölüm hızları “28 hafta ve üzeri veya 1.000 gr. ve üzeri yaşam belirtisi gösterip canlı doğan ve daha sonra gerçekleşen ölümler” ve “gebelik süresi ve doğum ağırlığına bakılmaksızın yaşam belirtisi gösterip canlı doğan ve daha sonra gerçekleşen ölümler (tüm hafta)” ayrımında yayımlandı.

☑ **Bebek Ölüm Hızı:** Bir toplumda bir yılda canlı doğan ve bir yaşını tamamlamadan ölen bebek sayısının aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑ **Perinatal Ölüm Hızı:** Bir toplumda bir yılda canlı doğan ve 7 gün içinde ölen (erken neonatal) bebek sayısına aynı yıl içerisinde gerçekleşen ölü doğum sayısı eklenerek, aynı yılda meydana gelen toplam doğum sayısına (canlı+ölü) oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑ **Neonatal Ölüm Hızı:** Bir toplumda bir yılda canlı doğan ve 28 gün içinde ölen bebek sayısının, aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑ **Postneonatal Ölüm Hızı:** Bir toplumda bir yılda canlı doğan ve 29. gün ile 364. gün içinde ölen bebek sayısının, aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑ **Beş Yaş Altı Ölüm Hızı:** Bir toplumda bir yılda beş yaşını tamamlamadan ölen çocuk sayısının, aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 1.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑ **Anne Ölüm Oranı:** Bir toplumda bir yılda gebelik ve/veya gebeliğin ağırlaştırdığı herhangi bir sebeple ölen anne sayısının aynı toplumda aynı yıl içerisinde canlı doğan bebek sayısına oranının 100.000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

☑ **Erken Ölüm Hızı:** 30-70 yaş aralığı için ölüm nedenlerinin 100.000 nüfusta yaşa standardize ölüm hızını verir. Yaşa standardize ölüm hızları hesaplanırken DSÖ tarafından belirlenen Dünya Standart Nüfusu ve EUROSTAT tarafından belirlenen Avrupa Standart Nüfusu kullanıldı. Bu standart nüfuslar, yaş gruplarında yer alan nüfusları ve ölümleri ağırlıklandırarak tüm ülkeler için yaş örüntüsünü benzer hale getirir. Böylece nüfusun yaş yapısından kaynaklanan farklılaşmaları önlenerek, ülkeler arası karşılaştırmalar daha sağlıklı bir şekilde yapılabilir. Dünya ve Avrupa standart nüfus için ayrıntılı bilgiler aşağıdaki linklerde yer almaktadır:

http://www.paho.org/hq/index.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=16106&Itemid=270&lang=en

<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5926869/KS-RA-13-028-EN.PDF/>

☑ **Erken Ölüm Olasılığı:** 30 yaşında bir bireyin 70 yaşına ulaşmadan önce ölme olasılığıdır.

☑ **Önlenebilir Ölümler (Preventable Mortality):** Hastalık ve yaralanmalar gerçekleşmeden görülme sıklığını azaltan etkin halk sağlığı ve birinci basamak sağlık hizmetleri ile engellenebilen ölümlerdir.

☑ **Tedavi Edilebilir Ölümler (Treatable Mortality):** Vaka-ölüm oranını azaltmaya yönelik zamanında ve etkili sağlık hizmeti ile kontrol edilmeye çalışılan nedenleri kapsar.

☑ **Kaçınılabılır Ölümler (Avoidable Mortality):** Önlenebilir ölümler ve tedavi edilebilir ölümlerin toplanması ile elde edilir. Aşağıdaki linkten kaçınılabılır ölümler ile ilgili detaylı bilgiye erişim sağlanabilmektedir.

<https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/data/datasets/oecd-health-statistics/avoidable-mortality-2019-joint-oecd-eurostat-list-preventable-treatable-causes-of-death.pdf>

☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4’lü Likert ölçek kullanıldı ve ölçek aralıkları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı.

☑ Bölüm içerisinde yer alan Harita 2.1 ve Harita 2.2 oluşturulurken illere ait değerler ondalıklı kısım tek hane olacak şekilde, Harita 2.3, Harita 2.4 ve Harita 2.5 oluşturulurken illere ait değerler ondalıklı kısım çift hane olacak şekilde yuvarlandı. Likert ölçekler oluşturulurken bu sayılar dikkate alındı.

☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

TÜİK Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri

Tanımı	: Ölüm nedeni istatistikleri, ölüme sebebiyet veren, altta yatan ölüm nedenine ait istatistiklerdir. Ölüm istatistikleri ise ölüm sayıları ile ilgili istatistiklerdir.
Ölüm Nedeni Sınıflaması	: Ölüm nedeni istatistikleri, Uluslararası Hastalık Sınıflaması (ICD-10) ile Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) kurallarına göre sınıflandırılmaktadır.
Coğrafi Kapsam:	: Türkiye'de ikamet eden T.C. vatandaşları ile ikamet izniyle Türkiye'de yaşayan yabancılardan Türkiye sınırları içinde ölenleri ve Türkiye'de ikamet eden fakat yurtdışında ölen T.C. vatandaşlarını kapsamaktadır.
Zaman Kapsamı	: Ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri Türkiye geneli için 2009 yılı ve sonrası için mevcuttur.
Veri Kaynakları	: Ölüm nedeni istatistikleri için veri kaynakları hastaneler, aile sağlığı merkezleri, belediye tabiplikleri, adli tıp kurumları ile diğer sağlık kuruluşlarıdır. Ölüm istatistikleri için veri kaynakları ise Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS), TÜİK ölüm nedeni verisi ve ilgili kurumlardan gelen intihar verileridir.
Veri Derleme Sistemi	: MERNİS veri tabanından elde edilen ölüm olaylarına ilişkin bilgiler "MERNİS Ölüm Bildirim Formu"na dayanmaktadır. Sağlık kurumlarında meydana gelen ölüm olayları "Ölüm Bildirim Sistemi"ne işlenmekte ve 10 gün içinde bağlı oldukları ilçe nüfus müdürlüğüne bildirilmektedir. Sağlık kurumu dışında meydana gelen ölüm olayları ise defin ruhsatı vermeye yetkili kişi (aile hekimi, belediye tabibi, köy muhtarı vb.) tarafından bağlı oldukları ilçe nüfus müdürlüğüne bildirilmektedir. İlçe nüfus müdürlüklerine bildirim yapılan bu ölüm olayları MERNİS veri tabanına işlenmektedir.
Veri İşleme	: Ölüm belgesindeki ölüme sebebiyet veren ve ölümlle ilgili tüm hastalıklar, ICD-10'a göre TÜİK Bölge Müdürlükleri'nde kodlanır ve ölümün altta yatan nedeni tespit edilir. Ölüm istatistikleri ise MERNİS, TÜİK ölüm nedeni verisi ve ilgili kurumlardan gelen intihar verileri birleştirilerek üretilir.

BÖLÜM 3

Morbidite

Tablo 3.1. Yıllara Göre Enfeksiyon Hastalıklarının Vaka Sayıları

		2002	2019	2020	2021	2022	2023
AIDS	Yerli Vaka	38	108	58	88	90	62
	Yabancı Vaka	6	30	16	15	33	10
	Toplam Vaka	44	138	74	103	123	72
Kızamık	Yerli Vaka	7.810	1.958	316	48	76	3.571
	Yabancı Vaka		947	301	2	27	1.517
	Toplam Vaka	7.810	2.905	617	50	103	5.088
Tüberküloz	Yerli Vaka	18.043	9.820	7.423	7.635	8.211	8.187
	Yabancı Vaka		1.427	1.407	1.412	1.512	1.221
	Toplam Vaka	18.043	11.247	8.830	9.047	9.723	9.408
Sıtma	Yerli Vaka	10.184	0	0	0	0	0
	Yabancı & Hariçten Gelenden Türeyen Vaka	40	279	135	210	278	298
	Toplam Vaka	10.224	279	135	210	278	298

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Not: AIDS toplam vaka sayısı 15 Şubat 2024 tarihi itibarıyla doğrulama testi pozitif tespit edilerek bildirimi yapılan vakaları ifade etmektedir. Tüberküloz vaka sayısı ise yeni ve nüks vakaların toplamını ifade eder.

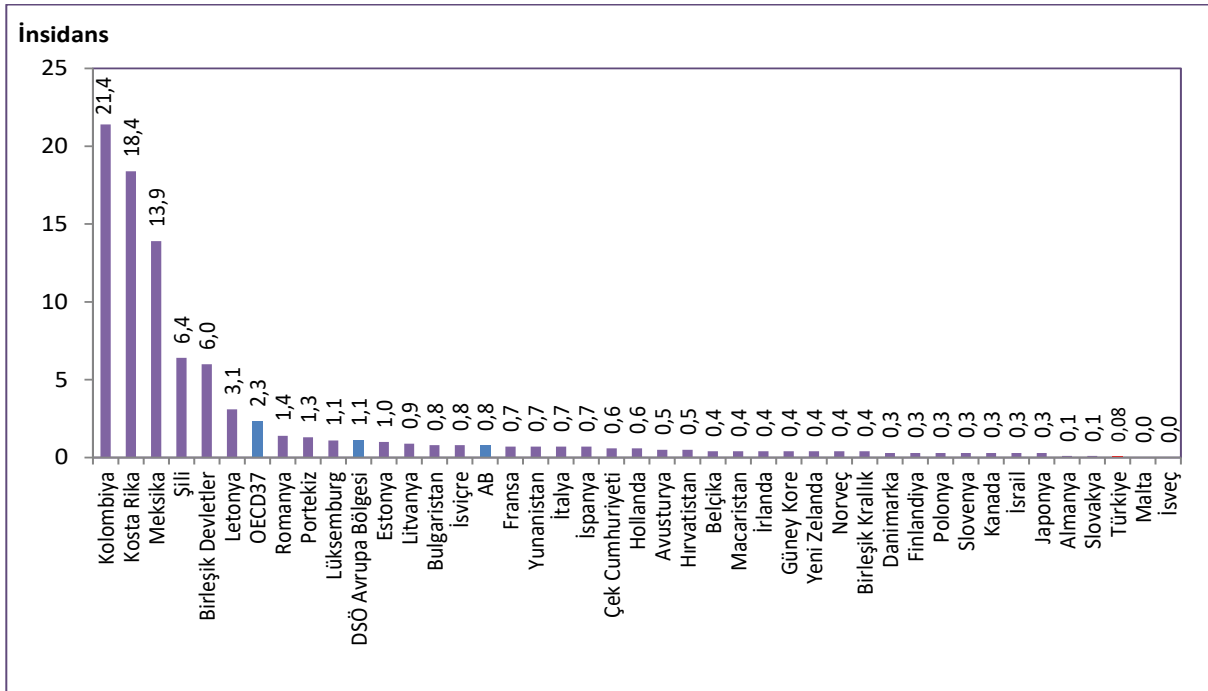
Tablo 3.2. Yıllara Göre Enfeksiyon Hastalıklarının İnsidansı, (100.000 Nüfusta)

	2002	2019	2020	2021	2022	2023
AIDS	0,07	0,17	0,09	0,12	0,14	0,084
Kızamık	11,8	3,49	0,74	0,06	0,12	5,960
Tüberküloz	32,0	13,5	10,6	10,7	11,4	11,020
Sıtma	15,4	0,34	0,16	0,25	0,33	0,349

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Not: Tüberküloz İnsidansı; 2002 yılı DSÖ Tüberküloz (TB) Veri Tabanından, diğer yıllar Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü- Tüberküloz Veri Tabanından elde edildi.

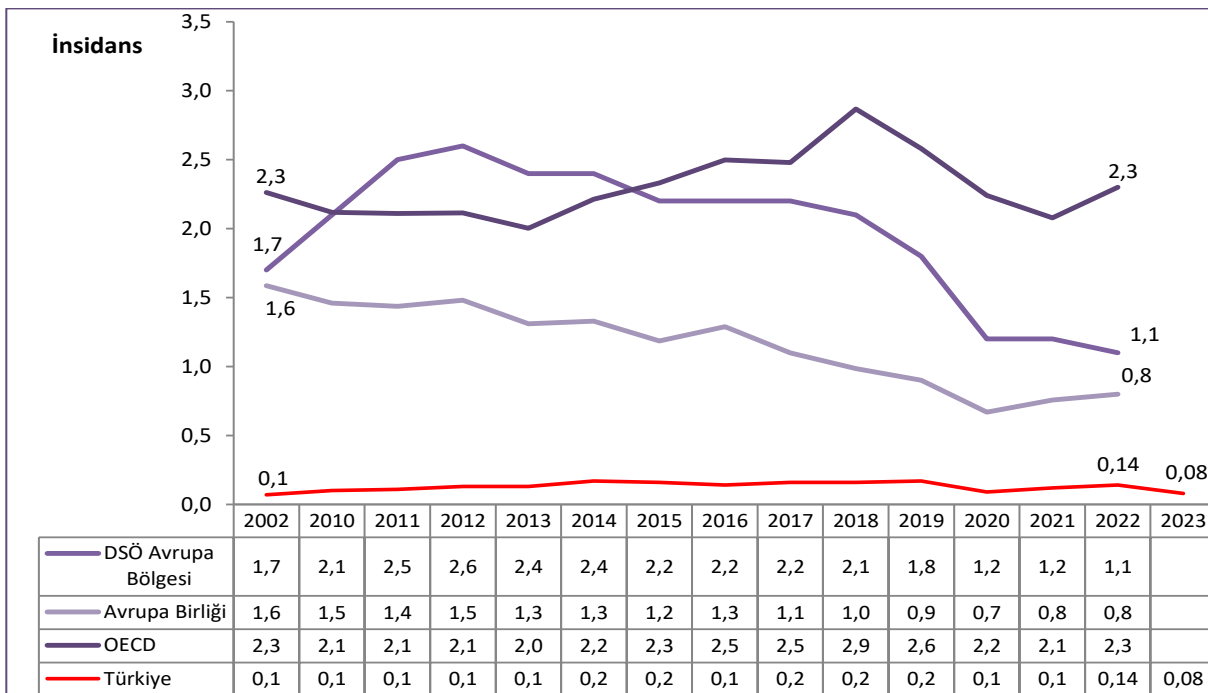
Şekil 3.1. AIDS İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta), 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, ECDC Joint Report with the WHO Regional Office for Europe on HIV/AIDS Surveillance-2023 Data, OECD Health Data 2024

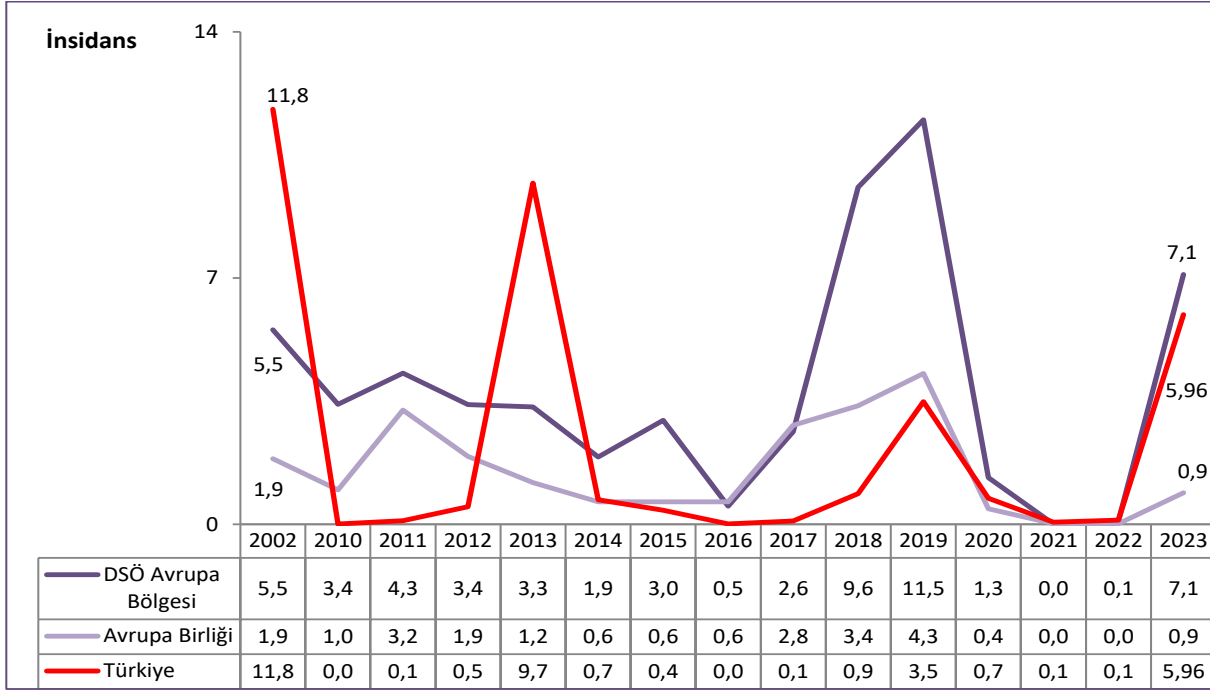
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 3.2. Yıllara Göre AIDS İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)

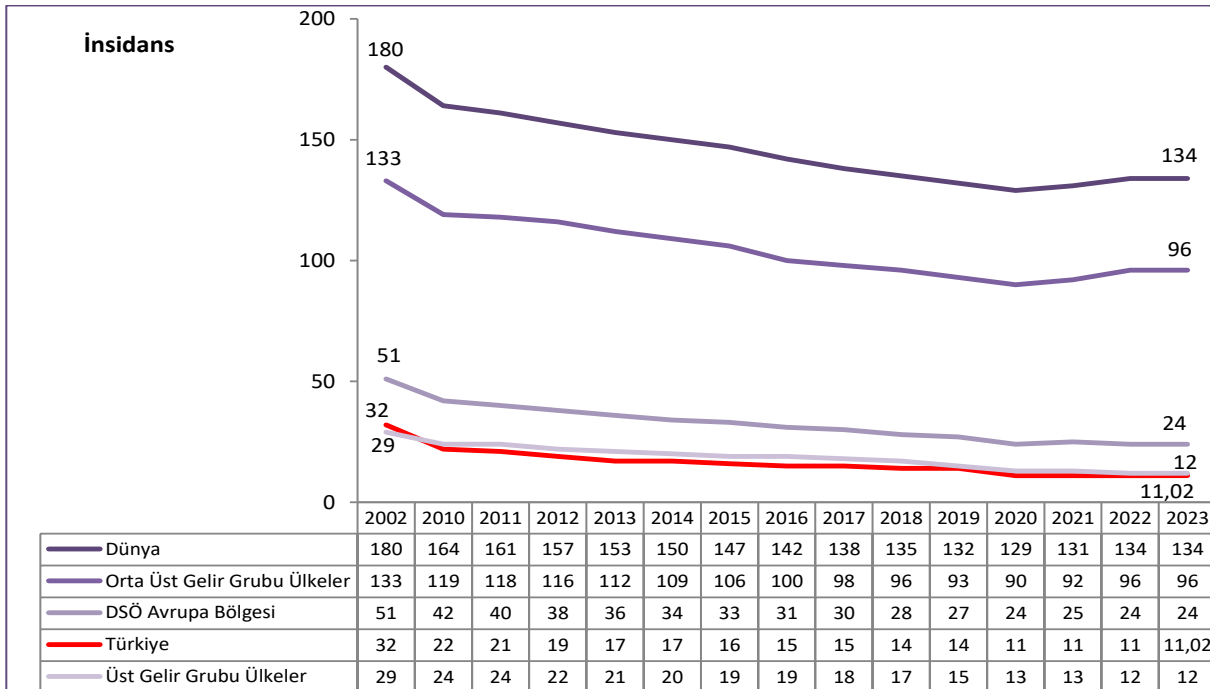
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, ECDC HIV-AIDS Surveillance Reports, OECD Health Data 2024

Şekil 3.3.Yıllara Göre Kızamık İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ Global Health Observatory Veri Tabanı

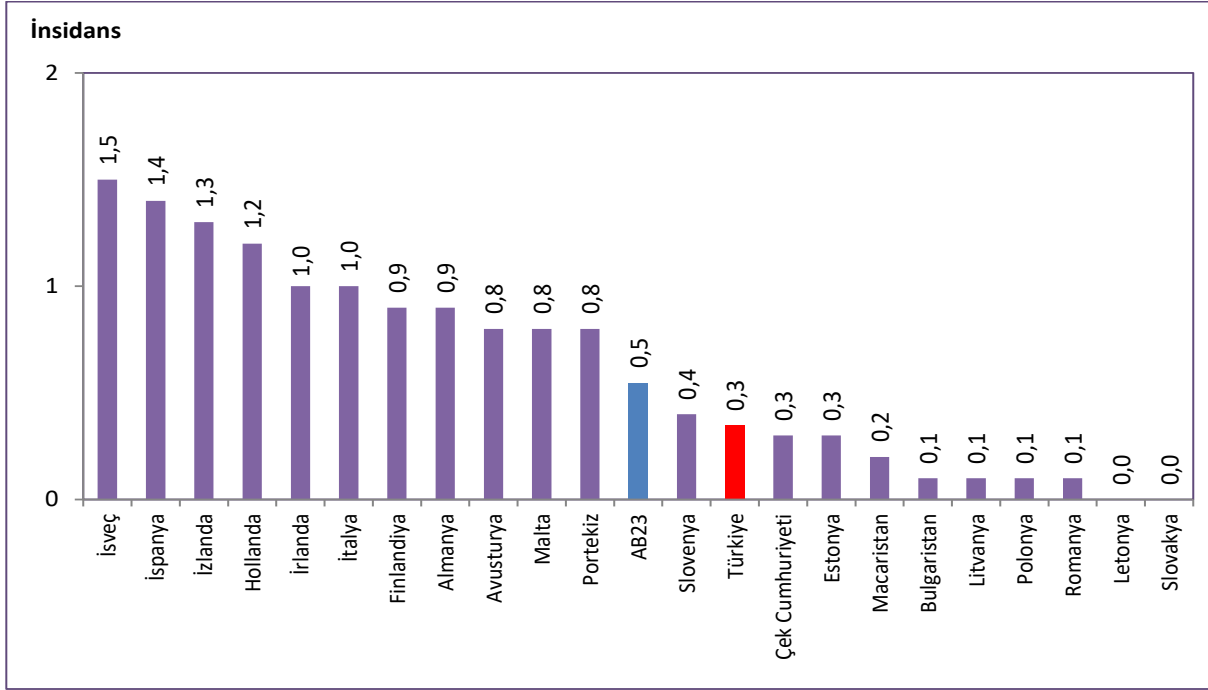
Şekil 3.4. Yıllara Göre Tüberküloz İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta)

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ Global Health Observatory Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi; 2002-2004 yılları DSÖ Tüberküloz (TB) Veri Tabanından, diğer yıllar Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü - Tüberküloz Veri Tabanından elde edildi.

Şekil 3.5. Sıtma İnsidansının (Yabancı Vaka) Uluslararası Karşılaştırması, (100.000 Nüfusta), 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, ECDC-Annual Epidemiological Report for 2022

Not: Türkiye verisi 2023 yılına ait olup yerli vaka sayısı "0"dır. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 3.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre Toplam Kanser İnsidansı, (100.000'de, Dünya Standart Nüfusu)

	2002	2015	2016	2017	2018	2019
Erkek	154,2	247,6	259,9	259,2	262,4	264,9
Kadın	113,0	177,5	183,2	187,0	188,0	193,4
Toplam	133,5	212,6	221,6	223,1	225,2	229,2

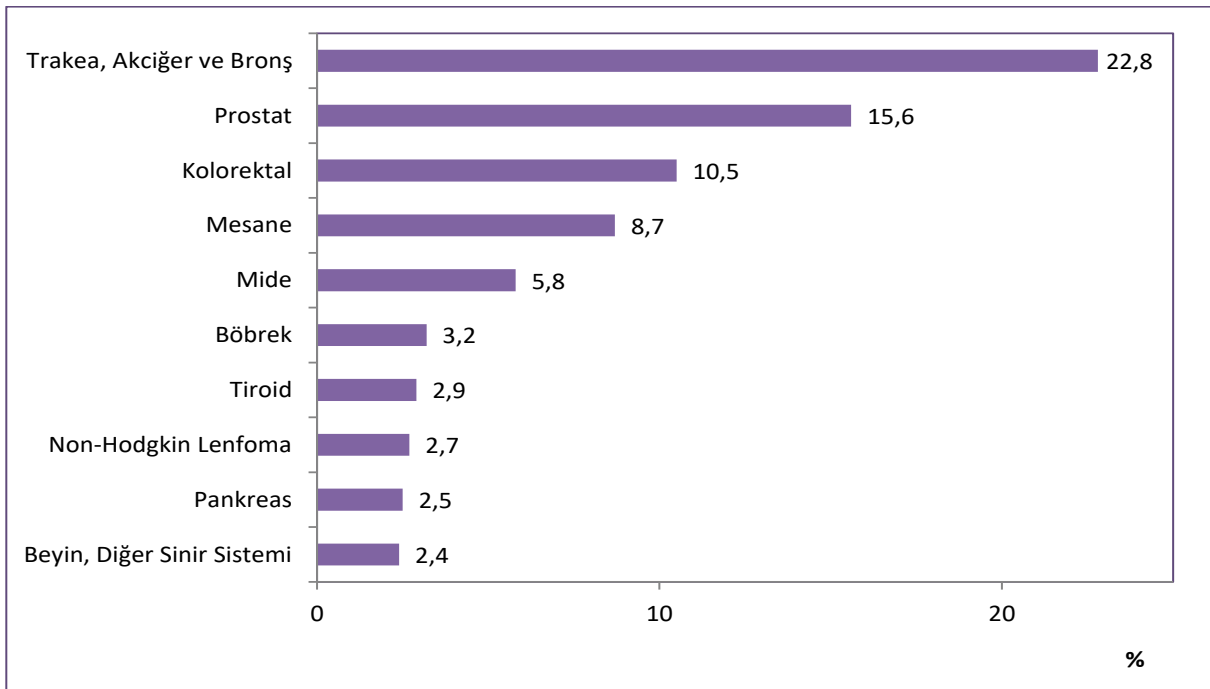
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 3.4. Yıllara Göre Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanser Türünün İnsidansı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu)

	2002	2015	2016	2017	2018	2019
Trakea, Akciğer ve Bronş	42,2	52,5	57,7	56,7	55,5	55,9
Prostat	11,5	33,1	35,0	35,7	40,3	39,1
Kolorektal	11,8	23,1	25,3	25,1	24,8	25,5
Mesane	12,4	20,2	21,1	20,1	20,0	21,4
Mide	11,6	14,2	14,2	14,3	14,1	14,1
Böbrek	3,0	6,8	7,4	7,2	7,5	7,6
Non-Hodgkin Lenfoma	1,4	6,9	7,2	7,1	6,9	6,7
Tiroid	0,5	6,0	6,2	6,4	6,3	6,6
Beyin, Diğer Sinir Sistemi	5,3	5,3	5,4	5,7	5,2	6,2
Pankreas	3,1	5,6	5,7	5,9	5,6	6,1

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 3.6. Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanser Türünün Toplam Kanser İçindeki Dağılımı, (%), 2019

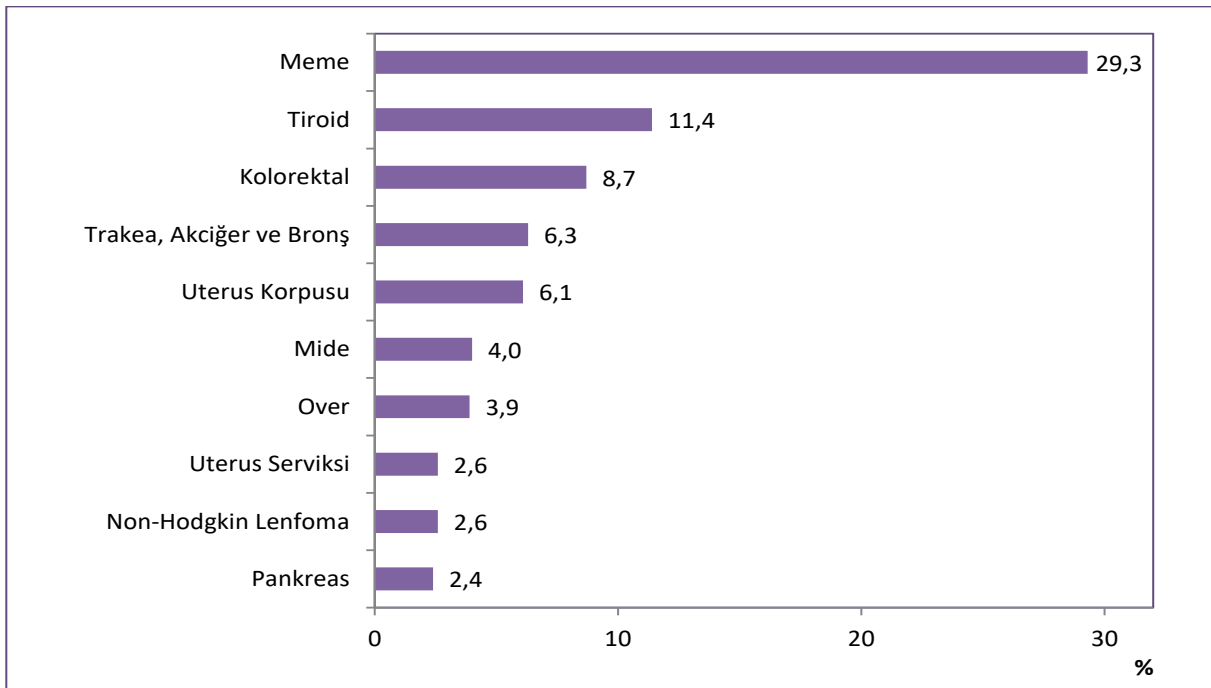
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 3.5. Yıllara Göre Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanser Türünün İnsidansı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu)

	2002	2015	2016	2017	2018	2019
Meme	31,9	43,8	45,6	47,7	48,6	52,6
Tiroid	3,5	21,7	22,9	22,6	22,1	21,3
Kolorektal	9,3	14,4	14,2	14,7	14,7	15,0
Uterus Korpusu	4,3	10,0	10,5	10,7	11,1	11,2
Trakea, Akciğer ve Bronş	5,2	9,0	9,8	11,1	10,9	11,2
Over	5,9	6,4	6,4	6,3	6,5	7,0
Mide	6,0	6,3	6,6	6,4	6,5	6,9
Non-Hodgkin Lenfoma	1,2	4,9	5,1	4,8	5,2	4,8
Beyin, Diğer Sinir Sistemi	3,8	4,1	4,0	4,2	4,2	4,5
Uterus Serviksi	3,9	4,5	4,3	4,3	4,2	4,5

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 3.7. Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanser Türünün Toplam Kanser İçindeki Dağılımı, (%), 2019

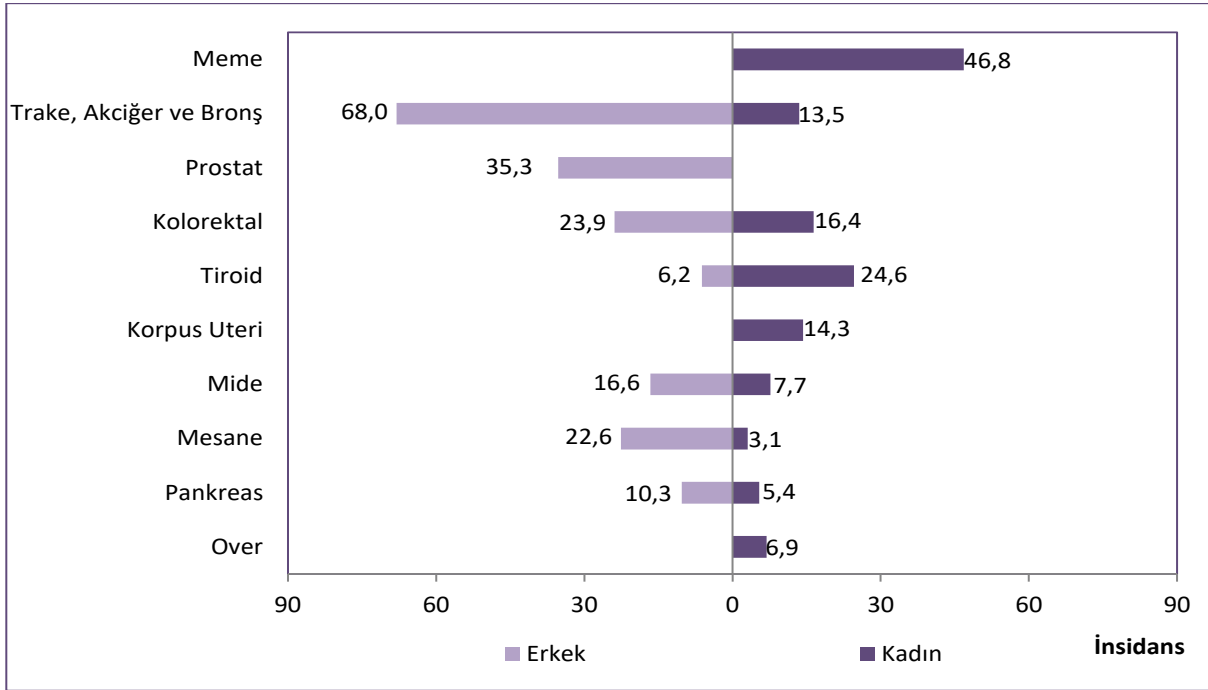
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 3.6. Cinsiyete Göre Kanser Türlerinin İnsidansı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2019

ICD-10		Erkek	Kadın
C00-96	Tüm Kanserler	264,9	193,4
C00-14	Ağız, Farinks	4,8	2,3
C00	Dudak	0,8	0,2
C01-C02	Dil	0,8	0,5
C03-C06	Ağız	0,7	0,6
C07-C08	Tükrük Bezleri	0,5	0,4
C09	Tonsil	0,3	0,1
C10	Diğer Orofarinks	0,1	0,0
C11	Nasofarinks	1,2	0,4
C12-C13	Hipofarinks	0,3	0,1
C14	Farinks, tanımlanmamış	0,1	0,0
C15-26	Sindirim Organları	55,0	30,9
C15	Özofagus	1,8	1,1
C16	Mide	14,1	6,9
C17	İnce Barsak	0,7	0,4
C18	Kolon	15,6	10,0
C19-C20	Rektum	9,9	5,0
C21	Anüs	0,3	0,2
C22	Karaciğer	4,6	1,7
C23-C24	Safrakesesi vb.	1,7	1,4
C25	Pankreas	6,1	4,1
C26	Diğer Sindirim Organları	0,2	0,1
C30-34,C37-C38	Solunum Organları	62,6	12,2
C30-C31	Burun, Sinüsler vb.	0,4	0,2
C32	Larinks	5,7	0,4
C33-C34	Trakea, Akciğer ve Bronş	55,9	11,2
C37-C38	Diğer Torasik Organlar	0,6	0,4
C40-C41	Kemik	1,3	1,0
C43	Deri Melanomu	1,9	1,2
C44	Diğer Deri	23,4	15,5
C45	Mezoteliyoma	1,0	0,5
C46	Kaposi Sarkomu	0,7	0,3
C47;C49	Konnektif,Yumuşak Doku	2,0	1,6
C50	Meme	0,7	52,6
C51-58	Kadın Genital Organları	-	24,6
C51	Vulva	-	0,5
C52	Vajina	-	0,1
C53	Uterus Serviksi	-	4,5
C54	Uterus Korpusu	-	11,2
C55	Uterus, Tanımlanmamış	-	0,8
C56	Over	-	7,0
C57	Diğer Kadın Genital	-	0,4
C58	Plasenta	-	0,1
C60-63	Erkek Genital Organları	43,7	-
C60	Penis	0,1	-
C61	Prostat	39,1	-
C62	Testis	4,4	-
C63	Diğer Erkek Genital	0,1	-
C64-68	Üriner Organlar	29,6	7,0
C64	Böbrek	7,6	3,7
C65	Renal Pelvis	0,3	0,1
C66	Üreter	0,2	0,1
C67	Mesane	21,4	3,1
C68	Diğer Üriner Organlar	0,1	0,0
C69	Göz	0,3	0,2
C70-C72	Beyin, Sinir Sistemi	6,2	4,5
C73	Tiroid	6,6	21,3
C74-75	Diğer Endokrin Bezleri	0,6	0,8
C74	Adrenal bez	0,5	0,5
C75	Diğer Endokrin	0,1	0,3
C81-85,88,90-96	Lenfoid ve Hematopoetik	19,6	14,0
C81	Hodgkin Hastalığı	2,3	1,7
C82-C85;C96	Non-Hodgkin Lenfoma	6,7	4,8
C88	İmmunoproliferatif Has.	0,5	0,4
C90	Multiple Myelom	2,8	2,1
C91	Lenfoid Lösemi	3,7	2,4
C92-C94	Myeloid Lösemi	3,2	2,3
C95	Lösemi, Tanımlanmamış	0,4	0,3
C39,C48,C76,C77,C80	Diğer&Tanımlanmamış	4,9	2,9

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 3.8. Türkiye’de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türünün Cinsiyete Göre İnsidansı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2022

Kaynak: IARC, GLOBOCAN 2022

Not: Kanser insidansları, DSÖ’nün 2022 yılına ait tahmin verileridir.

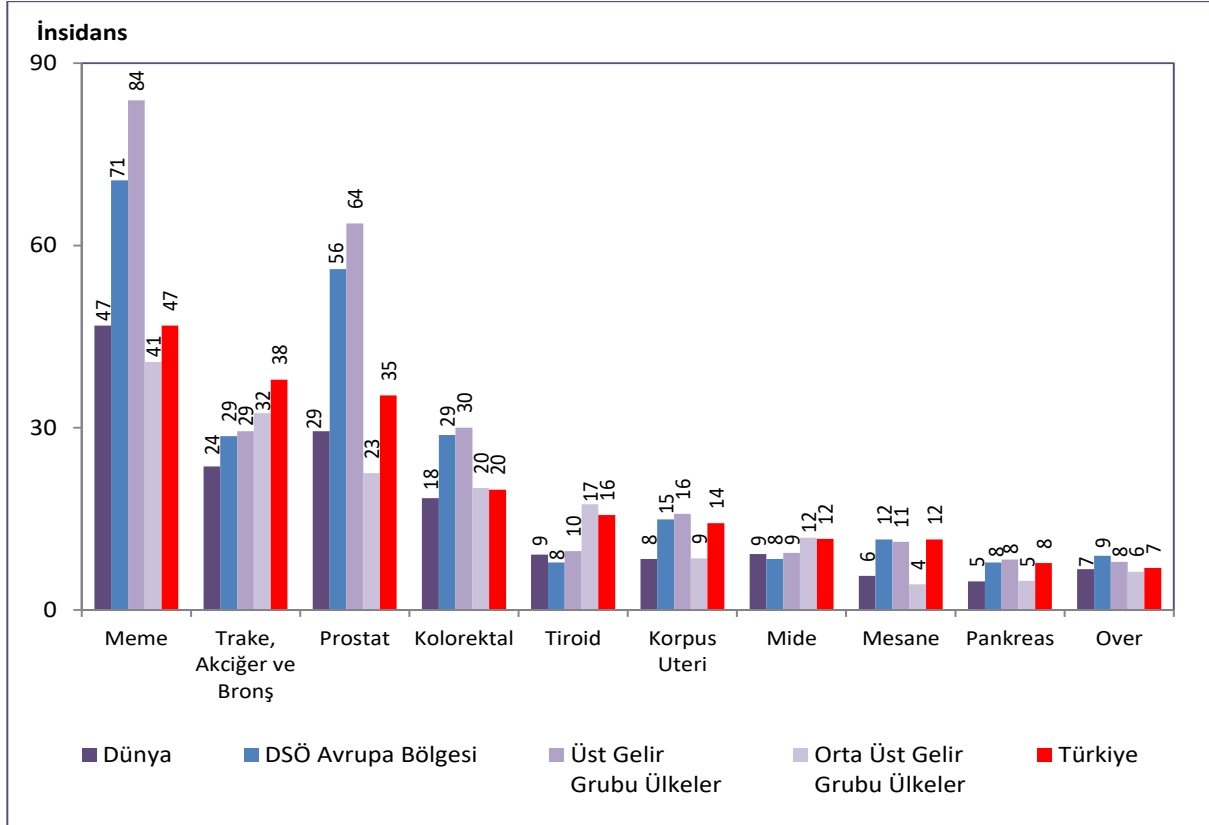
Tablo 3.7. Cinsiyete Göre Kanser İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2022

Sıra	Ülke	Erkek	Ülke	Kadın	Ülke	Toplam
1	Avustralya	514,3	Avustralya	415,2	Avustralya	462,5
2	Yeni Zelanda	473,4	Yeni Zelanda	386,3	Yeni Zelanda	427,3
3	Birleşik Devletler	401,7	Danimarka	361,2	Danimarka	374,7
4	Macaristan	395,9	Birleşik Devletler	341,7	Birleşik Devletler	367,0
5	Danimarka	394,0	Norveç	337,6	Norveç	357,9
6	Litvanya	391,3	Hollanda	336,2	Kanada	345,9
7	Fransa	386,4	Kanada	331,8	İrlanda	344,7
8	İrlanda	386,3	İrlanda	307,5	Hollanda	341,4
9	Norveç	383,6	Belçika	306,6	Fransa	339,0
10	Hırvatistan	367,3	Fransa	301,0	Macaristan	336,7
	Türkiye (43)	273,7	Türkiye (61)	192,2	Türkiye (51)	225,9
	Dünya	212,6	Dünya	186,3	Dünya	196,9

Kaynak: IARC, GLOBOCAN 2022

Not: Türkiye’nin yanında parantez içinde yazan değerler Türkiye’nin dünya sıralamasındaki yerini göstermektedir. Kanser insidansları, DSÖ’nün 2022 yılına ait tahmin verileridir.

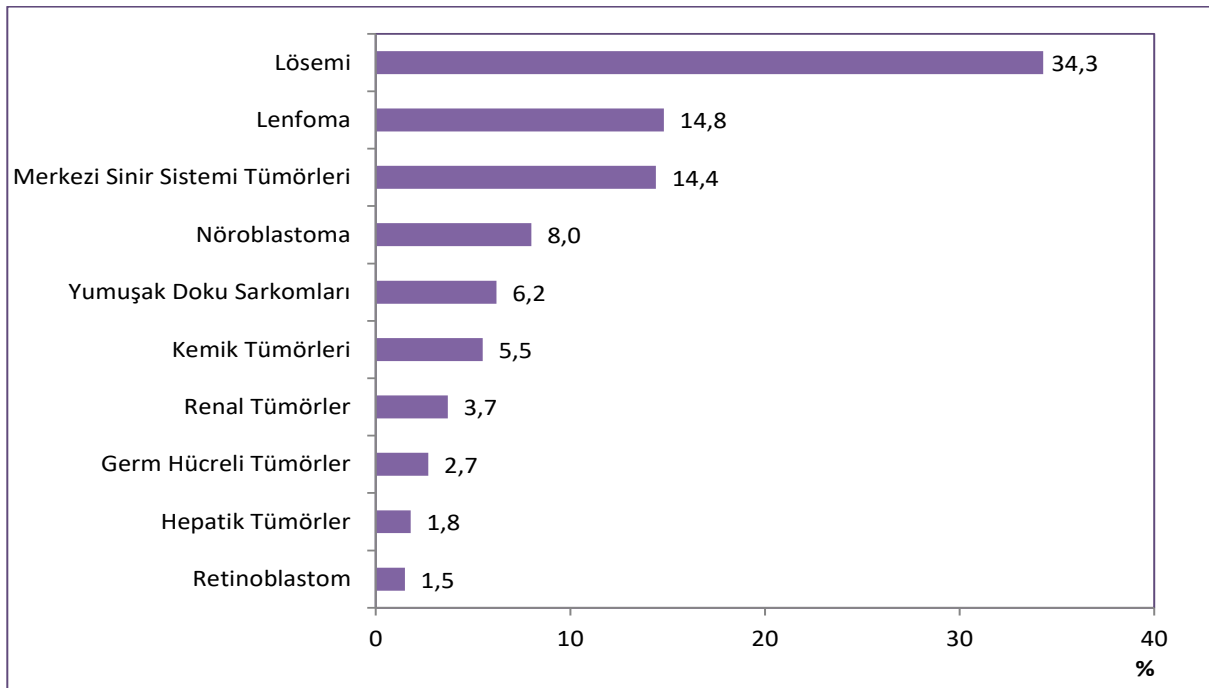
Şekil 3.9. Türkiye'de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türü İnsidansının Uluslararası Karşılaştırması (100.000'de Dünya Standart Nüfusu), 2022

Kaynak: IARC, GLOBOCAN 2022

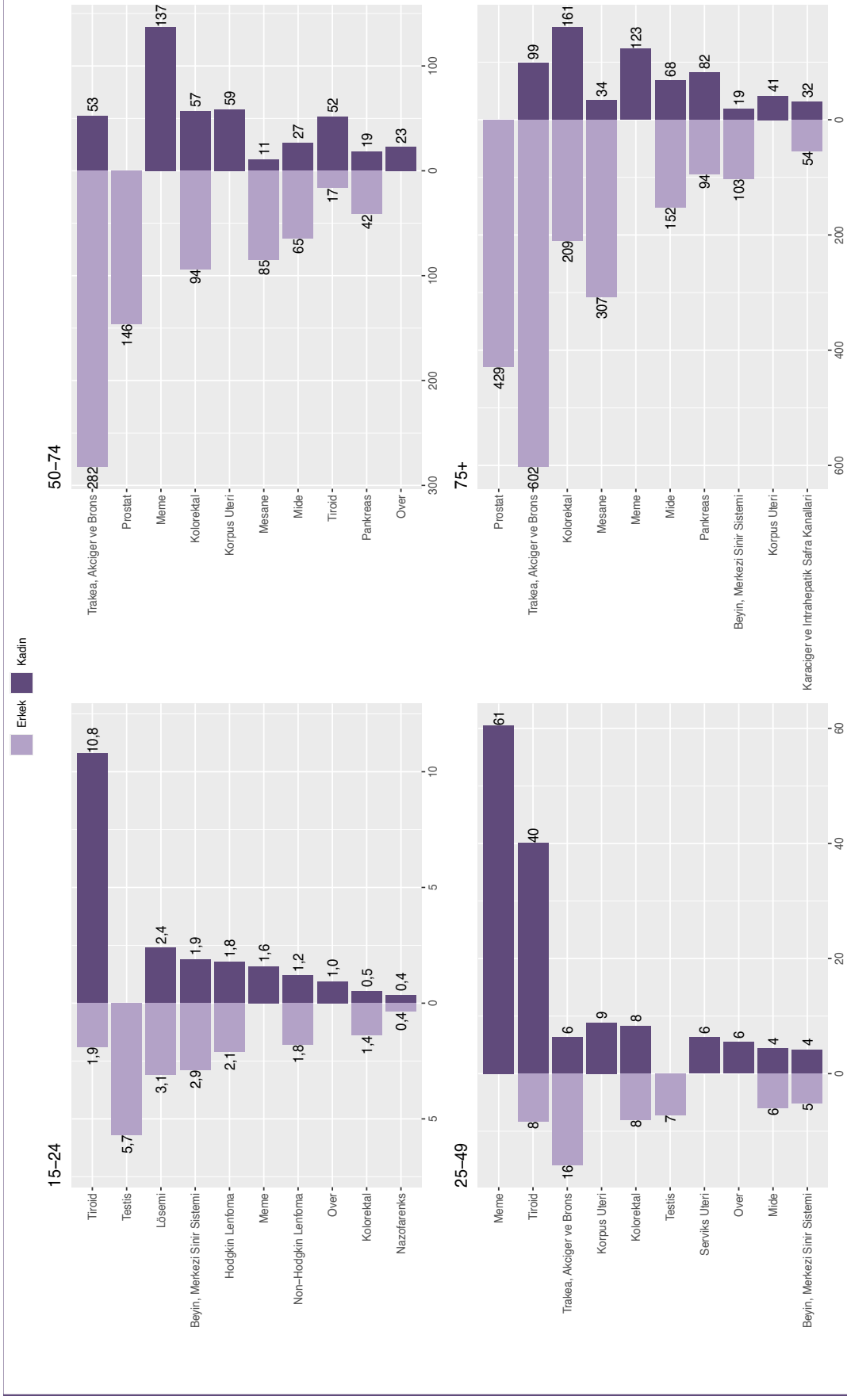
Not: Kanser insidansları, DSÖ'nün 2022 yılına ait tahmin verileridir.

Şekil 3.10. 0-14 Yaş Çocuklarda En Sık Görülen Kanser Türlerinin Toplam Kanser İçerisindeki Dağılımı, (%), 2019

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

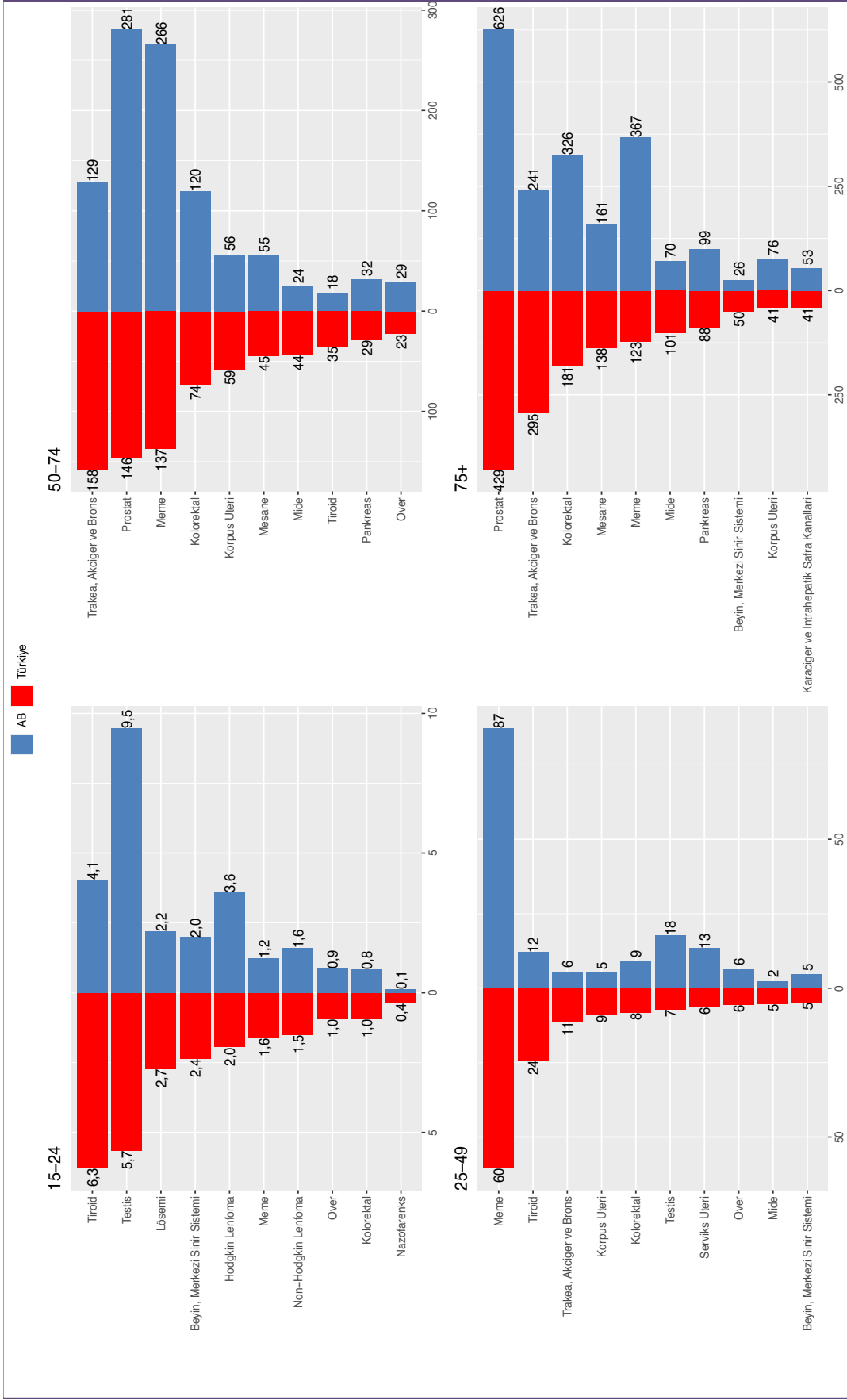
Şekil 3.11. Türkiye’de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türünün Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Karşılaştırması, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2022

Kaynak: IARC, GLOBOCAN 2022

Not: Kanser insidansları DSÖ'nün 2022 yılına ait tahminleridir. Yaş gruplarındaki kanserler o yaş grubundaki Türkiye'de görülen ilk 10 kanser türüdür.

Şekil 3.12. Türkiye’de En Sık Görülen İlk 10 Kanser Türünün Yaş Grubuna Göre Uluslararası Karşılaştırması, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2022

Kaynak: IARC, GLOBOCAN 2022

Not: Kanser insidansları DSÖ'nün 2022 yılına ait tahminleridir. Yaş gruplarındaki kanserler o yaş grubundaki Türkiye'de görülen ilk 10 kanser türüdür.

Şekil 3.13. Türkiye’de En Sık Görülen Kanser Türlerinin İnsidans-Mortalite Dağılımı, (100.000’de, Dünya Standart Nüfusu), 2022

Kaynak: IARC, GLOBOCAN 2022

Not: Kanser insidans ve mortalite değerleri DSÖ'nün 2022 yılına ait tahminleridir. Mortalite ve insidans değerleri 100.000 nüfusta görülen Dünya Standart Nüfusuna göre yaşa standardize edilmiştir.

Tablo 3.8. On Beş Yaş ve Üzeri Kadınların Kendi Kendine Meme Muayenesi Yapma Durumunun Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Kendi Kendine Muayene Durumu	2016	2019	2022
Ayda Bir	19,7	22,1	20,9
Üç Ayda Bir	7,9	8,1	8,9
Üç Aydan Daha Uzun Sürede Bir	11,9	15,4	17,8
Hiç Yapmadım	60,6	54,3	52,4

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 3.9. On Beş Yaş ve Üzeri Kadınların Mamografi Çektirme Durumunun Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Mamografi Çektirme Zamanı	2016	2019	2022
Son 1 Yıl İçerisinde	9,0	10,4	7,3
1 Yıldan Çok, 2 Yıldan Az	7,1	8,3	7,2
2 Yıldan Çok, 3 Yıldan Az	3,6	5,3	5,3
3 Yıldan Çok, 5 Yıldan Az	4,0	4,2	5,9
5 Yıldan Fazla	5,2	6,7	8,7
Hiçbir Zaman	71,1	65,1	65,6

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 3.10. On Beş Yaş ve Üzeri Kadınların Smear Testi Yaptırma Durumunun Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Smear Yaptırma Zamanı	2016	2019	2022
Son 1 Yıl İçerisinde	10,9	11,7	7,2
1 Yıldan Çok, 2 Yıldan Az	7,9	9,2	7,2
2 Yıldan Çok, 3 Yıldan Az	3,6	5,8	5,8
3 Yıldan Çok, 5 Yıldan Az	3,2	4,2	6,1
5 Yıldan Fazla	5,1	7,9	9,3
Hiçbir Zaman	69,3	61,2	64,4

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 3.11. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Kişisel Bakım Faaliyetlerini Gerçekleştirirken Zorluk Çekenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022

Kişisel Bakım Faaliyetleri	Erkek	Kadın	Toplam
Yatağa Girme/Kalkma veya Sandalyeye Oturma/Kalkma	2,6	5,6	4,1
Banyo Yapma/Duş Alma	2,4	5,5	4,0
Giyinme ve Elbiselerini Çıkarma	2,4	5,2	3,8
Tuvalet Kullanımı	2,3	5,0	3,6
Kendi Kendine Beslenme	2,0	3,5	2,8

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Tablo 3.12. 0-6 Yaş Çocukların Son 6 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022

Hastalık/Sağlık Sorunu	Erkek	Kız	Toplam
Üst Solunum Yolu Enfeksiyonu (Tonsilit, Orta Kulak İltihabı, Farenjit vb.)	32,4	30,1	31,3
İshal	30,6	28,1	29,4
Alt Solunum Yolu Enfeksiyonu (Zatürre vb.)	7,9	5,8	6,9
Kansızlık (Demir Eksikliği Anemisi vb.)	7,8	5,5	6,7
Ağız ve Diş Sağlığı Sorunları	5,5	5,1	5,3
D Vitamini Eksikliğine Bağlı Kemik Bozuklukları (Raşitizm)	4,4	3,1	3,8
İdrar Yolu Enfeksiyonu	2,7	4,3	3,4
Cilt Hastalıkları	3,0	3,4	3,2

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Tablo 3.13. 7-14 Yaş Çocukların Son 6 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022

Hastalık/Sağlık Sorunu	Erkek	Kız	Toplam
Üst solunum yolu enfeksiyonu (Tonsilit, Orta Kulak İltihabı, Farenjit vb.)	26,9	27,3	27,1
İshal	21,2	18,3	19,8
Ağız ve Diş Sağlığı Sorunları	10,8	11,6	11,2
Göz ile İlgili Sorunlar	8,5	9,2	8,8
Alt Solunum Yolu Enfeksiyonu (Zatürre vb.)	6,0	4,6	5,3
Cilt Hastalıkları	2,7	2,9	2,8
Beslenme ile İlgili Hastalıklar	1,6	1,7	1,7
Kas İskelet Sistemi Hastalıkları	1,3	1,1	1,2
Ruh Sağlığı Sorunları	0,9	1,3	1,1
İşitme ile İlgili Sorunlar	0,7	1,1	0,9

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Tablo 3.14. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Son 12 Ay İçinde Geçirdiği Başlıca Hastalık/Sağlık Sorunlarının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2022

Hastalık/Sağlık Sorunu	Erkek	Kadın	Toplam
Bel Bölgesi Problemleri (Bel Ağrısı, Bel Fıtığı, Diğer Bel Defektleri)	19,3	29,8	24,6
Boyun Bölgesi Problemleri (Boyun Ağrısı, Boyun Fıtığı, Diğer Boyun Defektleri)	10,8	23,4	17,2
Hipertansiyon	11,6	20,5	16,1
Şeker Hastalığı (Diyabet)	8,9	13,8	11,4
Alerji (Alerjik Astım Hariç) (Alerjik Rinit, Dermatit, Yiyecek vb. Alerjisi)	6,6	12,5	9,6
Yüksek Kan Lipidleri (Yüksek Kolesterol veya Trigliserid)	7,1	11,8	9,5
Astım (Alerjik Astım Dahil)	5,3	10,8	8,1
Artroz	4,9	11,1	8,0
Depresyon	4,5	9,2	6,9
Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (Kronik Bronşit, Amfizem)	5,2	7,8	6,5
Koroner Kalp Hastalığı (Anjina, Göğüs Ağrısı, Spazm)	5,8	7,0	6,4
Alzheimer*	5,1	5,8	5,5
İdrar Kaçırma, İdrarı Tutamama	3,7	7,2	5,4
Böbrek Problemleri	4,2	5,8	5,1
Miyokardiyal Enfarktüs (Kalp Krizi)	2,5	2,3	2,4
Karaciğer Sirozu, Karaciğer Yetmezliği	1,1	1,5	1,3
İnme-Felç (Beyin Kanaması, Serebral Tromboz)	1,0	0,9	1,0

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022

*Alzheimer, 65+ yaş grubu bireyler için değerlendirilmiştir.

Tablo 3.15. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Hipertansiyon, Diyabet ve Yüksek Kolesterol Tanısı Alan Hastaların Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017

Teşhis Zamanı	Hastalık	Erkek	Kadın	Toplam
Son 12 Ay İçerisinde Teşhis Konulmuş	Hipertansiyon	4,3	9,8	7,1
	Diyabet	3,4	5,2	4,3
	Yüksek Kolesterol	3,6	6,1	4,8
Teşhis Konulmuş Ancak Son 12 Ay İçinde Değil	Hipertansiyon	8,0	10,2	9,1
	Diyabet	4,2	5,4	4,8
	Yüksek Kolesterol	4,9	5,7	5,3
Herhangi Bir Zamanda Teşhis Konulmuş (Prevalans)	Hipertansiyon	12,3	20,0	16,2
	Diyabet	7,6	10,6	9,1
	Yüksek Kolesterol	8,5	11,8	10,1

Kaynak: Sağlık Bakanlığı Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Not: Veriler kişilerin beyanına dayalıdır.

Tablo 3.16. 0-14 Yaş Çocukların Genel Sağlık Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2022

Yaş Grubu	Sağlık Durumu	Erkek	Kız	Toplam
0-4	Çok İyi/İyi	91,6	93,7	92,7
	Kötü/Çok Kötü	1,6	1,5	1,5
5-9	Çok İyi/İyi	90,2	92,1	91,1
	Kötü/Çok Kötü	2,1	1,3	1,8
10-14	Çok İyi/İyi	90,2	91,7	90,9
	Kötü/Çok Kötü	1,8	1,3	1,6
Toplam	Çok İyi/İyi	90,6	92,4	91,5
	Kötü/Çok Kötü	1,9	1,4	1,6

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Tablo 3.17. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Genel Sağlık Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2022

Yaş Grubu	Sağlık Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	Çok İyi/İyi	89,6	84,7	87,2
	Kötü/Çok Kötü	1,3	2,3	1,8
25-34	Çok İyi/İyi	83,1	79,1	81,1
	Kötü/Çok Kötü	2,4	2,5	2,4
35-44	Çok İyi/İyi	75,5	63,9	69,7
	Kötü/Çok Kötü	3,3	5,9	4,6
45-54	Çok İyi/İyi	63,8	47,0	55,4
	Kötü/Çok Kötü	6,7	9,3	8,0
55-64	Çok İyi/İyi	52,7	33,3	42,9
	Kötü/Çok Kötü	9,4	15,9	12,7
65-74	Çok İyi/İyi	35,9	22,1	28,5
	Kötü/Çok Kötü	16,4	24,3	20,6
75+	Çok İyi/İyi	25,6	11,6	17,2
	Kötü/Çok Kötü	28,6	42,2	36,8
15+	Çok İyi/İyi	69,8	57,2	63,4
	Kötü/Çok Kötü	6,1	10,1	8,1

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Tablo 3.18. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Gözlük veya Lens Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Kullanım şekli	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kullanan	35,7	40,6	38,2	32,4	37,7	35,1
Kullanmayan	63,9	58,9	61,4	67,5	62,2	64,8
Hiç Göremeyen	0,3	0,5	0,4	0,1	0,1	0,1

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Tablo 3.19. On Beş Yaş ve Üzeri Görme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Yaş Grubu	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	1,1	2,3	1,7	1,1	1,9	1,5
25-34	1,5	2,4	2,0	1,2	1,8	1,5
35-44	1,9	3,2	2,5	1,8	2,9	2,4
45-54	6,2	8,6	7,4	4,4	7,1	5,7
55-64	7,5	11,7	9,6	6,3	10,5	8,4
65-74	11,3	17,4	14,6	8,3	13,0	10,8
75+	20,8	26,3	24,1	20,1	28,4	25,1
15+	4,4	7,2	5,8	3,7	6,5	5,1

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Not: Gözlük/Lens kullanmalarına rağmen göremeyenler, görmede çok zorlananlar/hiç göremeyenler hesaplamaya alınmıştır.

Tablo 3.20. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin İşitme Cihazı Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Kullanım Şekli	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kullanan	4,2	4,2	4,2	2,8	2,7	2,8
Kullanmayan	95,4	95,1	95,2	97,1	97,2	97,2
Hiç Duymayan	0,4	0,7	0,6	0,1	0,1	0,1

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Tablo 3.21. On Beş Yaş ve Üzeri İşitme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Yaş Grubu	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	1,0	1,5	1,2	0,4	0,5	0,5
25-34	1,1	1,4	1,3	0,7	0,7	0,7
35-44	0,9	2,2	1,6	0,9	0,9	0,9
45-54	3,6	4,2	3,9	2,9	2,3	2,6
55-64	4,8	5,5	5,2	3,5	3,1	3,3
65-74	12,4	11,5	11,9	8,5	11,4	10,0
75+	30,8	32,0	31,5	27,8	27,7	27,8
15+	3,8	5,0	4,4	3,1	3,7	3,4

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Not: İşitme cihazı kullanmalarına rağmen duymayanlar, duymada çok zorlananlar/hiç duymayanlar hesaplamaya alınmıştır.

Tablo 3.22. Yıllara Göre On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Son 12 Ay İçerisinde Sağlık Sorunları Nedeniyle İşe Ara Verenlerin Yüzdesi, (%) ve Ortalama İşe Ara Verme Süresi, (Gün)

	2012	2014	2016	2019	2022
On Beş Yaş Üzeri Bireylerde Son 12 Ay İçerisinde Sağlık Sorunları Nedeniyle İşe Ara Verenlerin Yüzdesi, (%)	13,4	14,9	10,6	13,4	13,4
On Beş Yaş Üzeri Bireylerde Son 12 Ay İçerisinde Sağlık Sorunları Nedeniyle Ortalama İşe Ara Verme Süresi, (Gün)	3,0	3,2	2,5	2,9	3,2

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2012, 2014, 2016, 2019, 2022

Tablo 3.23. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Cinsiyete Göre Bazı Zihinsel Problemlerin Son 2 Hafta İçerisinde Neredeyse Her Gün Görülme Yüzdesi, (%), 2019, 2022

	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Bir şeyler yaparken çok az ilgi duyma ve keyif alma	3,0	4,4	3,7	1,8	2,9	2,3
Morali bozuk, bunalımlı veya umutsuz hissetme	3,7	5,1	4,4	2,5	3,4	2,9
Uykuya dalmakta veya uyumakta zorluk çekme /çok fazla uyuma	4,9	7,1	6,0	3,5	5,4	4,5
Yorgun/enerjisiz hissetme	4,7	7,6	6,1	3,3	5,5	4,4
İştahsızlık/Aşırı yemek yeme	2,8	3,8	3,3	1,3	2,4	1,9
Kendini değersiz ve kötü hissetme	1,8	3,1	2,5	1,2	1,7	1,4
Konsantrasyon problemi (Gazete okurken, TV izlerken vb.)	1,7	2,7	2,2	1,1	1,7	1,4
Başkalarının fark edeceği derecede ağır hareket etme/konuşma ya da huzursuz/fazla hareket etme	1,1	1,7	1,4	0,8	1,1	1,0

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Bölüm 3 ile İlgili Açıklamalar

☑ 2002 yılı kızamık ve tüberküloz vakalarında yerli veya yabancı vaka ayırımına ait kayıt bulunmamaktadır.

☑ HIV/AIDS sürveyans sisteminde vakaların bildirimleri doğrulama tarihi üzerinden değerlendirilir. Vaka sayıları, doğrulama testi pozitif tespit edilerek bildirimi yapılan vakalar üzerinden hesaplanır. İlgili yıl içinde, bir önceki yılda doğrulama testi yapılan vakaların bildirimleri de yapıldığından yıllık vaka sayıları değişebilir. Vaka sayıları ve insidans hesaplamaları 15 Şubat 2024 tarihi itibarı ile doğrulama testi pozitif tespit edilerek bildirimi yapılan vakalar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

☑ Kanser ile ilgili veriler Aktif Kanser Kayıt Sistemi ile veri toplayan ve kalite standartlarını sağlayan *Ankara, Antalya, Bursa, Edirne, Erzurum, Eskişehir, İzmir, Samsun, Trabzon, Gaziantep, Malatya, İstanbul, Kocaeli ve Mersin* illerine ait verilerinden alındı. Aktif kanser kayıt merkezlerinin olduğu illerde nüfus tabanlı kanser kayıtçılığı yapılmaktadır. Nüfus tabanlı kanser kayıt için il sınırları içinde yer alan tüm Sağlık Bakanlığı, üniversite ve özel hastanelerden, ölüm belgelerinden ve hastaların olabileceği huzurevi, palyatif bakım merkezi gibi merkezlerden veri toplanmaktadır. Veriler, birimlerden kanser kayıt merkezine aktarılmaktadır. Merkezde kanser kayıt formları değerlendirilmekte, hata ve duplikasyon kontrolünden geçirilmektedir. İl kanser kayıt merkezi veri tabanı daha sonra Kanser Dairesi Başkanlığı veri tabanına aktarılmaktadır. Türkiye veri tabanında dublikasyon ve hata kontrolü yapılmaktadır. İllerin veri tabanındaki hatalar için il kanser kayıt merkezlerine kontrol raporları iletilmekte, verilere dönülerek yapılan düzeltmelerin ardından yeni “Türkiye Kanseri Veri Havuzu” oluşturulmaktadır.

☑ **Dünya Standart Nüfusu:** Kanseri hastalığı, ilerleyen yaş gruplarında daha sık görüldüğünden nüfusu yaşlı olan bir ülkede kanser görülme oranı (kaba hız), nüfusu genç bir ülke ile kıyaslandığında daha yüksek olacaktır. Bu nedenle ağırlıklandırma işleminin yapılabilmesi için, “Dünya Standart Nüfusu” tablosundan yararlanılarak standardize edilmiş bir oran olan “yaşa standardize hız” kavramı kullanılır.

☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Araştırma kişilerin beyanına dayalıdır.

☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye sınırları içerisindeki tüm yerleşim yerlerinde bulunan hanehalkıdır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (asker, yurtlarda, hapishanede, hastanede sürekli olarak kalan, huzurevleri vb.) kapsam dışıdır.

☑ **Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahminini verebilecek şekilde tasarlanmıştır. Tasarım gereği toplam örnek hacmi 11.170 hane olarak belirlenmiştir.

☑ **Örneklem dağılımı:** Örneğe seçilen 11.170 haneden 10.028 hane ile anket sonuçlandırılmıştır. 22.742’si 15 yaş ve üzeri, 7.019’u 0-14 yaş arası çocuk olmak üzere, toplam 29.761 bireyin bilgileri derlenmiştir.

☑ **Uygulama dönemi:** Araştırma, 2008 yılında Nisan ayında, 2010 ve 2012 yıllarında Mayıs-Haziran döneminde birer ay, 2014 ve 2016 yıllarında Ağustos-Ekim döneminde üçer ay, 2019 ve 2022 yıllarında Eylül- Aralık döneminde alan çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye sınırları içerisindeki on beş yaş ve üzeri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını kapsamaktadır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (otel, motel, hastane, öğrenci yurdu, cezaevi vb.) kapsam dışında bırakılmıştır.

☑ **Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahminini verebilecek şekilde tasarlanmış olup tasarım gereği toplam örnek hacmi 8.650 hanehalkı olarak belirlenmiştir.

☑ **Örneklem dağılımı:** Ziyaret edilen 8.650 hanehalkından 6.053'ü 1. ve 2. aşamada yer almış, 1. ve 2. aşamada yer alan katılımcıların 3.352'si ayrıca 3. aşamaya da katılmıştır (seçilen 6.053 kişinin 2.701'i üçüncü aşamaya katılmayı kabul etmemiştir).

☑ **Uygulama dönemi:** Araştırma, Nisan-Eylül 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

☑ Araştırmada veriler “Soru Formu”, “Fiziksel Ölçümler” ve “Biyokimyasal Ölçümler” olmak üzere üç aşamada toplanmıştır.

1. Aşama; dört davranışsal risk faktörüne maruz kalmayı (tütün kullanımı, alkol tüketimi, meyve ve sebzenin az tüketimi ve fiziksel inaktivite) inceleyen anketin değerlendirmesinden oluşmaktadır.
2. Aşama; yüksek kan basıncı, fazla kiloluluk ve obezite gibi biyolojik risk faktörlerine maruz kalmayı değerlendirebilmek için kan basıncı, boy uzunluğu, vücut ağırlığı, bel ve kalça çevresi gibi fiziksel ölçümleri içermektedir.
3. Aşamada; yüksek glisemi düzeylerinin, hiperkolesteroleminin ve sodyum alımının tespit edilmesi için kan ve idrar örneklerinin alınması ve biyokimyasal ölçümler yer almaktadır.

BÖLÜM 4

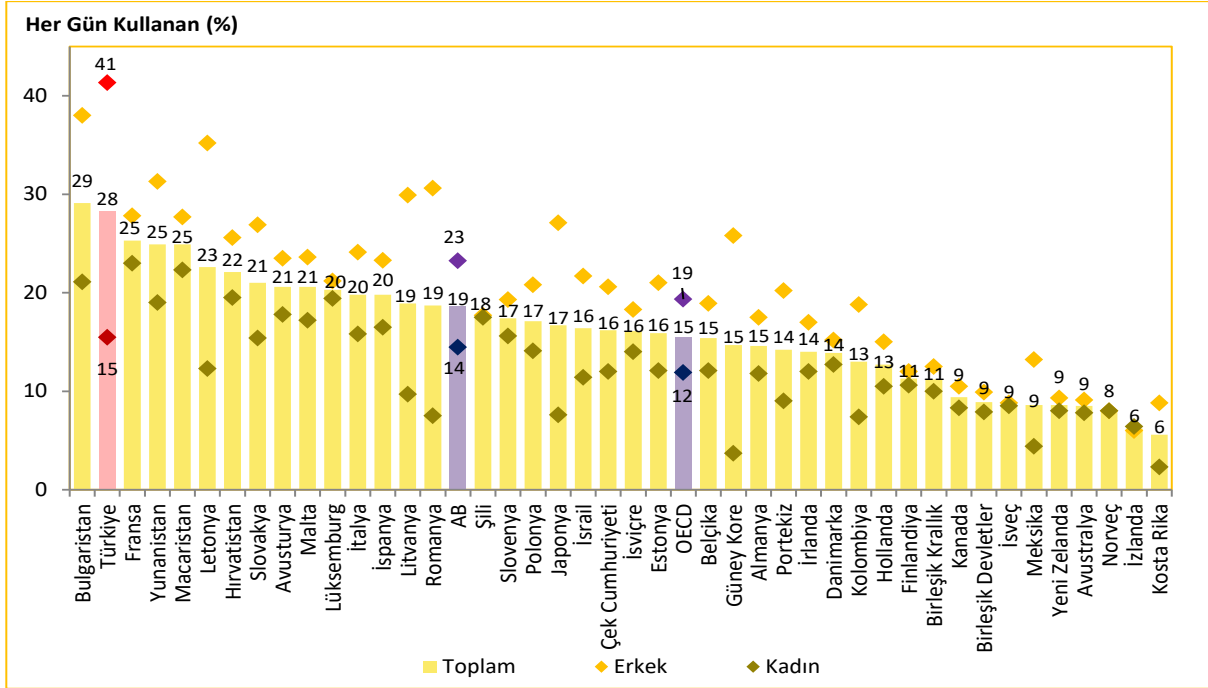
Risk Faktörleri

Tablo 4.1. Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Kullanma Durumu	Yaş Grubu	2016			2019			2022		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Her Gün Kullanan	15-24	28,2	7,8	18,1	31,0	7,9	19,6	29,0	9,0	19,3
	25-34	49,6	16,6	33,2	51,3	17,6	34,4	51,4	18,3	34,9
	35-44	50,6	19,6	35,2	52,9	24,1	38,6	49,0	23,2	36,1
	45-54	45,3	17,7	31,6	45,1	18,4	31,8	48,4	20,6	34,5
	55-64	35,0	10,9	22,8	37,8	12,8	25,1	40,9	14,3	27,4
	65-74	24,2	4,4	13,5	19,9	6,1	12,5	26,1	5,6	15,2
	75+	10,7	1,0	4,8	13,2	3,1	7,1	11,6	2,1	5,9
	15+	40,1	13,3	26,5	41,3	14,9	28,0	41,3	15,5	28,3
Ara Sıra Kullanan	15-24	3,6	3,0	3,3	3,6	2,9	3,2	3,6	2,5	3,1
	25-34	5,1	6,1	5,6	3,9	3,6	3,8	4,7	3,9	4,3
	35-44	5,0	5,9	5,4	3,9	4,6	4,2	4,6	5,0	4,8
	45-54	4,1	4,1	4,1	3,6	3,2	3,4	4,0	4,6	4,3
	55-64	2,5	2,3	2,4	3,2	2,8	3,0	3,7	3,2	3,5
	65-74	1,9	1,3	1,6	1,6	1,5	1,6	2,3	1,6	1,9
	75+	2,8	2,0	2,3	2,9	1,7	2,2	3,9	1,3	2,3
	15+	4,0	4,1	4,1	3,5	3,2	3,4	4,0	3,5	3,8
Daha Önce Kullanan	15-24	3,4	2,1	2,7	4,2	2,0	3,1	2,2	1,2	1,7
	25-34	9,3	6,6	8,0	10,5	7,0	8,7	4,9	2,7	3,8
	35-44	16,6	8,2	12,4	15,9	6,9	11,4	9,1	4,6	6,8
	45-54	24,5	8,7	16,7	26,2	9,4	17,8	15,3	5,8	10,6
	55-64	39,5	9,0	24,1	39,7	11,3	25,3	24,0	8,7	16,2
	65-74	47,4	7,7	26,0	53,6	9,7	30,2	35,8	7,7	20,8
	75+	47,3	5,4	22,0	53,7	6,1	25,2	36,2	5,0	17,4
	15+	19,3	6,7	12,9	21,3	7,2	14,2	13,0	4,7	8,8
Hiç Kullanmayan	15-24	64,9	87,0	75,9	61,2	87,3	74,1	65,2	87,2	75,9
	25-34	36,0	70,7	53,3	34,3	71,8	53,1	39,1	75,1	57,0
	35-44	27,8	66,3	47,0	27,4	64,3	45,8	37,3	67,2	52,2
	45-54	26,1	69,5	47,7	25,1	69,0	47,0	32,4	69,0	50,6
	55-64	22,9	77,8	50,7	19,3	73,1	46,5	31,4	73,8	52,9
	65-74	26,5	86,6	58,9	24,8	82,7	55,7	35,8	85,2	62,1
	75+	39,2	91,6	70,9	30,1	89,1	65,5	48,4	91,6	74,4
	15+	36,6	75,9	56,5	33,8	74,7	54,5	41,7	76,3	59,2

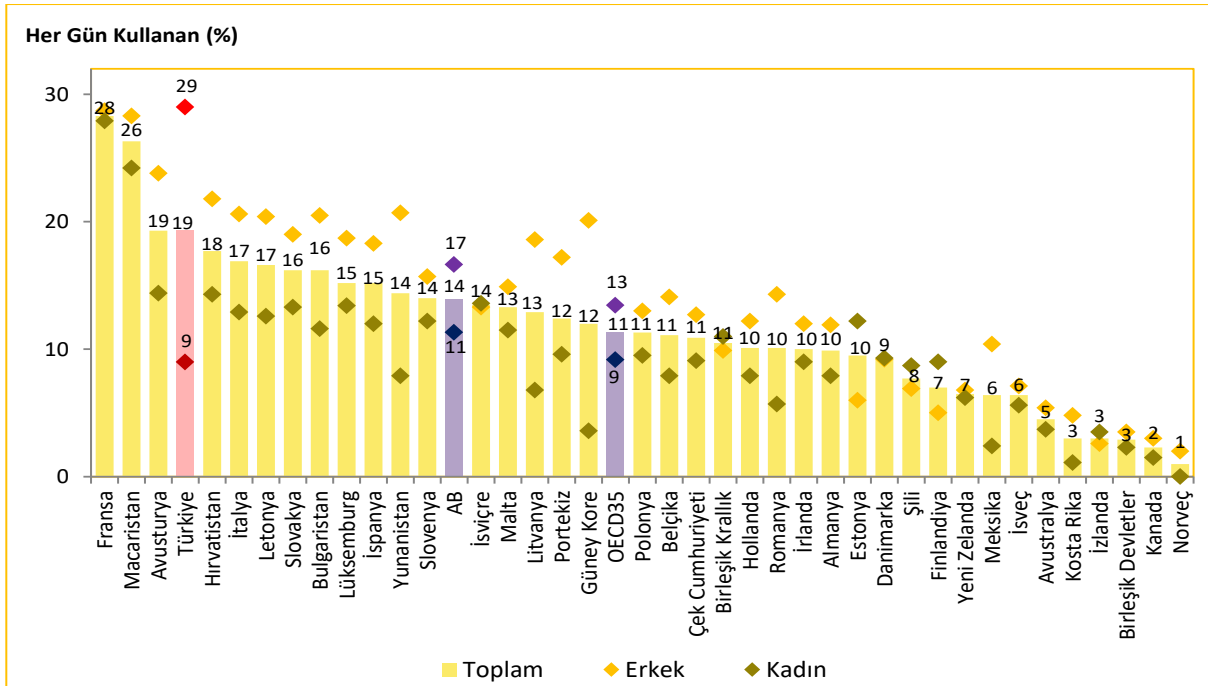
Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Şekil 4.1. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

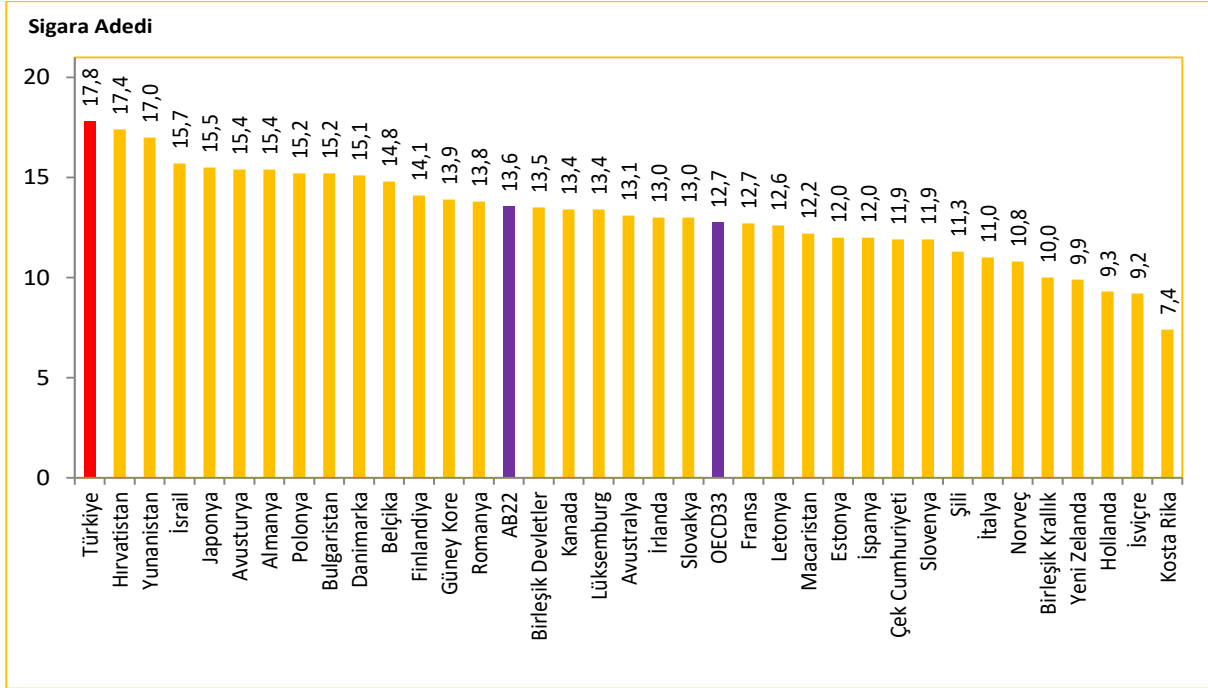
Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Şekil 4.2. 15-24 Yaş Grubu Bireylerin Her Gün Tütün ve Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Şekil 4.3. On Beş Yaş ve Üzeri Sigara Kullanan Bireylerde Kişi Başına Düşen Ortalama Günlük Sigara Adedinin Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2024

Tablo 4.2. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Tütün Mamulü Kullanmaya Başlama Nedenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Neden	2016			2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Arkadaş Etkisi	30,3	25,9	29,1	34,4	29,9	33,2	31,7	30,2	31,3
Özenti	31,7	24,3	29,7	26,7	20,8	25,1	24,1	20,7	23,2
Merak	22,4	19,4	21,6	20,3	17,7	19,6	25,5	19,2	23,8
Kişisel Sorunlar	5,0	10,1	6,3	5,4	10,2	6,6	5,4	8,3	6,2
Hiçbir Özel Neden Yok	4,3	4,5	4,4	5,9	5,7	5,9	6,0	7,2	6,3
Aile Sorunları	3,1	11,2	5,2	3,5	10,5	5,3	3,1	9,5	4,9
Eğlence Amaçlı	3,0	3,8	3,3	3,7	5,0	4,0	4,2	4,8	4,4

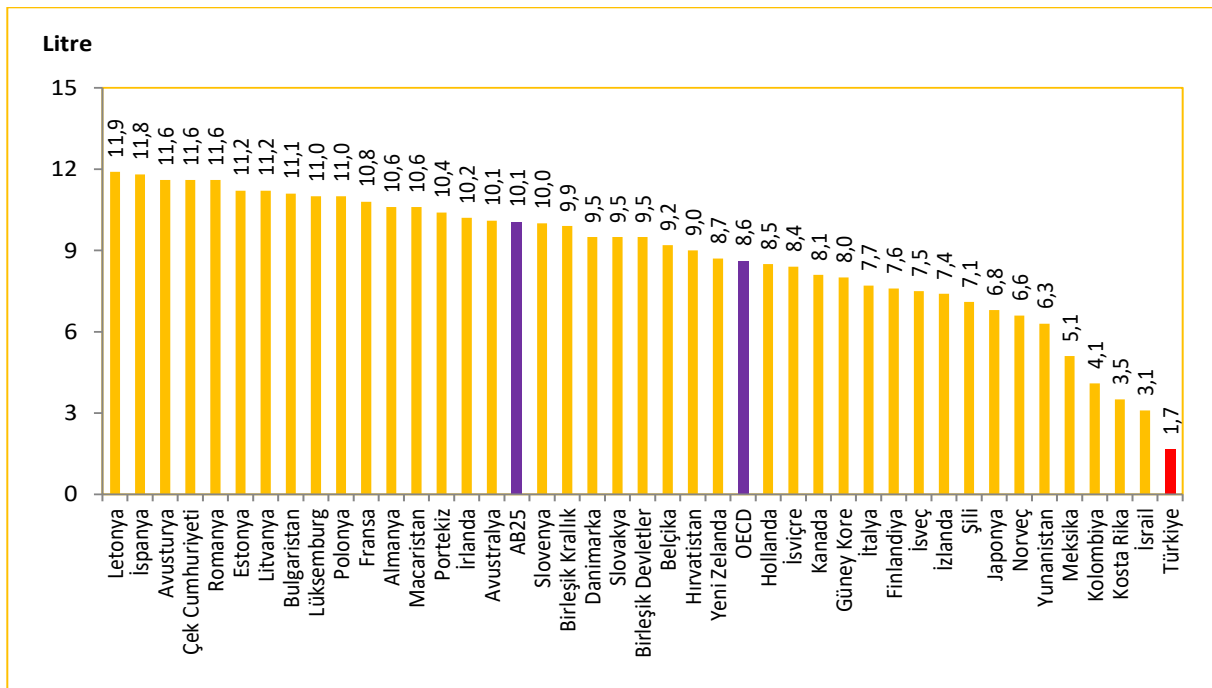
Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 4.3. Alkol Kullanma Durumunun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Kullanma Durumu	Yaş Grubu	2016			2019			2022		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kullanan	15-24	13,1	5,4	9,3	16,4	6,2	11,4	11,6	4,9	8,3
	25-34	24,1	8,7	16,5	30,9	10,5	20,7	24,2	10,8	17,5
	35-44	25,2	6,4	15,9	30,8	8,7	19,8	23,1	7,2	15,2
	45-54	19,2	3,7	11,5	22,2	6,0	14,2	19,2	5,1	12,2
	55-64	19,7	3,8	11,6	21,3	3,9	12,5	18,6	3,6	11,0
	65-74	11,5	1,0	5,9	15,0	2,3	8,2	12,2	1,8	6,7
	75+	5,5	0,6	2,5	4,1	0,5	2,0	7,1	1,2	3,6
	15+	19,3	5,3	12,2	23,3	6,6	14,9	18,4	5,9	12,1
Daha Önce Kullanan	15-24	5,9	3,9	4,9	5,7	3,0	4,4	2,3	0,9	1,6
	25-34	16,0	7,0	11,5	12,2	5,6	8,9	5,2	2,5	3,9
	35-44	21,4	4,9	13,2	16,0	5,3	10,6	6,4	1,9	4,2
	45-54	23,8	5,8	14,8	20,9	3,7	12,3	7,5	2,3	4,9
	55-64	28,7	4,4	16,4	29,9	3,5	16,6	12,5	1,6	7,0
	65-74	30,4	3,6	16,0	32,9	1,8	16,3	15,8	1,3	8,1
	75+	25,8	1,8	11,3	30,9	2,6	13,9	16,2	0,9	7,0
	15+	19,1	5,0	11,9	17,6	4,0	10,7	7,5	1,7	4,6
Hiç Kullanmayan	15-24	81,0	90,6	85,8	77,9	90,7	84,2	86,1	94,2	90,0
	25-34	59,9	84,3	72,0	56,9	83,9	70,4	70,5	86,8	78,6
	35-44	53,4	88,7	71,0	53,3	86,1	69,6	70,5	90,9	80,7
	45-54	57,0	90,5	73,6	56,9	90,3	73,5	73,3	92,6	82,9
	55-64	51,6	91,9	72,0	48,8	92,6	70,9	68,9	94,8	82,0
	65-74	58,1	95,4	78,2	52,1	95,9	75,5	72,0	96,8	85,2
	75+	68,8	97,5	86,2	65,0	96,9	84,1	76,7	97,9	89,5
	15+	61,6	89,8	75,8	59,1	89,4	74,4	74,1	92,4	83,3

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Şekil 4.4. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Kişi Başına Düşen Mutlak Alkol Tüketimi, Litre, 2022

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 4.4. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Alkol Kullanmaya Başlama Nedenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Neden	2016			2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Eğlence amaçlı	25,9	55,1	29,4	46,9	70,8	52,3	50,4	62,1	53,3
Arkadaş etkisi	25,0	13,4	23,6	19,8	6,7	16,8	14,9	8,5	13,3
Hiçbir özel neden yok	6,5	7,4	6,6	10,9	12,0	11,2	10,0	15,0	11,2
Merak	19,8	7,6	18,3	10,0	6,0	9,1	11,8	9,6	11,3
Özenti	15,1	3,4	13,7	7,2	2,4	6,1	8,0	2,9	6,7
Kişisel sorunlar	5,3	9,3	5,8	3,8	1,0	3,2	3,7	1,4	3,1
Aile sorunları	1,5	1,9	1,5	1,4	0,9	1,3	1,3	0,4	1,1

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 4.5. Boy ve Kilo Ortalamalarının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı (Beyana Dayalı), 2022

Yaş Grubu	Vücut Ağırlığı (kg)			Boy Uzunluğu (cm)		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	71,1	58,4	64,9	175,0	163,0	169,1
25-34	79,6	64,8	72,2	175,9	163,0	169,5
35-44	82,0	69,3	75,7	174,8	162,2	168,5
45-54	82,8	74,3	78,6	173,3	161,5	167,4
55-64	81,1	75,6	78,3	171,4	160,3	165,7
65-74	78,6	74,5	76,4	170,4	159,7	164,7
75+	73,6	69,5	71,2	168,9	157,9	162,3
15+	78,9	68,6	73,7	173,8	161,7	167,7

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022

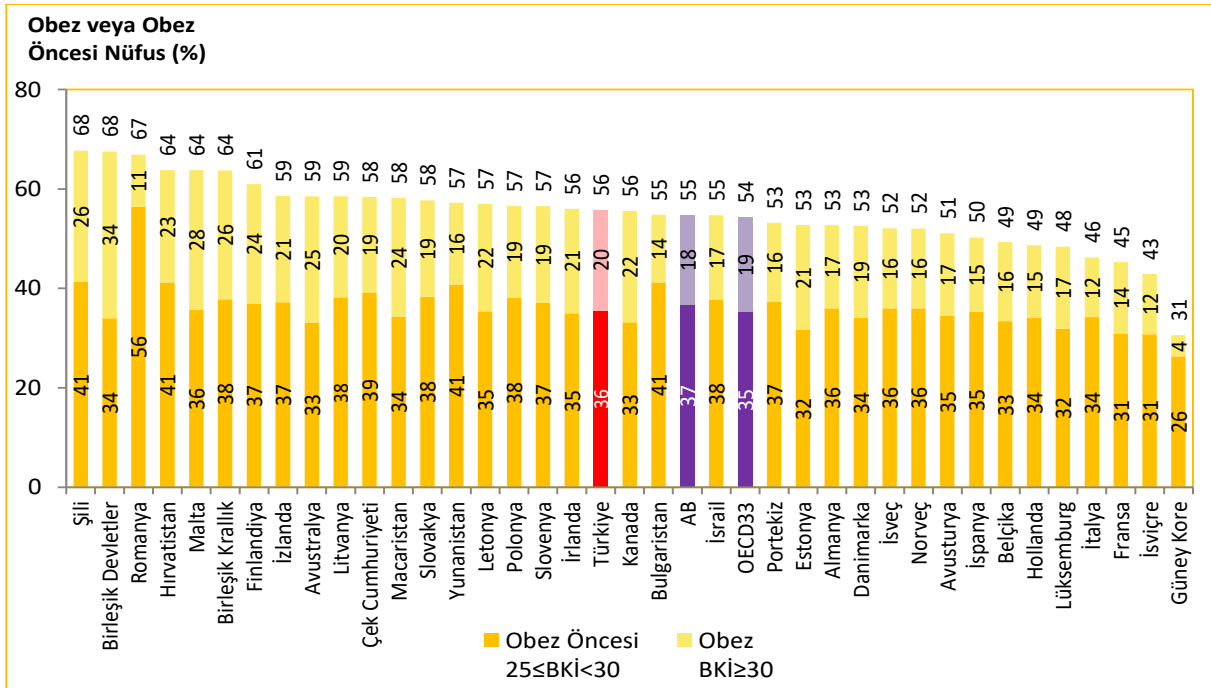
Tablo 4.6. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Beden Kütle İndeksinin Cinsiyete Göre Dağılımı (Beyana Dayalı), (%), 2016, 2019, 2022

Yıl	Cinsiyet	Düşük Kilolu	Normal Kilolu	Obez Öncesi	Obez
2016	Erkek	2,5	43,8	38,6	15,2
	Kadın	5,6	40,4	30,1	23,9
	Toplam	4,0	42,1	34,3	19,6
2019	Erkek	2,7	40,3	39,7	17,3
	Kadın	4,9	40,0	30,4	24,8
	Toplam	3,8	40,1	35,0	21,1
2022	Erkek	2,3	40,6	40,4	16,8
	Kadın	4,9	40,6	30,9	23,6
	Toplam	3,6	40,6	35,6	20,2

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

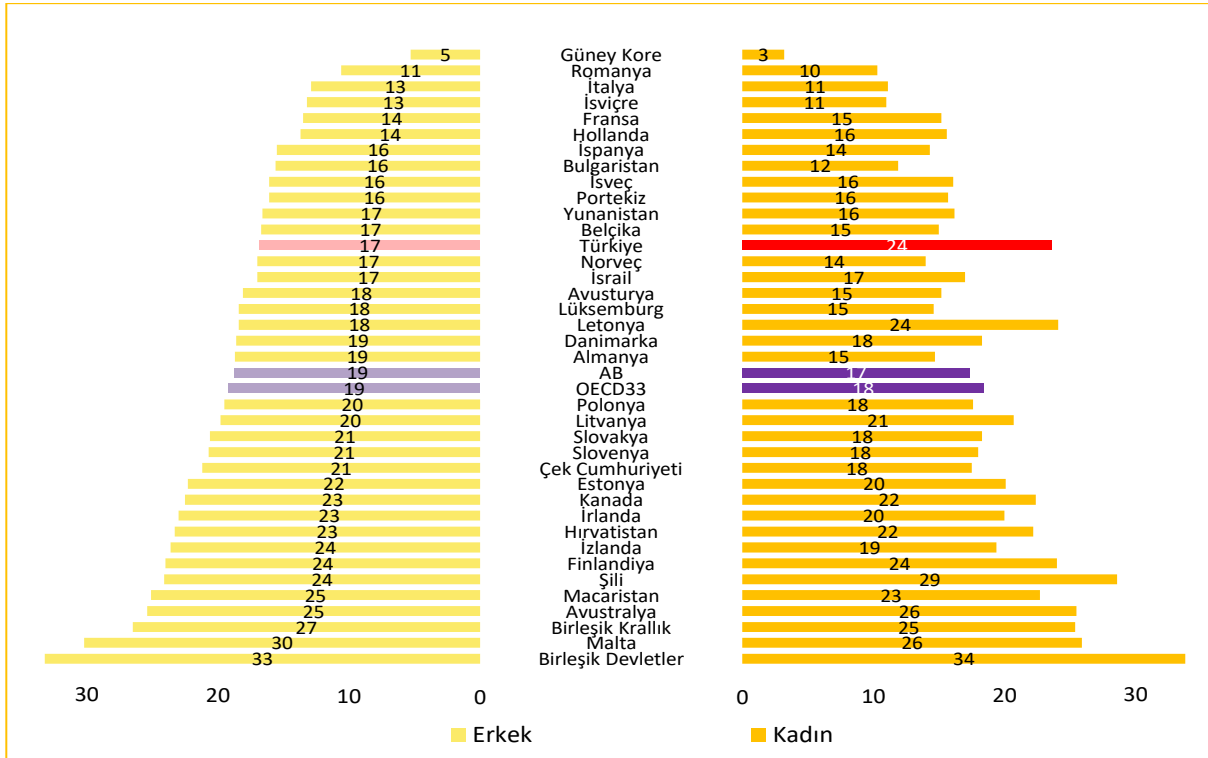
Not: Fazla kilolu ifadesi "obez öncesi" olarak değiştirilmiştir.

Şekil 4.5. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obez veya Obez Öncesi Durumunun Uluslararası Karşılaştırması (Beyana Dayalı), (%), 2022

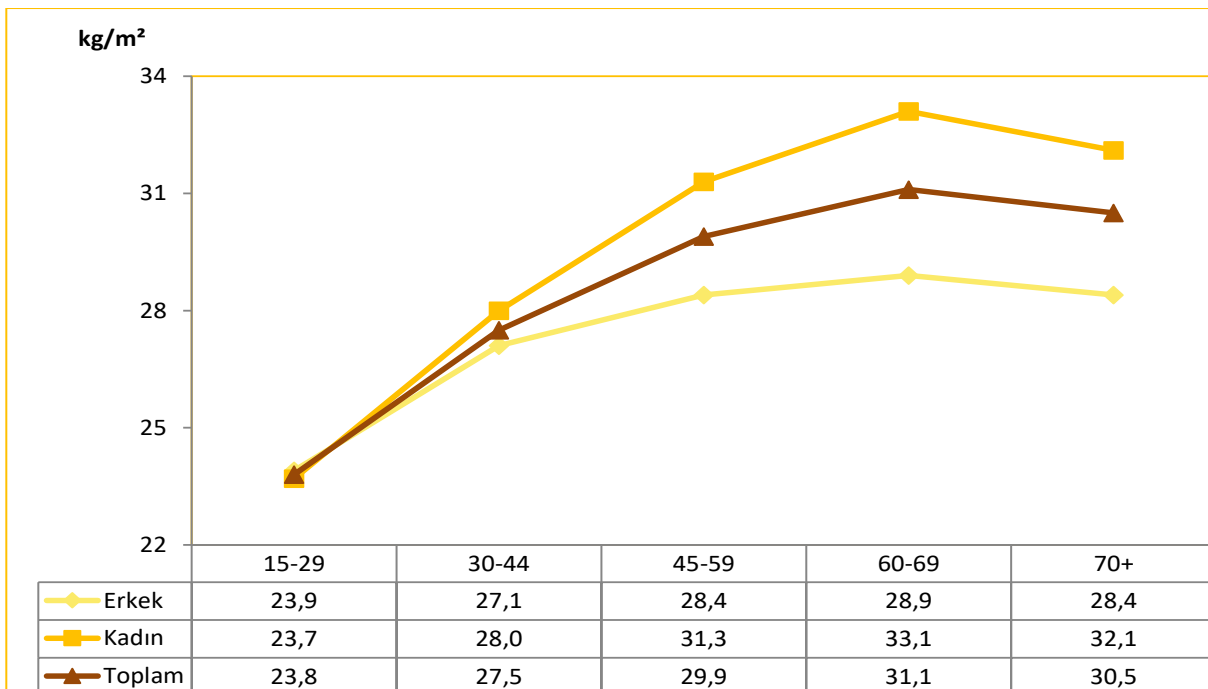
Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Şekil 4.6. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obezite (BKİ $\geq$ 30) Durumunun Cinsiyete Göre Uluslararası Karşılaştırması (Beyana Dayalı), (%), 2022

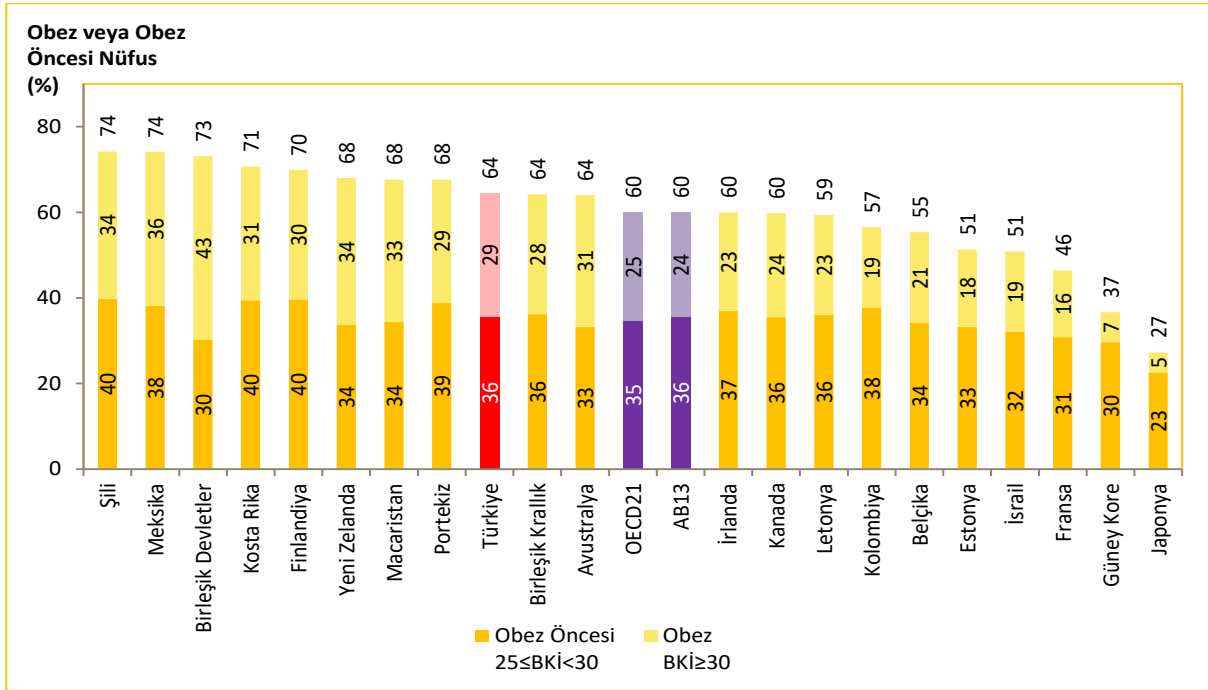
Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Şekil 4.7. Beden Kütle İndeksinin Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre Dağılımı (Ölçüme Dayalı), kg/m², 2017

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

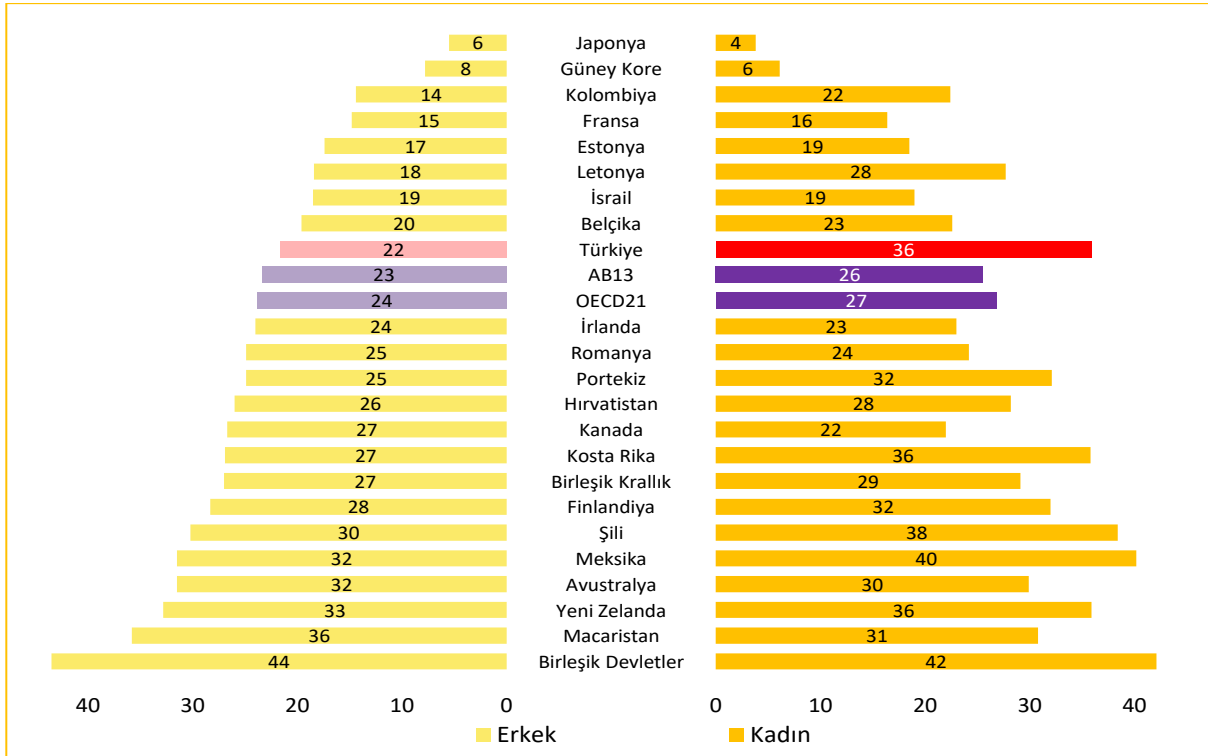
Şekil 4.8. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obez veya Obez Öncesi Durumunun Uluslararası Karşılaştırması (Ölçüme Dayalı), (%), 2022

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 4.9. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Obezite (BKİ ≥ 30) Durumunun Cinsiyete Göre Uluslararası Karşılaştırması (Ölçüme Dayalı), (%), 2022

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verisi 2017 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 4.7. İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Antropometrik Ölçümlerinin Z-Skoruna Göre Dağılımı, (%), 2016

Antropometrik Ölçümler	Erkek	Kız	Toplam
Şişmanlık ($2 < BAZ$)	11,3	8,5	9,9
Kiloluluk ($1 < BAZ \leq 2$)	13,6	15,7	14,6
Normal ($-2 < BAZ \leq 1$)	73,5	74,5	74,0
Zayıflık ($BAZ \leq -2$)	1,7	1,3	1,5
Düşük Kiloluluk ($WAZ < -2$)	2,0	1,9	2,0
Bodurluk ($HAZ < -2$)	2,3	2,4	2,3

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Çocukluk Çağı (İlkokul 2. Sınıf Öğrencileri) Şişmanlık Araştırması (COSI-TUR-2016)

Not: BAZ: Yaşa Göre Beden Kütle İndeksi Z-Skoru, WAZ: Yaşa Göre Ağırlık Z-Skoru, HAZ: Yaşa Göre Boy Z-Skoru

Tablo 4.8. İBBS-1'e Göre İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Sadece Anne Sütü ve Ortalama Anne Sütü Alma Süreleri ile BKİ-Z Skoru Şişmanlık Oranının Dağılımı, (%), 2016

İBBS-1	Sadece Anne Sütü Alma Süresi (Ay)	Ortalama Anne Sütü Alma Süresi (Ay)	BKİ-Z Skoru Şişmanlık Oranı (%)
İstanbul	4,5	15,5	13,4
Batı Marmara	4,4	14,7	12,8
Ege	4,4	15,4	15,9
Doğu Marmara	4,3	16,0	9,2
Batı Anadolu	4,4	16,1	10,5
Akdeniz	4,7	15,1	9,2
Orta Anadolu	4,5	15,7	9,9
Batı Karadeniz	4,9	16,5	12,8
Doğu Karadeniz	4,5	15,7	12,0
Kuzeydoğu Anadolu	4,4	16,6	5,5
Ortadoğu Anadolu	4,5	16,2	5,4
Güneydoğu Anadolu	4,3	14,8	4,5
Türkiye	4,5	15,6	9,9

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Çocukluk Çağı (İlkokul 2. Sınıf Öğrencileri) Şişmanlık Araştırması (COSI-TUR-2016)

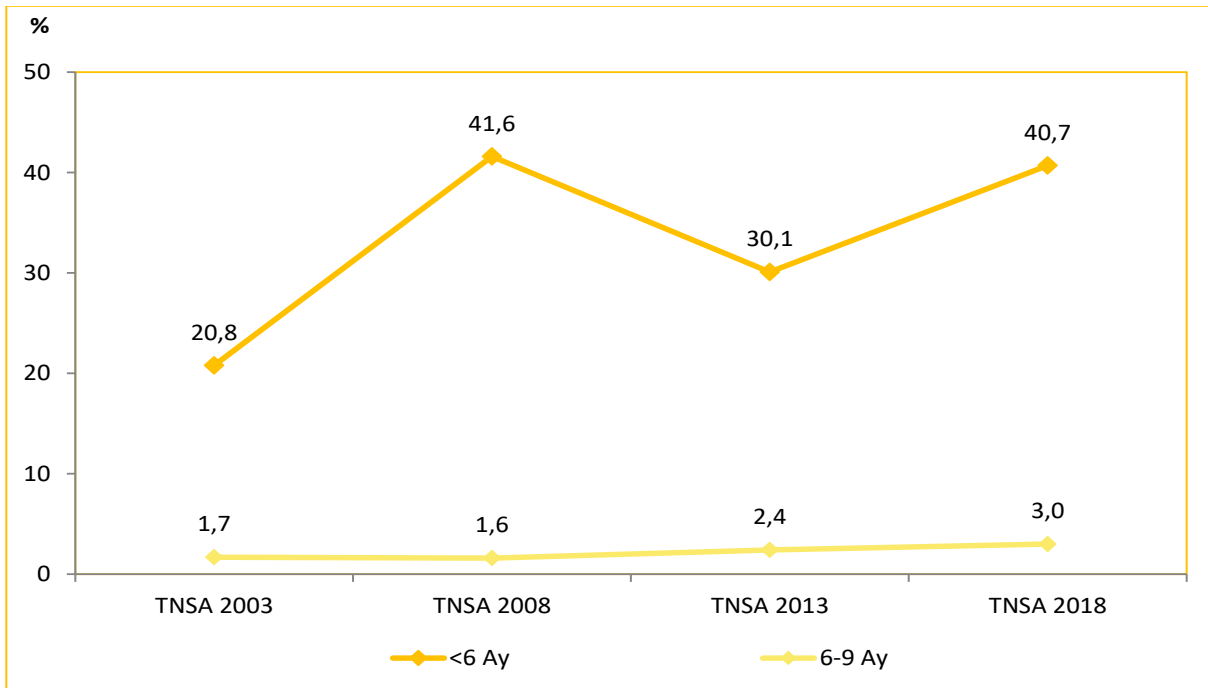
Tablo 4.9. İki Yaş Altı Bebeklerin Anne Sütü ile Beslenme Durumlarının Yaşa (Ay) Göre Dağılımı, (%), 2018

Emzirilme Durumu \ Yaş (Ay)	0-3	0-5	6-9	12-15	12-23	20-23
Emzirilmeyenler	5,5	7,5	17,1	34,4	47,3	66,5
Sadece Anne Sütü	52,4	40,7	3,0	0,0	0,0	0,0
Sadece Anne Sütü ve Su	14,6	15,3	3,4	0,8	0,7	0,0
Anne Sütü ve Süt Olmayan Diğer Sıvılar*	1,3	1,8	3,0	0,6	0,4	0,0
Anne Sütü ve Anne Sütü Dışındaki Sütler	24,2	22,9	2,0	0,2	0,3	0,8
Anne Sütü ve Ek Gıdalar	2,0	11,8	71,6	64,0	51,3	32,7
Toplam	100	100	100	100	100	100

Kaynak: TNSA 2018

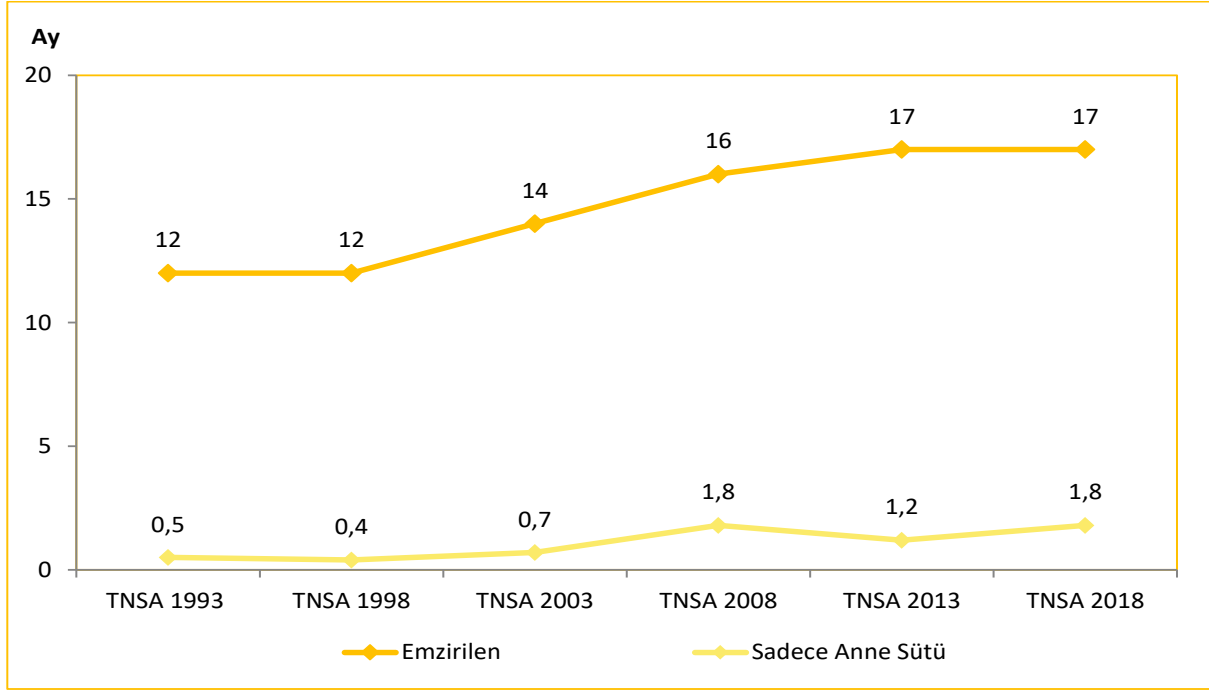
*Süt dışındaki sıvılar meyve suyu, et suyu, çorba suyu ve diğer sıvıları içerir.

Şekil 4.10. Yıllara Göre Sadece Anne Sütü ile İlk 6 Ay ve 6-9 Ay Arası Beslenen Bebeklerin Dağılımı, (%)

Kaynak: TNSA 2003, 2008, 2013, 2018

Şekil 4.11. Yıllara Göre 3 Yaş Altı Çocuklarda Ortanca Emzirme Süresi, (Ay)

Kaynak: TNSA 2018

Tablo 4.10. İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Besin ve İçeceklerin Tüketim Sıklıklarının Dağılımı (Ailelerin Beyanına Dayalı), (%), 2016

Besinler	Her gün	Sıklıkla (4-6 gün)	Nadiren (1-3 gün)	Haftada 1 kereden az	Hiç
Taze Meyve	50,4	24,5	18,5	4,6	1,9
Peynir	39,8	19,1	20,1	7,6	13,4
Yoğurt, Cacık, Ayrın	37,3	30,0	22,1	5,7	4,9
Tam Yağlı Süt	22,9	17,8	23,5	12,8	23,0
Az Yağlı/Yarım Yağlı Süt	14,7	13,2	21,6	13,5	37,0
%100 Meyve Suyu (Hazır)	14,4	14,1	29,6	20,7	21,1
Sebze (Patates Hariç)	13,0	25,3	41,8	13,2	6,7
Şekerli Bar, Çikolata	12,5	20,2	36,3	24,9	6,1
Bisküvi, Kek, Kurabiye	11,9	25,3	39,2	20,0	3,5
Aromalı Süt	9,6	11,7	23,9	18,6	36,2
Şeker İçeren İçecek	7,7	10,7	28,2	28,2	25,2
Tuzlu Atıştırmalıklar (Patates Cipsi, Mısır Cipsi, Çerez)	7,6	13,7	29,6	34,6	14,5
Et	7,0	26,3	41,8	18,9	6,1
Taze Sıkılmış Meyve Suyu	6,8	10,7	29,9	22,7	29,9
Sütlü Puding/Hazır Süt Ürünleri	4,7	11,1	31,0	32,6	20,5
Pizza, Lahmacun, Patates Kızartması, Hamburger, Sosisli/Sucuklu Sandviç	3,8	11,8	33,0	38,7	12,7
Balık	2,2	9,5	33,4	40,3	14,6
Kefir	1,7	2,1	5,3	5,7	85,3
Diyet veya Light İçecekler (Süt Hariç)	1,2	1,4	4,2	4,6	88,6

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Çocukluk Çağı (İlkokul 2. Sınıf Öğrencileri) Şişmanlık Araştırması (COSI-TUR-2016)

Tablo 4.11. Meyve Tüketme Sıklığının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Tüketim Sıklığı	Yaş Grubu	2016			2019			2022		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Günde bir kere ya da daha fazla	15-24	47,9	48,5	48,2	37,9	42,7	40,3	27,0	29,9	28,4
	25-34	43,4	51,1	47,2	35,3	45,1	40,2	30,3	36,3	33,3
	35-44	46,3	50,7	48,5	42,4	45,8	44,1	31,9	37,0	34,4
	45-54	54,2	57,1	55,7	47,3	50,1	48,7	36,0	41,0	38,5
	55-64	59,4	60,0	59,7	52,2	56,5	54,4	43,1	46,9	45,0
	65-74	60,5	59,1	59,7	54,9	52,4	53,5	46,0	46,7	46,4
	75+	58,0	50,9	53,7	52,7	50,2	51,2	41,4	42,2	41,9
	15+	50,2	53,1	51,6	43,4	47,9	45,7	34,3	38,7	36,5
Haftada 4-6 kere	15-24	18,2	17,0	17,6	19,1	17,0	18,1	27,1	27,5	27,3
	25-34	16,8	15,7	16,3	19,8	16,6	18,2	25,5	23,5	24,5
	35-44	17,9	16,6	17,2	18,7	15,7	17,2	24,2	24,1	24,1
	45-54	16,7	15,5	16,1	17,6	13,8	15,7	25,6	22,3	24,0
	55-64	15,8	16,4	16,1	16,8	16,0	16,4	24,5	24,0	24,3
	65-74	16,5	15,7	16,0	19,5	18,1	18,7	25,1	25,4	25,3
	75+	18,6	20,8	20,0	19,8	19,6	19,7	26,3	25,0	25,6
	15+	17,2	16,4	16,8	18,7	16,2	17,4	25,4	24,5	24,9
Haftada 1-3 kere	15-24	25,9	25,7	25,8	32,5	30,4	31,5	35,1	32,0	33,6
	25-34	30,4	25,8	28,1	33,7	27,6	30,6	32,2	30,4	31,4
	35-44	25,9	24,4	25,2	29,0	27,7	28,4	33,9	28,5	31,2
	45-54	21,8	20,9	21,4	26,2	27,3	26,7	30,4	28,0	29,2
	55-64	20,0	18,4	19,2	24,2	20,0	22,1	25,2	20,9	23,0
	65-74	18,7	19,0	18,9	19,3	22,0	20,8	22,0	21,1	21,5
	75+	20,6	22,2	21,6	21,0	25,6	23,8	24,3	25,2	24,9
	15+	24,9	23,2	24,0	28,6	26,6	27,6	30,8	27,6	29,2
Haftada bir kereden az	15-24	6,4	6,6	6,5	8,2	7,2	7,7	9,2	8,1	8,7
	25-34	7,1	5,3	6,2	9,1	8,1	8,6	9,5	7,0	8,3
	35-44	8,1	6,5	7,3	7,8	7,9	7,9	7,7	7,6	7,7
	45-54	5,9	5,3	5,6	7,3	7,0	7,2	6,6	7,2	6,9
	55-64	3,7	4,5	4,1	5,9	5,8	5,8	5,8	6,8	6,3
	65-74	3,8	4,9	4,4	5,8	6,4	6,1	5,5	5,2	5,4
	75+	2,1	4,8	3,7	5,5	3,7	4,4	5,8	6,0	6,0
	15+	6,2	5,7	5,9	7,6	7,1	7,3	7,7	7,1	7,4
Hiç yemeyen	15-24	1,6	2,3	1,9	2,2	2,6	2,4	1,6	2,5	2,0
	25-34	2,3	2,2	2,2	2,1	2,6	2,4	2,4	2,7	2,6
	35-44	1,8	1,8	1,8	2,0	2,9	2,5	2,3	2,8	2,5
	45-54	1,4	1,2	1,3	1,7	1,7	1,7	1,4	1,5	1,4
	55-64	1,0	0,7	0,9	1,0	1,8	1,4	1,3	1,4	1,4
	65-74	0,6	1,4	1,0	0,5	1,1	0,8	1,4	1,5	1,4
	75+	0,7	1,2	1,0	1,0	0,9	1,0	2,1	1,5	1,7
	15+	1,6	1,7	1,6	1,7	2,2	2,0	1,8	2,2	2,0

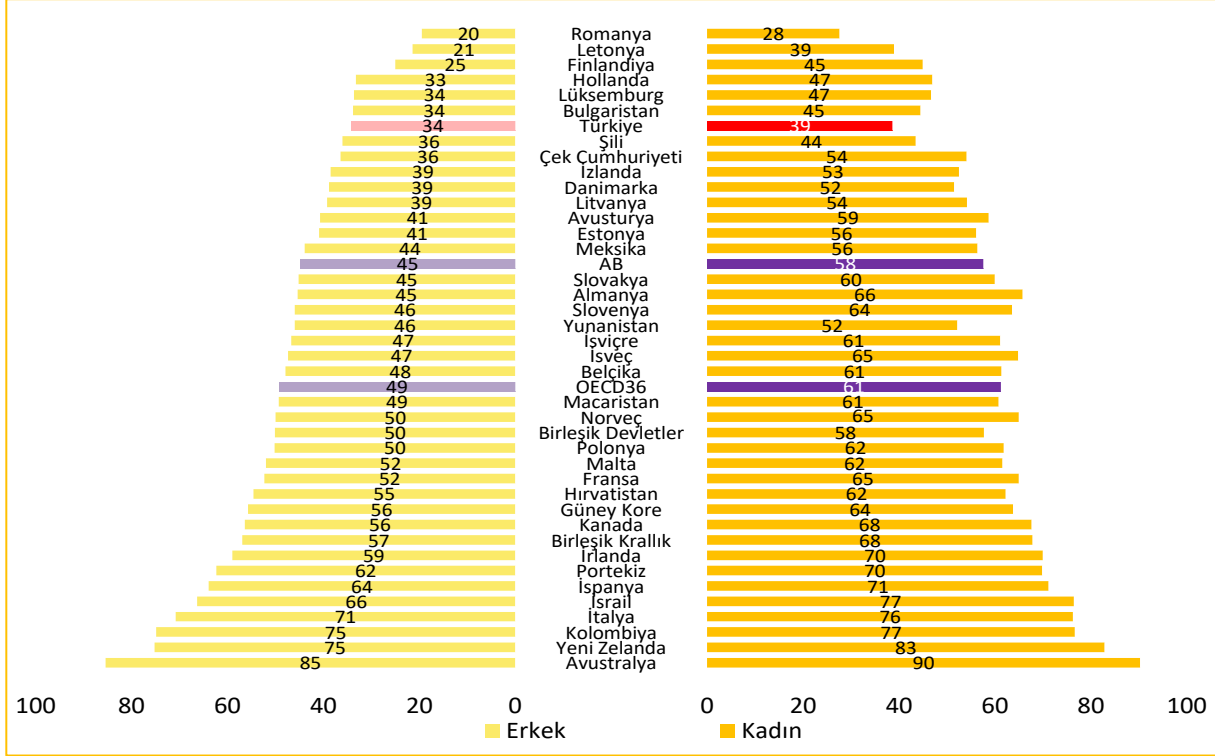
Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 4.12. Sebze ya da Salata Tüketme Sıklığının Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Tüketim Sıklığı	Yaş Grubu	2016			2019			2022		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Günde bir kere ya da daha fazla	15-24	53,9	58,3	56,1	44,7	53,7	49,1	33,5	36,7	35,1
	25-34	53,2	62,1	57,6	45,1	57,0	51,1	35,7	43,1	39,4
	35-44	59,9	63,7	61,8	53,8	59,2	56,5	37,3	43,8	40,5
	45-54	64,5	67,3	65,9	58,5	61,6	60,0	39,0	46,4	42,7
	55-64	65,4	66,2	65,8	58,1	64,7	61,4	44,6	50,3	47,5
	65-74	66,5	64,4	65,4	58,8	55,7	57,1	46,0	47,4	46,7
	75+	58,8	55,1	56,6	55,9	57,4	56,8	40,9	42,8	42,1
	15+	59,0	62,8	60,9	52,0	58,5	55,3	38,3	44,0	41,2
Haftada 4-6 kere	15-24	19,4	20,5	19,9	21,1	20,2	20,6	27,1	30,6	28,8
	25-34	21,0	20,3	20,7	22,7	21,2	21,9	27,5	28,7	28,1
	35-44	19,7	19,8	19,8	19,2	18,0	18,6	28,4	30,3	29,3
	45-54	17,8	18,3	18,0	18,7	18,6	18,6	29,8	25,8	27,8
	55-64	17,7	20,0	18,9	20,9	17,9	19,4	28,6	26,6	27,6
	65-74	18,1	17,9	18,0	21,0	20,9	20,9	29,7	31,0	30,4
	75+	19,7	23,1	21,7	18,6	22,3	20,8	31,7	29,4	30,3
	15+	19,3	19,9	19,6	20,5	19,6	20,0	28,5	28,8	28,6
Haftada 1-3 kere	15-24	21,1	17,1	19,1	26,5	22,2	24,4	31,7	26,6	29,2
	25-34	20,9	15,5	18,2	26,4	19,0	22,7	29,3	24,3	26,8
	35-44	16,5	14,1	15,3	23,1	19,7	21,4	29,3	22,7	26,0
	45-54	13,8	11,8	12,8	18,8	16,7	17,8	26,8	24,0	25,4
	55-64	15,0	12,1	13,6	18,4	13,9	16,1	22,5	19,8	21,1
	65-74	12,3	14,3	13,3	18,0	19,1	18,5	20,7	18,5	19,6
	75+	18,7	17,5	18,0	19,0	16,9	17,8	22,4	23,8	23,2
	15+	17,6	14,6	16,1	22,6	18,6	20,6	27,5	23,2	25,3
Haftada bir kereden az	15-24	4,2	3,3	3,8	6,5	3,2	4,9	6,2	4,6	5,4
	25-34	3,7	1,6	2,6	4,8	2,6	3,7	6,2	3,1	4,6
	35-44	3,2	2,0	2,6	3,3	2,8	3,1	3,9	2,7	3,3
	45-54	3,4	2,4	2,9	3,8	2,6	3,2	3,8	3,4	3,6
	55-64	1,5	1,6	1,6	2,1	3,3	2,7	3,2	2,9	3,1
	65-74	2,8	2,7	2,8	1,8	3,8	2,9	2,9	2,5	2,7
	75+	1,8	2,7	2,4	5,7	3,0	4,0	4,2	2,7	3,3
	15+	3,3	2,3	2,8	4,1	2,9	3,5	4,6	3,2	3,9
Hiç yemeyen	15-24	1,4	0,8	1,1	1,3	0,7	1,0	1,5	1,6	1,5
	25-34	1,2	0,5	0,8	1,1	0,2	0,6	1,4	0,9	1,1
	35-44	0,6	0,4	0,5	0,5	0,2	0,4	1,1	0,5	0,8
	45-54	0,5	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4	0,7	0,5	0,6
	55-64	0,5	0,0	0,2	0,5	0,2	0,3	1,2	0,4	0,8
	65-74	0,3	0,7	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6
	75+	1,1	1,6	1,4	0,8	0,4	0,6	0,9	1,2	1,1
	15+	0,9	0,5	0,7	0,7	0,4	0,6	1,1	0,8	1,0

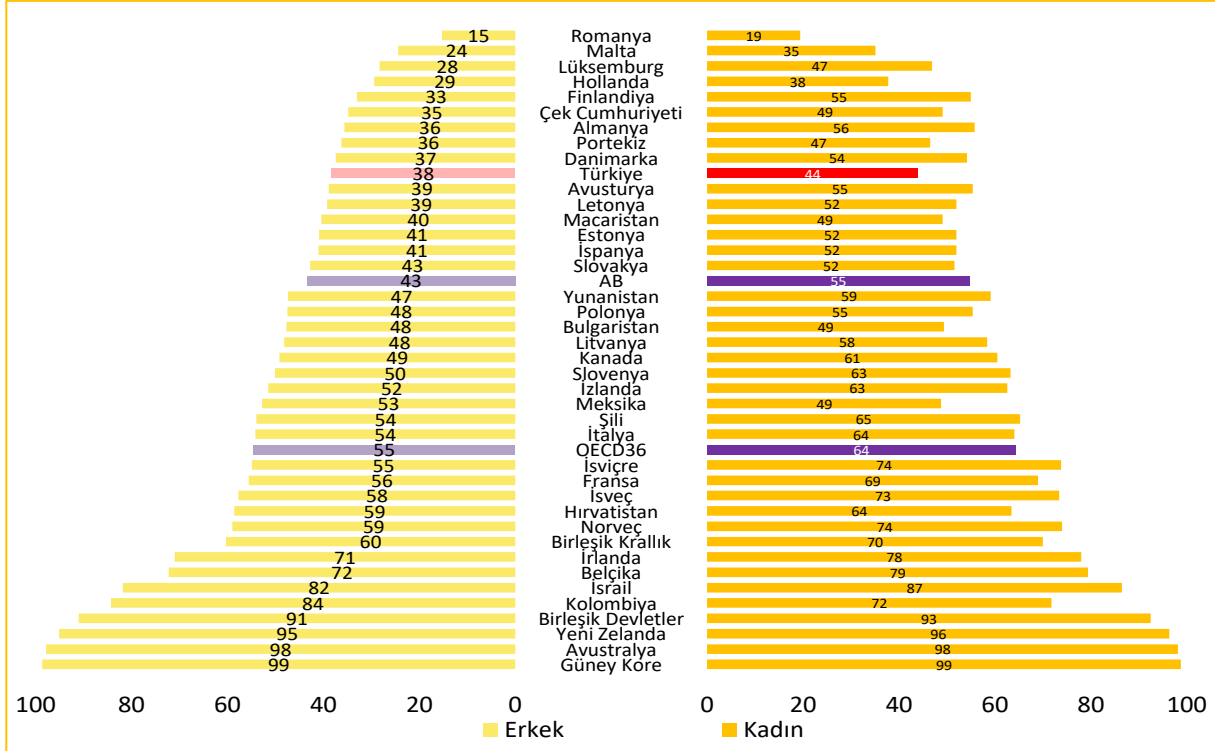
Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Şekil 4.12. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Günde Bir Kere veya Daha Fazla Meyve Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Şekil 4.13. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Günde Bir Kere veya Daha Fazla Sebze/Salata Tüketme Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

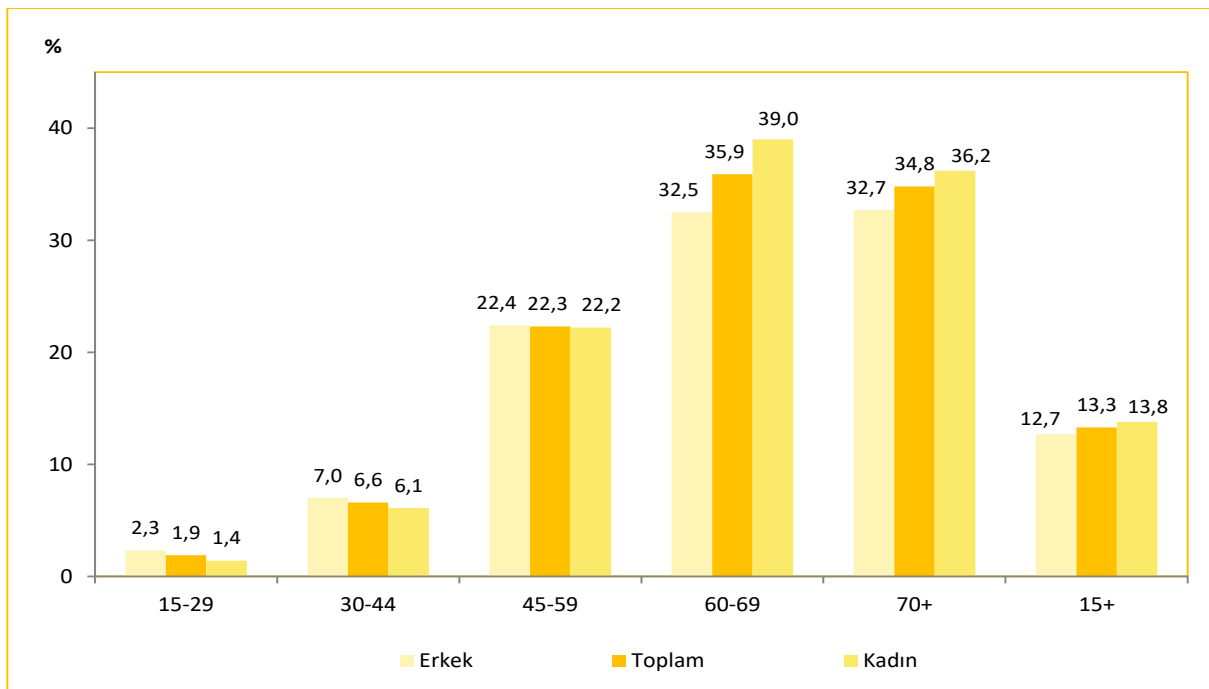
Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Tablo 4.13. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Son 12 Ay İçerisinde Koruyucu Hizmetlerden Faydalanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Hizmetler	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Tansiyon Ölçtürme	44,0	57,5	50,8	38,3	51,1	44,7
Kan Şekeri Ölçtürme	36,6	52,1	44,4	34,9	48,3	41,6
Kolesterol Ölçtürme	33,8	48,5	41,2	33,2	45,8	39,6
Dışkı (Gaita) İle İlgili Gizli Kan Testi	10,7	14,1	12,4	9,5	12,2	10,9
Grip Aşısı Olanlar	2,8	1,6	2,2	3,1	2,4	2,7
Kolonoskopi	2,1	2,6	2,4	2,0	2,4	2,2

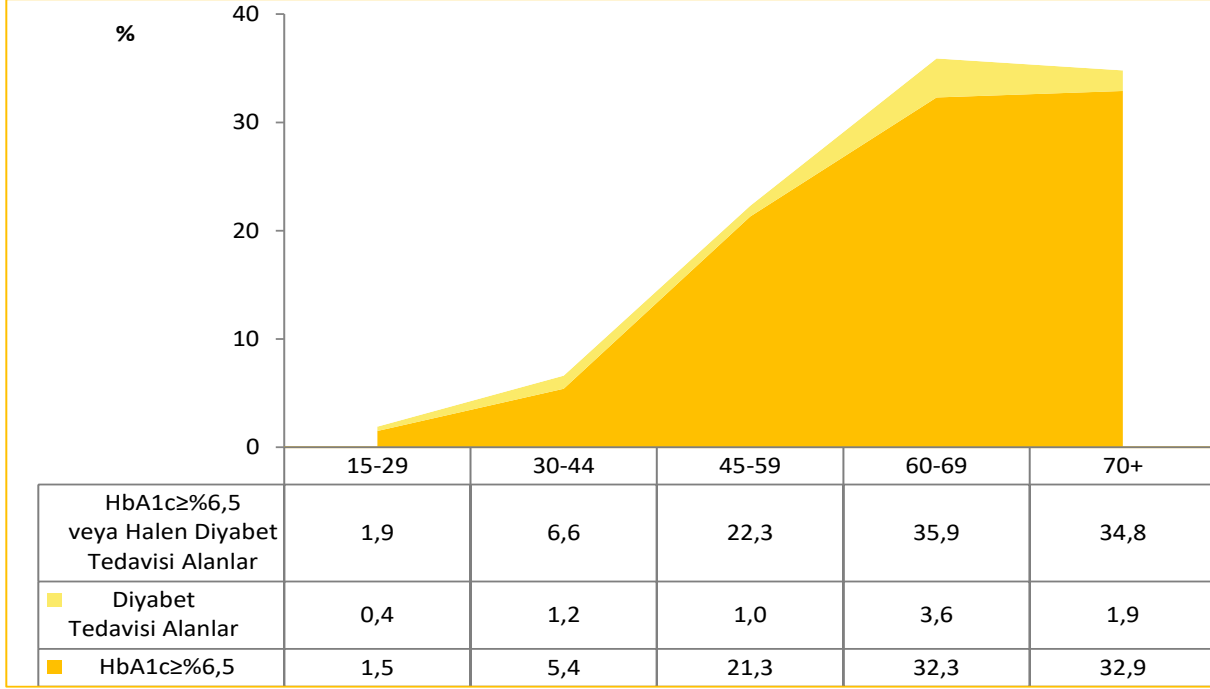
Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Şekil 4.14. HbA1c Değeri %6,5'ten Yüksek Olan veya Halen Diyabet Tedavisi Alanların Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017

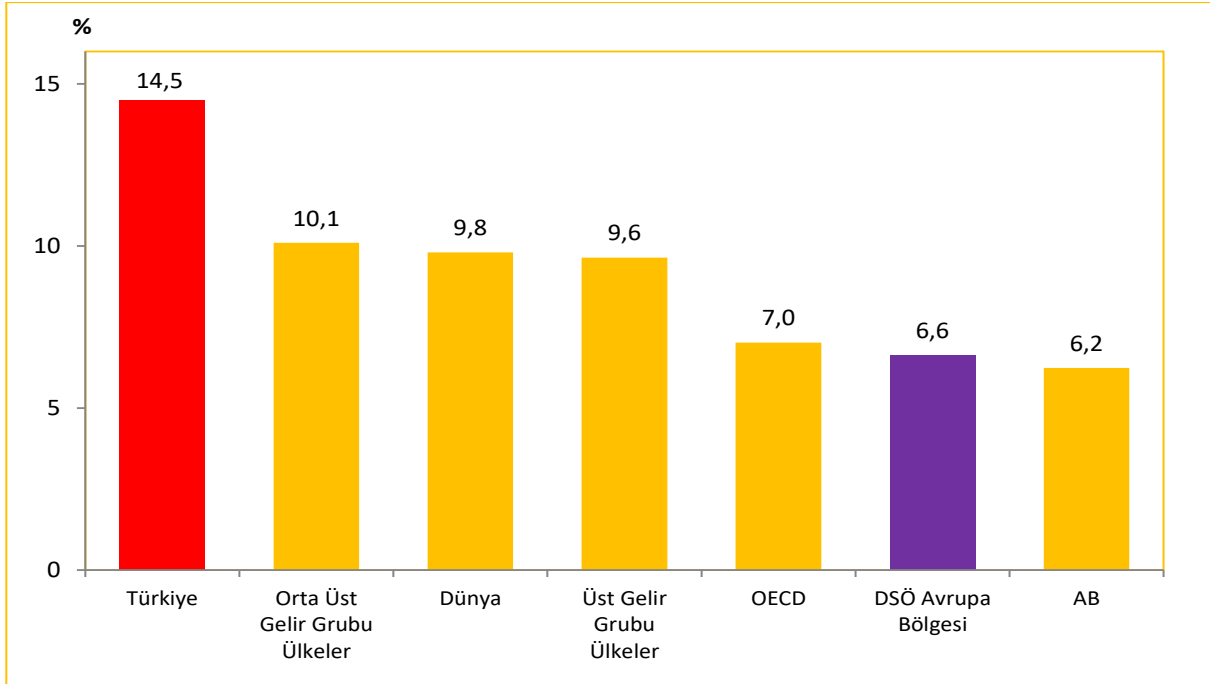
Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Şekil 4.15. HbA1c Değeri %6,5'ten Yüksek Olan ve Halen Diyabet Tedavisi Alan Bireylerin Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Şekil 4.16. 20-79 Yaş Grubuna Ait Yaşa Standardize Diyabet Prevalansının Uluslararası Karşılaştırması, (%), (Dünya Standart Nüfusu), 2021

Kaynak: IDF Diabetes Atlas 10th Edition, 2021

Not: Diyabet prevalansı 20-79 yaş grubundaki Tip 1 ve Tip 2 diyabete sahip olan bireyleri ifade eder. Ülke değerleri IDF grubu tarafından **Dünya Standart Nüfusu** kullanılarak yaşa standardize edildi.

Tablo 4.14. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Kolesterol ve Açlık Trigliserid Düzeylerinin Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017

		Erkek	Kadın	Toplam
Total Kolesterol	≥190 mg/dl	20,9	28,5	24,7
	≥240 mg/dl	6,5	9,5	8,0
Yüksek Dansiteli Lipoprotein (HDL) Düşüklüğü		55,6	49,1	52,3
Açlık Trigliserid	≥150 mg/dl	30,2	21,0	25,6
	≥180 mg/dl	19,9	13,6	16,7

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

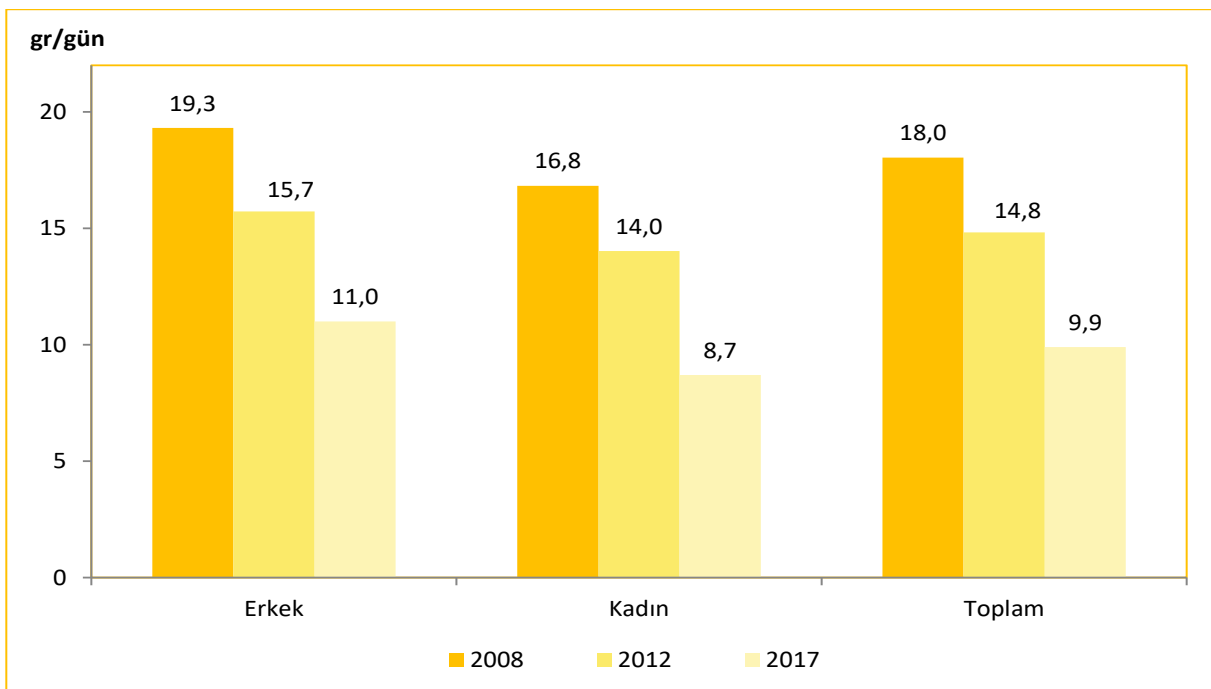
Not: Total kolesterol hesaplamasına ilaç kullanan bireyler de dahil edilmiştir. Düşük HDL seviyesi hesaplanırken erkeklerde 40 mg/dl, kadınlarda ise 50 mg/dl eşik değeri olarak alındı.

Tablo 4.15. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Tuz Kullanımının Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2017

Tuz Kullanımı	Erkek	Kadın	Toplam
Yemekleri yemeden önce ya da yerken sıklıkla veya her zaman tuz eklemek	29,3	26,8	28,1
Evde yemek hazırlarken veya pişirirken her zaman veya sıklıkla tuz eklemek	25,9	26,1	26,0
Her zaman ya da sıklıkla tuz oranı yüksek işlenmiş gıda tüketimi (turşu, sosis, işlenmiş et vb.)	27,8	23,3	25,5

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Şekil 4.17. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Ortalama Günlük Tuz Tüketiminin Yıllara ve Cinsiyete Göre Dağılımı, (gram/gün)

Kaynak: 2008 SALTürk-I, 2012 SALTürk-II, Sağlık Bakanlığı Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Tablo 4.16. Fiziksel Aktivite Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2017

Yaş Grubu	Erkek			Kadın			Toplam		
	Düşük	Hafif	Yüksek	Düşük	Hafif	Yüksek	Düşük	Hafif	Yüksek
15-29	31,7	25,6	42,6	56,2	29,3	14,5	43,8	27,4	28,7
30-44	37,3	23,4	39,2	58,0	28,2	13,9	47,7	25,8	26,5
45-59	37,5	28,5	34,0	58,4	26,3	15,3	48,0	27,4	24,6
60-69	47,2	30,8	22,0	72,1	19,1	8,8	60,2	24,7	15,1
70+	51,5	29,1	19,5	84,9	10,9	4,3	70,6	18,6	10,8
15+	37,4	26,3	36,3	61,1	25,8	13,1	49,4	26,0	24,6

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

Tablo 4.17. Son 4 Hafta İçerisinde Bedensel Ağrı Hissedenlerin Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

Yaş Grubu	2016			2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	8,6	13,5	11,0	9,0	17,3	13,1	8,3	14,4	11,3
25-34	11,8	21,1	16,4	13,6	22,2	17,9	12,9	19,8	16,3
35-44	16,0	28,9	22,4	16,0	32,5	24,2	17,1	27,7	22,4
45-54	20,3	40,1	30,2	22,4	41,7	32,0	19,0	36,8	27,9
55-64	19,6	44,4	32,2	22,0	50,1	36,2	19,8	43,1	31,6
65-74	34,7	57,9	47,2	29,7	56,3	43,9	28,1	49,8	39,6
75+	47,7	69,4	60,8	44,5	67,4	58,3	40,0	62,2	53,3
15+	17,0	32,0	24,6	18,0	35,1	26,7	17,0	31,2	24,1

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 4.18. Herhangi Bir Yardım Almadan ya da Yardımcı Bir Araç Kullanmadan Yürüyemeyenler, Merdiven İnip Çıkamayanların Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2016, 2019, 2022

	Yaş Grubu	2016			2019			2022		
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Yürüyemeyenler	15-44	1,4	1,1	1,3	0,5	1,1	0,8	0,6	1,1	0,9
	45-54	2,7	7,6	5,1	2,9	6,0	4,4	2,2	3,7	3,0
	55-64	4,3	17,1	10,8	4,3	12,0	8,2	3,7	9,8	6,8
	65-74	15,4	30,2	23,4	9,3	23,9	17,1	9,6	20,5	15,4
	75+	36,0	55,8	48,0	32,0	53,1	44,7	25,8	45,0	37,3
	15+	4,0	8,9	6,5	3,1	7,9	5,5	2,9	6,8	4,9
Merdiven İnip Çıkamayanlar	15-44	1,7	2,2	1,9	1,0	2,0	1,5	1,0	1,9	1,4
	45-54	4,2	13,4	8,8	4,5	10,6	7,5	2,8	7,3	5,1
	55-64	6,5	24,1	15,4	6,7	18,9	12,9	4,9	15,5	10,3
	65-74	18,6	38,5	29,3	13,6	34,3	24,7	11,3	25,6	18,9
	75+	39,8	65,7	55,4	39,0	58,7	50,8	30,9	51,6	43,4
	15+	5,0	12,4	8,7	4,6	11,1	7,9	3,7	9,4	6,6

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2016, 2019, 2022

Tablo 4.19. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerde Hastalık, Engellilik veya Yaşlılığa Bağlı Kronik Problemler Yaşayan Bireylere Haftada En Az Bir Kere Bakım ya da Yardım Sağlama Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Yardım Sağlayan	7,8	9,1	8,4	7,5	7,6	7,5
Aile Fertlerinden Biri	68,0	66,9	67,4	66,2	73,7	70,0
Diğer	32,0	33,1	32,6	33,8	26,3	30,0
Yardım Sağlamayan	92,2	90,9	91,6	92,5	92,4	92,5

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Tablo 4.20. Yaşıtlarına Göre Öğrenmede ve Hatırlamada Zorluk Çeken Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Yaş Grubu	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-44	1,1	2,9	2,0	1,3	2,3	1,8
45-54	2,7	6,2	4,5	2,1	4,2	3,2
55-64	3,2	9,5	6,4	3,1	7,4	5,3
65-74	9,0	19,9	14,9	6,7	13,9	10,5
75+	31,0	37,4	34,9	22,2	34,9	29,8
15+	3,3	7,4	5,4	2,9	6,1	4,5

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Tablo 4.21. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin Ciddi Kişisel Bir Problemi Olduğunda Güvenilebileceği, Çok Yakın Kaç Kişinin Olduğunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Kişi Sayısı	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Hiç	6,6	4,9	5,7	4,4	3,7	4,1
1-2 Kişi	34,0	38,5	36,3	34,0	35,0	34,5
3-5 Kişi	36,5	36,7	36,6	36,9	39,0	38,0
6 veya Daha Fazla Kişi	22,9	19,8	21,3	24,6	22,3	23,4

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Tablo 4.22. On Beş Yaş ve Üzeri Bireylerin İhtiyacı Olduğunda Komşulardan Yardım Alabilme Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2019, 2022

Yardım Alabilme Durumu	2019			2022		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Çok Kolay/Kolay	67,3	71,9	69,6	67,0	70,3	68,7
Orta	17,4	16,6	17,0	21,6	20,1	20,8
Zor/Çok Zor	15,3	11,4	13,4	11,4	9,6	10,5

Kaynak: TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2019, 2022

Bölüm 4 ile İlgili Açıklamalar

☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

☑ **Beden Kütle İndeksi (BKİ)**, vücut ağırlığının (kilogram), boy uzunluğunun (metre) karesine bölünmesiyle hesaplanır.

Zayıf / Düşük Kilolu : $BKİ < 18,5$

Normal / Normal Kilolu : $18,5 \leq BKİ < 25,0$

Kilolu / Obez Öncesi : $25,0 \leq BKİ < 30,0$

Şişman / Obez : $BKİ \geq 30,0$

☑ **Mutlak Alkol:** Etil alkolün içerdiği alkol miktarının hacmen %100 alkol miktarı üzerinden karşılığını ifade eder. Alkol miktarı Alkollü İçki Dağıtım Yetki Belgesini haiz üretici/ithalatçı firmaların, aylık satış raporlarında yer alan verilerin işlenmesi sonucunda hazırlanan yıllık alkollü içkinin piyasaya arz verileridir. Kişi Başına Düşen Mutlak Alkol Tüketimi hesaplanırken on beş yaş üzeri nüfus dikkate alınmış olup (İç piyasaya arz edilen toplam mutlak alkol tüketim miktarı) / (15 yaş ve üzeri nüfus) şeklinde hesaplanır.

☑ **Ortanca:** Bir verideki büyüklük sırasına konmuş değerleri iki eşit parçaya bölen/sıralamada ortada yer alan değerdir. Veriyi aşırı değerlerden arındırmak için Şekil 4.11’de ortanca değerlerine yer verilmiştir.

☑ **IDF 10. Diyabet Atlası:** Uluslararası karşılaştırma yapabilmek amacıyla ülkelere ait yaşa ve cinsiyete özel diyabet prevalansları, istatistiksel modeller kullanılarak tahmin edilmiştir. 144 ülke için 219 veri kaynağı kullanılmış olup, nüfus verileri UNPD üzerinden elde edilmiştir. Bu veri kaynaklarında; oral glikoz tolerans testi, beyana dayalı çalışmalar, tıbbi kayıtlar, klinik tanımlar, HbA1c ve açlık kan şekeri sonuçları esas alınarak diyabet tanısı koyulmuştur. Çoğu kaynak, hakemli dergilere ve DSÖ’nün STEPwise yaklaşımıyla yürütülen araştırmalara dayanır.

TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması 2022

Araştırma kişilerin beyanına dayalıdır.

☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye sınırları içerisindeki tüm yerleşim yerlerinde bulunan hanehalklarıdır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (asker, yurtlarda, hapisanede, hastanede sürekli olarak kalan, huzurevleri vb.) kapsam dışıdır.

☑ **Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahminini verebilecek şekilde tasarlanmıştır. Tasarım gereği toplam örnek hacmi 11.170 hane olarak belirlenmiştir.

☑ **Örneklem dağılımı:** Örneğe seçilen 11.170 haneden 10.028 hane ile anket sonuçlandırılmıştır. 22.742’si 15 yaş ve üzeri, 7.019’u 0-14 yaş arası çocuk olmak üzere, toplam 29.761 bireyin bilgileri derlenmiştir.

☑ **Uygulama dönemi:** Araştırma, 2008 yılında Nisan ayında, 2010 ve 2012 yıllarında Mayıs-Haziran döneminde birer ay, 2014 ve 2016 yıllarında Ağustos-Ekim döneminde üçer ay, 2019 ve 2022 yıllarında Eylül-Aralık döneminde alan çalışmaları ile gerçekleştirilmiştir.

☑ Meyve tüketimi sorularında, taze sıkılmış meyve suyu dahil, konsantreden veya işlenmiş meyvelerden hazırlanmış meyve suları veya suni olarak tatlandırılmış meyve suları hariç; sebze tüketimi sorularında ise taze sebzeden yapılan çorba ve taze sebze suyu dahil, konsantreden veya işlenmiş sebzeden hazırlanmış sebze suları veya suni olarak tatlandırılmış sebze suları hariç tutulmuştur.

Hacettepe Üniversitesi, Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2018

- ☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye sınırları içerisindeki tüm yerleşim yerlerinde bulunan hanehalkıdır.
- ☑ **Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahminini verebilecek şekilde tasarlanmış olup tasarım gereği toplam örnek hacmi 15.775 hanehalkı olarak belirlenmiştir.
- ☑ **Örneklem dağılımı:** Örneğe seçilen 15.775 haneden 13.962'sinin uygun olduğu ve görüşme yapılabileceği saptanmıştır. Görüşme için uygun olan hanelerin %79'u (11.056) ile görüşmeler başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan 11.056 hanehalkında, 15-49 yaş aralığındaki 9.056 kadın bireysel görüşmeler için uygun bulunmuştur. Bu kadınların 7.346'sı ile (%81) görüşmeler başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir.
- ☑ **Uygulama dönemi:** Araştırma, Ekim 2018 – Şubat 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017

- ☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye sınırları içerisindeki on beş yaş ve üzeri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını kapsamaktadır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (otel, motel, hastane, öğrenci yurdu, cezaevi vb.) kapsam dışında bırakılmıştır.
- ☑ **Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahminini verebilecek şekilde tasarlanmış olup tasarım gereği toplam örnek hacmi 8.650 hanehalkı olarak belirlenmiştir.
- ☑ **Örneklem dağılımı:** Ziyaret edilen 8.650 hanehalkından 6.053'ü 1. ve 2. aşamada yer almış, 1. ve 2. aşamada yer alan katılımcıların 3.352'si ayrıca 3. aşamaya da katılmıştır (seçilen 6.053 kişinin 2.701'i üçüncü aşamaya katılmayı kabul etmemiştir).
- ☑ **Uygulama dönemi:** Araştırma, Nisan-Eylül 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.
- ☑ Araştırmada veriler “Soru Formu”, “Fiziksel Ölçümler” ve “Biyokimyasal Ölçümler” olmak üzere üç aşamada toplanmıştır.
 1. Aşama; dört davranışsal risk faktörüne maruz kalmayı (tütün kullanımı, alkol tüketimi, meyve ve sebzenin az tüketimi ve fiziksel inaktivite) inceleyen anketin değerlendirmesinden oluşmaktadır.
 2. Aşama; yüksek kan basıncı, fazla kiloluluk ve obezite gibi biyolojik risk faktörlerine maruz kalmayı değerlendirebilmek için kan basıncı, boy uzunluğu, vücut ağırlığı, bel ve kalça çevresi gibi fiziksel ölçümleri içermektedir.
 3. Aşamada; yüksek glisemi düzeylerinin, hiperkolesteroleminin ve sodyum alımının tespit edilmesi için kan ve idrar örneklerinin alınması ve biyokimyasal ölçümler yer almaktadır.
- ☑ Araştırmada fiziksel aktivite soruları, DSÖ Küresel Fiziksel Aktivite Anketi sürüm 2 temel alınarak hazırlanmıştır.

Yüksek Aktivite Düzeyi:

- Ağır/çok yoğun haftada en az üç gün ve en az 1.500 MET dakika/hafta olan aktivite,
- Herhangi bir alanda en az yedi ya da daha fazla gün yapılan ve en az 3.000 MET dakika/hafta yoğunluğuna ulaşan aktivite.

Orta Aktivite Düzeyi:

- Orta/yoğun yoğunlukta ve günde en az 20 dakika süren, haftada iki ya da üç gün yapılan aktivite,
- Günde en az 30 dakika süren ve orta yoğunlukta beş ya da daha fazla gün yapılan fiziksel aktivite,
- Herhangi bir alanda ve herhangi bir yoğunlukta en az 600 MET dakika/hafta süren beş ya da daha fazla gün yapılan fiziksel aktivite.

Düşük Aktivite Düzeyi: Yüksek ya da orta aktivite düzey kriterlerini karşılayamayan katılımcıların yaptıkları fiziksel aktiviteler.

Sağlık Bakanlığı Türkiye Çocukluk Çağı (İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinde) Şişmanlık Araştırması (COSI-TUR-2016)

☑ Çocukluk Çağı Şişmanlık Araştırması (Childhood Obesity Surveillance Initiative –COSI) Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesi ile birlikte yürütülmektedir. COSI araştırmasının amacı, DSÖ Avrupa Bölgesinde okul çağı çocuklarının büyüme ve gelişmelerinin, besin tüketim alışkanlıklarının, fiziksel aktivite durumlarının ve okullardaki beslenme ve fiziksel aktivite uygulamalarının izlenmesi ve buna göre ulusal ve uluslararası sağlık politikalarının geliştirilmesidir.

☑ Türkiye’de, ilkokul 2. sınıf öğrencilerinin (6-9 yaş grubu) ve ailelerinin ifadelerine göre beslenme davranışları ve fiziksel aktivite düzeylerinin tanımlanması, çocukların antropometrik ölçümlerinin (boy uzunluğu ve vücut ağırlığı) yapılması ve büyüme göstergelerinin saptanması (zayıflık, normal ağırlık, kiloluluk ve şişmanlık, bodurluk) okulların beslenme ve fiziksel aktivite ile ilgili uygulamaları hakkında bilgi toplanması amaçlanmıştır.

☑ Türkiye 2012-2013 yılında 21 ülkede gerçekleşen araştırmaya 3. turunda dahil olmuştur. Araştırmanın 4. turu COSI-TUR 2016, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi işbirliği ile Türkiye, İBBS-1 ve cinsiyet bazında TÜİK tarafından belirlenen örneklemle yaklaşık 11.732 öğrenci (5.901 erkek, 5.831 kız) ile 585 ilköğretim okulunda yürütülmüştür.

☑ Bu çalışma Sağlık Bakanlığı, DSÖ Avrupa Bölgesi, Milli Eğitim Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi işbirliği ile yürütülen kesitsel tipte epidemiyolojik bir çalışmadır.

Türkiye’de Tuz Tüketimi Çalışması 2008 SALTURK-I, 2012 SALTURK-II

☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye’de Tuz Tüketimi Çalışmaları SALTURK-I ve SALTURK-II, on sekiz yaş ve üzeri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını kapsamaktadır.

☑ **Tahmin boyutu:** Araştırmalarda; Hipertansiyon Prevalans Çalışması (PatenT- PatenT2) oranları temel alınarak hipertansiyon oranları, yaş kotaları belirlenmiş olup, SALTURK-I çalışması 14 ilde, SALTURK-II çalışması ise 4 büyük ilde gönüllülük esasına dayanarak gerçekleştirilmiştir.

☑ **Örneklem dağılımı:** SALTURK-I çalışmasına, 24 saatlik idrarda kreatinin atılımı belirlenen sınırlar içinde olan 1.970 kişi, SALTURK-II çalışmasına 657 kişi dahil edilmiştir.

☑ **Uygulama dönemi:** SALTURK-I çalışması 2008 yılı Nisan ayında, SALTURK-II çalışması ise 2012 yılında Şubat- Mart ayları arasında gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM 5

Hastalıkların Önlenmesi ve Sağlığın Korunması

Tablo 5.1. Yıllara Göre Aşılama Hızları, (%)

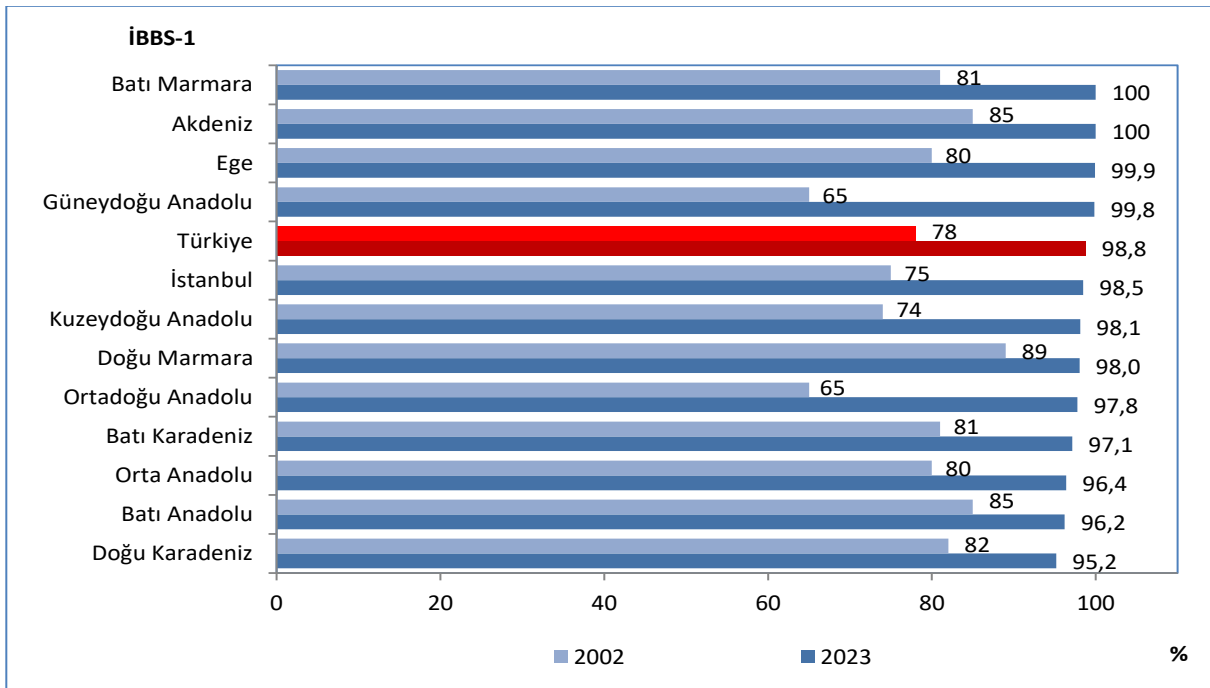
	2002	2019	2020	2021	2022	2023
DaBT 3	78	99	98	95	99,5	98,8
BCG	77	96	96	95	98,1	96,0
HBV 3	72	99	98	96	99,3	99,0
KKK	82	97	95	96	95,2	95,2
KPA Rapel*	-	-	95	96	95,3	95,2

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

*1 Temmuz 2019 tarihinden itibaren KPA'nın 3. doz uygulaması kaldırılıp yerine KPA Rapel uygulamasına geçildi. 2018 yılı ve öncesindeki değerler KPA 3 uygulamasına aittir.

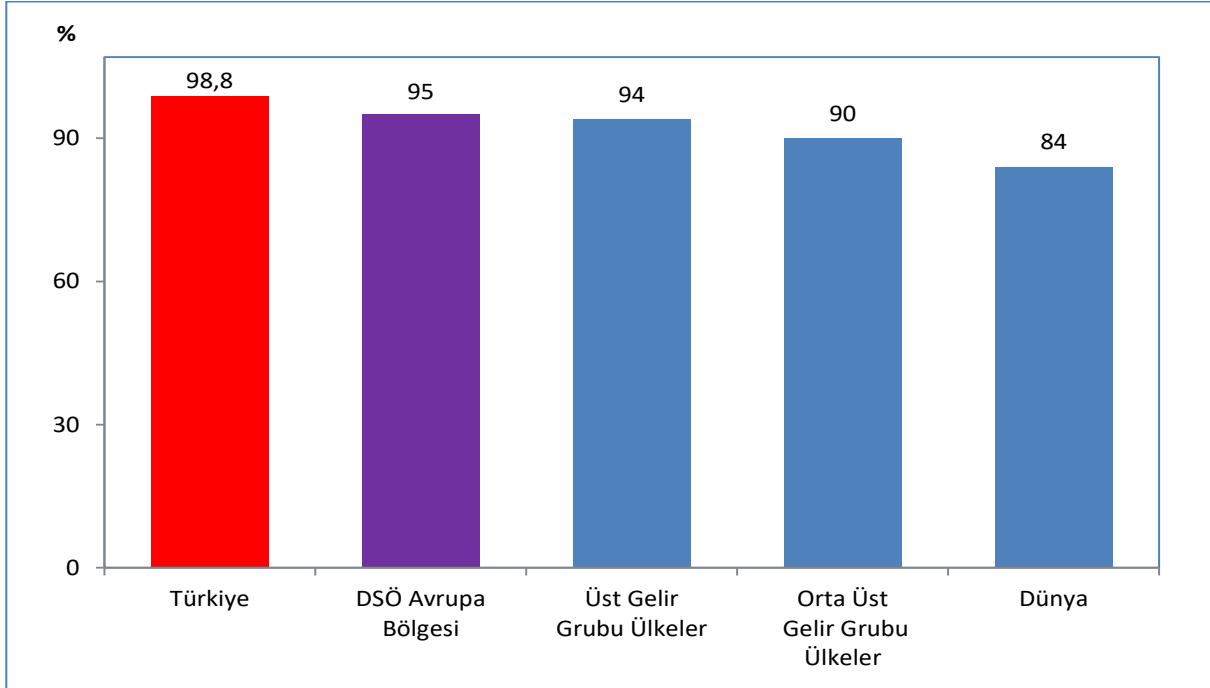
Not: MERNİS ve aile hekimliği kaydı farklı illerde olan kişiler, bölgeler arası aşılama hızlarına etki etmektedir.

Şekil 5.1. İBBS-1'e Göre Beşli Karma Aşı (DaBT+İPA+Hib) Üçüncü Doz Aşılama Hızı, (%), 2002, 2023

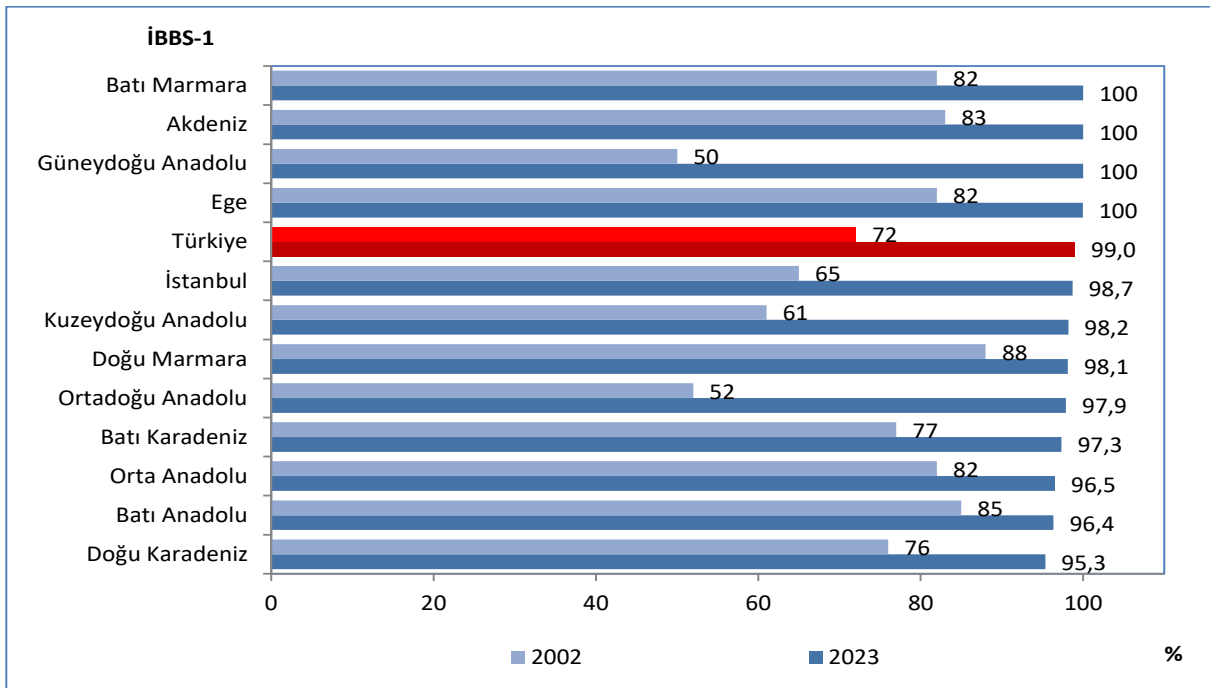
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.2. (DaBT+İPA+Hib) Üçüncü Doz Aşılama Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023

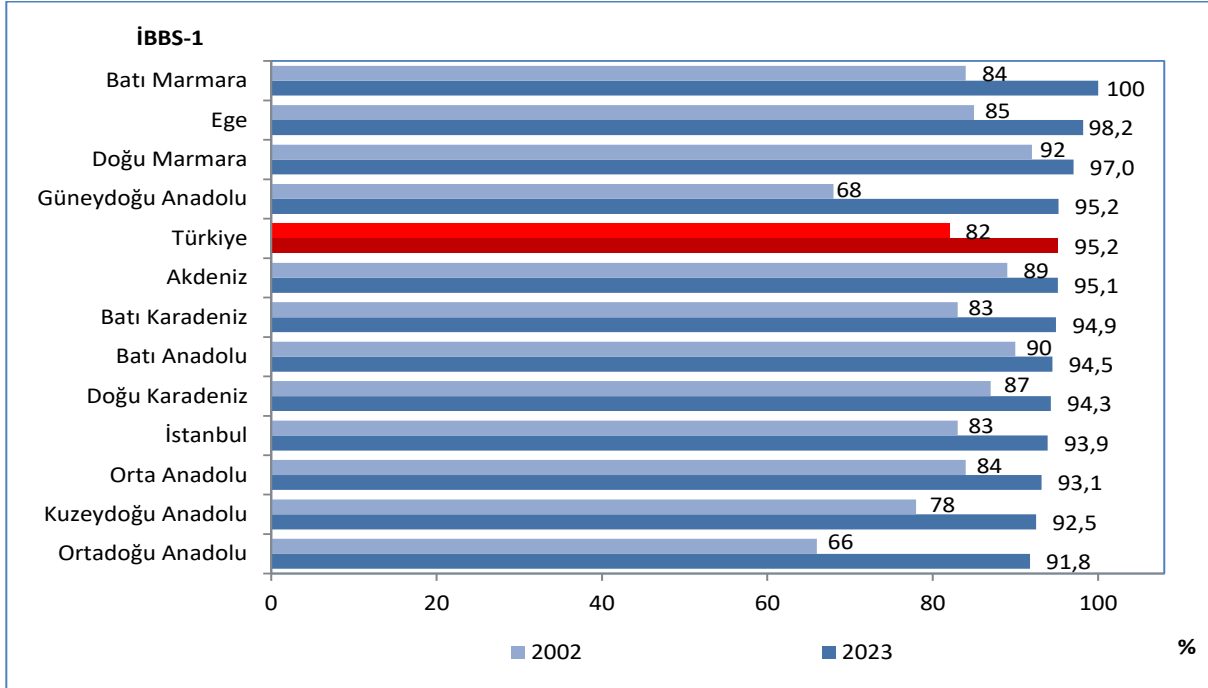
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ Global Health Observatory Veri Tabanı

Şekil 5.3. İBBS-1'e Göre HBV 3 Aşılama Hızı, (%), 2002, 2023

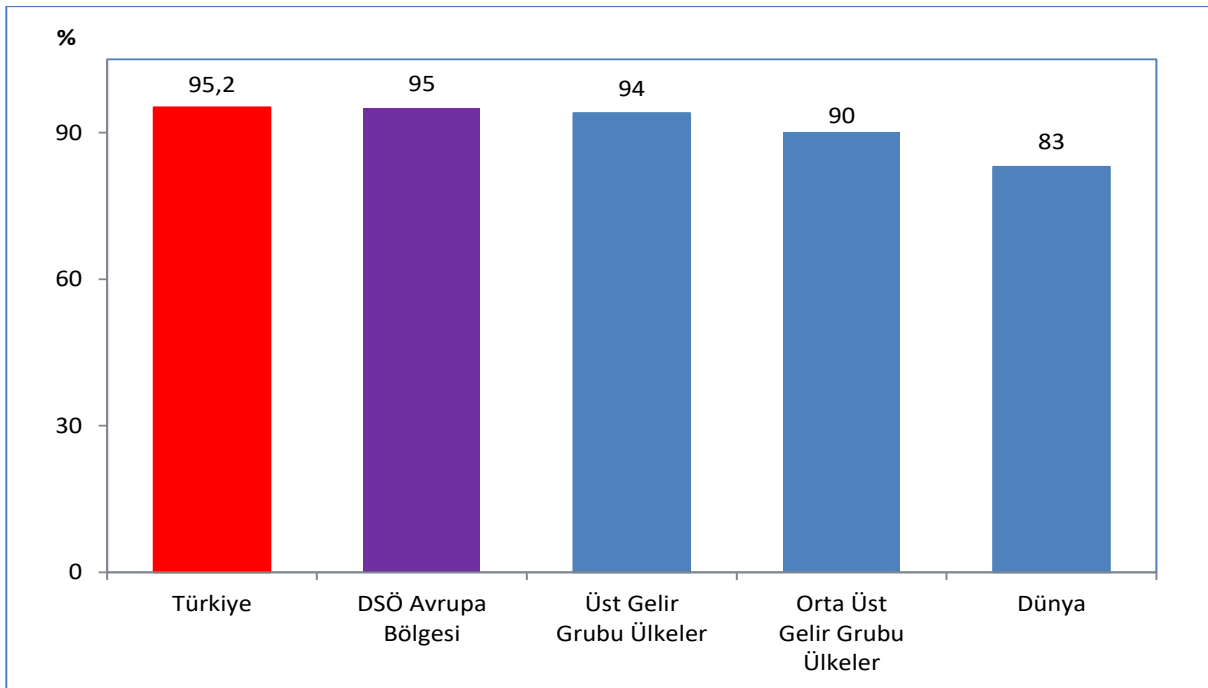
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.4. İBBS-1'e Göre KKK Aşılama Hızı, (%), 2002, 2023

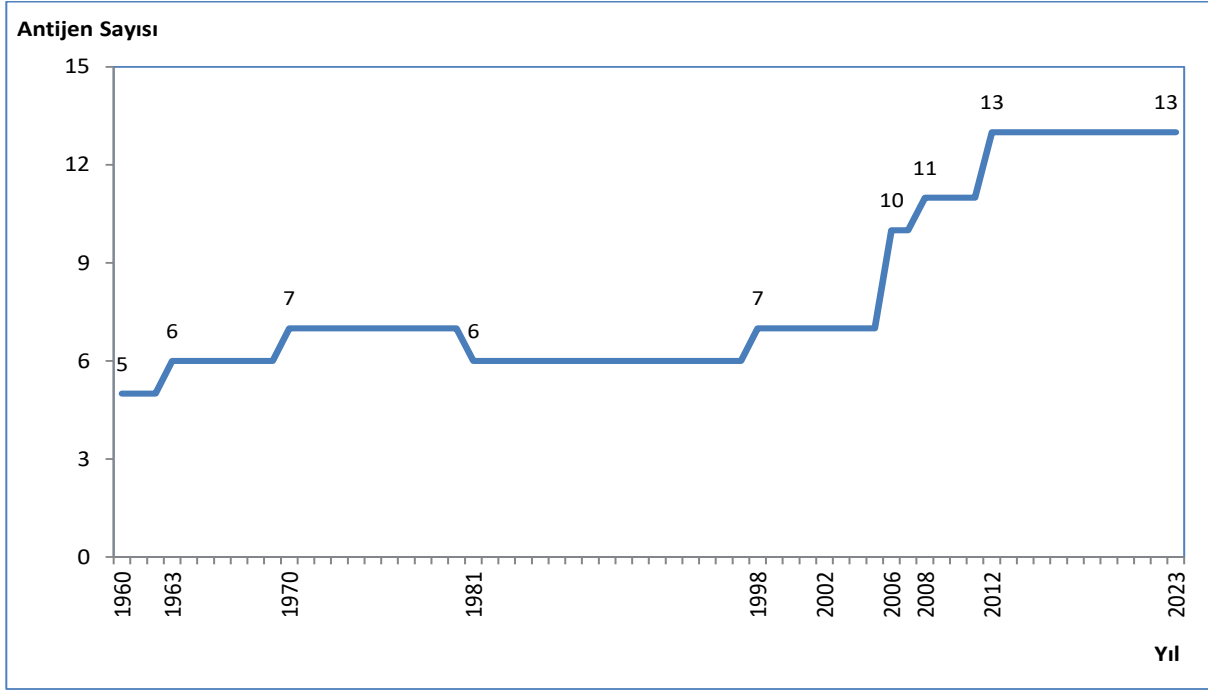
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.5. KKK Aşılama Hızlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, DSÖ Global Health Observatory Veri Tabanı

Şekil 5.6. Yıllara ve Aşı Takvimine Göre Uygulanan Aşı Antijen Sayısı, Sağlık Bakanlığı

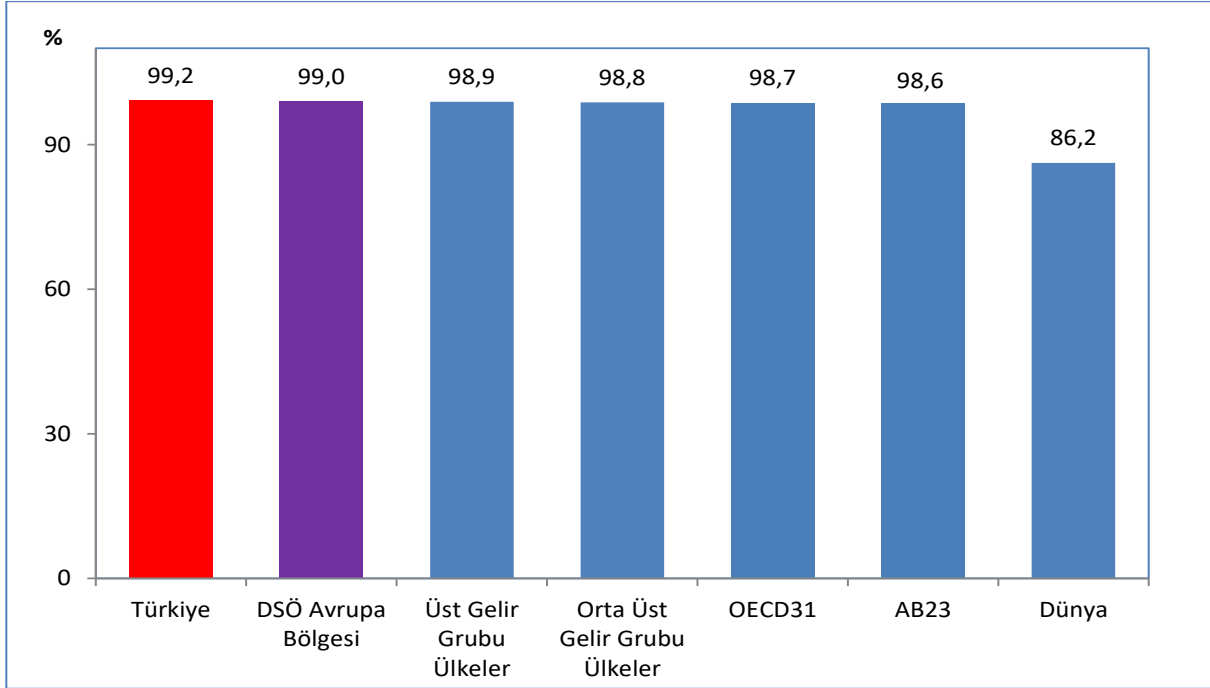
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 5.2. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Doğum Göstergeleri, (%)

İBBS-1	Hastanelerde Gerçekleşen Doğumların Canlı Doğumlar İçindeki Oranı			Sezaryen Ameliyatının Canlı Doğumlar İçindeki Oranı			Primer Sezaryen Ameliyatının Canlı Doğumlar İçindeki Oranı		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
İstanbul	98,5	98,6	98,6	61,4	63,0	64,1	32,5	34,7	36,5
Batı Marmara	95,8	96,1	94,9	64,6	67,1	67,5	35,7	39,7	40,7
Ege	98,5	98,3	99,1	65,9	67,6	69,5	35,0	37,7	39,3
Doğu Marmara	97,7	97,0	97,3	61,9	62,5	63,4	32,6	34,2	35,2
Batı Anadolu	98,5	98,5	100	57,1	58,7	61,9	30,2	32,0	34,7
Akdeniz	100	99,6	96,2	68,1	69,4	68,6	31,9	34,1	34,5
Orta Anadolu	96,2	95,7	97,8	55,0	55,9	58,6	27,5	29,1	31,0
Batı Karadeniz	96,8	96,1	97,8	66,9	67,9	70,1	35,9	36,7	38,4
Doğu Karadeniz	96,0	96,0	97,3	64,7	66,1	68,3	32,2	34,6	36,5
Kuzeydoğu Anadolu	94,2	91,6	94,5	43,4	43,9	49,0	22,3	22,8	25,2
Ortadoğu Anadolu	95,1	95,7	94,9	45,1	47,3	48,1	22,1	24,0	24,1
Güneydoğu Anadolu	96,0	96,1	96,4	48,5	50,7	52,0	19,8	21,4	21,9
Türkiye	97,5	97,3	97,5	58,4	60,1	61,5	29,1	31,1	32,4

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

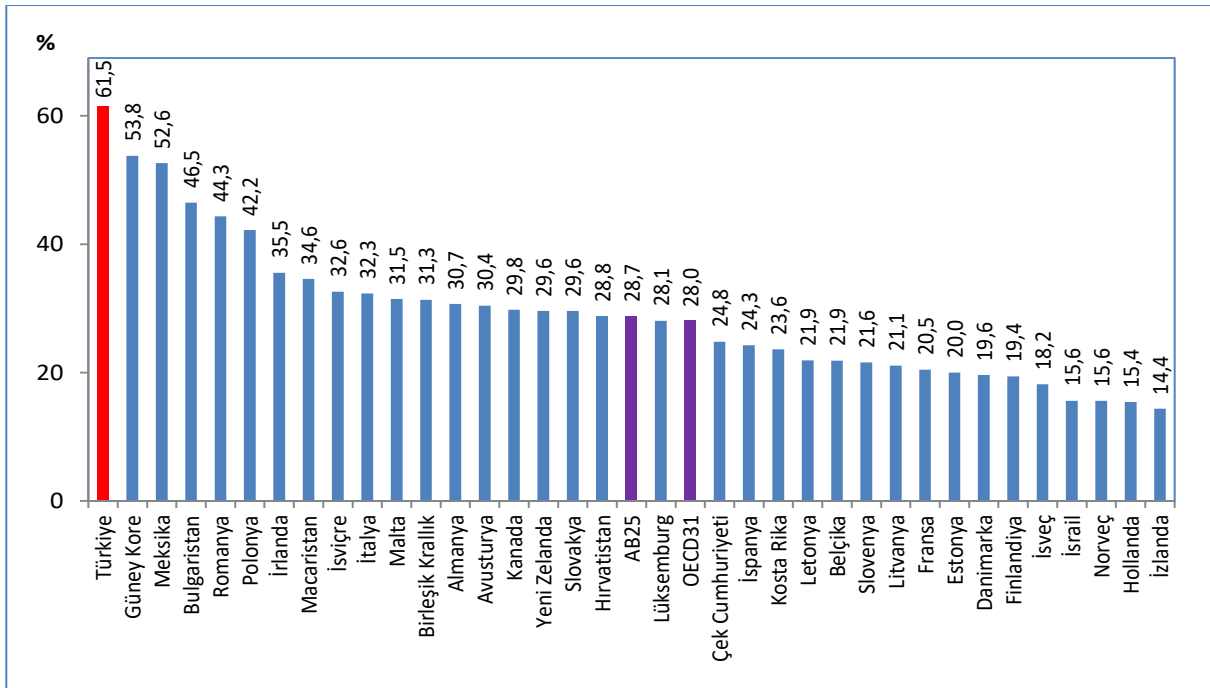
Şekil 5.7. Nitelikli Sağlık Personeli ile Gerçekleşen Doğum Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: TNSA 2018, Joint UNICEF/ DSÖ Global Health Observatory Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi TNSA 2018 verisidir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 5.8. Sezaryen Ameliyatının Canlı Doğumlar İçindeki Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 5.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Sezaryen ve Primer Sezaryen Ameliyatlarının Hastane Doğumları İçindeki Oranı, (%)

	Sezaryen Ameliyatı			Primer Sezaryen Ameliyatı		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Sağlık Bakanlığı	44,6	46,4	49,6	17,5	18,5	20,1
Üniversite	73,1	74,4	76,4	36,8	38,8	42,4
Özel	75,5	78,1	79,2	42,3	46,2	48,4
Toplam	60,9	62,8	64,2	30,3	32,5	33,8

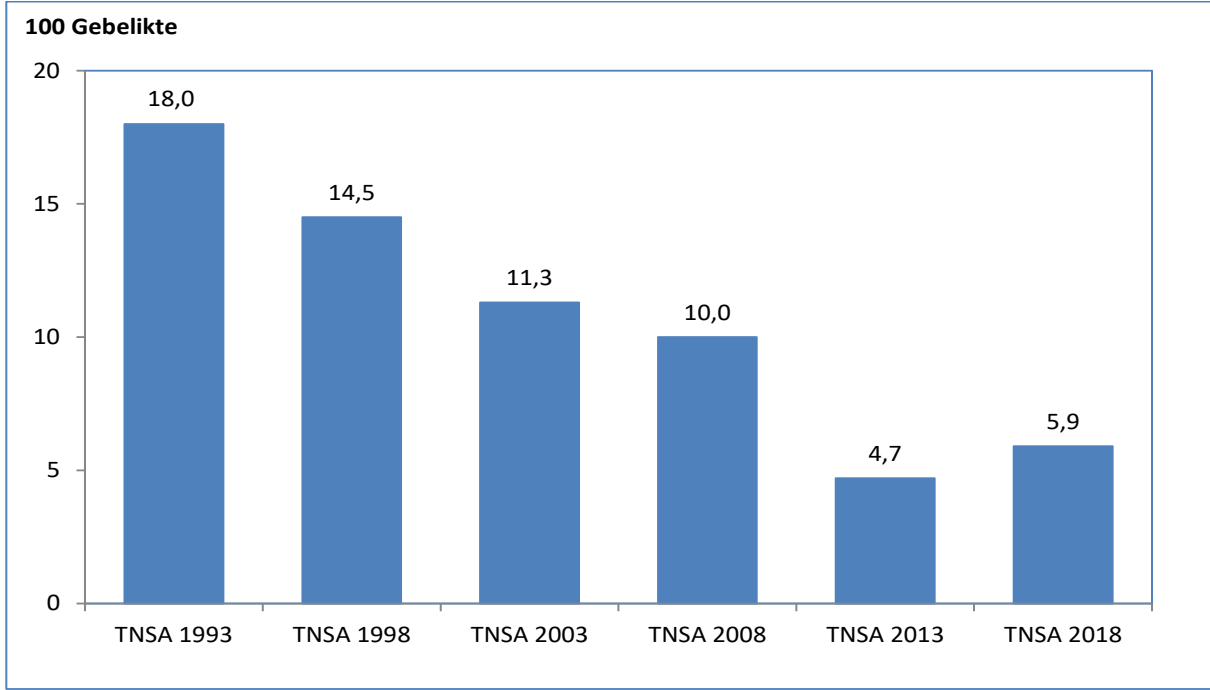
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 5.4. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Antenatal Bakım Kapsamı (En Az Bir Ziyaret), (%)

İBBS-1	2019	2020	2021	2022	2023
İstanbul	98,7	99,5	99,4	99,5	99,38
Batı Marmara	99,9	99,8	99,8	99,6	99,54
Ege	99,8	99,8	99,8	99,8	99,67
Doğu Marmara	99,8	99,8	99,7	99,7	99,53
Batı Anadolu	99,4	99,7	99,7	99,7	99,57
Akdeniz	99,2	99,6	99,7	99,7	99,51
Orta Anadolu	99,7	99,6	99,8	99,8	99,79
Batı Karadeniz	99,7	99,7	99,7	99,7	99,69
Doğu Karadeniz	99,9	99,7	99,7	99,8	99,71
Kuzeydoğu Anadolu	99,8	99,8	99,7	99,8	99,74
Ortadoğu Anadolu	99,8	99,7	99,7	99,8	99,70
Güneydoğu Anadolu	99,2	99,7	99,8	99,8	99,58
Türkiye	99,4	99,7	99,7	99,7	99,57

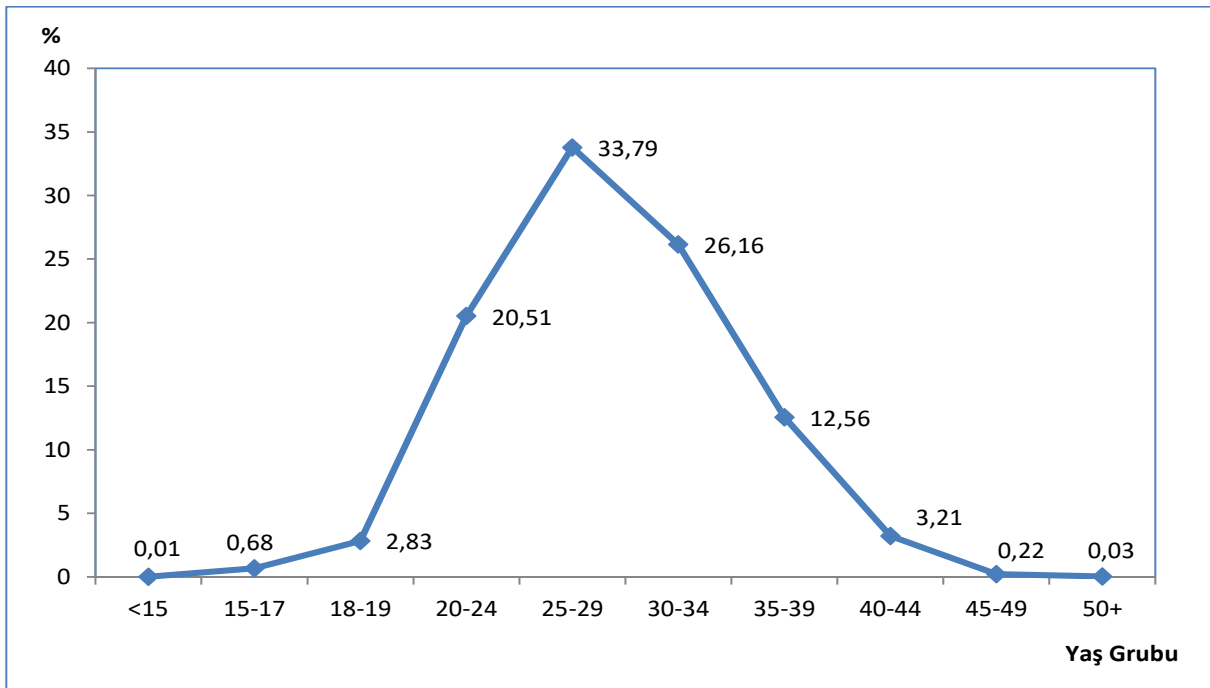
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 5.9. Yıllara Göre İsteyerek Düşük Yapma Oranı, (100 Gebelikte)

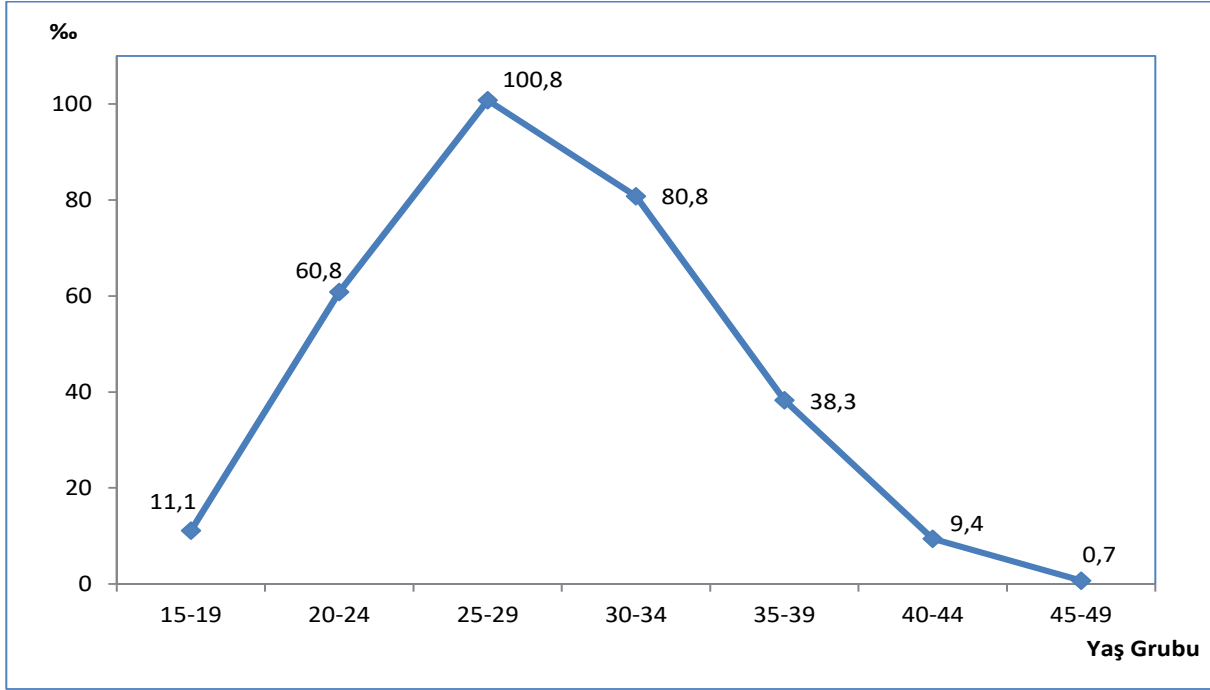
Kaynak: TNSA 1993, 1998, 2003, 2008, 2013, 2018

Şekil 5.10. Annenin Yaş Grubuna Göre Doğumların Tüm Doğumlar İçindeki Oranı, (%), 2023

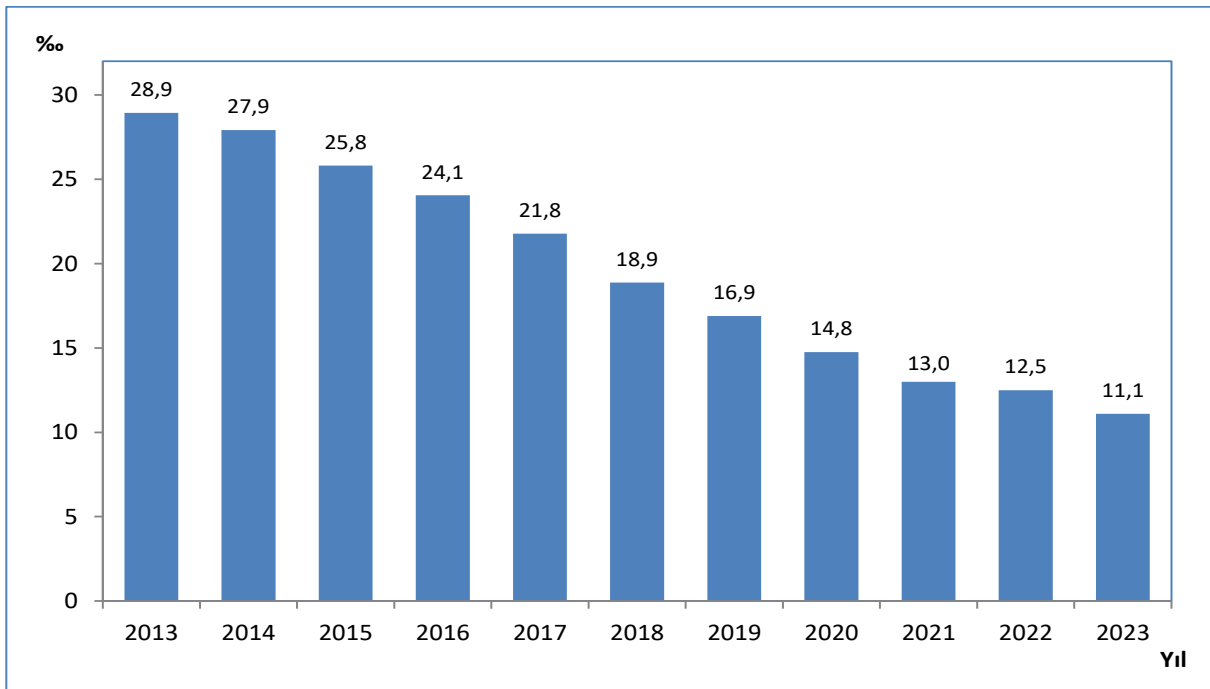
Kaynak: TÜİK Doğum İstatistikleri 2023

Şekil 5.11. Yaşa Özel Doğurganlık Hızı, (‰), 2023

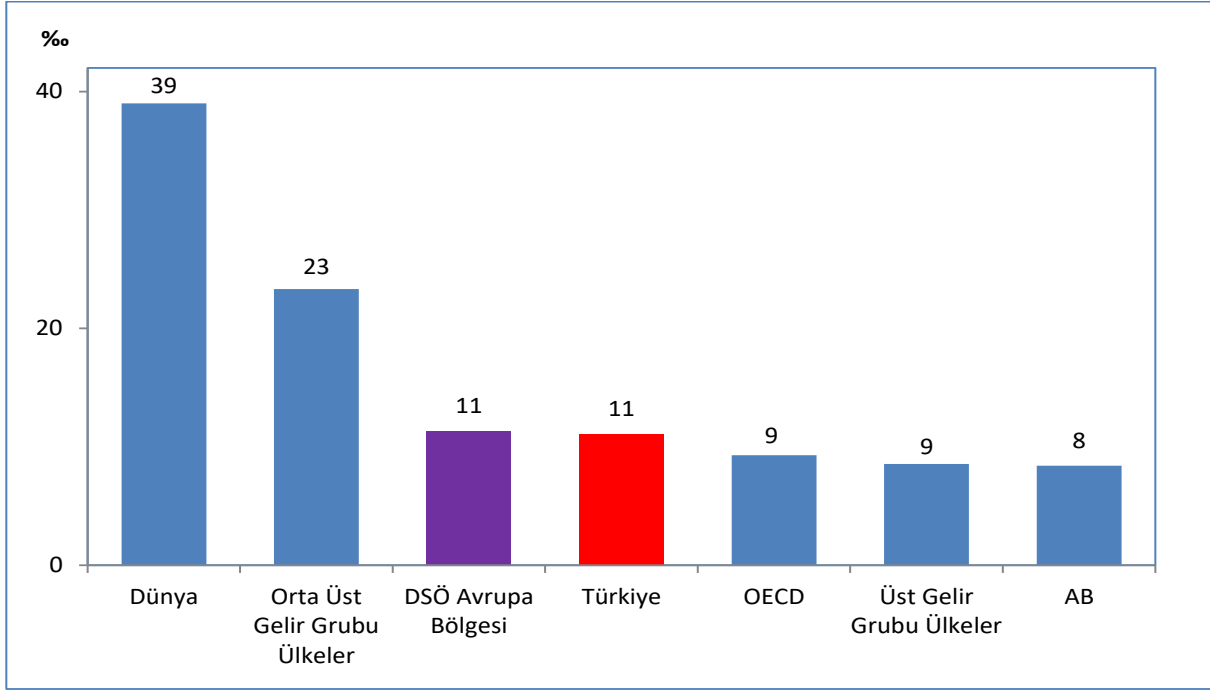
Kaynak: TÜİK Doğum İstatistikleri 2023

Şekil 5.12. Yıllara Göre Adölesan Doğurganlık Hızı, (‰)

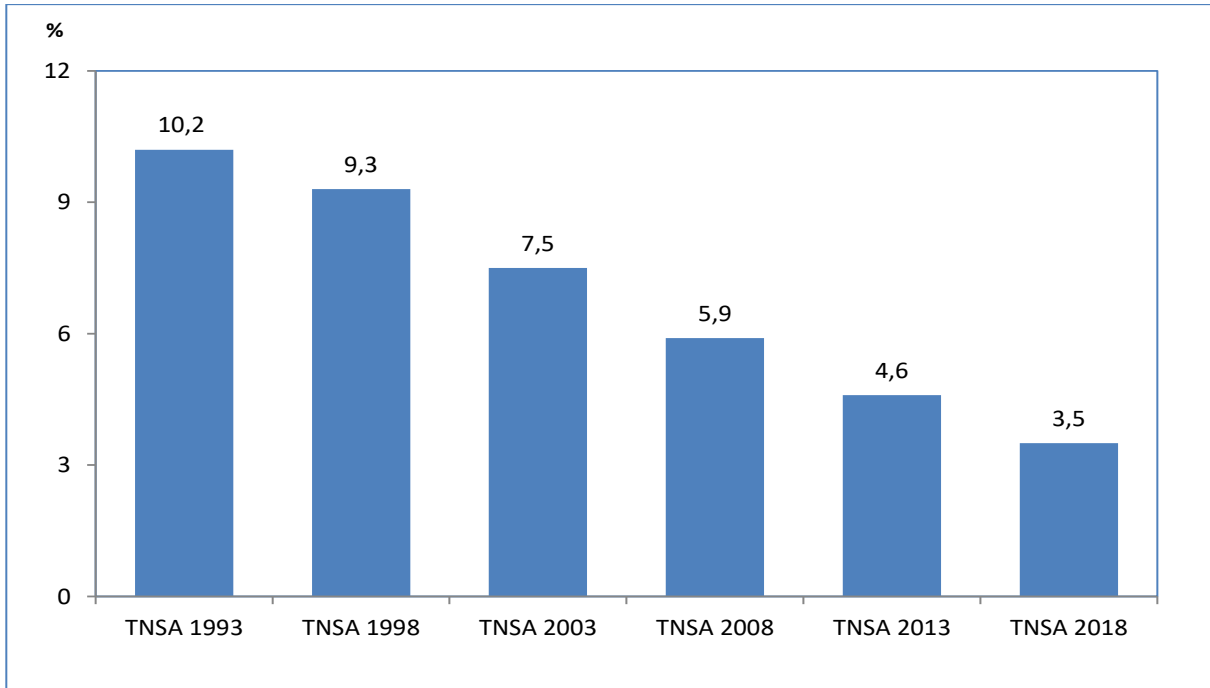
Kaynak: TÜİK Doğum İstatistikleri 2023

Şekil 5.13. Adölesan Doğurganlık Hızının Uluslararası Karşılaştırması, (‰), 2023

Kaynak: TÜİK Doğum İstatistikleri 2023, UNPD

Şekil 5.14. Yıllara Göre Adölesan Annelerin Tüm Anneler İçerisindeki Oranı, (%)

Kaynak: TNSA 1993, 1998, 2003, 2008, 2013, 2018

Tablo 5.5. İBBS-1'e Göre Gebe, Bebek ve Çocuk Tam İzlem Oranları, (%), 2022, 2023

İBBS-1	Gebe		Bebek		Çocuk	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
İstanbul	96,0	96,1	93,1	92,6	95,9	92,9
Batı Marmara	99,0	98,8	95,4	95,0	98,1	95,8
Ege	98,8	98,6	94,1	93,8	97,5	94,4
Doğu Marmara	97,4	97,2	94,8	94,4	96,9	94,2
Batı Anadolu	95,1	95,3	95,3	94,6	97,2	94,2
Akdeniz	94,5	92,7	93,6	82,8	96,1	88,0
Orta Anadolu	96,7	97,2	94,5	93,0	97,5	91,2
Batı Karadeniz	98,7	99,0	97,9	97,0	98,1	95,1
Doğu Karadeniz	99,4	99,5	98,1	96,5	97,7	93,7
Kuzeydoğu Anadolu	98,1	98,3	94,8	94,8	97,4	95,5
Ortadoğu Anadolu	97,1	97,0	93,2	90,1	96,8	92,5
Güneydoğu Anadolu	95,1	93,5	88,1	84,8	94,8	90,3
Türkiye	96,4	95,9	90,8	90,6	94,0	92,4

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Bölüm 5 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ KKK aşısı 2006 yılından önce sadece kızamık aşısı olarak uygulanmaktaydı.
- ☑ 2008 yılına kadar DBT olarak uygulanan aşı 2008 yılından itibaren DaBT+İPA+Hib şeklinde uygulanmaya başlandı.
- ☑ Aşılama hızlarının hesaplanmasında kullanılan nüfus, Sağlık Bakanlığı tarafından hesaplanan hedef nüfustur.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ 2015 yılı öncesi doğum göstergelerine ilişkin veriler illerden resmi yazı ile 2015-2018 yılları arasında ise veriler “Hastane Doğumları Bilgi Sistemi” ile edilmiş olup 2019 yılı itibari ile veri toplama metodu değiştirilerek “e-rapor” veri tabanı kullanılmaya başlandı.
- ☑ **Canlı Doğum:** Gebelik süresine bakılmaksızın, bebeğin doğduğu andan itibaren en az birkaç dakika yaşadığı, ağlama, nefes alma ve hareket etme gibi hayat belirtileri gösterdiği doğumdur.
- ☑ **Hastanelerde Gerçekleşen Doğumların Canlı Doğumlar İçerisindeki Oranı, (%):** Belirli bir zaman diliminde hastanelerde doğumu gerçekleşen bebek sayısının aynı zaman diliminde gerçekleşen canlı doğum sayısına oranıdır.
- ☑ **Sezaryen Ameliyatının Canlı Doğumlar İçindeki Oranı, (%):** Belirli bir zaman diliminde hastanelerde gerçekleşen sezaryen ameliyat sayısının aynı zaman diliminde gerçekleşen canlı doğum sayısına oranıdır.
- ☑ **Primer Sezaryen Ameliyatının Canlı Doğumlar İçindeki Oranı, (%):** Belirli bir zaman diliminde hastanelerde gerçekleşen primer sezaryen ameliyat sayısının aynı zaman diliminde gerçekleşen canlı doğum sayısına oranıdır.
- ☑ **Sezaryen Ameliyatının Hastane Doğumları İçindeki Oranı, (%):** Belirli bir zaman diliminde hastanelerde gerçekleşen sezaryen ameliyat sayısının aynı zaman diliminde hastanelerde gerçekleşen doğum eylemi sayısına oranıdır.
- ☑ **Primer Sezaryen Ameliyatının Hastane Doğumları İçindeki Oranı, (%):** Belirli bir zaman diliminde hastanelerde gerçekleşen primer sezaryen ameliyat sayısının aynı zaman diliminde hastanelerde gerçekleşen doğum eylemi sayısına oranıdır.
- ☑ **Yaşa Özel Doğurganlık Hızı, (%):** Belli bir yaş grubunda 1.000 kadın başına düşen ortalama canlı doğan çocuk sayısıdır.
- ☑ **Adölesan Doğurganlık Hızı, (%):** 15-19 yaş grubunda 1.000 kadın başına düşen ortalama canlı doğan çocuk sayısını ifade eder.
- ☑ **Tam İzlenen Gebe:** Bir gebe, hamileliği boyunca 4 kez izlenmelidir. Belirlenen dönem ve zaman aralıklarında en az 4 kez izlenen gebe, **tam izlenmiş** sayılır.

Gebe izlem dönem ve aralıkları:

1. *İzlem:* Gebeliğin ilk 14 haftası içinde
2. *İzlem:* Gebeliğin 18-24.haftaları arası
3. *İzlem:* Gebeliğin 28-32.haftaları arası
4. *İzlem:* Gebeliğin 36-38.haftaları arası

- ☑ **Tam İzlenen Bebek:** Bir bebek, yaşamının ilk yılı boyunca 9 kez izlenmelidir. İlk izlem doğumdan hemen sonra hastanede olmak üzere, belirlenen dönem ve zaman aralıklarında en az 8 kez izlenen (yani toplam 9 kez) bebek, **tam izlenmiş** sayılır.

Bebek izlem dönem ve zaman aralıkları:

1. *İzlem:* Doğumda (hastanede)

2.İzlem: Doğumdan sonraki ilk hafta içinde yenidoğanın izlemi (1-10.gün arası)

3.İzlem: 15. gün (11-29.gün arası)

4.İzlem: 41. gün (30- 59. gün arası)

5. İzlem: 2. ay (60- 89. gün arası)

6. İzlem: 3. ay (90-115. gün)

7. izlem: 4. ay (120-150. gün)

8. izlem: 6. ay (180-210. gün)

9.izlem: 9. ay (250-290. gün)

☑ **Tam İzlenen Çocuk:** Bir çocuk, 1 yaşından 6 yaşına kadar 7 kez izlenmelidir. Belirlenen dönem ve zaman aralıklarında en az 7 kez, izlenen çocuk ***tam izlenmiş*** sayılır.

Çocuk izlem dönem ve zaman aralıkları;

1. İzlem: 12. ay izlemi (365-394. gün)

2. İzlem: 18. ay izlemi (481-570. gün)

3. İzlem: 24. ay izlemi (661-760. gün)

4. İzlem: 30. ay izlemi (841-930. gün)

5. İzlem: 36. ay izlemi (1021-1110. gün)

6. İzlem: 48 ay izlemi (1321-1530. gün)

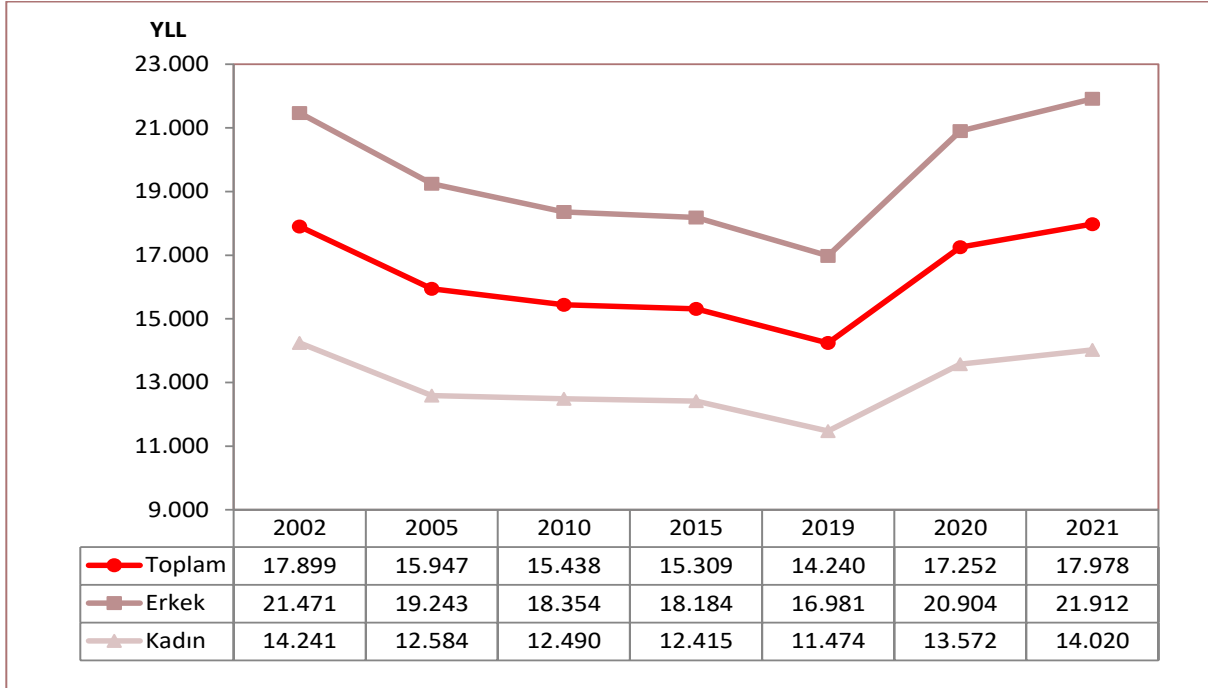
7. İzlem: 60. ay izlemi (1681-1890. gün)

BÖLÜM 6

Küresel Hastalık Yükü 2021 Türkiye Sonuçları

Şekil 6.1. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiyeye Düşen YLL

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Tablo 6.1. 2021 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam

Sıra	Neden	2002	2021	Değişim (%)
1	COVID-19	-	2.621.459	-
2	İskemik Kalp Hastalığı	1.516.175	2.127.974	40,35
3	İnme	877.991	1.054.175	20,07
4	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanseri	527.613	819.330	55,29
5	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	324.952	597.649	83,92
6	Kronik Böbrek Hastalığı	239.436	479.476	100,25
7	Diyabet	266.754	453.602	70,04
8	Neonatal Hastalıklar	1.721.702	406.749	-76,38
9	Trafik Kazaları	408.529	377.666	-7,55
10	Konjenital Doğum Anomalileri	1.354.836	368.839	-72,78

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Tablo 6.2. 2021 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek

Sıra	Neden	2002	2021	Değişim (%)
1	COVID-19	-	1.703.200	-
2	İskemik Kalp Hastalığı	1.013.506	1.330.679	31,29
3	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanseri	461.091	689.220	49,48
4	İnme	477.805	535.904	12,16
5	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	221.342	402.615	81,90
6	Trafik Kazaları	315.318	301.991	-4,23
7	Kronik Böbrek Hastalığı	127.951	244.160	90,82
8	Diyabet	127.171	225.456	77,29
9	Neonatal Hastalıklar	1.003.037	224.418	-77,63
10	Konjenital Doğum Anomalileri	738.159	201.367	-72,72

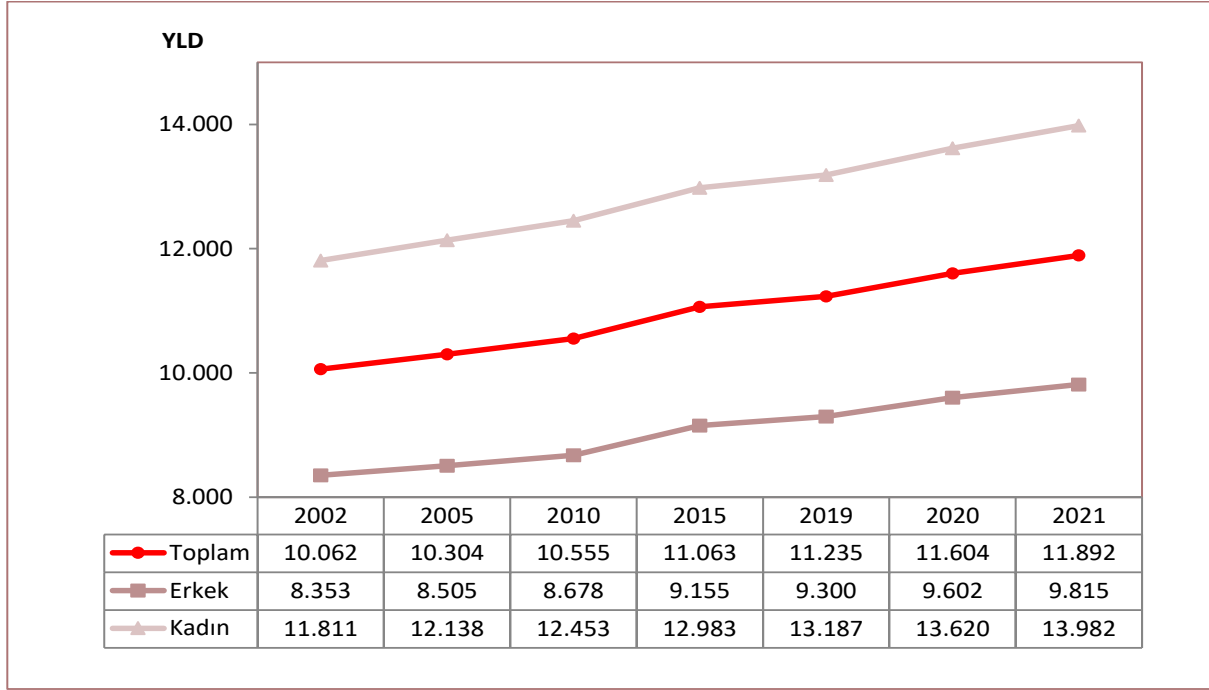
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Tablo 6.3. 2021 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın

Sıra	Neden	2002	2021	Değişim (%)
1	COVID-19	-	918.258	-
2	İskemik Kalp Hastalığı	502.669	797.294	58,61
3	İnme	400.186	518.271	29,51
4	Kronik Böbrek Hastalığı	111.485	235.316	111,08
5	Diyabet	139.584	228.146	63,45
6	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	103.610	195.034	88,24
7	Meme Kanseri	40.131	184.755	360,38
8	Neonatal Hastalıklar	718.665	182.331	-74,63
9	Hipertansif Kalp Hastalığı	93.849	173.776	85,16
10	Konjenital Doğum Anomalileri	616.677	167.471	-72,84

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.2. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişiyeye Düşen YLD

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Tablo 6.4. 2021 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam

Sıra	Neden	2002	2021	Değişim (%)
1	Bel Ağrısı	639.855	915.900	43,14
2	Depresif Bozukluklar	509.742	766.500	50,37
3	Baş Ağrısı	457.226	588.581	28,73
4	Diyabet	176.536	560.709	217,62
5	Anksiyete Bozuklukları	365.067	559.351	53,22
6	Jinekolojik Hastalıklar	380.386	513.023	34,87
7	Diğer Kas-İskelet Sistemi Bozuklukları	247.520	443.970	79,37
8	Yaşla İlgili veya Diğer İşitme Kayıpları	268.619	433.732	61,47
9	Boyun Ağrısı	232.642	349.841	50,38
10	Oral Hastalıklar	232.142	343.056	47,78

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Tablo 6.5. 2021 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek

Sıra	Neden	2002	2021	Değişim (%)
1	Bel Ağrısı	303.123	402.422	32,76
2	Depresif Bozukluklar	178.305	277.807	55,80
3	Diyabet	80.278	262.293	226,73
4	Yaşla ilgili veya Diğer İşitme Kayıpları	134.118	216.923	61,74
5	Anksiyete Bozuklukları	144.469	216.329	49,74
6	Baş Ağrısı	158.414	211.697	33,64
7	Diğer Kas-İskelet Sistemi Bozuklukları	97.842	180.421	84,40
8	Oral Hastalıklar	112.998	171.042	51,37
9	Körlük ve Görme Kaybı	80.776	122.984	52,25
10	Neonatal Hastalıklar	101.292	105.216	3,87

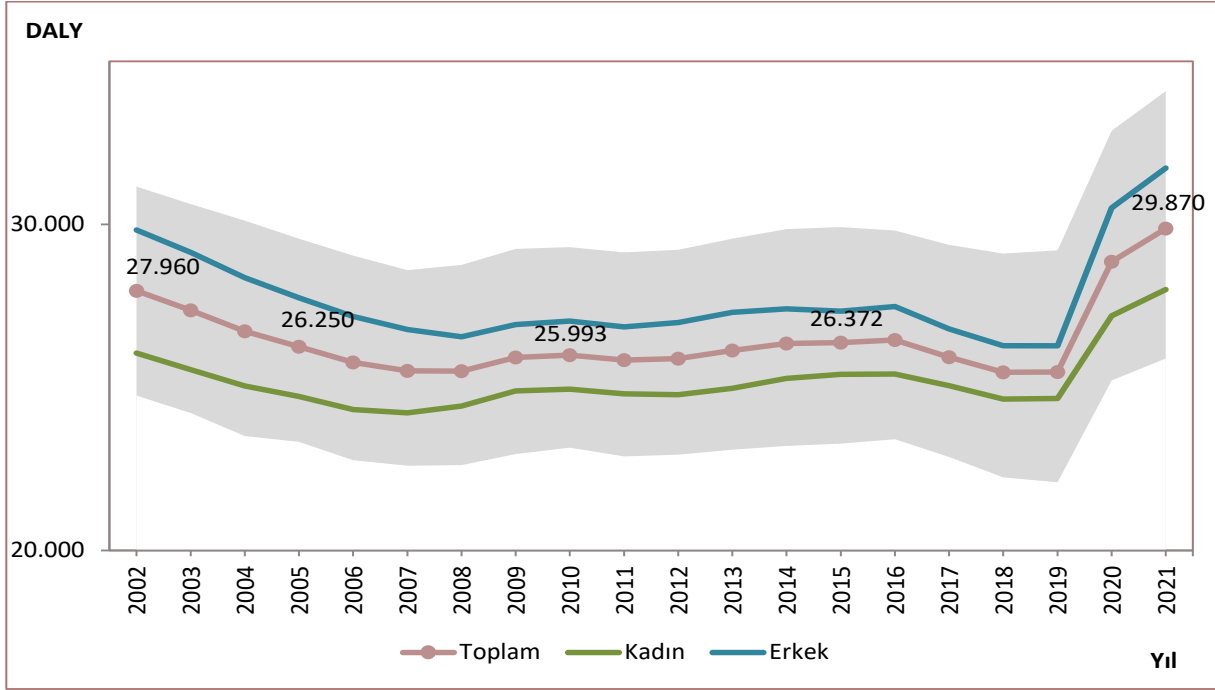
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Tablo 6.6. 2021 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın

Sıra	Neden	2002	2021	Değişim (%)
1	Bel Ağrısı	336.732	513.478	52,49
2	Jinekolojik Hastalıklar	380.386	513.023	34,87
3	Depresif Bozukluklar	331.438	488.693	47,45
4	Baş Ağrısı	298.812	376.884	26,13
5	Anksiyete Bozuklukları	220.597	343.023	55,50
6	Diyabet	96.258	298.416	210,02
7	Diğer Kas-İskelet Sistemi Bozuklukları	149.679	263.549	76,08
8	Boyun Ağrısı	166.472	250.904	50,72
9	Yaşla ilgili veya Diğer İşitme Kayıpları	134.500	216.809	61,20
10	Oral Hastalıklar	119.144	172.014	44,37

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.3. Yıllara ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişie Düşen DALY

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Not: Şekil içerisinde yer alan gölgelendirme, yapılan tahminler için güven aralığını ifade eder.

Tablo 6.7. 2021 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam

Sıra	Neden	2002	2021	Değişim (%)
1	COVID-19	-	2.791.167	-
2	İskemik Kalp Hastalığı	1.551.785	2.187.119	40,94
3	İnme	981.350	1.185.231	20,78
4	Diyabet	443.290	1.014.311	128,81
5	Bel Ağrısı	639.855	915.900	43,14
6	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanseri	531.855	826.314	55,36
7	Depresif Bozukluklar	509.742	766.500	50,37
8	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	420.927	761.035	80,80
9	Neonatal Hastalıklar	1.905.664	599.308	-68,55
10	Baş Ağrısı	457.226	588.581	28,73

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Tablo 6.8. 2021 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Erkek

Sıra	Neden	2002	2021	Değişim (%)
1	COVID-19	-	1.767.613	-
2	İskemik Kalp Hastalığı	1.034.697	1.366.117	32,03
3	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanseri	464.785	695.015	49,53
4	İnme	525.923	595.536	13,24
5	Diyabet	207.449	487.749	135,12
6	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	265.278	476.296	79,55
7	Bel Ağrısı	303.123	402.422	32,76
8	Trafik Kazaları	345.830	338.816	-2,03
9	Neonatal Hastalıklar	1.104.329	329.635	-70,15
10	Kronik Böbrek Hastalığı	158.387	280.329	76,99

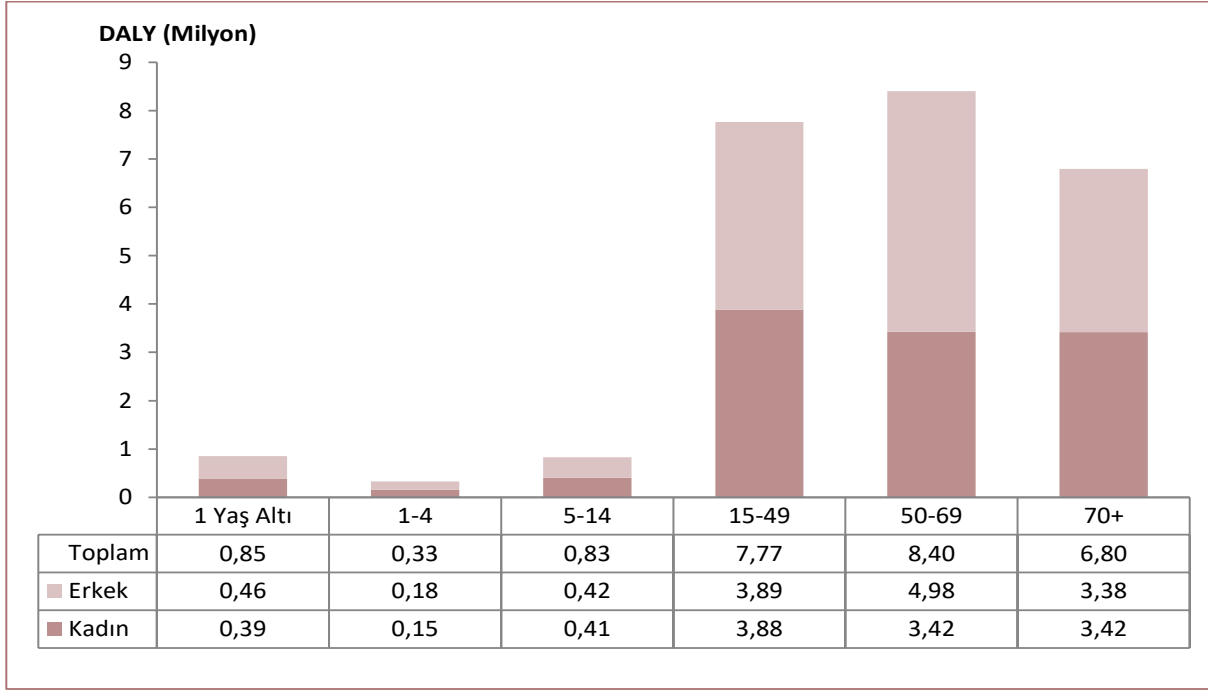
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Tablo 6.9. 2021 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Kadın

Sıra	Neden	2002	2021	Değişim (%)
1	COVID-19	-	1.023.554	-
2	İskemik Kalp Hastalığı	517.088	821.001	58,77
3	İnme	455.427	589.694	29,48
4	Diyabet	235.842	526.562	123,27
5	Jinekolojik Hastalıklar	382.283	514.425	34,57
6	Bel Ağrısı	336.732	513.478	52,49
7	Depresif Bozukluklar	331.438	488.693	47,45
8	Baş Ağrısı	298.812	376.884	26,13
9	Anksiyete Bozuklukları	220.597	343.023	55,50
10	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	155.649	284.739	82,94

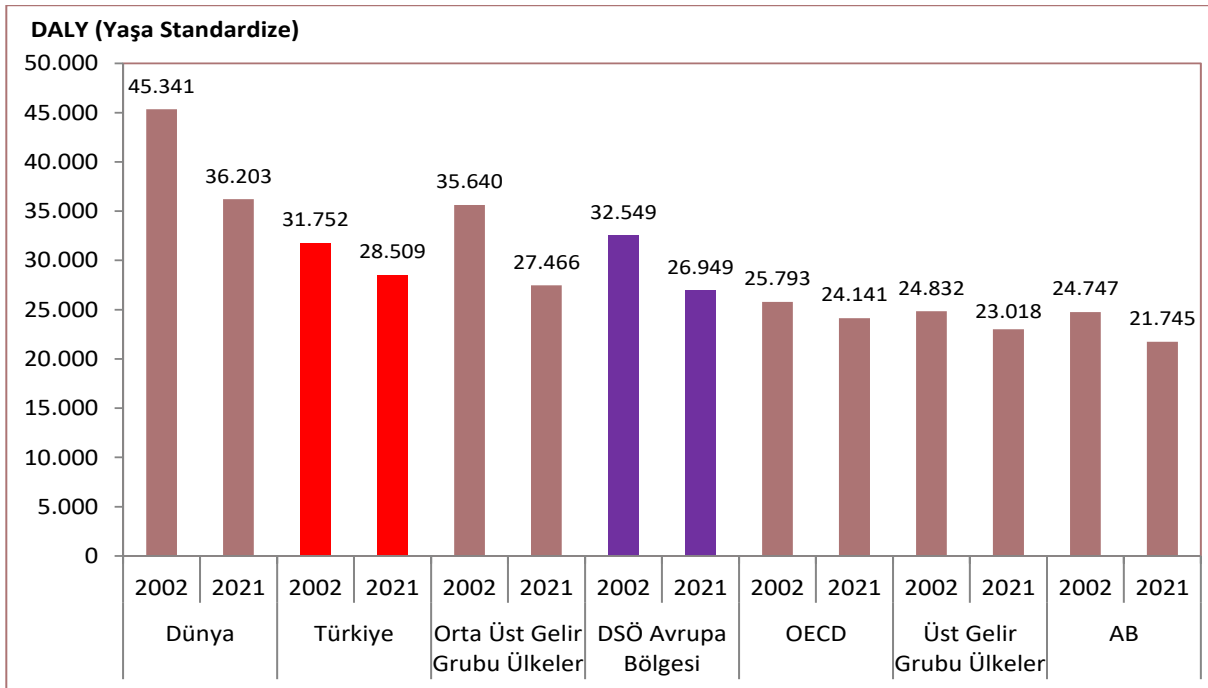
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.4. Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre DALY, (Milyon), 2021

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

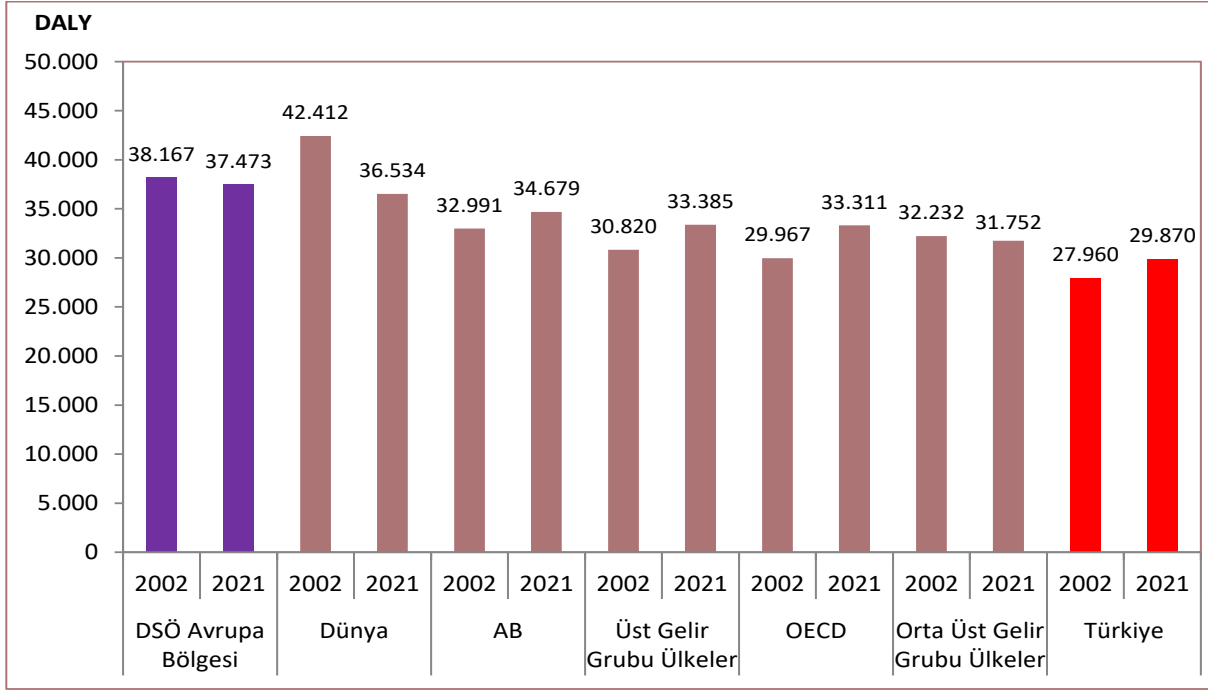
Şekil 6.5. 100.000 Kişie Düşen DALY'nin Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, 2002, 2021

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Not: Ülke ve yıllar arası karşılaştırmaya olanak sağlamak adına ölçümler yaşı standardize edildi.

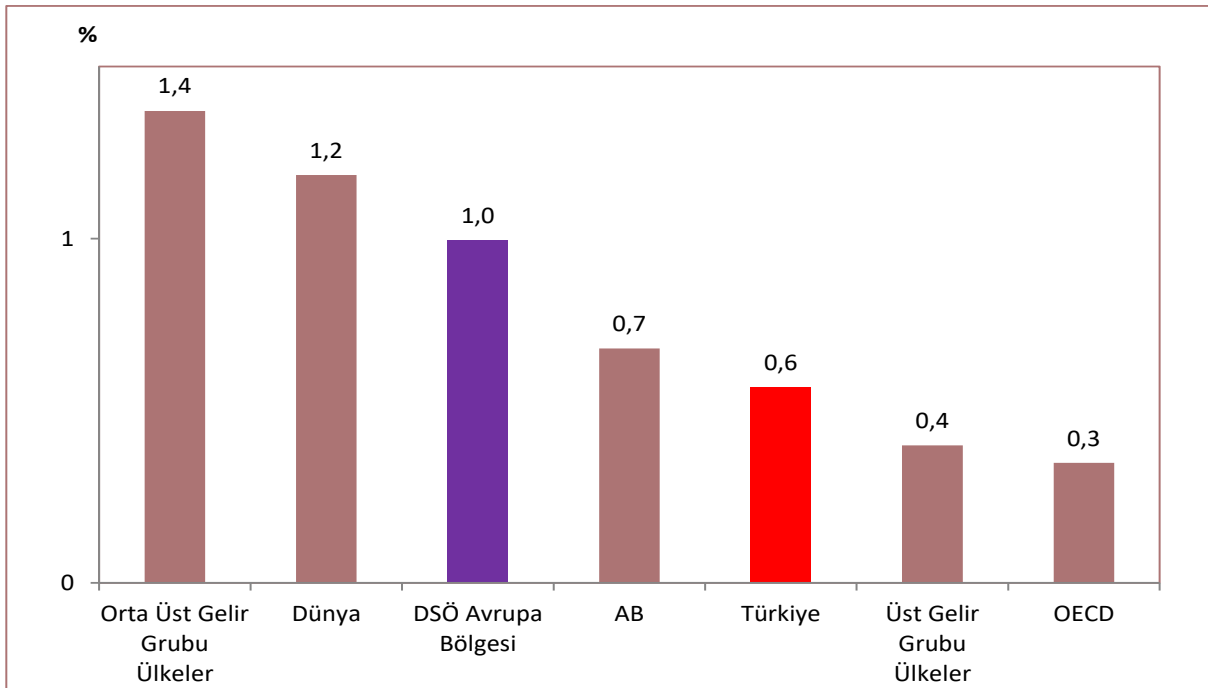
Şekil 6.6. 100.000 Kişİye Düşen DALY'nin Uluslararası Karşılaştırması, 2002, 2021

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Not: Hesaplamalar yaş kırılımının da etkisini görmek adına yaşa standardize edilmeden yapıldı.

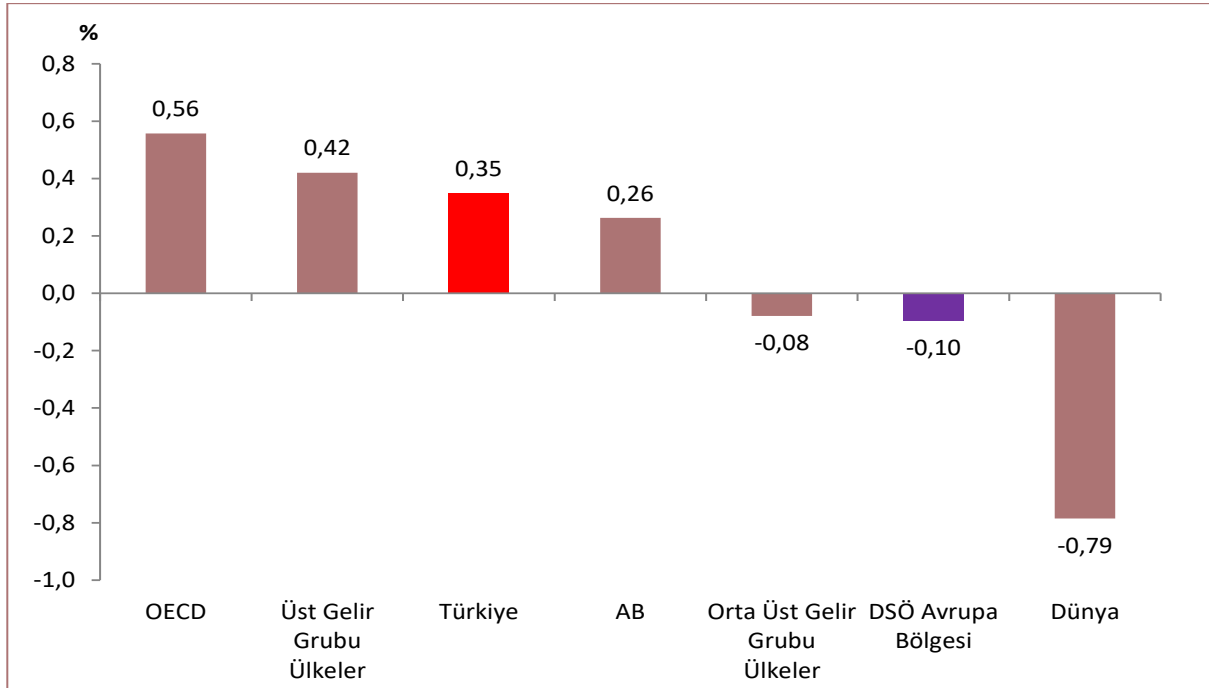
Şekil 6.7. 2002-2021 Yılları Arasında 100.000 Kişİye Düşen DALY'deki Yıllık Ortalama Azalışın Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, (%)

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Not: Ülke ve yıllar arası karşılaştırmaya olanak sağlamak adına ölçümler yaşa standardize edildi.

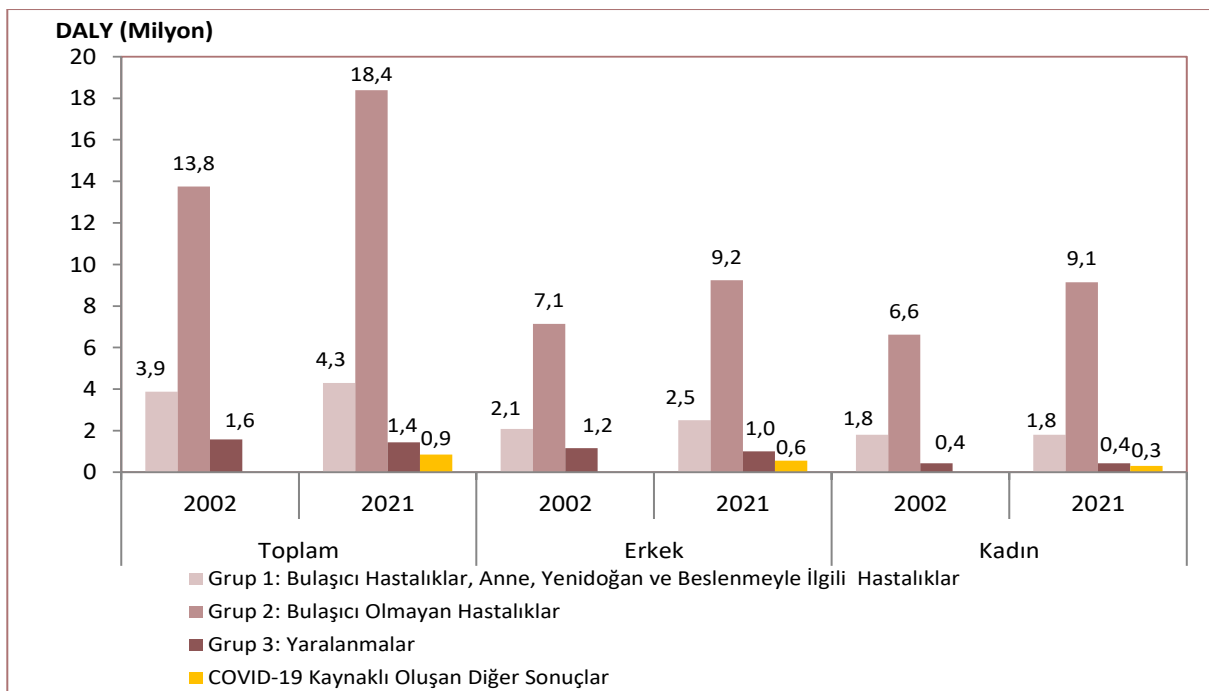
Şekil 6.8. 2002-2021 Yılları Arasında 100.000 Kişiyeye Düşen DALY'deki Yıllık Ortalama Değişimin Uluslararası Karşılaştırması, (%)

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

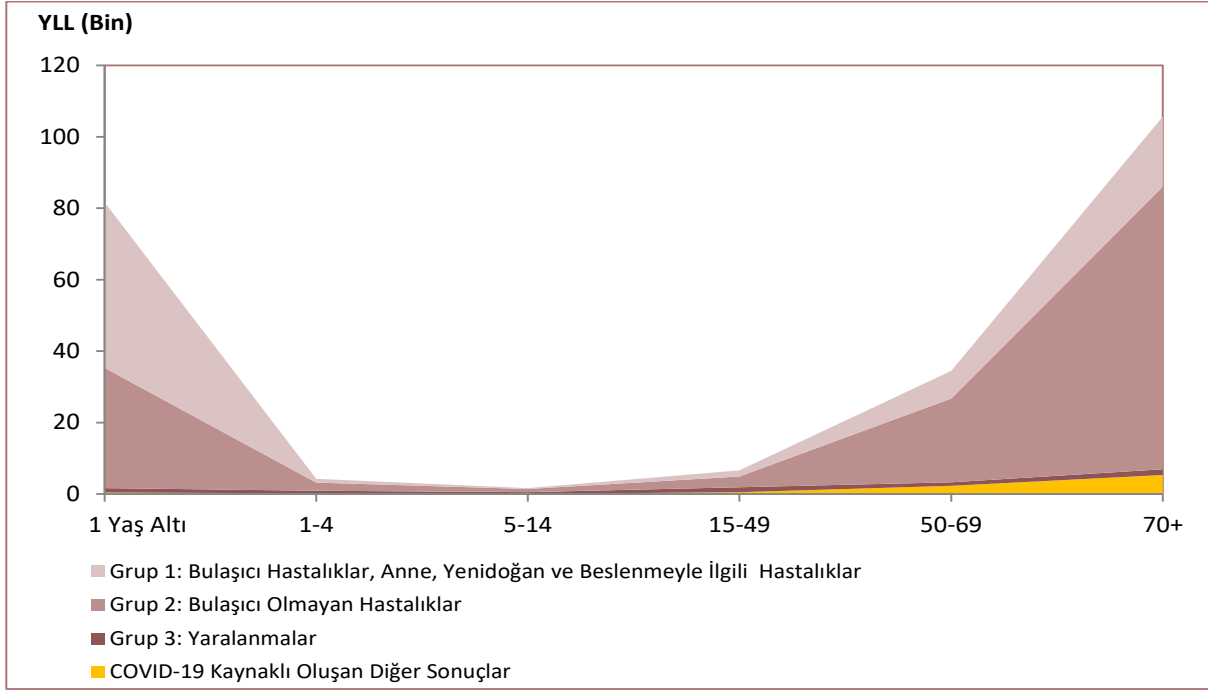
Not: Hesaplamalar yaş kırılımının da etkisini görmek adına yaşa standardize edilmeden yapıldı.

Şekil 6.9. Ana Hastalık Gruplarına ve Cinsiyete Göre DALY, (Milyon), 2002, 2021

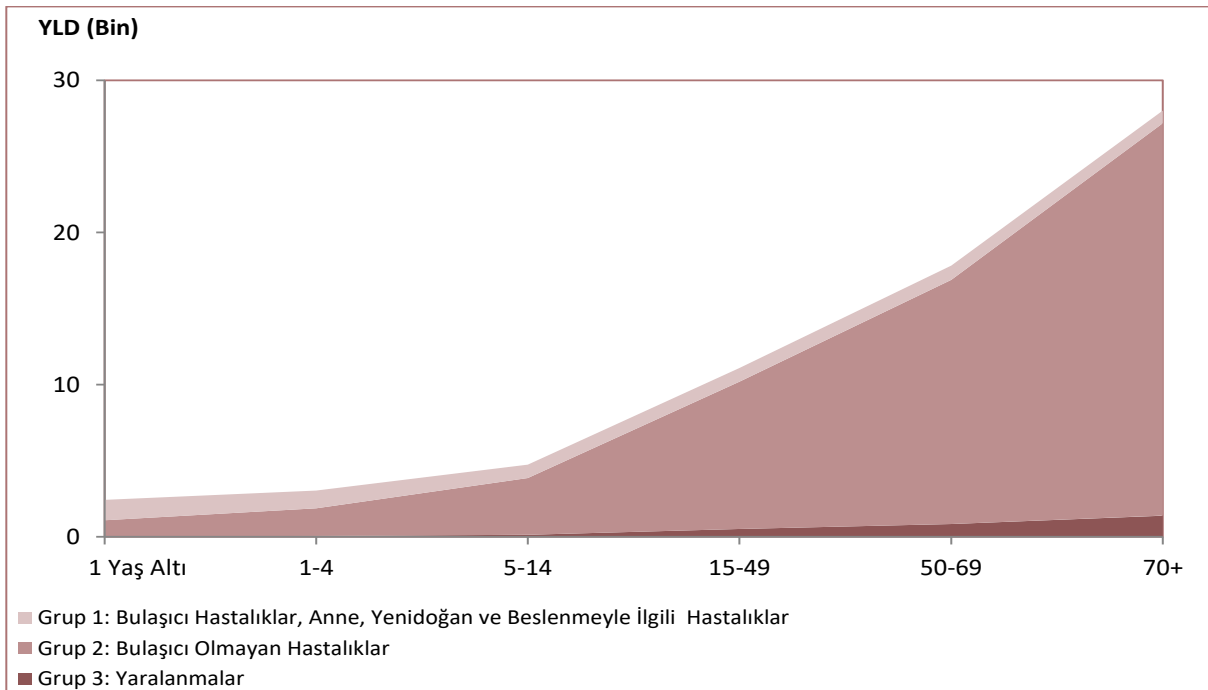
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.10. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiyeye Düşen YLL, (Bin), 2021

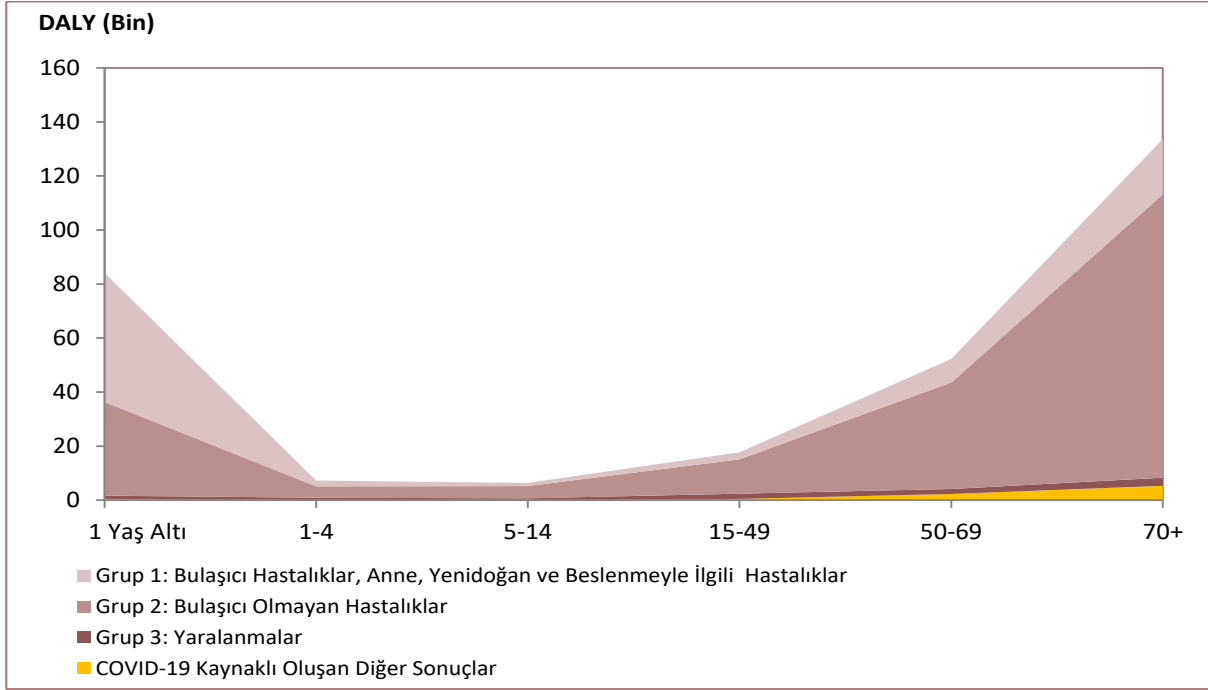
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.11. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiyeye Düşen YLD, (Bin), 2021

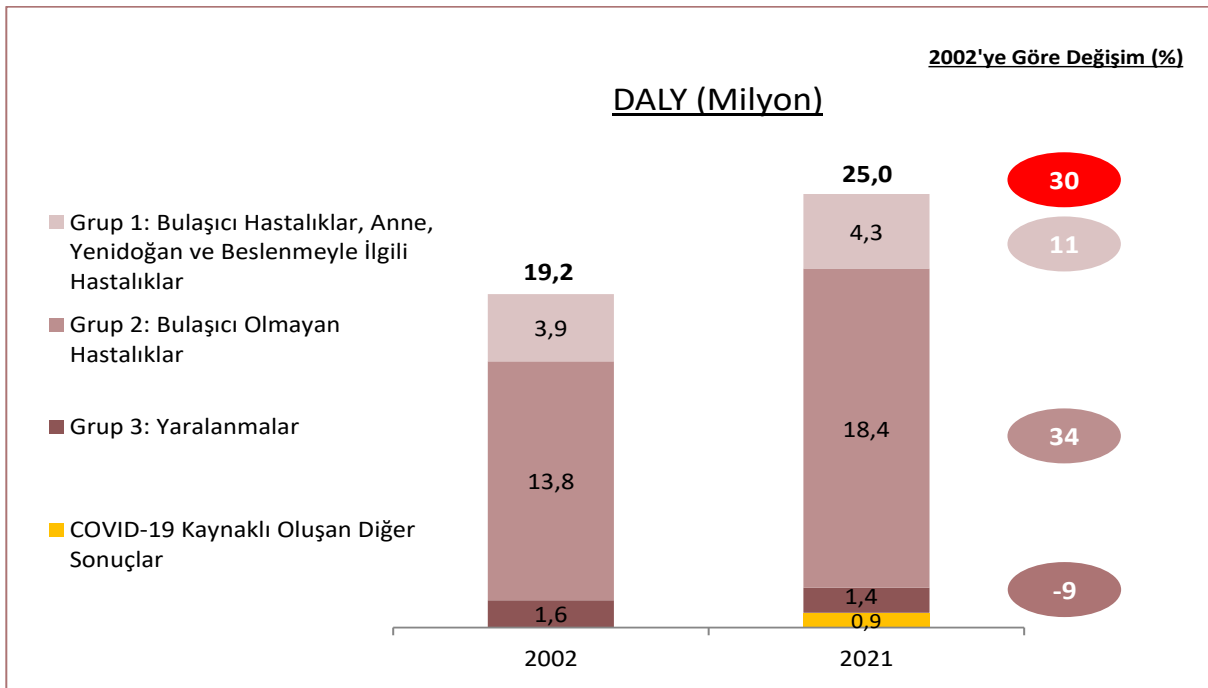
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.12. Ana Hastalık Gruplarına ve Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişiyi Düşen DALY, (Bin), 2021

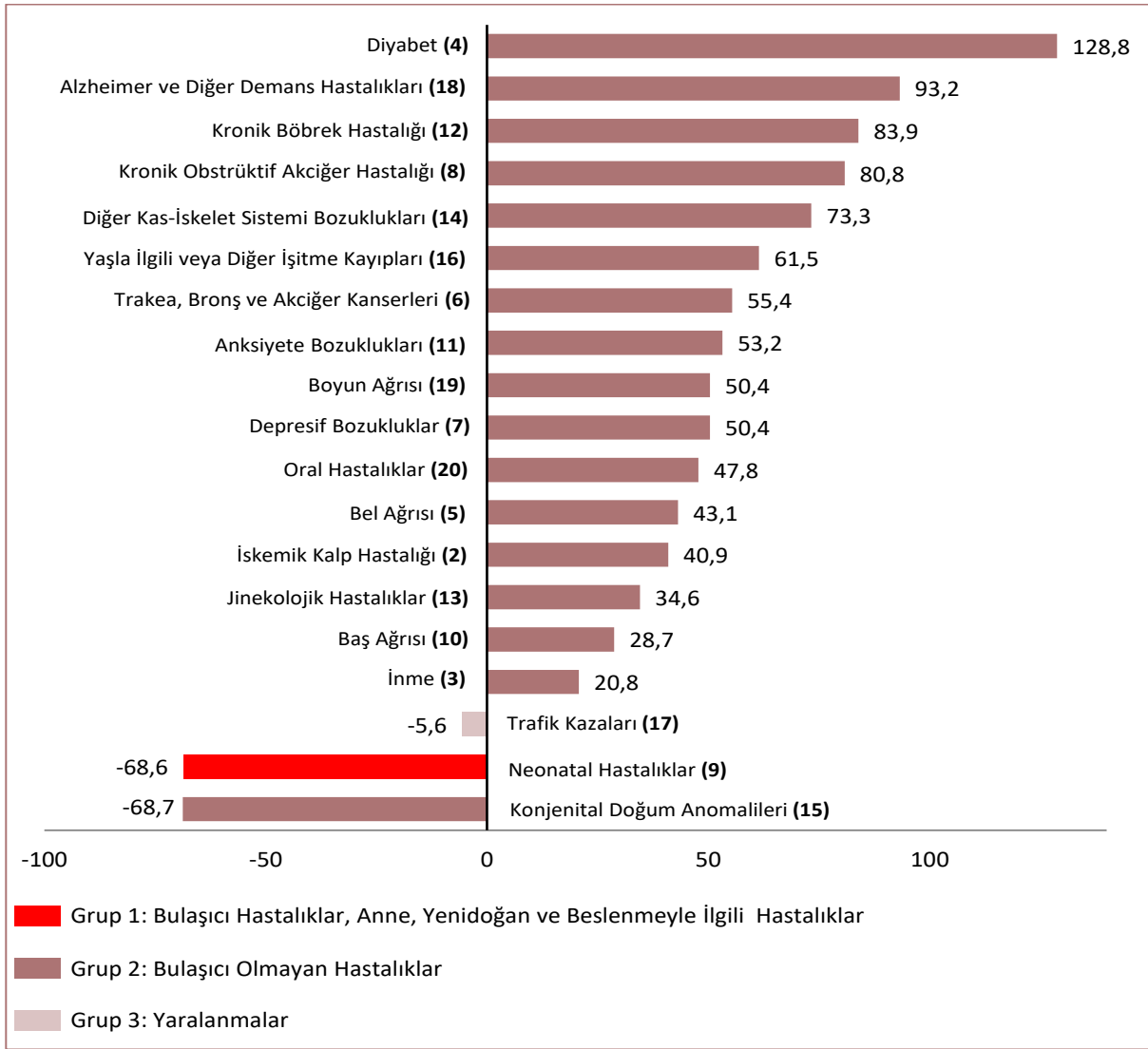
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.13. Ana Hastalık Gruplarına Göre DALY (Milyon), 2002, 2021 ve 2002'ye Göre Değişim, (%)

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

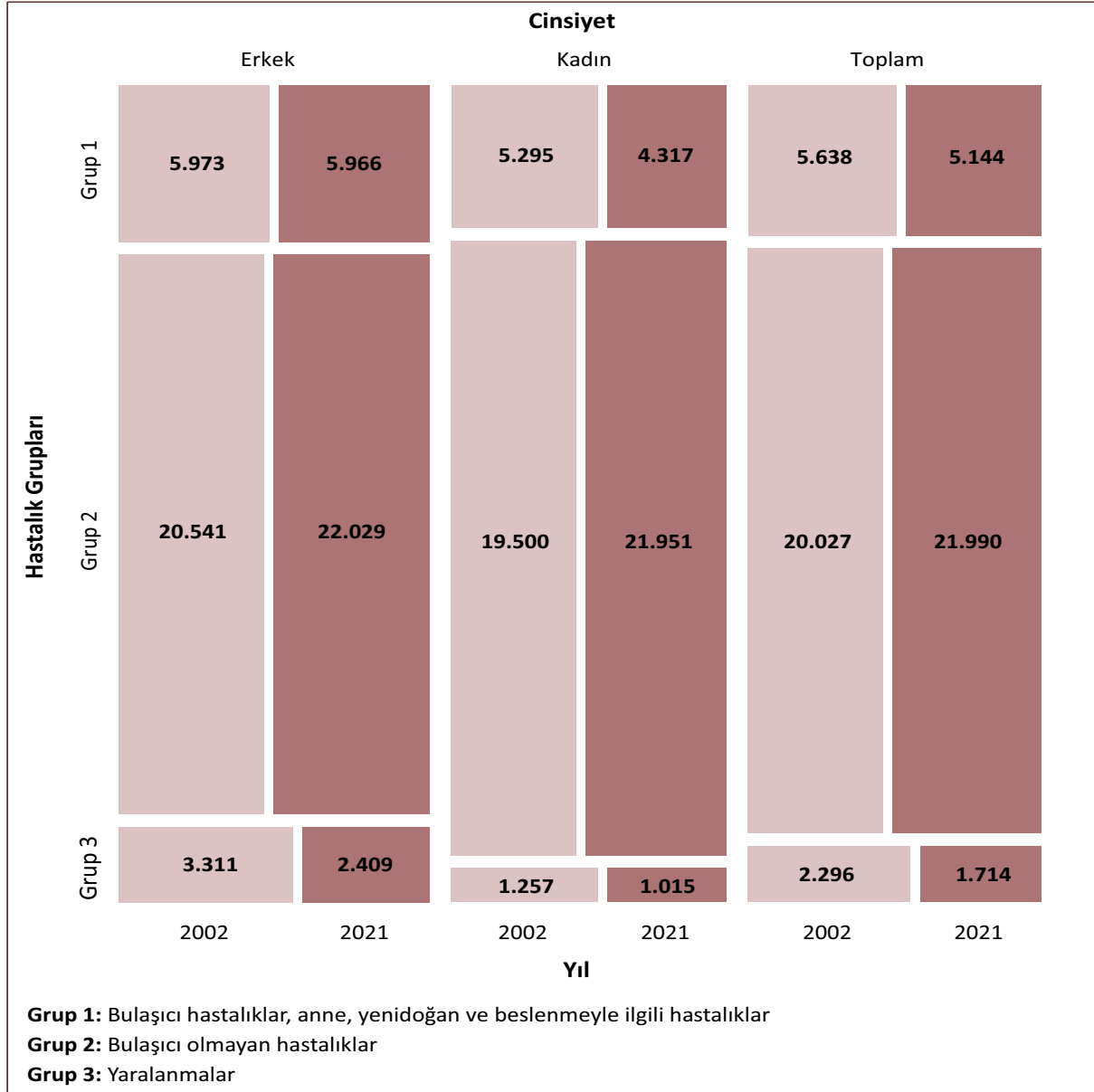
Şekil 6.14. 2021 Yılı İlk 20 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%)

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

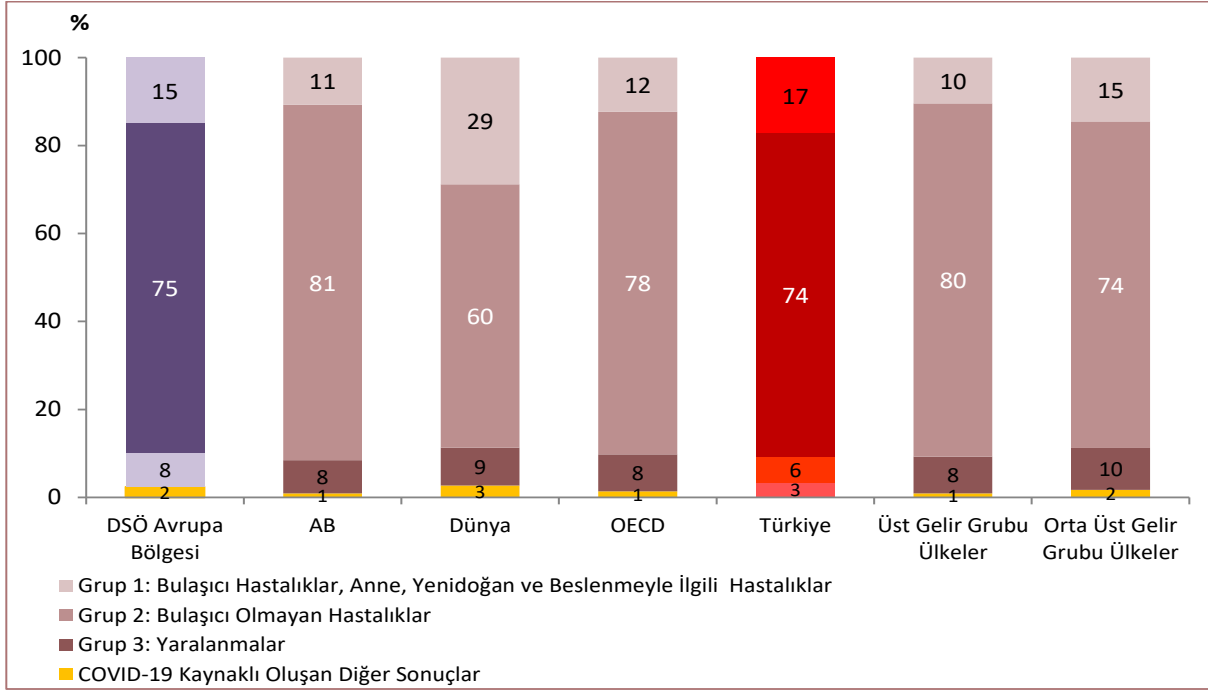
Not: Nedenlerin yanında parantez içinde yazan sayılar ilgili nedenin "2021 yılı ilk 20 DALY nedeni" içerisindeki sırasını göstermektedir. 2002 yılında COVID-19 olmaması nedeniyle şekil içerisinde gösterilmedi. 2021 yılında en yüksek DALY COVID-19'a aittir.

Şekil 6.15. Ana Hastalık Gruplarına ve Cinsiyete Göre 100.000 Kişie Düşen DALY, 2002, 2021

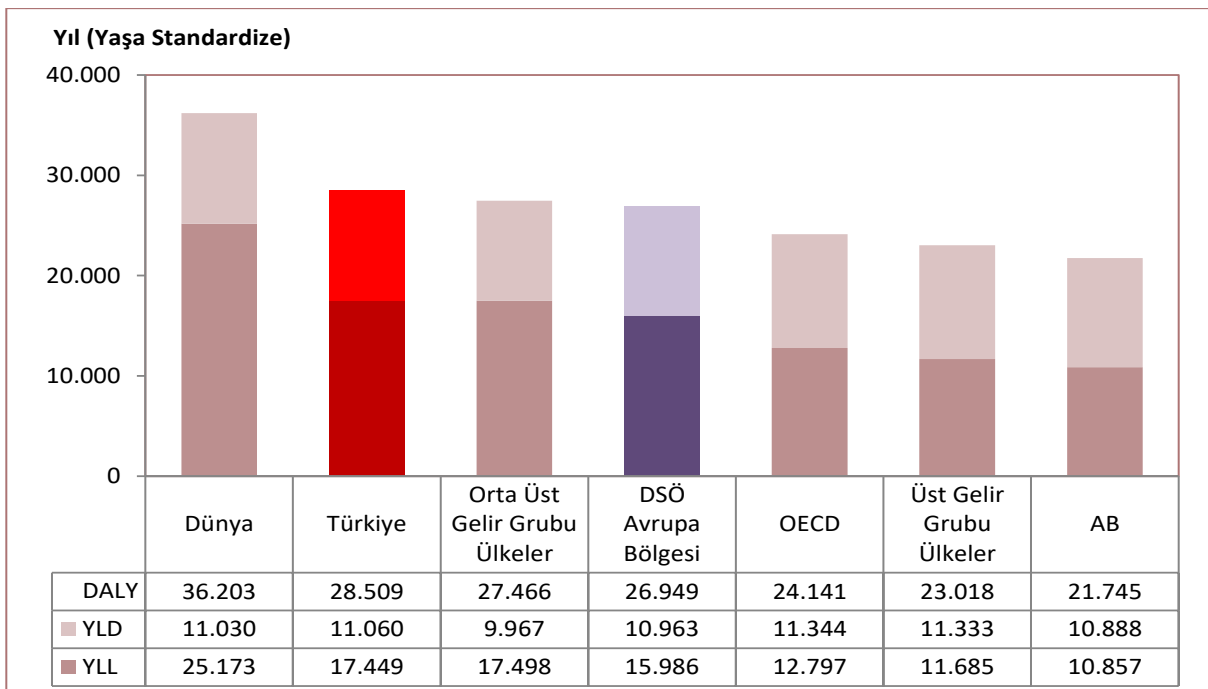
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.16. Ana Hastalık Gruplarına Göre DALY Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2021

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.17. 100.000 Kişie Düşen DALY, YLL ve YLD'nin Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, 2021

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Not: Ülke ve yıllar arası karşılaştırmaya olanak sağlamak adına ölçümler yaşı standardize edildi.

Şekil 6.18. Türkiye'nin 2021 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin Uluslararası Karşılaştırması

Ülkeler	COVID-19	İskemik Kalp Hastalığı	İnme	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanseri	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	Kronik Böbrek Hastalığı	Diyabet	Neonatal Hastalıklar	Trafik Kazaları	Konjenital Doğum Anomalileri
Türkiye	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Dünya	1	2	4	10	6	16	14	3	7	12
Brezilya	1	2	4	13	9	10	8	6	5	11
Şili	1	2	3	9	13	7	14	16	6	15
Fransa	1	3	4	2	11	15	14	26	18	38
Macaristan	1	2	4	3	5	15	11	41	18	42
Hindistan	1	2	5	24	4	17	12	3	9	13
İsrail	1	2	5	3	10	6	7	23	15	16
Meksika	1	2	9	20	12	5	4	7	8	10
Polonya	1	2	3	4	15	23	10	40	16	30
Portekiz	1	3	2	4	8	9	10	41	17	39
Rusya	1	2	3	7	18	23	11	32	12	40
İspanya	1	2	4	3	6	8	13	41	23	40
Birleşik Krallık	1	2	5	3	4	20	28	21	41	29
Birleşik Devletler	1	2	6	3	4	7	13	20	11	26
Avusturya	2	1	5	3	6	9	14	35	25	32
Kanada	2	1	4	3	5	14	12	19	17	28
Hırvatistan	2	1	3	4	6	10	8	33	21	36
Almanya	2	1	4	3	6	8	14	37	30	35
Yunanistan	2	1	3	4	9	6	18	32	13	31
İrlanda	2	1	5	3	4	12	21	24	31	17
İtalya	2	1	3	5	8	12	10	39	18	38
Belçika	3	1	4	2	6	14	20	28	16	31
Hollanda	3	2	4	1	5	13	15	21	29	27
İsviçre	3	1	5	2	6	9	17	24	31	19
Danimarka	7	2	4	1	3	12	13	24	35	31
Norveç	13	1	4	2	3	16	18	39	36	31
Avustralya	15	1	3	2	6	11	10	25	14	30
Japonya	24	3	1	4	13	10	29	63	35	41
Yeni Zelanda	85	1	3	2	4	10	13	14	9	17
Çin	118	2	1	4	3	12	16	21	6	22

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Not: Kutuların üzerindeki sayılar ilgili nedenin o ülkedeki sırasını göstermektedir.

Şekil 6.19. Türkiye'nin 2021 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin Uluslararası Karşılaştırması

Ülkeler	Bel Ağrısı	Depresif Bozukluklar	Baş Ağrısı	Diyabet	Anksiyete Bozuklukları	Jinekolojik Hastalıklar	Diğer Kas-İskelet Sistemi Bozuklukları	Yaşla ilgili veya Diğer İltihap Kayıpları	Boyun Ağrısı	Oral Hastalıklar
Türkiye	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Dünya	1	2	3	7	6	10	5	4	15	12
Avustralya	1	2	7	8	5	11	3	6	23	10
Avusturya	1	5	4	12	3	6	10	7	8	11
Belçika	1	4	3	6	5	7	12	8	11	9
Brezilya	1	3	4	6	2	12	5	7	13	8
Kanada	1	4	5	3	7	15	2	6	14	12
Şili	1	3	6	5	4	9	2	8	15	10
Hırvatistan	1	5	6	3	7	11	19	4	15	8
Danimarka	1	2	5	12	3	6	7	8	10	9
Fransa	1	3	5	11	4	8	10	6	14	12
Almanya	1	4	5	7	2	8	11	6	13	12
Yunanistan	1	2	4	5	3	8	10	6	12	11
Macaristan	1	4	6	2	7	16	20	3	13	9
İrlanda	1	2	4	8	3	6	7	9	11	12
İsrail	1	2	3	6	4	5	8	9	10	12
İtalya	1	3	4	7	5	14	9	6	11	12
Japonya	1	7	9	3	12	17	2	4	13	11
Hollanda	1	3	5	6	2	7	8	9	12	10
Yeni Zelanda	1	4	5	7	2	10	12	6	31	8
Norveç	1	3	5	7	2	8	11	6	12	9
Polonya	1	8	4	2	7	18	17	3	13	6
Portekiz	1	2	5	4	3	10	9	6	12	11
Rusya	1	2	3	7	6	8	19	4	14	10
İspanya	1	2	4	3	6	8	10	7	12	14
İsviçre	1	3	6	5	4	7	10	8	12	11
Birleşik Krallık	1	2	3	4	5	10	8	7	11	13
Birleşik Devletler	1	4	7	3	6	17	2	8	15	12
Çin	2	4	5	3	8	14	6	1	12	13
Meksika	2	3	5	1	6	9	4	7	12	8
Hindistan	4	2	5	10	9	11	3	8	21	14

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Not: Kutuların üzerindeki sayılar ilgili nedenin o ülkedeki sırasını göstermektedir.

Şekil 6.20. Türkiye'nin 2021 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin Uluslararası Karşılaştırması

Ülkeler	COVID-19	İskemik Kalp Hastalığı	İnme	Diyabet	Bel Ağrısı	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanseri	Depresif Bozukluklar	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	Neonatal Hastalıklar	Baş Ağrısı
Türkiye	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Dünya	1	2	4	7	8	16	11	6	3	14
Brezilya	1	2	4	5	6	24	10	15	8	12
Şili	1	3	5	6	2	19	7	22	17	13
Fransa	1	5	7	13	2	4	8	18	30	10
Macaristan	1	2	3	7	4	5	14	6	27	15
Hindistan	1	2	5	9	17	46	12	4	3	18
Meksika	1	3	13	2	8	40	10	17	7	14
Polonya	1	2	3	6	4	5	21	16	37	14
Portekiz	1	4	2	5	3	9	7	10	37	13
Rusya	1	2	3	7	4	10	12	20	33	13
İspanya	1	2	6	3	5	7	8	9	37	11
Birleşik Krallık	1	2	7	9	3	5	6	4	29	11
Birleşik Devletler	1	2	7	4	5	9	10	6	22	16
Avusturya	2	1	6	10	3	7	12	9	28	11
Kanada	2	1	8	5	3	6	12	11	21	13
Hırvatistan	2	1	3	6	4	5	12	9	29	14
Yunanistan	2	1	3	9	5	4	7	10	31	13
İrlanda	2	1	11	12	3	6	4	9	27	7
İsrail	2	5	8	4	1	11	3	15	22	6
İtalya	2	1	5	8	4	7	9	12	37	10
Hollanda	2	3	5	12	4	1	11	7	26	13
Almanya	3	1	5	9	2	6	11	8	29	12
Belçika	4	1	7	10	3	5	11	8	31	9
İsviçre	8	2	10	5	1	9	6	12	26	11
Danimarka	13	3	5	9	1	4	8	2	30	12
Norveç	26	1	6	11	2	8	9	4	27	10
Avustralya	33	2	8	9	1	7	4	11	25	13
Japonya	41	4	1	7	3	5	18	17	48	19
Yeni Zelanda	121	1	5	8	2	6	10	9	24	12
Çin	154	2	1	7	8	4	12	3	24	13

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

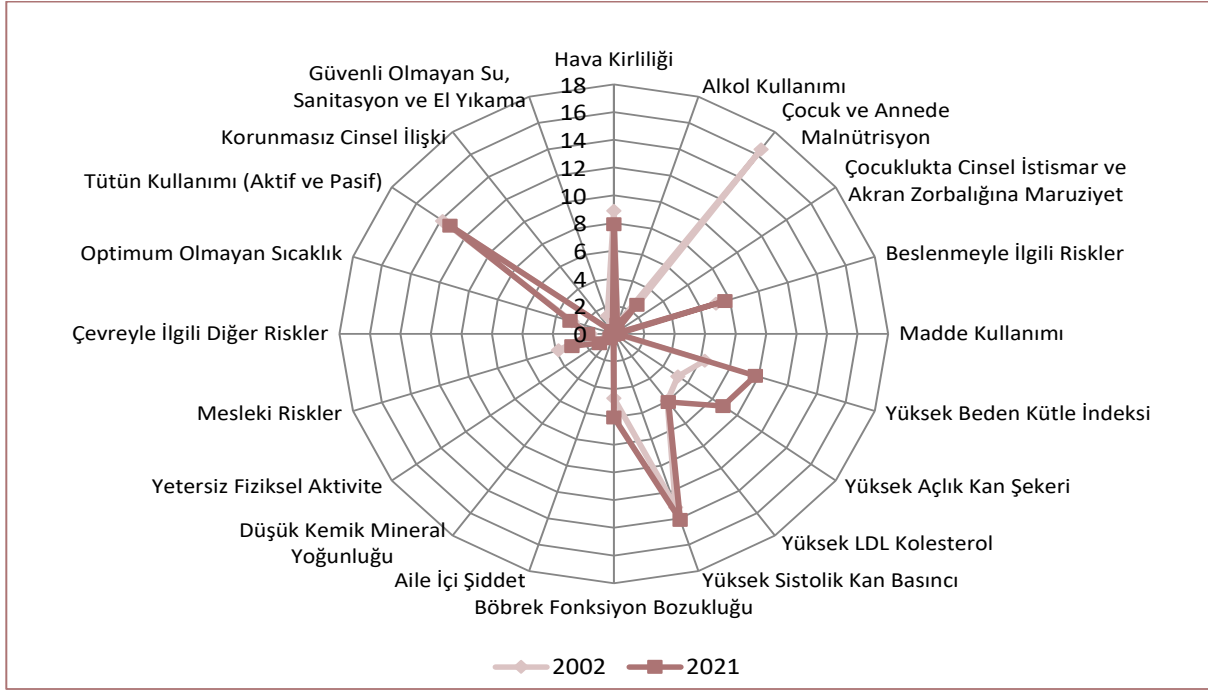
Not: Kutuların üzerindeki sayılar ilgili nedenin o ülkedeki sırasını göstermektedir.

Tablo 6.10. Cinsiyete Göre Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen 100.000 Kişiyeye Düşen DALY, 2002, 2021

Risk Faktörleri	2002			2021		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Tütün Kullanımı (Aktif ve Pasif)	4.571	1.115	2.863	4.658	1.059	2.864
Yüksek Beden Kitle İndeksi	1.462	1.720	1.589	2.581	2.844	2.712
Yüksek Sistolik Kan Basıncı	2.809	2.195	2.506	2.888	2.506	2.698
Yüksek Açlık Kan Şekeri	1.281	1.236	1.259	2.428	2.353	2.391
Hava Kirliliğı	2.098	1.327	1.717	1.984	1.302	1.645
Beslenmeyle İlgili Riskler	1.719	1.028	1.377	1.893	1.379	1.637
Böbrek Fonksiyon Bozukluğu	1.093	792	944	1.308	1.090	1.199
Yüksek LDL Kolesterol	1.464	790	1.131	1.420	902	1.162
Mesleki Riskler	1.935	426	1.189	1.464	389	928
Çocuk ve Annede Malnütrisyon	3.809	3.198	3.507	779	977	878
Optimum Olmayan Sıcaklık	556	474	516	603	485	545
Çevreyle İlgili Diğer Riskler	402	231	317	402	278	340
Yetersiz Fiziksel Aktivite	125	230	177	193	372	282
Alkol Kullanımı	342	50	198	335	44	190
Çocuklukta Cinsel İstismar ve Akran Zorbalığına Maruziyet	191	151	171	188	158	173
Düşük Kemik Mineral Yoğunluğu	91	98	94	137	149	143
Madde Kullanımı	126	127	126	149	119	134
Aile İçi Şiddet	-	187	92	-	198	99
Güvenli Olmayan Su, Sanitasyon ve El Yıkama	309	272	291	64	64	64
Korunmasız Cinsel İlişki	14	91	52	28	86	57

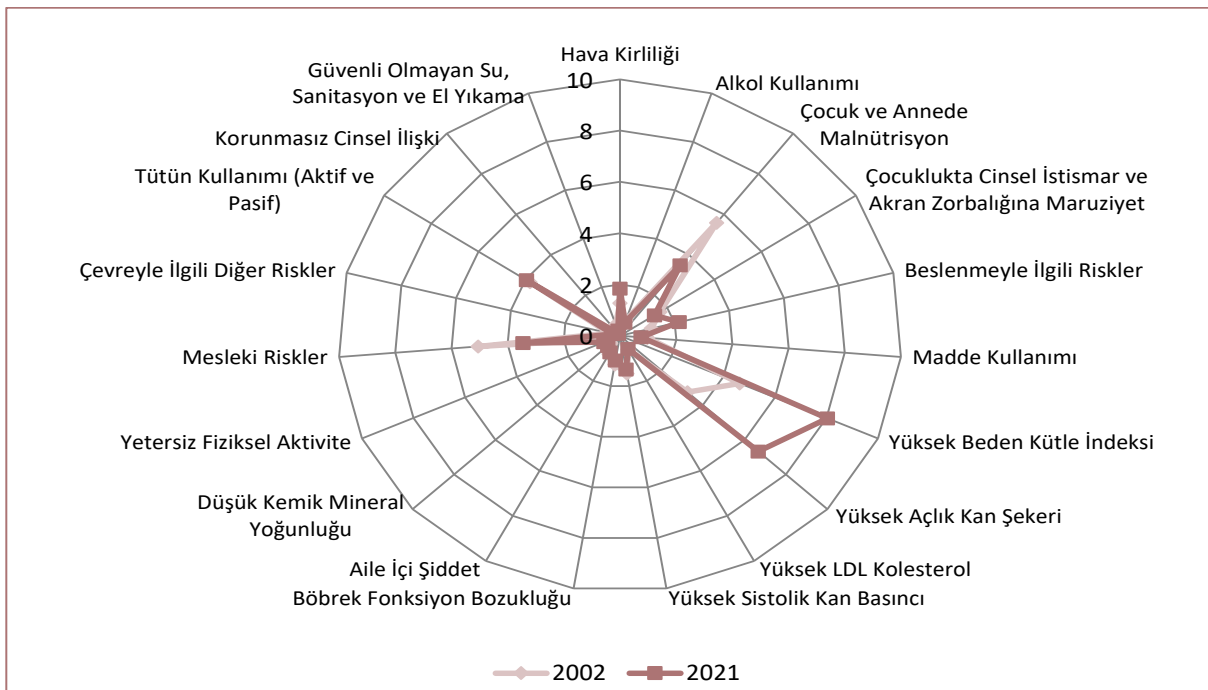
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.21. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen YLL'nin Payı, (%), 2002, 2021

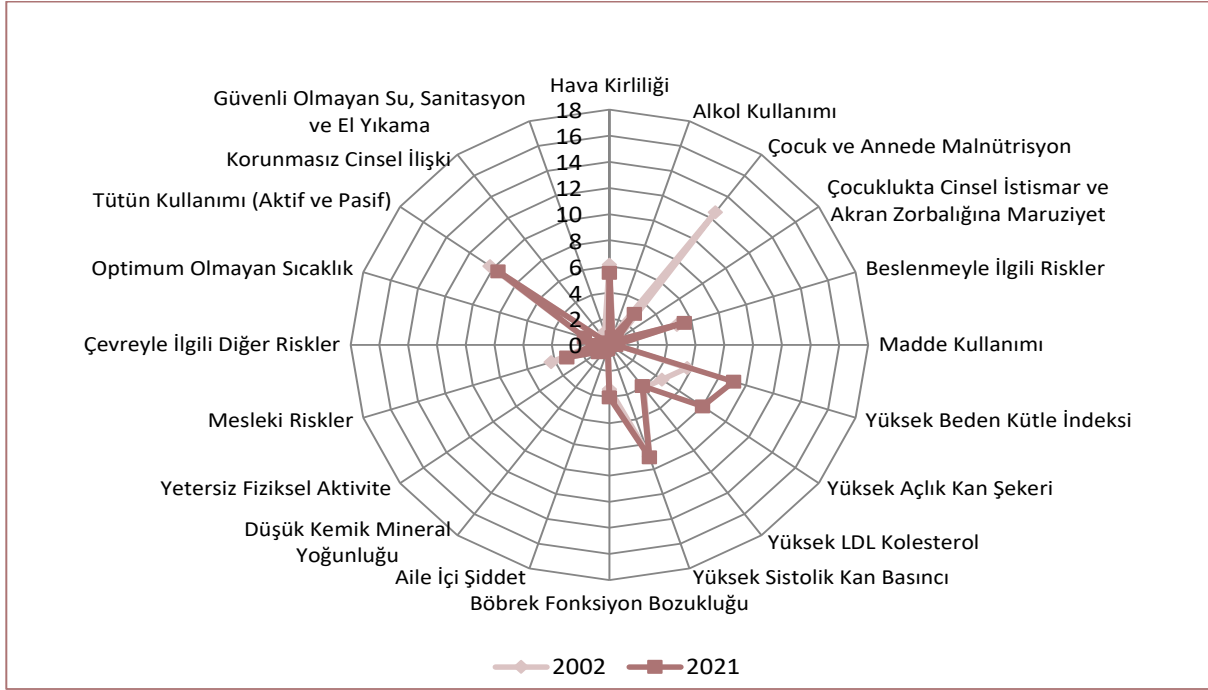
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.22. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen YLD'nin Payı, (%), 2002, 2021

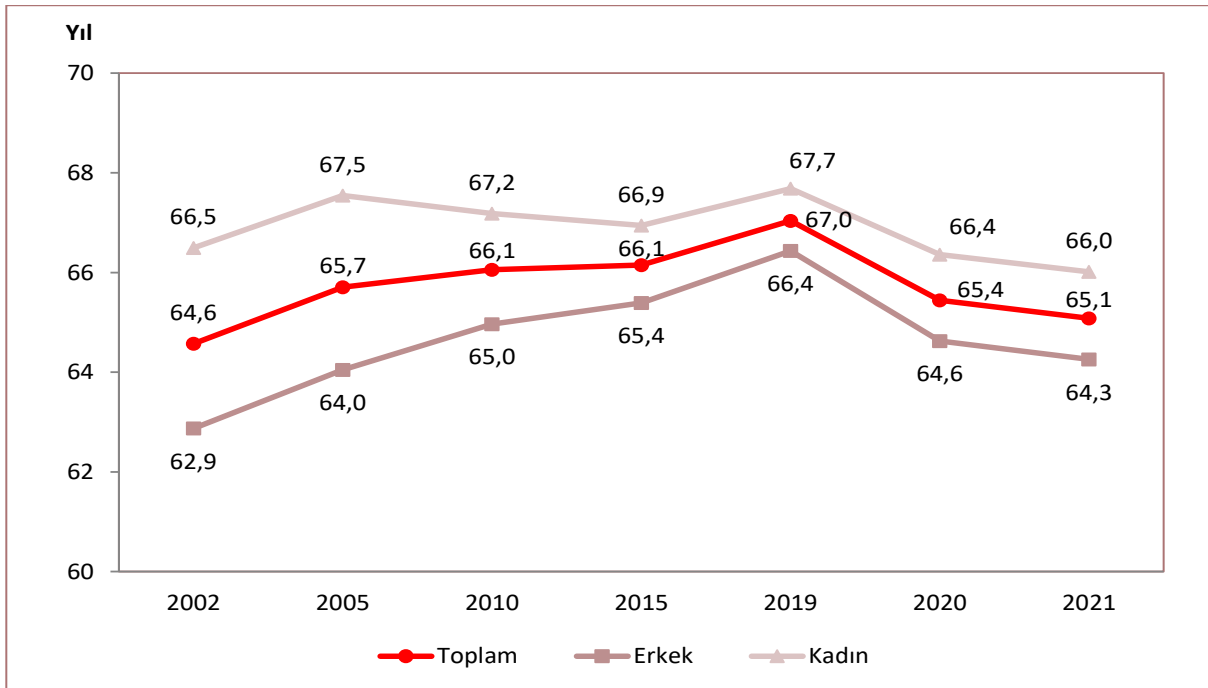
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.23. Seçilmiş Bazı Risk Faktörlerine Atfedilen DALY'nin Payı, (%), 2002, 2021

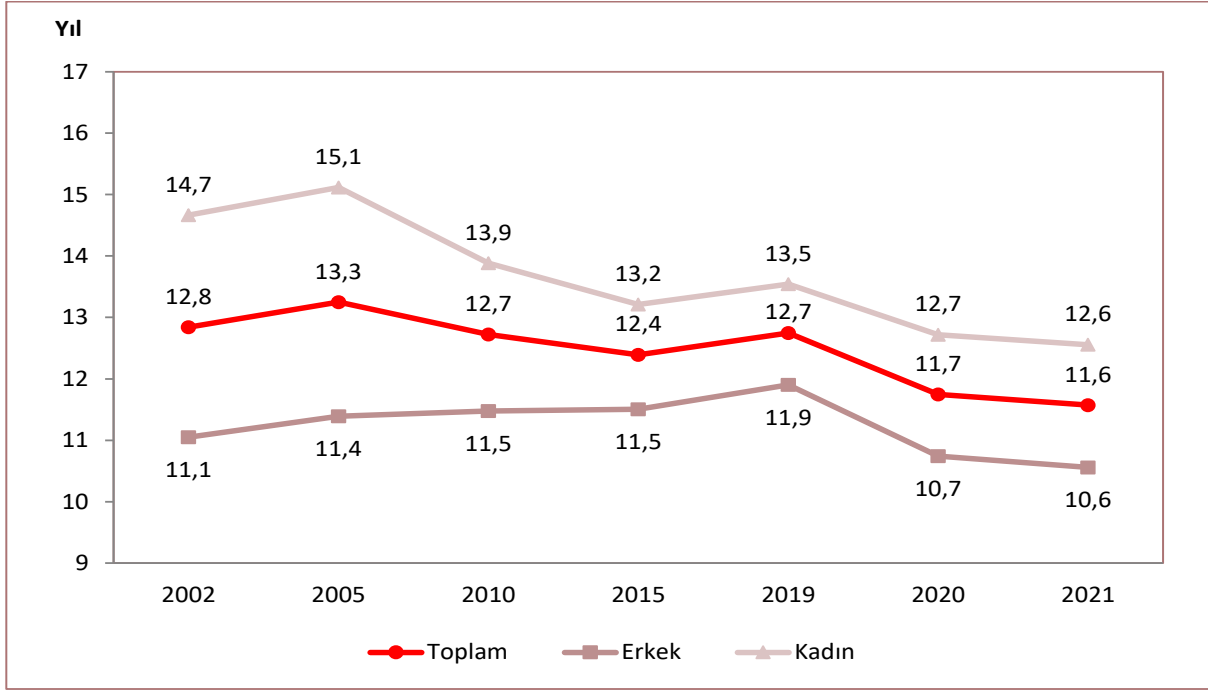
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.24. Yıllara ve Cinsiyete Göre Doğumdaki HALE

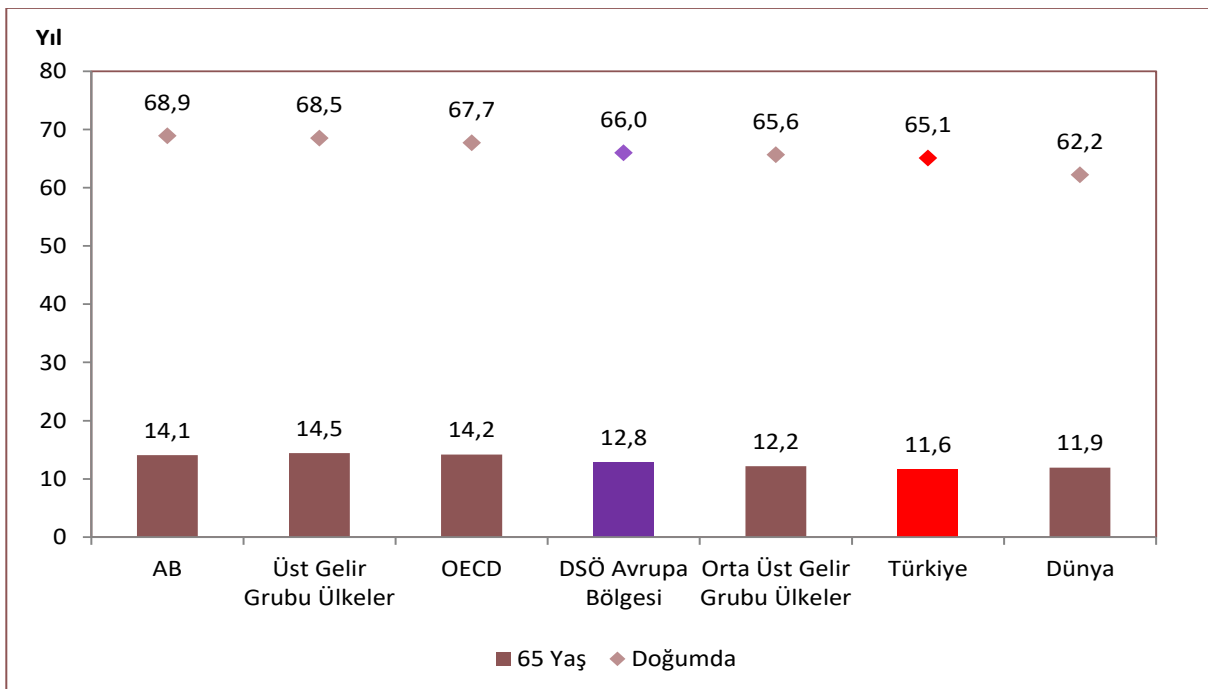
Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.25. Yıllara ve Cinsiyete Göre 65 Yaşındaki HALE

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Şekil 6.26. Doğumda ve 65 Yaşındaki HALE'nin Uluslararası Karşılaştırması, 2021

Kaynak: IHME Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

Bölüm 6 ile İlgili Açıklamalar

☑ **Engelliliğe Ayarlanmış Yaşam Yılı (DALY):** Erken yaşlardaki ölümler ile ölümle sonuçlanmayan ancak uzun dönemli işlev kaybına yol açan hastalıklar ve yaralanmalar nedeniyle kaybedilen yılları sayan mutlak bir sağlık kaybı ölçütüdür. 1 DALY, 1 sağlıklı yaşam yılından kaybı ifade eder.

☑ **Engellilikle Geçirilen Yaşam Yılı (YLD):** Ölüme yol açmayan ancak ideal olmayan sağlık koşullarında yaşanan yılları ifade eder.

☑ **Kaybedilen Yaşam Yılı (YLL):** Erken ölüm sebebiyle kaybedilen yaşam yılı olarak ifade edilir.

☑ DALY iki bileşenin toplamından oluşur;

DALY = YLL (Mortalite Yüğü) + YLD (Morbidite Yüğü)

☑ **Grup 1 Hastalıklar:** Bulaşıcı hastalıklar, anne, yenidoğan ve beslenmeyle ilgili hastalıkları ifade eder.

☑ **Grup 2 Hastalıklar:** Bulaşıcı olmayan hastalıkları ifade eder.

☑ **Grup 3 Hastalıklar:** Yaralanmaları ifade eder.

☑ **COVID-19 Kaynaklı Oluşan Diğer Sonuçlar:** Diğer tüm ek ölümler bilinen nedenlerle ilişkilendirildikten sonra SARS-CoV-2 enfeksiyonuna atfedilemeyen, COVID-19 salgınına bağlı tüm ek ölümleri ifade eder. Ertelenmiş sağlık hizmeti kaynaklı ölümler veya pandemiye bağlı diğer toplumsal, ekonomik veya davranışsal değişiklikler sonucu gerçekleşen ölümleri içerir.

☑ **Sağlığa Ayarlanmış Yaşam Yılı (HALE):** Kişinin, hayatında ne kadarlık süreyi sağlıklı bir şekilde yaşadığını ifade eder. Yıl cinsinden ifade belirtir.

☑ Hastalık Yüğü çalışmalarında metodolojik farklılıklar olması sebebiyle daha önceki yıllarda yapılan çalışmalar ile karşılaştırma yapmak uygun değildir.

☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplam, yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.

☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021

☑ Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2021 (KHY-2021); 288 ölüm nedeninin, 371 hastalık ve yaralanmanın, 88 risk faktörünün, 204 ülke için değerlendirilerek ulusal ve küresel düzeyde sağlık profili ve sağlık profilindeki değişiklikleri ölçümleyebilmek için gerçekleştirilen bir çalışmadır.

☑ Çalışma, Washington Üniversitesi Sağlık Ölçümleri ve Değerlendirme Enstitüsü (IHME) tarafından yapılmıştır.

☑ Hastalık yüğü çalışmaları, sağlık politikalarında önceliklerin belirlenmesi ve yürütülen programların sonuçlarının değerlendirilmesi açısından önemli bir bilgi kaynağıdır.

☑ Ülkelerdeki ve bölgelerdeki erken yaşlardaki ölümler ile ölümle sonuçlanmayan ancak uzun dönemli işlev kaybına yol açan hastalıkların ve yaralanmaların neden olduğu yüğü ve risk faktörlerine atfedilen yüğü hesaplamak adına çalışma büyük önem arz etmektedir.

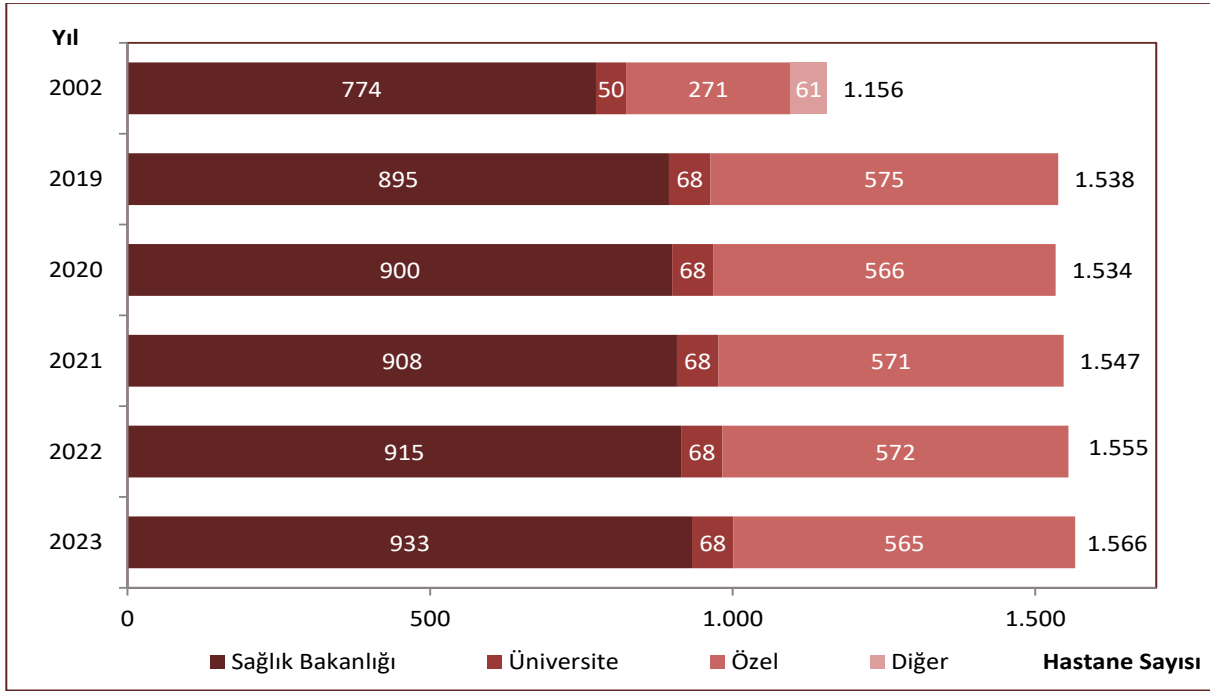
☑ Çalışma cinsiyet, yaş grubu, yıl, ülke, bölge, hastalık ve risk faktörleri düzeyinde veriler sunarak hastalık yüğü değerlerinde detaylı karşılaştırma yapmaya olanak sağlamaktadır.

BÖLÜM 7

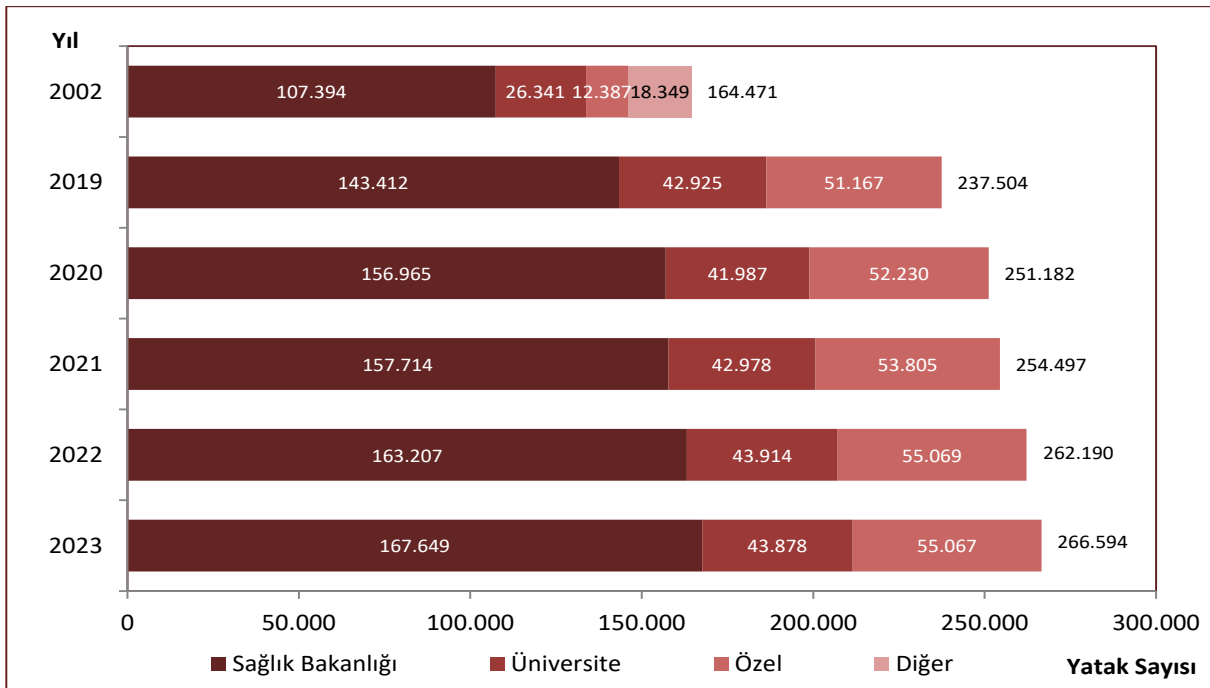
Sağlık Hizmeti Verilen Kurumlar ve Altyapıları

Şekil 7.1. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Sayısı

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Yatağı Sayısı

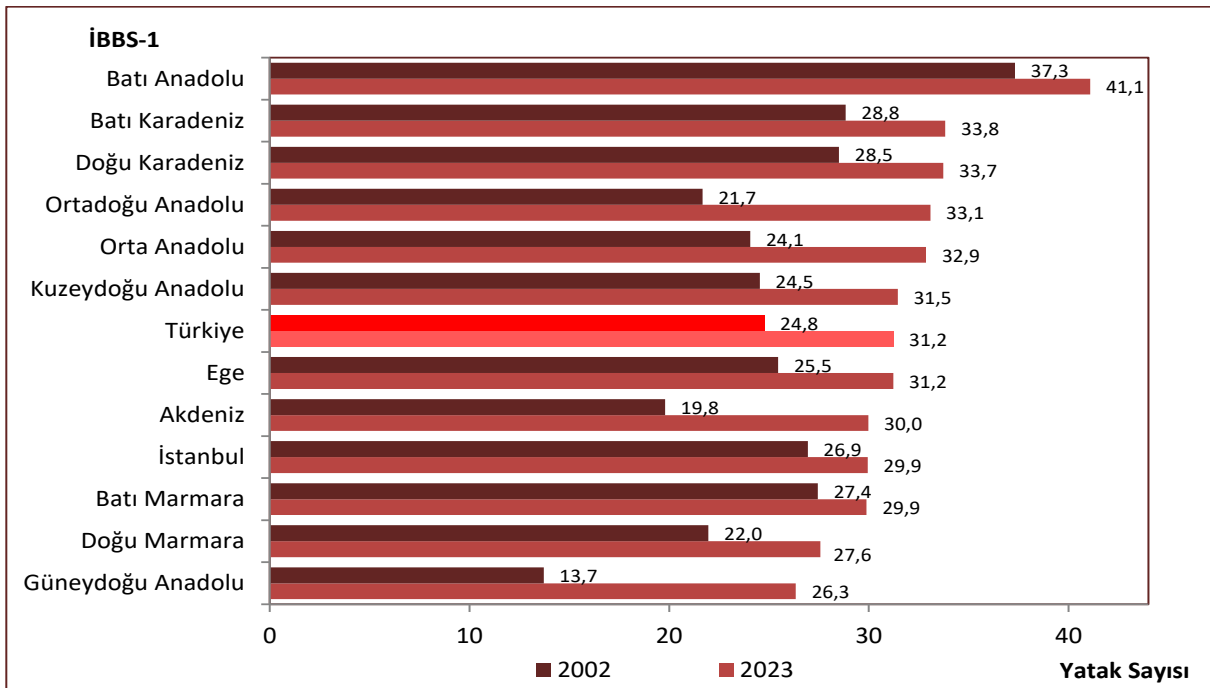
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.1. Dallara Göre Hastane ve Yatak Sayıları, 2023

Dallar	Hastane	Yatak
Genel Hastane	1.469	250.223
Entegre İlçe Devlet Hastanesi	300	1.680
Şehir Hastanesi	23	34.899
Belediye Hastanesi	2	333
Genel Eğitim Hastanesi	130	88.061
Diğer Genel Hastaneler	1.014	125.250
Göz Hastalıkları Hastanesi	25	281
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi	18	2.737
Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi	16	2.853
Psikiyatri Hastanesi	10	3.617
Göğüs Hastalıkları Hastanesi	9	2.966
Çocuk Hastalıkları Hastanesi	5	1.757
Kalp ve Damar Cerrahisi Hastanesi	3	560
Onkoloji Hastanesi	3	780
Kemik Hastalıkları Hastanesi	3	436
Meslek Hastalıkları Hastanesi	2	285
Spastik Çocuklar Hastanesi ve Rehabilitasyon Merkezi	1	32
Lepra Hastanesi	1	34
Ortopedi ve Travmatoloji Hastanesi	1	33
Toplam	1.566	266.594

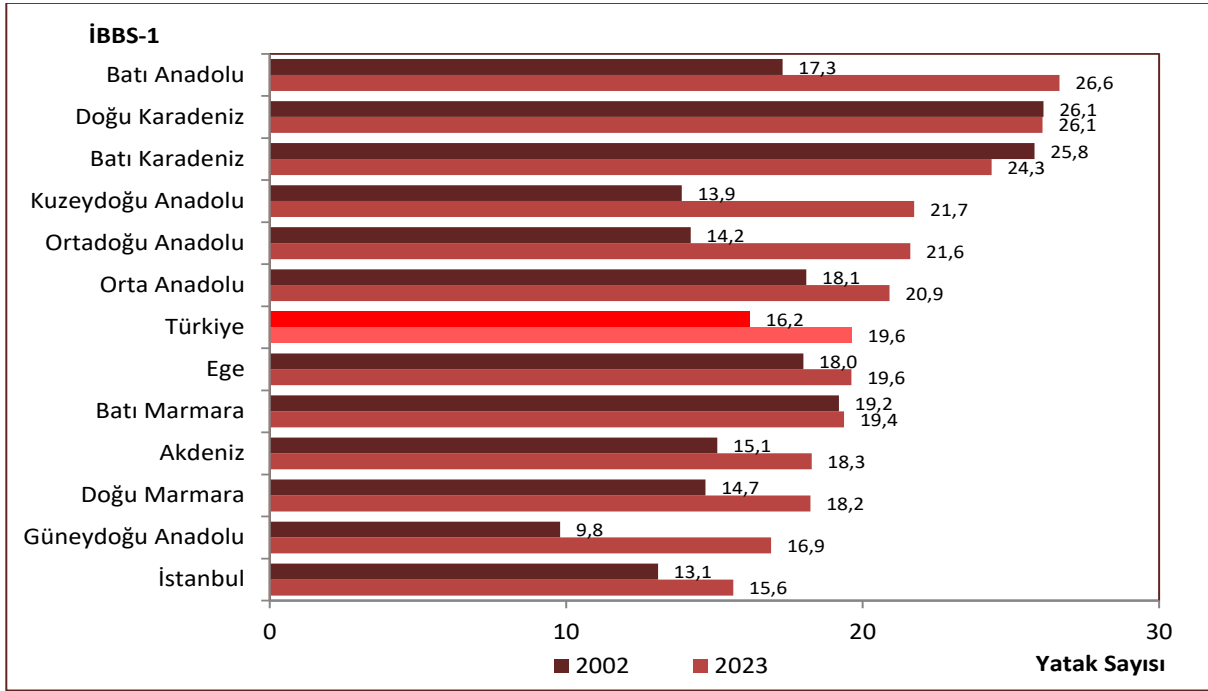
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.3. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023

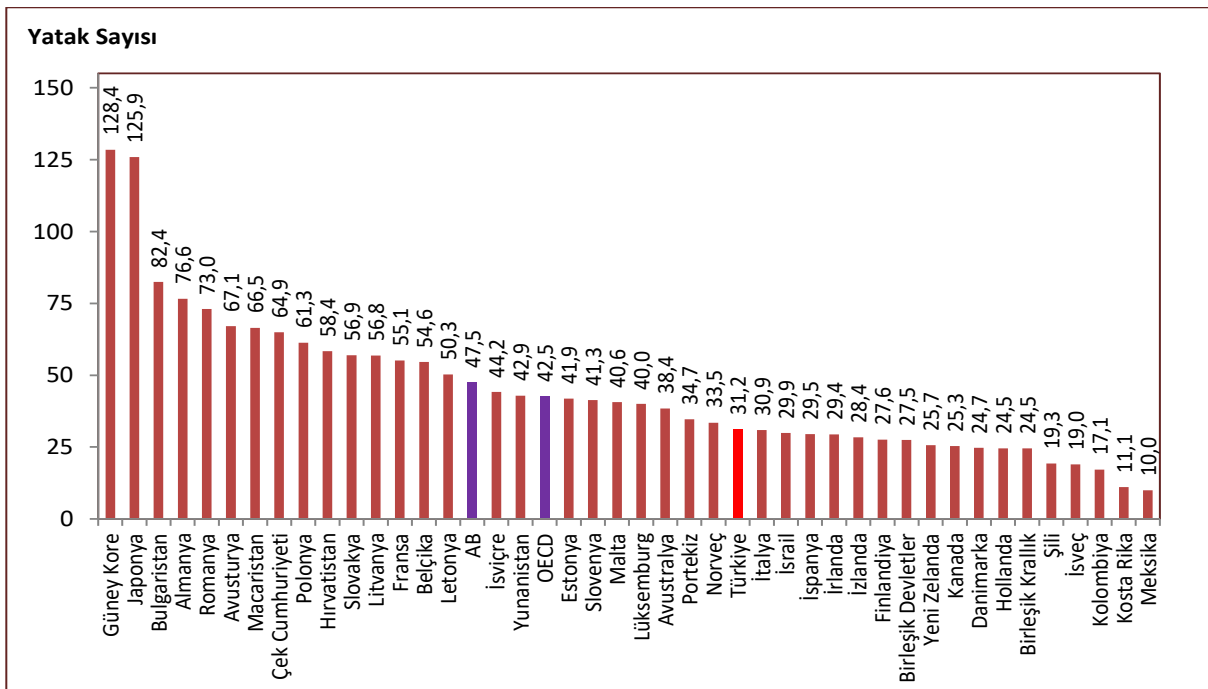
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.4. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

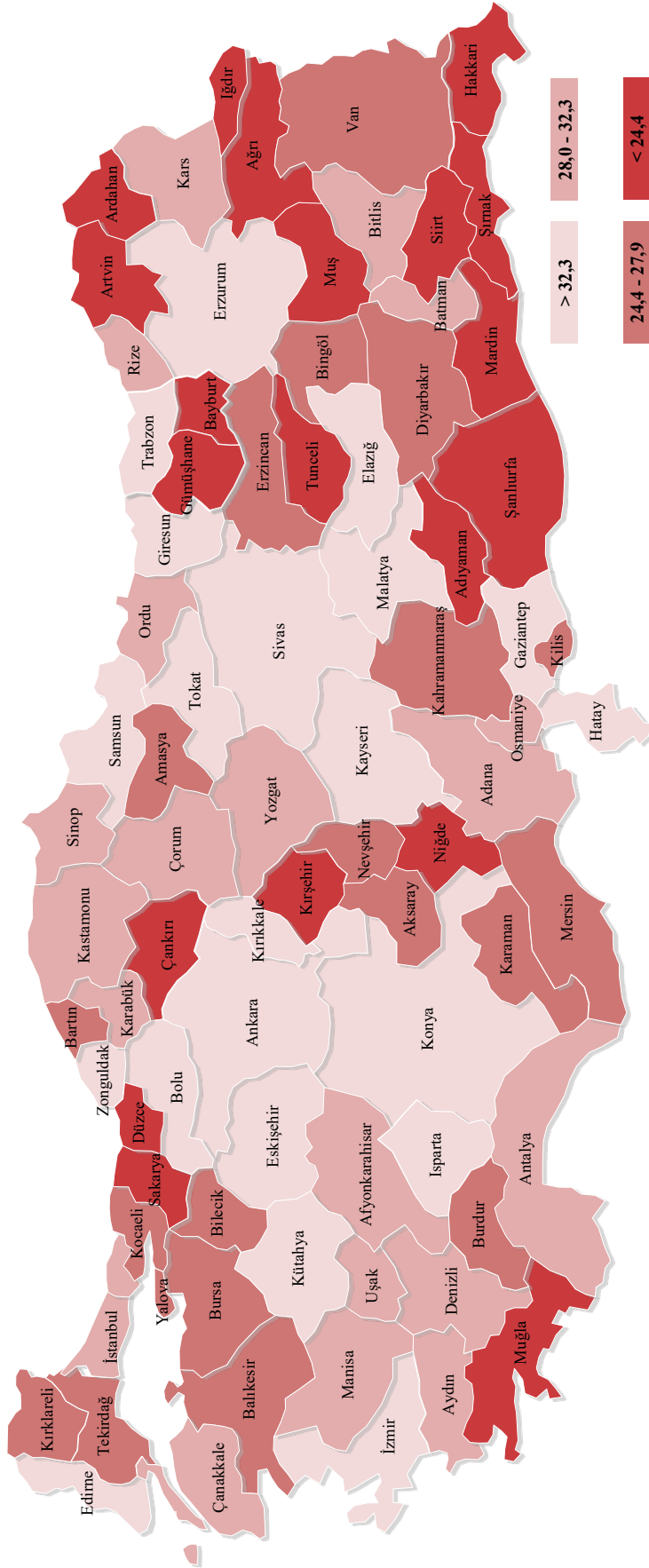
Şekil 7.5. 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

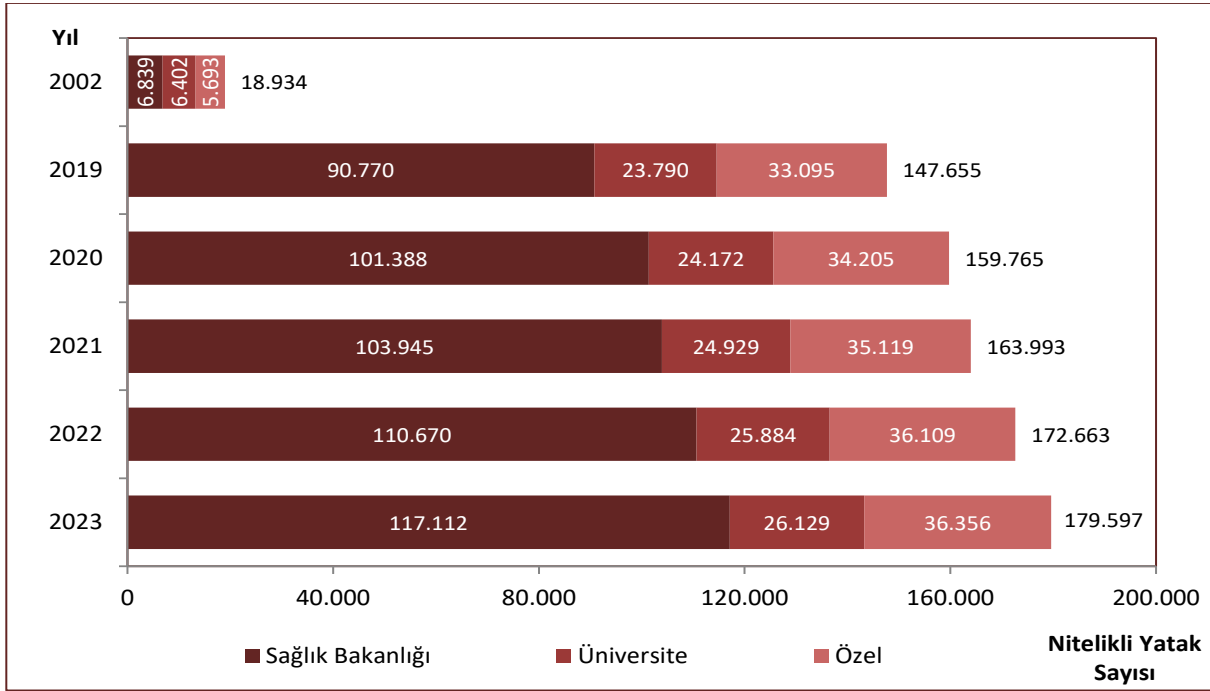
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 7.1. İllere Göre 10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.6. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatak Sayısı

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

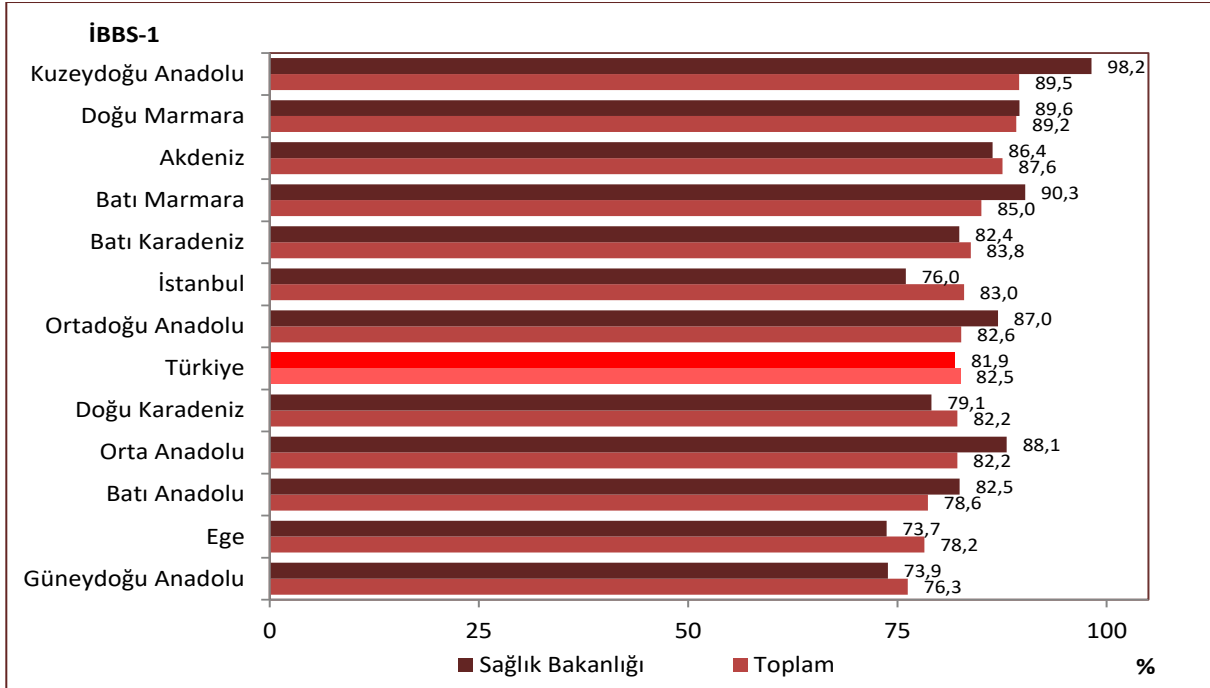
Tablo 7.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%)

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
2002	6,4	24,6	19,1	11,7
2019	72,0	64,8	95,1	74,7
2020	76,2	68,8	96,8	78,5
2021	77,9	69,3	96,7	79,7
2022	79,6	70,2	96,5	80,9
2023	81,9	70,8	96,3	82,5

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: Yoğun bakım yatakları dahil değildir.

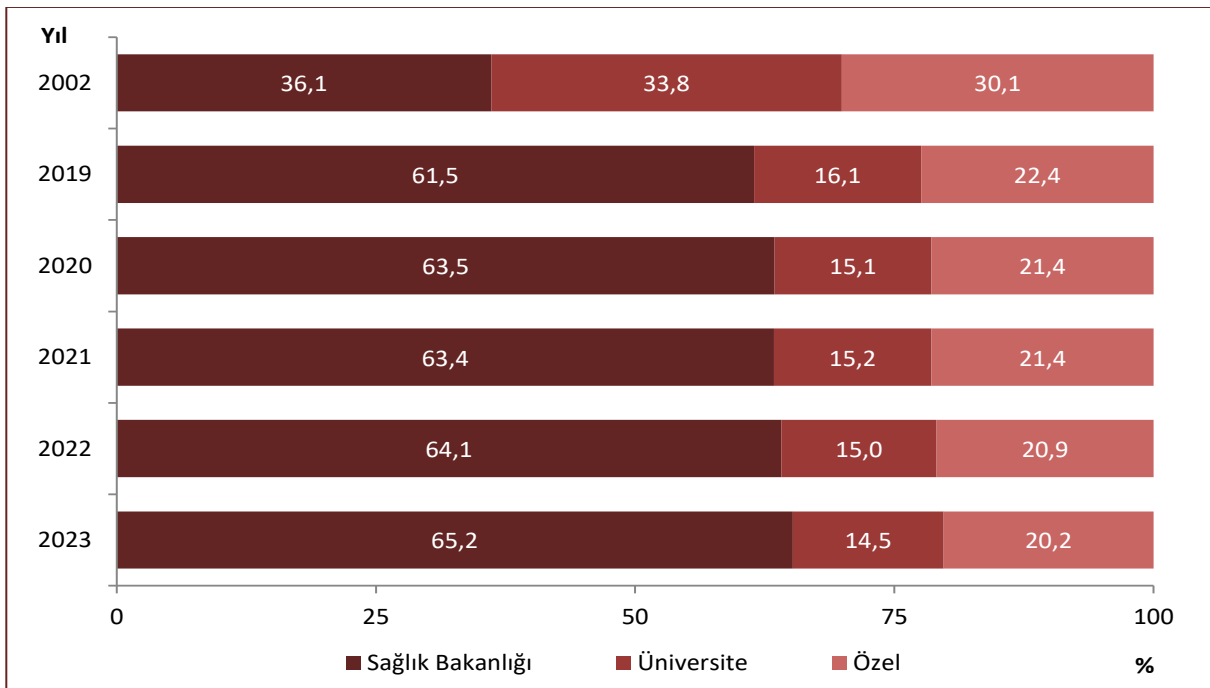
Şekil 7.7. Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, (%), Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

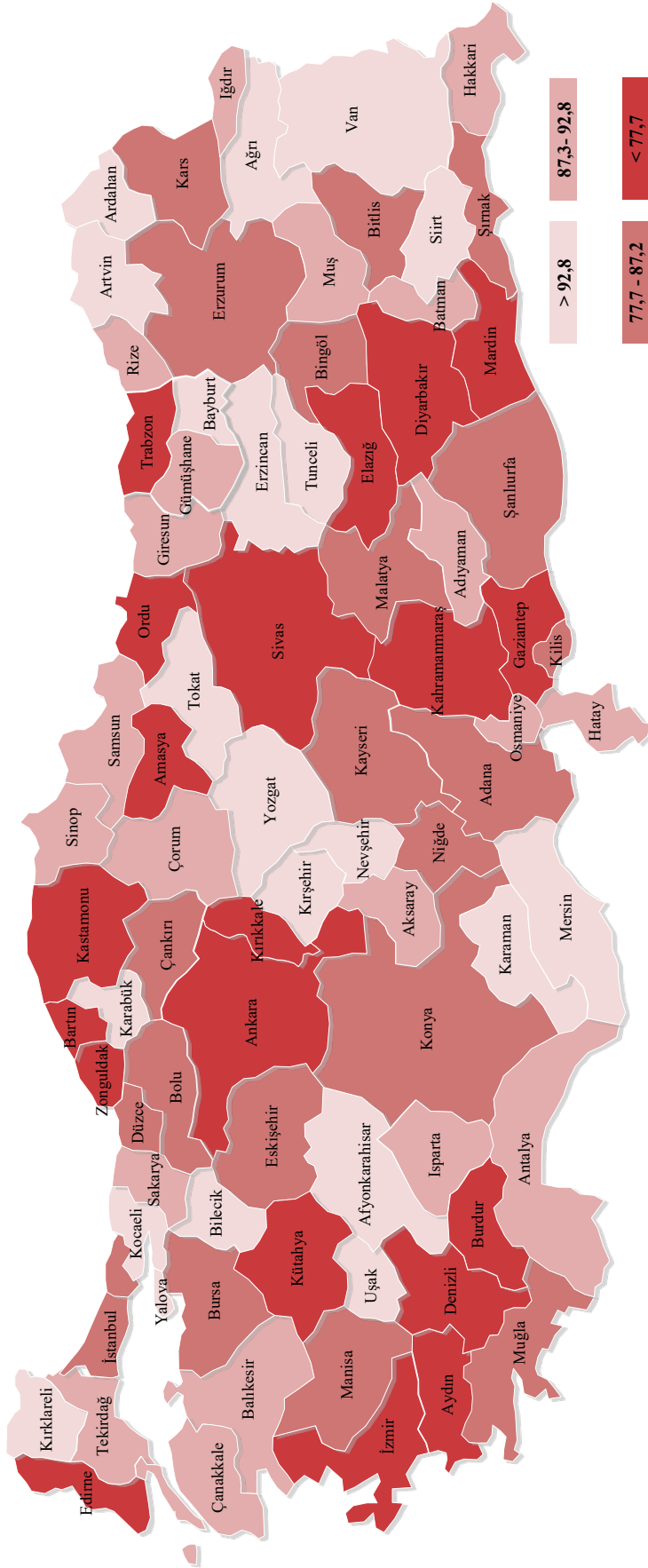
Not: Yoğun bakım yatakları dahil değildir.

Şekil 7.8. Yıllara ve Sektörlere Göre Nitelikli Yatakların Dağılımı, (%)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

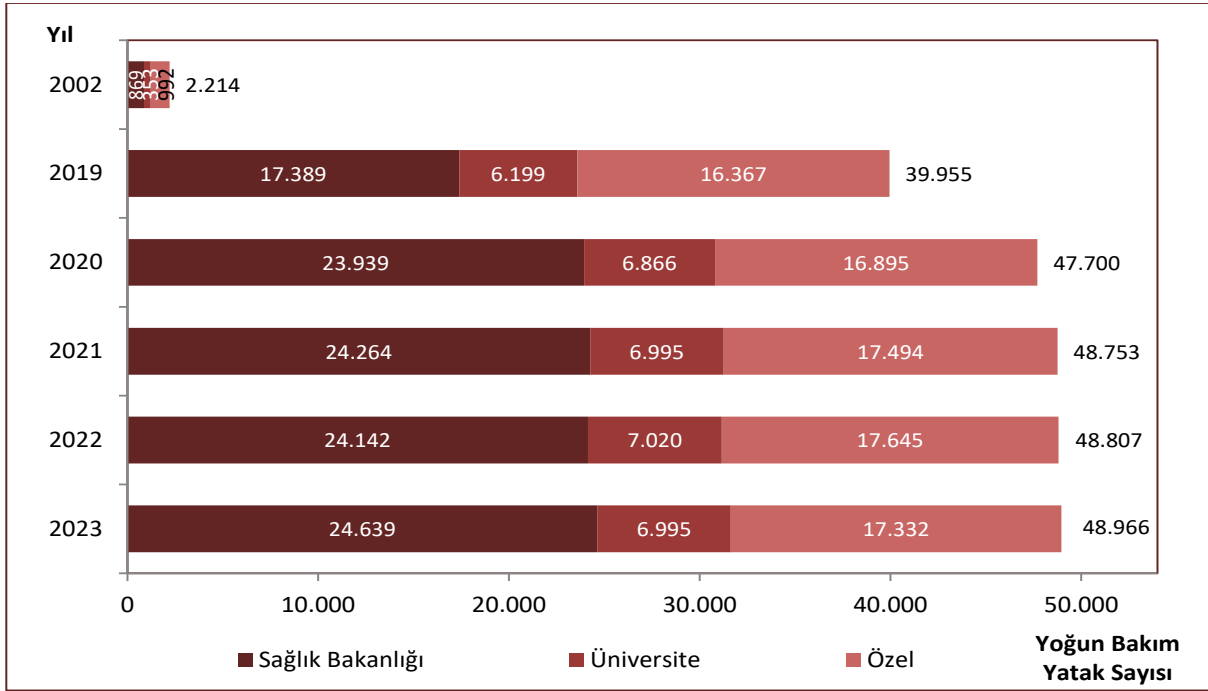
Harita 7.2. İllere Göre Nitelikli Yatakların Toplam Yataklar İçerisindeki Oranı, Tüm Sektörler, (%), 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: Yoğun bakım yatakları dahil değildir.

Şekil 7.9. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Yoğun Bakım Yatağı Sayısı

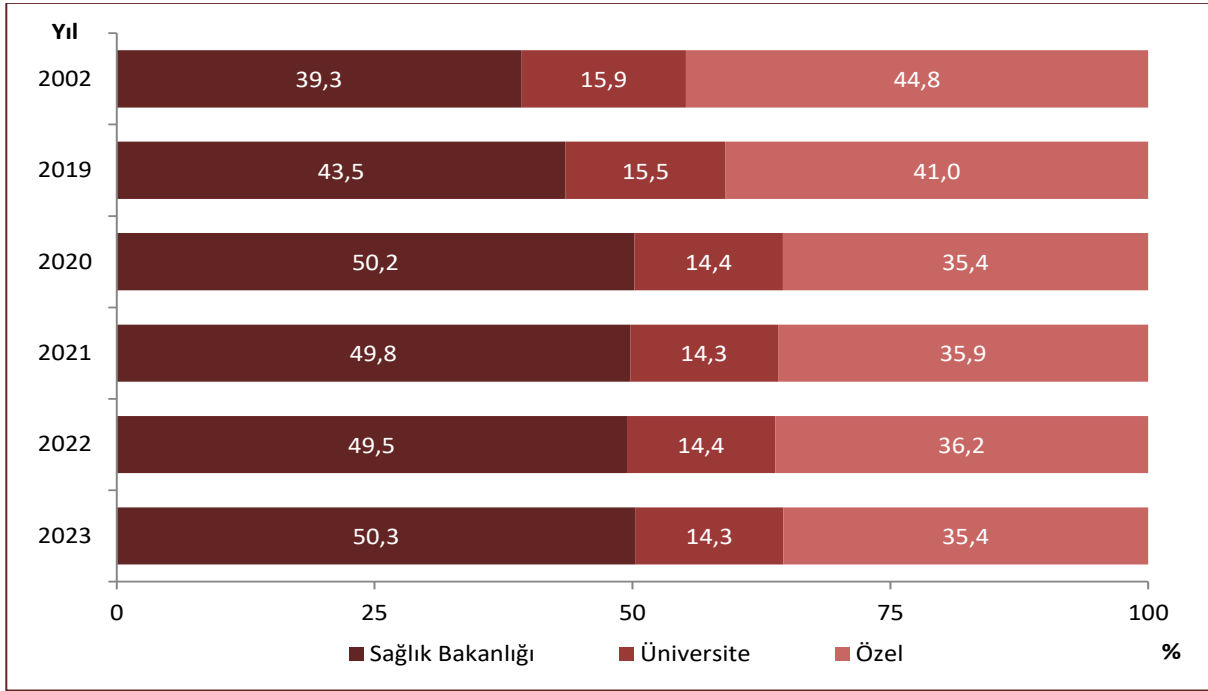
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.3. Türlerine ve Sektörlere Göre Yoğun Bakım Yatak Sayıları ve Dağılımı (%), 2023

	Sağlık Bakanlığı		Üniversite		Özel		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Erişkin	18.116	73,5	4.718	67,4	9.953	57,4	32.787	67,0
Çocuk	1.616	6,6	671	9,6	235	1,4	2.522	5,2
Yenidoğan	4.907	19,9	1.606	23,0	7.144	41,2	13.657	27,9
Toplam	24.639	100	6.995	100	17.332	100	48.966	100

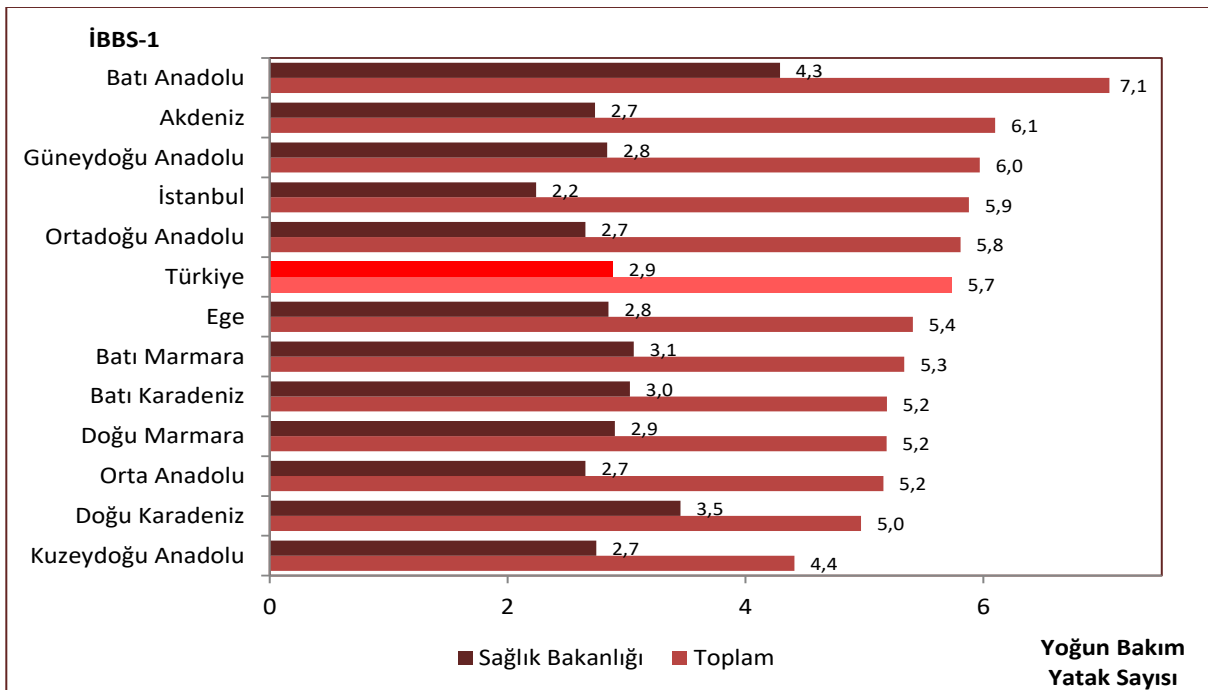
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.10. Yıllara ve Sektörlere Göre Yoğun Bakım Yataklarının Dağılımı, (%)

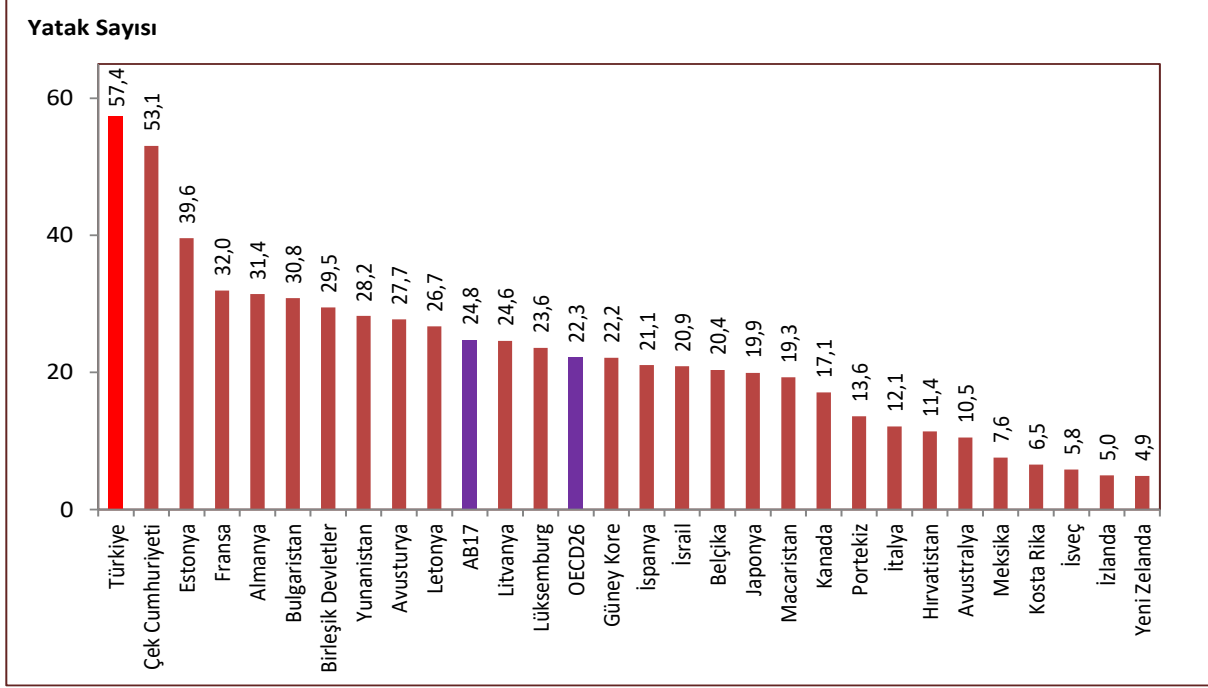
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.11. İBBS-1'e Göre 10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

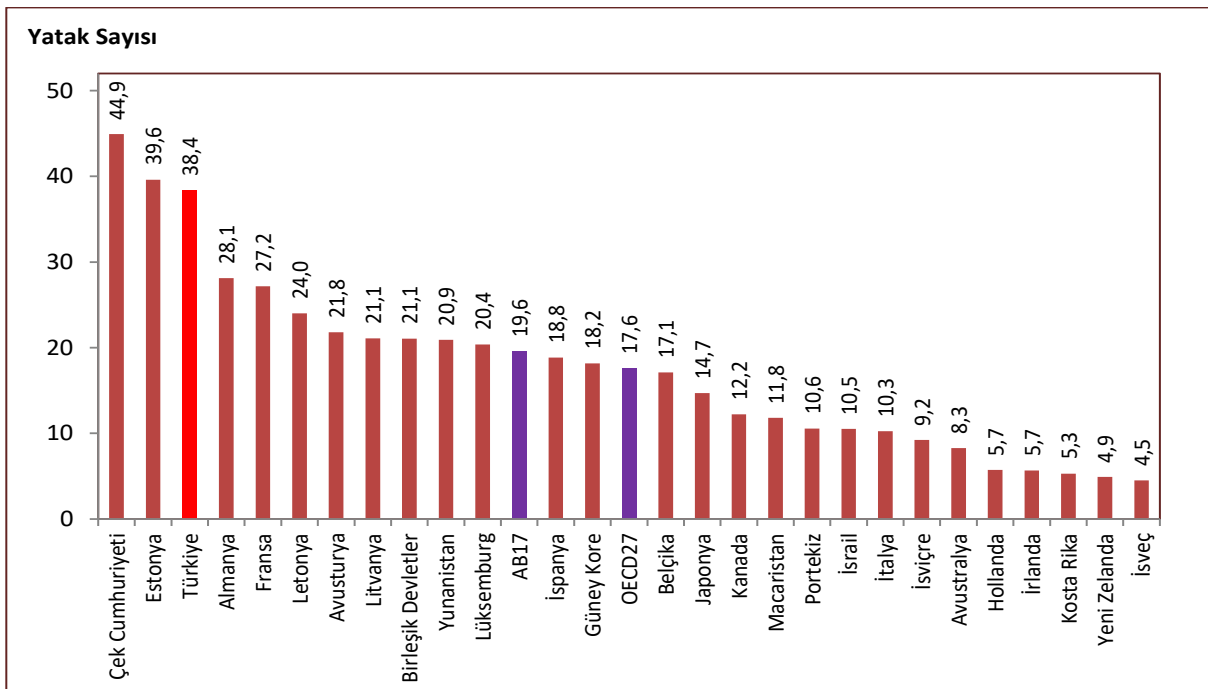
Şekil 7.12. 100.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatak Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

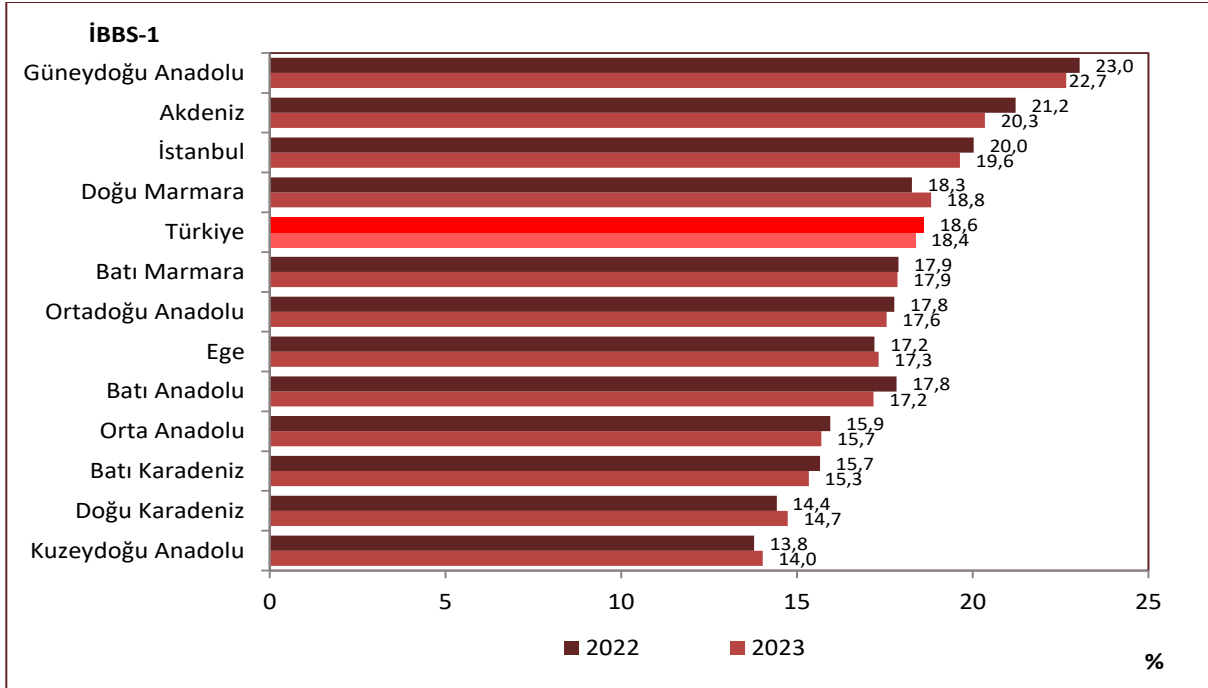
Şekil 7.13. 100.000 Kişiye Düşen Erişkin Yoğun Bakım Yatağı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024

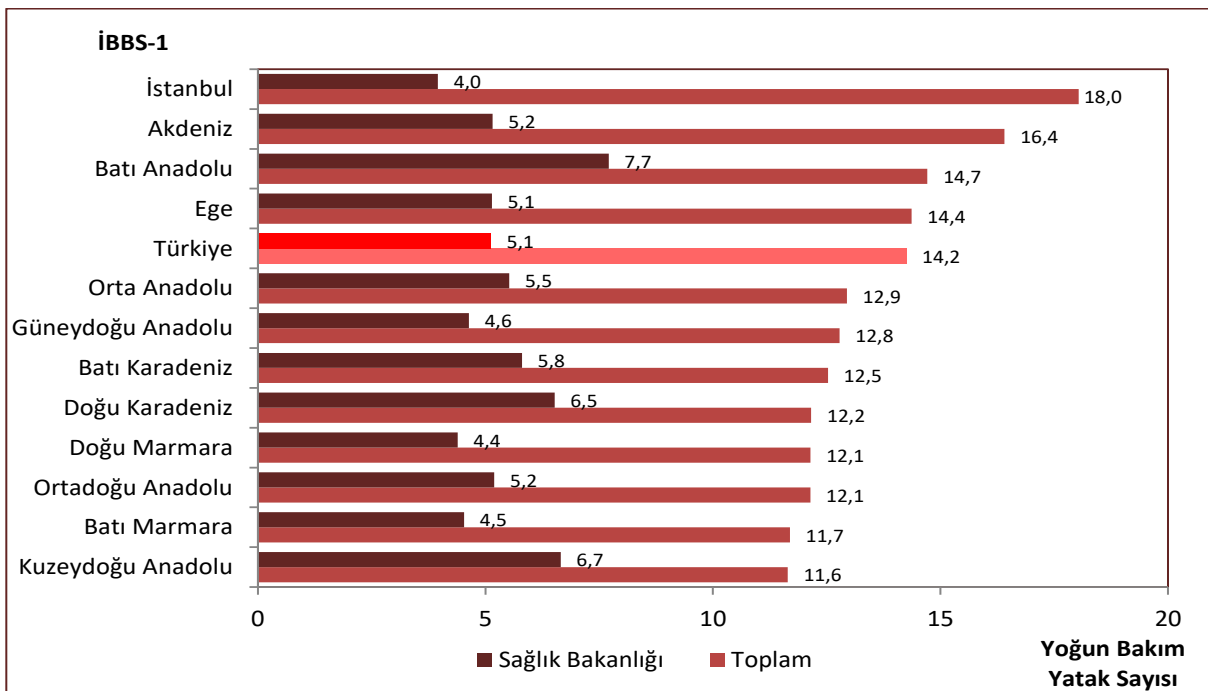
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 7.14. İBBS-1'e Göre Yoğun Bakım Yataklarının Tüm Yataklara Oranı, (%), Tüm Sektörler, 2022, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.15. İBBS-1'e Göre 1.000 Canlı Doğuma Düşen Yenidoğan Yoğun Bakım Yatağı Sayısı, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, TÜİK

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, TÜİK

Tablo 7.4. Sektörlere Göre Hastanelerde Ameliyathane Hizmetleri Altyapısı, 2023

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Ameliyathane	959	161	839	1.959
Ameliyathane Odası	4.102	1.074	2.355	7.531
Ameliyathane Masası	4.176	1.117	2.370	7.663

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

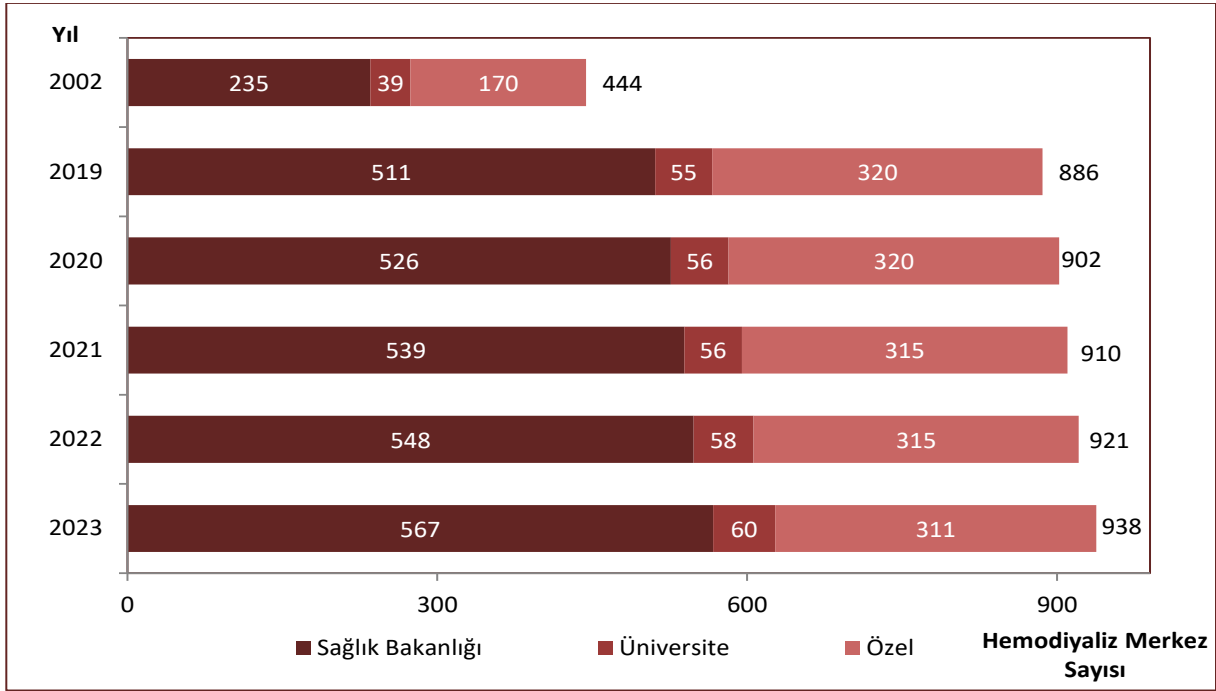
Tablo 7.5. Sektörlere Göre 31.12.2023 Tarihinde Faal Olarak Sağlık Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Göstergeler

Gösterge	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Hastane Sayısı	936	68	552	1.556
Hastane Yatağı Sayısı	171.949	44.956	54.040	270.945
10.000 Kişiye Düşen Hastane Yatağı Sayısı	20,1	5,3	6,3	31,7
Nitelikli Yatak Sayısı	118.193	26.136	36.237	180.566
Nitelikli Yatakların Toplam Yatak İçerisindeki Oranı, (%)*	80,2	68,8	97,6	81,2
Erişkin Yoğun Bakım Yatak Sayısı	18.116	4.718	9.733	32.567
Çocuk Yoğun Bakım Yatak Sayısı	1.616	671	227	2.514
Yenidoğan Yoğun Bakım Yatak Sayısı	4.907	1.606	6.969	13.482
Toplam Yoğun Bakım Yatak Sayısı	24.639	6.995	16.929	48.563
Yoğun Bakım Yataklarının Tüm Yataklara Oranı, (%)	14,3	15,6	31,3	17,9
10.000 Kişiye Düşen Toplam Yoğun Bakım Yatağı Sayısı	2,9	0,8	2,0	5,7
Ameliyathane	959	161	814	1.934
Ameliyathane Odası	4.834	1.230	2.383	8.447
Ameliyathane Masası	4.847	1.216	2.381	8.444
Özel Poliklinik	-	-	283	283
Özel Tıp Merkezi	-	-	562	562

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

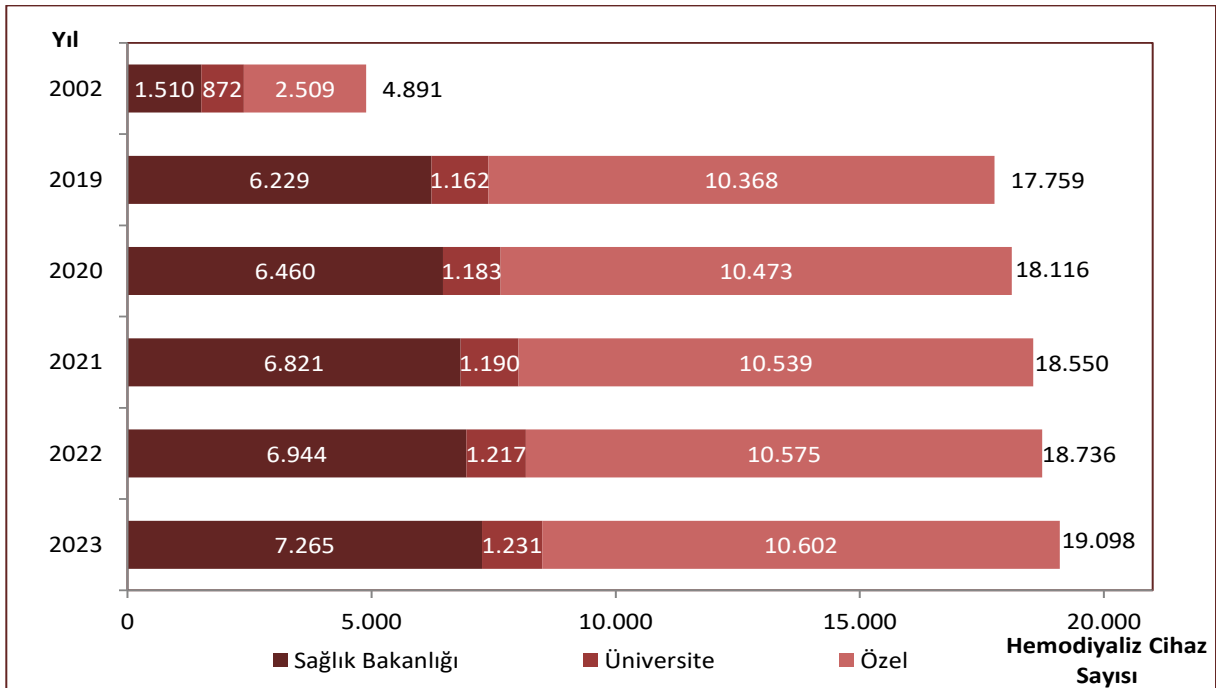
*Yoğun bakım yatakları dahil değildir.

Şekil 7.16. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemodiyaliz Merkez Sayısı

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.17. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemodiyaliz Cihaz Sayısı

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

139

Tablo 7.6. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre 1.000.000 Kişiye Düşen Hemodiyaliz Cihazı Sayısı, 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Karadeniz	163,0	17,1	124,7	304,8
Orta Anadolu	113,1	19,4	152,6	285,1
Doğu Karadeniz	182,9	4,8	93,7	281,3
Ege	93,6	12,1	168,1	273,9
Akdeniz	86,3	20,8	132,2	239,2
Batı Marmara	106,4	11,0	120,5	237,9
Batı Anadolu	64,5	33,0	137,0	234,5
Doğu Marmara	85,1	11,2	132,2	228,5
Türkiye	85,1	14,4	124,2	223,7
Kuzeydoğu Anadolu	158,4	11,5	21,6	191,6
İstanbul	28,2	6,5	153,3	188,0
Ortadoğu Anadolu	97,3	20,5	47,5	165,3
Güneydoğu Anadolu	76,2	8,1	49,6	133,9

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.7. Yıllara Göre Hastanelerde Cihaz Sayıları

	2002	2019	2020	2021	2022	2023
MR	58	902	939	960	973	1.001
BT	323	1.213	1.248	1.271	1.331	1.359
Ultrason	1.005	6.098	6.080	6.276	6.255	5.750
Doppler Ultrason	681	6.383	6.538	6.828	7.597	8.053
EKO	259	2.714	2.823	2.850	3.035	3.127
Mamografi	647*	961	982	964	973	959

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Mamografi cihaz sayısı 2008 yılına aittir.

Tablo 7.8. Sektörlere Göre Hastanelerde Cihaz Sayıları, 2023

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
MR	405	118	478	1.001
BT	664	150	545	1.359
Ultrason	2.345	1.128	2.277	5.750
Doppler Ultrason	5.365	718	1.970	8.053
EKO	1.917	351	859	3.127
Mamografi	418	79	462	959
Gama Kamera	146	76	48	270
PET	59	50	60	169
Radyoterapi	93	92	84	269

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.9. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısı, 2023

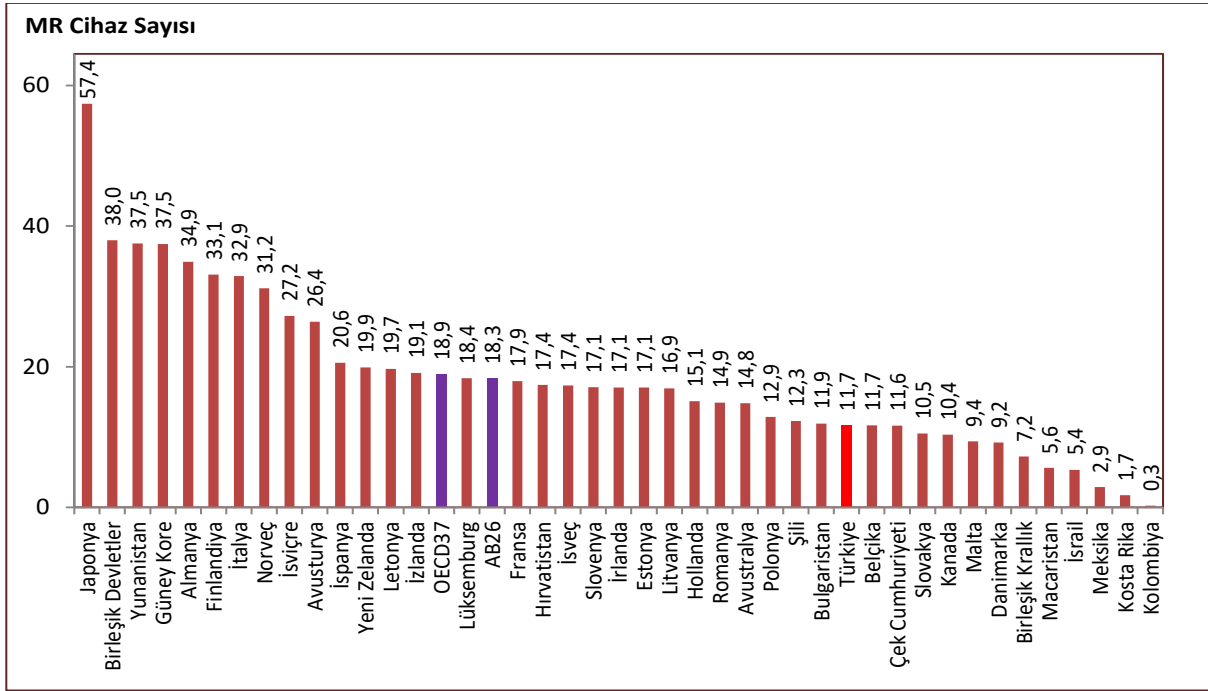
İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
İstanbul	4,7	1,5	8,1	14,3
Batı Anadolu	6,0	2,6	5,0	13,6
Ege	4,8	1,1	6,1	12,0
Türkiye	4,7	1,4	5,6	11,7
Doğu Karadeniz	6,6	0,7	4,4	11,7
Akdeniz	4,5	1,0	6,1	11,6
Kuzeydoğu Anadolu	6,0	1,8	3,2	11,1
Batı Marmara	4,2	1,3	5,5	11,0
Doğu Marmara	4,4	1,0	5,1	10,6
Ortadoğu Anadolu	4,6	2,1	3,8	10,5
Orta Anadolu	3,8	1,9	4,3	10,0
Batı Karadeniz	5,1	1,3	3,4	9,7
Güneydoğu Anadolu	4,0	0,7	4,6	9,4

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

142

Şekil 7.18. 1.000.000 Kişiye Düşen MR Cihazı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

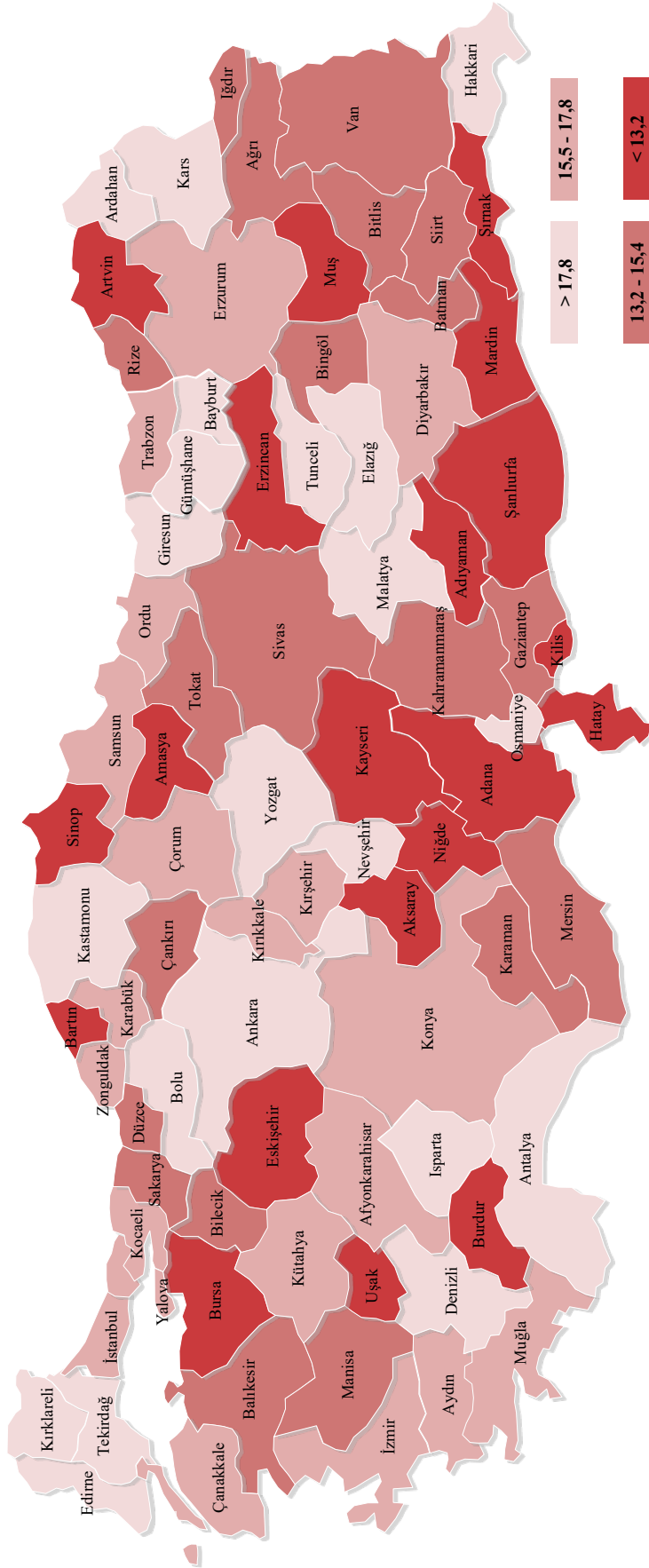
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 7.10. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısı, 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Anadolu	9,1	3,2	6,0	18,2
İstanbul	5,6	1,7	10,2	17,4
Batı Marmara	9,7	1,8	5,8	17,3
Kuzeydoğu Anadolu	11,1	2,3	3,2	16,6
Doğu Karadeniz	11,3	0,7	4,4	16,5
Ortadoğu Anadolu	10,0	1,5	4,6	16,2
Ege	8,1	1,7	6,2	16,1
Akdeniz	6,8	2,0	7,2	16,0
Türkiye	7,8	1,8	6,4	15,9
Batı Karadeniz	9,5	1,9	3,8	15,2
Doğu Marmara	7,7	1,2	5,5	14,3
Orta Anadolu	7,7	2,2	4,3	14,1
Güneydoğu Anadolu	6,8	0,9	5,1	12,8

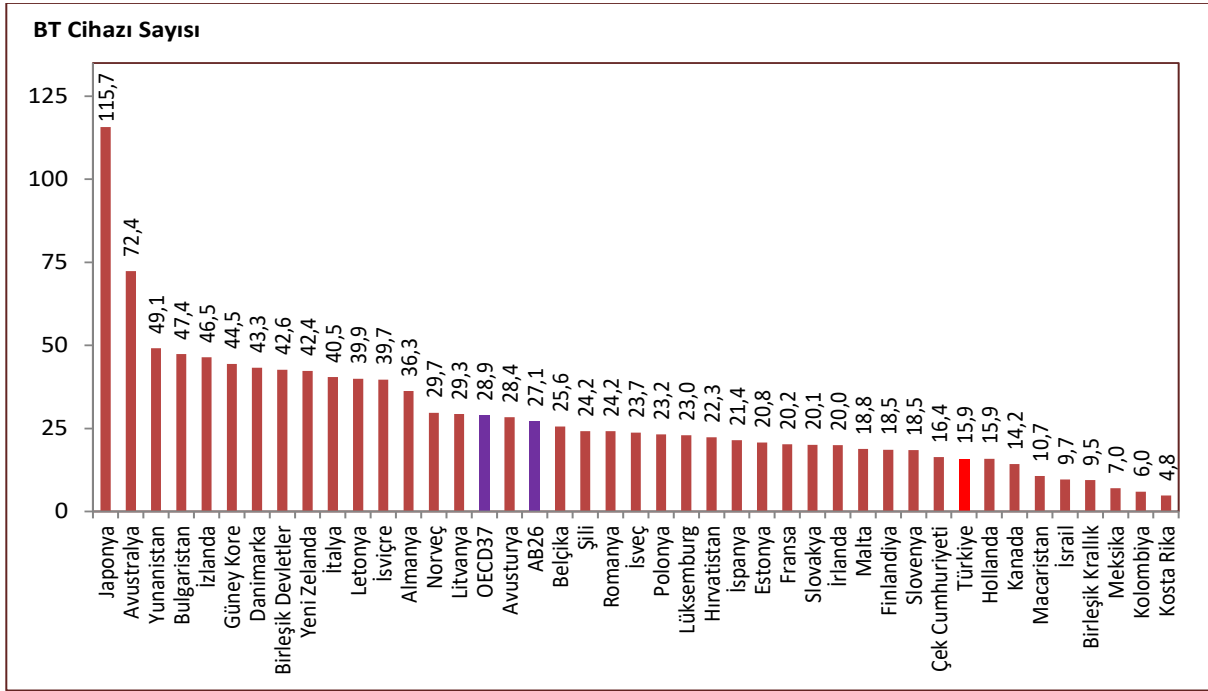
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 7.8. İllere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiyeye Düşen BT Cihazı Sayısı, Tüm Sektörler, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.19. 1.000.000 Kişiye Düşen BT Cihazı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 7.11. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen Ultrason Cihazı Sayısı, 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Kuzeydoğu Anadolu	56,2	25,3	9,2	90,7
Batı Anadolu	33,4	19,8	25,4	78,6
Orta Anadolu	44,7	10,3	23,2	78,2
Ege	26,6	21,7	25,4	73,7
Batı Karadeniz	38,9	11,0	19,4	69,3
Doğu Karadeniz	31,5	14,3	22,3	68,1
Türkiye	27,5	13,2	26,7	67,4
Akdeniz	24,4	11,5	31,1	67,0
İstanbul	20,0	12,5	34,0	66,6
Ortadoğu Anadolu	41,6	8,2	13,9	63,6
Güneydoğu Anadolu	20,7	10,2	28,1	59,0
Batı Marmara	23,9	12,6	22,3	58,8
Doğu Marmara	19,7	4,4	28,3	52,3

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.12. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen Doppler Ultrason Cihazı Sayısı, 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
İstanbul	69,4	10,5	50,6	130,6
Batı Anadolu	82,9	16,1	15,5	114,5
Orta Anadolu	56,2	18,2	25,6	100,0
Türkiye	62,8	8,4	23,1	94,3
Ege	62,2	10,0	20,1	92,3
Doğu Marmara	63,4	4,7	21,7	89,8
Doğu Karadeniz	74,3	0,7	12,1	87,1
Kuzeydoğu Anadolu	65,4	12,9	7,8	86,1
Batı Karadeniz	60,5	10,8	12,7	83,9
Batı Marmara	60,4	8,9	12,9	82,2
Akdeniz	55,3	4,6	15,3	75,2
Güneydoğu Anadolu	52,8	1,3	16,7	70,8
Ortadoğu Anadolu	42,1	4,1	13,3	59,5

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.13. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiye Düşen EKO Cihazı Sayısı, 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
İstanbul	24,3	4,7	18,5	47,4
Batı Anadolu	22,2	8,8	8,7	39,7
Orta Anadolu	25,4	4,3	8,6	38,3
Ege	23,1	3,8	9,9	36,8
Türkiye	22,5	4,1	10,1	36,6
Doğu Marmara	21,6	2,3	10,8	34,8
Doğu Karadeniz	27,8	0,7	6,2	34,8
Batı Karadeniz	24,1	3,8	5,9	33,8
Kuzeydoğu Anadolu	25,3	6,9	1,4	33,6
Batı Marmara	22,3	5,0	6,0	33,3
Akdeniz	19,4	3,6	9,3	32,3
Ortadoğu Anadolu	20,5	2,8	8,2	31,6
Güneydoğu Anadolu	19,7	2,1	6,0	27,7

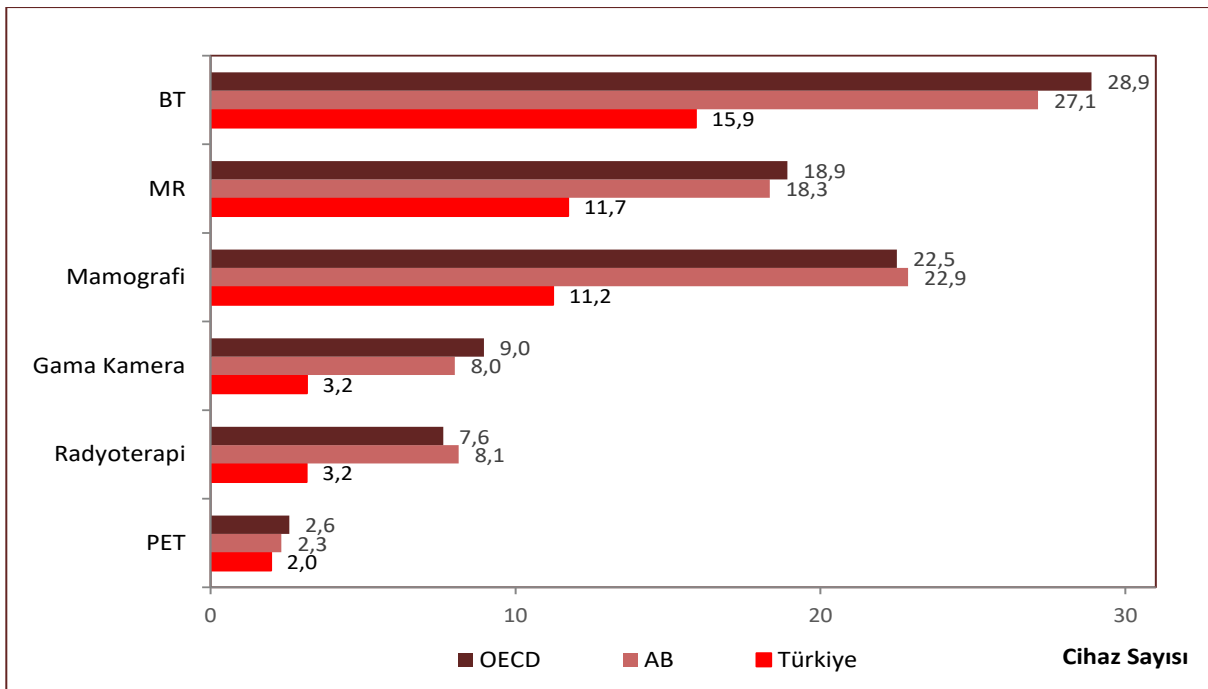
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.14. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000.000 Kişiyeye Düşen Mamografi Cihazı Sayısı, 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
İstanbul	3,4	1,4	8,8	13,6
Doğu Karadeniz	8,4	0,4	4,0	12,8
Batı Anadolu	5,8	1,7	5,1	12,6
Akdeniz	4,8	0,9	5,9	11,6
Ege	5,8	0,7	5,0	11,6
Batı Marmara	5,5	1,1	5,0	11,6
Türkiye	4,9	0,9	5,4	11,2
Batı Karadeniz	6,3	0,8	3,8	11,0
Doğu Marmara	5,1	0,6	4,5	10,2
Ortadoğu Anadolu	5,1	0,8	3,6	9,5
Orta Anadolu	3,6	0,7	4,8	9,1
Güneydoğu Anadolu	3,8	0,3	4,0	8,2
Kuzeydoğu Anadolu	4,6	0,9	1,8	7,4

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.20. 1.000.000 Kişiyeye Düşen Cihaz Sayılarının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verileri 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 7.15. İBBS-1'e Göre Özel Tıp Merkezi ve Özel Poliklinik Sayısı, 2023

İBBS-1	Özel Tıp Merkezi	Özel Poliklinik
İstanbul	225	144
Batı Marmara	11	2
Ege	98	42
Doğu Marmara	52	8
Batı Anadolu	74	26
Akdeniz	53	24
Orta Anadolu	8	2
Batı Karadeniz	14	2
Doğu Karadeniz	7	3
Kuzeydoğu Anadolu	2	0
Ortadoğu Anadolu	7	0
Güneydoğu Anadolu	24	3
Türkiye	575	256

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

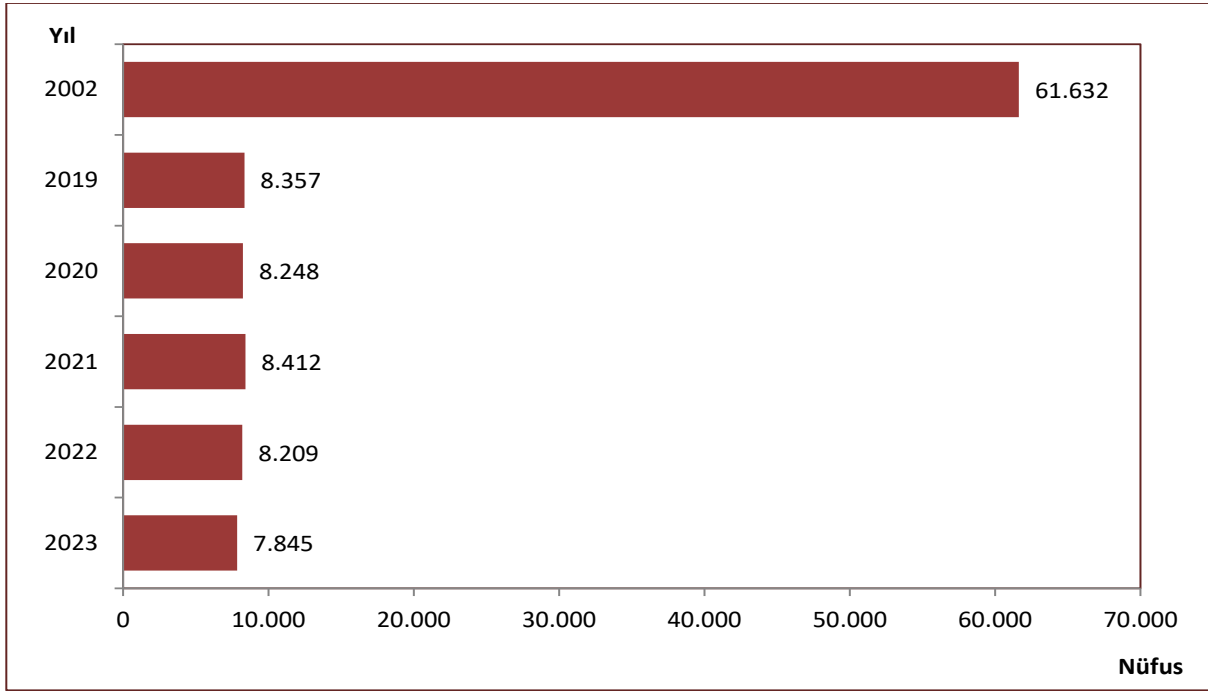
Tablo 7.16. Sektörlere Göre Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlar, 2023

	Sağlık Bakanlığı		Üniversite		Özel		Toplam	
	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit
Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	133	4.566	-	-	143	1.468	276	6.034
Diş Hastanesi	36	2.546	-	-	3	82	39	2.628
Diş Eğitim Hastanesi	5	434	73	7.499	-	-	78	7.933
Diş Polikliniği (Hastane)	832	3.337	11	122	202	497	1.045	3.956
Diş Polikliniği	-	-	-	-	4.426	18.802	4.426	18.802
Toplam	1.006	10.883	84	7.621	4.774	20.849	5.864	39.353

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

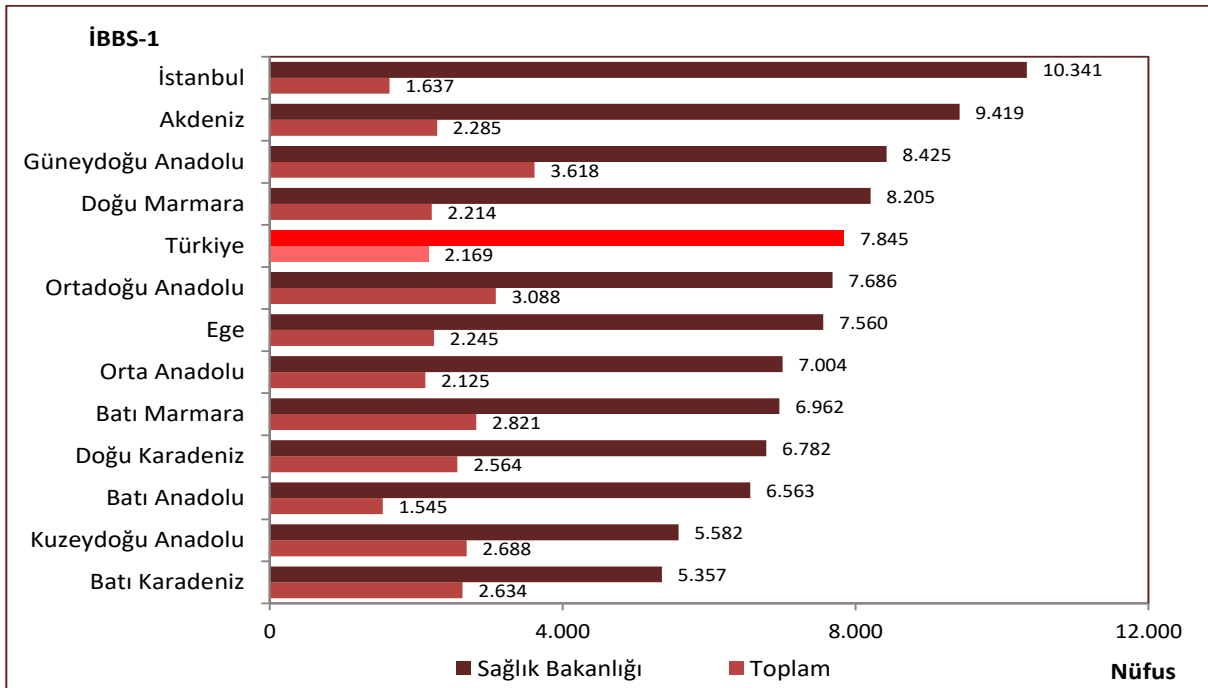
Not: Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi ve Hastanelere ait Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği ile Diş Tedavi Protez Merkezlerine ait veriler Diş Polikliniği (Hastane) içerisinde gösterilmiştir.

Şekil 7.21. Yıllara Göre Dış Ünite Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı

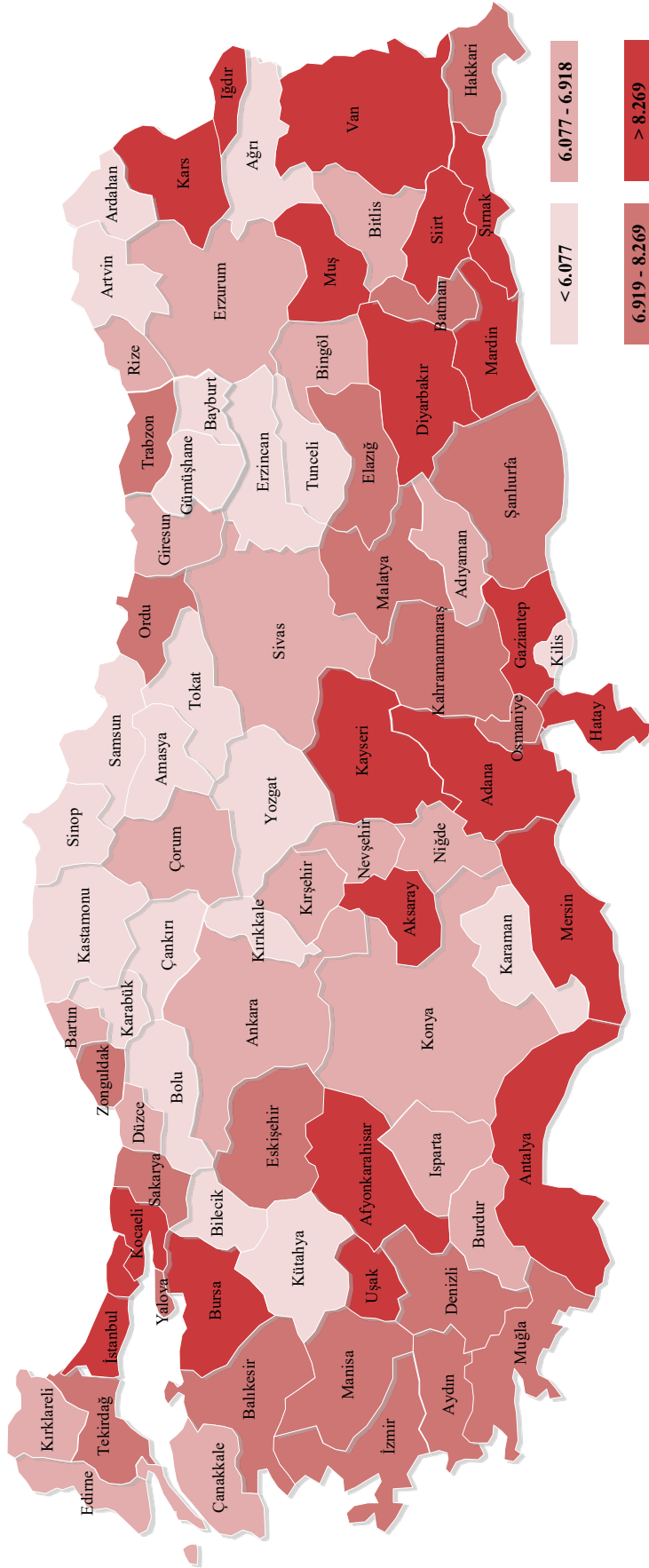
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 7.22. İBBS-1'e Göre Dış Ünite Başına Düşen Nüfus, Tüm Sektörler, Sağlık Bakanlığı, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 7.9. İllere Göre Diş Ünitisi Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 7.17. Sektörlere Göre 31.12.2023 Tarihinde Faal Olarak Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Veren Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Göstergeler

	Sağlık Bakanlığı		Üniversite		Özel		Toplam	
	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit	Kurum	Ünit
Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	133	4.566	-	-	140	1440	273	6.006
Diş Hastanesi	36	2.546	-	-	3	82	39	2.628
Diş Eğitim Hastanesi	5	434	76	7.627	-	-	81	8.061
Diş Polikliniği (Hastane)	810	3.310	11	122	202	497	1.023	3.929
Diş Polikliniği	-	-	-	-	4.472	18.527	4.472	18.527
Toplam	984	10.856	87	7.749	4.817	20.546	5.888	39.151

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi ve Hastanelere ait Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği ile Diş Tedavi Protez Merkezlerine ait veriler Diş Polikliniği (Hastane) içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 7.18. Yıllara Göre Birinci Basamak Kurum Sayıları, Sağlık Bakanlığı

	2002	2019	2020	2021	2022	2023
Sağlık Ocağı	5.055	-	-	-	-	-
Aile Hekimliği Birimi	-	26.476	26.594	26.928	27.762	28.054
Aile Sağlığı Merkezi	-	7.997	8.015	8.057	8.172	8.163
Toplum Sağlığı Merkezi (TSM)	-	778	779	778	774	973*
Sağlık Evi	2.899	5.078	5.027	4.983	4.958	4.909
Çocuk Ergen, Kadın ve Üreme Sağlığı Birimi (ÇEKÜS)	298	167	166	96	94	93**
Verem Savaş Dispanseri	277	174	173	173	173	173
Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi (KETEM)	84	178	175	336	364	381***
Halk Sağlığı Laboratuvarları	-	83	84	84	84	84

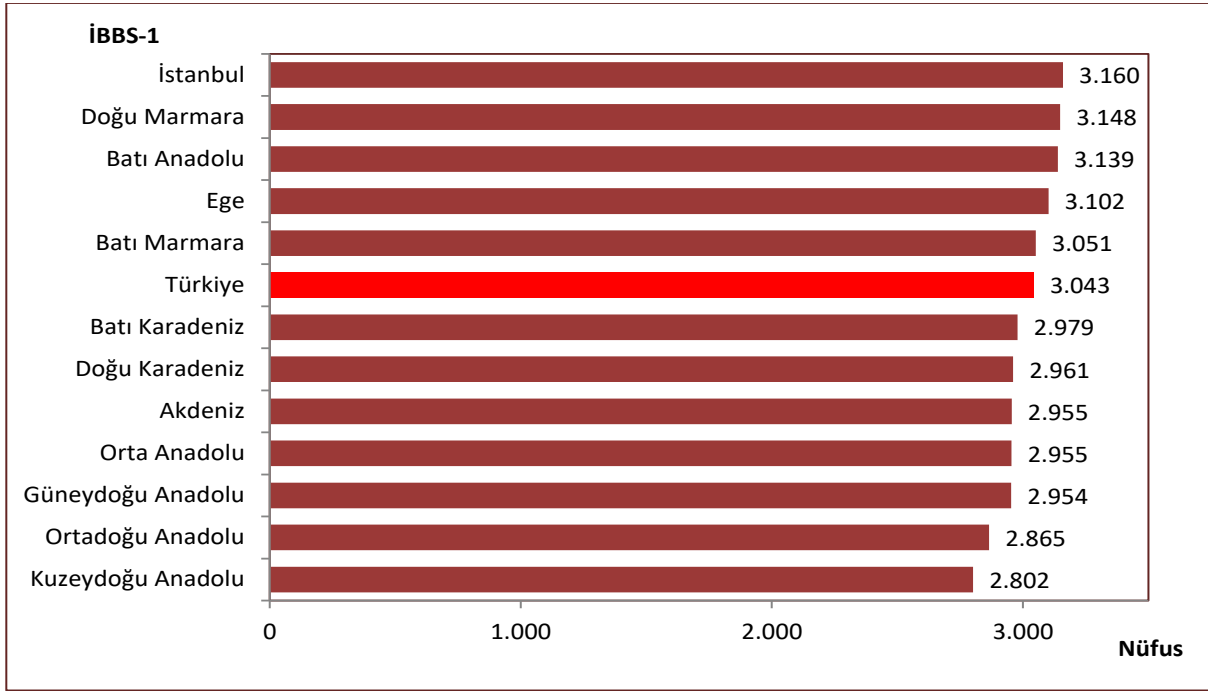
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Toplum Sağlığı Merkezi sayısına, nüfusu 30.000 ve üzeri olan ilçelerde aynı hizmeti veren 433 İlçe Sağlık Müdürlüğü de dahil edildi.

**Çekirdek Kaynak Yönetim Sisteminde (ÇKYS) kayıtlı 93 müstakil ÇEKÜS biriminin yanı sıra, Sağlıklı Hayat Merkezi (SHM) bünyesinde hizmet veren Kadın ve Üreme Sağlığı ile Çocuk ve Ergen Sağlığı Danışmanlık Hizmeti Birimleri olmak üzere toplam 376 birim daha bulunmaktadır.

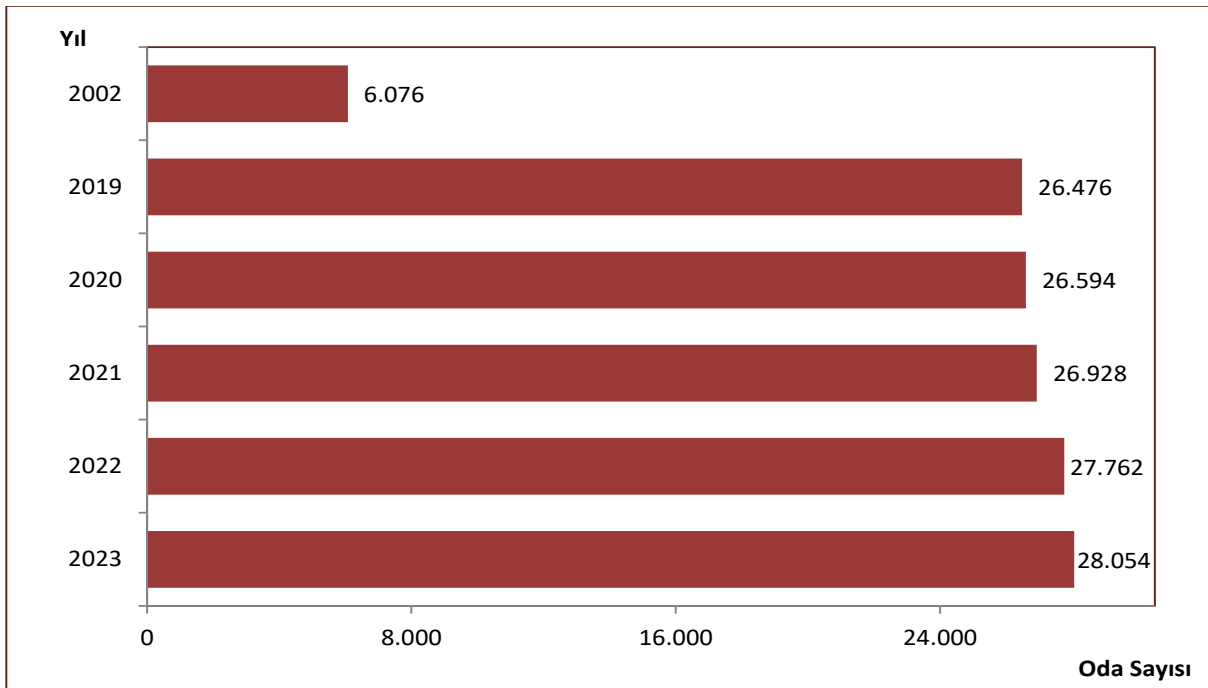
***KETEM sayısına, ÇKYS'de kayıtlı 88 sabit KETEM, mobil araçlarda hizmet veren 46 KETEM ve Sağlıklı Hayat Merkezlerinde (SHM) faaliyet gösteren 247 KETEM dahildir.

Şekil 7.23. İBBS-1'e Göre Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus, 2023

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 7.24. Yıllara Göre Aile Sağlığı Merkezi Muayene Oda Sayısı

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 7.19. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2023

İl Adı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	10.000 Kişiye Düşen Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Sayısı	Yoğun Bakım Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Oranı*	10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatak Sayısı	Aile Hekimliği Birimi Sayısı	Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus
Adana	32	7.075	31,2	4.502	1.573	81,8	6,9	762	2.979
Adıyaman	12	1.146	18,9	839	237	92,3	3,9	218	2.775
Afyonkarahisar	22	2.380	31,7	1.880	386	94,3	5,1	255	2.946
Ağrı	10	933	18,2	784	130	97,6	2,5	183	2.794
Amasya	7	875	25,8	545	127	72,9	3,7	118	2.877
Ankara	85	25.020	43,1	15.922	4.206	76,5	7,2	1.827	3.177
Antalya	46	7.545	28,0	5.455	1.444	89,4	5,4	889	3.033
Artvin	8	361	20,9	310	42	97,2	2,4	59	2.921
Aydın	25	3.595	30,9	2.081	616	69,9	5,3	377	3.081
Balıkesir	25	3.385	26,6	2.454	574	87,3	4,5	435	2.928
Bilecik	8	610	26,7	481	104	95,1	4,6	80	2.851
Bingöl	7	696	24,4	500	69	79,7	2,4	102	2.801
Bitlis	8	1.065	29,6	757	168	84,4	4,7	112	3.212
Bolu	11	1.380	42,5	1.004	216	86,3	6,7	115	2.824
Burdur	8	770	27,8	496	108	74,9	3,9	98	2.831
Bursa	44	8.490	26,4	5.912	1.616	86,0	5,0	1.023	3.142
Çanakkale	14	1.799	31,5	1.399	280	92,1	4,9	183	3.117
Çankırı	9	475	23,1	367	45	85,3	2,2	63	3.262
Çorum	16	1.704	32,3	1.315	268	91,6	5,1	189	2.796
Denizli	24	3.256	30,7	1.849	573	68,9	5,4	341	3.106
Diyarbakır	28	4.961	27,3	2.315	1.153	60,8	6,3	591	3.076
Edirne	12	1.946	46,3	1.045	262	62,1	6,2	138	3.043
Elazığ	13	3.153	52,2	1.871	540	71,6	8,9	212	2.851
Erzincan	10	665	27,3	554	92	96,7	3,8	82	2.968
Erzurum	20	3.694	49,3	2.739	506	85,9	6,7	276	2.717
Eskişehir	15	3.625	39,6	2.594	623	86,4	6,8	293	3.124
Gaziantep	34	8.905	41,1	5.188	1.978	74,9	9,1	820	2.639
Giresun	18	1.800	39,0	1.380	302	92,1	6,5	158	2.922
Gümüşhane	6	325	21,9	258	47	92,8	3,2	47	3.160
Hakkari	5	494	17,2	364	80	87,9	2,8	89	3.232
Hatay	24	5.026	32,5	3.631	909	88,2	5,9	528	2.925
Isparta	15	2.123	47,2	1.500	468	90,6	10,4	163	2.759
Mersin	27	5.198	26,8	4.094	1.025	98,1	5,3	628	3.087
İstanbul	231	46.872	29,9	31.250	9.205	83,0	5,9	4.955	3.160
İzmir	64	14.547	32,5	8.884	2.637	74,6	5,9	1.393	3.216
Kars	8	798	28,7	597	112	87,0	4,0	99	2.811
Kastamonu	21	1.184	30,4	795	114	74,3	2,9	123	3.163
Kayseri	27	4.838	33,5	3.205	875	80,9	6,1	493	2.932
Kırklareli	10	1.016	26,9	817	188	98,7	5,0	127	2.970
Kırşehir	6	600	24,3	515	82	99,4	3,3	84	2.943
Kocaeli	30	5.446	25,9	4.127	1.091	94,8	5,2	651	3.230

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Yoğun bakım yatakları dahil değildir.

Tablo 7.19. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2023 – Devamı

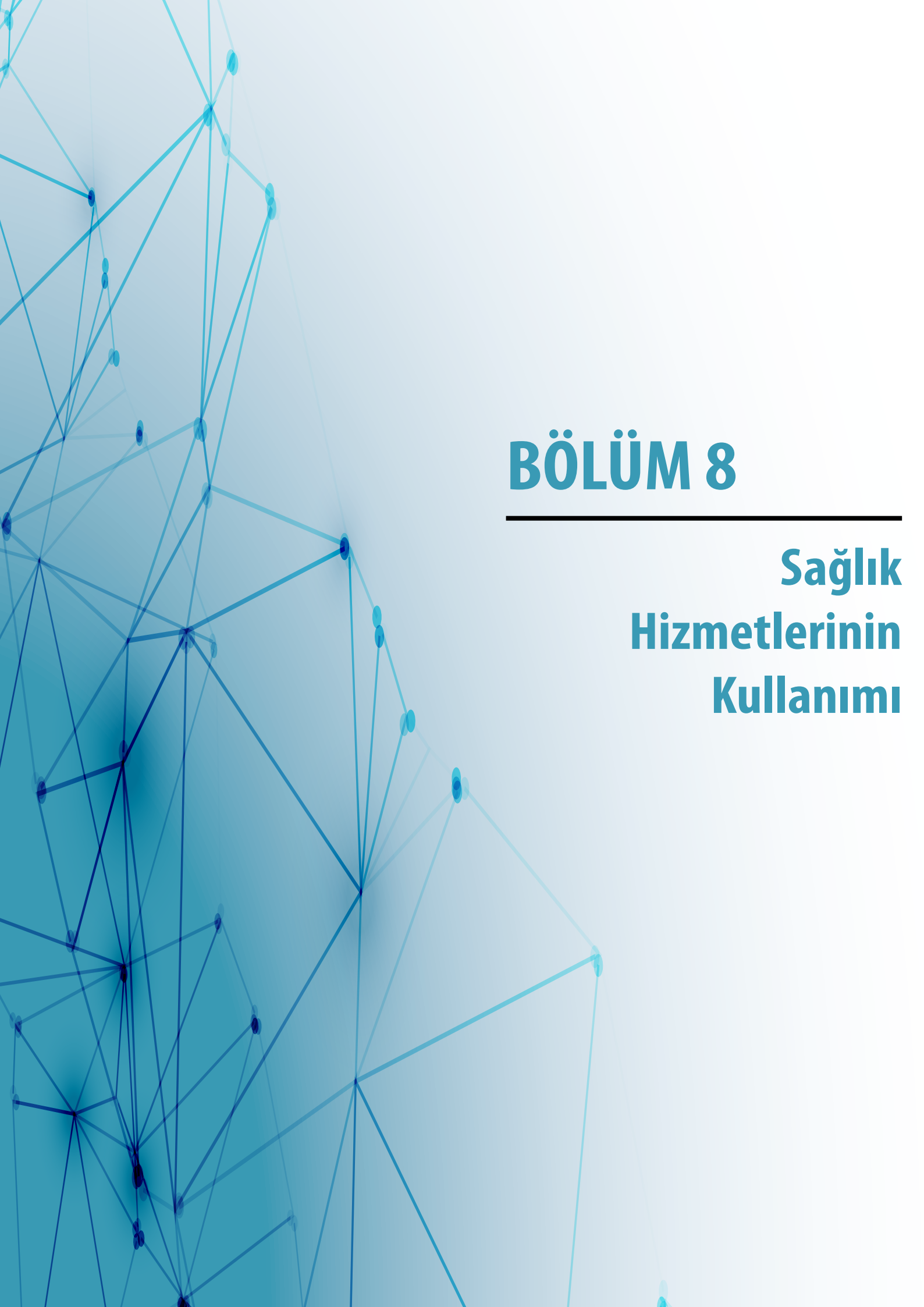
İl Adı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	10.000 Kişiye Düşen Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Sayısı	Yoğun Bakım Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Oranı*	10.000 Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatak Sayısı	Aile Hekimliği Birimi Sayısı	Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus
Konya	48	8.787	37,9	6.000	1.585	83,3	6,8	748	3.102
Kütahya	14	1.981	34,4	1.313	243	75,5	4,2	205	2.808
Malatya	20	3.505	47,2	2.261	656	79,4	8,8	289	2.570
Manisa	29	4.737	32,1	3.267	943	86,1	6,4	486	3.036
Kahramanmaraş	17	3.034	27,2	1.769	733	76,9	6,6	406	2.750
Mardin	12	1.746	19,6	1.017	323	71,5	3,6	308	2.886
Muğla	24	2.537	23,8	1.857	361	85,3	3,4	333	3.203
Muş	7	755	18,9	582	104	89,4	2,6	130	3.076
Nevşehir	10	857	27,1	711	142	99,4	4,5	109	2.899
Niğde	8	918	24,3	607	137	77,7	3,6	129	2.923
Ordu	18	2.304	29,7	1.424	373	73,7	4,8	264	2.939
Rize	11	1.121	32,0	880	131	88,9	3,7	106	3.307
Sakarya	19	2.447	22,3	1.859	440	92,6	4,0	332	3.308
Samsun	25	5.293	38,4	3.857	891	87,6	6,5	454	3.034
Siirt	8	783	22,5	642	124	97,4	3,6	108	3.217
Sinop	7	660	28,7	504	116	92,6	5,0	70	3.282
Sivas	20	2.930	45,0	1.928	418	76,8	6,4	213	3.054
Tekirdağ	20	3.232	27,7	2.233	728	89,2	6,2	365	3.197
Tokat	15	2.242	36,9	1.826	299	94,0	4,9	206	2.946
Trabzon	22	3.309	40,1	2.208	464	77,6	5,6	289	2.852
Tunceli	6	150	16,8	127	23	100,0	2,6	31	2.881
Şanlıurfa	20	4.264	19,3	2.576	1.179	83,5	5,3	699	3.167
Uşak	7	1.142	30,3	976	161	99,5	4,3	139	2.712
Van	15	3.074	27,3	2.321	623	94,7	5,5	395	2.855
Yozgat	15	1.230	29,2	1.018	153	94,5	3,6	145	2.901
Zonguldak	12	2.313	39,1	1.366	344	69,4	5,8	201	2.943
Aksaray	11	1.116	25,5	844	193	91,4	4,4	146	3.003
Bayburt	3	205	23,8	162	33	94,2	3,8	33	2.607
Karaman	6	654	24,8	523	130	99,8	4,9	97	2.721
Kırıkkale	7	1.254	43,9	690	157	62,9	5,5	96	2.977
Batman	12	1.815	28,0	1.232	435	89,3	6,7	215	3.010
Şırnak	7	740	13,0	537	109	85,1	1,9	178	3.206
Bartın	4	507	24,5	198	120	51,2	5,8	76	2.727
Ardahan	4	210	22,6	184	26	100,0	2,8	36	2.578
Iğdır	4	325	15,5	238	59	89,5	2,8	66	3.178
Yalova	7	791	26,0	589	202	100,0	6,6	95	3.208
Karabük	6	751	29,4	576	131	92,9	5,1	88	2.900
Kilis	2	430	27,7	274	80	78,3	5,2	49	3.167
Osmaniye	10	1.753	31,4	1.241	358	89,0	6,4	198	2.816
Düzce	9	916	22,3	605	168	80,9	4,1	142	2.886
Türkiye	1.566	266.594	31,2	179.597	48.966	82,5	5,7	28.054	3.043

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Yoğun bakım yatakları dahil değildir.

Bölüm 7 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ 31.12.2023 tarihinde faal olan hastanelere ilişkin iki tablo hariç (Tablo 7.5 ve Tablo 7.17) tüm sektörlerdeki sağlık kurumlarının altyapısına ilişkin tablo ve şekillerde yıl içerisinde aktif olarak hizmet veren (kapananlar dahil) kurumlar ve altyapıları hesaplamalara dahil edildi.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4'lü Likert ölçek kullanıldı ve ölçek aralıkları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan Harita 7.1, Harita 7.2, Harita 7.3, Harita 7.4, Harita 7.6 ve Harita 7.7 oluşturulurken illere ait değerler ondalıklı kısım tek hane olacak şekilde, Harita 7.5, Harita 7.8 ve Harita 7.9 için illere ait değerler en yakın tam sayıya yuvarlanarak alındı. Likert ölçekler oluşturulurken bu sayılar dikkate alındı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ TÜİK geçmişe dönük nüfus verilerini revize edebileceğinden bölüm içerisinde yer alan geçmiş yıllara ait verilerde farklılık görülebilir.
- ☑ 25/05/2018 tarihinde yayımlanan “Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimler Yönetmeliği” ile Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması (AÇSAP) Merkezinin ismi Çocuk, Ergen, Kadın ve Üreme Sağlığı (ÇEKÜS) Birimi olarak değiştirildi.
- ☑ Halk Sağlığı Genel Müdürlüğüne bağlı 1. basamak sağlık hizmeti veren E2 - E3 Entegre İlçe Devlet Hastaneleri, 01.02.2023 tarihi itibarıyla Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğüne devredilerek İlçe Devlet Hastanesi statüsünde 2. basamak sağlık hizmeti vermeye başladığından geriye dönük olarak verilerde revizyon yapıldı.
- ☑ Hastane ve yatak sayılarının belirtildiği tablo ve şekillerde 2012-2015 döneminde; Sağlık Bakanlığı, üniversite ve özel sektör dışında kalan Milli Savunma Bakanlığı hastaneleri, belediye hastaneleri ve diğer kamu kuruluşlarına ait hastaneler “Diğer” olarak tanımlandı.
- ☑ Milli Savunma Bakanlığının (MSB) verileri 2012 yılı öncesinde sadece hastane ve yatak sayısı olarak kullanılmış olup tablo ve şekillerde “Diğer” sektör içerisine dahil edildi. 2012-2015 dönemi için tüm göstergelere dahil edilmiş olup karşılaştırılabilir olması açısından hastane ve yatak sayısı dışında kalan göstergelere ait veriler Özel Sektör içerisinde gösterildi.
- ☑ 2002 yılı SSK hastanelerine ait veriler, karşılaştırılabilir olması için Sağlık Bakanlığına dahildir.
- ☑ **Hastane yatağı:** Hastaların 24 saatten fazla bakım ve tedavilerinin sağlanması amacıyla yatırıldığı, hasta odalarında ya da hastalara devamlı tıbbi bakım hizmeti verilen birimlere yerleştirilen yataklara verilen addır. Hasta yatağı sayısına; yoğun bakım, prematüre ve yenidoğan ünitesindeki yataklar (kuvöz, açık bebek yatağı), yanık merkezi ve yanık odalarındaki yataklar, nitelikli yataklar dahil edildi.
- ☑ **Nitelikli yatak:** 1 veya 2 yataklı, tuvaletli ve duşlu olma şartlarını sağlayan odalardaki yataklardır. Bu sayılar toplam yatak sayısına dahildir.
- ☑ Uluslararası karşılaştırmalarda, ülkelere ait cihaz sayısı ayaktan ve yatarak tedavi veren sağlık kurumlarına ait olup Türkiye verisi hastanelerdeki cihaz sayısını içermektedir.
- ☑ Aile Sağlığı Merkezi muayene oda sayısı verisi 2002 yılı için Sağlık Ocaklarına, 2019-2023 yılları için Aile Sağlığı Merkezlerine aittir.

BÖLÜM 8

Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı

Tablo 8.1. Yıllara ve Kurum Türlerine Göre Toplam Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler

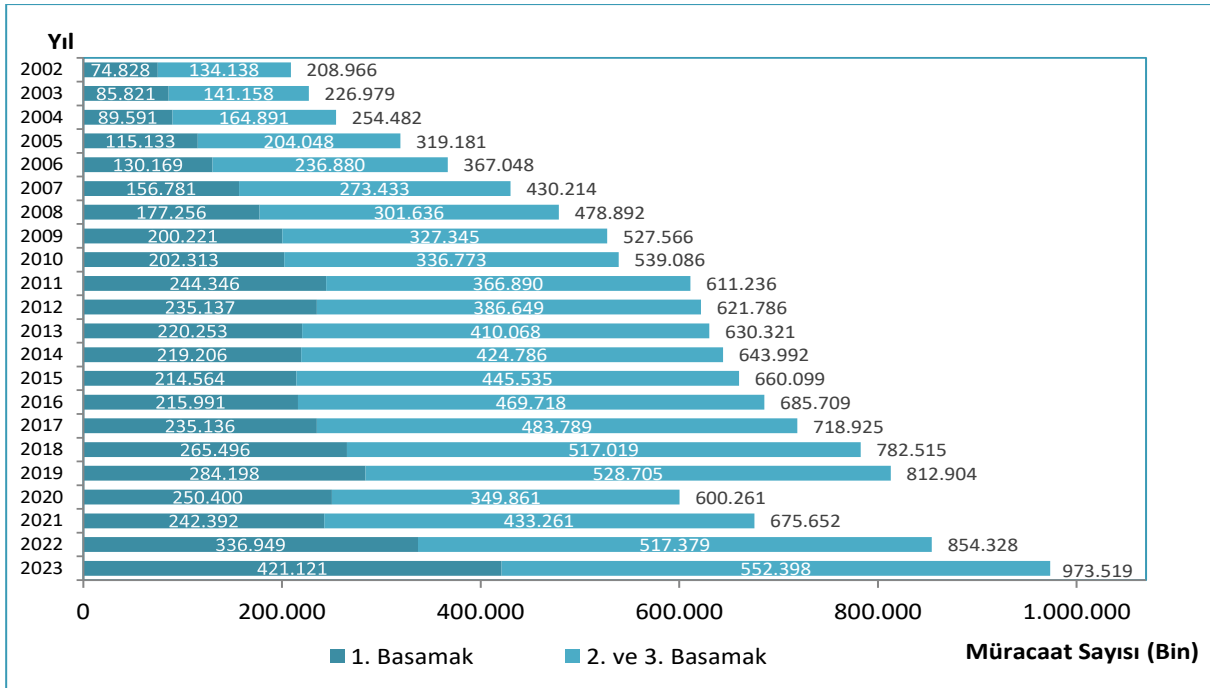
	2002	2019	2020	2021	2022	2023
Sağlık Ocağı	69.103.517	-	-	-	-	-
Aile Hekimliği	-	278.043.149	247.273.830	239.053.780	332.907.540	416.806.846
Verem Savaş Dispanseri	2.012.458	1.256.364	769.343	788.679	792.725	801.314
ÇEKÜS Birimi*	2.980.481	309.984	153.890	123.859	206.640	219.162
TSM'ler Tarafından Yapılan Diğer Muayeneler*	-	3.959.746	1.767.606	1.826.891	2.267.019	2.511.557
Özel Poliklinikler	731.132	629.221	435.764	598.356	774.934	782.357
Birinci Basamak Toplamı	74.827.588	284.198.464	250.400.433	242.391.565	336.948.858	421.121.236
Özel Tıp Merkezleri	9.824.802	18.298.592	14.527.627	15.672.466	17.248.270	14.872.035
Hastaneler	124.313.659	510.406.566	335.333.071	417.588.159	500.131.196	537.525.816
Sağlık Bakanlığı	109.793.128	391.526.250	242.701.322	308.173.929	379.606.795	424.550.715
Üniversite	8.823.361	46.211.148	31.725.506	40.102.992	45.746.680	45.534.172
Özel	5.697.170	72.669.168	60.906.243	69.311.238	74.777.721	67.440.929
2. ve 3. Basamak Toplamı	134.138.461	528.705.158	349.860.698	433.260.625	517.379.466	552.397.851
Genel Toplam	208.966.049	812.903.622	600.261.131	675.652.190	854.328.324	973.519.087

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Danışmanlık hizmeti başvuruları, hekime müracaat sayısına dahil edilmedi.

Not: Diş hekimine yapılan müracaatlar dahil değildir.

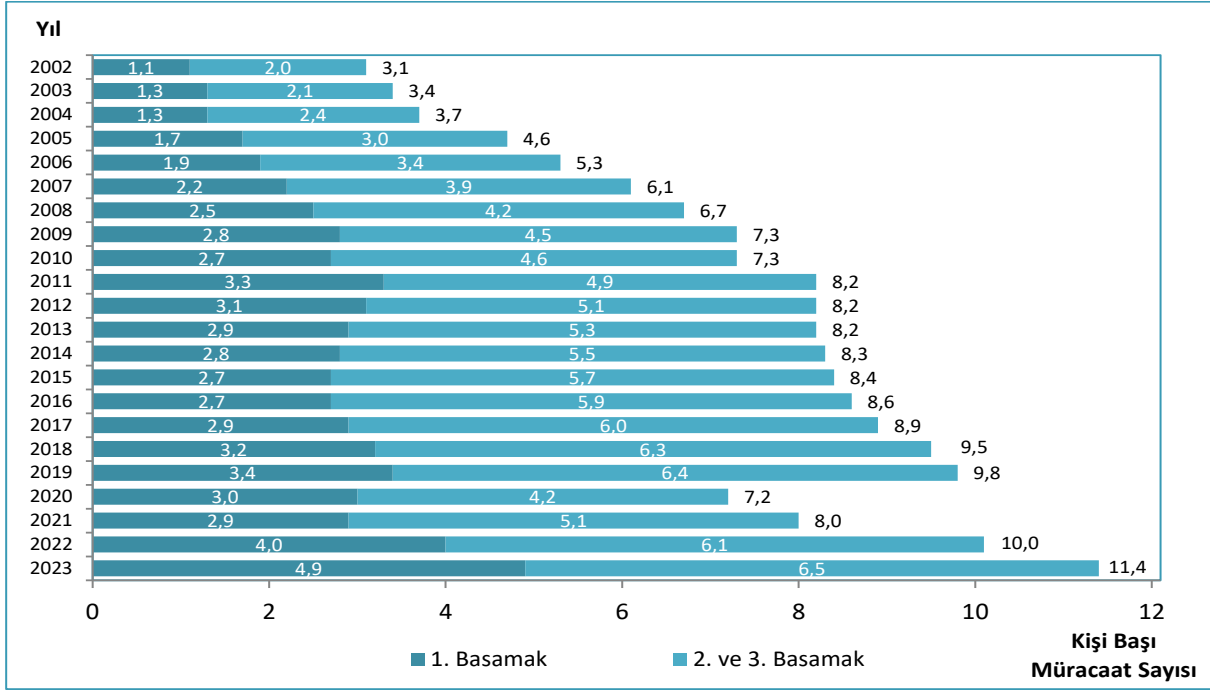
Şekil 8.1. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, (Bin)

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğüne bağlı 1. basamak sağlık hizmeti veren E2 - E3 Entegre İlçe Devlet Hastaneleri, 01.02.2023 tarihi itibarıyla Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğüne devredilerek İlçe Devlet Hastanesi statüsünde 2. basamak sağlık hizmeti vermeye başladığından geriye dönük olarak verilerde revizyon yapıldı.

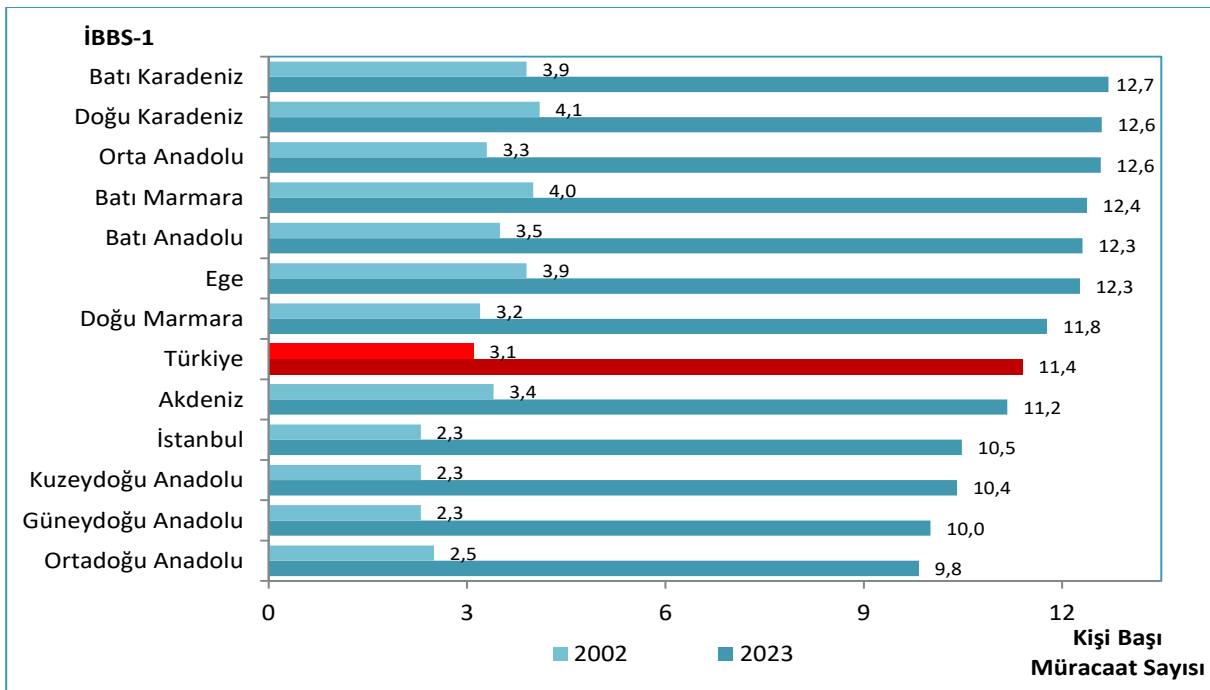
Şekil 8.2. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

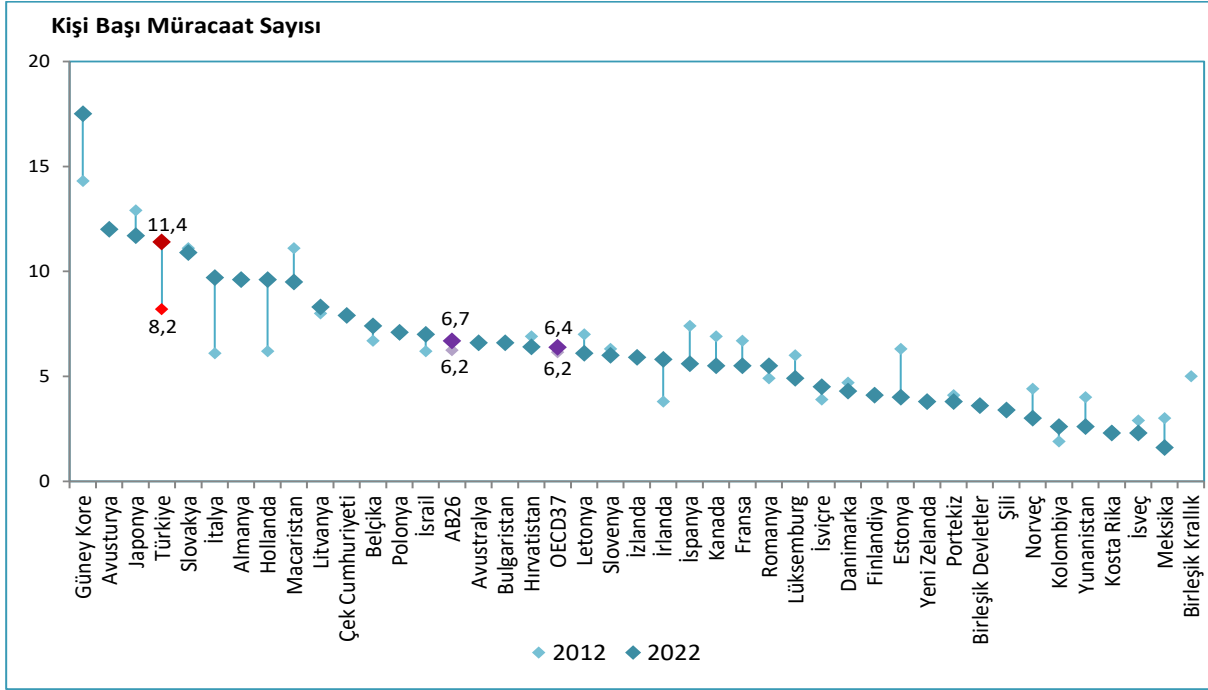
Not: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğüne bağlı 1. basamak sağlık hizmeti veren E2 - E3 Entegre İlçe Devlet Hastaneleri, 01.02.2023 tarihi itibarıyla Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğüne devredilerek İlçe Devlet Hastanesi statüsünde 2. basamak sağlık hizmeti vermeye başladığından geriye dönük olarak verilerde revizyon yapıldı.

Şekil 8.3. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

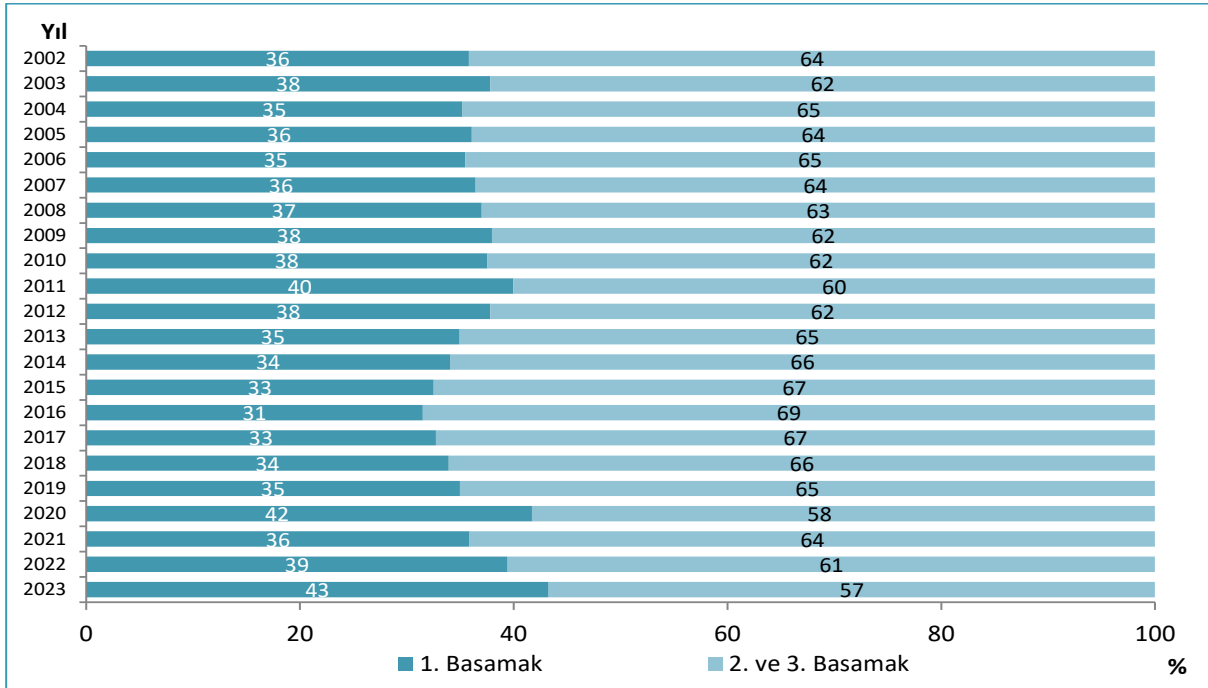
Şekil 8.4. Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2012, 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verileri 2012 ve 2023 yıllarına aittir. Ülke verileri 2012 ve 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

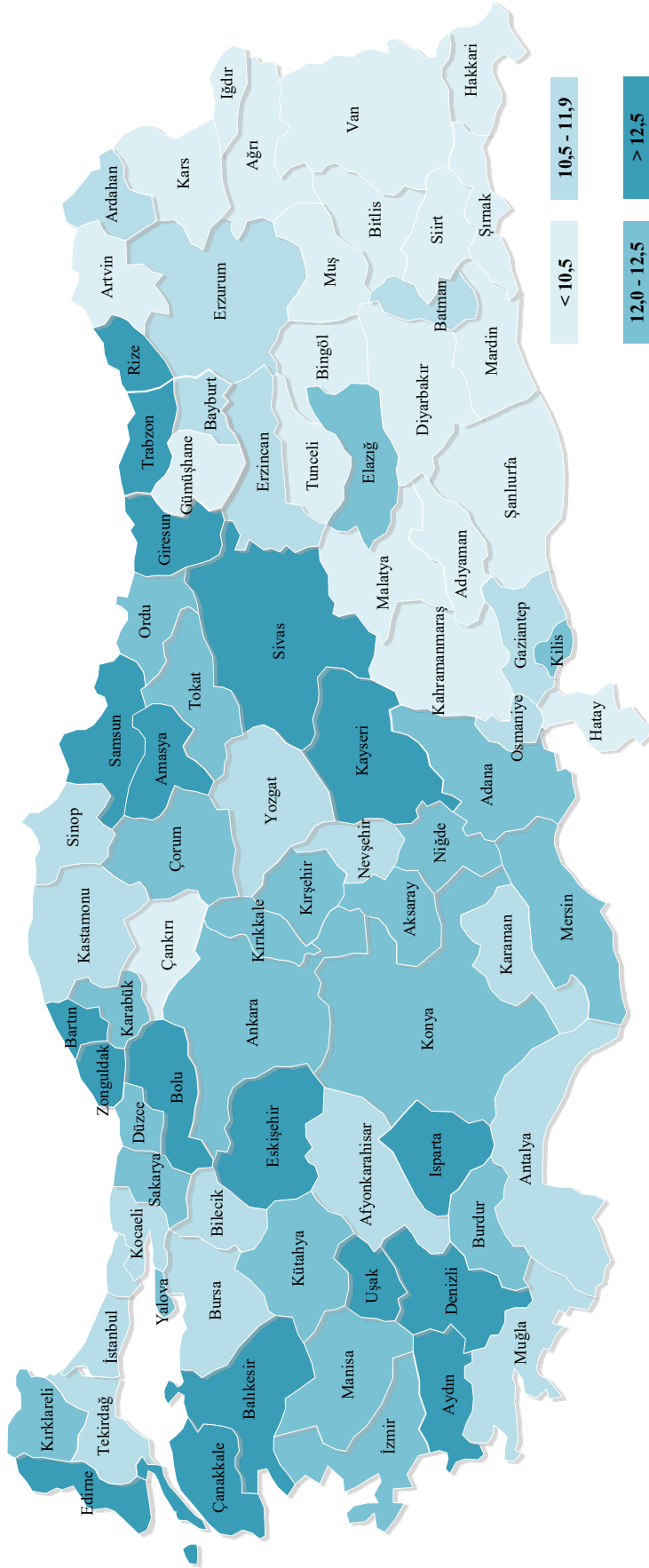
Şekil 8.5. Yıllara ve Hizmet Kapsamına Göre Hekime Müracaat Sayısının Oranı, (%), Tüm Sektörler

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

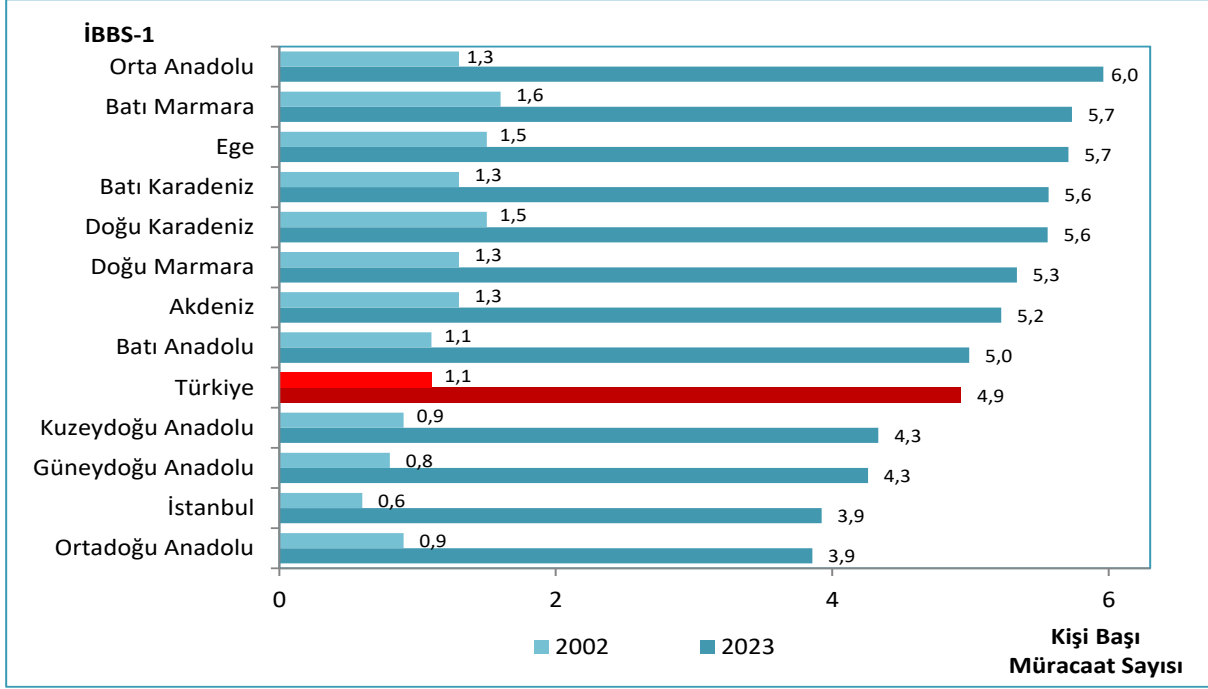
Not: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğüne bağlı 1. basamak sağlık hizmeti veren E2 - E3 Entegre İlçe Devlet Hastaneleri, 01.02.2023 tarihi itibarıyla Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğüne devredilerek İlçe Devlet Hastanesi statüsünde 2. basamak sağlık hizmeti vermeye başladığından geriye dönük olarak verilerde revizyon yapıldı.

Harita 8.1. İllere Göre Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2023

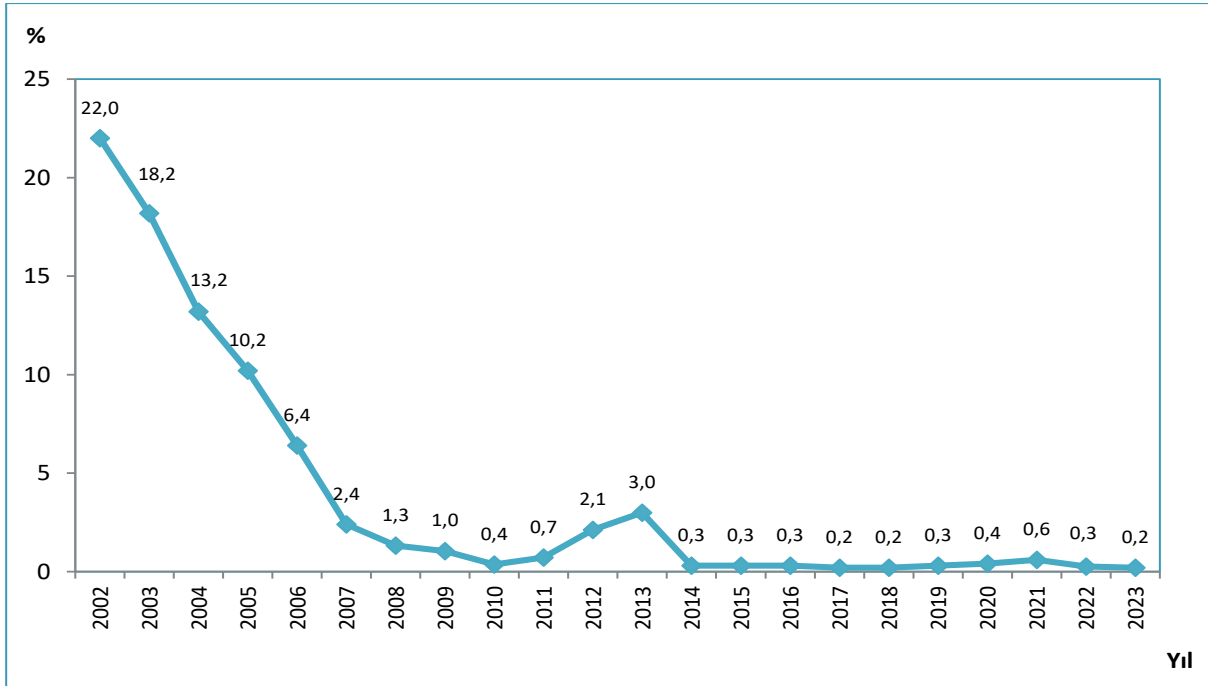
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.6. İBBS-1'e Göre Birinci Basamak Kuruluşlarında Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023

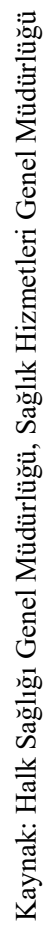
Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.7. Yıllara Göre Aile Hekimliği Birimi Sevk Hızı, (%), Sağlık Bakanlığı

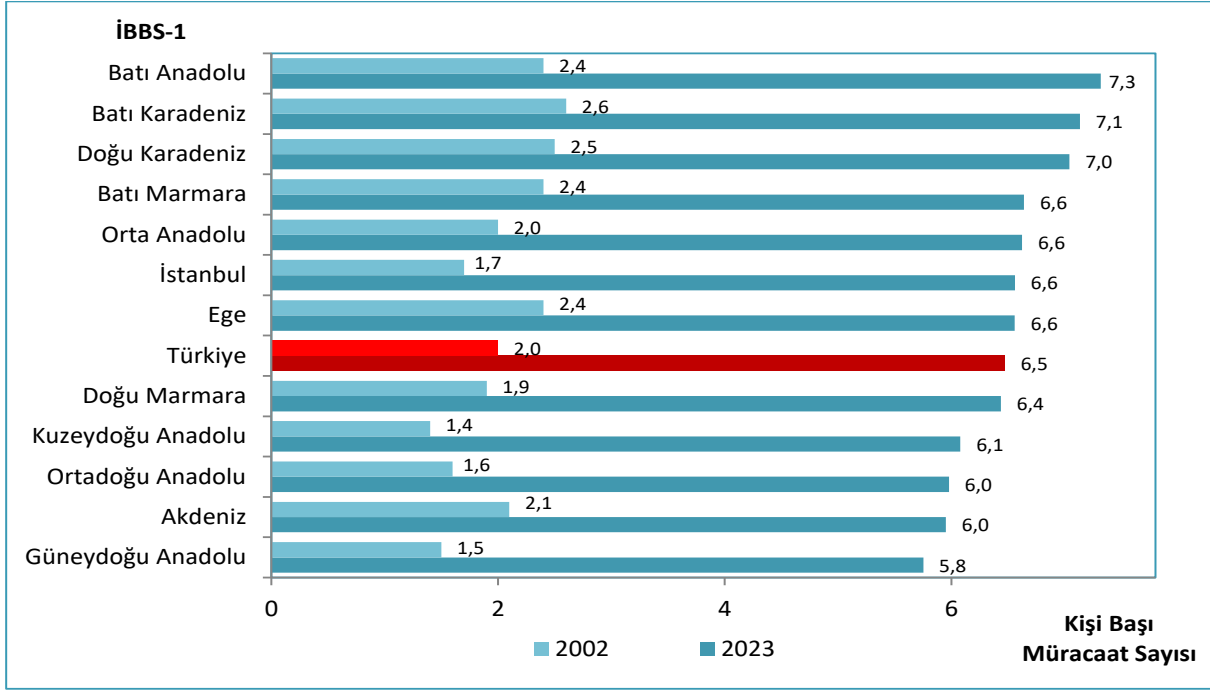

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

163

Şekil 8.8. İBBS-1'e Göre İkinci ve Üçüncü Basamak Sağlık Kurumlarında Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023

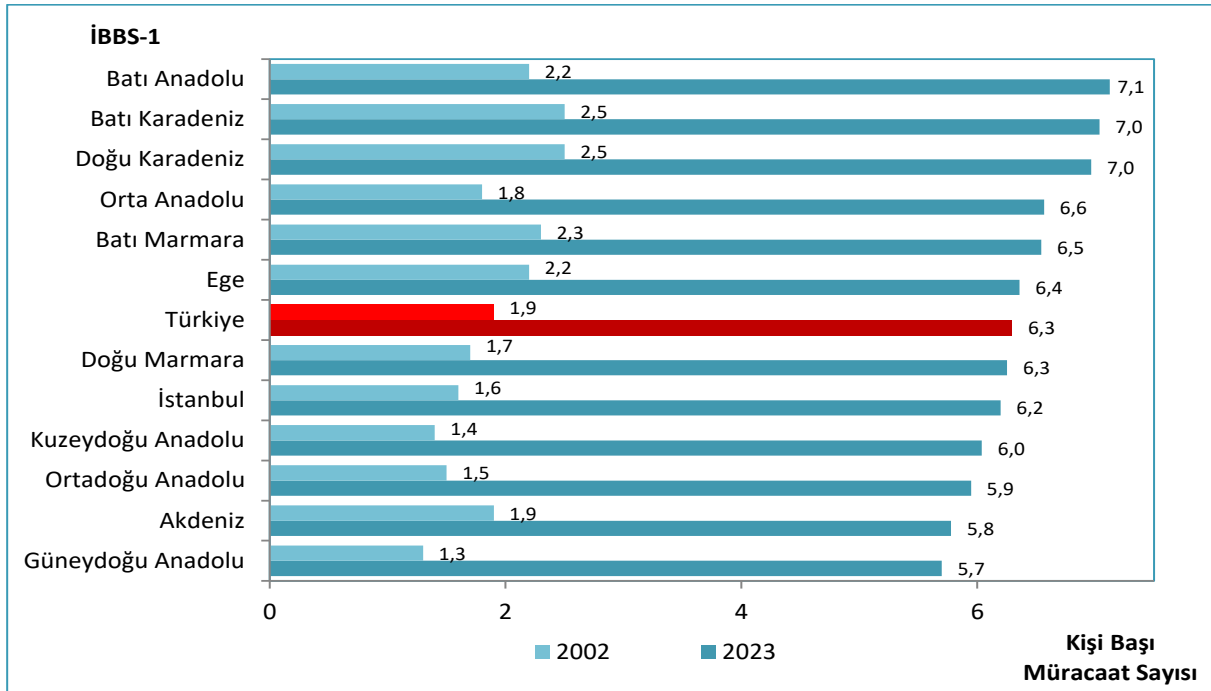
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.2. Yıllara ve Sektörlere Göre Kişi Başı Hastanelere Müracaat Sayısı

	2002	2019	2020	2021	2022	2023
Sağlık Bakanlığı	1,7	4,7	2,9	3,6	4,5	5,0
Üniversite	0,1	0,6	0,4	0,5	0,5	0,5
Özel	0,1	0,9	0,7	0,8	0,9	0,8
Toplam	1,9	6,1	4,0	4,9	5,9	6,3

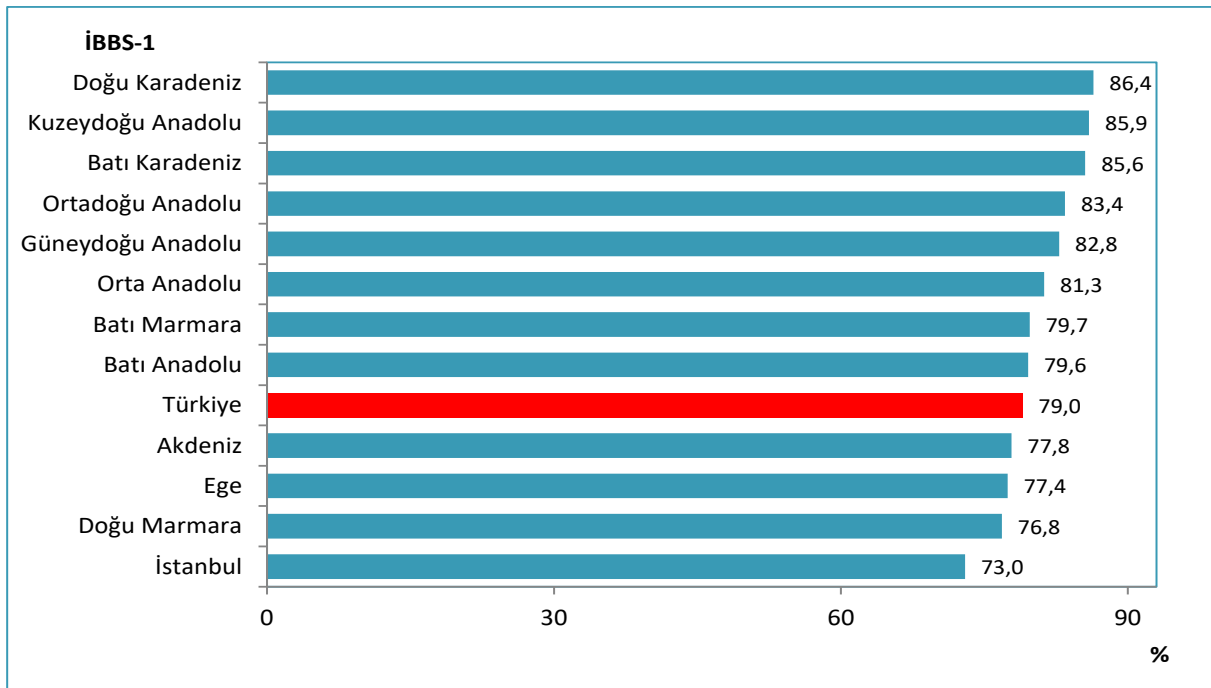
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.9. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Hastanelere Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023

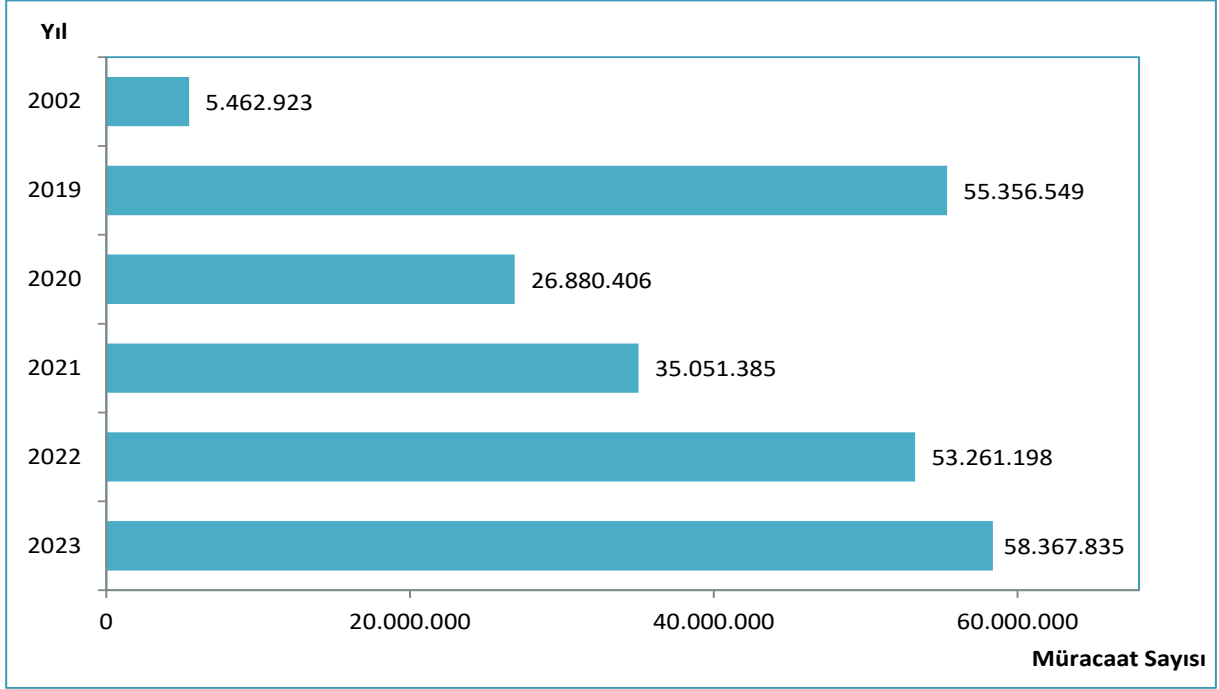
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.10. İBBS-1'e Göre Sağlık Bakanlığı Hastanelerine Müracaatların Tüm Sektörlerdeki Hastanelere Müracaatlar İçindeki Oranı, (%), 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

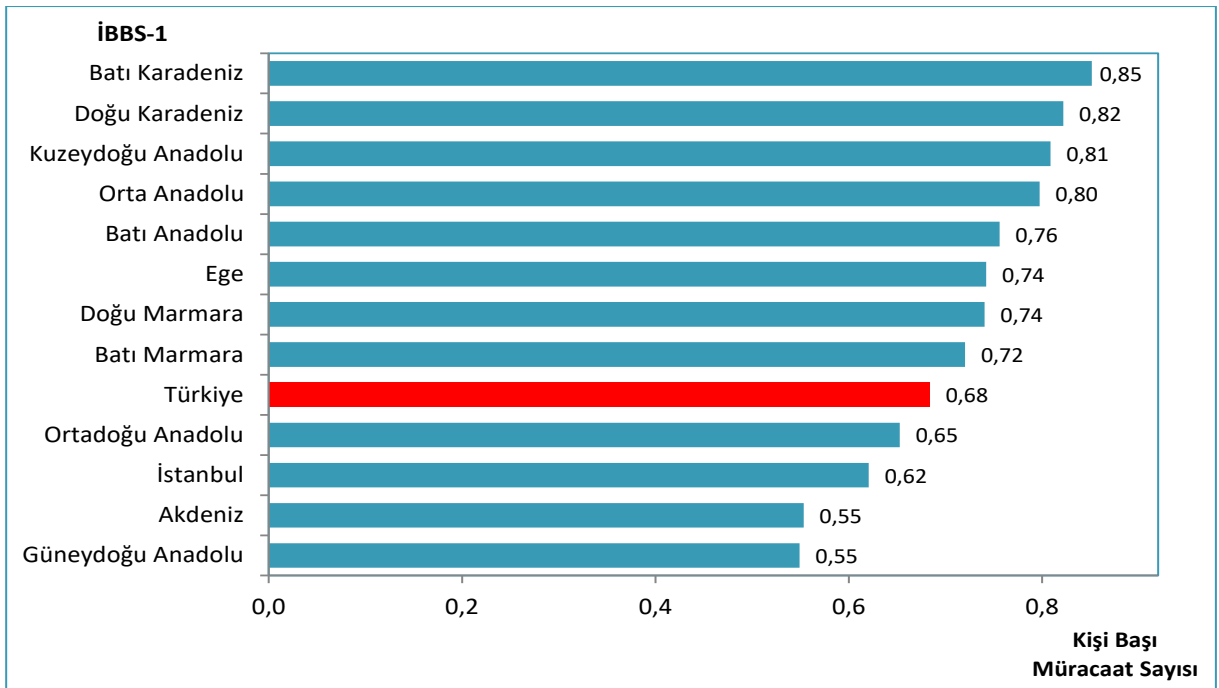
Şekil 8.11. Yıllara Göre Diş Hekimine Yapılan Müracaat Sayıları, Tüm Sektörler

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2002 yılı verisi sadece Sağlık Bakanlığına aittir.

Şekil 8.12. İBBS-1'e Göre Kişi Başı Diş Hekimine Müracaat Sayısı, Tüm Sektörler, 2023

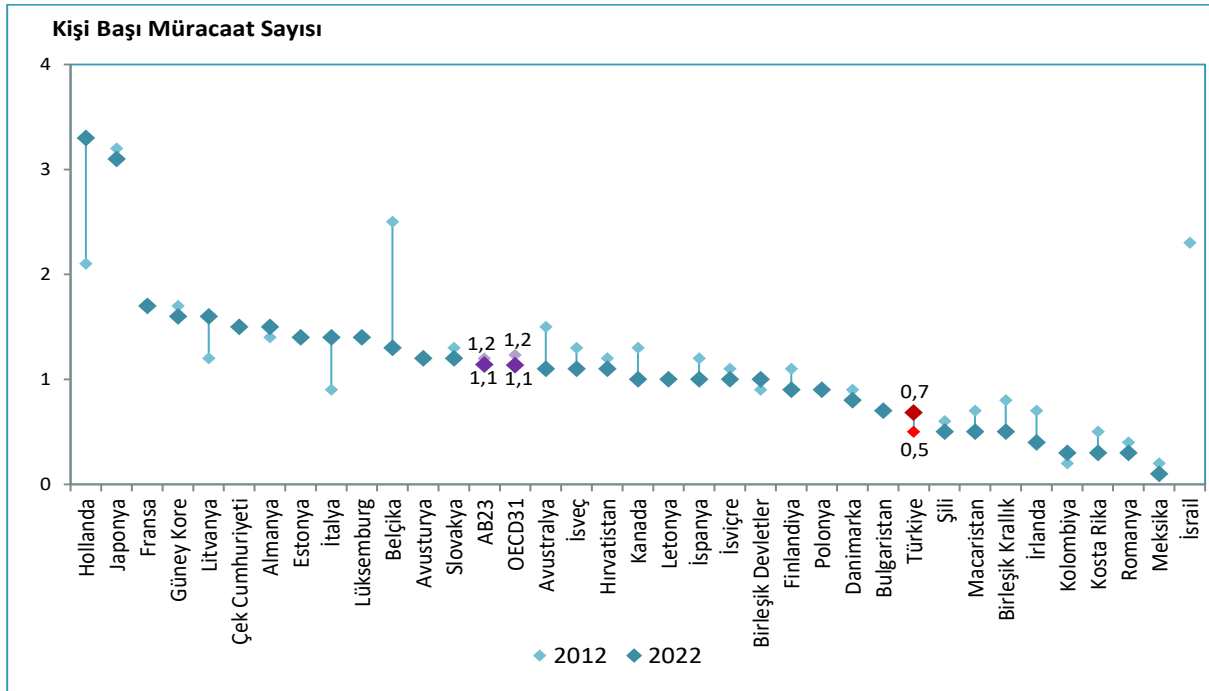

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.13. Kişi Başı Dış Hekimine Müracaat Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2012, 2022

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verileri 2012 ve 2023 yıllarına aittir. Ülke verileri 2012 ve 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Tablo 8.3. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Sayısı

	2002	2019	2020	2021	2022	2023
Sağlık Bakanlığı	4.169.779	7.742.707	5.517.337	6.110.494	7.167.463	7.691.800
Üniversite	781.990	2.072.720	1.546.362	1.859.399	2.044.982	1.989.553
Özel	556.494	3.990.922	3.556.818	3.815.599	4.068.175	3.710.081
Toplam	5.508.263	13.806.349	10.620.517	11.785.492	13.280.620	13.391.434

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.4. İBBS-1'e Göre Sağlık Bakanlığı Hastanelerinde Yatan Hastaların Sayısı ve Toplam Yatan Hasta Sayısı İçindeki Oranı, (%), 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Toplam	Sağlık Bakanlığı Oranı (%)
Kuzeydoğu Anadolu	216.269	317.847	68,0
Doğu Karadeniz	356.049	524.766	67,8
Batı Karadeniz	541.539	828.796	65,3
Ortadoğu Anadolu	405.171	635.087	63,8
Orta Anadolu	439.593	703.474	62,5
Güneydoğu Anadolu	812.952	1.343.530	60,5
Batı Anadolu	867.738	1.467.060	59,1
Türkiye	7.691.800	13.391.434	57,4
Doğu Marmara	744.265	1.304.514	57,1
Ege	975.500	1.743.239	56,0
Akdeniz	923.530	1.675.865	55,1
Batı Marmara	324.709	612.900	53,0
İstanbul	1.084.485	2.234.356	48,5

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.5. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Ameliyat Sayıları

	2002	2019	2020	2021	2022	2023
Sağlık Bakanlığı	1.072.417	2.796.484	1.613.841	2.191.281	2.997.651	3.342.804
Üniversite	307.108	948.936	708.994	939.861	1.077.013	1.114.775
Özel	218.837	1.478.395	1.399.383	1.572.952	1.698.385	1.534.759
Toplam	1.598.362	5.223.815	3.722.218	4.704.094	5.773.049	5.992.338

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.6. Sektörlere ve Ameliyat Gruplarına Göre Ameliyat Sayıları ve Dağılımı, (%), 2023

	A		B		C		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sağlık Bakanlığı	384.950	45,5	1.261.148	58,5	1.696.706	56,7	3.342.804	55,8
Üniversite	259.380	30,7	399.762	18,5	455.633	15,2	1.114.775	18,6
Özel	201.490	23,8	495.801	23,0	837.468	28,0	1.534.759	25,6
Toplam	845.820	100	2.156.711	100	2.989.807	100	5.992.338	100

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.7. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre 1.000 Kişiye Düşen Ameliyat Sayıları, 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Anadolu	52,0	24,1	15,7	91,8
Ege	40,1	15,3	19,6	74,9
İstanbul	37,3	6,8	28,4	72,5
Doğu Karadeniz	49,1	9,9	11,2	70,3
Türkiye	39,2	13,1	18,0	70,2
Akdeniz	37,5	15,0	16,9	69,4
Batı Karadeniz	44,0	12,3	12,8	69,1
Doğu Marmara	37,4	10,1	20,4	67,9
Batı Marmara	37,2	13,0	14,7	65,0
Orta Anadolu	37,4	14,7	12,2	64,2
Kuzeydoğu Anadolu	38,6	19,6	4,8	63,1
Ortadoğu Anadolu	34,3	18,3	5,8	58,4
Güneydoğu Anadolu	31,7	8,4	16,3	56,4

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.8. İBBS-1'e ve Ameliyat Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Ameliyat Sayıları, 2023

İBBS-1	A	B	C	Toplam
Batı Anadolu	14,9	31,4	45,5	91,8
Ege	10,3	29,3	35,3	74,9
İstanbul	10,9	27,5	34,0	72,5
Doğu Karadeniz	8,7	26,8	34,7	70,3
Türkiye	9,9	25,3	35,0	70,2
Akdeniz	9,9	24,7	34,8	69,4
Batı Karadeniz	7,6	27,3	34,3	69,1
Doğu Marmara	11,1	23,4	33,3	67,9
Batı Marmara	8,4	24,8	31,7	65,0
Orta Anadolu	7,8	21,6	34,8	64,2
Kuzeydoğu Anadolu	6,5	23,4	33,1	63,1
Ortadoğu Anadolu	13,6	19,1	25,7	58,4
Güneydoğu Anadolu	4,5	16,9	34,9	56,4

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.9. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Ameliyat Sayısının Hastane Müracaat Sayısına Oranı, (%), 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Anadolu	0,9	2,9	2,5	1,3
Akdeniz	0,8	2,9	2,2	1,2
Ege	0,8	2,3	2,5	1,2
İstanbul	0,8	1,5	2,3	1,2
Türkiye	0,8	2,4	2,3	1,1
Doğu Marmara	0,8	2,2	2,1	1,1
Kuzeydoğu Anadolu	0,7	3,3	1,9	1,0
Doğu Karadeniz	0,8	3,1	1,8	1,0
Batı Marmara	0,7	2,2	2,0	1,0
Güneydoğu Anadolu	0,7	2,6	2,5	1,0
Ortadoğu Anadolu	0,7	2,7	1,9	1,0
Batı Karadeniz	0,7	2,8	2,2	1,0
Orta Anadolu	0,7	2,4	2,0	1,0

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.10. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatılan Gün Sayısı

	2002	2019	2020	2021	2022	2023
Sağlık Bakanlığı	23.770.910	35.229.409	28.641.582	30.370.013	33.434.089	35.953.868
Üniversite	6.713.945	10.935.287	8.839.894	9.971.722	10.715.296	10.412.638
Özel	1.730.661	11.336.841	10.686.986	11.400.432	11.459.996	10.228.346
Toplam	32.215.516	57.501.537	48.168.462	51.742.167	55.609.381	56.594.852

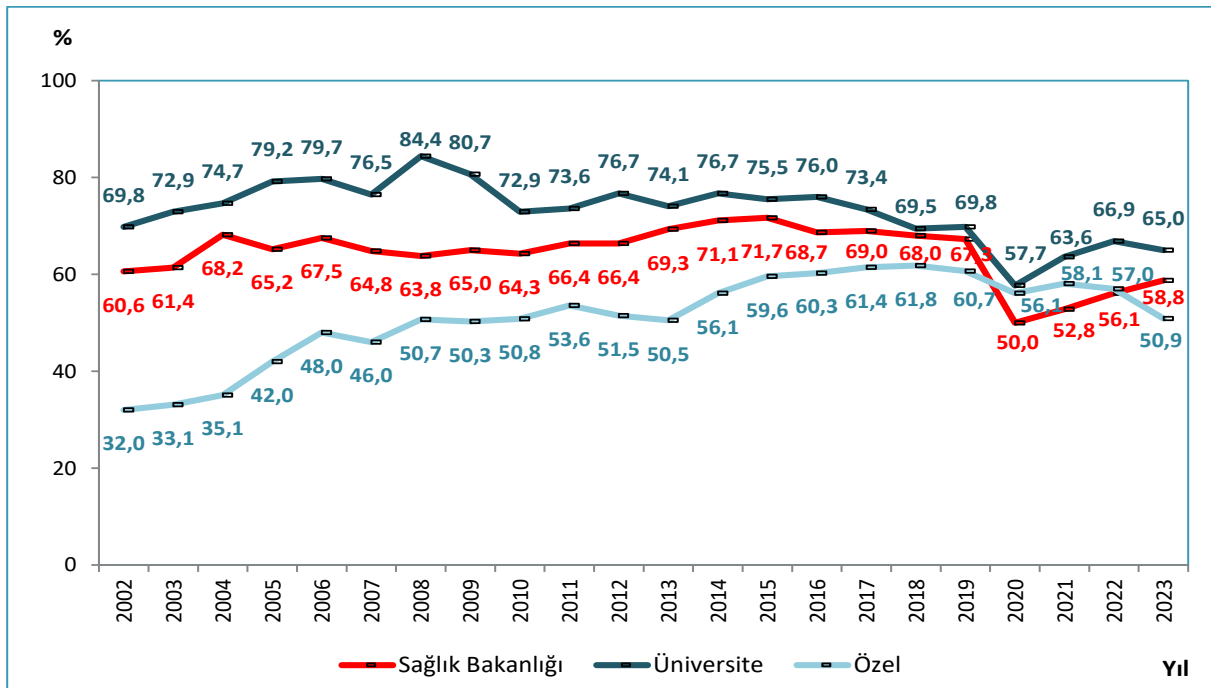
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.11. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatılan Gün Sayısı, Sağlık Bakanlığı

İBBS-1	2019	2020	2021	2022	2023
Kuzeydoğu Anadolu	925.009	794.021	787.829	839.108	878.625
Doğu Karadeniz	1.635.099	1.224.149	1.265.054	1.389.189	1.527.187
Batı Marmara	1.710.701	1.261.414	1.301.791	1.429.907	1.565.460
Ortadoğu Anadolu	1.604.379	1.238.498	1.292.507	1.480.142	1.568.127
Orta Anadolu	1.713.997	1.387.365	1.523.187	1.718.522	1.949.794
Batı Karadeniz	2.578.487	1.999.970	2.078.034	2.287.455	2.502.036
Güneydoğu Anadolu	3.189.167	2.615.307	2.663.314	3.024.807	2.805.335
Doğu Marmara	3.601.247	3.148.507	3.265.924	3.513.955	3.801.146
Akdeniz	4.487.463	3.366.733	3.562.370	3.886.283	3.826.853
Ege	4.782.204	3.470.915	3.503.569	3.962.471	4.459.937
Batı Anadolu	3.836.014	3.366.852	3.635.198	4.058.846	4.902.269
İstanbul	5.165.642	4.767.851	5.491.236	5.843.404	6.167.099
Türkiye	35.229.409	28.641.582	30.370.013	33.434.089	35.953.868

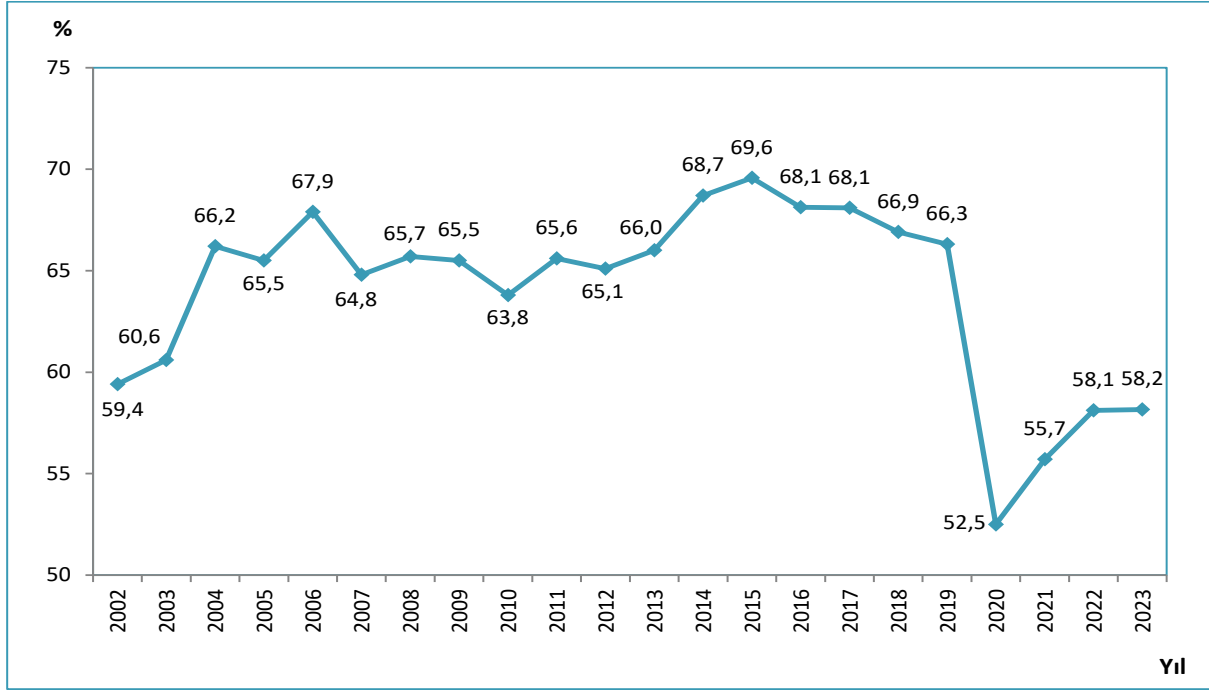
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.14. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, (%)

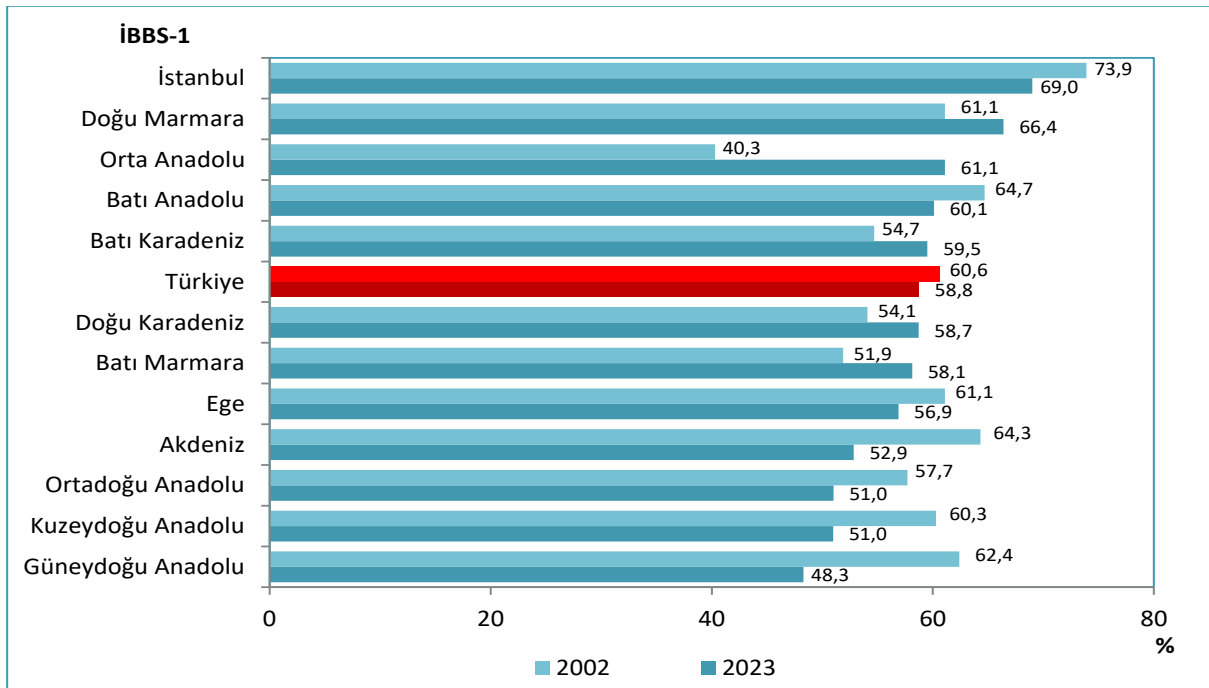
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.15. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Tüm Sektörler, (%)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.16. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatak Doluluk Oranı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2002, 2023

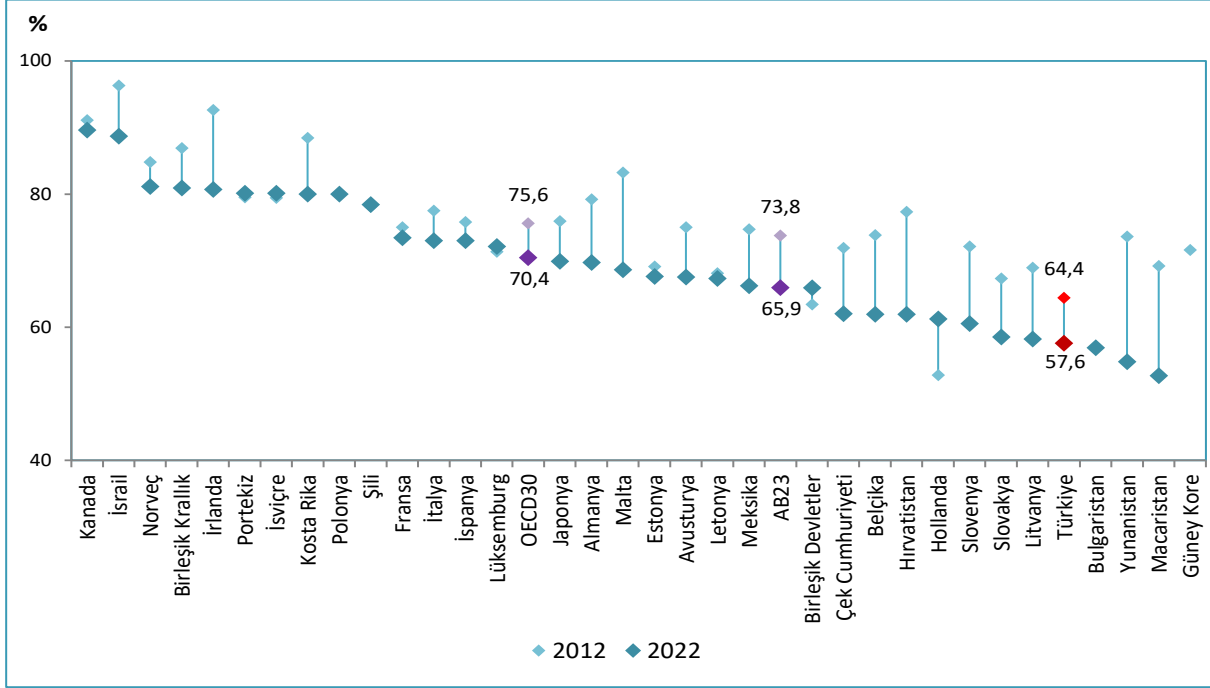

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

174

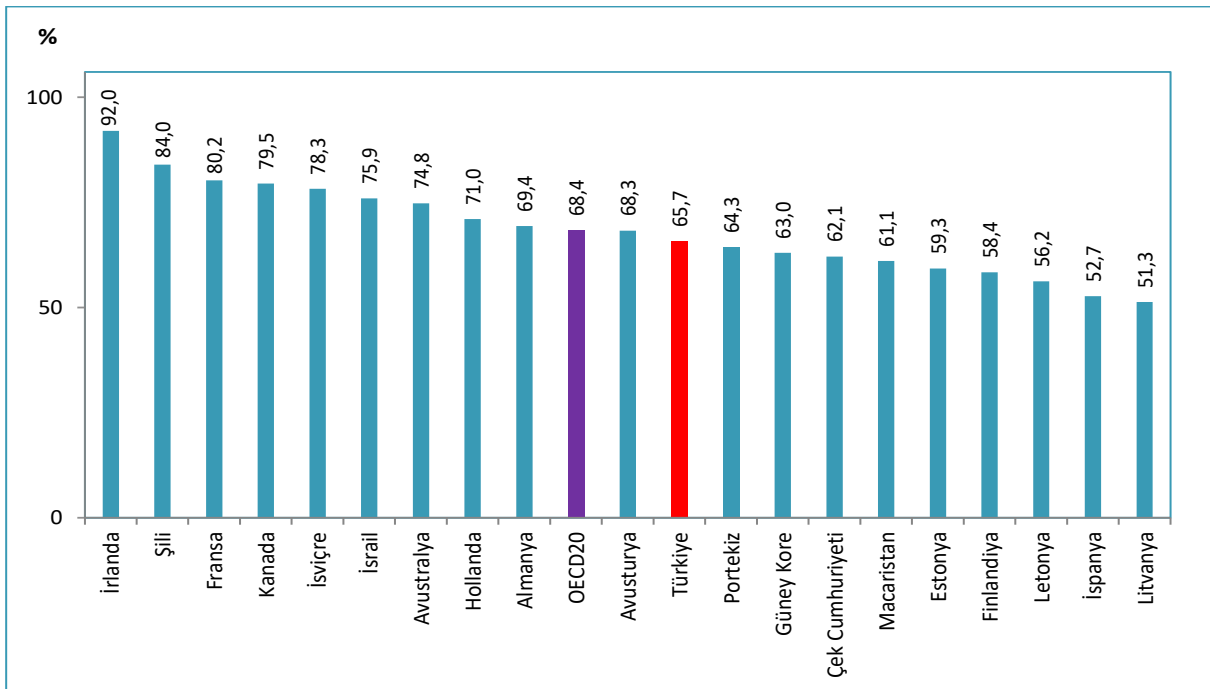
Şekil 8.17. Hastanelerde Akut Yatak Doluluk Oranlarının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2012, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verileri 2012 ve 2023 yıllarına aittir. Ülke verileri 2012 ve 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

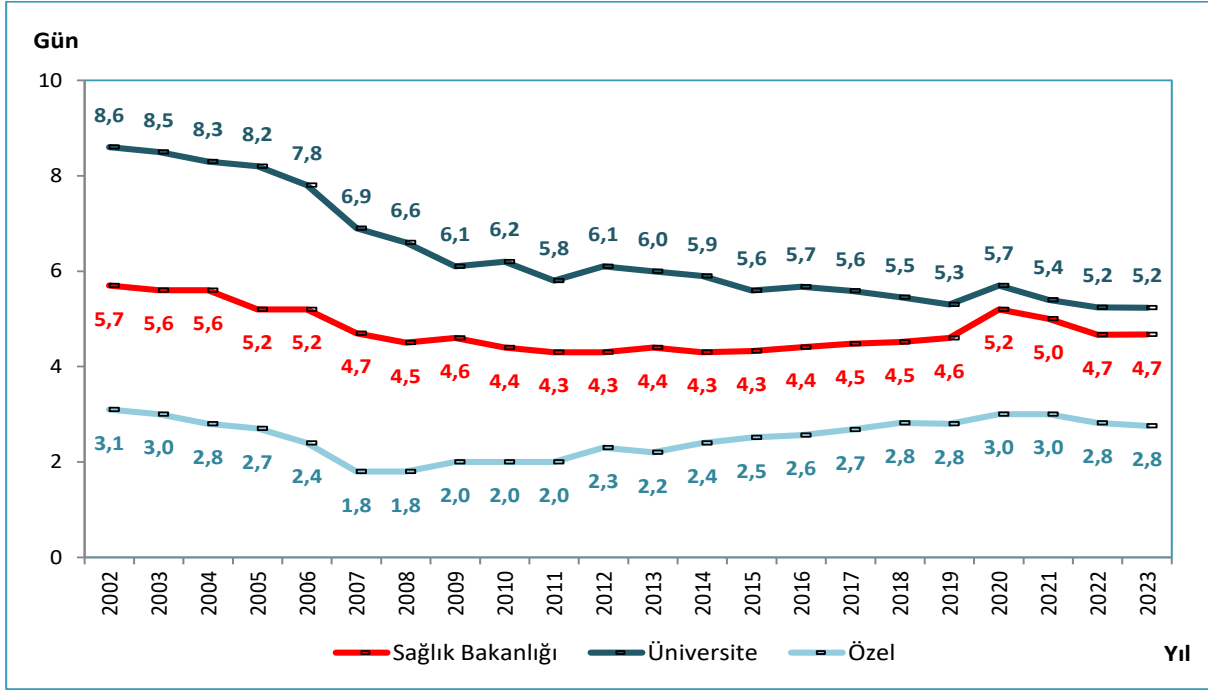
Şekil 8.18. Erişkin Yoğun Bakım Yatak Doluluk Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024

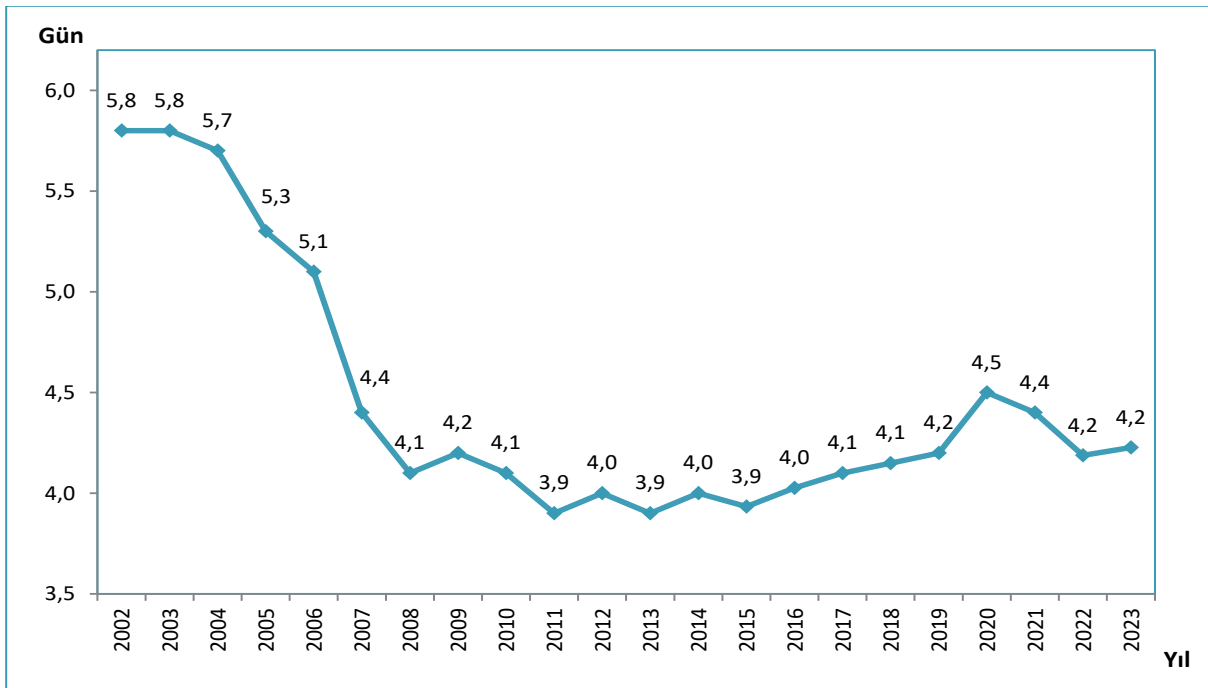
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 8.19. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, (Gün)

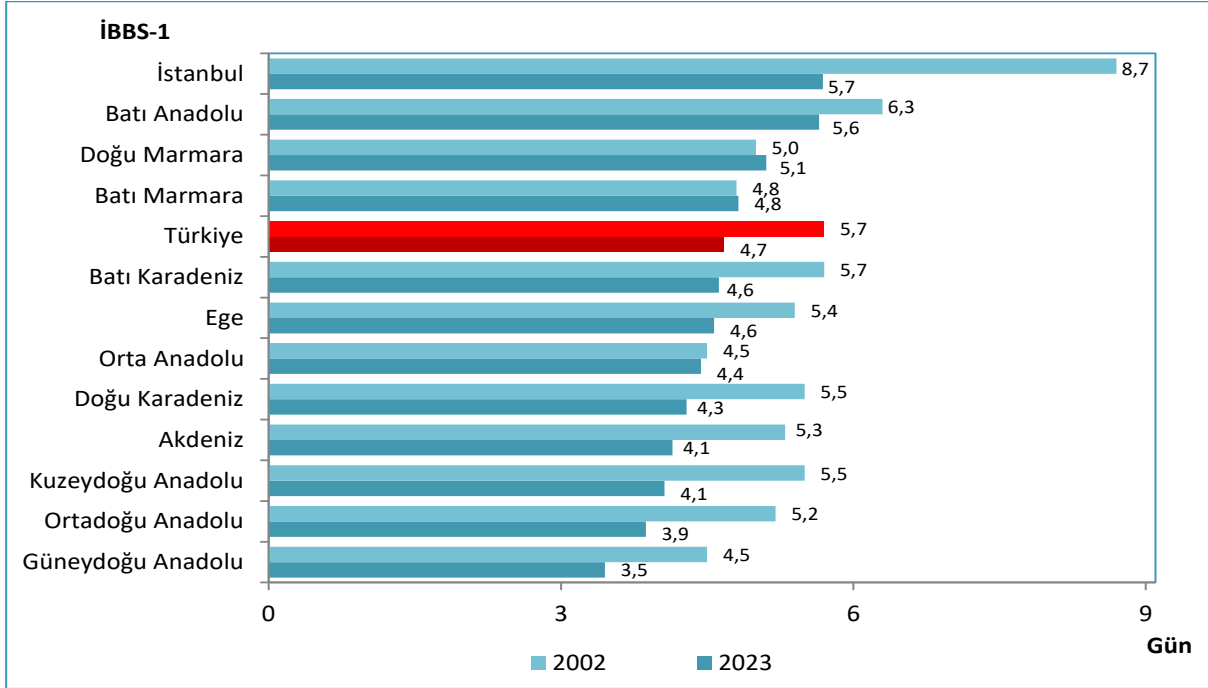
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.20. Yıllara Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Tüm Sektörler, (Gün)

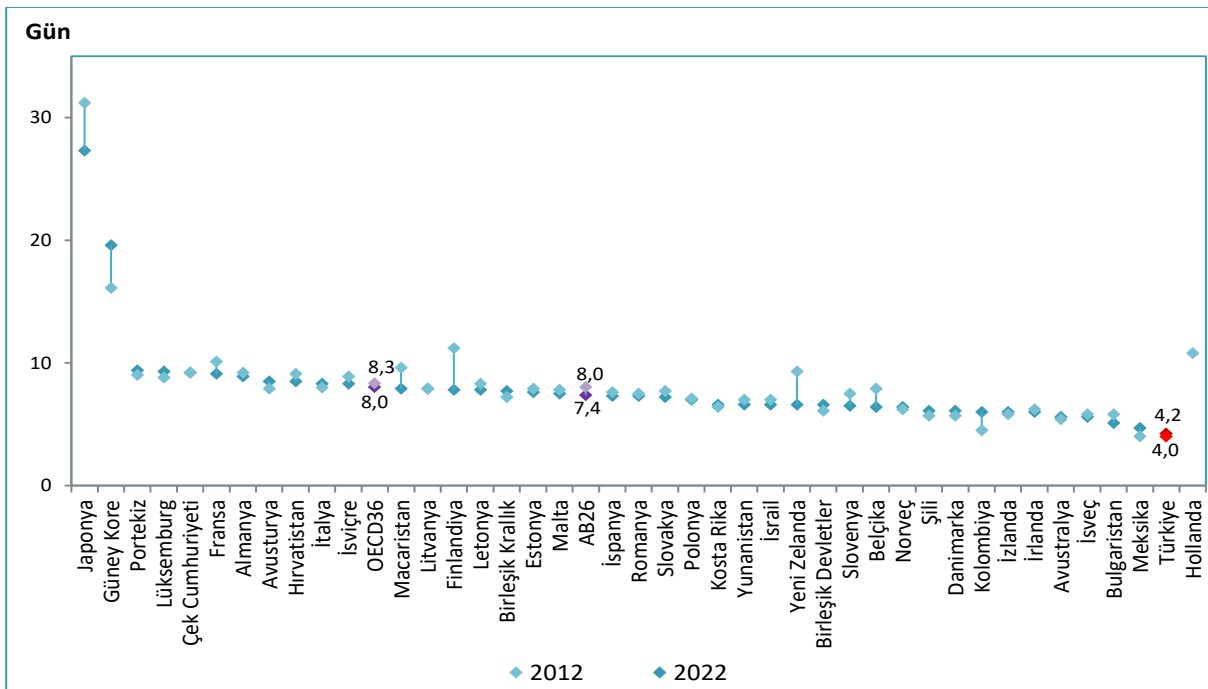
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.21. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Günü, Sağlık Bakanlığı, (Gün), 2002, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.22. Hastanelerde Yatan Hasta Ortalama Kalış Gününün Uluslararası Karşılaştırması, (Gün), 2012, 2022

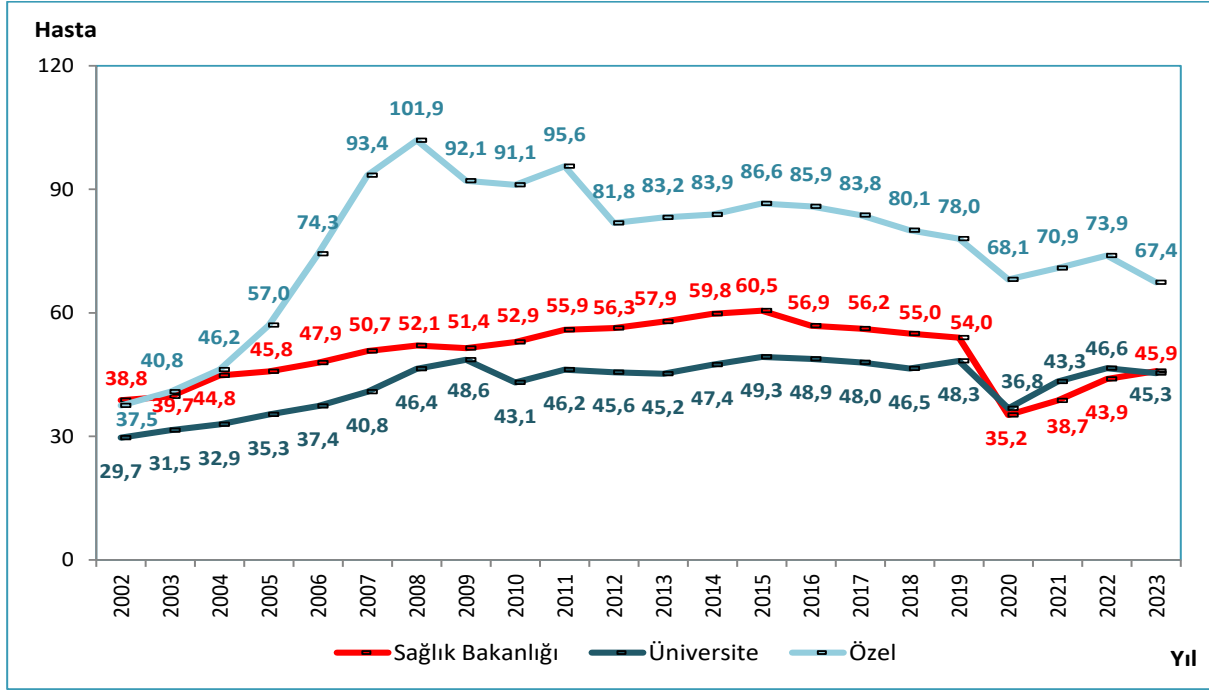
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verileri 2012 ve 2023 yıllarına aittir. Ülke verileri 2012 ve 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

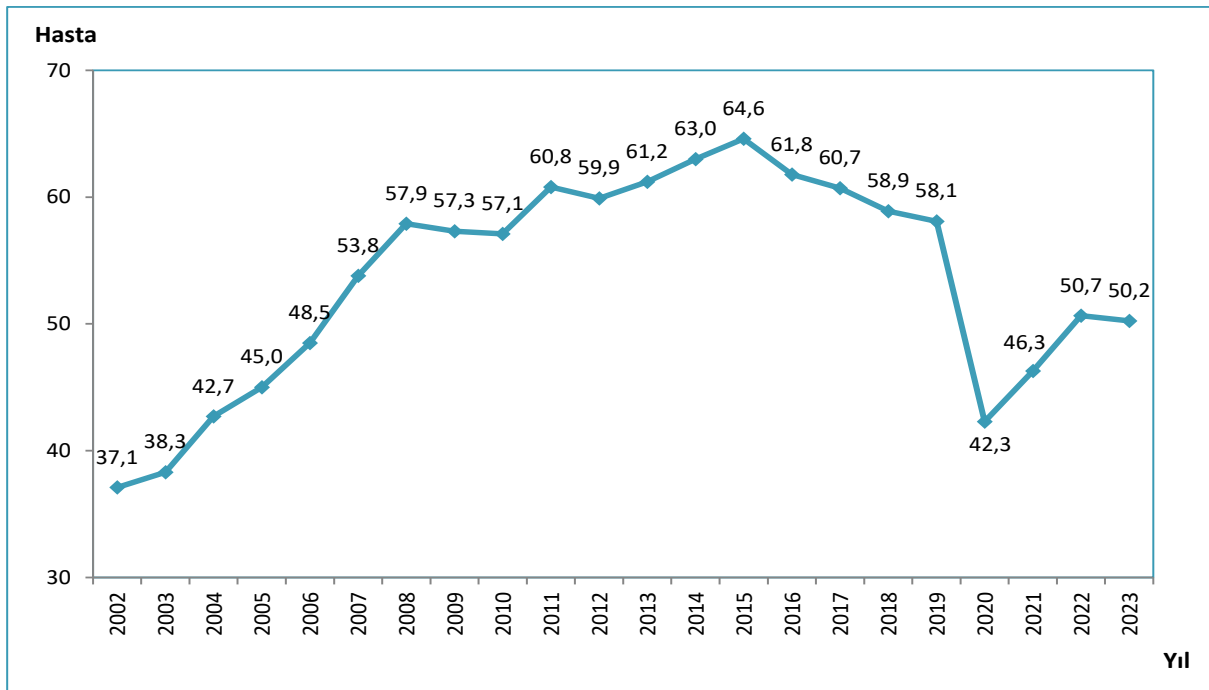

Şekil 8.23. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, (Hasta)

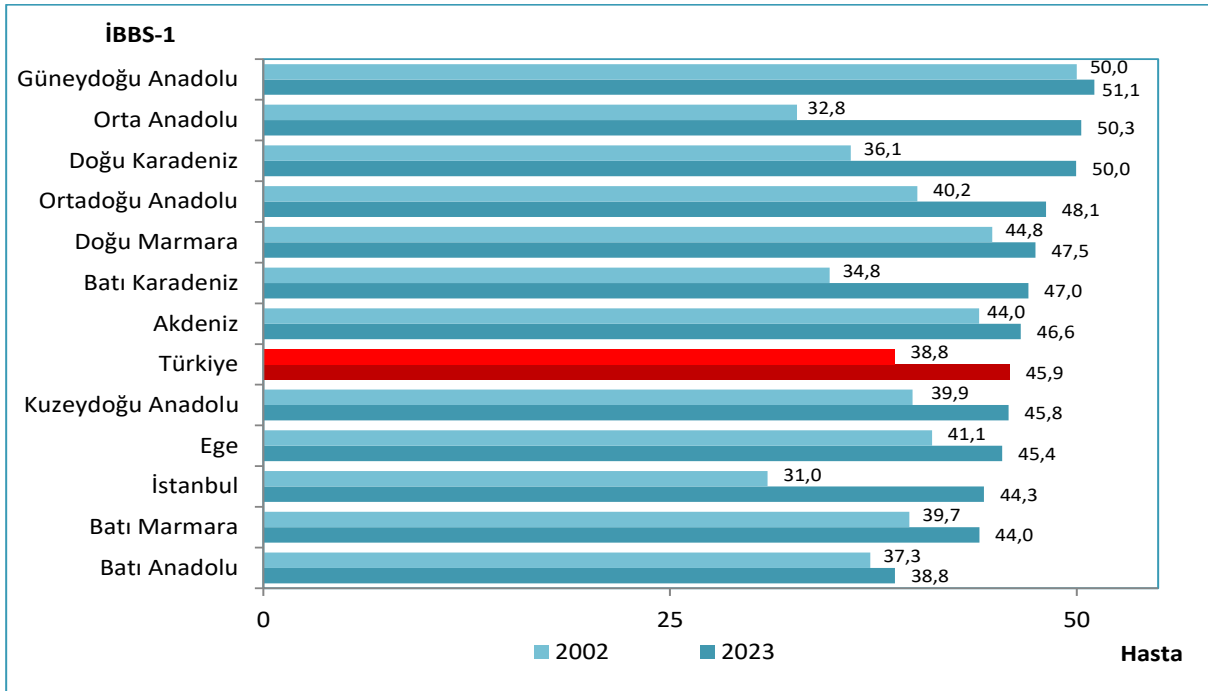
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.24. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, Tüm Sektörler, (Hasta)

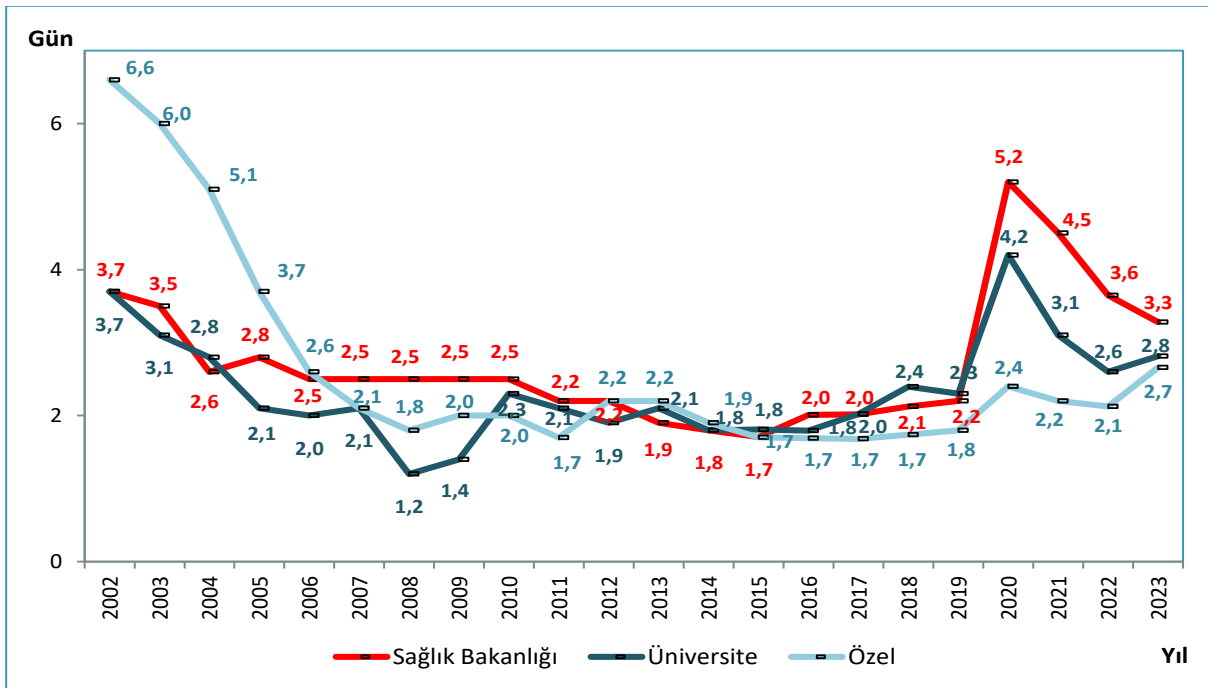
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.25. İBBS-1'e Göre Hastanelerde Yatak Devir Hızı, Sağlık Bakanlığı, (Hasta), 2002, 2023

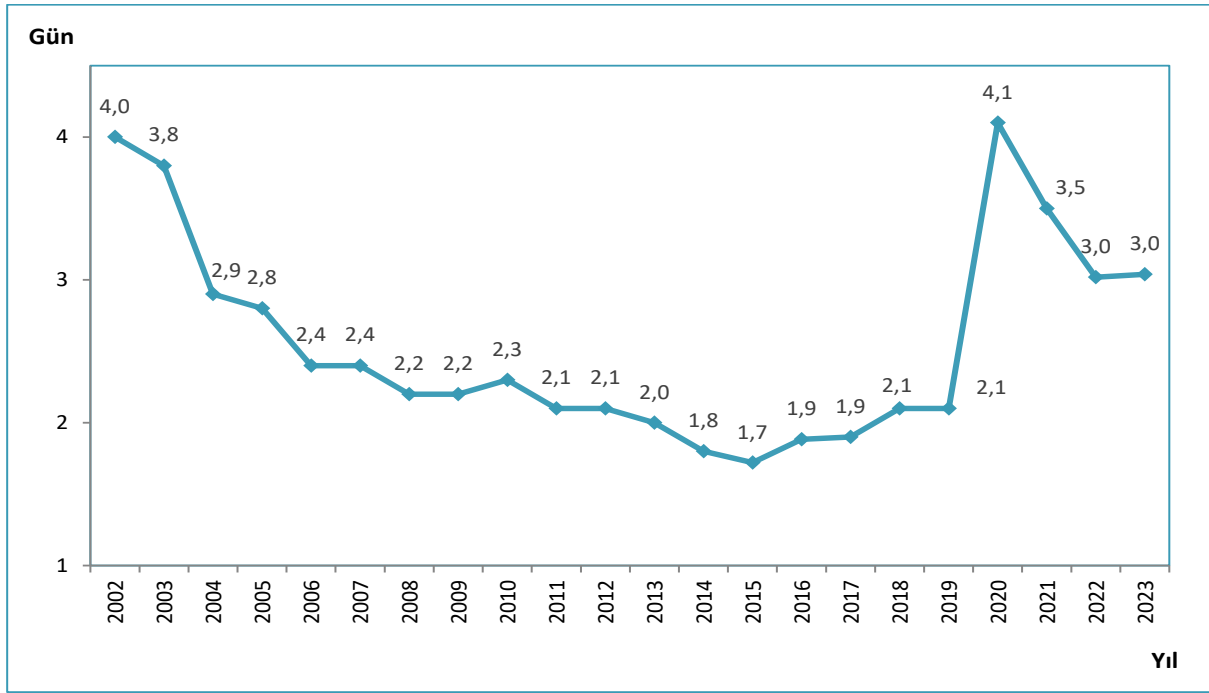
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.26. Yıllara ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yatak Devir Aralığı, (Gün)

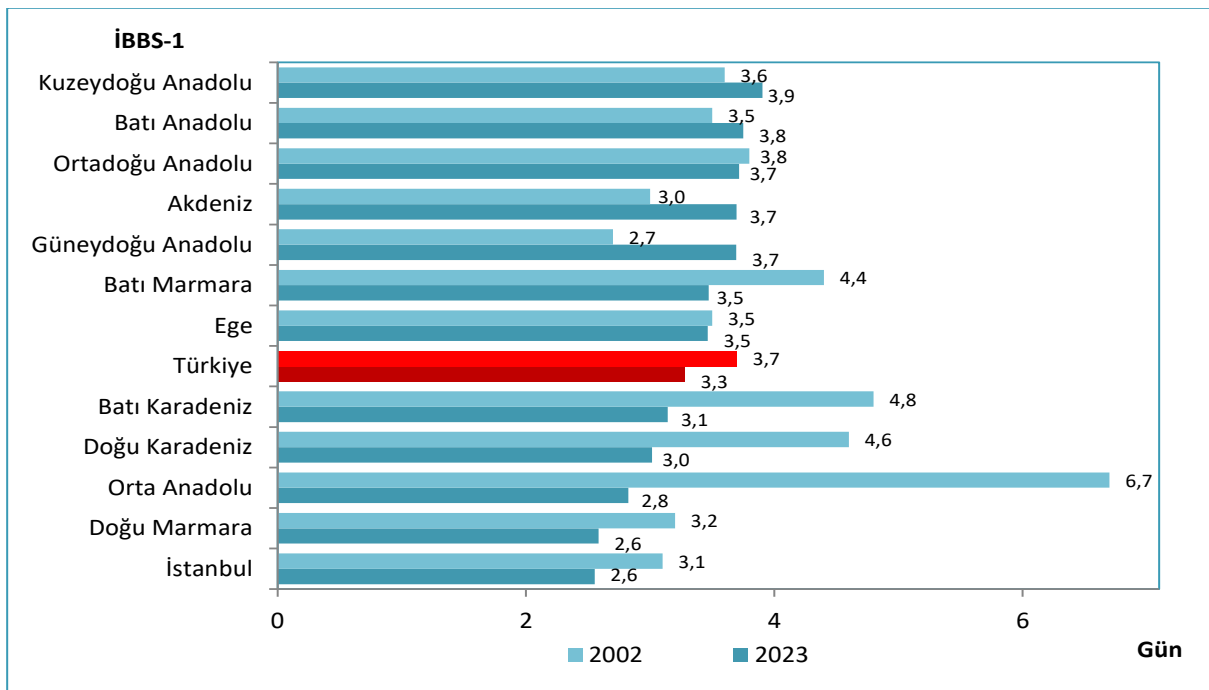
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.27. Yıllara Göre Hastanelerde Yatak Devir Aralığı, Tüm Sektörler, (Gün)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 8.28. İBBS-1'e Göre Yatak Devir Aralığı, Sağlık Bakanlığı, (Gün), 2002, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.12. Yıllara Göre Organ ve Doku Nakli Sayısı, Tüm Sektörler

	2002	2019	2020	2021	2022	2023
Böbrek	550	3.863	2.494	3.375	3.611	3.452
Karaciğer	159	1.776	1.317	1.530	1.604	1.756
Kalp	35*	84	21	24	25	40
Akciğer	0	33	11	21	11	15
Pankreas	0	3	1	0	0	1
İnce Bağırsak	1	4	2	2	1	1
Kornea	-	3.790	1.734	2.812	3.601	3.515
Kemik iliği	-	5.198	4.938	5.238	5.685	5.535
Toplam	745	14.751	10.518	13.002	14.538	14.315

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

*Kalp kapakçığı nakil sayısı dahildir.

Tablo 8.13. Yıllara Göre Organ ve Doku Nakli Bekleyen Hasta Sayısı, Tüm Sektörler

	2019	2020	2021	2022	2023
Böbrek	22.935	22.138	22.491	23.840	24.551
Karaciğer	2.260	2.199	2.180	2.526	2.592
Kalp	1.163	1.215	1.232	1.354	1.450
Akciğer	89	152	141	177	198
Pankreas	297	285	274	272	277
İnce Bağırsak	1	1	5	2	1
Kornea	1.723	2.230	3.085	3.352	3.794
Kemik iliği	2817	2.803	2.200	1.614	1.672
Toplam	31.285	31.023	31.608	33.137	34.535

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.14. Yıllara Göre Nakil Merkezi Sayısı, Tüm Sektörler

	2019	2020	2021	2022	2023
Böbrek	74	78	78	80	77
Karaciğer	46	49	46	52	52
Kalp	17	15	15	15	15
Kalp Kapakçığı	2	0	0	0	0
Akciğer	5	4	3	3	2
Kalp-Akciğer	5	0	0	0	0
Pankreas	8	8	8	7	9
İnce Bağırsak	1	2	3	3	2
Kornea	588	559	609	630	630
Kemik İliği	91	96	105	110	115
Toplam	837	811	867	900	902

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.15. Sektörlere Göre Hastanelerde Görüntüleme Sayısı, 2023

	MR	BT	Ultrason	Doppler Ultrason	EKO	Mamografi
Sağlık Bakanlığı	13.576.247	20.630.935	12.280.109	21.919.197	6.554.825	1.808.025
Üniversite	2.175.428	3.470.036	2.666.580	1.289.491	1.055.994	344.460
Özel	3.164.828	2.663.360	4.834.371	2.941.277	1.651.501	551.912
Toplam	18.916.503	26.764.331	19.781.060	26.149.965	9.262.320	2.704.397

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.16. Sektörlere Göre Hastanelerde Cihaz Başına Düşen Görüntüleme Sayısı, 2023

	MR	BT	Ultrason	Doppler Ultrason	EKO	Mamografi
Sağlık Bakanlığı	33.522	31.071	5.237	4.086	3.419	4.325
Üniversite	18.436	23.134	2.364	1.796	3.009	4.360
Özel	6.621	4.887	2.123	1.493	1.923	1.195
Toplam	18.898	19.694	3.440	3.247	2.962	2.820

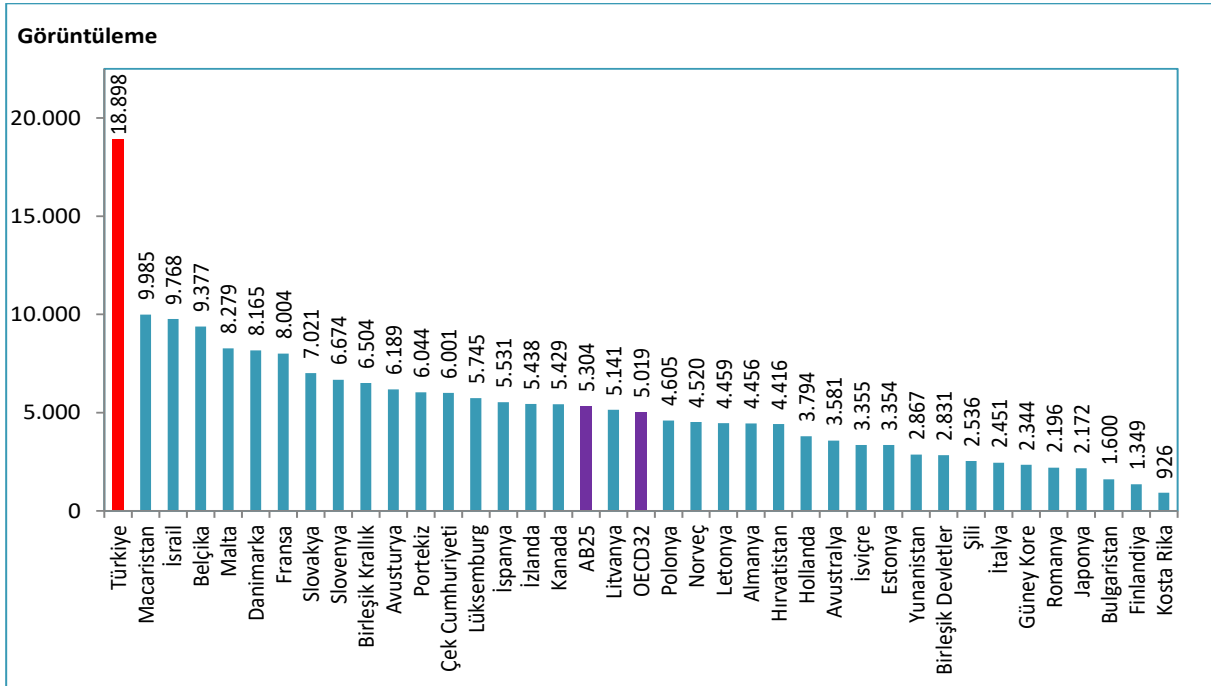
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.17. Sektörlere Göre Hastanelerde 1.000 Kişiyeye Düşen Görüntüleme Sayısı, 2023

	MR	BT	Ultrason	Doppler Ultrason	EKO	Mamografi
Sağlık Bakanlığı	159	242	144	257	77	21
Üniversite	25	41	31	15	12	4
Özel	37	31	57	34	19	6
Toplam	222	314	232	306	108	32

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

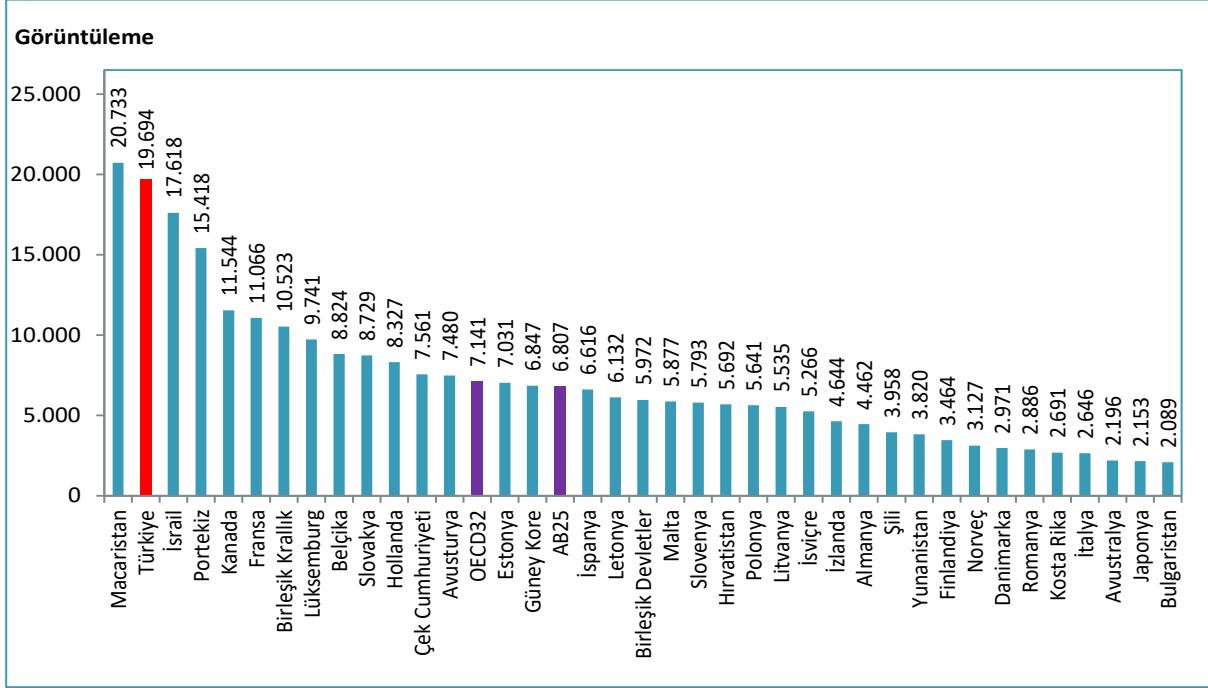
Şekil 8.29. MR Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir. Türkiye'nin 2022 yılına ait verisi 18.124'tür.

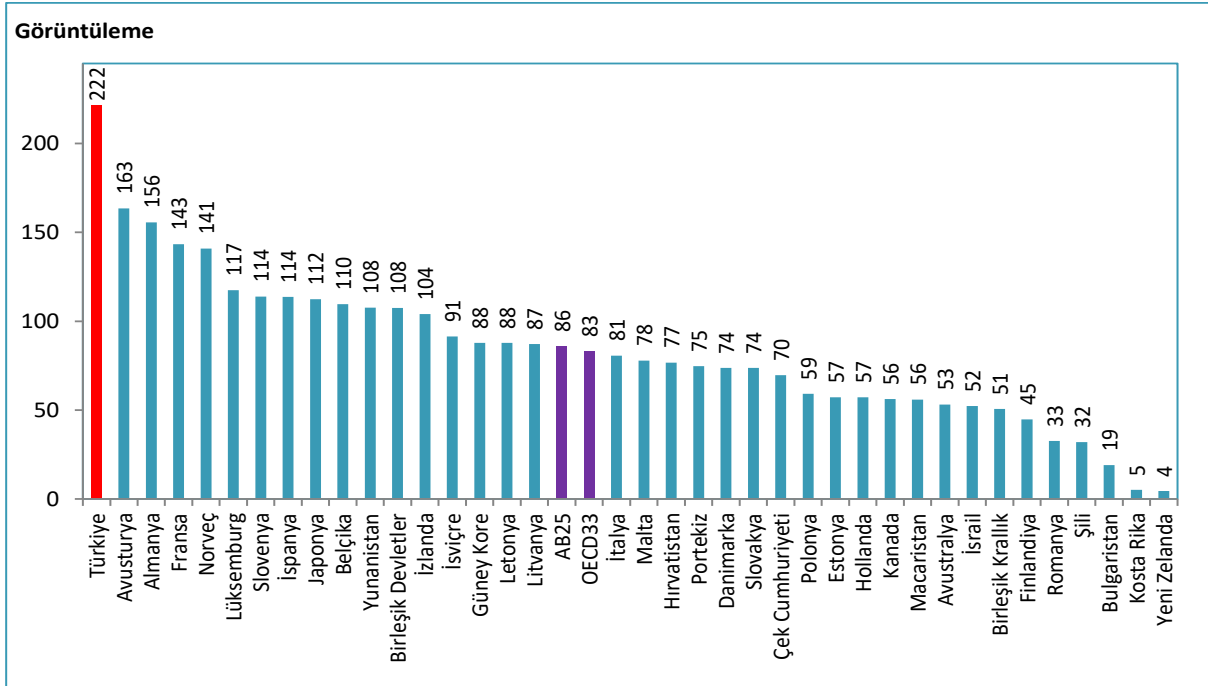
Şekil 8.30. BT Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir. Türkiye'nin 2022 yılına ait verisi 18.917'dir.

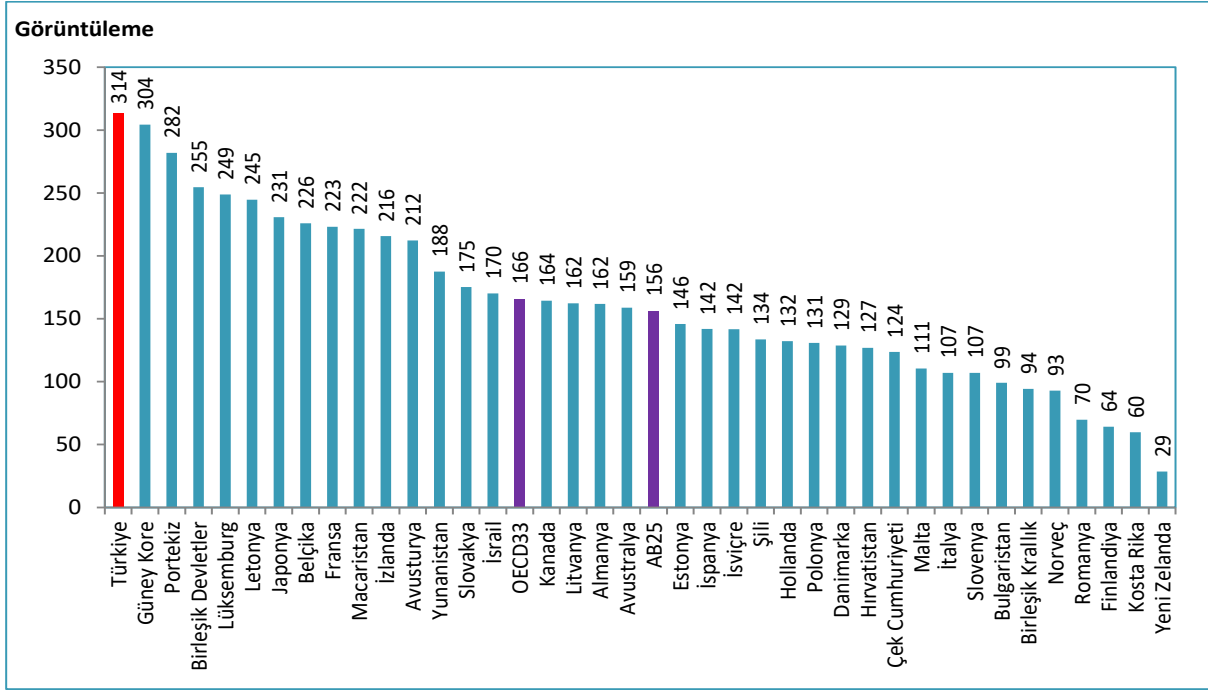
Şekil 8.31. 1.000 Kişiye Düşen MR Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir. Türkiye'nin 2022 yılına ait verisi 207'dir.

Şekil 8.32. 1.000 Kişiyeye Düşen BT Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir. Türkiye'nin 2022 yılına ait verisi 295'tir.

Tablo 8.18. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen MR Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Güneydoğu Anadolu	23,5	44,2	46,4	27,3
Ortadoğu Anadolu	23,7	55,8	42,9	28,3
Orta Anadolu	25,9	64,1	45,7	31,4
Batı Karadeniz	29,8	42,6	55,5	32,7
Akdeniz	31,9	38,3	42,7	33,9
Ege	32,1	34,4	49,1	34,4
Doğu Marmara	30,1	40,7	52,9	34,5
Batı Anadolu	31,0	46,8	52,9	34,8
Türkiye	32,0	47,8	46,9	35,2
Doğu Karadeniz	33,9	71,1	57,5	37,7
Batı Marmara	31,2	81,7	52,0	38,1
İstanbul	43,4	42,0	40,8	42,8
Kuzeydoğu Anadolu	34,7	115,1	61,0	43,7

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.19. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen BT Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Ortadoğu Anadolu	32,5	73,0	32,8	37,1
Güneydoğu Anadolu	34,4	83,2	39,0	37,6
Orta Anadolu	41,5	101,0	28,1	45,7
Doğu Karadeniz	45,8	80,0	38,3	46,7
Kuzeydoğu Anadolu	42,2	106,6	37,9	48,4
Doğu Marmara	49,7	72,9	36,2	49,4
Batı Marmara	45,0	102,5	38,4	49,5
Türkiye	48,6	76,2	39,5	49,8
Ege	48,2	85,4	41,8	51,2
Akdeniz	52,3	71,1	43,4	52,8
Batı Karadeniz	52,0	64,1	60,5	53,4
İstanbul	58,4	51,8	38,4	54,0
Batı Anadolu	54,8	75,9	36,5	55,7

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.20. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen Ultrason Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Karadeniz	23,5	43,5	65,4	28,2
Batı Marmara	17,5	73,6	70,5	28,5
Doğu Marmara	23,6	28,1	69,6	31,1
İstanbul	21,4	51,8	61,2	31,4
Doğu Karadeniz	22,3	108,5	85,7	32,0
Ege	27,6	53,2	74,0	35,9
Batı Anadolu	27,8	62,2	83,4	36,7
Türkiye	28,9	58,6	71,7	36,8
Akdeniz	28,0	61,4	79,0	37,8
Orta Anadolu	36,6	75,9	66,6	43,1
Ortadoğu Anadolu	40,6	74,6	61,2	45,5
Güneydoğu Anadolu	46,1	58,2	88,6	51,7
Kuzeydoğu Anadolu	51,6	86,9	56,8	55,3

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.21. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen Doppler Ultrason Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Kuzeydoğu Anadolu	21,8	31,6	15,4	22,5
Orta Anadolu	25,4	65,0	51,6	31,6
Ortadoğu Anadolu	36,9	18,2	51,5	35,6
Batı Karadeniz	38,2	34,4	42,6	38,3
Doğu Karadeniz	45,1	12,8	18,0	41,2
Akdeniz	48,2	16,2	20,5	41,7
Batı Marmara	48,5	16,1	32,5	43,8
Güneydoğu Anadolu	47,1	21,5	32,2	43,9
Türkiye	51,6	28,3	43,6	48,6
Ege	54,3	24,3	44,6	50,0
Doğu Marmara	59,5	42,5	29,7	53,6
Batı Anadolu	66,4	35,9	30,6	59,7
İstanbul	65,2	23,2	70,0	63,0

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.22. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen EKO Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Batı Marmara	12,4	27,6	22,4	14,9
Ortadoğu Anadolu	15,3	16,4	16,8	15,5
Doğu Marmara	14,8	17,7	21,4	16,1
Güneydoğu Anadolu	15,6	25,9	17,7	16,4
Doğu Karadeniz	16,3	25,9	15,0	16,6
Batı Karadeniz	14,3	19,4	39,4	16,7
Akdeniz	14,2	30,4	23,2	16,8
Orta Anadolu	14,8	25,7	26,9	16,9
Türkiye	15,4	23,2	24,5	17,2
Kuzeydoğu Anadolu	16,2	28,2	12,7	17,2
İstanbul	16,0	18,9	25,3	18,1
Ege	16,7	18,4	28,4	18,3
Batı Anadolu	16,7	28,8	28,4	19,1

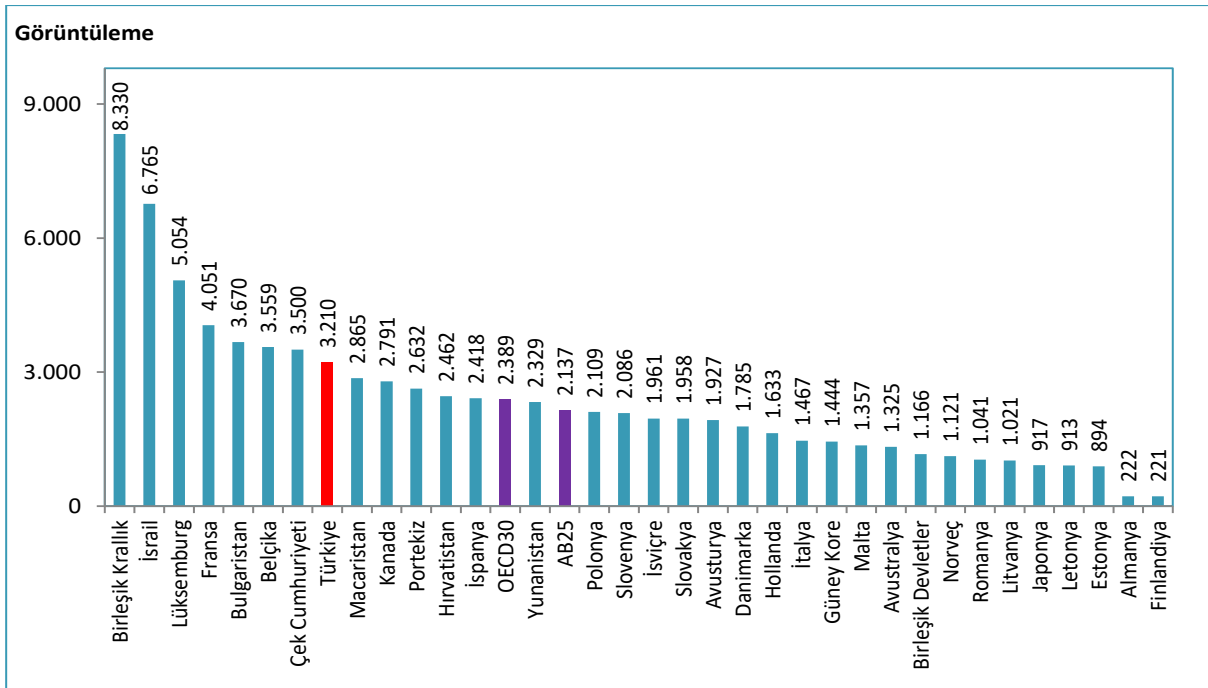
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.23. İBBS-1'e ve Sektörlere Göre Hastanelerde Yapılan Muayenelerde İstenilen Mamografi Görüntüleme Sayısı, (Her 1.000 Muayene İçin), 2023

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Güneydoğu Anadolu	1,4	2,2	2,1	1,5
Kuzeydoğu Anadolu	2,2	5,2	2,9	2,5
Ortadoğu Anadolu	2,1	8,8	2,3	2,9
Orta Anadolu	2,9	4,3	5,6	3,3
Batı Karadeniz	3,7	8,5	5,6	4,2
Akdeniz	3,8	6,8	5,3	4,3
Doğu Karadeniz	4,0	18,6	4,5	4,7
Batı Marmara	4,5	7,9	6,4	5,0
Türkiye	4,3	7,6	8,2	5,0
Doğu Marmara	4,5	6,1	8,4	5,2
Ege	5,3	7,2	6,7	5,7
Batı Anadolu	5,4	11,2	11,9	6,6
İstanbul	6,3	7,5	12,8	7,6

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

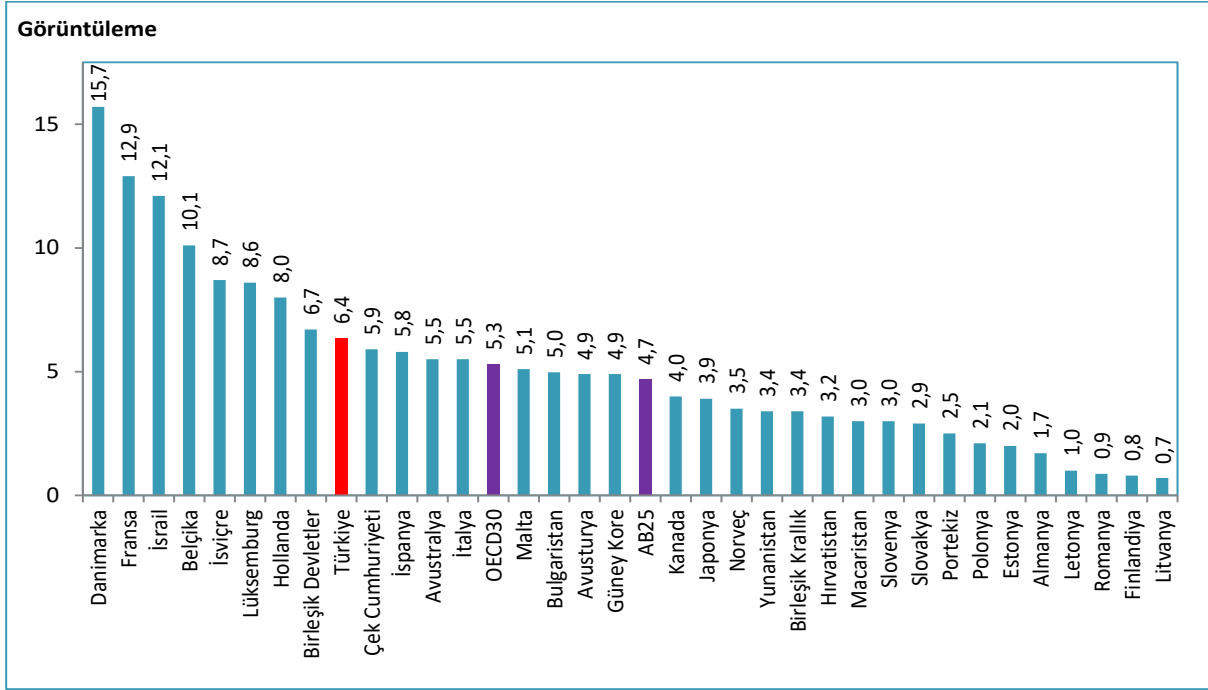
Şekil 8.33. PET Cihazı Başına Düşen Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

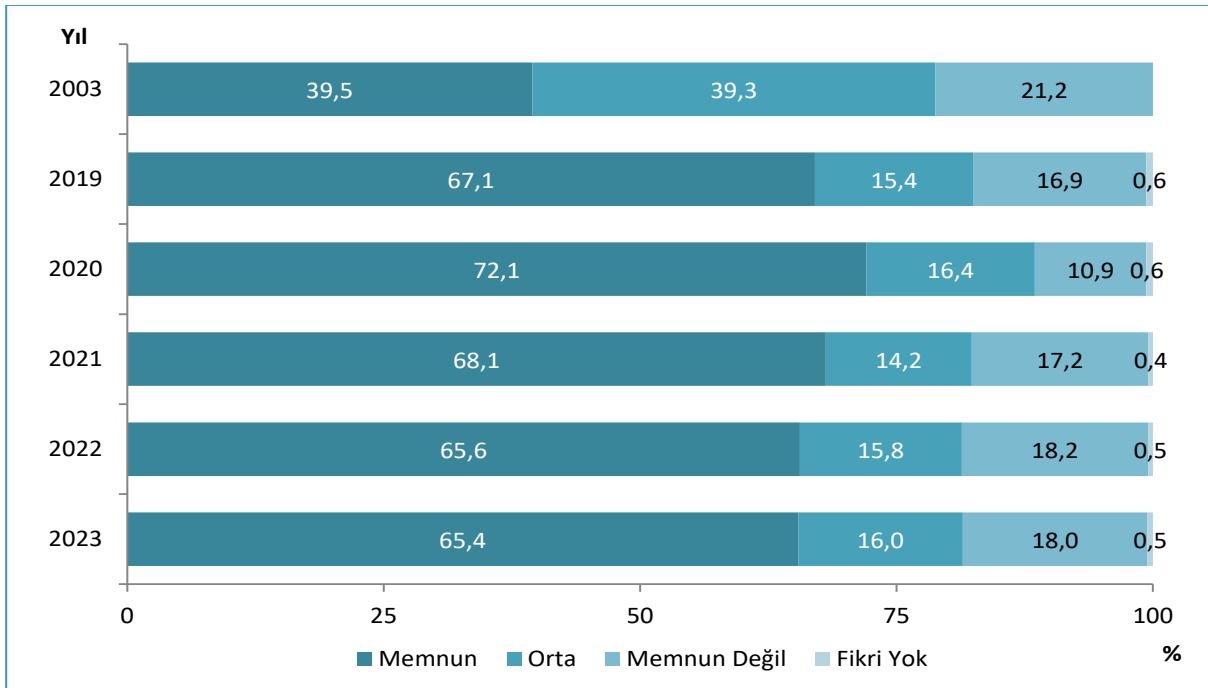
Şekil 8.34. 1.000 Kişiye Düşen PET Görüntüleme Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

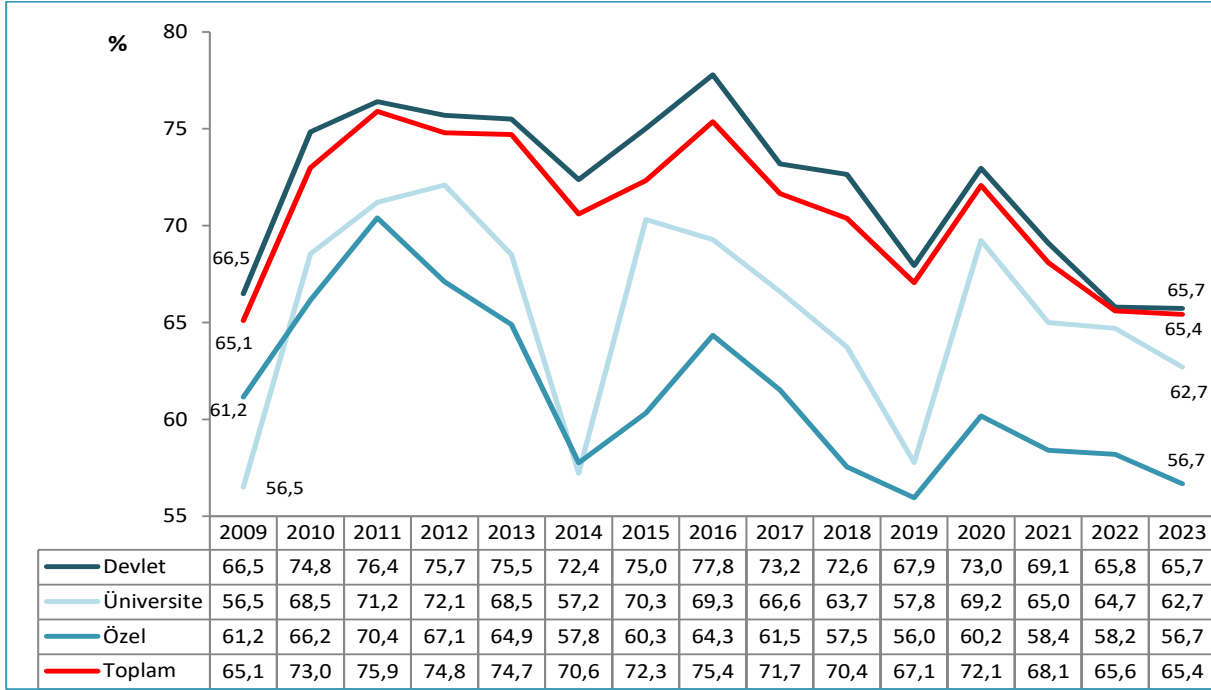
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 8.35. Yıllara Göre Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%)

Kaynak: TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2003-2023

Şekil 8.36. Yıllara ve Sektörlere Göre Sağlık Kuruluşlarının Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%)

Kaynak: TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2009-2023

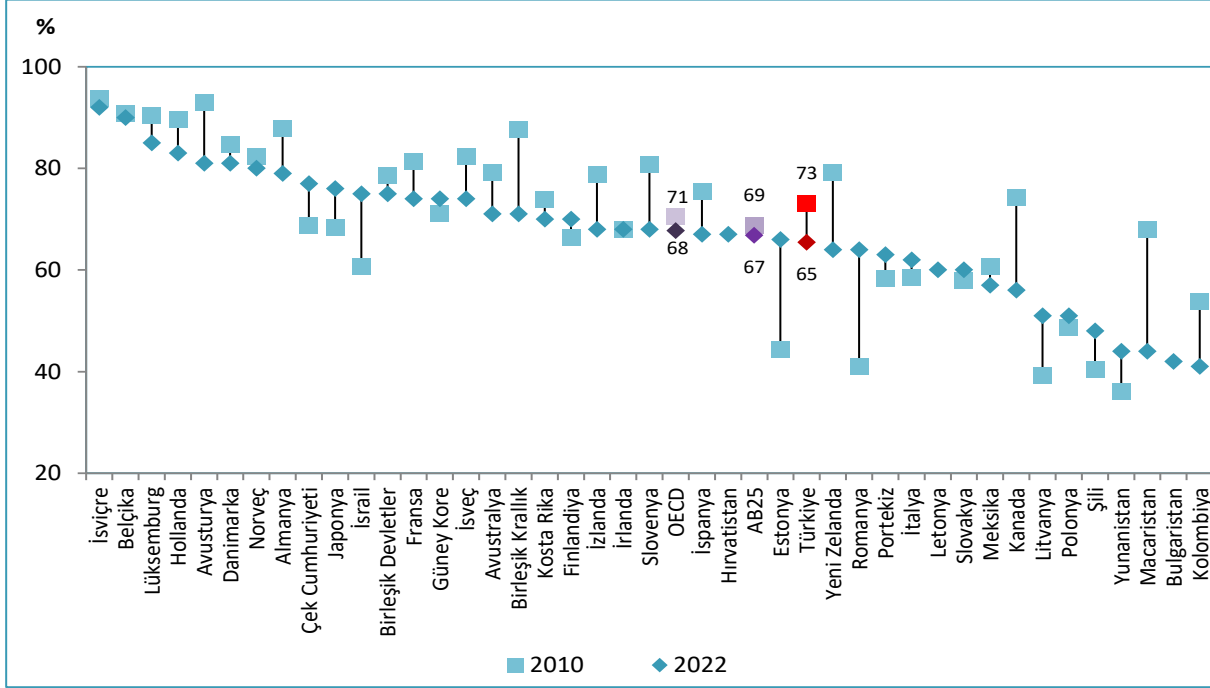
Not: "Toplam" verisi, tüm sağlık kuruluşlarının hizmetinden memnuniyet oranını ifade eder.

Tablo 8.24. Sağlık Kuruluşlarının Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2023

	Memnun	Orta	Memnun Değil	Fikri Yok
Hastaneler				
Devlet	65,7	16,8	16,8	0,7
Üniversite	62,7	15,6	20,5	1,2
Özel	56,7	16,9	25,9	0,5
Aile Sağlığı Merkezi	67,6	14,8	17,4	0,3
Özel Poliklinik/Tıp Merkezi	70,2	10,2	19,6	0,0
Kurum Doktoru	51,7	23,3	25,0	0,0
Özel Muayenehane	71,1	0,0	28,9	0,0

Kaynak: TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2023

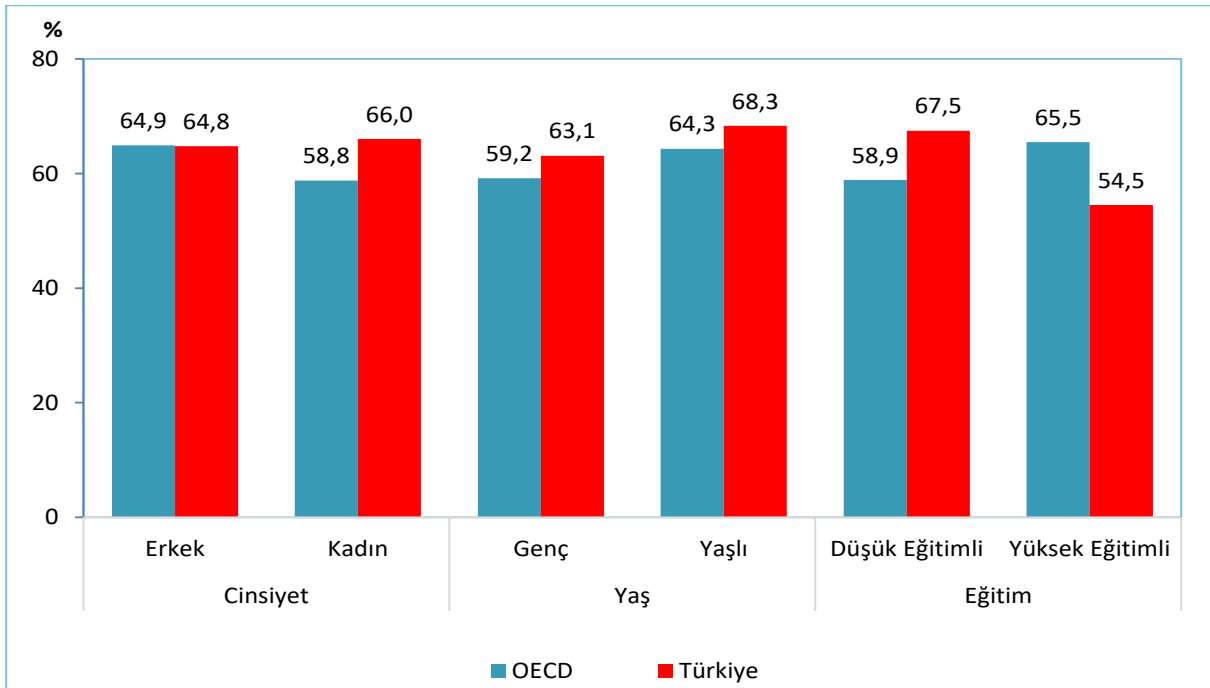
Şekil 8.37. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2010, 2022

Kaynak: TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2023, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye'nin verisi 2023 yılına aittir.

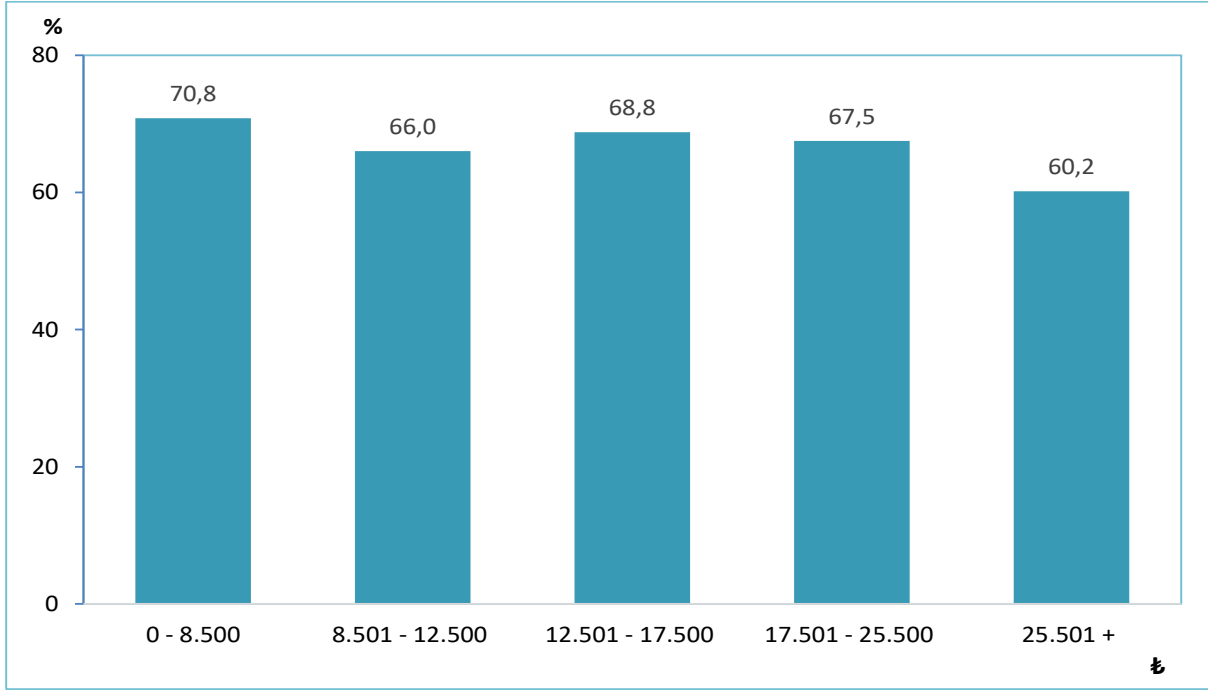
Şekil 8.38. Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2023

Kaynak: TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2023, OECD Health Data 2024

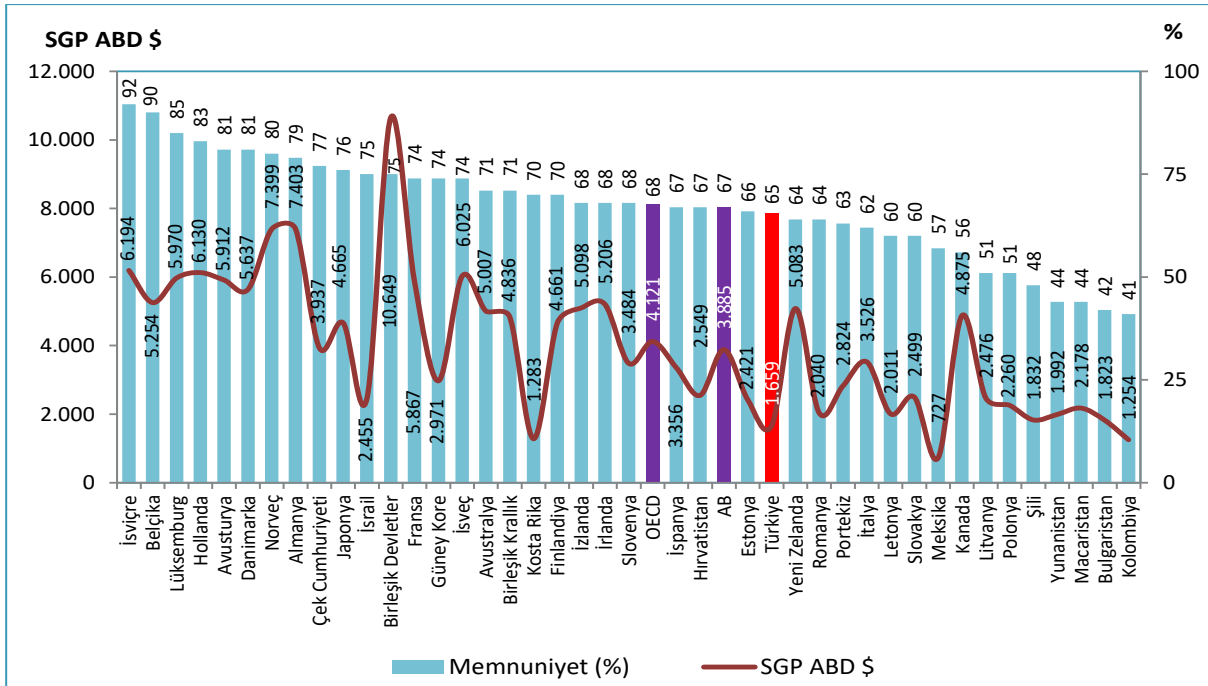
Not: OECD verileri 2021 yılına aittir. Türkiye verisi 2023 yılına aittir.

Şekil 8.39. Hanehalkı Gelir Grubuna Göre Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2023

Kaynak: TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2023

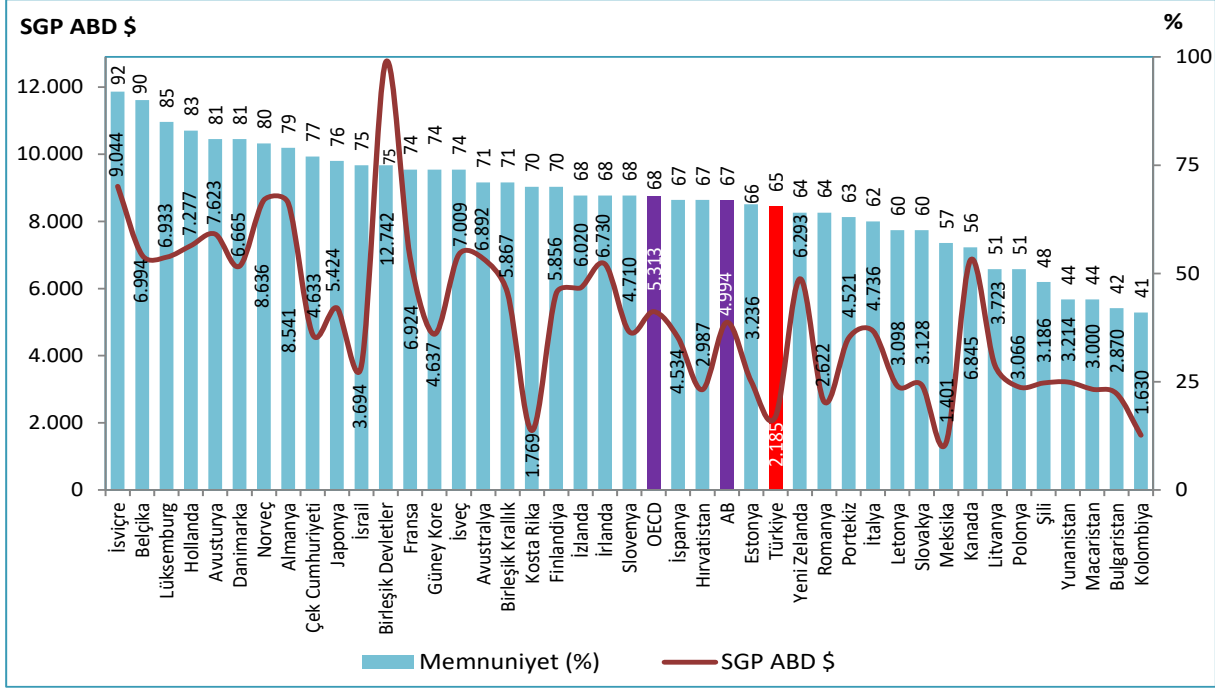
Şekil 8.40. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022 ve Kişi Başı Kamu Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2022

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

Not: Ülkelerin memnuniyet ve harcama verileri 2022 yılına aittir. AB ortalaması verileri 25 ülke üzerinden hesaplanmıştır. Türkiye'nin harcama ve memnuniyet verisi 2023 yılına aittir.

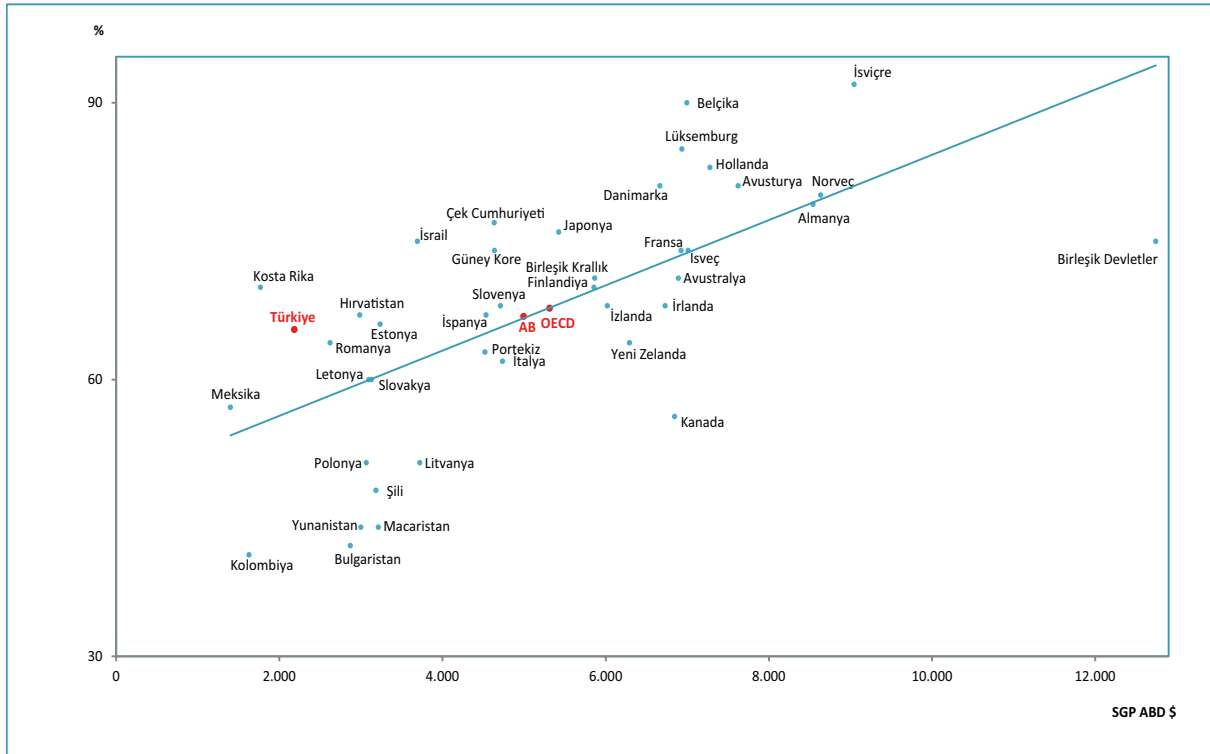
Şekil 8.41. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022 ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2022

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2022

Not: Ülkelerin memnuniyet ve harcama verileri 2022 yılına aittir. AB ortalaması verileri 25 ülke üzerinden hesaplanmıştır. Türkiye'nin harcama ve memnuniyet verisi 2023 yılına aittir.

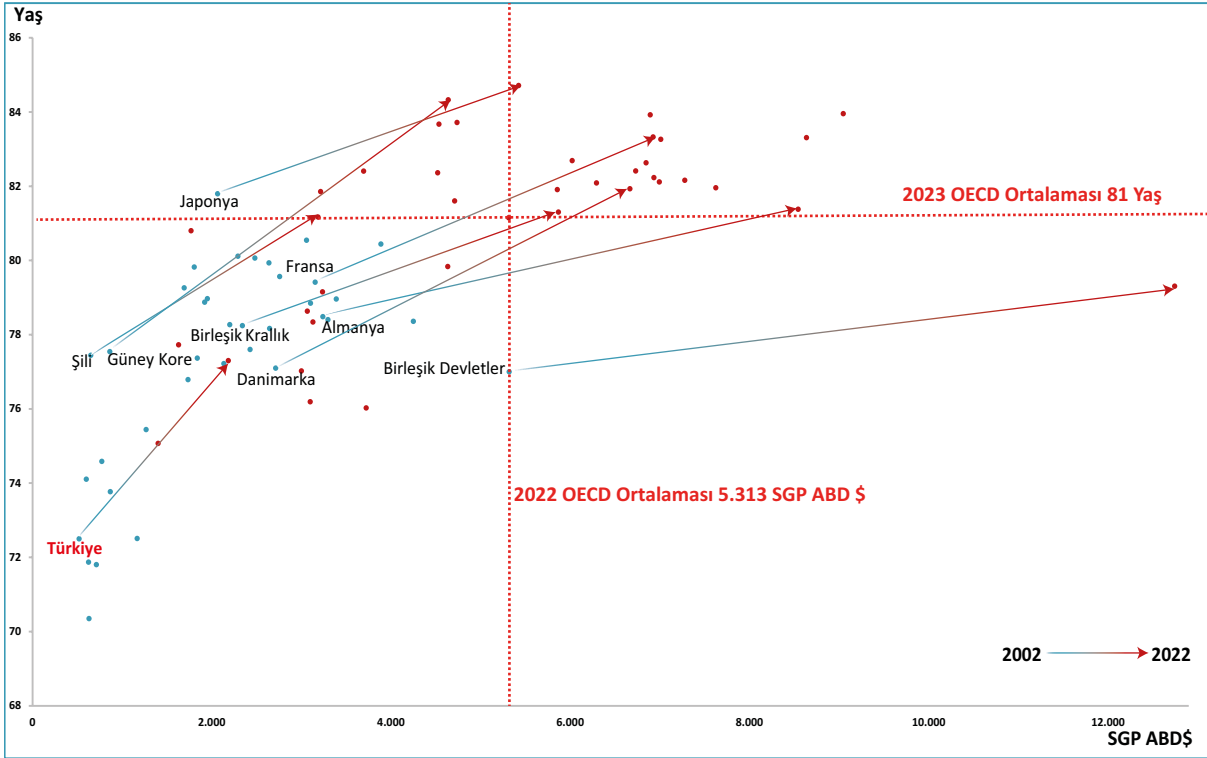
Şekil 8.42. Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Oranı, (%), 2022 ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2022

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

Not: Ülkelerin memnuniyet verileri 2022 yılına ait olup AB ortalaması 25 ülke üzerinden hesaplanmıştır. Ülkelerin harcama verileri ise 2022 yılına aittir. Türkiye'nin harcama ve memnuniyet verisi 2023 yılına aittir.

Şekil 8.43. Doğuştaki Beklenen Yaşam Süresi, (Yaş) ve Kişi Başı Toplam Cari Sağlık Harcaması, (SGP ABD \$), 2002, 2022

Kaynak: TÜİK, UNPD, OECD Health Data 2024

Not: Ülkelerin doğuştaki beklenen yaşam süresi verileri 2023 yılına; harcama verileri ise 2022 yılına aittir. Türkiye'nin doğuştaki beklenen yaşam süresi 2021-2023 dönemine, harcama verisi ise 2023 yılına aittir.

Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2023

İl Adı	Birinci Basamak Müracaat Sayısı	İkinci ve Üçüncü Basamak Müracaat Sayısı	Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı	Diş Hekimine Müracaat Sayısı	Kişi Başı Diş Hekimine Müracaat Sayısı
Adana	14.015.781	14.275.384	12,5	1.186.992	0,52
Adıyaman	1.945.036	3.100.873	8,3	294.144	0,49
Afyonkarahisar	4.261.021	4.707.273	11,9	432.630	0,58
Ağrı	1.720.937	2.625.379	8,5	267.662	0,52
Amasya	2.130.538	2.292.006	13,0	259.090	0,76
Ankara	27.961.355	44.014.412	12,4	4.214.632	0,73
Antalya	14.473.256	17.643.707	11,9	1.886.509	0,70
Artvin	750.420	969.147	10,0	83.185	0,48
Aydın	6.886.614	8.092.744	12,9	913.103	0,79
Balıkesir	7.953.069	8.072.670	12,6	838.152	0,66
Bilecik	1.203.215	1.265.361	10,8	212.948	0,93
Bingöl	1.104.860	1.513.482	9,2	202.842	0,71
Bitlis	1.116.124	2.139.758	9,1	204.825	0,57
Bolu	1.903.315	2.523.069	13,6	404.631	1,25
Burdur	1.597.429	1.778.473	12,2	164.494	0,59
Bursa	17.761.290	19.150.847	11,5	2.194.595	0,68
Çanakkale	3.292.805	4.071.272	12,9	367.240	0,64
Çankırı	864.279	1.157.450	9,8	154.517	0,75
Çorum	3.017.821	3.417.579	12,2	370.415	0,70
Denizli	6.769.091	7.250.035	13,2	840.428	0,79
Diyarbakır	8.315.461	9.945.113	10,0	1.088.894	0,60
Edirne	2.426.161	3.242.179	13,5	343.781	0,82
Elazığ	2.853.622	4.420.771	12,0	468.325	0,77
Erzincan	1.136.828	1.767.327	11,9	237.470	0,98
Erzurum	3.509.559	5.263.799	11,7	788.230	1,05
Eskişehir	4.980.322	6.893.721	13,0	833.508	0,91
Gaziantep	10.705.862	12.402.001	10,7	1.275.150	0,59
Giresun	2.723.921	3.332.965	13,1	300.474	0,65
Gümüşhane	647.244	758.273	9,5	87.912	0,59
Hakkari	967.343	1.421.822	8,3	161.457	0,56
Hatay	4.738.863	6.465.611	7,3	417.932	0,27
Isparta	2.731.167	3.766.974	14,4	537.441	1,19
Mersin	12.216.581	11.444.771	12,2	946.011	0,49
İstanbul	61.420.949	102.716.334	10,5	9.716.847	0,62
İzmir	24.125.886	30.085.547	12,1	3.516.444	0,79
Kars	1.207.512	1.429.202	9,5	170.140	0,61
Kastamonu	1.961.206	2.481.992	11,4	266.496	0,69
Kayseri	9.337.798	9.981.190	13,4	1.188.287	0,82
Kırklareli	2.169.013	2.418.183	12,2	290.894	0,77
Kırşehir	1.448.569	1.644.647	12,5	174.941	0,71
Kocaeli	10.309.459	13.267.392	11,2	1.503.893	0,72

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2023- Devamı

İl Adı	Birinci Basamak Müracaat Sayısı	İkinci ve Üçüncü Basamak Müracaat Sayısı	Kişi Başı Hekime Müracaat Sayısı	Diş Hekimine Müracaat Sayısı	Kişi Başı Diş Hekimine Müracaat Sayısı
Konya	12.393.776	15.729.614	12,1	1.895.159	0,82
Kütahya	3.631.925	3.486.849	12,4	473.117	0,82
Malatya	2.393.896	4.292.047	9,0	488.739	0,66
Manisa	8.413.250	9.938.184	12,4	1.069.487	0,72
Kahramanmaraş	3.738.744	5.990.355	8,7	537.003	0,48
Mardin	4.216.577	4.715.840	10,0	445.792	0,50
Muğla	5.792.726	5.971.380	11,0	603.530	0,57
Muş	1.623.136	2.297.373	9,8	200.872	0,50
Nevşehir	1.777.505	1.993.993	11,9	235.862	0,75
Niğde	2.378.445	2.191.843	12,1	284.382	0,75
Ordu	4.268.166	5.147.863	12,1	668.585	0,86
Rize	1.615.069	2.904.274	12,9	461.946	1,32
Sakarya	5.645.648	7.478.346	12,0	725.133	0,66
Samsun	8.266.258	11.139.439	14,1	1.356.988	0,99
Siirt	1.331.105	1.882.173	9,2	185.548	0,53
Sinop	1.124.373	1.385.282	10,9	175.754	0,77
Sivas	3.385.253	4.871.343	12,7	646.656	0,99
Tekirdağ	5.998.277	7.484.193	11,6	902.771	0,77
Tokat	3.387.105	4.124.390	12,4	537.887	0,89
Trabzon	5.189.982	6.130.164	13,7	644.081	0,78
Tunceli	396.497	453.616	9,5	58.723	0,66
Şanlıurfa	7.963.230	14.103.500	10,0	1.058.454	0,48
Uşak	2.610.850	2.267.800	12,9	274.532	0,73
Van	4.567.804	6.756.712	10,0	758.052	0,67
Yozgat	2.187.974	2.437.430	11,0	298.184	0,71
Zonguldak	2.892.594	4.598.037	12,7	530.004	0,90
Aksaray	2.656.247	2.828.626	12,5	236.448	0,54
Bayburt	470.916	511.439	11,4	72.244	0,84
Karaman	1.506.027	1.628.341	11,9	230.333	0,87
Kırıkkale	1.750.086	1.743.518	12,2	269.315	0,94
Batman	2.950.460	4.186.363	11,0	403.708	0,62
Şırnak	1.888.510	2.649.872	8,0	238.463	0,42
Bartın	1.377.389	1.272.822	12,8	132.574	0,64
Ardahan	474.916	552.966	11,1	76.466	0,82
Iğdır	891.269	1.050.480	9,3	143.939	0,69
Yalova	1.776.416	2.045.963	12,5	221.269	0,73
Karabük	1.306.947	1.878.127	12,5	243.355	0,95
Kilis	758.596	1.147.192	12,3	177.253	1,14
Osmaniye	3.163.408	3.201.526	11,4	327.264	0,59
Düzce	2.298.302	2.717.841	12,2	270.402	0,66
Türkiye	421.121.236	552.397.851	11,4	58.367.835	0,68

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2023- Devamı

İl Adı	Yatan Hasta Sayısı	Yatılan Gün Sayısı	Ameliyat Sayısı	Yatak Doluluk Oranı	Ortalama Kalış Günü	Yatak Devir Hızı	Yatak Devir Aralığı
Adana	410.162	1.778.627	194.381	68,9	4,3	58,0	2,0
Adıyaman	53.111	205.819	14.041	49,2	3,9	46,3	4,0
Afyonkarahisar	107.711	551.038	56.825	63,4	5,1	45,3	2,9
Ağrı	50.698	163.537	13.377	48,0	3,2	54,3	3,5
Amasya	38.266	173.378	17.208	54,3	4,5	43,7	3,8
Ankara	998.148	5.170.606	554.455	56,6	5,2	39,9	4,0
Antalya	458.759	1.690.965	203.770	61,4	3,7	60,8	2,3
Artvin	20.161	60.757	6.191	46,1	3,0	55,8	3,5
Aydın	219.649	811.157	95.660	61,8	3,7	61,1	2,3
Balıkesir	167.247	746.578	94.597	60,4	4,5	49,4	2,9
Bilecik	22.083	102.684	12.241	46,1	4,6	36,2	5,4
Bingöl	37.039	107.123	11.323	42,2	2,9	53,2	4,0
Bitlis	58.271	186.130	23.977	47,9	3,2	54,7	3,5
Bolu	71.332	353.769	26.192	70,2	5,0	51,7	2,1
Burdur	38.301	135.277	13.458	48,1	3,5	49,7	3,8
Bursa	485.726	2.218.486	216.195	71,6	4,6	57,2	1,8
Çanakkale	102.176	380.799	38.806	58,0	3,7	56,8	2,7
Çankırı	21.563	84.658	10.000	48,8	3,9	45,4	4,1
Çorum	86.854	381.936	31.689	61,4	4,4	51,0	2,8
Denizli	246.224	793.020	94.279	66,7	3,2	75,6	1,6
Diyarbakır	297.527	1.048.456	121.109	57,9	3,5	60,0	2,6
Edirne	89.574	402.716	25.265	56,7	4,5	46,0	3,4
Elazığ	191.671	872.842	56.212	75,8	4,6	60,8	1,5
Erzincan	41.782	147.567	14.329	60,8	3,5	62,8	2,3
Erzurum	151.075	833.703	82.970	61,8	5,5	40,9	3,4
Eskişehir	169.126	906.314	91.016	68,5	5,4	46,7	2,5
Gaziantep	379.303	1.369.882	157.119	42,1	3,6	42,6	5,0
Giresun	99.107	418.632	32.272	63,7	4,2	55,1	2,4
Gümüşhane	15.159	46.630	4.861	39,3	3,1	46,6	4,7
Hakkari	27.897	70.584	7.176	39,1	2,5	56,5	3,9
Hatay	131.382	411.217	55.101	22,4	3,1	26,1	10,8
Isparta	100.757	549.502	61.441	70,9	5,5	47,5	2,2
Mersin	300.317	1.222.529	141.542	64,4	4,1	57,8	2,2
İstanbul	2.234.356	9.997.568	1.135.262	58,4	4,5	47,7	3,2
İzmir	647.811	2.933.045	354.061	55,2	4,5	44,5	3,7
Kars	30.101	101.998	11.074	35,0	3,4	37,7	6,3
Kastamonu	51.640	218.405	17.696	50,5	4,2	43,6	4,1
Kayseri	293.438	1.209.221	120.229	68,5	4,1	60,7	1,9
Kırklareli	56.499	194.647	17.249	52,5	3,4	55,6	3,1
Kırşehir	35.743	171.486	9.240	78,3	4,8	59,6	1,3
Kocaeli	287.595	1.134.249	141.035	57,1	3,9	52,8	3,0

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 8.25. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2023- Devamı

İl Adı	Yatan Hasta Sayısı	Yatılan Gün Sayısı	Ameliyat Sayısı	Yatak Doluluk Oranı	Ortalama Kalış Günü	Yatak Devir Hızı	Yatak Devir Aralığı
Konya	435.553	2.028.438	199.543	63,2	4,7	49,6	2,7
Kütahya	82.003	456.097	30.449	63,1	5,6	41,4	3,3
Malatya	114.879	573.227	37.362	44,8	5,0	32,8	6,1
Manisa	228.442	1.080.199	97.912	62,5	4,7	48,2	2,8
Kahramanmaraş	126.331	453.217	47.758	40,9	3,6	41,6	5,2
Mardin	97.225	326.252	41.709	51,2	3,4	55,7	3,2
Muğla	147.860	525.539	64.007	56,8	3,6	58,3	2,7
Muş	44.792	133.025	13.739	48,3	3,0	59,3	3,2
Nevşehir	43.741	201.153	16.243	64,3	4,6	51,0	2,6
Niğde	44.437	182.730	12.823	54,5	4,1	48,4	3,4
Ordu	168.169	486.840	48.456	57,9	2,9	73,0	2,1
Rize	69.615	246.950	24.468	60,4	3,5	62,1	2,3
Sakarya	141.452	560.900	55.096	62,8	4,0	57,8	2,3
Samsun	276.607	1.305.894	118.024	67,6	4,7	52,3	2,3
Siirt	49.847	166.821	15.047	58,4	3,3	63,7	2,4
Sinop	34.848	127.922	10.486	53,1	3,7	52,8	3,2
Sivas	111.671	494.681	39.808	46,3	4,4	38,1	5,1
Tekirdağ	197.404	735.186	71.495	62,3	3,7	61,1	2,3
Tokat	127.030	492.363	45.482	60,2	3,9	56,7	2,6
Trabzon	152.555	756.147	75.845	62,6	5,0	46,1	3,0
Tunceli	5.703	18.377	2.782	33,6	3,2	38,0	6,4
Şanlıurfa	305.106	1.057.512	114.959	67,9	3,5	71,6	1,6
Uşak	63.539	229.363	26.938	55,0	3,6	55,6	3,0
Van	154.835	647.729	75.189	57,7	4,2	50,4	3,1
Yozgat	61.254	202.100	21.870	45,0	3,3	49,8	4,0
Zonguldak	122.402	522.198	52.517	61,9	4,3	52,9	2,6
Aksaray	60.882	210.013	23.302	51,6	3,4	54,6	3,2
Bayburt	12.130	41.049	3.837	54,9	3,4	59,2	2,8
Karaman	33.359	143.979	16.185	60,3	4,3	51,0	2,8
Kırıkkale	52.308	282.161	25.035	61,6	5,4	41,7	3,4
Batman	91.401	286.150	36.419	43,2	3,1	50,4	4,1
Şırnak	43.543	113.399	19.785	42,0	2,6	58,8	3,6
Bartın	24.600	110.403	8.647	59,7	4,5	48,5	3,0
Ardahan	9.786	39.671	3.048	51,8	4,1	46,6	3,8
İğdır	22.275	58.050	8.337	48,9	2,6	68,5	2,7
Yalova	63.734	174.558	17.412	60,5	2,7	80,6	1,8
Karabük	44.986	168.232	15.061	61,4	3,7	59,9	2,4
Kilis	26.467	102.177	10.465	65,1	3,9	61,6	2,1
Osmaniye	109.856	304.821	35.521	47,6	2,8	62,7	3,0
Düzce	63.466	191.792	24.353	57,4	3,0	69,3	2,2
Türkiye	13.391.434	56.594.852	5.992.338	58,2	4,2	50,2	3,0

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Bölüm 8 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ Tüm sektörlerdeki sağlık kurumlarının hizmetlerine ilişkin tablo ve şekillerde yıl içerisinde aktif olarak hizmet veren (kapananlar dahil) kurumlar hesaplamalara dahil edildi.
- ☑ **Müracaat Sayısı:** OECD tarafından “Hekime telefon ile müracaat hariç herhangi bir sebeple müracaatta bulunulması” olarak tanımlandı.
- ☑ Milli Savunma Bakanlığına (MSB) ait hizmet verileri 2012- 2015 yılları için dahil edildi.
- ☑ Karşılaştırılabilir olması açısından diğer kamu kurumlarına ait hizmetler özel sektör içine dahil edildi.
- ☑ Hekime müracaat sayısında sağlık kuruluşlarında dış sağlığına yönelik yapılan müracaatlar dahil değildir. Dış sağlığına yönelik yapılan müracaatlar ayrı tablo ve şekillerde yer almaktadır.
- ☑ 2002-2005 yılları arasındaki SSK hastanelerine ait veriler karşılaştırılabilir olması için Sağlık Bakanlığına dahil edildi.
- ☑ 25/05/2018 tarihinde yayımlanan “Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimler Yönetmeliği” ile Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması (AÇSAP) Merkezinin ismi Çocuk, Ergen, Kadın ve Üreme Sağlığı (ÇEKÜS) Birimi olarak değiştirildi.
- ☑ Halk Sağlığı Genel Müdürlüğüne bağlı 1. basamak sağlık hizmeti veren E2 - E3 Entegre İlçe Devlet Hastaneleri, 01.02.2023 tarihi itibarıyla Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğüne devredilerek İlçe Devlet Hastanesi statüsünde 2. basamak sağlık hizmeti vermeye başladığından geriye dönük olarak verilerde revizyon yapıldı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4’lü Likert ölçek kullanıldı ve ölçek aralıkları belirlenirken il sayıları eşit dağıtmaya çalışıldı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan Harita 8.2 ve Harita 8.4 oluşturulurken illere ait değerler en yakın tam sayıya, Harita 8.1 ve Harita 8.5 oluşturulurken illere ait değerler ondalıklı kısım tek hane, Harita 8.3 oluşturulurken illere ait değerler ondalıklı kısım çift hane olacak şekilde yuvarlandı. Likert ölçekler oluşturulurken bu sayılar dikkate alındı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplam, yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ TÜİK geçmişe dönük nüfus verilerini revize edebileceğinden bölüm içerisinde yer alan geçmiş yıllara ait verilerde farklılık görülebilir.
- ☑ **Sevk Hızı:** (Aile Hekimliği Sevk Sayısı/Aile Hekimliğine Müracaat Sayısı)x100 şeklinde hesaplanır.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan Şekil 8.6. Yıllara Göre Aile Hekimliği Birimi Sevk Hızı verisi, 2002 - 2007 yılları için Sağlık Ocağı sevk hızını ifade eder.
- ☑ **Yatan Hasta Sayısı:** Belirli bir yılda hastaneye yatış işlemi yapılan hasta sayısıdır. (Taburcu + Ölen Kişi Sayısı) şeklinde hesaplanır.
- ☑ **Ameliyatlara İlişkin Bilgiler:** Ameliyat sınıflandırmalarında, DSÖ’nün Uluslararası Sağlık Müdahalesi Sınıflaması (ICHI, International Classification of Health Interventions) baz alındı. Bu sınıflamada yapılan tanıma uygun olarak ameliyat (A, B ve C grubu) sayıları hesaplandı. Dünya Sağlık Örgütü’nün Uluslararası Sağlık Müdahalesi Sınıflamasına göre teşhis amaçlı ve küçük cerrahi girişimler ameliyatlar içerisinde yer almamaktadır.
- ☑ **Yatak Doluluk Oranı:** Bir yıl içinde yatakların ne oranda hasta tarafından kullanıldığını göstermektedir. (Yatılan Gün Sayısı x 100) / (Yatak sayısı x 365) şeklinde hesaplanır.
- ☑ **Akut Yatak Doluluk Oranı:** OECD tarafından kullanılan bu indikatör, akut hizmet verilen yatakların doluluk oranıdır. Fizik, tedavi ve rehabilitasyon hastaneleri dahil değildir.

☑ **Ortalama Kalış Günü:** Bir hastanın hastanede kaldığı ortalama gün sayısını göstermektedir. (Yatılan Gün Sayısı) / (Taburcu + Ölen Kişi Sayısı) şeklinde hesaplanır.

☑ **Yatak Devir Hızı:** Bir yatağın yılda kaç hasta tarafından kullanıldığını göstermektedir. (Taburcu + Ölen Kişi Sayısı) / (Yatak Sayısı) şeklinde hesaplanır.

☑ **Yatak Devir Aralığı:** Bir hasta yatağının kaç gün boş kaldığını göstermektedir. (Yatak Sayısı x 365–Yatılan Gün Sayısı) / (Taburcu + Ölen Kişi Sayısı) şeklinde hesaplanır.

☑ Nakil bekleyen hasta sayıları kümülatiftir. Bir önceki yılın sonunda bekleyen hasta sayısı ile o yıl içerisinde listeye eklenen hasta sayıları toplanmakta, o yıl içerisinde nakil olan, ölen, iyileşen ya da herhangi bir sebeple bekleme listesinden çıkan hastalar bu toplamdan çıkartılarak yıl sonundaki bekleyen hasta sayısına ulaşılmaktadır.

☑ Nakil merkezlerin hepsi hastanelerin içerisinde yer almaktadır. Mevzuat kapsamında şartları sağlayan merkezlere özel ruhsat verilmektedir.

☑ **Cari Sağlık Harcaması:** Toplam sağlık harcamasının içerisinde yer alan yatırım harcamalarının çıkartılması ile elde edilir.

TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2023

☑ **Kapsanan kitle:** Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan hanelerde yaşayan 18 ve daha yukarı yaştaki T.C. vatandaşları ile yabancı uyruklu kişileri kapsamaktadır. Araştırmada, kurumsal nüfus (üniversite öğrenci yurdu, huzurevi, bakımevi, ceza ve tutukevi, ıslahevi, yetiştirme yurdu, askeri birlik ve kışla vb.) kapsam dışı tutulmaktadır.

☑ **Tahmin boyutu:** Araştırma; Türkiye toplam tahminini verebilecek şekilde tasarlanmıştır. Tasarım gereği toplam örnek hacmi 5.410 hanehalkı olarak belirlenmiştir.

☑ **Örneklem dağılımı:** Örneğe seçilen 5.410 hanehalkı ile anket sonuçlandırılmıştır

☑ **Uygulama dönemi:** Türkiye düzeyinde tahmin verme amacıyla tasarlanan Yaşam Memnuniyeti Araştırması, yılda bir kez gerçekleştirilmektedir. Alan uygulaması her yılın Kasım ayıdır.

BÖLÜM 9

İlaç İstatistikleri

Tablo 9.1. Yıllara ve ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Hacmi, Milyon Kutu

ATC-1 Grubu	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sindirim Sistemi ve Metabolizma	398,7	406,3	401,0	446,0	469,8	482,4
Solunum Sistemi	329,8	335,0	276,9	291,8	399,0	415,4
Kas ve İskelet Sistemi	259,7	261,3	229,9	255,7	256,9	342,6
Sinir Sistemi	308,0	313,2	320,2	351,9	377,5	324,4
Kardiyovasküler Sistem	238,3	251,4	273,6	279,8	291,0	297,5
Sistemik Antienfektifler	262,7	265,8	205,7	204,5	243,3	268,9
Dermatolojikler	118,6	123,1	115,2	130,9	144,1	162,0
Kan ve Kan Yapıcı Organlar	107,0	107,1	117,1	133,2	132,5	129,9
Genito Üriner Sistem ve Seks Hormonları	77,6	78,7	73,0	82,7	90,9	90,5
Duyu Organları	71,2	73,2	63,2	71,9	75,7	83,1
Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsulinler Hariç)	59,7	65,6	61,2	64,7	68,6	70,0
Hastane Solüsyonları	92,6	100,5	86,9	70,6	51,2	51,0
Çeşitli/Diğer	6,3	7,1	12,9	13,2	16,5	14,9
Antineoplastik ve İmmunmodulator Ajanlar	11,3	12,6	13,7	14,0	14,2	14,3
Antiparazitik Ürünler, İnsektisitler ve Repellentler	5,4	5,7	5,3	6,2	7,5	9,4
Tanısal Ajanlar	4,3	4,7	3,9	4,6	4,4	3,9
Toplam	2.351,2	2.411,3	2.259,6	2.421,6	2.643,2	2.760,1

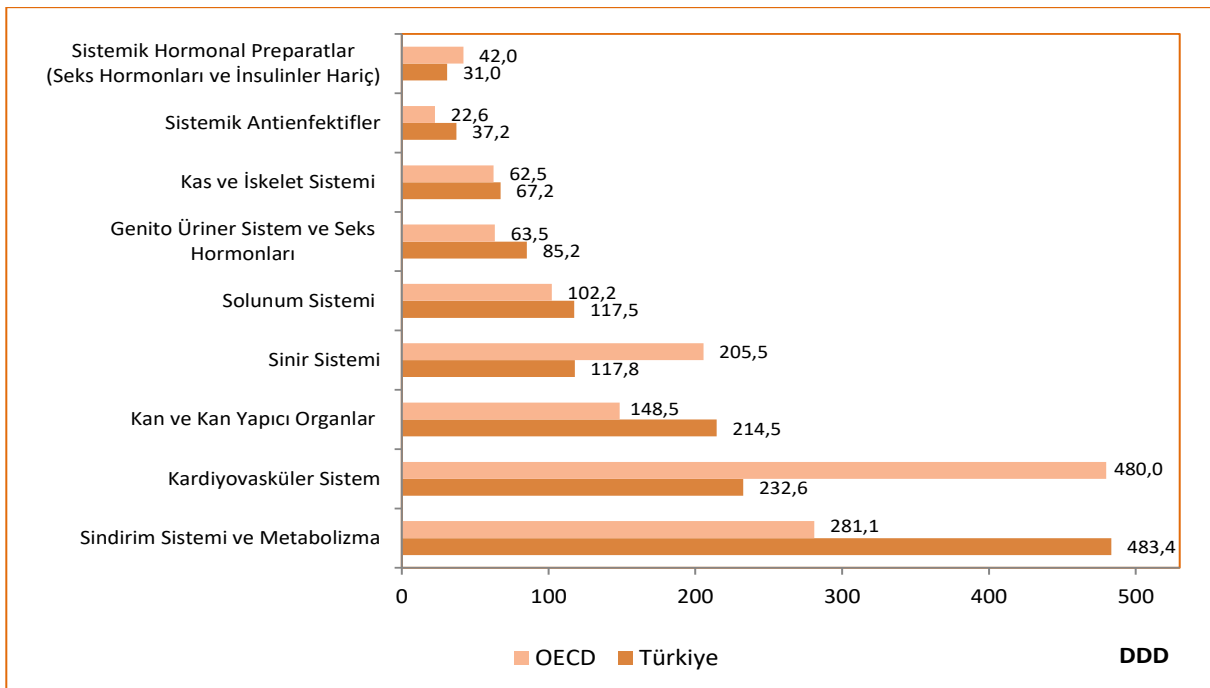
Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Tablo 9.2. Yıllara ve Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Günlük İlaç Tüketim Miktarı, DDD

ATC-1 Grubu	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sindirim Sistemi ve Metabolizma	387,4	392,4	417,3	441,6	483,4	547,9
Kardiyovasküler Sistem	187,7	195,1	218,8	221,7	232,6	244,9
Kan ve Kan Yapıcı Organlar	169,3	170,2	152,8	188,1	214,5	224,1
Sinir Sistemi	101,1	101,5	108,7	113,0	117,8	126,4
Solunum Sistemi	109,0	111,2	97,9	98,2	117,5	116,5
Genito Üriner Sistem ve Seks Hormonları	69,9	73,7	74,3	80,9	85,2	87,6
Kas ve İskelet Sistemi	61,6	64,8	58,4	65,1	67,2	77,4
Sistemik Antienfektifler	33,3	34,6	27,6	29,6	37,2	44,7
Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsulinler Hariç)	24,2	25,7	27,8	30,0	31,0	32,1

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

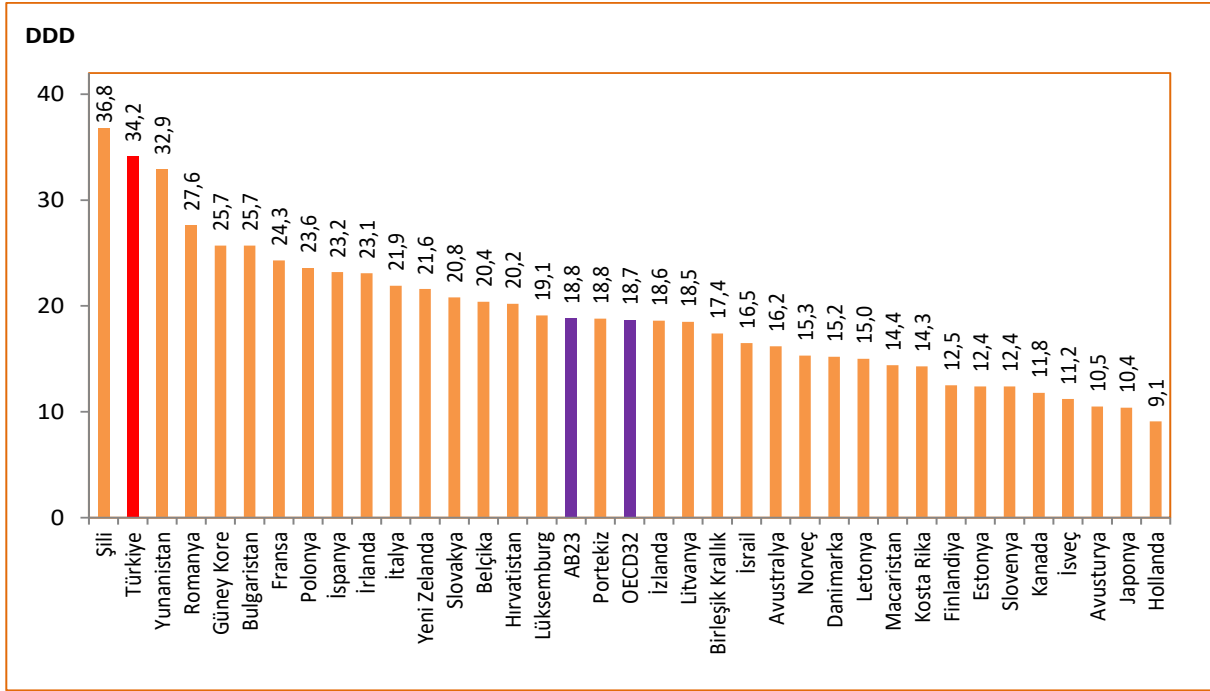
Şekil 9.1. Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre 1.000 Kişiye Düşen Günlük İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2022

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. OECD verisi 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

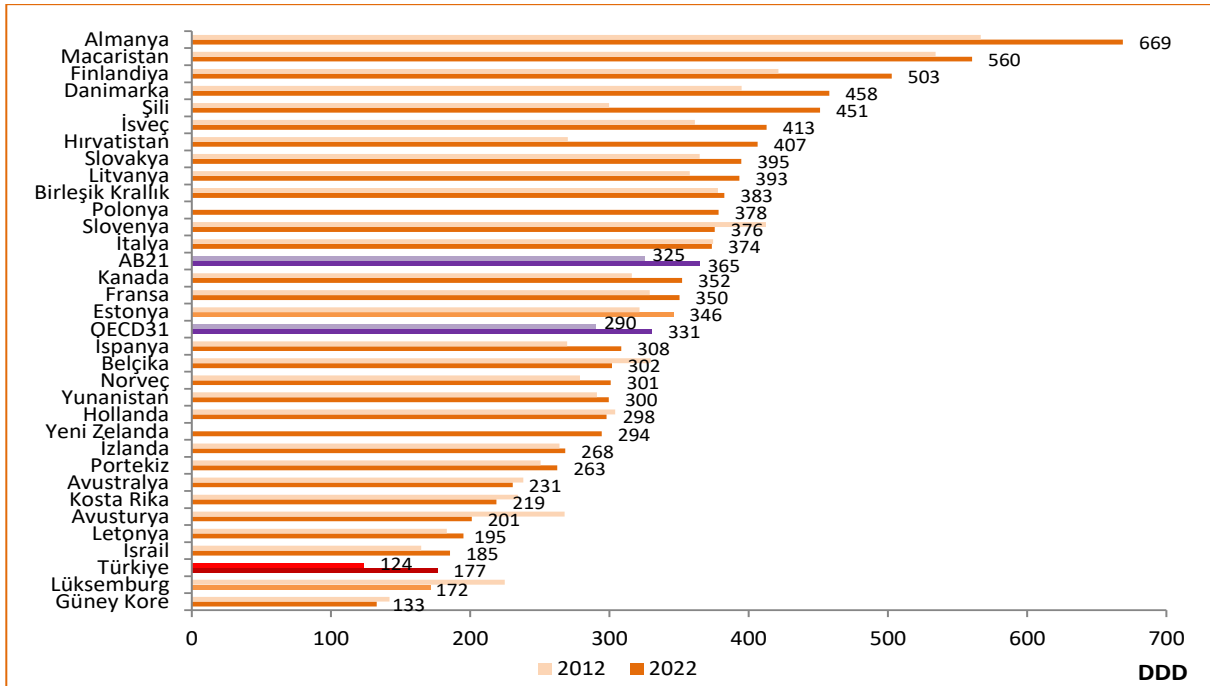
Şekil 9.2. 1.000 Kişiye Düşen Günlük Antibiyotik (ATC-J01) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2022

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir. Türkiye'nin 2023 verisi 41,1'dir.

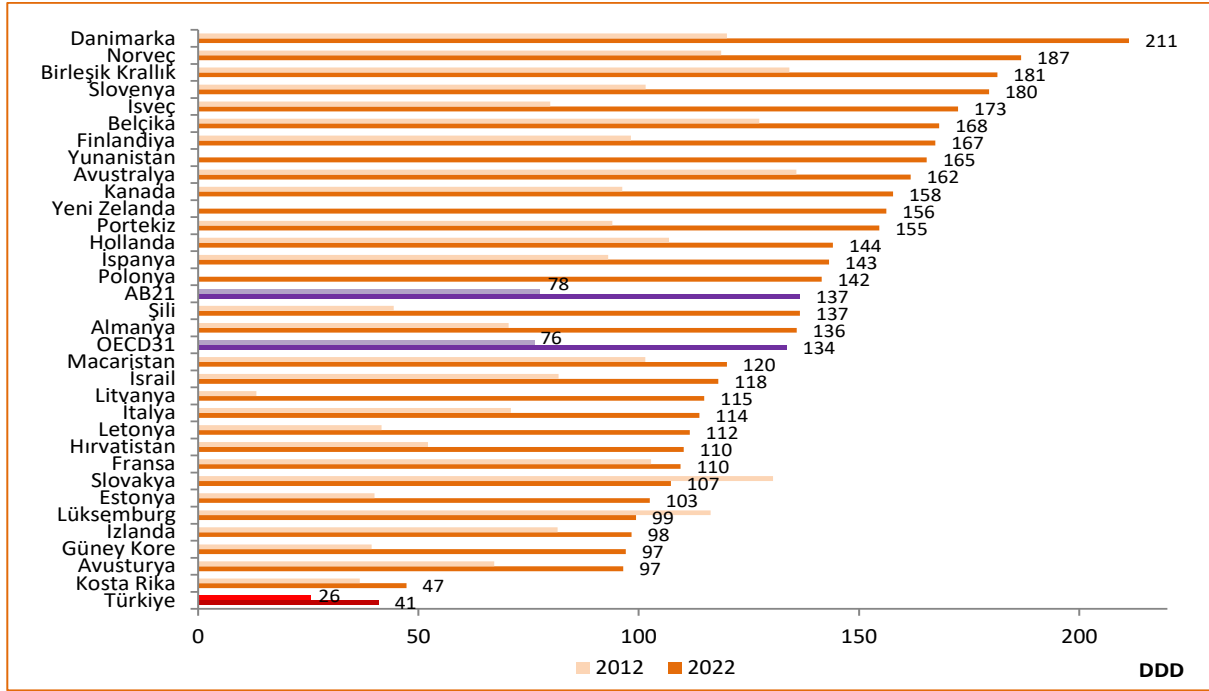
Şekil 9.3. 1.000 Kişiye Düşen Günlük Antihipertansif İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2012, 2022

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verileri 2012 ve 2022 yıllarına aittir. Ülke verileri ise 2012 ve 2022 yıllarına veya bu yıllara en yakın yıllara aittir. Hesaplamalara C02, C03, C07, C08, C09 ATC kodları dahil edildi. Türkiye'nin 2023 verisi 186'dır.

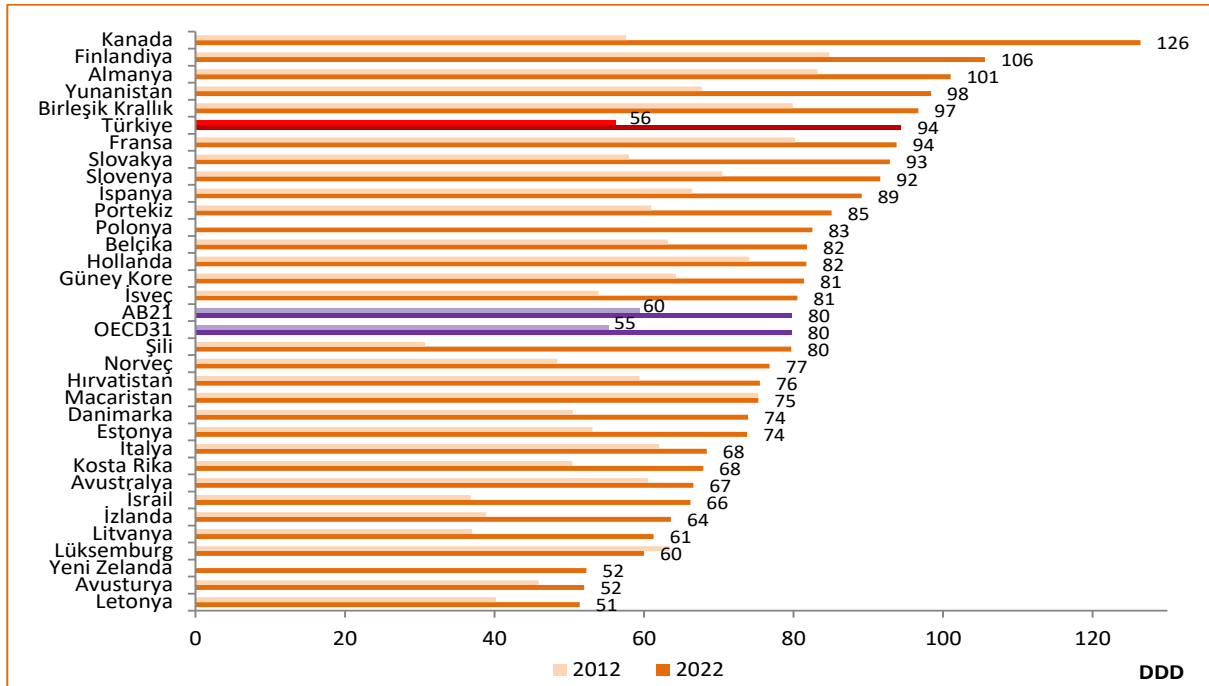
Şekil 9.4. 1.000 Kişiye Düşen Günlük Kolesterol Düşürücü İlaç (ATC-C10) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2012, 2022

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verileri 2012 ve 2022 yıllarına aittir. Ülke verileri ise 2012 ve 2022 yıllarına veya bu yıllara en yakın yıllara aittir. Türkiye'nin 2023 verisi 43'tür.

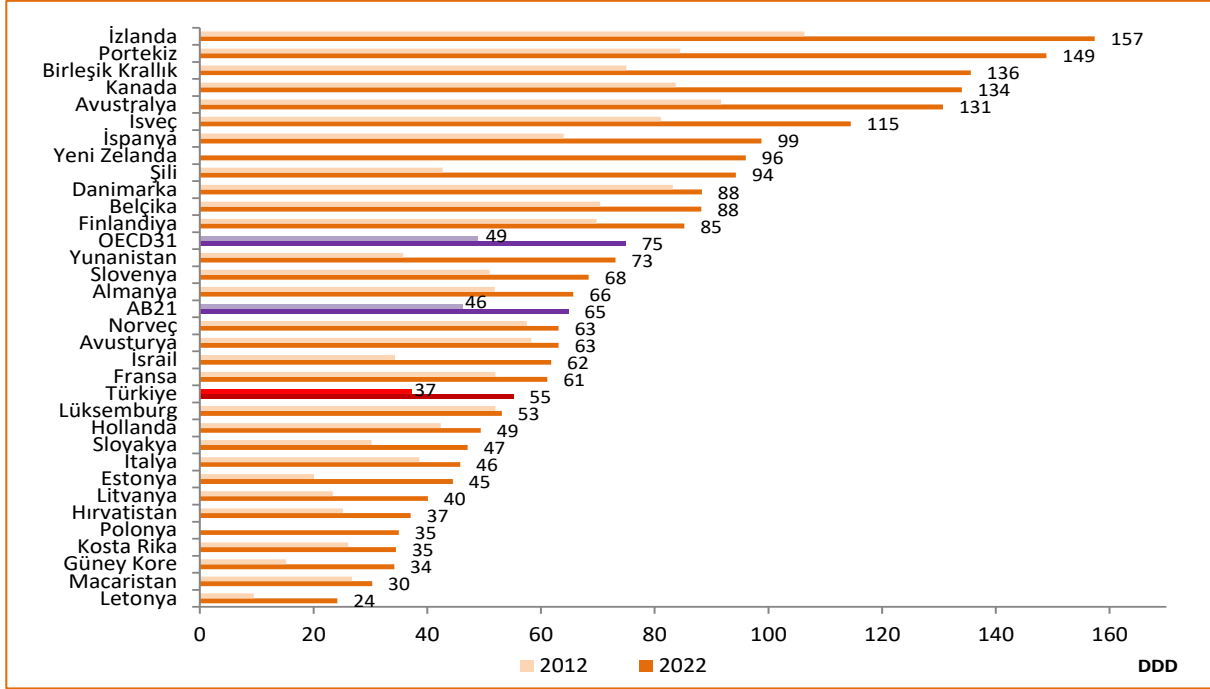
Şekil 9.5. 1.000 Kişiye Düşen Günlük Antidiyabetik İlaç (ATC-A10) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2012, 2022

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verileri 2012 ve 2022 yıllarına aittir. Ülke verileri ise 2012 ve 2022 yıllarına veya bu yıllara en yakın yıllara aittir. Türkiye'nin 2023 verisi 97'dir.

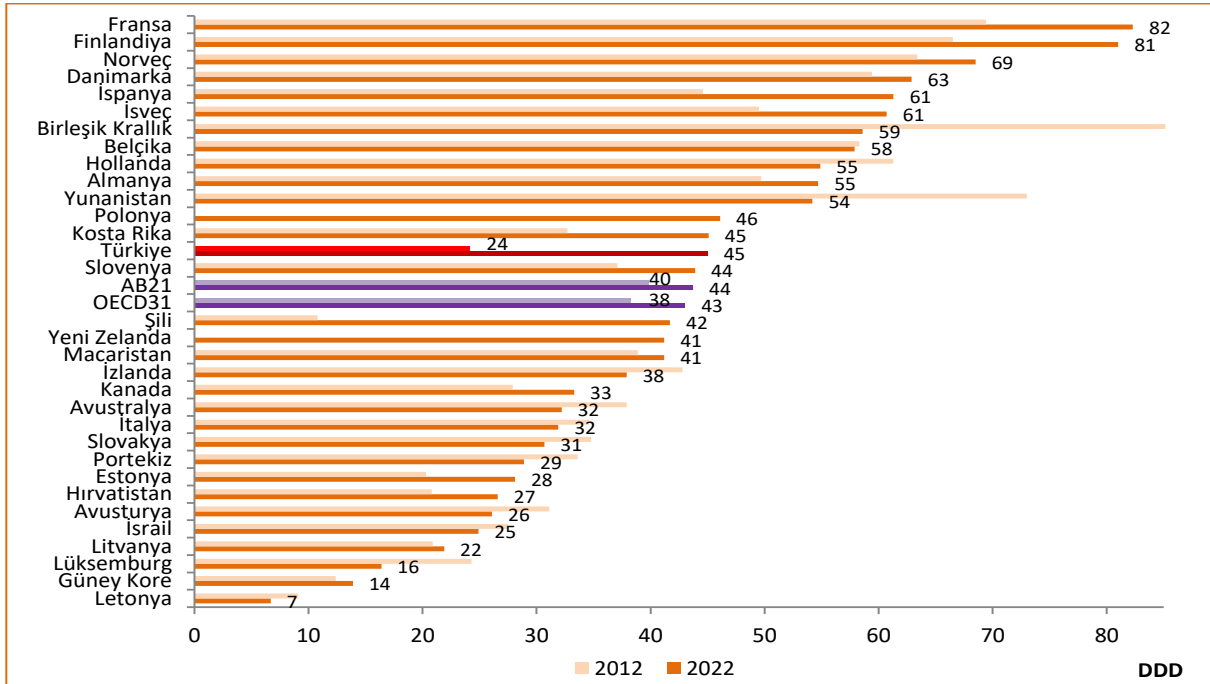
Şekil 9.6. 1.000 Kişiye Düşen Günlük Antidepresan İlaç (ATC-N06A) Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2012, 2022

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verileri 2012 ve 2022 yıllarına aittir. Ülke verileri ise 2012 ve 2022 yıllarına veya bu yıllara en yakın yıllara aittir. Türkiye'nin 2023 verisi 61'dir.

Şekil 9.7. 1.000 Kişiye Düşen Günlük Obstrüktif Solunum Yolu Hastalıklarında Kullanılan (ATC-R03) İlaç Tüketim Miktarının Uluslararası Karşılaştırması, DDD, 2012, 2022

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2024

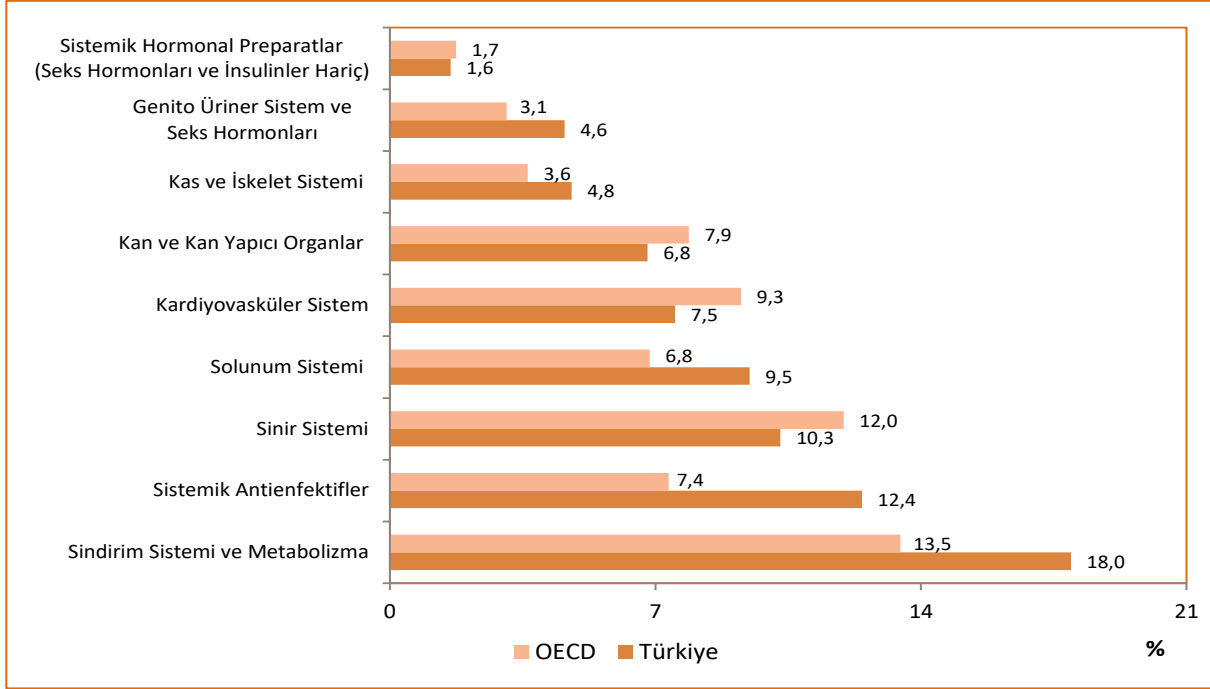
Not: Türkiye verileri 2012 ve 2022 yıllarına aittir. Ülke verileri ise 2012 ve 2022 yıllarına veya bu yıllara en yakın yıllara aittir. Türkiye'nin 2023 verisi 41'dir.

Tablo 9.3. Yıllara ve Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Değeri, Milyon ₺

ATC-1 Grubu	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sindirim Sistemi ve Metabolizma	5.223,5	6.893,8	9.117,7	12.158,5	20.910,5	38.847,8
Antineoplastik ve İmmunmodulator Ajanlar	4.179,2	5.691,7	7.391,5	9.716,4	17.795,0	34.938,1
Sistemik Antienfektifler	3.895,8	5.252,0	5.511,5	6.853,7	14.497,2	27.688,6
Solunum Sistemi	3.019,9	3.906,6	4.172,0	5.267,7	11.044,6	21.780,4
Sinir Sistemi	3.607,3	4.659,9	5.563,4	7.050,7	11.992,6	19.917,5
Kardiyovasküler Sistem	2.608,9	3.441,1	4.375,4	5.358,0	8.751,8	16.753,8
Kan ve Kan Yapıcı Organlar	2.309,3	3.114,7	3.935,0	5.042,0	7.908,2	14.534,4
Kas ve İskelet Sistemi	1.915,1	2.441,3	2.509,3	3.327,6	5.580,9	13.472,1
Genito Üriner Sistem ve Seks Hormonları	1.485,5	1.897,9	2.006,2	2.871,3	5.359,5	10.120,2
Dermatolojikler	983,0	1.264,9	1.385,5	2.010,7	4.084,7	8.255,8
Duyu Organları	1.073,2	1.230,7	1.259,7	1.798,4	2.558,2	5.016,3
Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsulinler Hariç)	614,3	753,3	861,1	1.151,4	1.865,5	3.526,2
Çeşitli/Diğer	314,7	419,4	788,6	1.016,0	1.995,2	3.276,1
Hastane Solüsyonları	550,0	671,9	691,3	622,1	1.055,0	2.190,3
Tanısal Ajanlar	267,7	382,7	338,6	479,3	895,2	1.599,6
Antiparazitik Ürünler, İnsektisitler ve Repellentler	34,4	48,6	58,4	83,3	174,8	530,8
Toplam	32.081,8	42.070,4	49.965,3	64.807,1	116.468,9	222.448,1

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

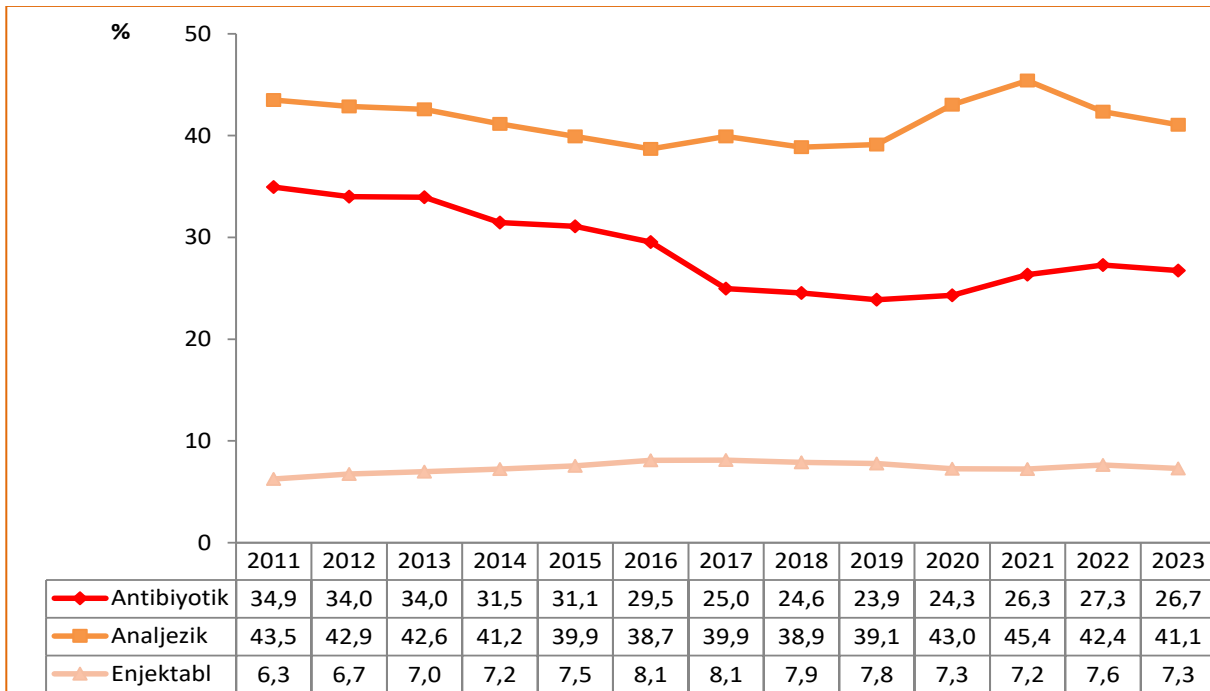
Şekil 9.8. Seçilmiş ATC-1 Gruplarına Göre İlaç Satış Değerinin (Ulusal Para Birimi) Toplam İlaç Satış Değeri İçindeki Payının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2024

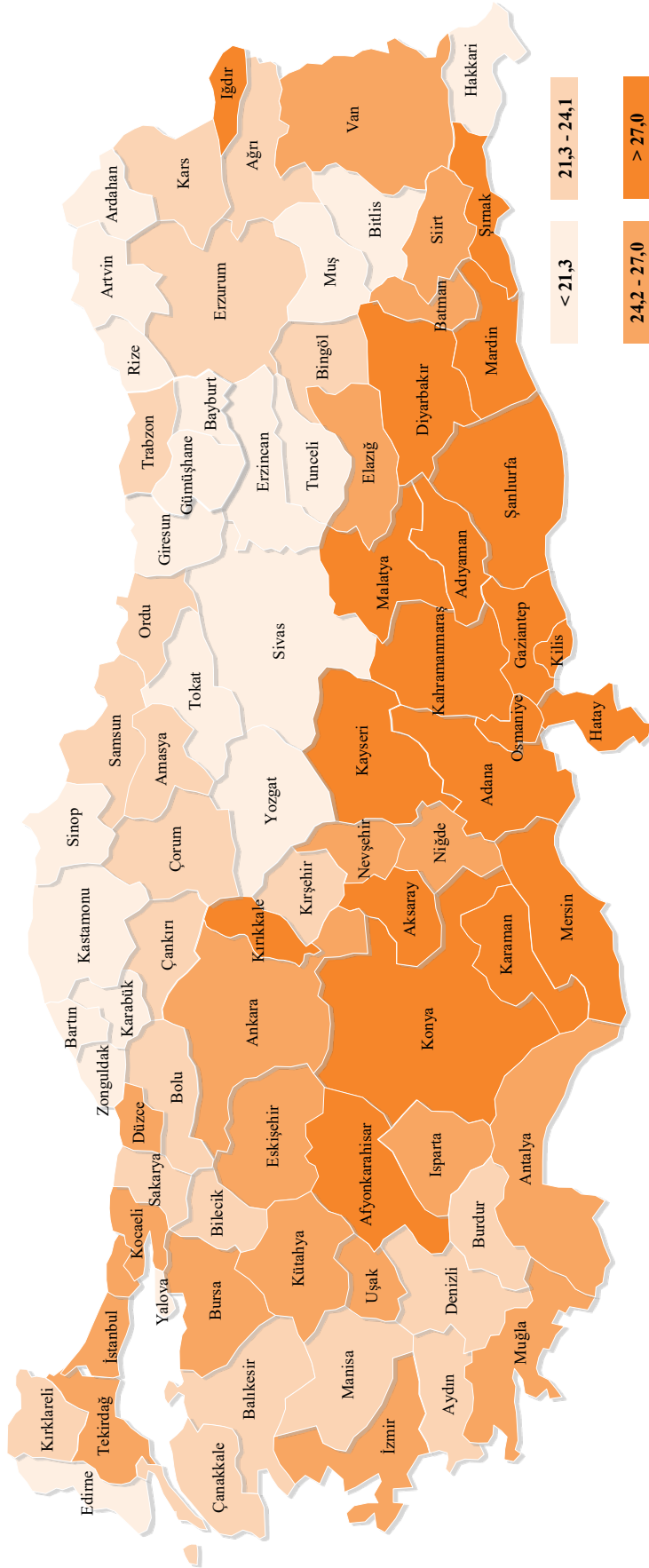
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. OECD verisi 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 9.9. Yıllara Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik, Analjezik, Enjektabl İlaç İçeren Reçetelerin Oranı, (%)

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

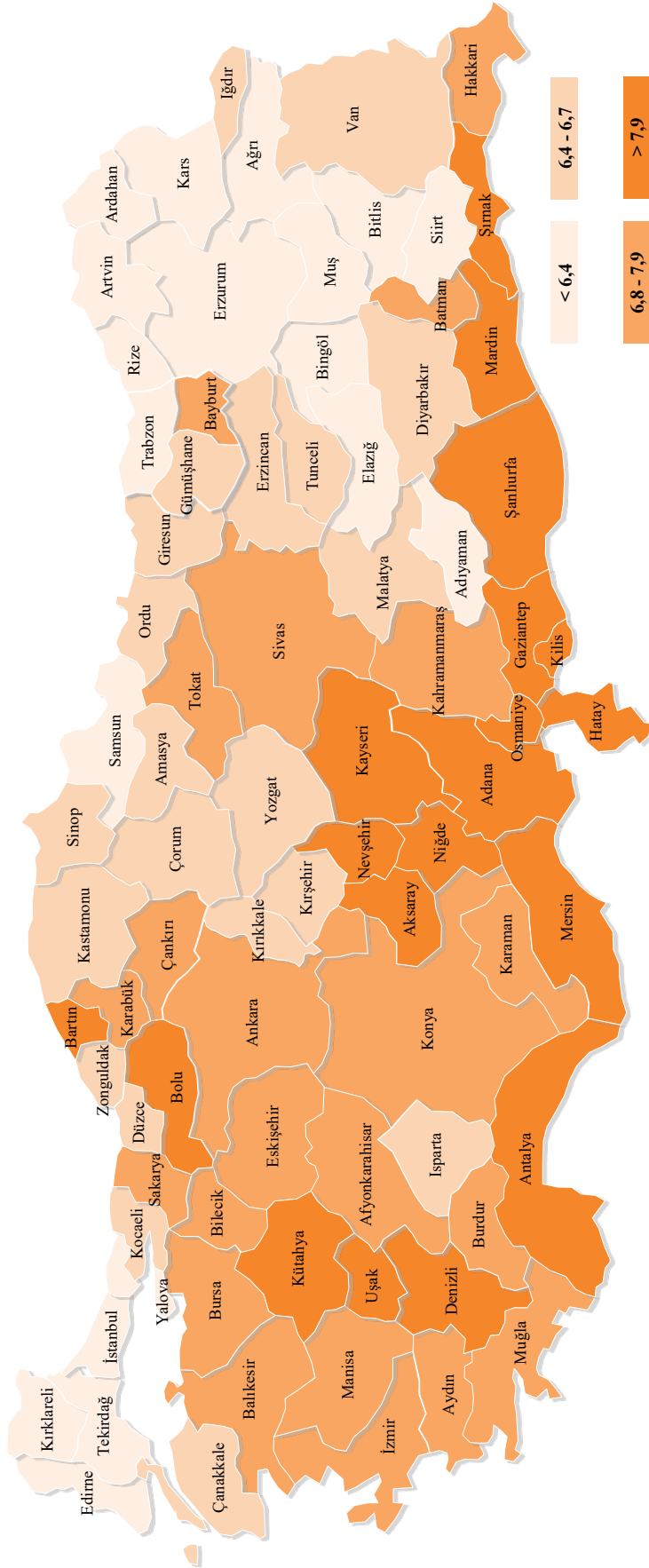
Harita 9.1. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2023

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

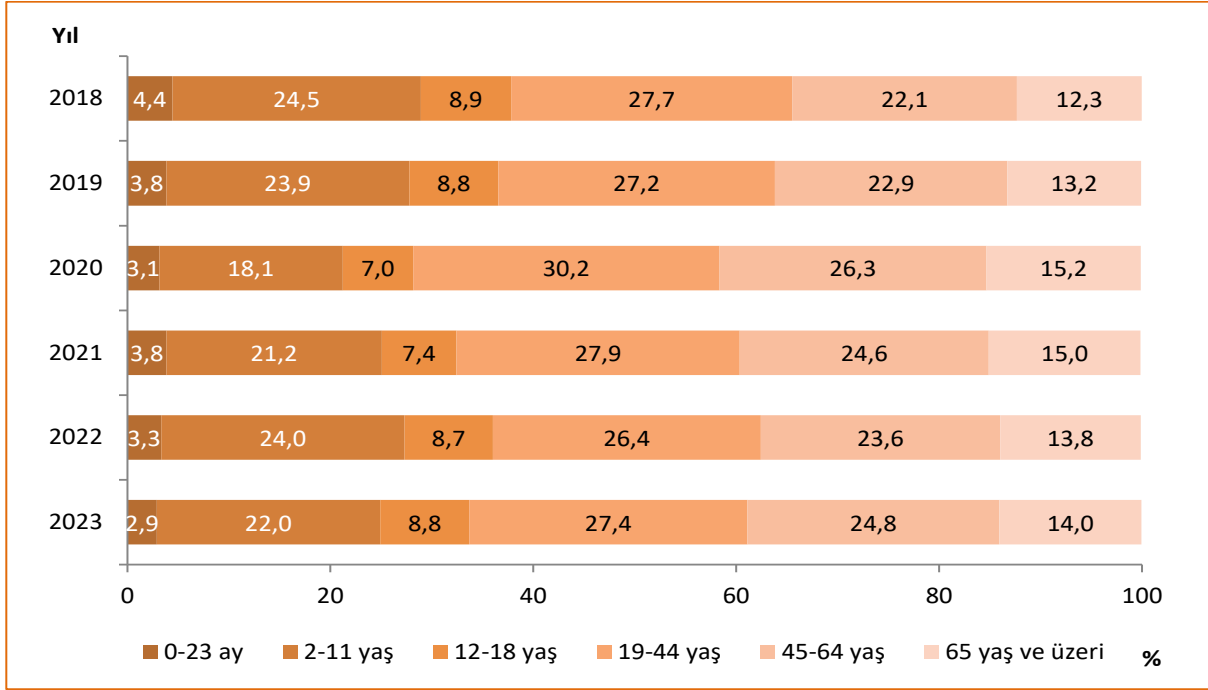

Harita 9.3. İllere Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Enjektabl İlaç İçeren Reçetelerin Oranı, (%), 2023

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

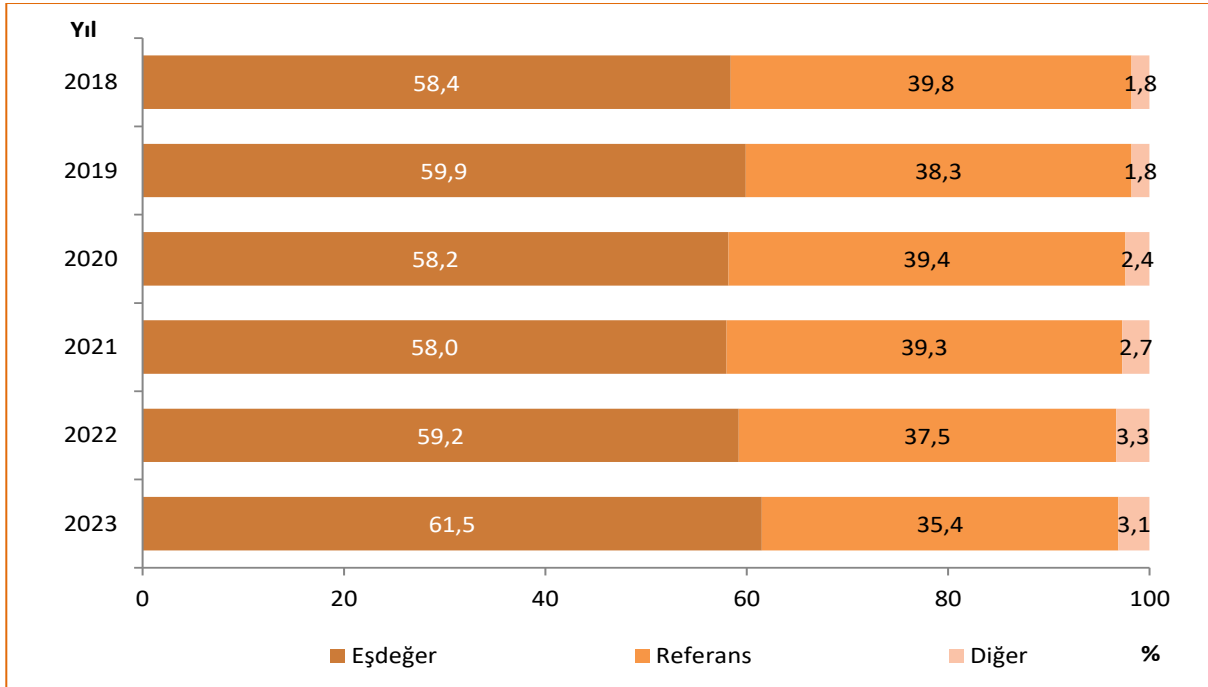
Şekil 9.10. Yıllara ve Yaş Grubuna Göre Aile Hekimleri Tarafından Yazılan ve Antibiyotik İçeren Reçetelerin Dağılımı, (%)

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Not: %100'e tamamlanmayan yıllarda, yaş grubu bilinmeyen reçete verisi vardır.

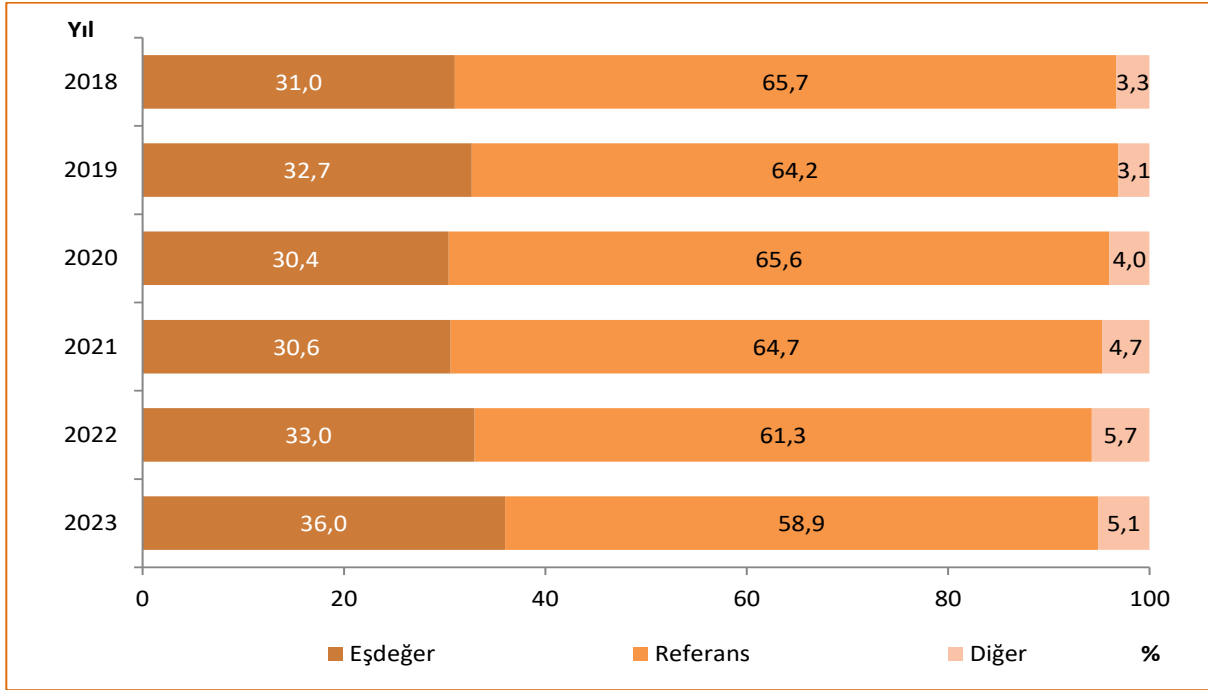
Şekil 9.11. Yıllara ve Referans Türüne Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Not: "Orijinal" ve "Jenerik" ifadeleri Beşeri Tıbbi Ürünler Ruhsatlandırma Yönetmeliği'nce "Referans" ve "Eşdeğer" olarak değiştirildi.

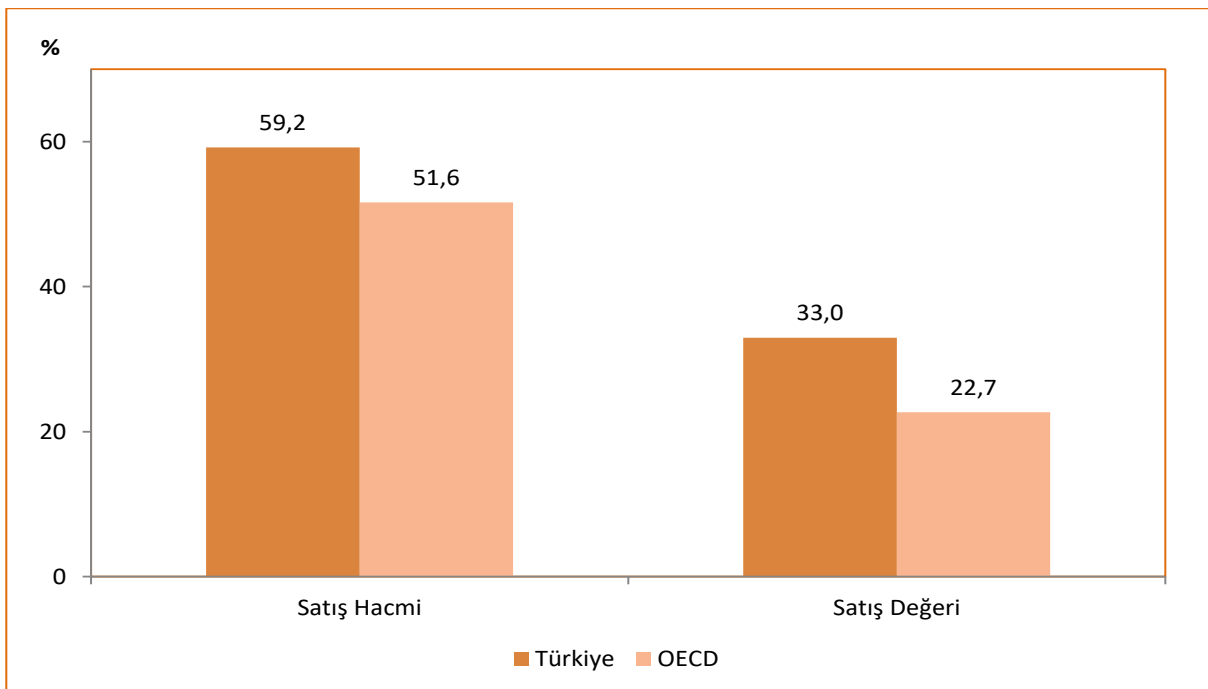
Şekil 9.12. Yıllara ve Referans Türüne Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Not: “Orijinal” ve “Jenerik” ifadeleri Beşeri Tıbbi Ürünler Ruhsatlandırma Yönetmeliği’nce “Referans” ve “Eşdeğer” olarak değiştirildi.

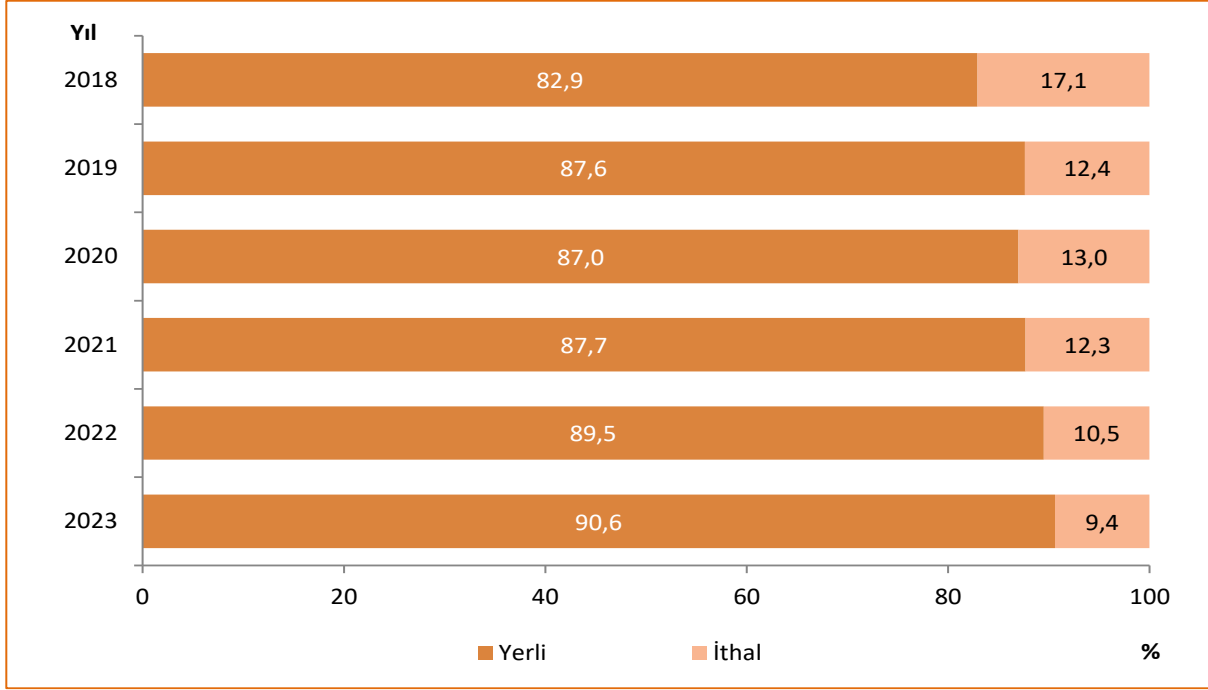
Şekil 9.13. Eşdeğer İlaçların Toplam İlaç Piyasasındaki Paylarının Satış Hacmi (Kutu) ve Satış Değeri (Ulusal Para Birimi) Cinsinden Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2024

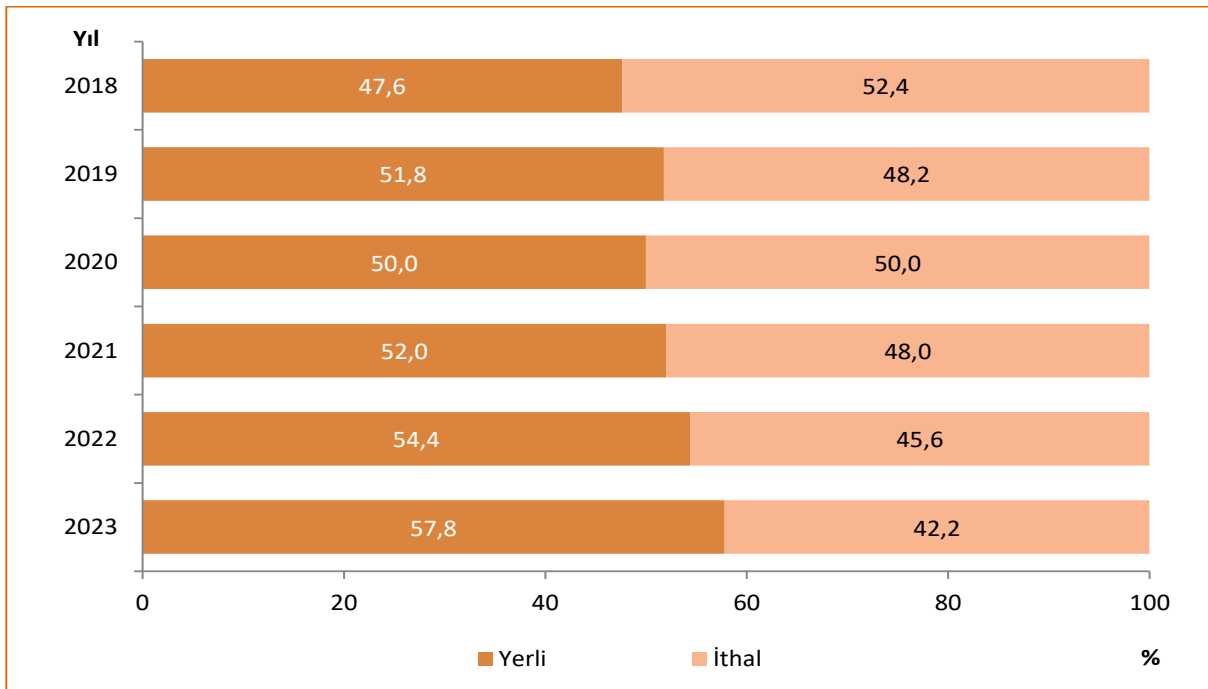
Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. OECD verisi 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 9.14. Yıllara ve Yerli/ İthal Durumuna Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)

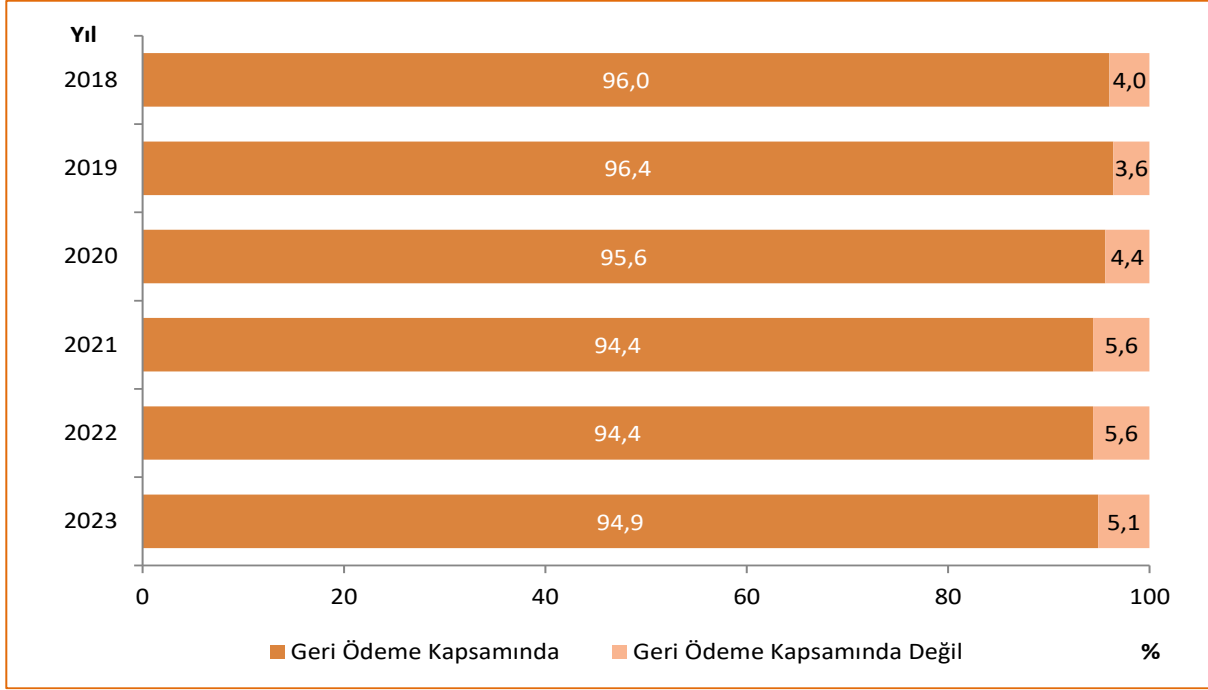
Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.15. Yıllara ve Yerli/ İthal Durumuna Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)

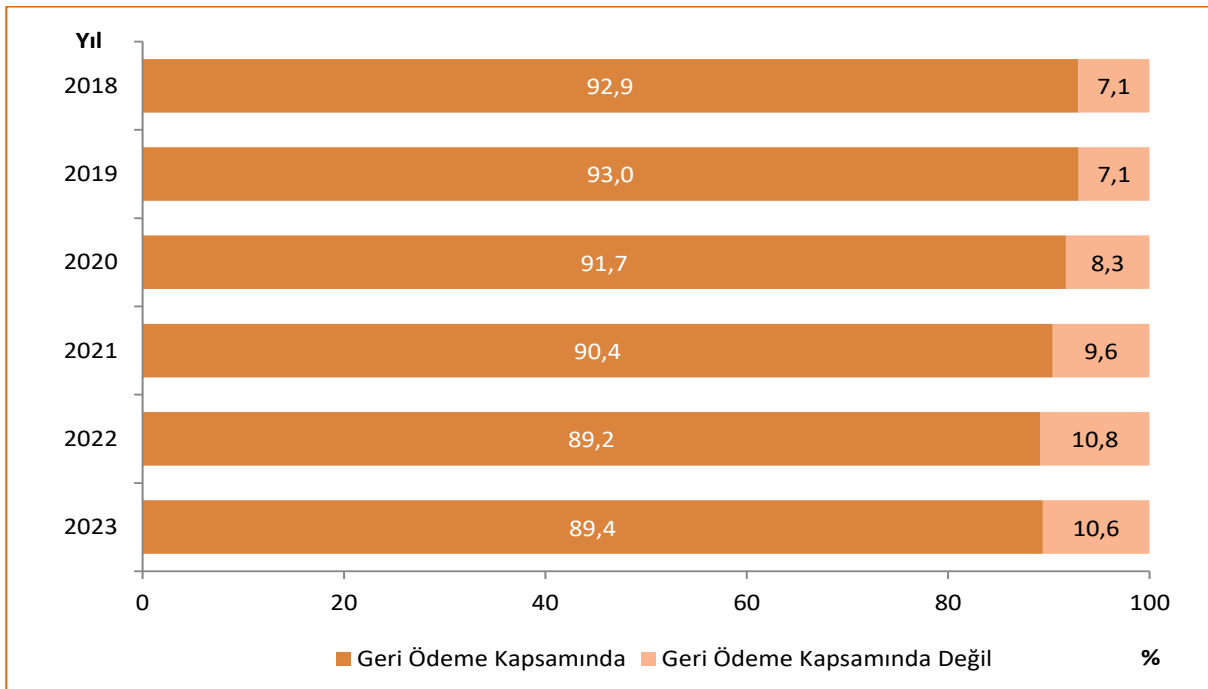
Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.16. Yıllara ve Geri Ödeme Durumuna Göre İlaç Satış Hacimlerinin (Kutu) Dağılımı, (%)

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Şekil 9.17. Yıllara ve Geri Ödeme Durumuna Göre İlaç Satış Değerlerinin (₺) Dağılımı, (%)

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Tablo 9.4. Yıllara Göre Birinci Basamak Reçetelendirmelere Ait OECD Klinik Kalite Göstergeleri

Klinik Kalite Göstergeleri	2020			2021			2022			2023		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Diyabet Hastalarında Kolesterol Düşürücü İlaç Reçete Edilenlerin Oranı, (%)	25,7	23,6	24,5	20,9	20,1	20,4	38,1	34,2	35,9	42,3	38,9	40,4
Diyabet Hastalarında İlk Tercih Antihipertansif İlaçların Reçetelendirme Oranı, (%)	73,4	78,6	76,6	69,4	75,0	73,1	76,0	81,4	79,2	76,8	82,2	79,9
Reçetelendirilen Antibiyotikler Arasında Sefalosporin ve Kinolonların Oranı, (%)	26,6	30,2	28,6	25,3	29,3	27,5	25,3	29,1	27,5	27,3	30,4	29,1
Reçetelenen Sistemik Antibiyotiklerin DDD Miktarları (AHBS'deki Her Bin Kişi İçin)	10,1	11,4	10,8	10,6	11,9	11,3	12,8	14,3	13,6	10,3	10,9	10,6

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

Not: Göstergeler, OECD tarafından belirlenen standartlara göre "Reçete Bilgi Sistemi"nde (RBS) kayıtlı olan hastalar üzerinden hesaplanmıştır.

Göstergeler için belirlenen uluslararası hesaplama standartları aşağıdaki linkte yer almaktadır:

<https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/measuring-health-care-quality/definitions-of-health-care-quality-outcomes.pdf>

Tablo 9.5. Birinci Basamak Reçetelendirmelere Ait OECD Klinik Kalite Göstergelerinin Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Klinik Kalite Göstergeleri	Türkiye	OECD
Diyabet Hastalarında İlk Tercih Antihipertansif İlaçların Reçetelendirme Oranı, (%)	79,2	85,6
Reçetelendirilen Antibiyotikler Arasında Sefalosporin ve Kinolonların Oranı, (%)	27,5	17,7
Diyabet Hastalarında Kolesterol Düşürücü İlaç Reçete Edilenlerin Oranı, (%)	35,9	69,9
Reçetelenen Sistemik Antibiyotiklerin DDD Miktarları (AHBS'deki Her Bin Kişi İçin)	13,6	16,8

Kaynak: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verisi 2022 yılına aittir. OECD verisi 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Bölüm 9 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4'lü Likert ölçek kullanıldı ve ölçek aralıkları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı. İllere ait değerler ondalıklı kısım tek hane olacak şekilde yuvarlandı. Likert ölçekler oluşturulurken bu sayılar dikkate alındı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamalar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ **ATC (Anatomik Terapötik Kimyasal):** DSÖ tarafından desteklenen, yönetilen ve geliştirilen bir ilaç sınıflandırma sistemi olan ATC; ilaçları etkili oldukları organ veya sistemleri ile yapısal, terapötik, farmakolojik, kimyasal ve kimyasal bileşik özelliklerine göre farklı gruplara ayırır.

ATC Kodu	Grup Adı
A	Sindirim Sistemi ve Metabolizma
A10	Diyabette Kullanılan İlaçlar
B	Kan ve Kan Yapıcı Organlar
C	Kardiyovasküler Sistem
C02	Antihipertansifler
C03	Diüretikler
C07	Beta Blokör Ajanlar
C08	Kalsiyum Kanal Blokörleri
C09	Renin-Anjiyotensin Sistemine Etkili İlaçlar
C10	Lipid Modifiye Eden Ajanlar
G	Genito Üriner Sistem ve Seks Hormonları
H	Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsülinler Hariç)
J	Sistemik Antienfektifler
J01	Sistemik Kullanılan Antibakteriyeller
M	Kas ve İskelet Sistemi
N	Sinir Sistemi
N06A	Antidepresanlar
R	Solunum Sistemi
R03	Obstrüktif Solunum Yolu Hastalıklarında Kullanılan İlaçlar

- ☑ **İlaç Takip Sistemi (İTS):** İlaç Takip Sistemi karekodlarla izlenebilirliği sağlanmış ilaçların üretim veya ithalattan başlayarak geçtikleri her noktadan alınacak bildirimlerle takibini sağlamak üzere kurulmuş bilgisayarlar, veri tabanı, bu veri tabanını işletmeye yarayan bilgisayar yazılımları ve iletişim altyapılarını içeren bir sistemdir.
- ☑ **DDD (Tanımlanmış Günlük Doz):** ATC sisteminde yer alan bir ilacın ana endikasyonu için yetişkinlerde kullanıldığı varsayılan günlük ortalama idame dozudur. İTS'den hastalara yapılan çıkışlar üzerinden hesaplanır.
- ☑ İlaçların DDD olarak hesaplanan tüketim miktarları İTS, satış hacmi ve satış değeri verileri ise IQVIA veri tabanı üzerinden elde edildi. Birinci basamaktaki reçetelendirme verileri için Reçete Bilgi Sistemi kullanıldı.

☑ **IQVIA:** IMS-Health (Kıtalararası Pazarlama Hizmetleri- Sağlık) ve Quintiles şirketleri 2017 yılında birleşerek IQVIA adında yeni bir marka oluşturuldu. IQVIA, Ecza depoları tarafından eczanelere yapılan depo çıkış bilgilerinin takip edildiği sistemdir.

☑ **Eşdeğer İlaç:** Referans (orijinal) ürün ile aynı aktif maddeyi, aynı miktarda ve aynı farmasötik şekil içinde bulunduran ve biyoeşdeğerliği (BE) kabul edilen farklı ticari isim altındaki ürünlere eş değer ilaç adı verilir.

☑ **Referans (Orijinal) İlaç:** Uzun araştırmalar ve klinik çalışmalar sonucu belli bir hastalık üzerinde olumlu etki yaptığı kanıtlanmış, temeli patentli bir moleküle dayanan ve daha önceden benzeri olmayan yeni ilaçlar için kullanılan uluslararası bir terimdir.

☑ Şekil 9.11 ve Şekil 9.12’de “Diğer” olarak gösterilen kısım referans/eşdeğer ayrımı olmayan ürünlerdir.

An abstract graphic on the left side of the page, featuring a complex network of dark blue lines and dots of varying sizes, some of which are highlighted in a lighter blue. The lines connect the dots, creating a web-like structure that extends across the page.

BÖLÜM 10

Sağlıkta İnsan Kaynakları

Tablo 10.1. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Tüm Sektörler

	2002	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Uzman Hekim	45.457	82.894	85.199	88.127	93.517	95.600	101.233
Pratisyen Hekim	30.900	44.053	46.843	49.760	53.035	53.697	54.899
Asistan Hekim	15.592	26.181	28.768	33.372	37.017	45.391	48.091
Toplam Hekim	91.949	153.128	160.810	171.259	183.569	194.688	204.223
Toplam Diş Hekimi	16.371	30.615	32.925	34.830	39.851	42.359	45.718
Eczacı	22.289	32.032	33.841	35.364	37.211	38.981	40.610
Hemşire	72.393	190.499	198.103	227.292	232.442	243.565	248.287
Ebe	41.479	56.351	55.972	59.040	57.908	59.632	59.750
Diğer Sağlık Personeli	50.106	177.409	182.456	206.103	219.630	232.661	266.217
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	83.964	376.367	369.660	408.581	481.311	538.642	549.116
Toplam Personel	378.551	1.016.401	1.033.767	1.142.469	1.251.922	1.350.528	1.413.921

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2023 yılında "Asistan Hekim" sayısına 2.933 yan dal asistan hekim, "Toplam Diş Hekimi" sayısına 3.309 asistan diş hekimi, "Eczacı" sayısına ise 4.016 ikinci eczacı ve yardımcı eczacı sayıları dahil edildi. Sağlık Bakanlığı personel sayılarına, Sağlık Bakanlığı merkez teşkilatında çalışan sağlık personeli dahil değildir.

Tablo 10.2. Sektörlere ve Ünvanlara Göre Sağlık Personelinin Dağılımı, 2023

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Uzman Hekim	57.286	12.574	31.373	101.233
Pratisyen Hekim	48.855	666	5.378	54.899
Asistan Hekim	24.232	20.926	-	45.158
Yan Dal Asistan Hekim	1.389	1.544	-	2.933
Toplam Hekim	131.762	35.710	36.751	204.223
Uzman Diş Hekimi	1.426	2.210	3.727	7.363
Diş Hekimi	11.439	438	23.169	35.046
Asistan Diş Hekim	9	3.300	-	3.309
Toplam Diş Hekimi	12.874	5.948	26.896	45.718
Eczacı	4.761	751	35.098	40.610
Hemşire	177.767	36.875	33.645	248.287
Ebe	56.179	994	2.577	59.750
Diğer Sağlık Personeli	188.375	24.104	53.738	266.217
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	283.625	70.752	194.739	549.116
Toplam Personel	855.343	175.134	383.444	1.413.921

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.3. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Sağlık Bakanlığı

	2002	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Uzman Hekim	22.187	45.262	46.601	48.599	50.055	52.176	57.286
Pratisyen Hekim	29.030	39.445	42.303	45.293	47.376	47.899	48.855
Asistan Hekim	6.189	10.500	11.988	14.782	17.440	22.181	25.621
Toplam Hekim	57.406	95.207	100.892	108.674	114.871	122.256	131.762
Toplam Diş Hekimi	3.211	10.826	11.399	11.588	11.767	12.155	12.874
Eczacı	1.596	3.067	3.406	3.699	4.034	4.425	4.761
Hemşire	54.360	127.366	132.794	156.672	155.935	169.893	177.767
Ebe	39.473	52.511	52.092	55.521	54.191	55.955	56.179
Diğer Sağlık Personeli	33.276	121.447	124.978	140.369	142.860	153.558	188.375
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	67.496	236.370	229.700	250.843	252.813	260.702	283.625
Toplam Personel	256.818	646.794	655.261	727.366	736.471	778.944	855.343

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.4. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Üniversite

	2002	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Uzman Hekim	10.518	12.523	12.919	13.029	11.845	12.908	12.574
Pratisyen Hekim	178	288	304	283	647	700	666
Asistan Hekim	9.403	15.681	16.780	18.590	19.577	23.210	22.470
Toplam Hekim	20.099	28.492	30.003	31.902	32.069	36.818	35.710
Toplam Diş Hekimi	681	4.212	4.413	4.764	4.906	5.442	5.948
Eczacı	134	688	838	975	727	748	751
Hemşire	8.736	28.788	30.863	34.547	36.674	36.613	36.875
Ebe	225	773	793	885	912	968	994
Diğer Sağlık Personeli	2.788	16.252	16.830	18.844	21.469	23.164	24.104
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	9.877	48.162	47.966	48.312	73.151	74.194	70.752
Toplam Personel	42.540	127.367	131.706	140.229	169.908	177.947	175.134

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.5. Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayıları, Özel

	2002	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Uzman Hekim	12.752	25.109	25.679	26.499	31.617	30.516	31.373
Pratisyen Hekim	1.692	4.320	4.236	4.184	5.012	5.098	5.378
Asistan Hekim	-	-	-	-	-	-	-
Toplam Hekim	14.444	29.429	29.915	30.683	36.629	35.614	36.751
Toplam Dış Hekimi	12.479	15.577	17.113	18.478	23.178	24.762	26.896
Eczacı	20.559	28.277	29.597	30.690	32.450	33.808	35.098
Hemşire	9.297	34.345	34.446	36.073	39.833	37.059	33.645
Ebe	1.781	3.067	3.087	2.634	2.805	2.709	2.577
Diğer Sağlık Personeli	14.042	39.710	40.648	46.890	55.301	55.939	53.738
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	6.591	91.835	91.994	109.426	155.347	203.746	194.739
Toplam Personel	79.193	242.240	246.800	274.874	345.543	393.637	383.444

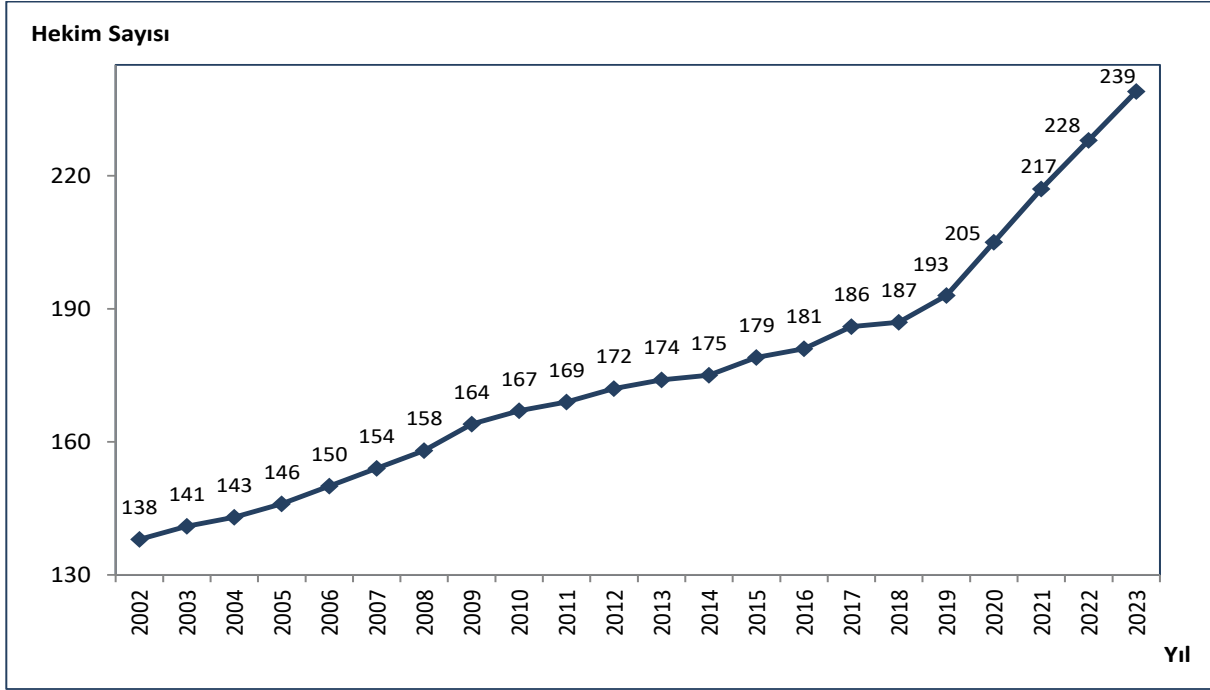
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.6. Sağlık Bakanlığı Merkez Teşkilatında Çalışan Sağlık Personelinin Ünvanlara Göre Dağılımı, 2023

	Merkez Teşkilat
Uzman Hekim	178
Pratisyen Hekim	267
Asistan Hekim	-
Toplam Hekim	445
Uzman Dış Hekimi	6
Dış Hekimi	37
Asistan Dış Hekimi	-
Toplam Dış Hekimi	43
Eczacı	391
Hemşire	445
Ebe	144
Diğer Sağlık Personeli	946
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	4.485
Toplam Personel	6.899

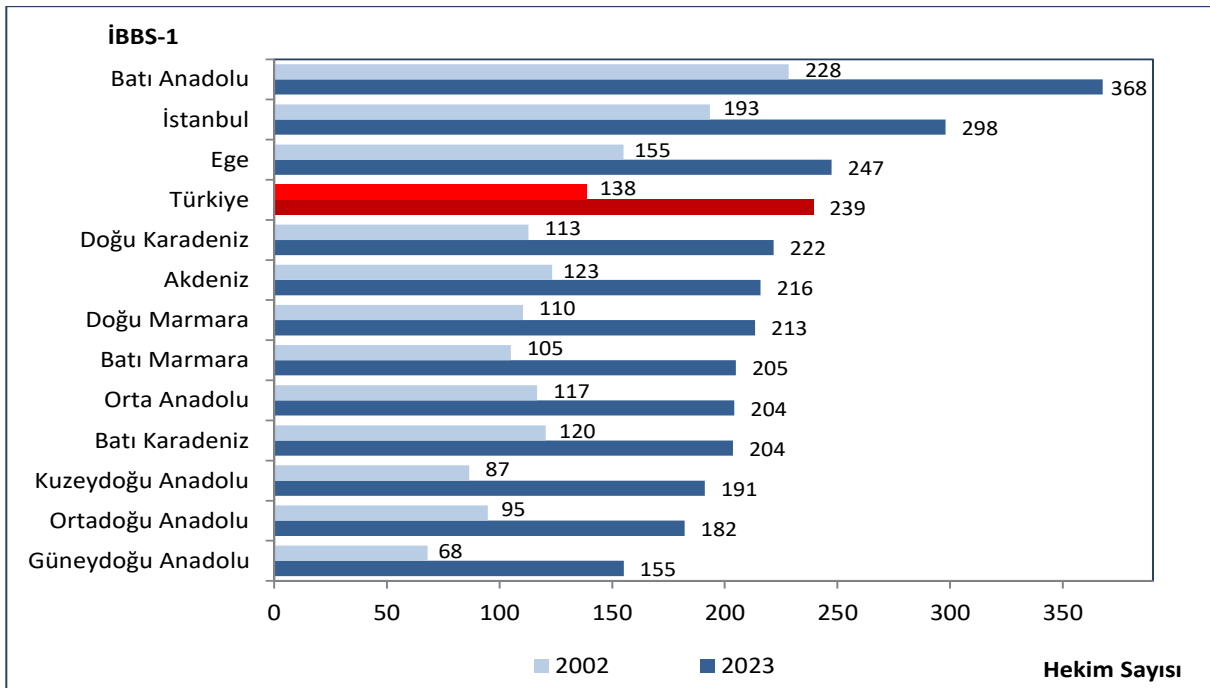
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.1. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.2. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023

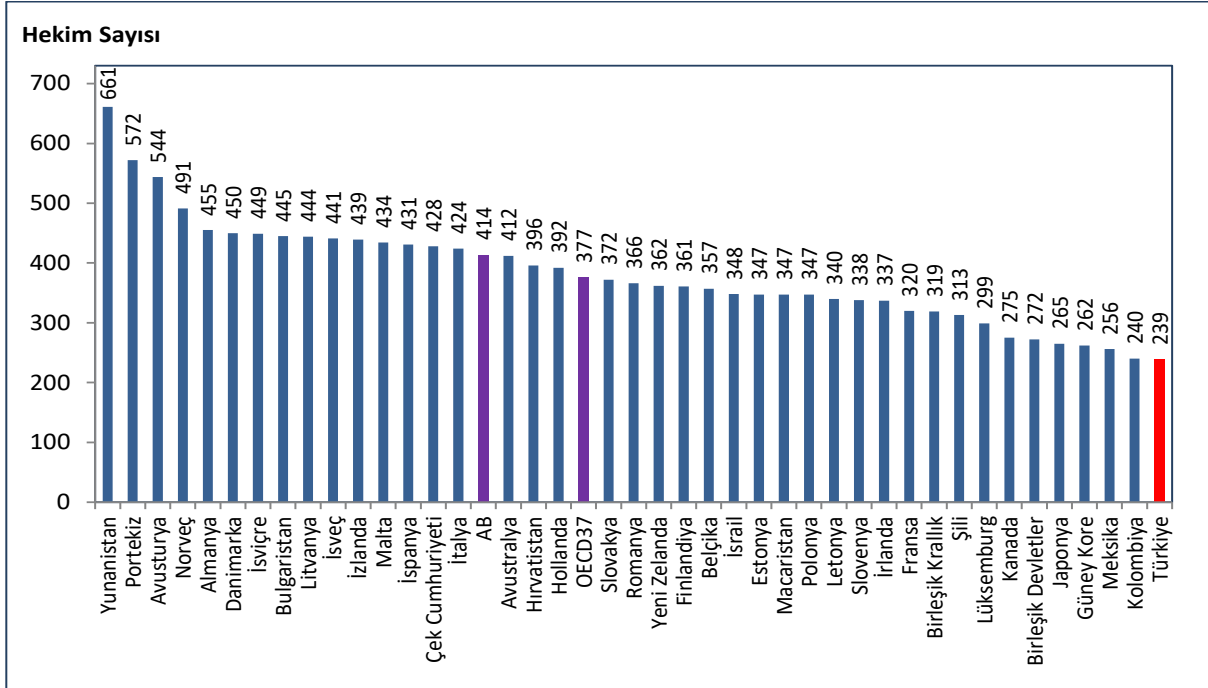

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

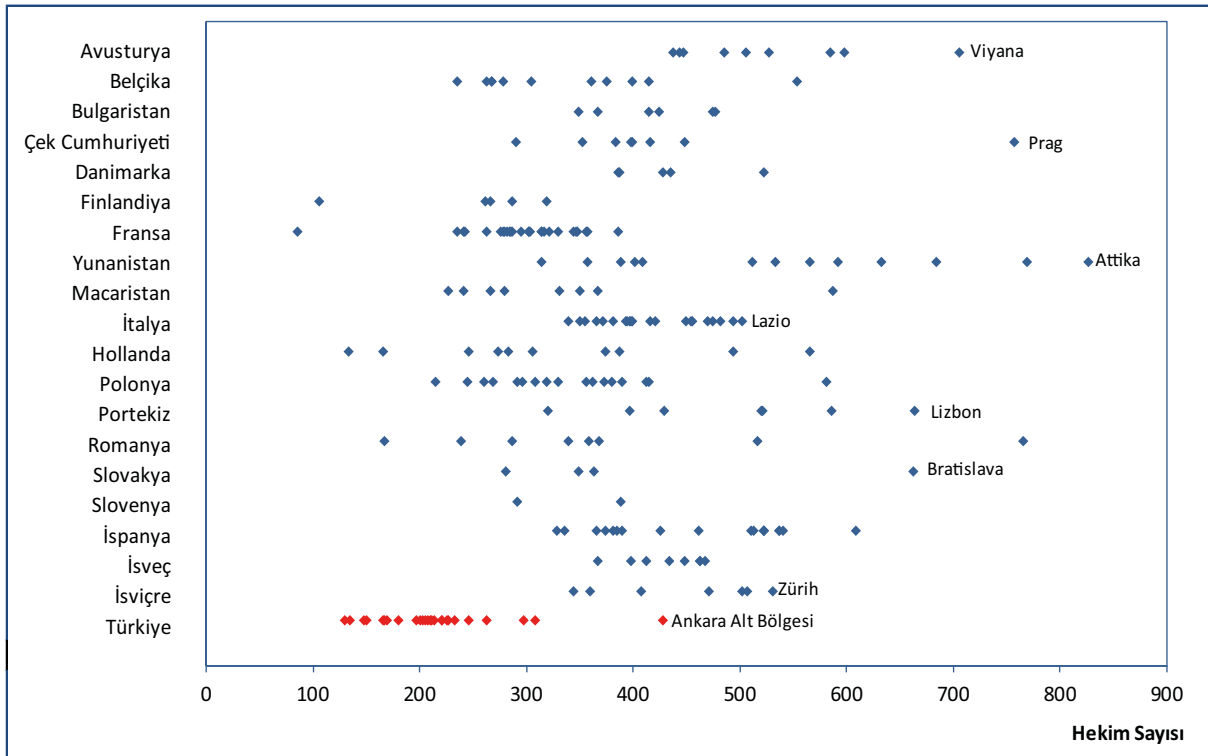
Şekil 10.3. 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

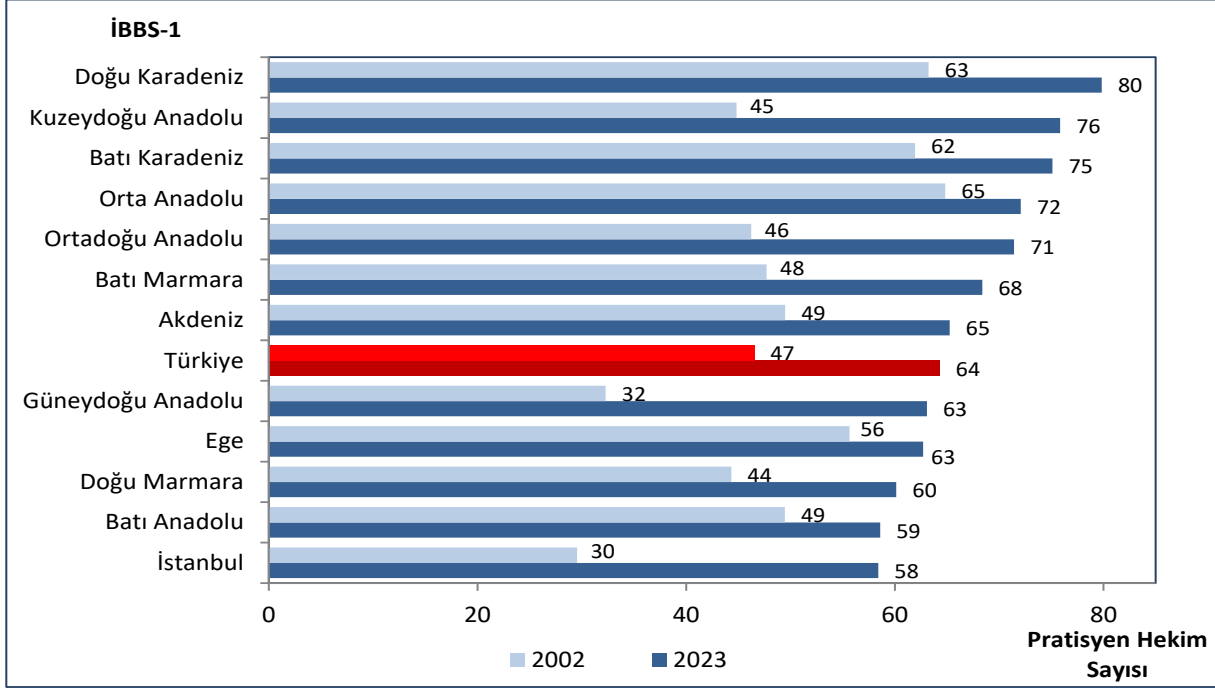
Şekil 10.4. İBBS-2'ye Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, EUROSTAT Veri Tabanı

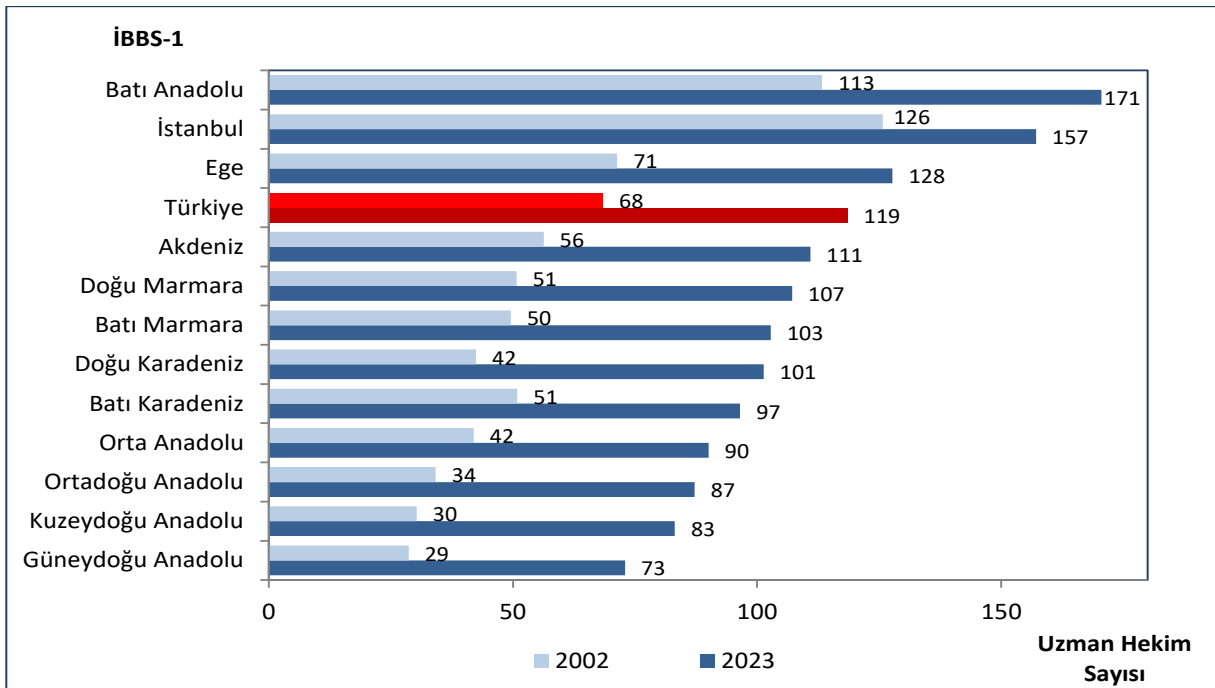
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 10.5. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.6. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023

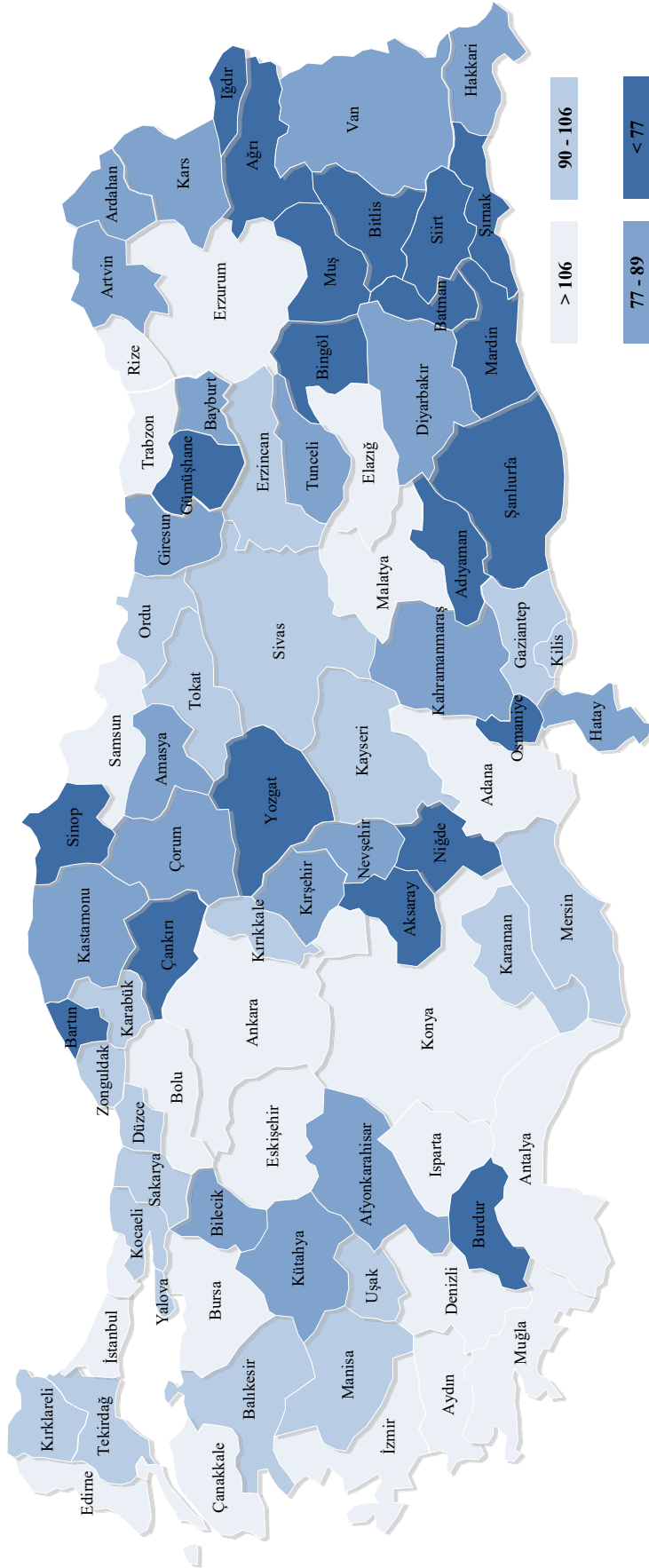

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

228

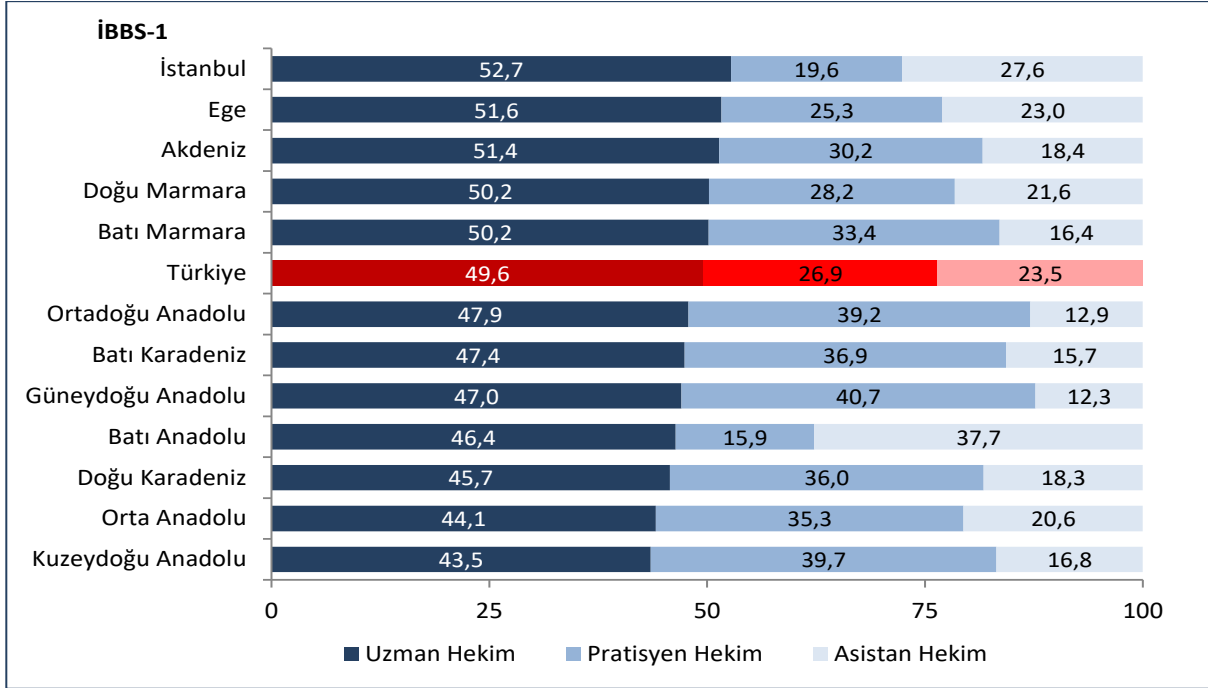

Harita 10.3. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Tüm Sektörler, 2023

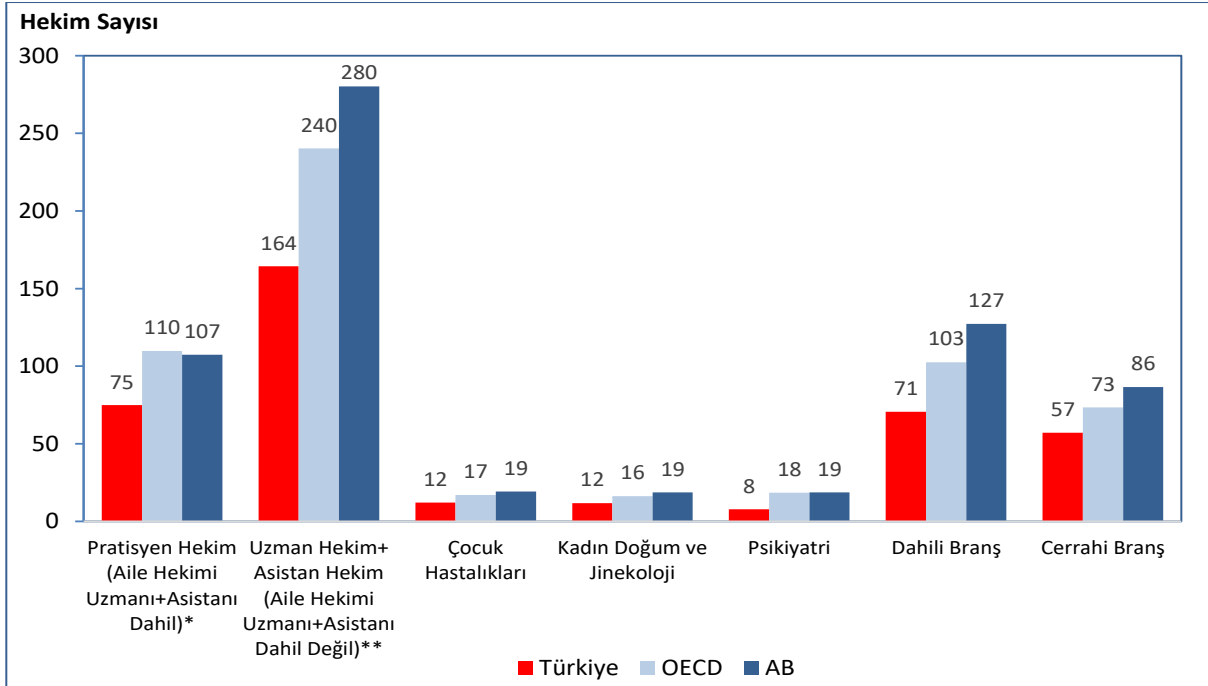
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.7. İBBS-1'e Göre Uzman Hekim, Pratisyen Hekim ve Asistan Hekim Dağılımı, Tüm Sektörler, (%), 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.8. Uzmanlık Alanlarına Göre 100.000 Kişiye Düşen Hekim Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

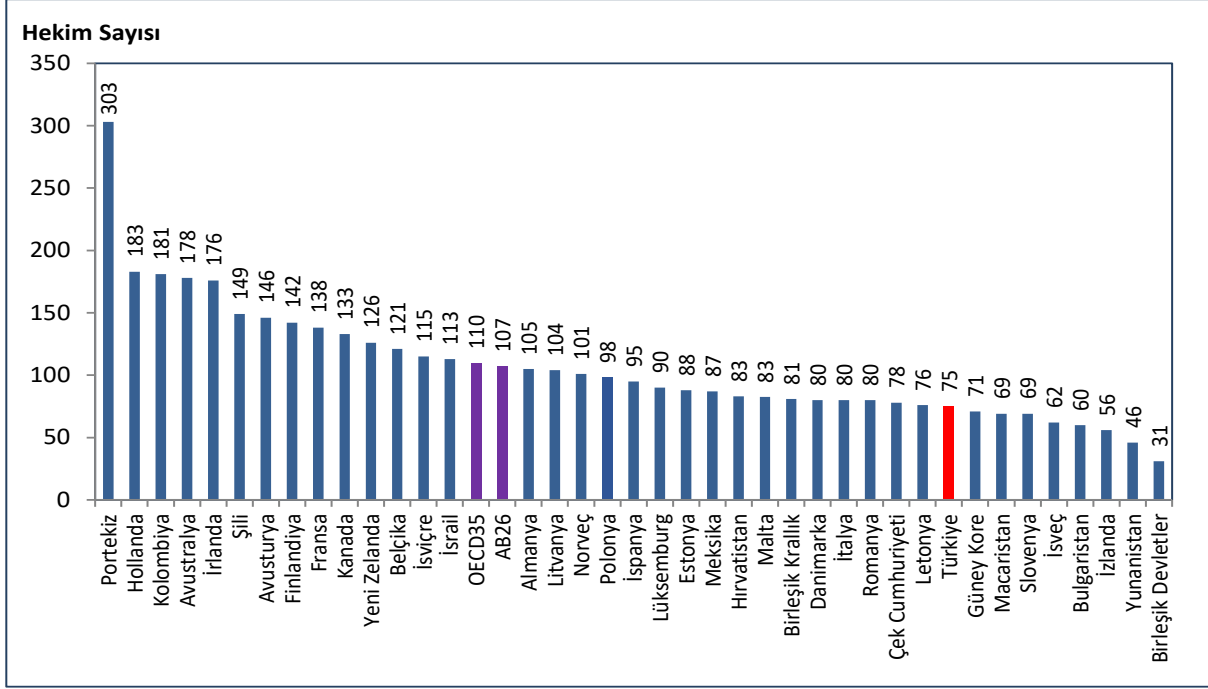
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

*Pratisyen Hekim (Aile Hekimi Uzmanı+ Asistanı Dahil): Pratisyen Hekim sayısına 9.001 Aile Hekimi Uzmanı ve Asistan Hekimi dahil edildi.

**Uzman Hekim ve Asistan Hekim (Aile Hekimi Uzmanı+ Asistanı Dahil Değil): Uzman Hekim ve Asistan Hekim sayısına, 9.001 Aile Hekimi Uzmanı ve Asistan Hekimi dahil değildir.

Not: Uzmanlık alanlarının sınıflandırılması ile ilgili detaylı bilgi [linkte](#) ve açıklamalarda yer almaktadır.

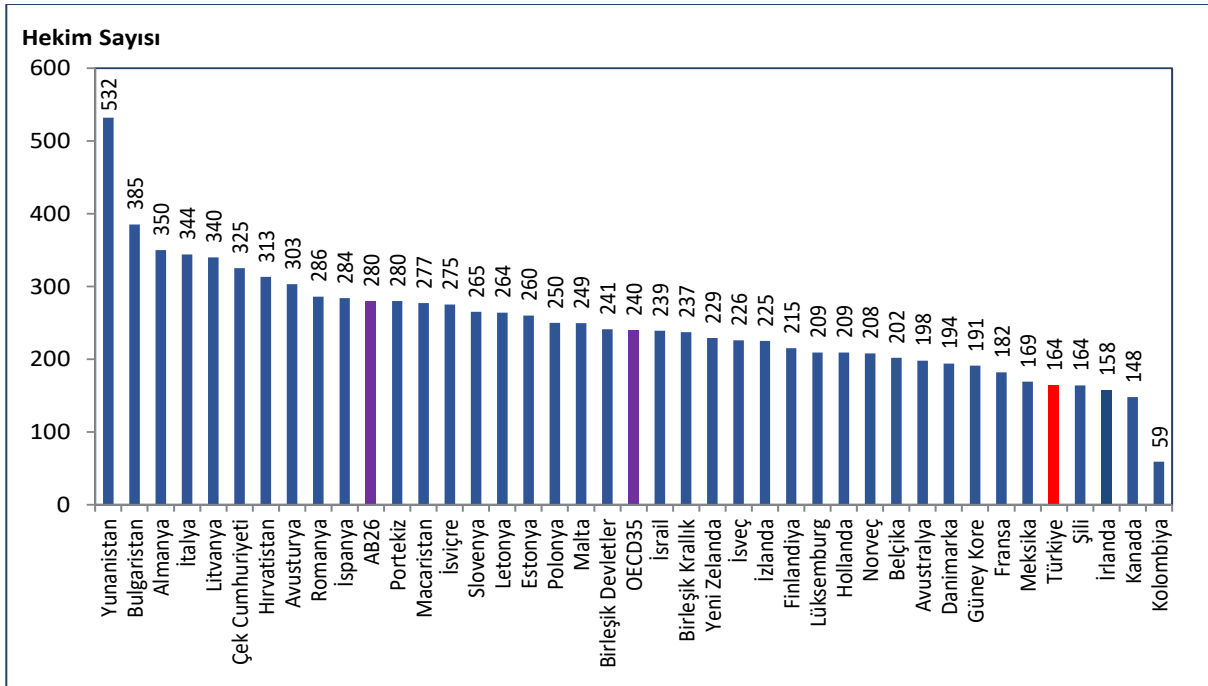
Şekil 10.9. 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim (Aile Hekimi Uzmanı ve Asistanı Dahil) Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

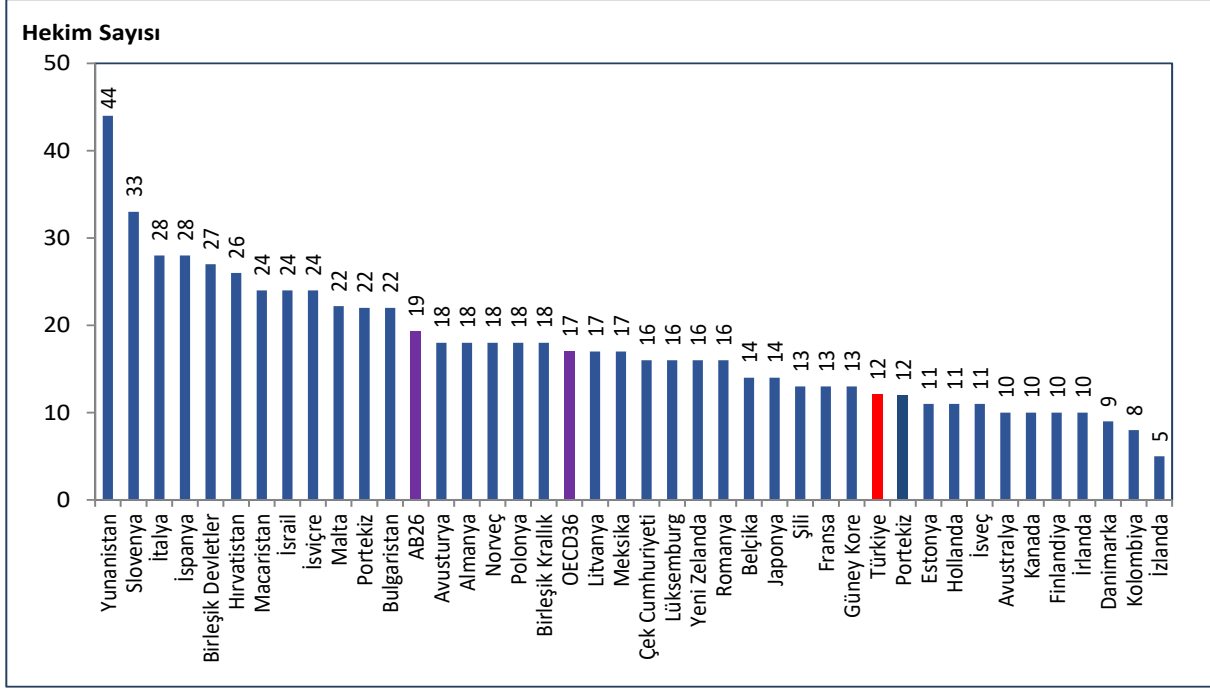
Şekil 10.10. 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim ve Asistan Hekim (Aile Hekimi Uzmanı ve Asistanı Dahil Değil) Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

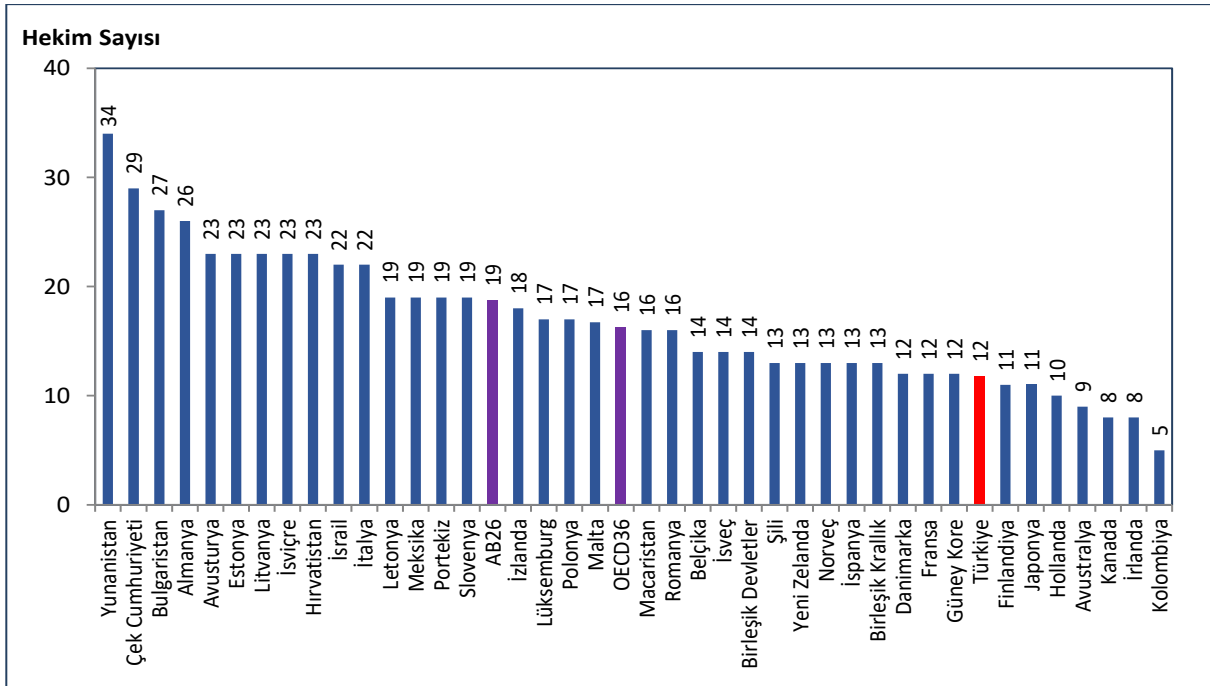
Şekil 10.11. 100.000 Kişiye Düşen Çocuk Hastalıkları Uzmanı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

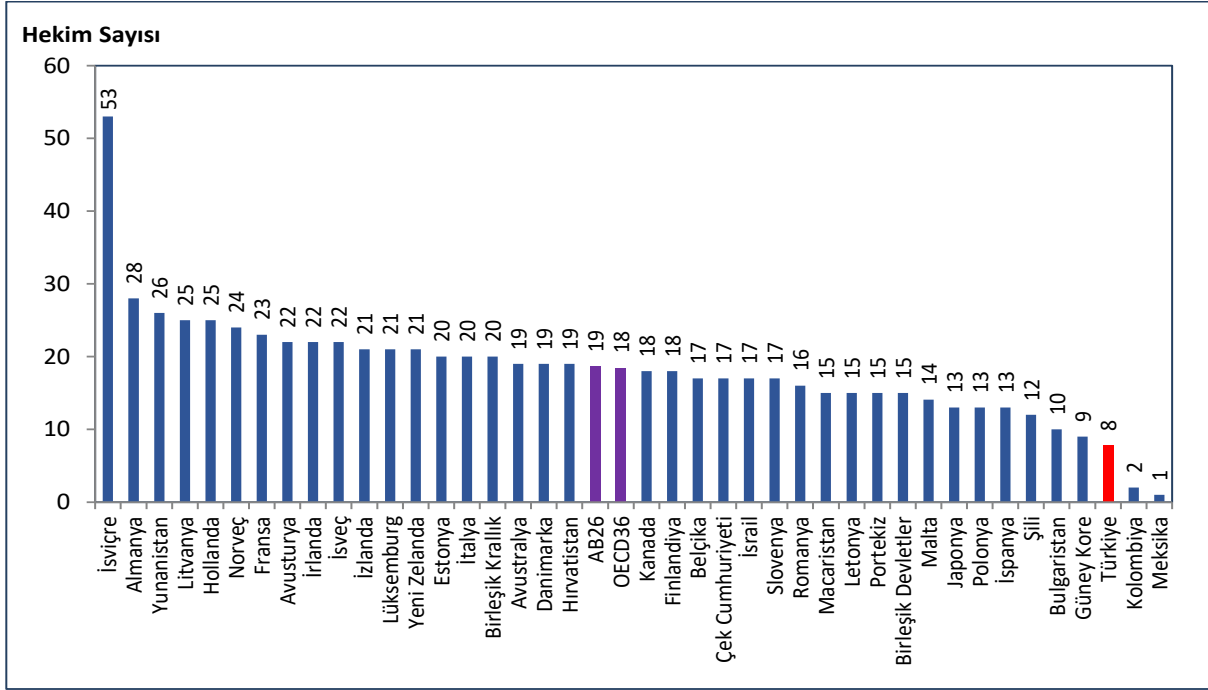
Şekil 10.12. 100.000 Kişiye Düşen Kadın Doğum ve Jinekoloji Uzmanı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

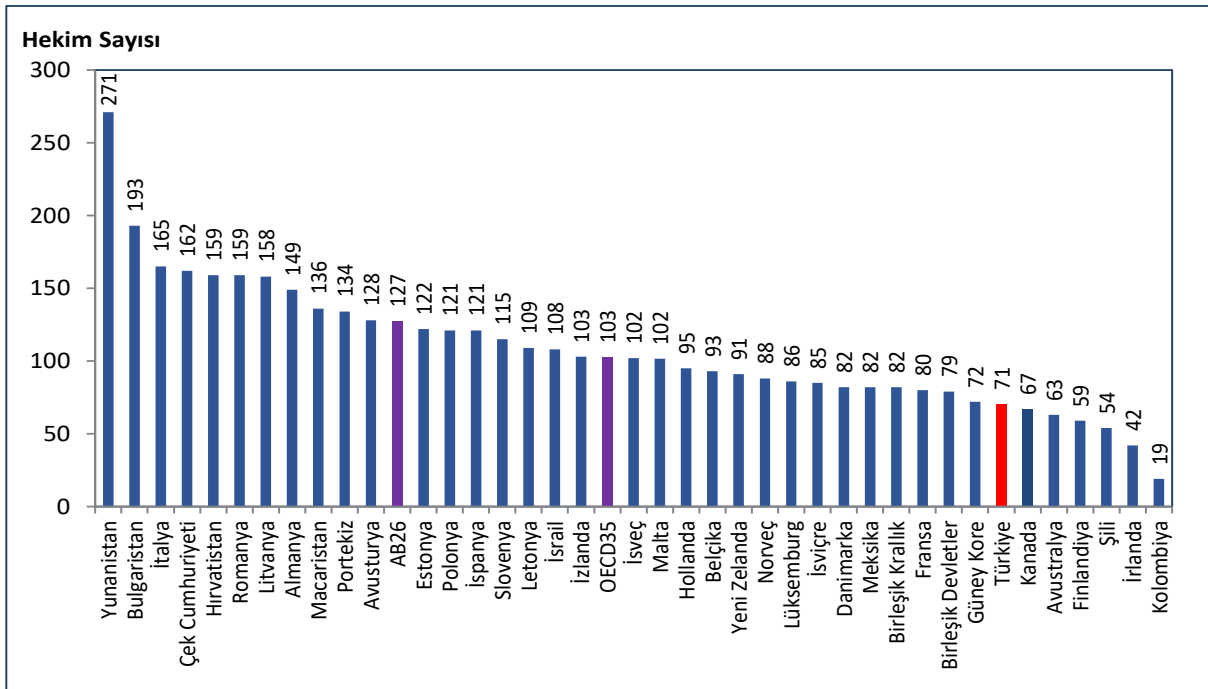
Şekil 10.13. 100.000 Kişiyeye Düşen Psikiyatri Uzmanı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

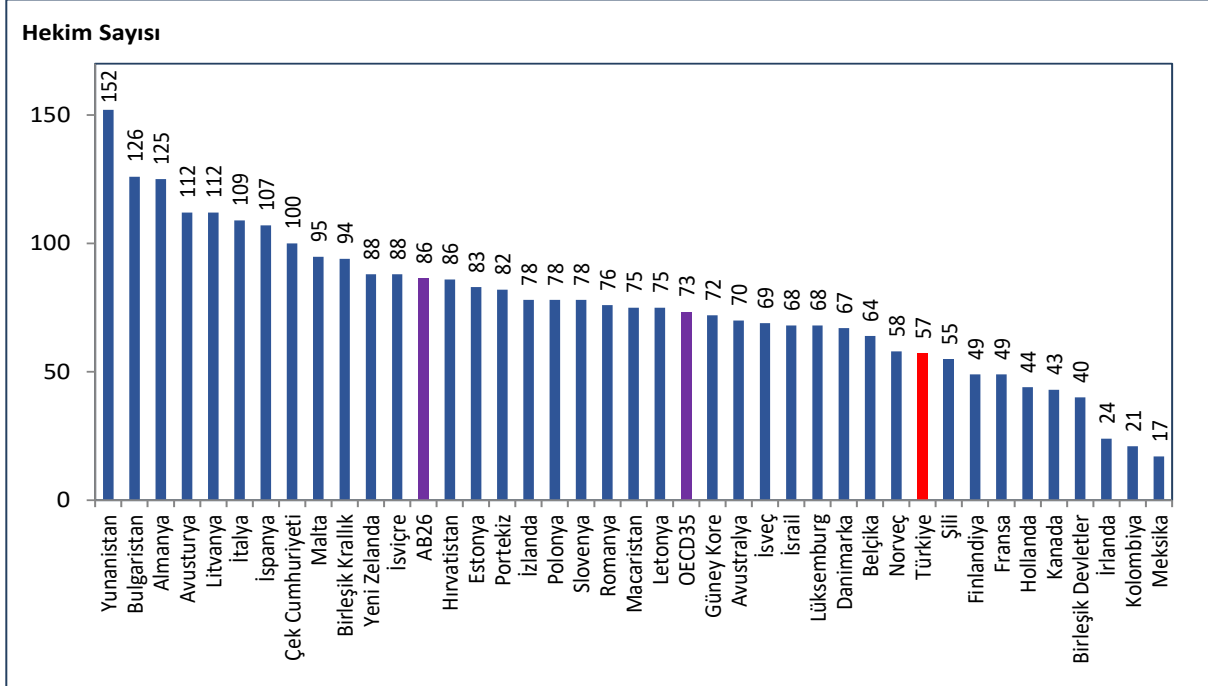
Şekil 10.14. 100.000 Kişiyeye Düşen Dahili Branş Uzman Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

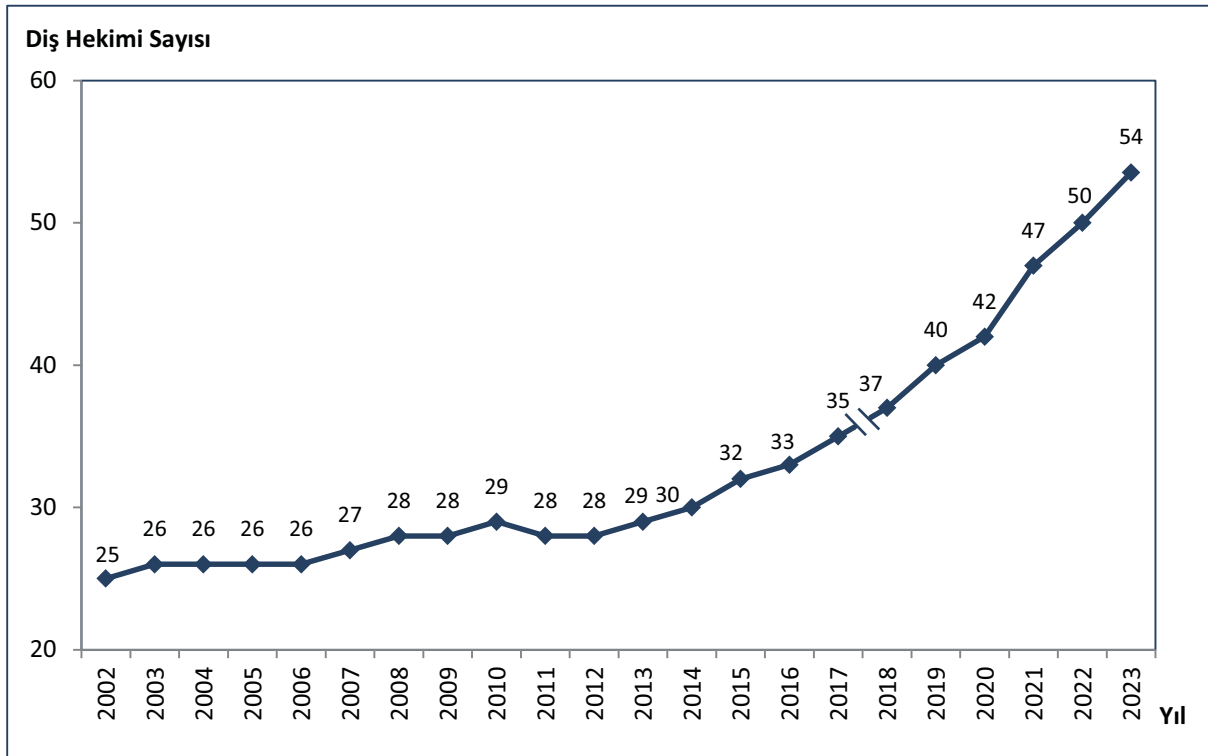
Şekil 10.15. 100.000 Kişiyeye Düşen Cerrahi Branş Uzman Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

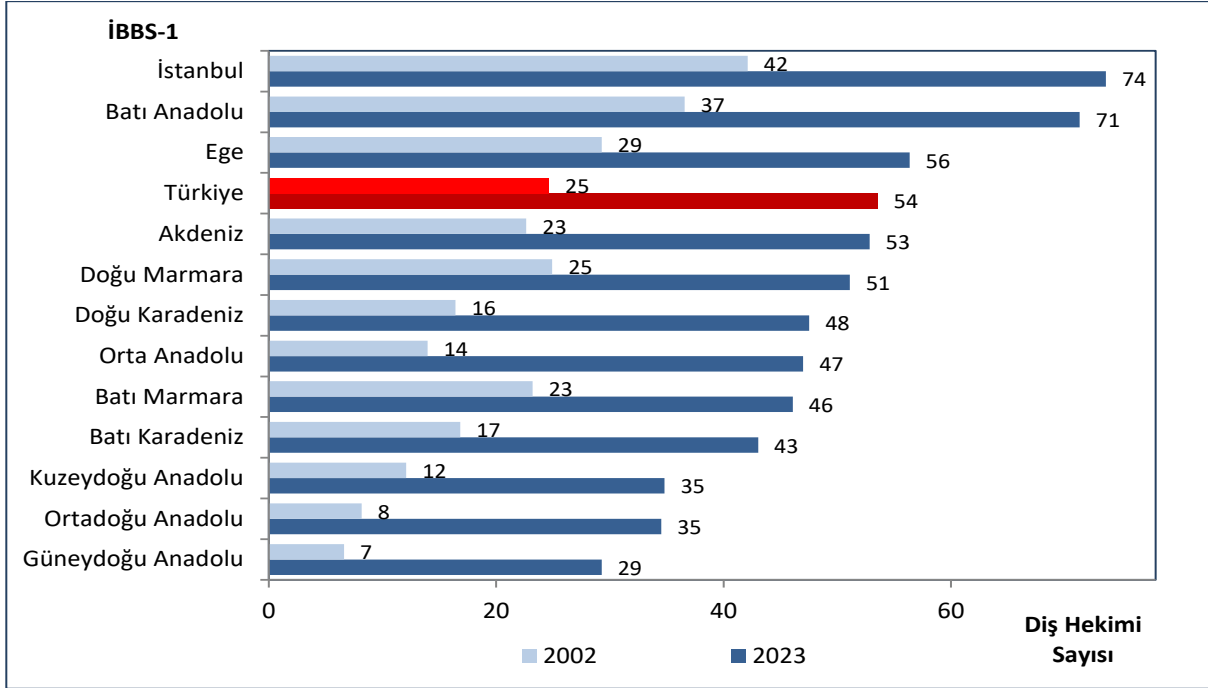
Şekil 10.16. Yıllara Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2018 yılından itibaren toplam diş hekimi sayısı diğer yıllardan farklı olarak asistan diş hekimi sayısını da içermektedir. Asistan diş hekimi dahil edilmediğinde 2023 yılı 100.000 kişiyeye düşen toplam diş hekimi sayısı 50'dir.

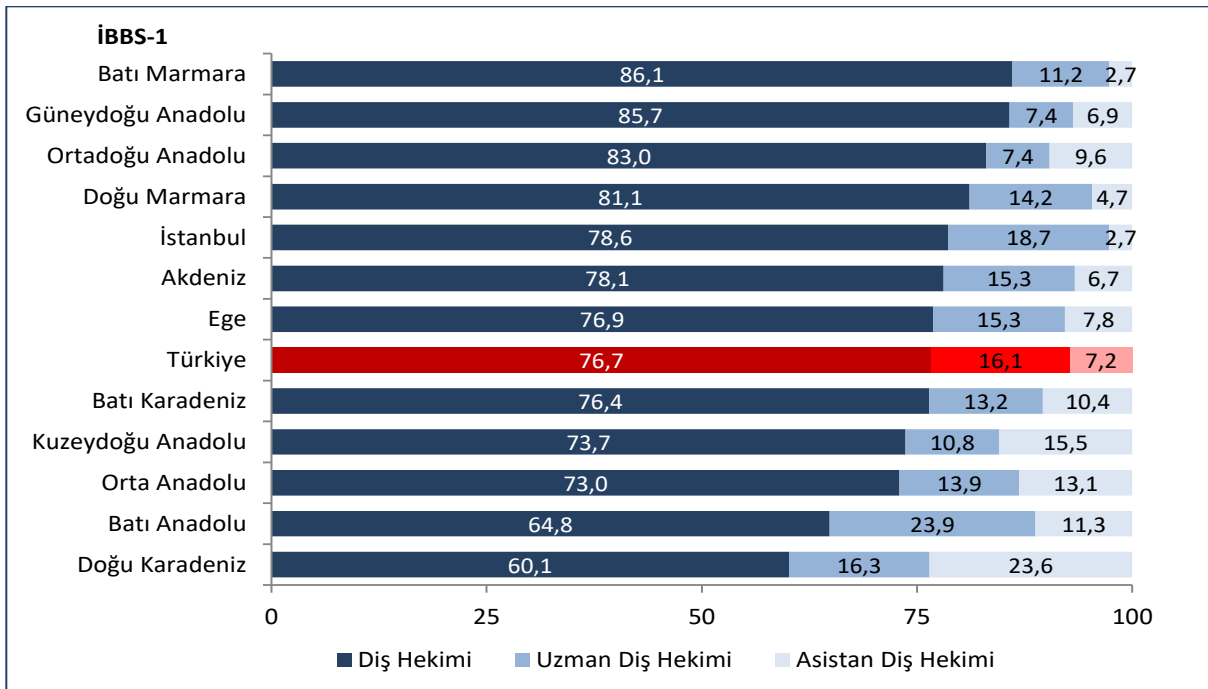
Şekil 10.17. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2002 yılı verisine asistan diş hekimi dahil değildir.

Şekil 10.18. İBBS-1'e Göre Diş Hekimi, Uzman Diş Hekimi ve Asistan Diş Hekimi Dağılımı, Tüm Sektörler, (%), 2023

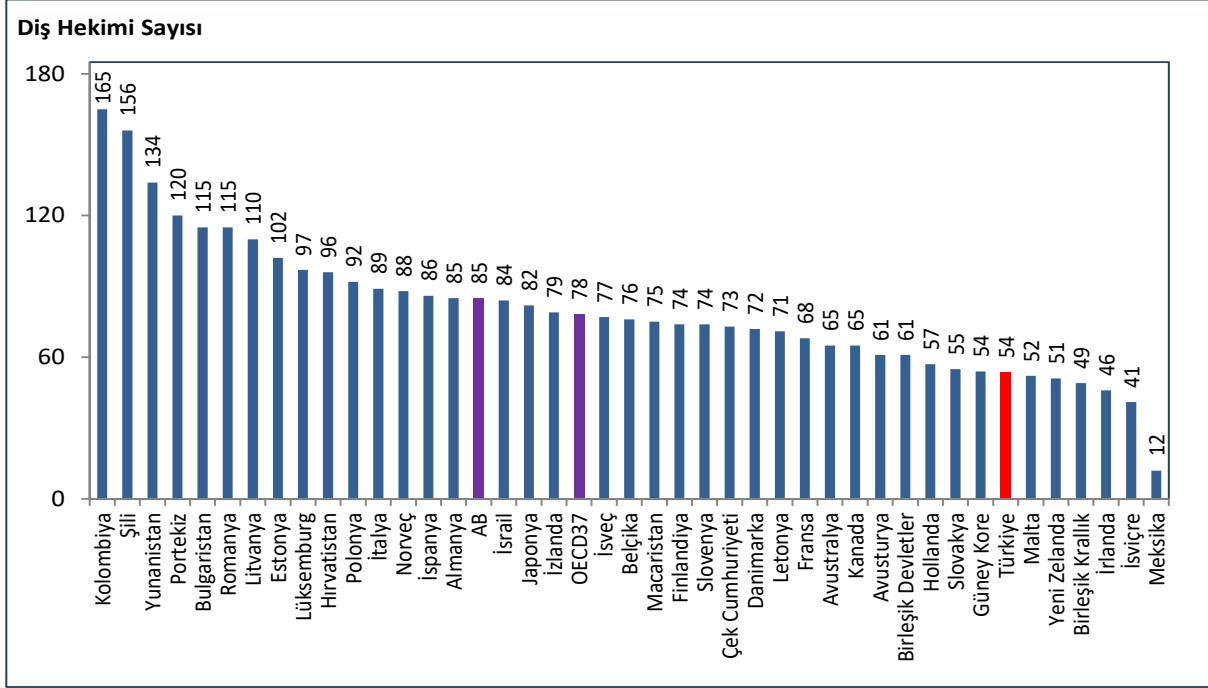

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

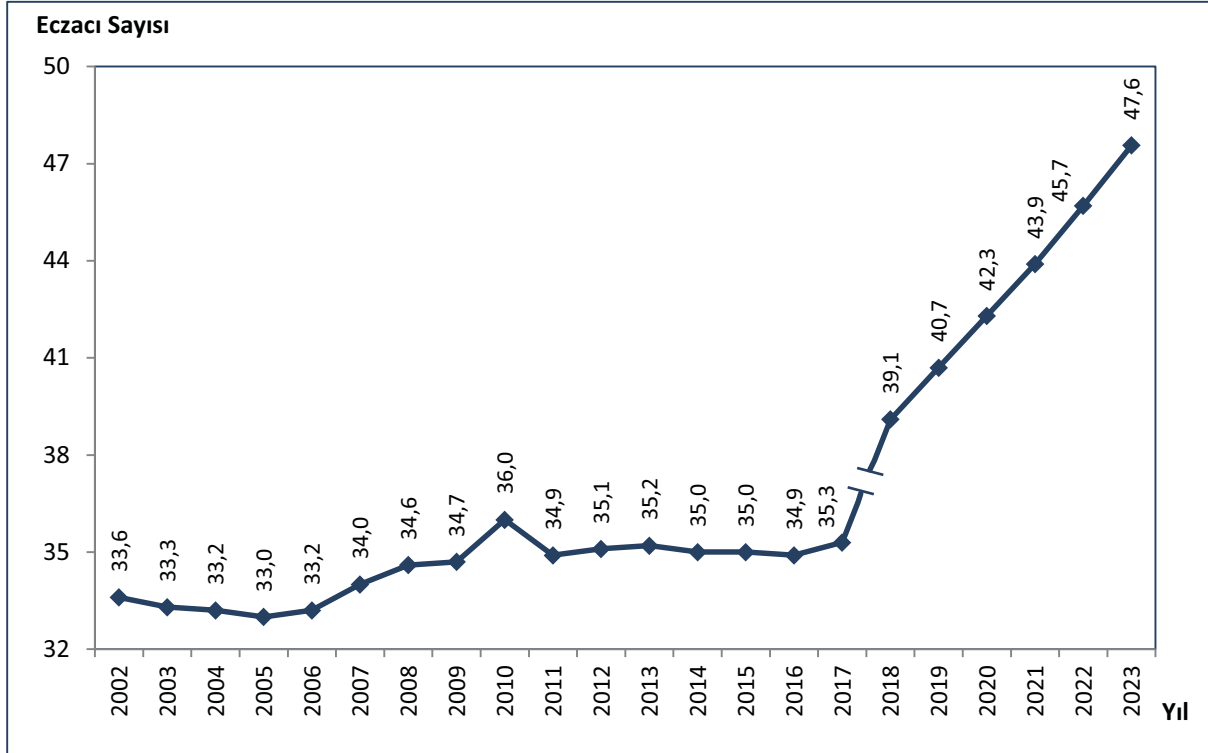
Şekil 10.19. 100.000 Kişiyeye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

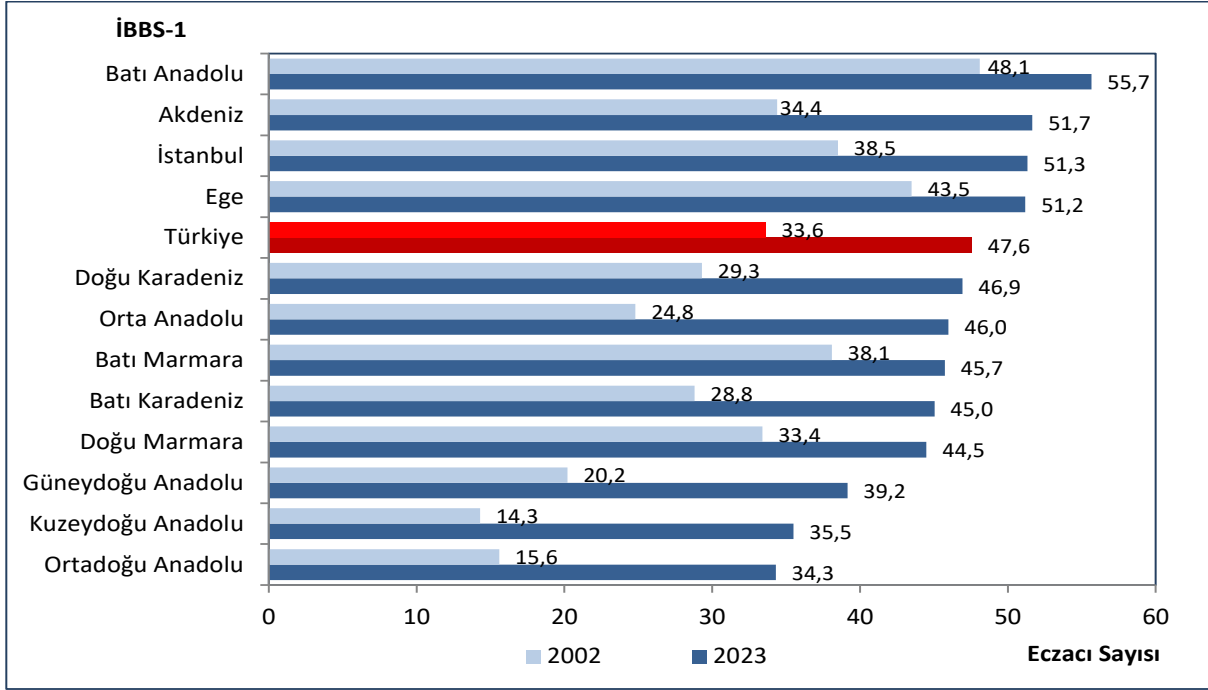
Şekil 10.20. Yıllara Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2018 yılından itibaren eczacı sayısı diğer yıllardan farklı olarak serbest eczanelerde çalışan ikinci eczacı ve yardımcı eczacı sayısını da içermektedir. İkinci eczacı ve yardımcı eczacı dahil edilmediğinde 2023 yılı 100.000 kişiyeye düşen eczacı sayısı 42,9'dur.

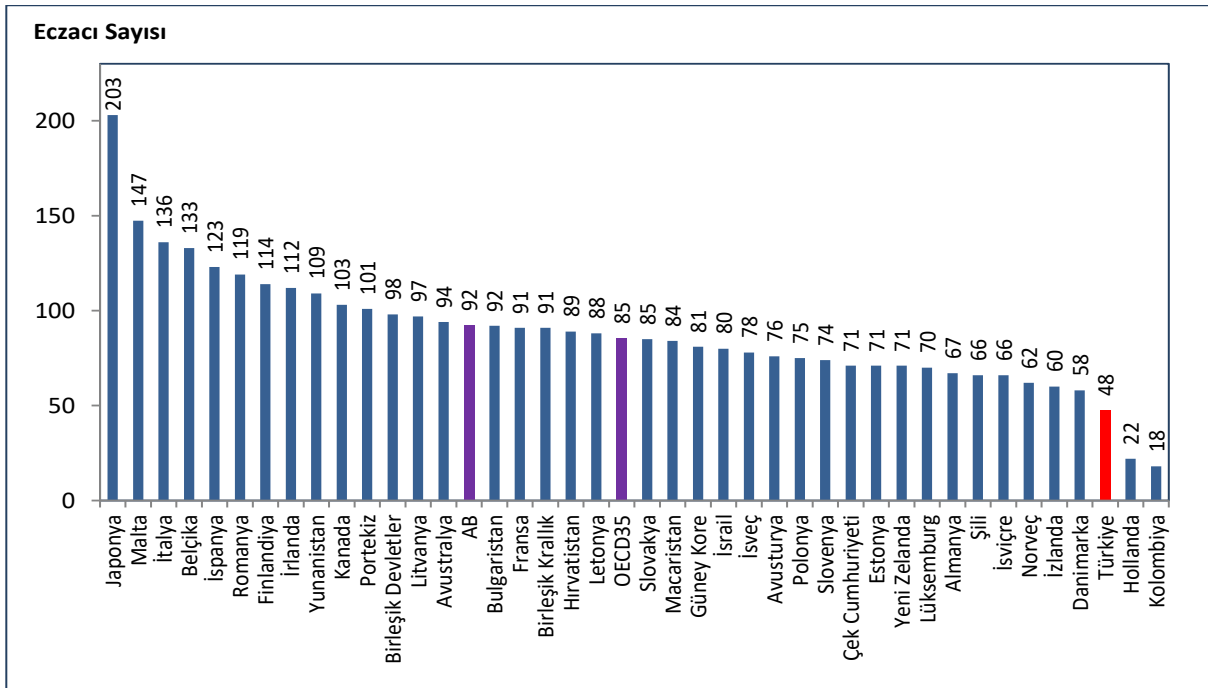
Şekil 10.21. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2002 yılı verisine serbest eczanelerde çalışan ikinci eczacı ve yardımcı eczacı sayısı dahil değildir.

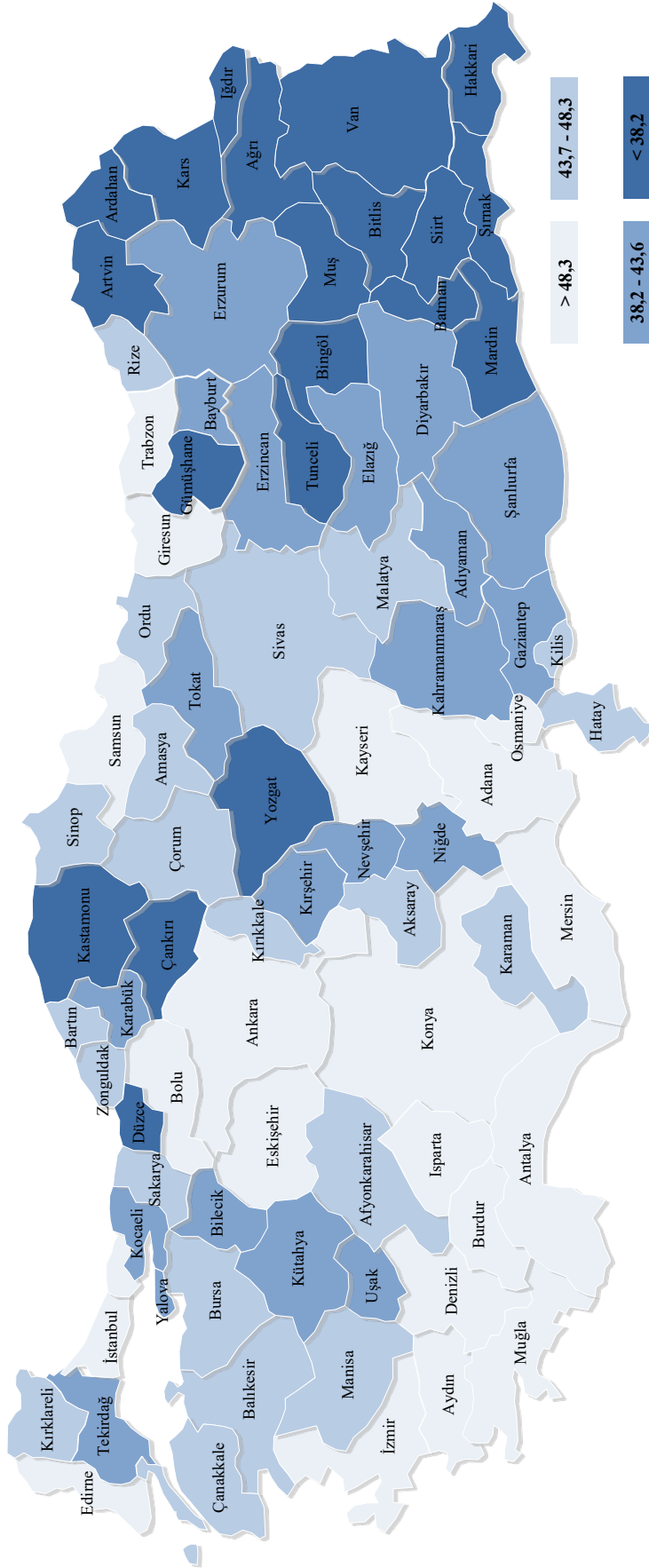
Şekil 10.22. 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

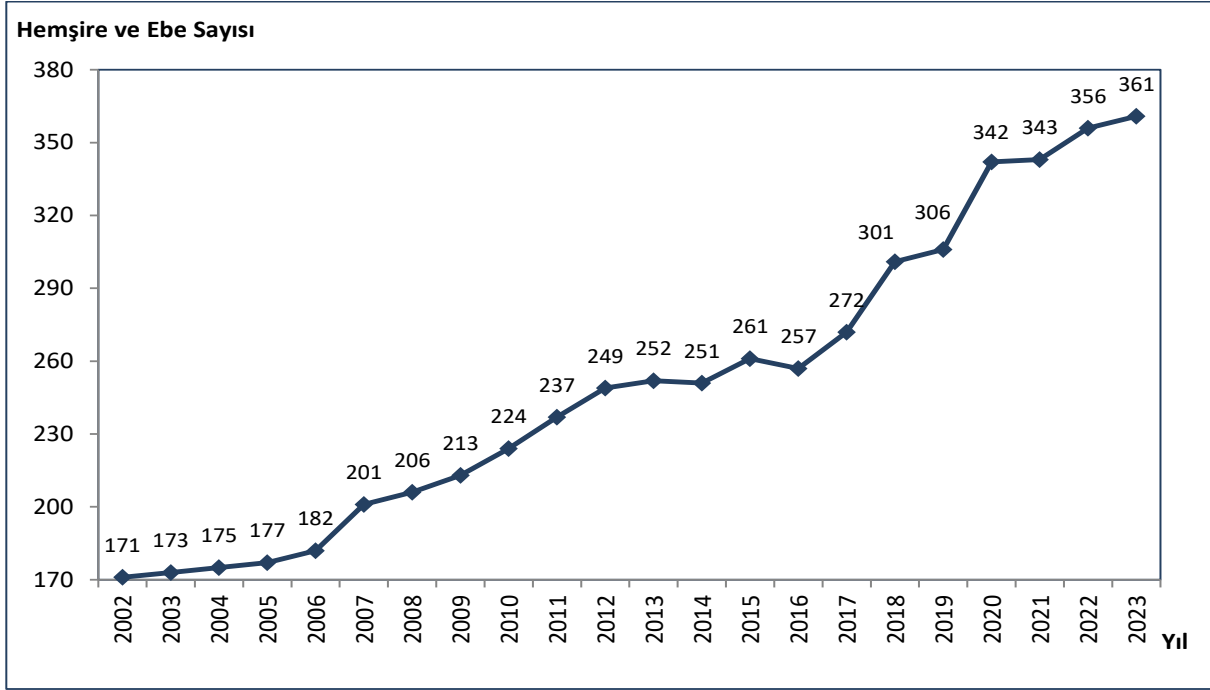
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Harita 10.5. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısı, Tüm Sektörler, 2023

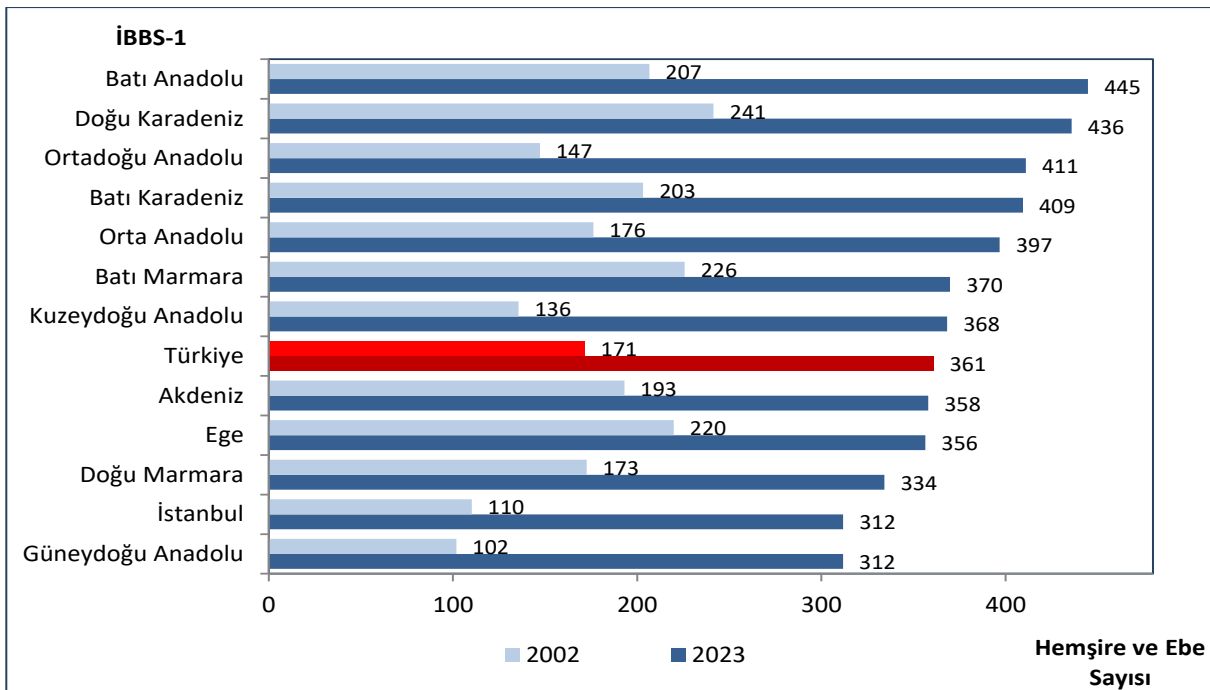
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.23. Yıllara Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler

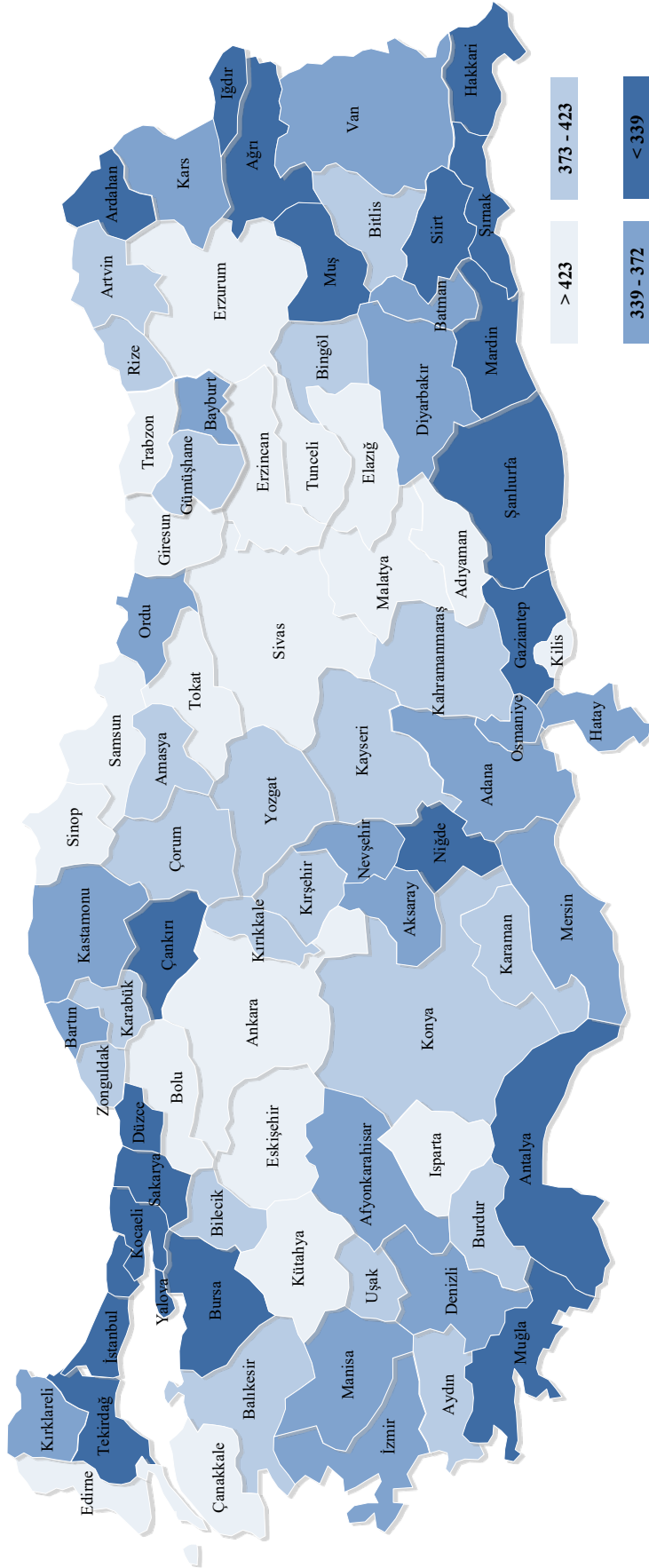
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.24. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler, 2002, 2023

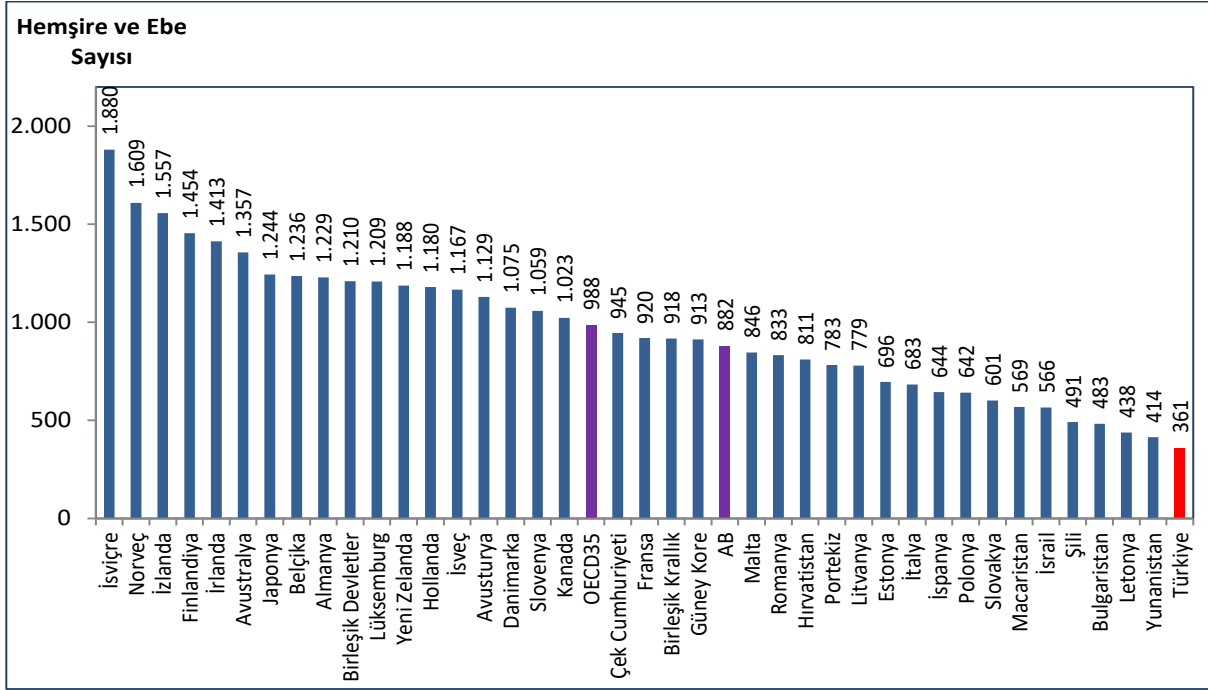
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 10.6. İllere Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Tüm Sektörler, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.25. 100.000 Kişiyeye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısının Uluslararası Karşılaştırması, 2022

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

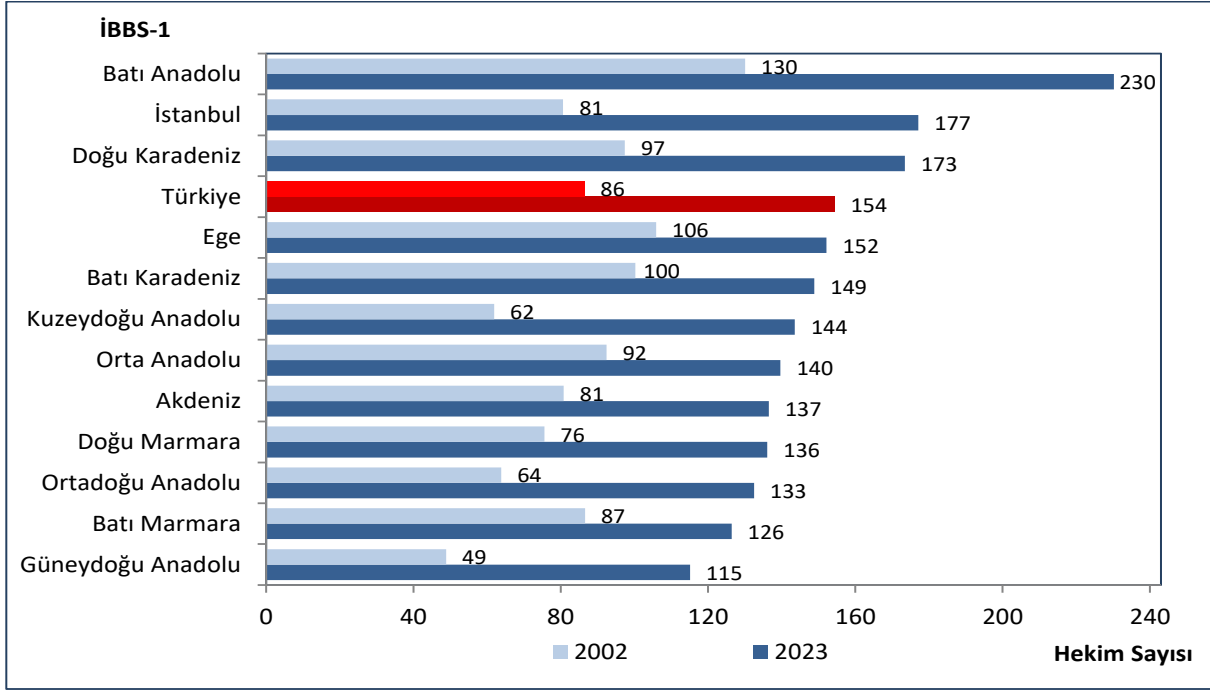
Tablo 10.7. Yıllara Göre 100.000 Kişiyeye Düşen Sağlık Personeli Sayılarının Uluslararası Karşılaştırması

	2002			2010			2015			2022		
	Türkiye	OECD	AB	Türkiye	OECD	AB	Türkiye	OECD	AB	Türkiye*	OECD	AB
Toplam Hekim	138	276	304	167	310	339	179	334	364	239	377	414
Toplam Diş Hekimi	25	62	65	29	67	71	32	72	76	54	78	85
Eczacı	34	59	53	36	68	68	35	76	82	48	85	92
Hemşire ve Ebe	171	804	672	224	843	765	261	898	794	361	988	882

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, OECD Health Data 2024, EUROSTAT Veri Tabanı

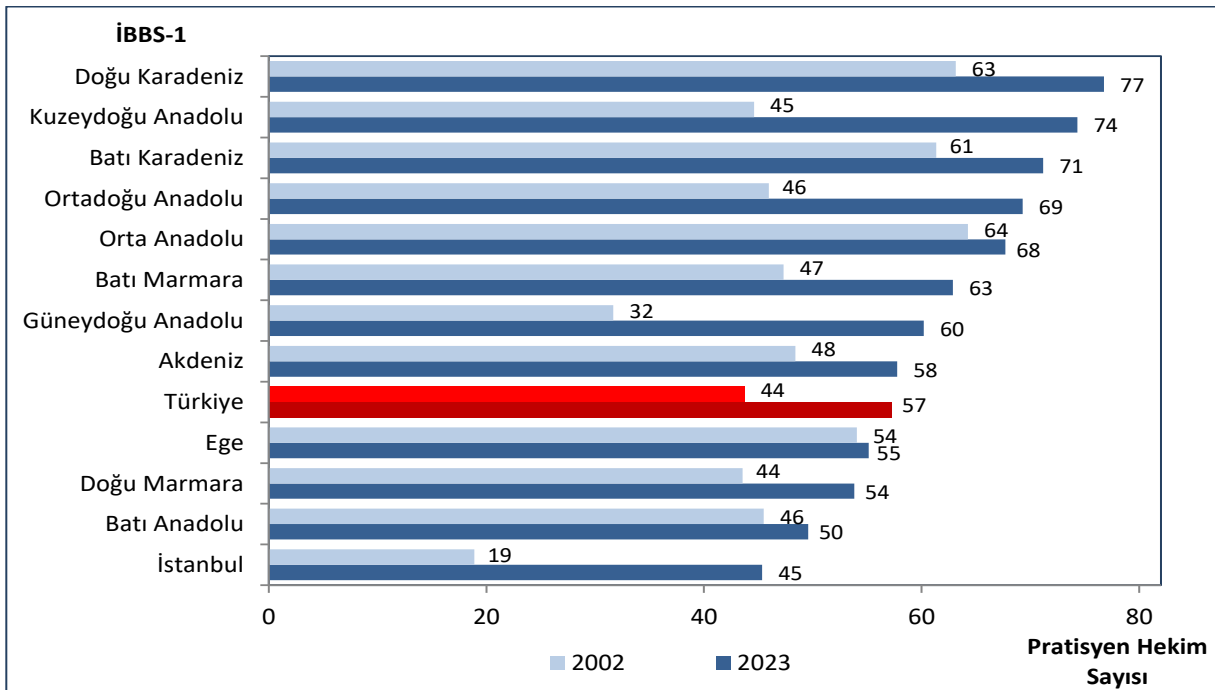
*Türkiye verisi 2023 yılına aittir.

Şekil 10.26. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023

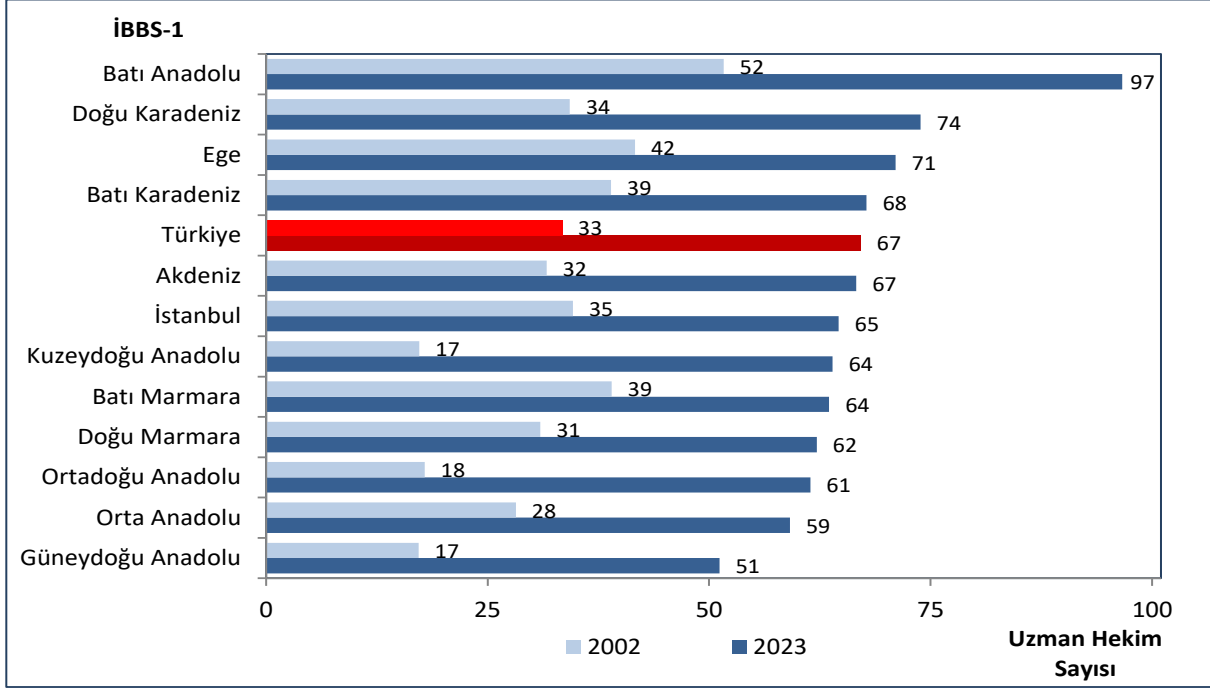
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.27. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023

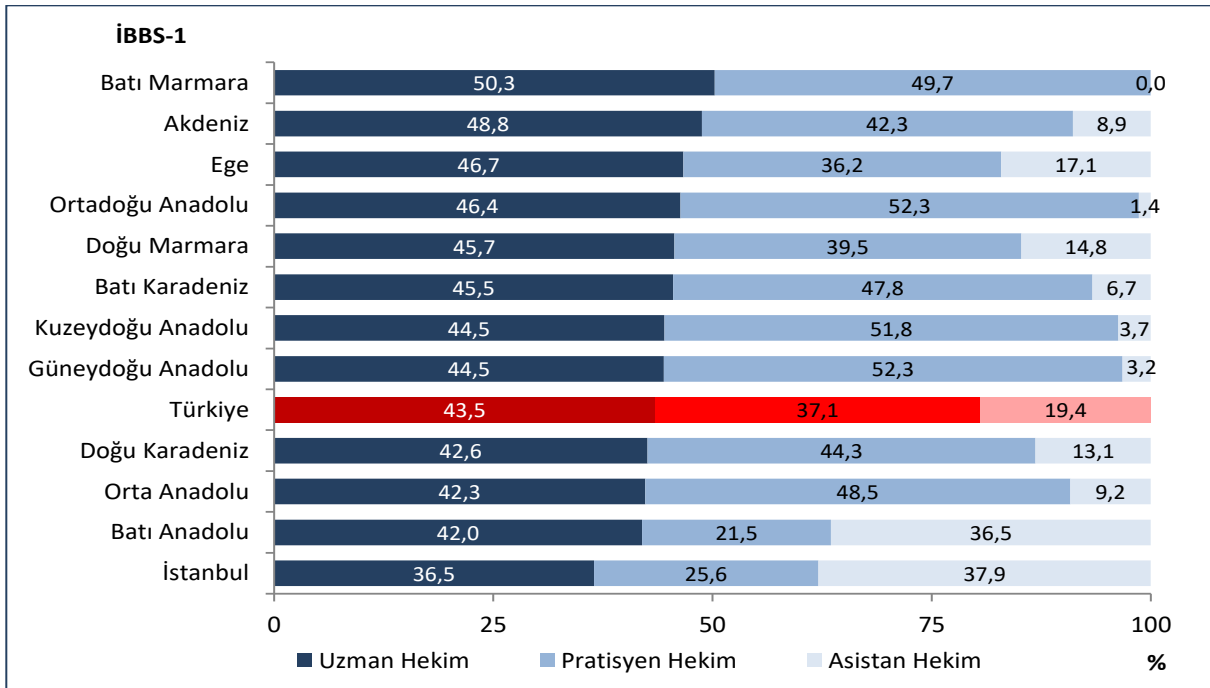
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.28. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Uzman Hekim Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023

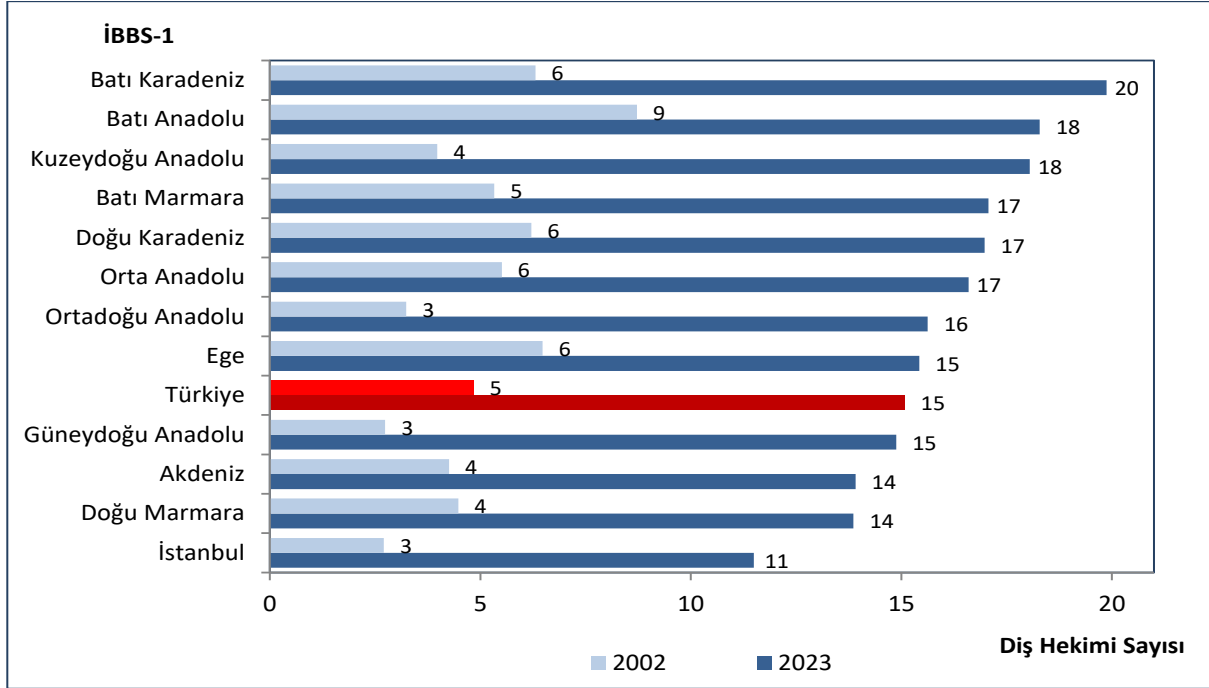
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.29. İBBS-1'e Göre Uzman Hekim, Pratisyen Hekim ve Asistan Hekim Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.30. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Diş Hekimi Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

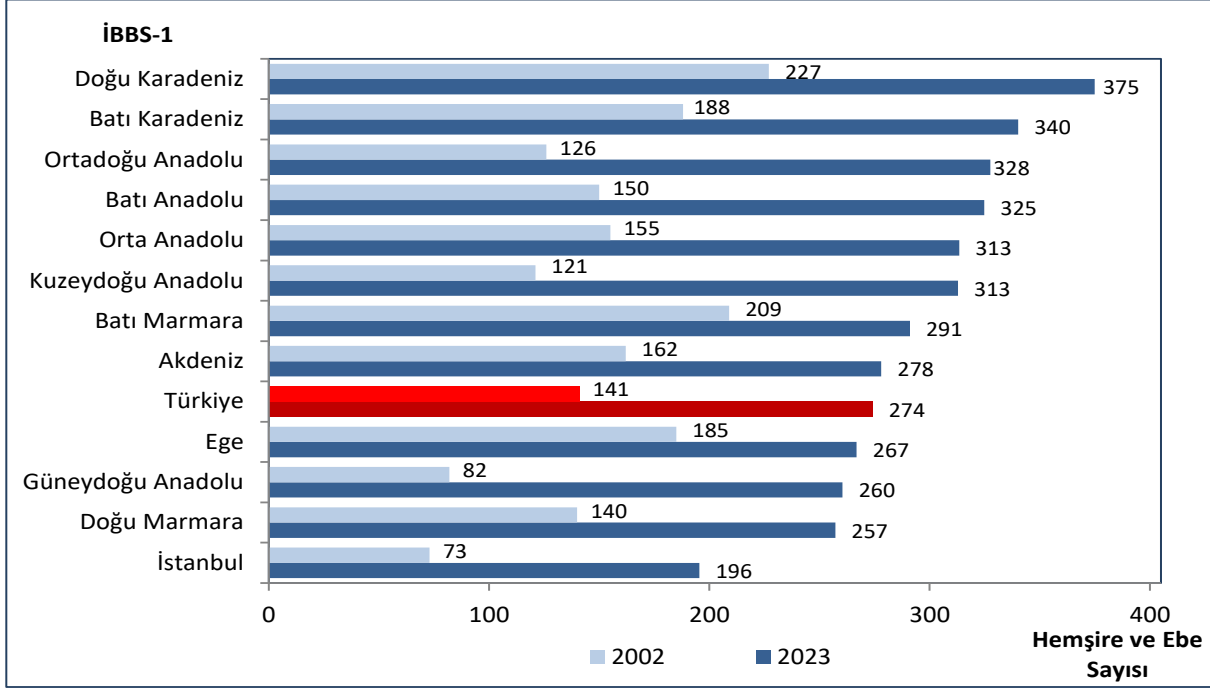
Not: 2002 yılı verisine asistan diş hekimi dahil değildir.

Tablo 10.8. İBBS-1'e Göre Diş Hekimi, Uzman Diş Hekimi ve Asistan Diş Hekimi Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, (%), 2023

İBBS-1	Uzman Diş Hekimi	Diş Hekimi	Asistan Diş Hekimi
İstanbul	14,9	85,1	0,1
Batı Marmara	7,1	92,9	0,0
Ege	12,3	87,7	0,0
Doğu Marmara	12,0	88,0	0,0
Batı Anadolu	20,1	79,3	0,5
Akdeniz	11,3	88,7	0,0
Orta Anadolu	8,1	91,9	0,0
Batı Karadeniz	9,0	91,0	0,0
Doğu Karadeniz	11,0	89,0	0,0
Kuzeydoğu Anadolu	6,6	93,4	0,0
Ortadoğu Anadolu	1,8	98,2	0,0
Güneydoğu Anadolu	3,8	96,2	0,0
Türkiye	11,1	88,9	0,1

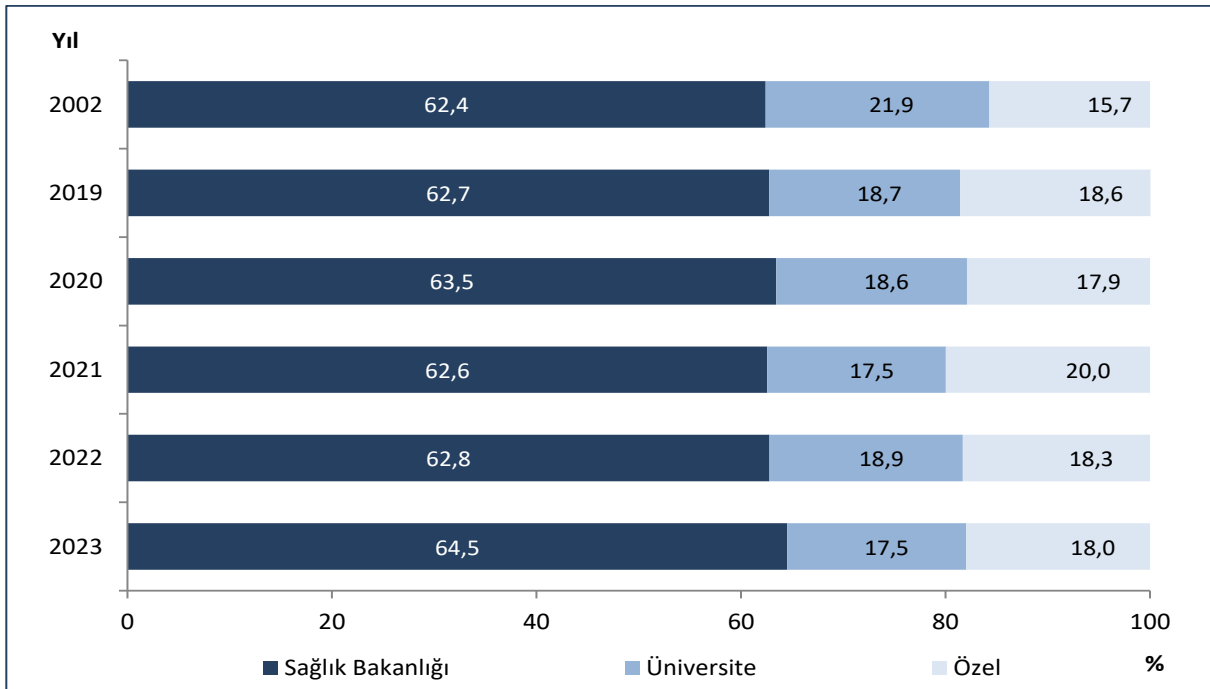
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.31. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Hemşire ve Ebe Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023

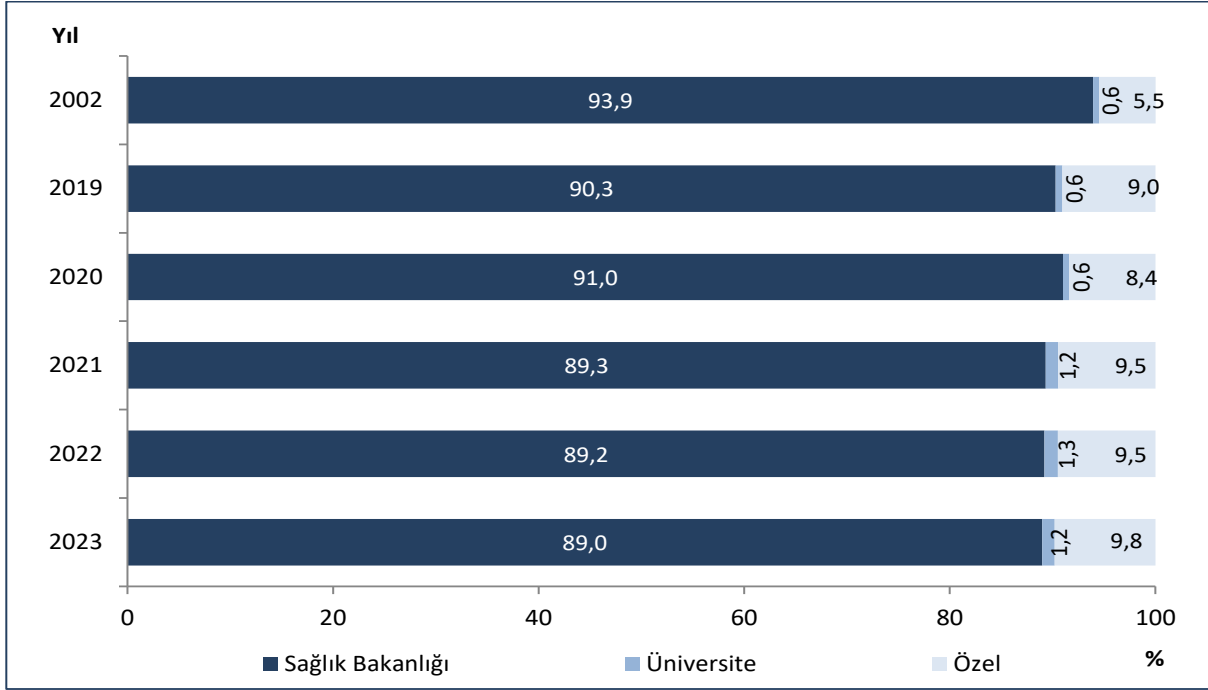
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.32. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Hekim Sayısının Dağılımı, (%)

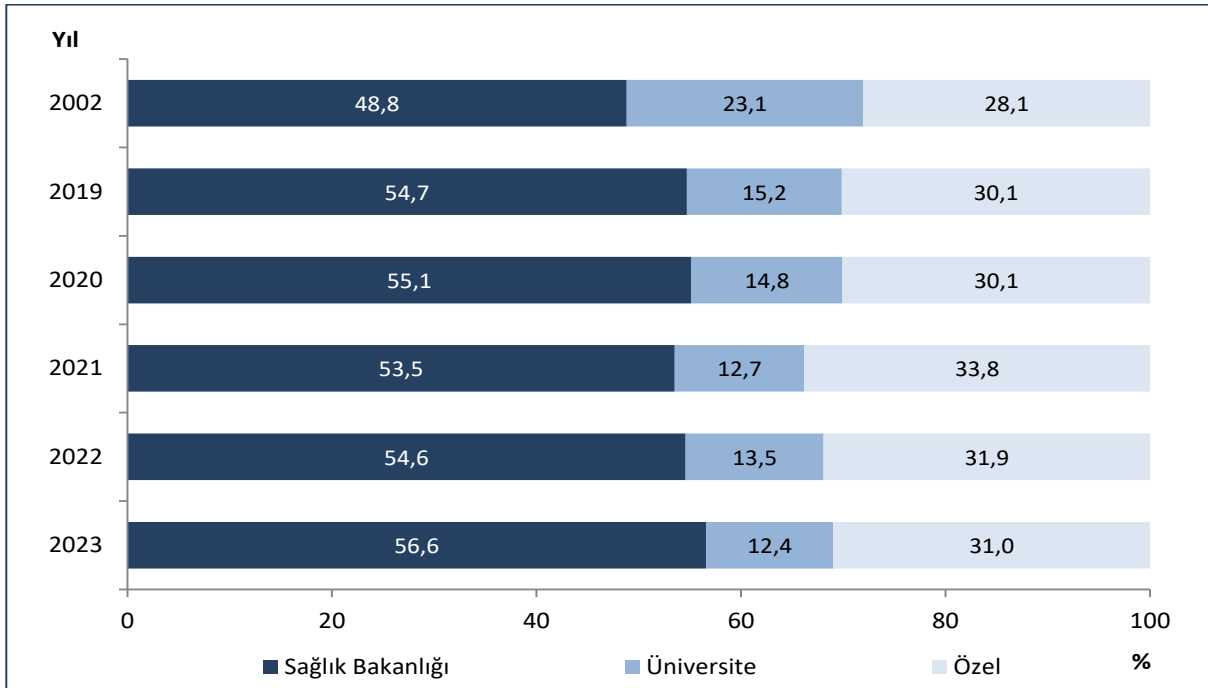
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.33. Yıllara ve Sektörlere Göre Pratisyen Hekim Sayısının Dağılımı, (%)

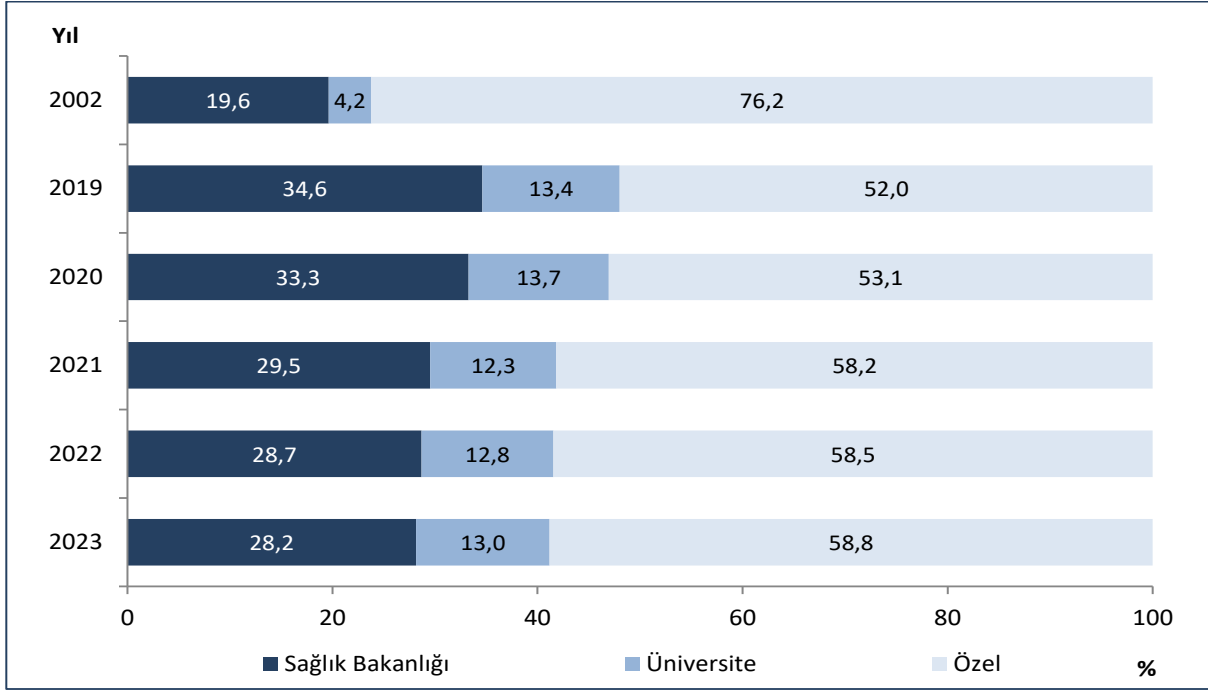
Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 10.34. Yıllara ve Sektörlere Göre Uzman Hekim Sayısının Dağılımı, (%)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

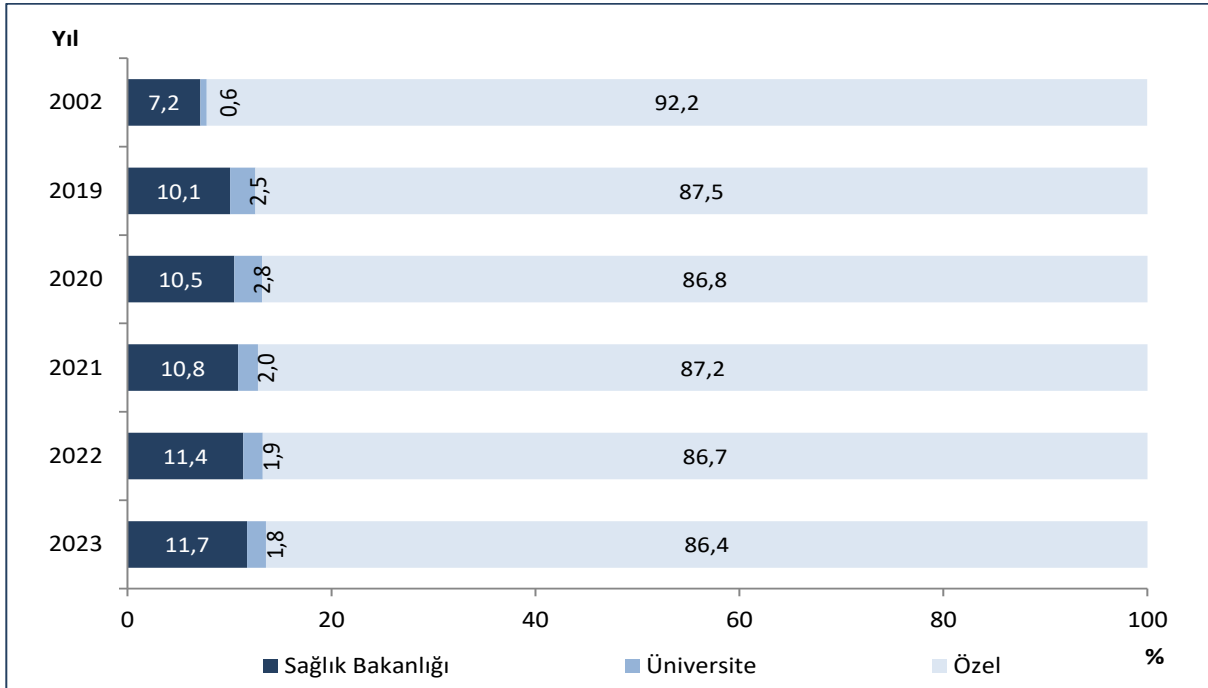
Şekil 10.35. Yıllara ve Sektörlere Göre Toplam Diş Hekimi Sayısının Dağılımı, (%)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2018 yılından itibaren toplam diş hekimi sayısı diğer yıllardan farklı olarak asistan diş hekimi sayısını da içermektedir. Asistan diş hekimi dahil edilmediğinde 2023 yılı toplam diş hekimi sayısının dağılımı Sağlık Bakanlığı için %30,3, Üniversite için %6,2 ve Özel için %63,4'tür.

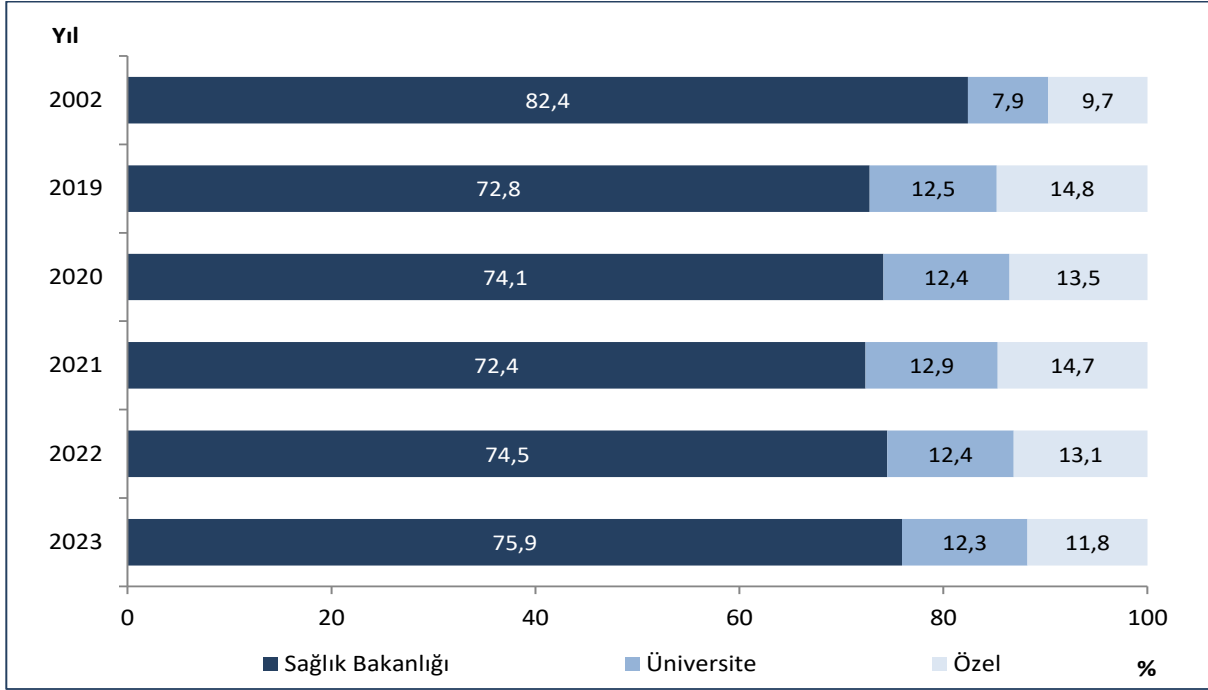
Şekil 10.36. Yıllara ve Sektörlere Göre Eczacı Sayısının Dağılımı, (%)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: 2018 yılından itibaren toplam eczacı sayısı diğer yıllardan farklı olarak serbest eczanelerde çalışan ikinci eczacı ve yardımcı eczacı sayısını da içermektedir. İkinci eczacı ve yardımcı eczacı dahil edilmediğinde 2023 yılı eczacı sayısının dağılımı Sağlık Bakanlığı için %13,0, Üniversite için %2,1 ve Özel için %84,9'dur.

Şekil 10.37. Yıllara ve Sektörlere Göre Hemşire ve Ebe Sayısının Dağılımı, (%)

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.9. Sağlık Personelinin Hizmet Birimlerine Göre Dağılımı, Sağlık Bakanlığı, 2023

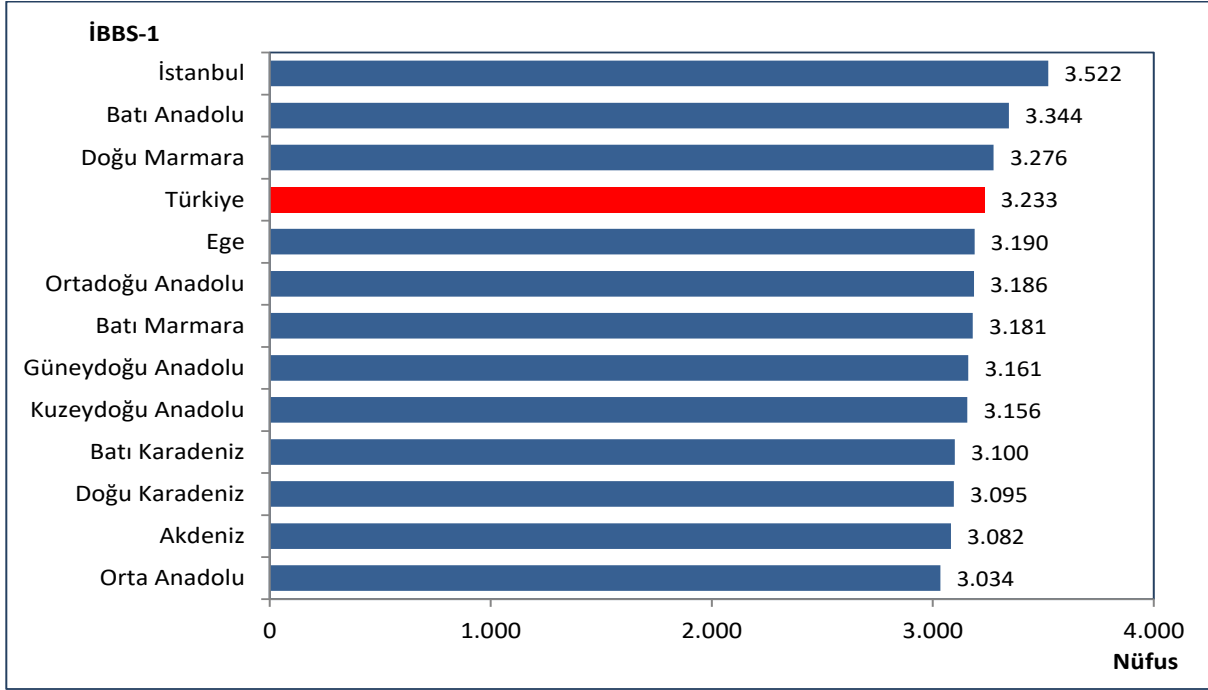
	Hastaneler	Aile Hekimliği Birimi	Diğer Kurumlar	Toplam
Uzman Hekim	52.496	3.046	1.744	57.286
Pratisyen Hekim	17.776	23.357	7.722	48.855
Asistan Hekim	25.621	-	-	25.621
Toplam Hekim	95.893	26.403	9.466	131.762
Toplam Dış Hekimi	6.320	-	6.554	12.874
Eczacı	4.278	-	483	4.761
Hemşire	158.721	11.346	7.700	177.767
Ebe	33.470	11.667	11.042	56.179
Diğer Sağlık Personeli	124.373	1.717	62.285	188.375
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	235.799	19.896	27.930	283.625
Toplam Personel	658.854	71.029	125.460	855.343

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Şekil 10.38. İBBS-1'e Göre Aktif Çalışan Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus, 2023

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Tablo 10.10. Öğretim Yıllarına Göre Tıp Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları

Öğretim Yılı	Fakülte Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretim Üyesi Sayısı
		Yeni Kayıt Yapılan	Toplam	Mezun Olan	
2002-2003	44	4.998	31.966	4.804	7.172
2019-2020	103	17.076	95.035	10.854	15.842
2020-2021	115	18.954	102.549	11.909	16.474
2021-2022	120	20.910	108.786	13.239	17.037
2022-2023	122	21.909	117.640	14.506	17.752
2023-2024	124	22.327	121.914	13.720	18.014

Kaynak: YÖK Yükseköğretim İstatistikleri

Not: Mezun sayıları bir önceki döneme ait mezun sayılarıdır.

Tablo 10.11. Öğretim Yıllarına Göre Diş Hekimliği Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları

Öğretim Yılı	Fakülte Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretim Üyesi Sayısı
		Yeni Kayıt Yapılan	Toplam	Mezun Olan	
2002-2003	14	975	5.256	813	605
2019-2020	76	7.442	28.941	3.119	2.118
2020-2021	79	8.866	33.875	3.859	2.297
2021-2022	88	10.460	39.573	4.171	2.425
2022-2023	90	11.186	46.076	4.607	2.599
2023-2024	91	11.254	50.283	5.670	2.704

Kaynak: YÖK Yükseköğretim İstatistikleri

Not: Mezun sayıları bir önceki döneme ait mezun sayılarıdır.

Tablo 10.12. Öğretim Yıllarına Göre Eczacılık Fakültesi, Öğrenci ve Öğretim Üyesi Sayıları

Öğretim Yılı	Fakülte Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretim Üyesi Sayısı
		Yeni Kayıt Yapılan	Toplam	Mezun Olan	
2002-2003	11	939	4.120	919	354
2019-2020	37	3.883	15.880	1.759	949
2020-2021	39	4.613	18.383	2.082	1.037
2021-2022	39	5.195	20.902	2.352	1.106
2022-2023	45	5.595	23.892	2.707	1.204
2023-2024	47	5.436	25.215	3.162	1.264

Kaynak: YÖK, Yükseköğretim İstatistikleri

Not: Mezun sayıları bir önceki döneme ait mezun sayılarıdır.

Tablo 10.13. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2023

İl Adı	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Asistan Hekim	Toplam Hekim	Toplam Dış Hekimi	Eczacı	Hemşire	Ebe	Diğer Sağlık Personeli
Adana	2.816	1.367	1.167	5.350	1.084	1.194	6.522	1.693	7.146
Adıyaman	392	487	140	1.019	213	235	1.888	677	1.993
Afyonkarahisar	660	547	343	1.550	319	340	2.227	568	2.534
Ağrı	300	317	0	617	106	144	909	286	1.094
Amasya	263	267	18	548	128	153	1.009	344	1.339
Ankara	11.547	3.183	10.085	24.815	4.606	3.408	23.298	3.888	20.883
Antalya	3.822	1.718	1.465	7.005	2.251	1.651	6.921	1.790	8.635
Artvin	134	170	0	304	49	64	431	214	717
Aydın	1.263	761	356	2.380	603	583	3.258	1.076	3.577
Balıkesir	1.263	889	120	2.272	583	607	3.587	1.268	4.195
Bilecik	186	200	0	386	89	89	716	199	913
Bingöl	181	236	0	417	93	101	811	296	1.008
Bitlis	231	271	0	502	87	112	1.157	256	1.062
Bolu	401	255	286	942	256	167	1.187	316	1.363
Burdur	212	275	1	488	106	141	849	325	1.121
Bursa	3.453	1.825	1.481	6.759	1.707	1.448	8.007	1.804	7.909
Çanakkale	646	439	358	1.443	270	272	1.818	611	2.210
Çankırı	132	174	0	306	75	69	475	138	867
Çorum	405	397	171	973	186	231	1.628	496	1.818
Denizli	1.237	661	386	2.284	600	574	2.874	986	3.523
Diyarbakır	1.600	1.063	794	3.457	612	712	5.035	1.126	4.686
Edirne	578	328	593	1.499	233	226	1.695	412	1.566
Elazığ	783	453	236	1.472	288	248	2.507	642	2.164
Erzincan	233	242	56	531	105	105	814	218	936
Erzurum	809	549	614	1.972	357	323	2.880	682	2.566
Eskişehir	1.276	575	627	2.478	535	523	3.534	710	3.478
Gaziantep	2.029	1.304	628	3.961	754	932	5.789	1.344	5.158
Giresun	413	416	158	987	139	231	1.740	542	2.058
Gümüşhane	100	141	0	241	53	48	452	111	593
Hakkari	221	182	0	403	61	55	578	139	808
Hatay	1.296	1.126	334	2.756	540	706	4.282	1.138	3.951
Isparta	665	383	462	1.510	321	234	2.124	500	2.056
Mersin	1.959	1.093	533	3.585	855	971	4.926	1.641	5.299
İstanbul	24.601	9.147	12.893	46.641	11.526	8.035	42.114	6.709	45.500
İzmir	7.204	2.554	4.080	13.838	3.026	2.426	12.656	2.724	14.041
Kars	214	211	27	452	63	73	700	318	866
Kastamonu	300	373	24	697	112	142	1.094	295	1.439
Kayseri	1.529	891	1.042	3.462	824	767	4.579	1.118	4.660
Kırklareli	374	287	0	661	159	182	988	307	1.094
Kırşehir	218	200	87	505	80	98	685	274	1.067
Kocaeli	2.200	1.127	840	4.167	1.019	818	5.364	1.311	5.889

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 10.13. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, 2023 - Devamı

İl Adı	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Asistan Hekim	Toplam Hekim	Toplam Dış Hekimi	Eczacı	Hemşire	Ebe	Diğer Sağlık Personeli
Konya	2.514	1.529	1.526	5.569	1.263	1.143	7.520	1.616	7.400
Kütahya	485	437	273	1.195	293	249	1.925	559	2.250
Malatya	842	564	398	1.804	370	340	3.230	1.022	3.126
Manisa	1.501	943	469	2.913	459	687	3.986	1.164	4.246
Kahramanmaraş	893	731	346	1.970	368	427	3.273	899	3.457
Mardin	572	665	11	1.248	253	337	1.859	571	2.248
Muğla	1.253	713	313	2.279	662	580	2.585	877	3.499
Muş	203	273	0	476	62	88	895	204	913
Nevşehir	250	244	0	494	134	137	870	276	1.278
Niğde	254	263	15	532	116	156	895	338	1.213
Ordu	697	571	111	1.379	355	358	2.217	657	2.734
Rize	384	282	203	869	243	155	1.116	273	1.285
Sakarya	1.004	722	461	2.187	496	503	2.682	851	2.773
Samsun	1.799	905	775	3.479	714	708	4.859	1.167	5.273
Siirt	208	239	0	447	76	119	849	238	1.014
Sinop	163	203	0	366	81	102	754	232	933
Sivas	595	507	433	1.535	341	290	2.471	676	2.522
Tekirdağ	1.055	661	212	1.928	510	455	2.723	676	3.042
Tokat	546	459	103	1.108	261	261	2.071	558	2.296
Trabzon	1.043	602	635	2.280	460	427	3.428	733	3.664
Tunceli	75	124	0	199	46	26	269	155	436
Şanlıurfa	1.181	1.231	225	2.637	479	885	4.568	1.082	4.707
Uşak	382	248	14	644	208	164	1.071	480	1.183
Van	863	681	284	1.828	338	367	3.212	644	3.106
Yozgat	311	359	69	739	129	152	1.303	391	1.625
Zonguldak	566	416	299	1.281	278	269	2.014	481	1.934
Aksaray	331	329	34	694	131	198	1.178	328	1.263
Bayburt	72	96	0	168	34	34	249	69	371
Karaman	241	203	12	456	113	118	736	248	861
Kırıkkale	280	221	77	578	210	125	939	271	1.519
Batman	471	412	0	883	185	239	1.736	458	1.898
Şırnak	270	377	0	647	114	151	944	240	1.080
Bartın	157	153	0	310	72	92	552	188	626
Ardahan	72	87	0	159	32	29	209	90	341
Iğdır	106	145	0	251	59	63	424	150	588
Yalova	303	209	0	512	156	132	671	180	1.107
Karabük	236	206	121	563	129	104	770	240	1.003
Kilis	144	158	0	302	69	75	708	226	626
Osmaniye	373	389	0	762	210	281	1.450	508	1.874
Düzce	392	258	267	917	136	146	968	242	1.121
Türkiye	101.233	54.899	48.091	204.223	45.718	40.610	248.287	59.750	266.217

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Bölüm 10 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ 2018 yılı öncesi personel verileri “Aktif Çalışan Veri Tabanı”ndan, 2018-2020 yılları arası “Sağlık Personeli Takip Sistemi” (SPTS) veri tabanından elde edilmiş olup 2021 yılı itibari ile Entegre Kurumsal İşlem Platformu (EKİP) kullanılmaya başlandı.
- ☑ 2018 yılı itibari ile bölüm içerisinde yer alan personel verilerine Sağlık Bakanlığı Merkez Teşkilatında çalışan personel verileri dahil değildir. Merkez Teşkilatında çalışan personel verileri Tablo 10.6’da yer almaktadır.
- ☑ Sağlık Bakanlığı ve Üniversite personel verileri Sağlık Bakanlığı ve Üniversite hastaneleri arasında yapılan protokol gereğince, 2018 yılı itibari ile personelin aktif olarak çalıştığı kuruma göre güncellendi.
- ☑ 2002 yılı SSK personel sayıları Sağlık Bakanlığı personel sayılarına dahil edildi.
- ☑ 2012 yılı öncesi personel sayılarına Milli Savunma Bakanlığına bağlı kurum ve kuruluşlarda çalışan sağlık personeli sayıları dahil değildir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4’lü Likert ölçek kullanıldı ve ölçek aralıkları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı. Harita 10.5 hariç diğer haritalar oluşturulurken illere ait değerler en yakın tam sayıya, Harita 10.5 oluşturulurken ise illere ait değerler ondalıklı kısım tek hane olacak şekilde yuvarlandı. Likert ölçekler oluşturulurken bu tam sayılar dikkate alındı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ TÜİK geçmişe dönük nüfus verilerini revize edebileceğinden bölüm içerisinde yer alan geçmiş yıllara ait verilerde farklılık görülebilir.
- ☑ Aşağıda yer alan uzmanlık alanlarının sınıflandırılmasında, ülke karşılaştırmalarının istatistiki açıdan anlamlı olabilmesi için uluslararası kuruluşlar tarafından talep edilen standartlar esas alındı. Bu ana branşlara ait veriler EUROSTAT tarafından her yıl ülkelerden talep edilmekte olup uluslararası raporlarda da yayımlanmaktadır.
- ☑ **Pratisyen Hekim (Aile Hekimi Uzmanı ve Asistanı Dahil):** Pratisyen Hekim sayısına 9.001 Aile Hekimi Uzmanı ve Asistan Hekim dahil edildi.
- ☑ **Uzman Hekim ve Asistan Hekim (Aile Hekimi Uzmanı ve Asistanı Dahil Değil):** Uzman Hekim ve Asistan Hekim sayısına, 9.001 Aile Hekimi Uzmanı ve Asistan Hekimi dahil değildir.
- ☑ **Çocuk Hastalıkları Uzmanı:** Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ve Gelişimsel Pediatri Uzmanı ve Asistan Hekimi toplamını ifade eder.
- ☑ **Kadın Doğum ve Jinekoloji Uzmanı:** Kadın Hastalıkları ve Doğum, Çocuk Genetik Hastalıkları ve Perinatoloji Uzmanı ve Asistan Hekimi toplamını ifade eder.
- ☑ **Psikiyatri Uzmanı:** Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ve Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı ve Asistan Hekimi toplamını ifade eder.
- ☑ **Dahili Branş:** İç Hastalıkları, Kardiyoloji, Endokrinoloji, Gastroenteroloji, Göğüs Hastalıkları, Onkoloji, İmmunoloji, Nöroloji, Kulak-Burun-Boğaz, Radyoloji, Mikrobiyoloji, Hematoloji, Dermatoloji, Pataloji ve Meslek Hastalıkları Uzmanı ve Asistan Hekimi toplamını ifade eder.
- ☑ **Cerrahi Branş:** Genel Cerrahi, Beyin Sinir Cerrahisi, Plastik Cerrahisi, Göz Hastalıkları, Ortopedi, Göğüs Cerrahisi, Yoğun Bakım ve Anestezi, Üroloji ve İlk ve Acil Yardım Uzmanı ve Asistan Hekimi toplamını ifade eder.
- ☑ **Sahip ve Mesul Müdür Eczacı:** Eczane ruhsatnamesine sahip ve bu eczaneyi işletme hakkını haiz eczacıyı ifade eder.

☑ **İkinci Eczacı:** Serbest eczanelerde, eczanenin sahip ve mesul müdürü olan eczacının yanında reçete sayısı ve/veya ciro gibi kriterlere göre çalıştırılması zorunlu olan veya isteğe bağlı olarak bu kriterlere tabi olmaksızın da çalışabilecek eczacıyı ifade eder.

☑ **Yardımcı Eczacı:** 2013 ve daha sonraki yıllarda eczacılık fakültesinde okumaya hak kazanıp mezun olduktan sonra serbest eczane açmak veya serbest eczanelerde mesul müdür olarak çalışmak için en az bir yıl müddetle hizmet sözleşmesine bağlı olarak mesul müdür eczacı ile birlikte serbest eczanelerde veya hastane eczanelerinde çalışan eczacıyı ifade eder.

☑ “Diğer Sağlık Personeli”; Hekim, Diş Hekimi, Eczacı, Hemşire ve Ebe ünvanları dışında kalan diğer sağlık hizmetleri sınıfı mensubu personel sayısını ifade etmekte olup aşağıdaki branşlarda çalışan personelleri kapsar; Adli Tıp Teknikeri, Ağız ve Diş Sağlığı Teknikeri, Ameliyathane Teknikeri, Ameliyat Teknisyeni, Anestezi Teknikeri, Anestezi Teknisyeni, Biyolog, Çevre Sağlığı Teknisyeni, Çocuk Gelişimcisi, Dil ve Konuşma Terapisti, Diş Protez Teknikeri, Diş Protez Teknisyeni, Diş Teknisyeni, Diyaliz Teknikeri, Diyetisyen, Ebe Yardımcısı, Eczane Teknikeri, Elektronörofizyoloji Teknikeri, Fizik Tedavi Teknisyeni, Fizyoterapi Teknikeri, Fizyoterapist, Hemşire Yardımcısı, İlk ve Acil Yardım Teknisyeni, İlk ve Acil Yardım Teknikeri, İş ve Uğraşı Teknikeri (Ergoterapi Teknikeri), İş ve Uğraşı Terapisti (Ergoterapist), Kalp Akciğer Pompa Çalışma Teknisyeni, Klinik Psikolog, Laboratuvar Teknikeri, Laboratuvar Teknisyeni, Mamografi Teknikeri, Odyolog, Odyometri Teknikeri, Odyometri Teknisyeni, Ortopedi Teknisyeni, Patolojik Anatomi Teknisyeni, Perfüzyonik Pompa Teknisyeni, Perfüzyonist, Podolog, Protez Teknisyeni, Psikolog, Radyoterapi Teknikeri, Röntgen Teknisyeni, Sağlık Bakım Teknisyeni, Sağlık Fizikçisi, Sağlık Savaş Memuru, Sağlık Teknikeri, Sağlık Teknisyeni, Sosyal Çalışmacı, Tıbbi Görüntüleme Teknikeri, Tıbbi Görüntüleme Teknisyeni, Tıbbi Laboratuvar ve Patoloji Teknikeri, Tıbbi Laboratuvar ve Patoloji Teknisyeni, Tıbbi Protez ve Ortez Teknikeri, Tıbbi Protez ve Ortez Teknisyeni, Tıbbi Sekreter, Tıbbi Teknolog, Toplum Sağlığı Teknisyeni.

☑ Sağlık Bakanlığının personel sayıları dağılımında belirtilen “Diğer Kurumlar”; Acil Yardım İstasyonları, Toplum Sağlığı Merkezi, Verem Savaşı Dispanserleri, Kanseri Erken Teşhis ve Tarama Eğitim Merkezleri, Halk Sağlığı Laboratuvarları, ÇEKÜS Birimi, Ağız ve Diş Sağlığı Merkezleri ve İl Sağlık Müdürlüğü personelinin kapsar.

☑ Tıp fakültesi istatistiklerinin verildiği tabloda Atatürk, Gazi, Hacettepe ve İstanbul Üniversiteleri Tıp Fakültelerinin hem İngilizce hem de Türkçe eğitim veren bölümleri olup bunlar ayrıca sayılmadı. Başka bölümlerden gelen öğretim üyeleri sayıya dahil edilmedi.

☑ Fakültelerdeki öğretim üyesi sayısına profesör, doçent, yardımcı doçent sayıları, doktor öğretim üyesi sayıları dahildir.

BÖLÜM 11

Sağlık Ekonomisi ve Finansmanı

Tablo 11.1. Yıllara Göre Cari, Yatırım ve Toplam Sağlık Harcaması

Yıl	Ünit	GSYİH	Cari Sağlık Harcaması	Cari Sağlık Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)	Yatırım Harcaması	Yatırım Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)	Toplam Sağlık Harcaması (Cari+Yatırım)	Toplam Sağlık Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)
2002	Milyon ₺	362.110	18.331		443		18.774	
	Milyon ABD \$	238.145	12.056	5,1	291	0,1	12.347	5,2
	Milyon SGP ABD \$	677.953	34.320		829		35.149	
2010	Milyon ₺	1.167.664	58.623		3.054		61.678	
	Milyon ABD \$	777.461	39.033	5,0	2.034	0,3	41.067	5,3
	Milyon SGP ABD \$	1.229.163	61.711		3.215		64.926	
2011	Milyon ₺	1.404.928	65.372		3.236		68.607	
	Milyon ABD \$	837.924	38.989	4,7	1.930	0,2	40.919	4,9
	Milyon SGP ABD \$	1.417.005	65.934		3.264		69.197	
2012	Milyon ₺	1.581.479	70.288		3.901		74.189	
	Milyon ABD \$	877.676	39.008	4,4	2.165	0,2	41.173	4,7
	Milyon SGP ABD \$	1.513.424	67.263		3.733		70.996	
2013	Milyon ₺	1.823.427	79.702		4.688		84.390	
	Milyon ABD \$	958.125	41.880	4,4	2.463	0,3	44.343	4,6
	Milyon SGP ABD \$	1.651.069	72.168		4.245		76.413	
2014	Milyon ₺	2.054.898	88.878		5.871		94.750	
	Milyon ABD \$	939.923	40.654	4,3	2.685	0,3	43.339	4,6
	Milyon SGP ABD \$	1.796.555	77.705		5.133		82.838	
2015	Milyon ₺	2.350.941	96.786		7.782		104.568	
	Milyon ABD \$	867.071	35.696	4,1	2.870	0,3	38.566	4,4
	Milyon SGP ABD \$	1.976.144	81.356		6.541		87.897	
2016	Milyon ₺	2.626.560	112.540		7.216		119.756	
	Milyon ABD \$	869.241	37.244	4,3	2.388	0,3	39.632	4,6
	Milyon SGP ABD \$	2.088.486	89.485		5.737		95.223	
2017	Milyon ₺	3.133.704	130.981		9.666		140.647	
	Milyon ABD \$	859.055	35.906	4,2	2.650	0,3	38.556	4,5
	Milyon SGP ABD \$	2.258.990	94.420		6.968		101.388	
2018	Milyon ₺	3.761.166	154.998		10.236		165.234	
	Milyon ABD \$	797.728	32.875	4,1	2.171	0,3	35.045	4,4
	Milyon SGP ABD \$	2.380.979	98.121		6.480		104.600	
2019	Milyon ₺	4.317.810	188.237		12.794		201.031	
	Milyon ABD \$	760.359	33.148	4,4	2.253	0,3	35.401	4,7
	Milyon SGP ABD \$	2.483.005	108.248		7.357		115.605	
2020	Milyon ₺	5.048.568	233.062		16.870		249.932	
	Milyon ABD \$	717.141	33.106	4,6	2.396	0,3	35.502	5,0
	Milyon SGP ABD \$	2.496.967	115.270		8.344		123.614	
2021	Milyon ₺	7.256.142	330.928		23.013		353.941	
	Milyon ABD \$	807.924	36.847	4,6	2.562	0,3	39.409	4,9
	Milyon SGP ABD \$	2.931.789	133.709		9.298		143.007	
2022	Milyon ₺	15.011.776	555.944		50.891		606.835	
	Milyon ABD \$	905.814	33.546	3,7	3.071	0,3	36.617	4,0
	Milyon SGP ABD \$	3.810.190	141.106		12.917		154.023	
2023	Milyon ₺	26.545.722	1.134.894		109.343		1.244.237	
	Milyon ABD \$	1.130.009	48.311	4,3	4.655	0,4	52.965	4,7
	Milyon SGP ABD \$	4.361.022	186.444		17.963		204.408	

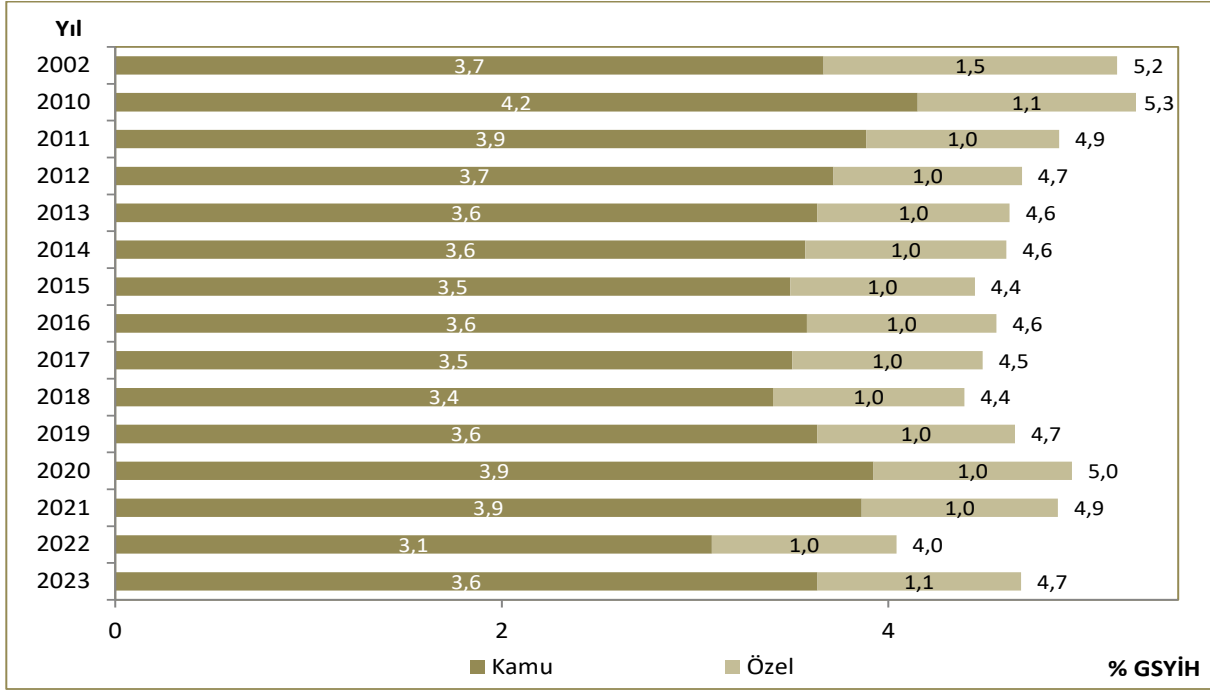
Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

Tablo 11.2. Yıllara Göre Kamu Cari, Kamu Yatırım ve Toplam Kamu Sağlık Harcaması

Yıl	Ünit	GSYİH	Kamu Cari Sağlık Harcaması	Kamu Cari Sağlık Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)	Kamu Yatırım Harcaması	Kamu Yatırım Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)	Toplam Kamu Sağlık Harcaması (Cari+Yatırım)	Toplam Kamu Sağlık Harcamasının GSYİH'ye Oranı (%)
2002	Milyon ₺	362.110	12.827		443		13.270	
	Milyon ABD \$	238.145	8.436	3,5	291	0,1	8.727	3,7
	Milyon SGP ABD \$	677.953	24.015		829		24.844	
2010	Milyon ₺	1.167.664	45.726		2.756		48.482	
	Milyon ABD \$	777.461	30.445	3,9	1.835	0,2	32.280	4,2
	Milyon SGP ABD \$	1.229.163	48.134		2.901		51.035	
2011	Milyon ₺	1.404.928	51.728		2.852		54.580	
	Milyon ABD \$	837.924	30.851	3,7	1.701	0,2	32.552	3,9
	Milyon SGP ABD \$	1.417.005	52.172		2.876		55.049	
2012	Milyon ₺	1.581.479	55.648		3.137		58.785	
	Milyon ABD \$	877.676	30.883	3,5	1.741	0,2	32.624	3,7
	Milyon SGP ABD \$	1.513.424	53.253		3.002		56.255	
2013	Milyon ₺	1.823.427	62.447		3.781		66.228	
	Milyon ABD \$	958.125	32.813	3,4	1.987	0,2	34.800	3,6
	Milyon SGP ABD \$	1.651.069	56.544		3.424		59.968	
2014	Milyon ₺	2.054.898	68.974		4.407		73.382	
	Milyon ABD \$	939.923	31.549	3,4	2.016	0,2	33.565	3,6
	Milyon SGP ABD \$	1.796.555	60.303		3.853		64.156	
2015	Milyon ₺	2.350.941	75.622		6.499		82.121	
	Milyon ABD \$	867.071	27.891	3,2	2.397	0,3	30.288	3,5
	Milyon SGP ABD \$	1.976.144	63.566		5.463		69.029	
2016	Milyon ₺	2.626.560	88.279		5.733		94.012	
	Milyon ABD \$	869.241	29.215	3,4	1.897	0,2	31.112	3,6
	Milyon SGP ABD \$	2.088.486	70.194		4.558		74.753	
2017	Milyon ₺	3.133.704	101.786		7.958		109.744	
	Milyon ABD \$	859.055	27.903	3,2	2.181	0,3	30.084	3,5
	Milyon SGP ABD \$	2.258.990	73.374		5.736		79.111	
2018	Milyon ₺	3.761.166	119.941		8.080		128.021	
	Milyon ABD \$	797.728	25.439	3,2	1.714	0,2	27.153	3,4
	Milyon SGP ABD \$	2.380.979	75.928		5.115		81.043	
2019	Milyon ₺	4.317.810	146.232		10.586		156.819	
	Milyon ABD \$	760.359	25.751	3,4	1.864	0,2	27.616	3,6
	Milyon SGP ABD \$	2.483.005	84.093		6.088		90.180	
2020	Milyon ₺	5.048.568	183.759		14.304		198.062	
	Milyon ABD \$	717.141	26.103	3,6	2.032	0,3	28.134	3,9
	Milyon SGP ABD \$	2.496.967	90.885		7.074		97.960	
2021	Milyon ₺	7.256.142	260.777		19.442		280.220	
	Milyon ABD \$	807.924	29.036	3,6	2.165	0,3	31.201	3,9
	Milyon SGP ABD \$	2.931.789	105.365		7.856		113.221	
2022	Milyon ₺	15.011.776	417.840		45.676		463.516	
	Milyon ABD \$	905.814	25.213	2,8	2.756	0,3	27.969	3,1
	Milyon SGP ABD \$	3.810.190	106.054		11.593		117.647	
2023	Milyon ₺	26.545.722	861.651		102.703		964.355	
	Milyon ABD \$	1.130.009	36.679	3,2	4.372	0,4	41.051	3,6
	Milyon SGP ABD \$	4.361.022	141.555		16.872		158.427	

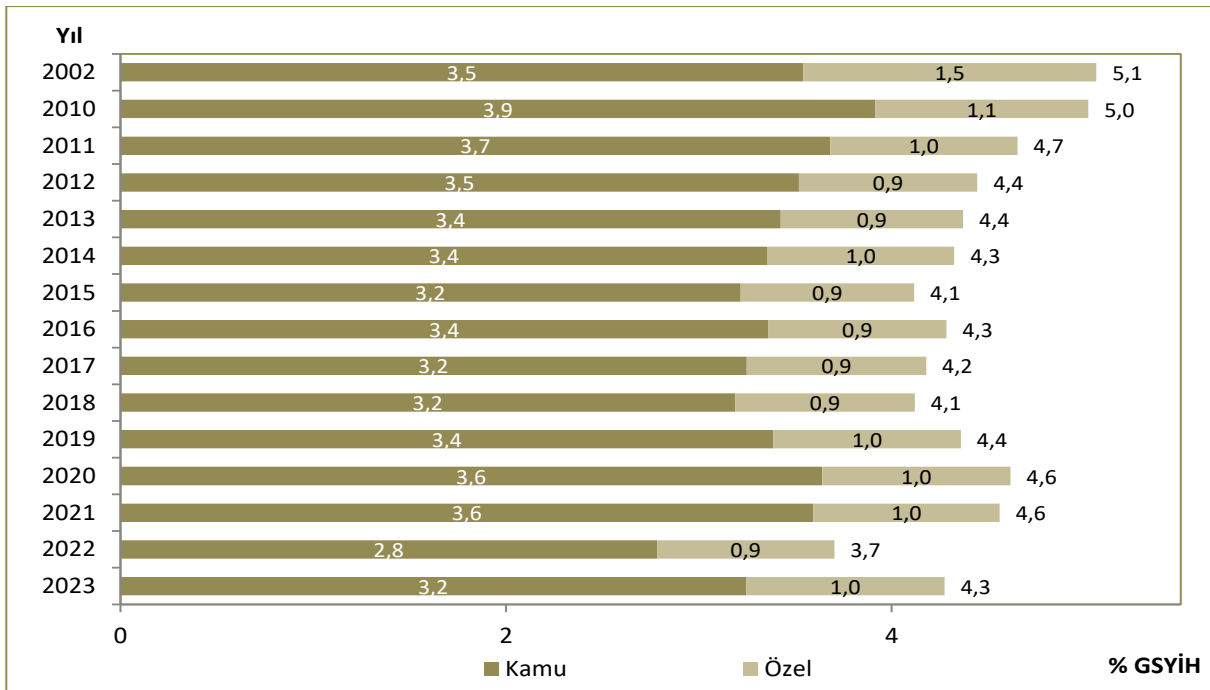
Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

Şekil 11.1. Yıllara Göre Kamu ve Özel Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı, (%)

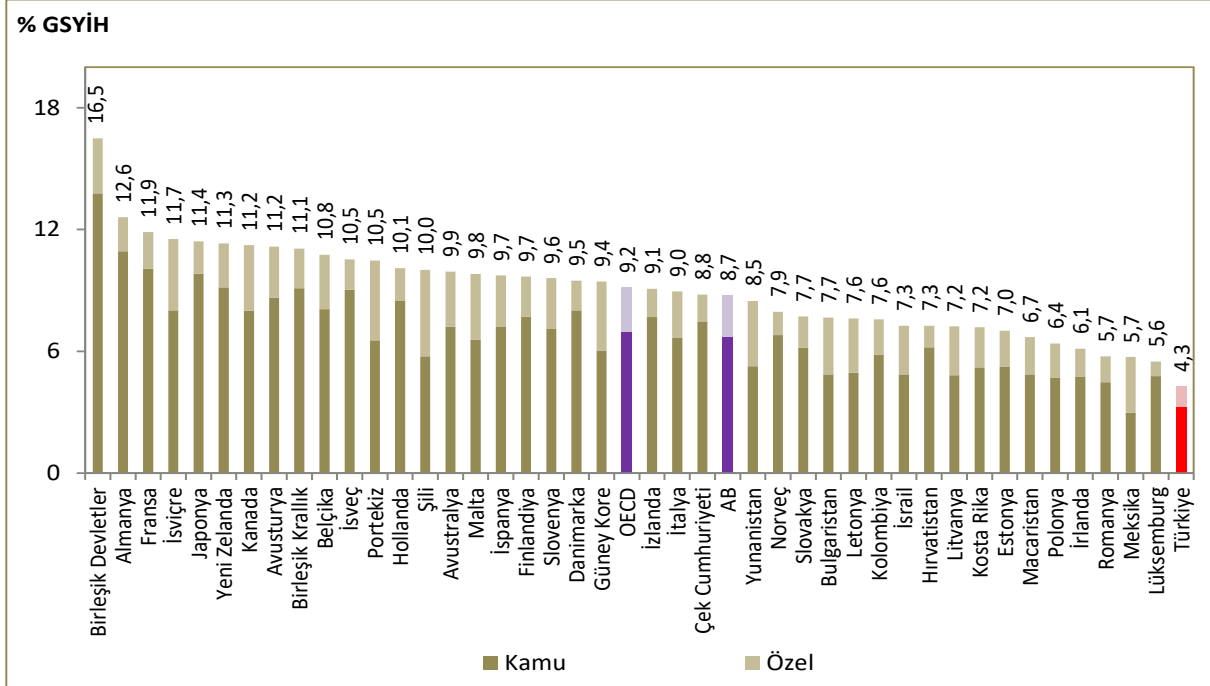
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.2. Yıllara Göre Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı, (%)

Kaynak: TÜİK

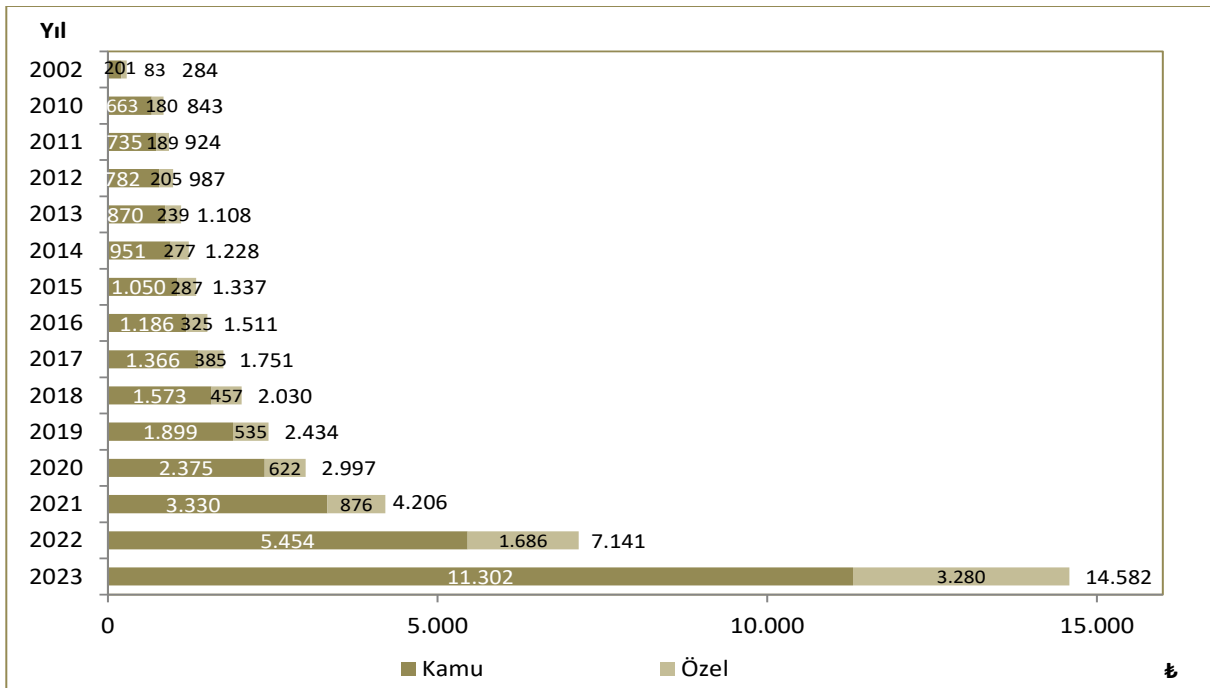
Şekil 11.3. Cari Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

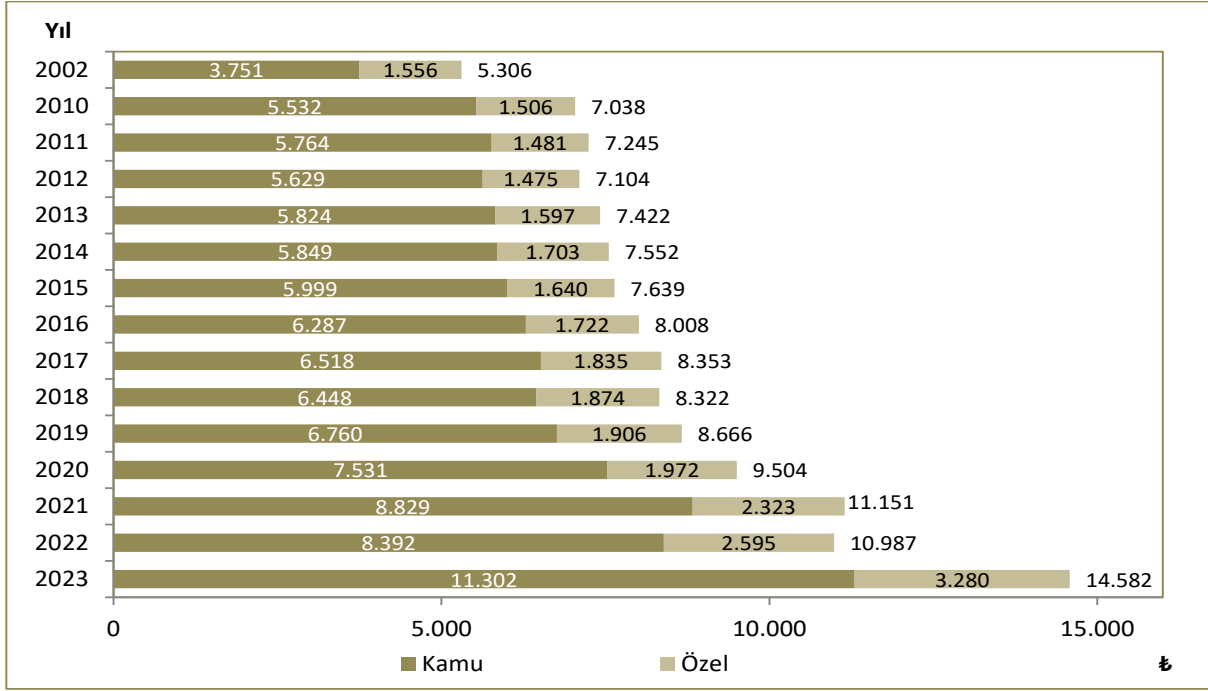
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 11.4. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, Nominal, ₺

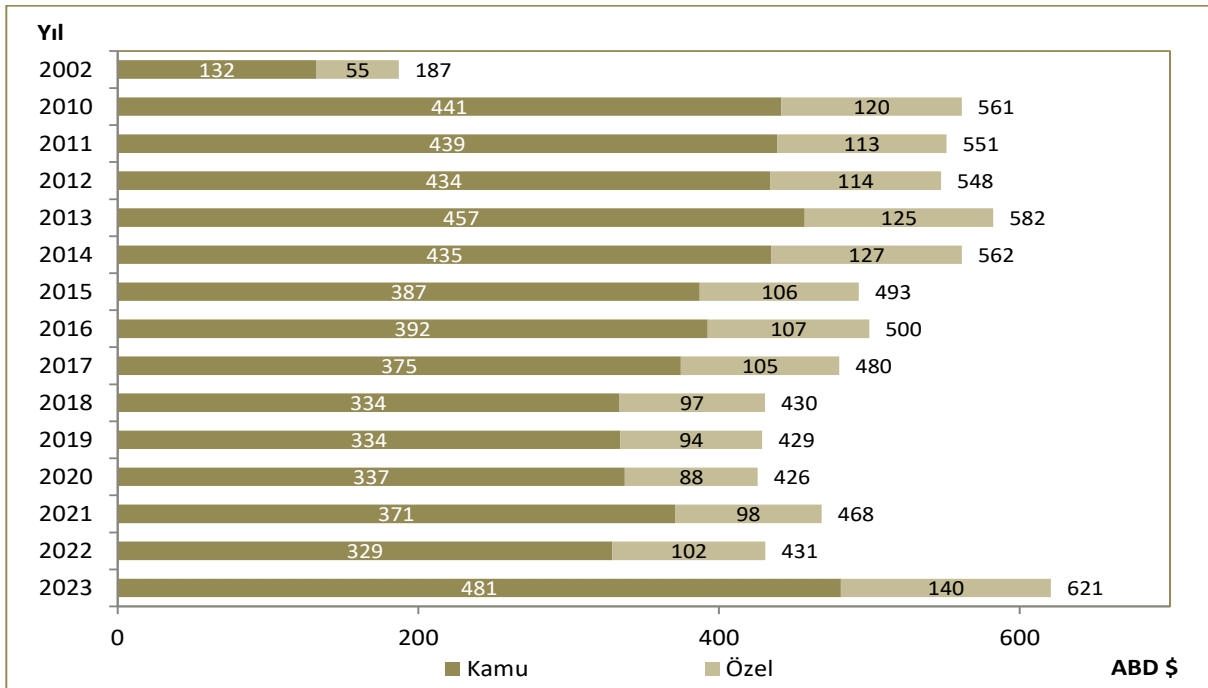
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.5. 2023 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, Reel, ₺

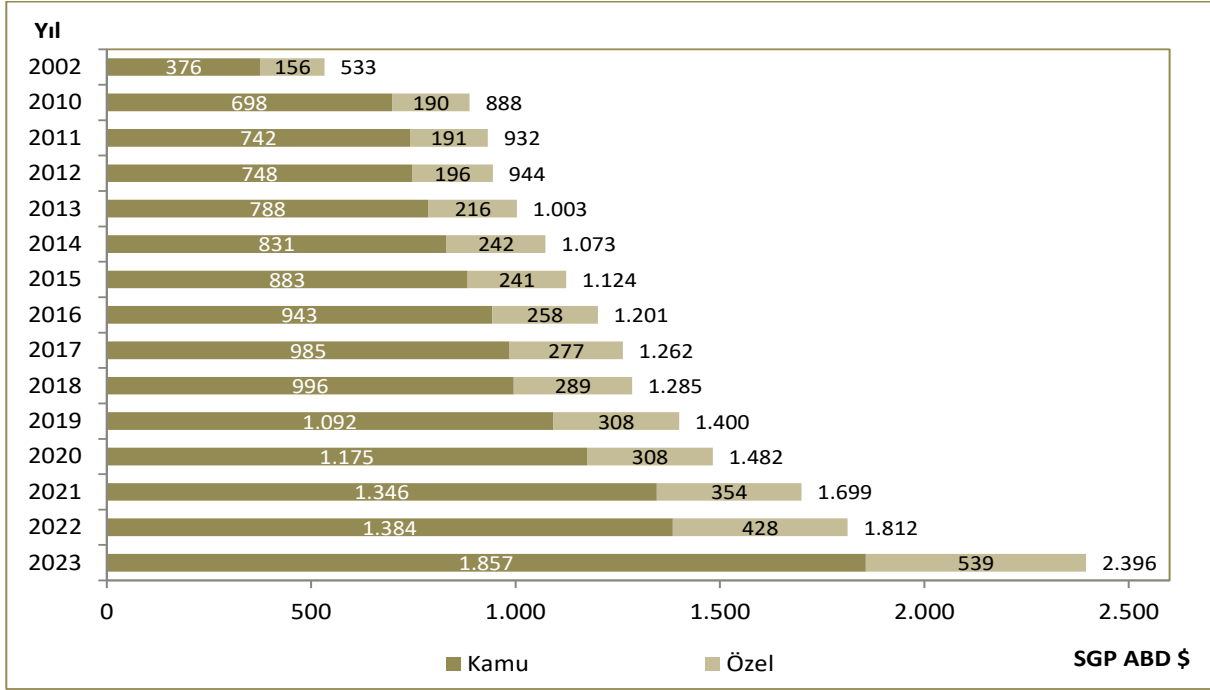
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.6. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, ABD \$

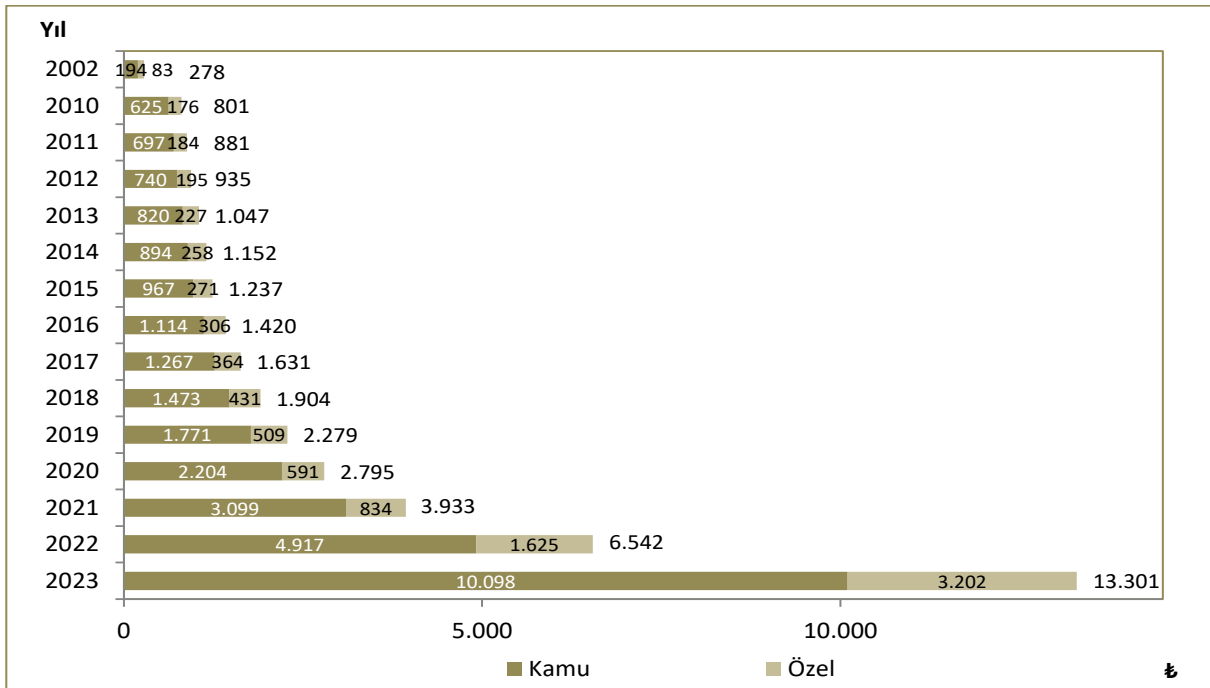
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.7. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Sağlık Harcaması, SGP ABD \$

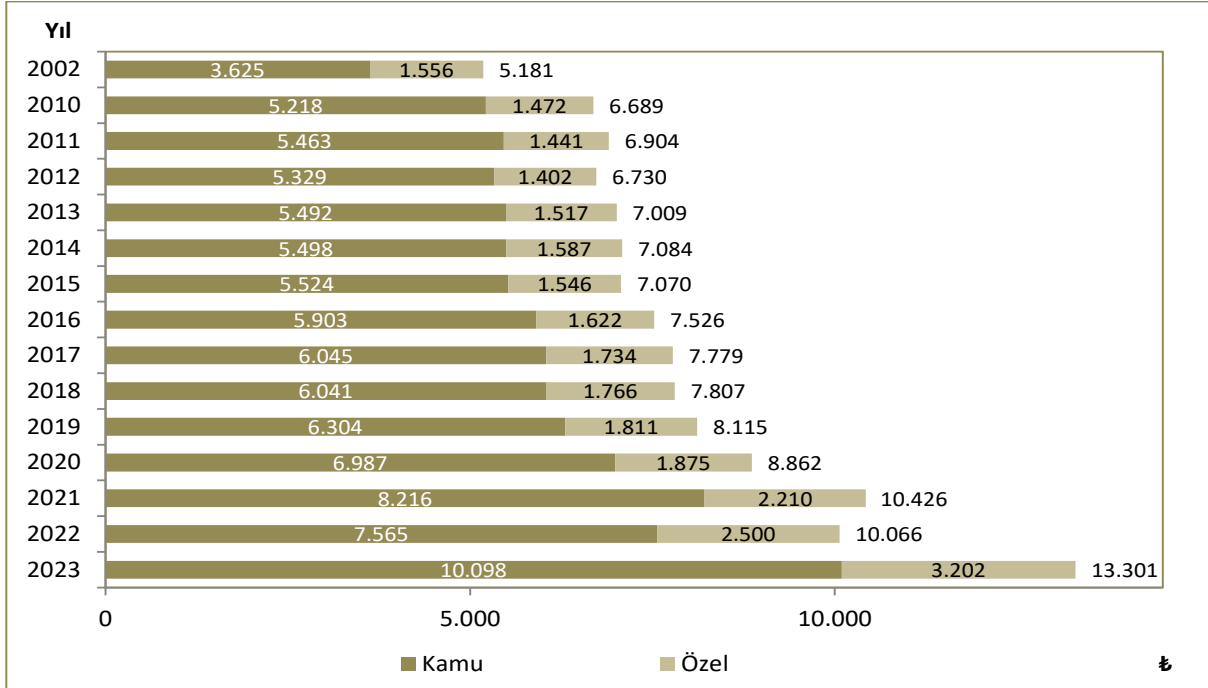
Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

Şekil 11.8. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, Nominal, ₺

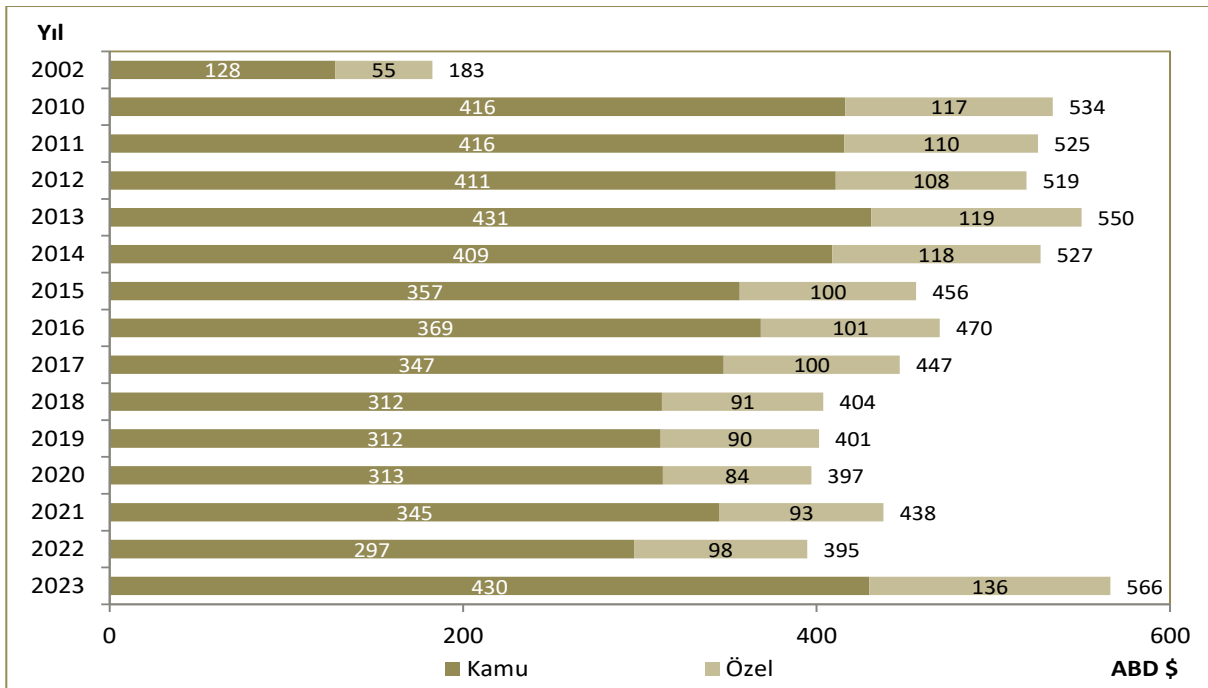
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.9. 2023 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, Reel, ₺

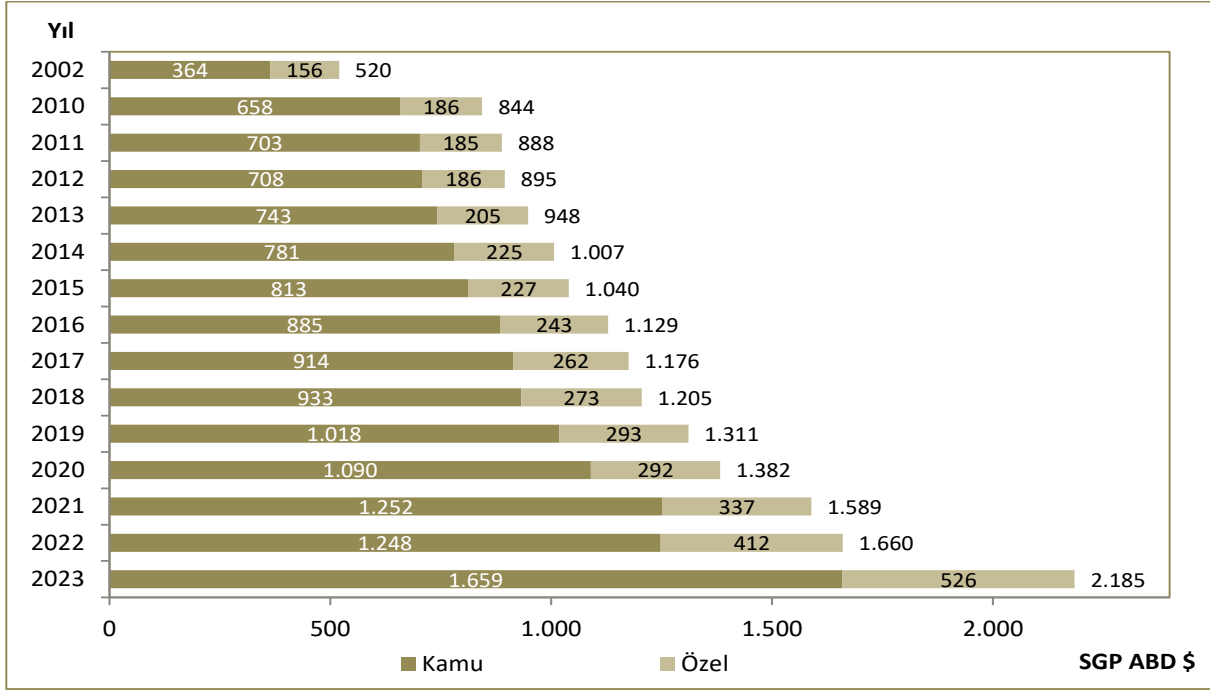
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.10. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, ABD \$

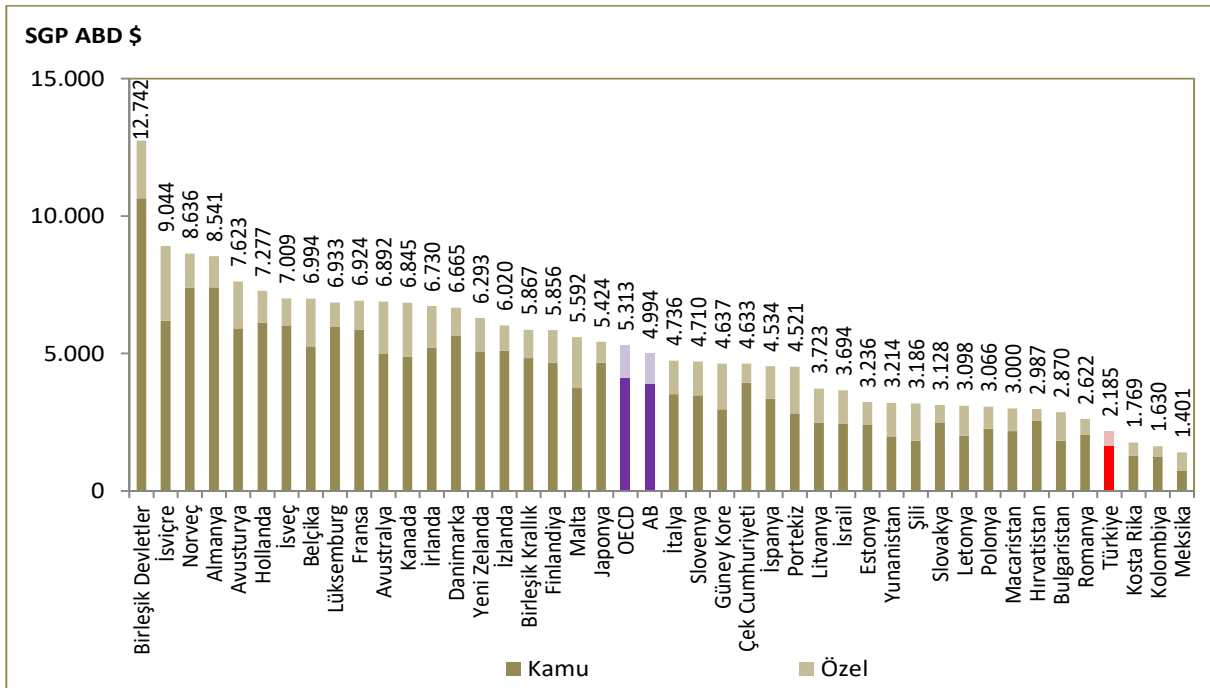
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.11. Yıllara Göre Kişi Başı Kamu ve Özel Cari Sağlık Harcaması, SGP ABD \$

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

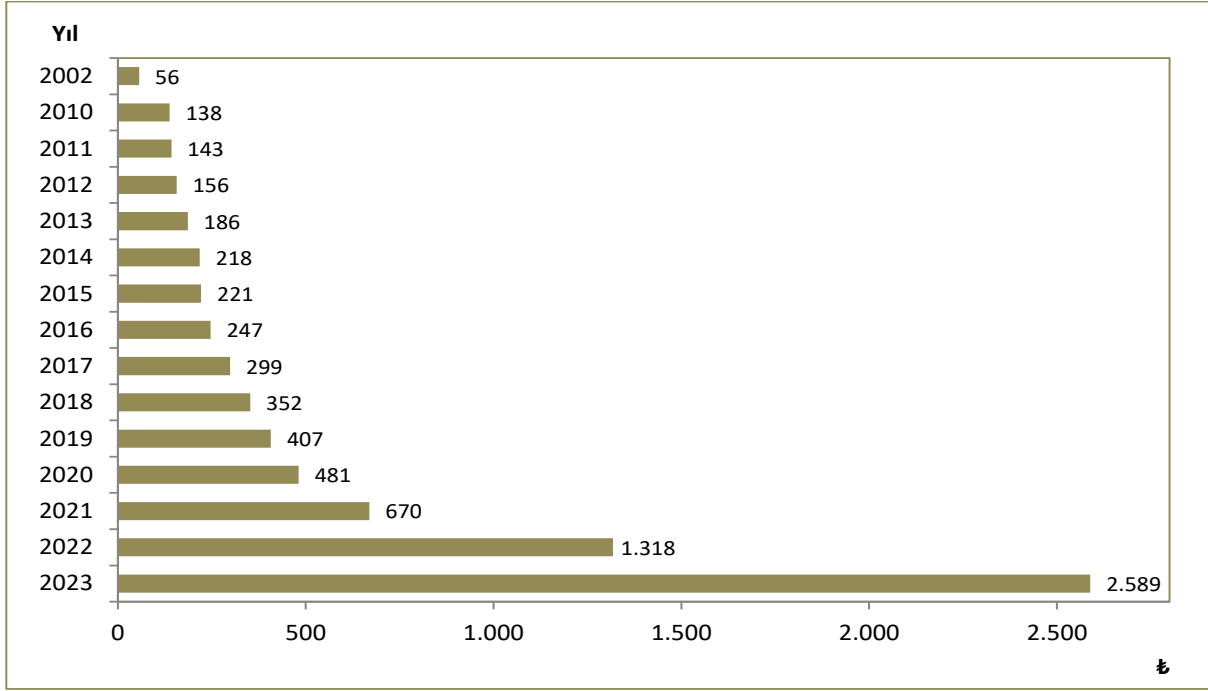
Şekil 11.12. Kişi Başı Cari Sağlık Harcamasının Uluslararası Karşılaştırması, SGP ABD \$, 2022

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

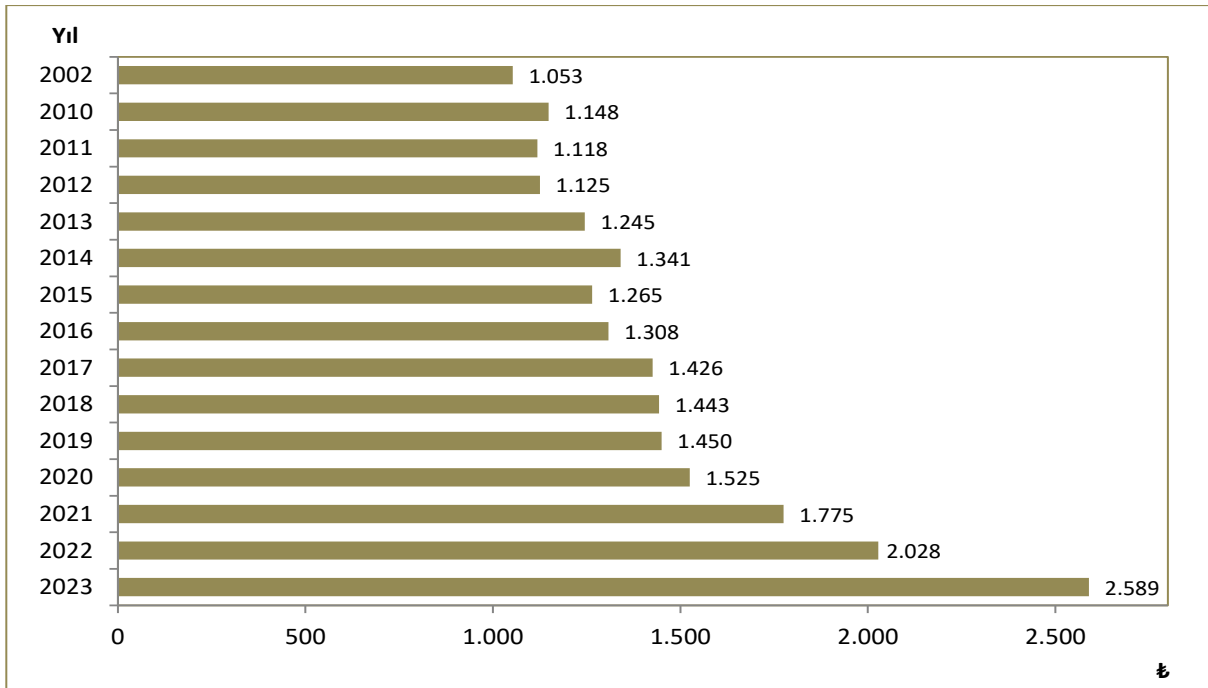
Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 11.13. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, Nominal, ₺

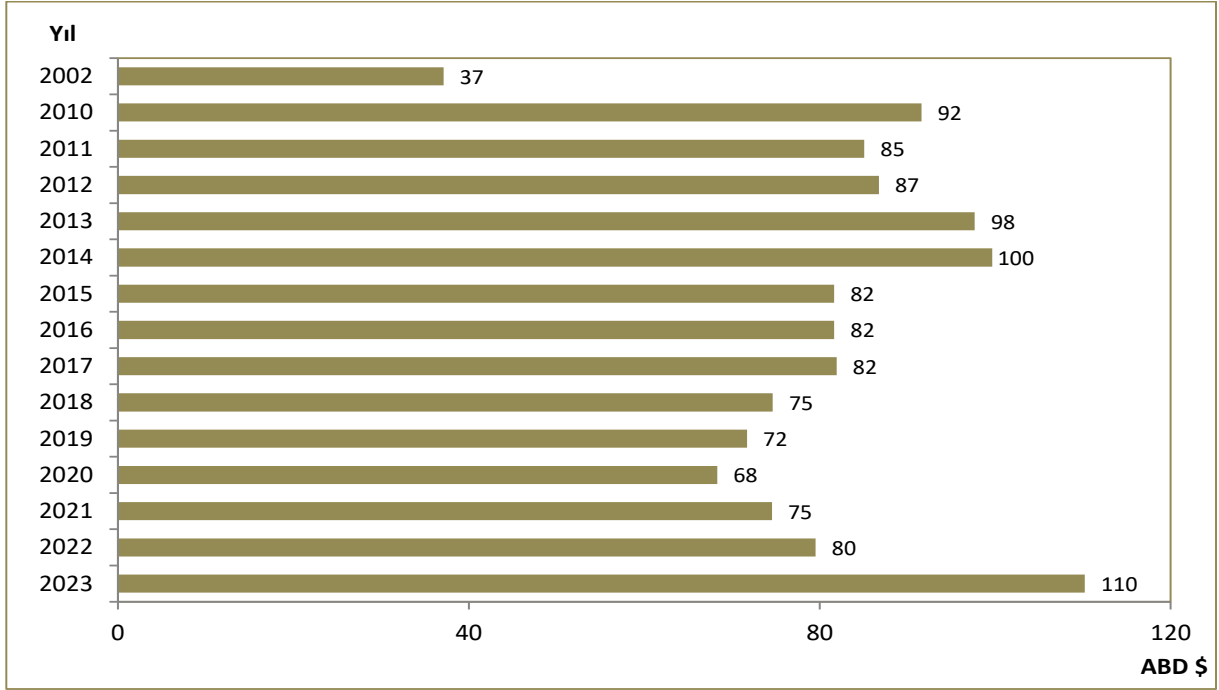
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.14. 2023 Yılı Rakamları ile Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, Reel, ₺

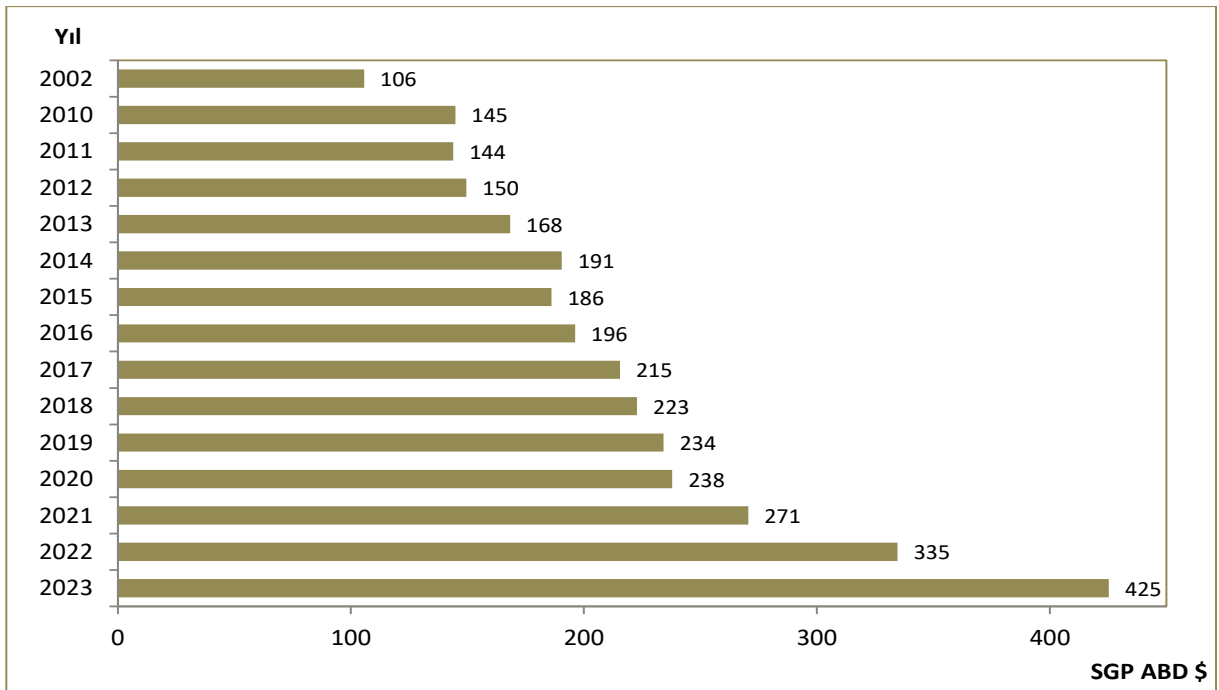
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.15. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, ABD \$

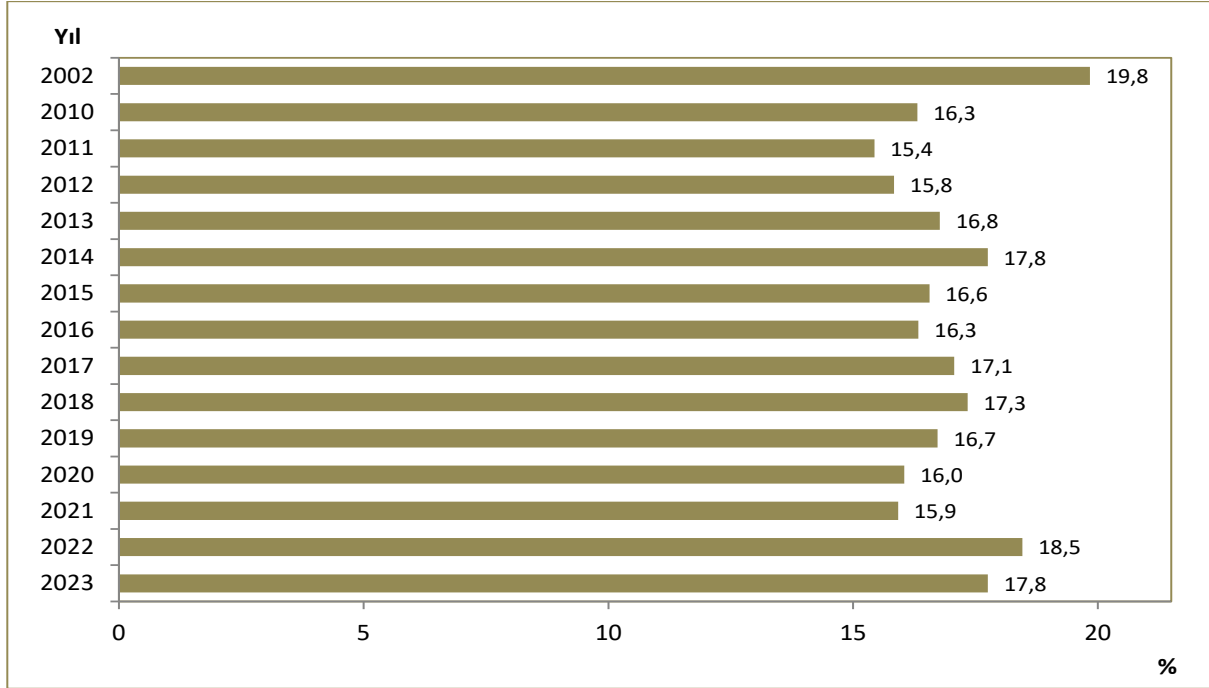
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.16. Yıllara Göre Kişi Başı Cepten Yapılan Sağlık Harcaması, SGP ABD \$

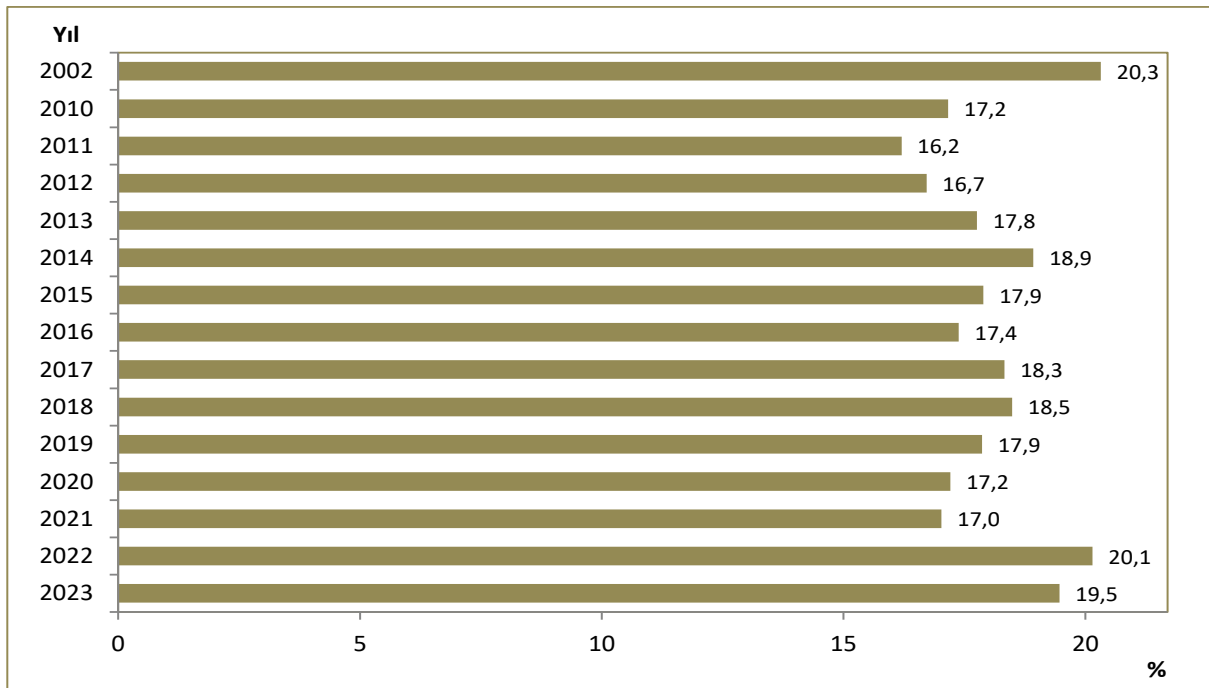
Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

Şekil 11.17. Yıllara Göre Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Toplam Sağlık Harcaması İçindeki Oranı, (%)

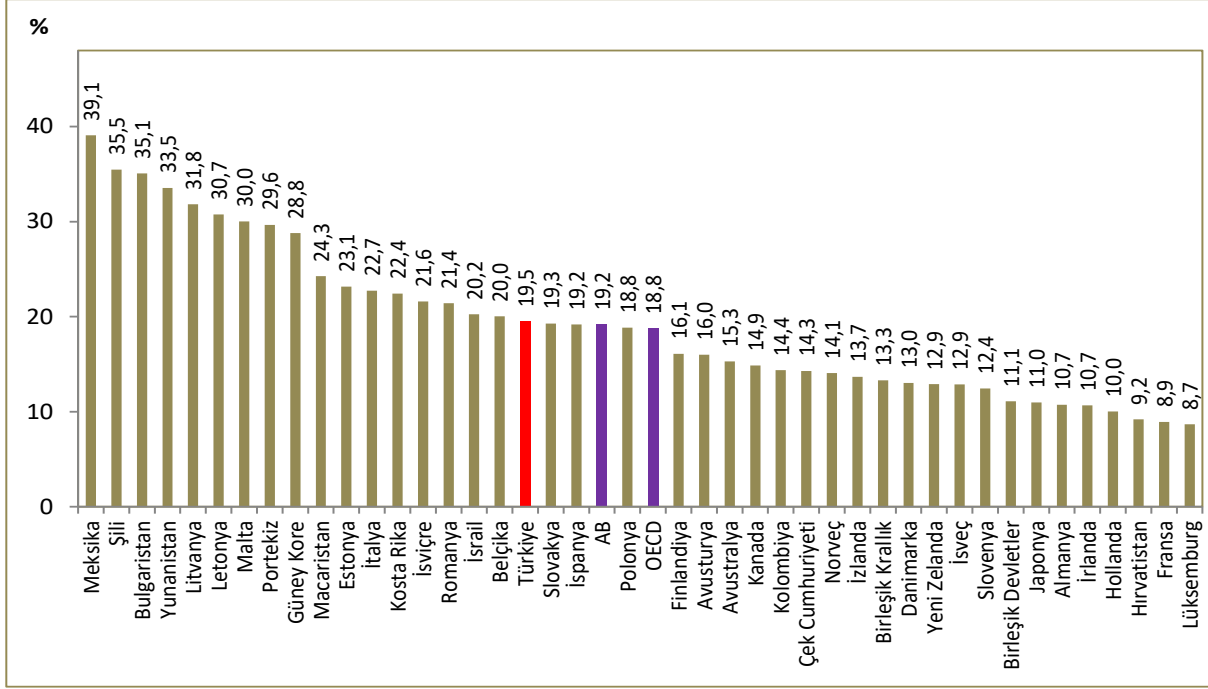
Kaynak: TÜİK

Şekil 11.18. Yıllara Göre Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Toplam Cari Sağlık Harcaması İçindeki Oranı, (%)

Kaynak: TÜİK

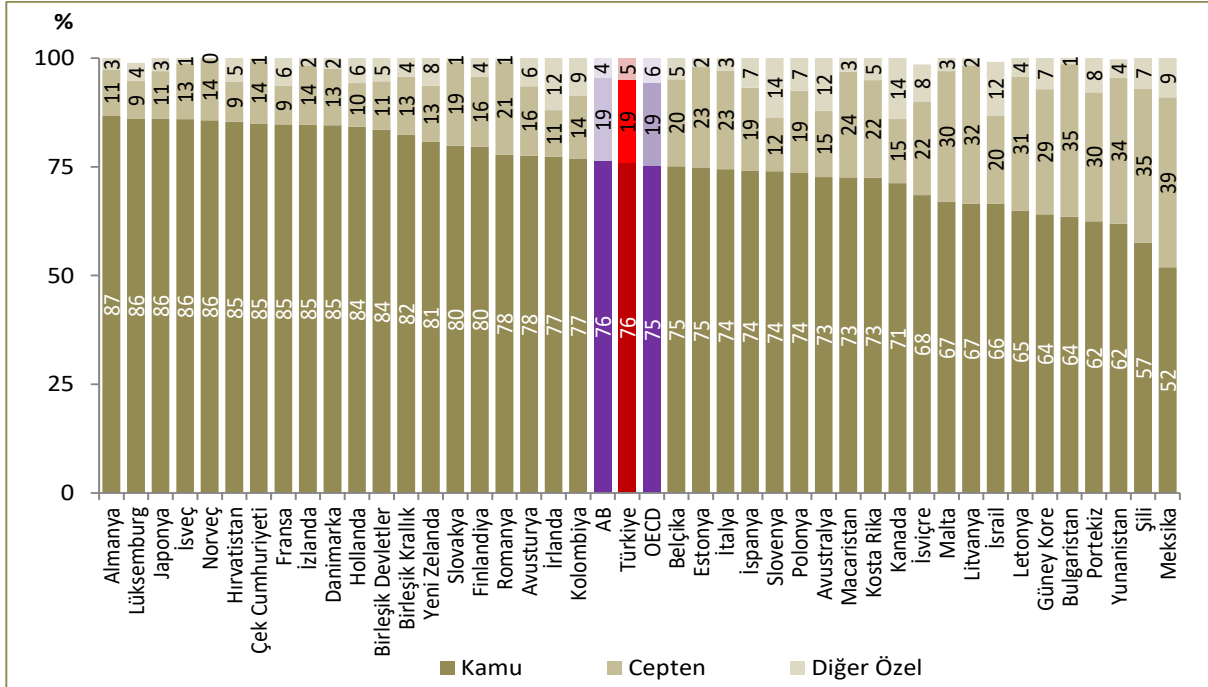
Şekil 11.19. Cepten Yapılan Sağlık Harcamasının Cari Sağlık Harcaması İçindeki Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

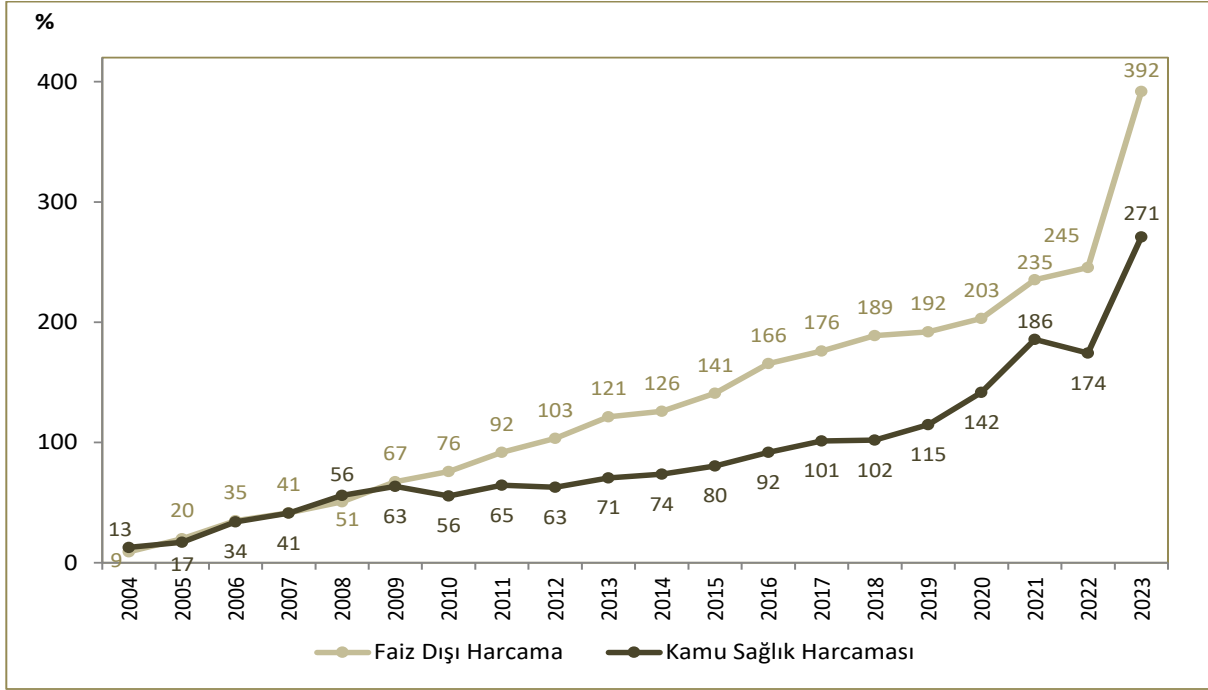
Şekil 11.20. Finansman Türüne Göre Cari Sağlık Harcaması Dağılımının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir. %100'e tamamlanmayan ülkelerdeki farkın nedeni yerleşik olmayan finansman türlerinin bulunmasıdır.

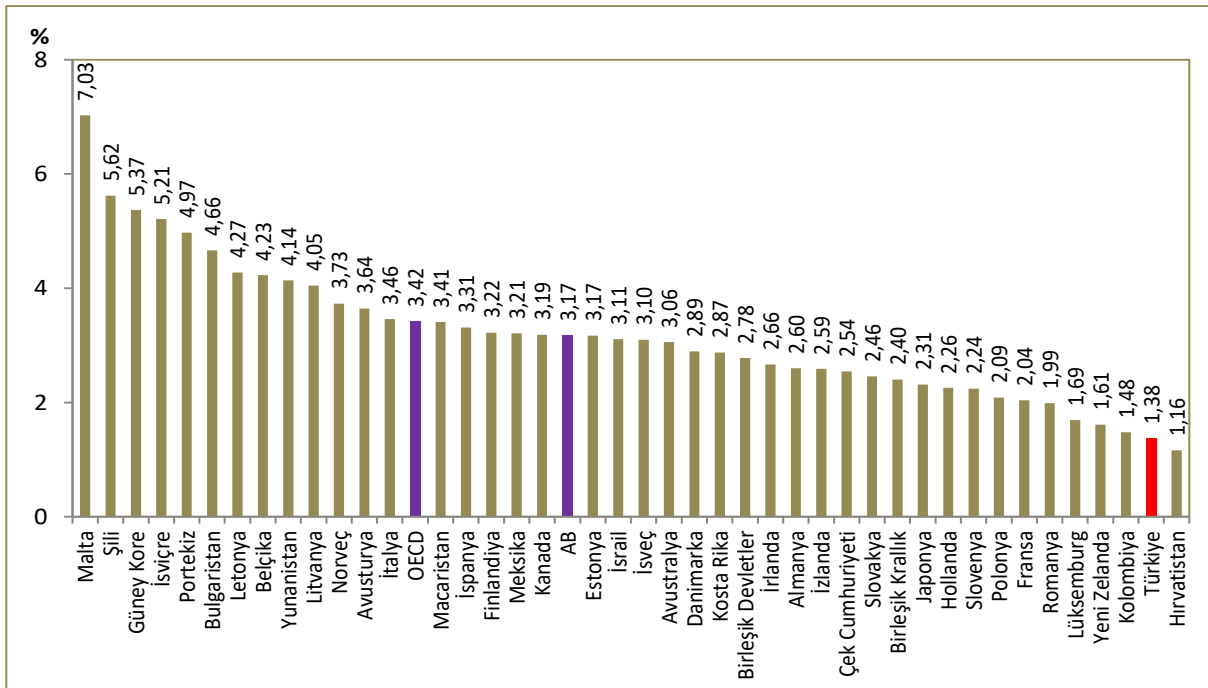
Şekil 11.21 Yıllara Göre Faiz Dışı Harcamalar ve Kamu Sağlık Harcamalarının Artış Oranı, (%)

Kaynak: TÜİK, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Not: 2003 yılı baz alınarak artış oranları hesaplanmıştır.

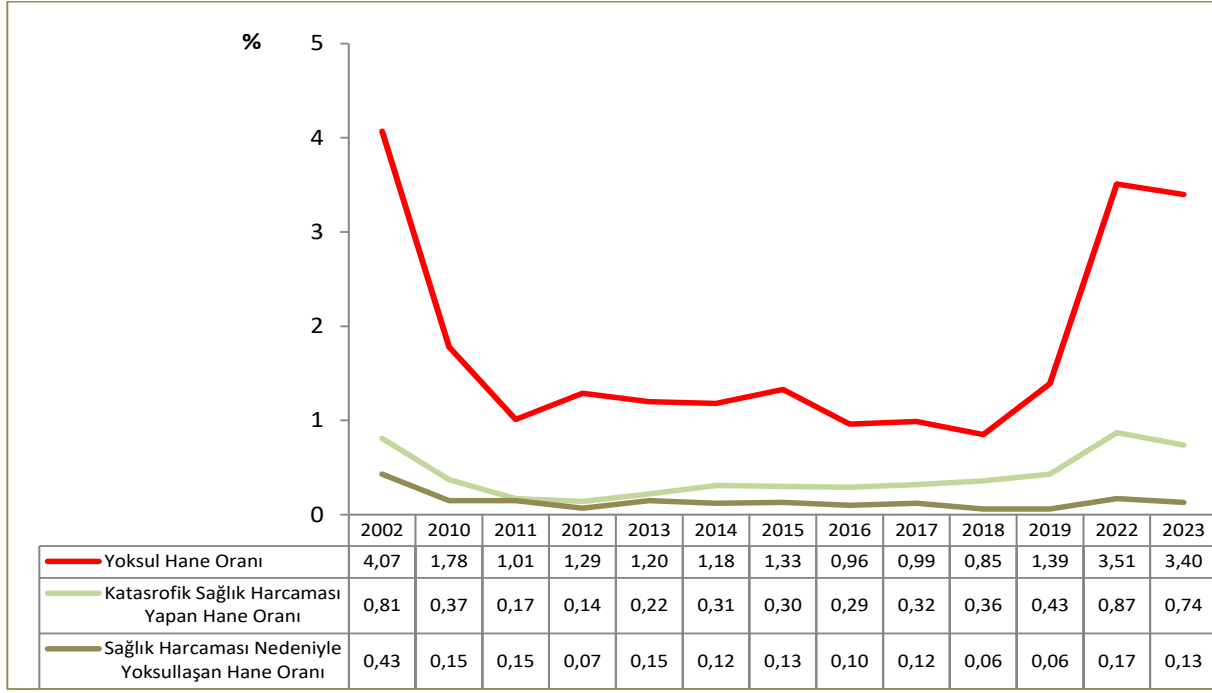
Şekil 11.22. Hanehalkı Nihai Tüketim Harcaması İçinde Cepten Yapılan Sağlık Harcaması Oranının Uluslararası Karşılaştırması, (%), 2022

Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

Not: Türkiye verisi 2023 yılına aittir. Ülke verileri 2022 yılına veya en yakın yıla aittir.

Şekil 11.23. Yıllara Göre Katastrofik Sağlık Harcaması, (%)

Kaynak: TÜİK Hanehalkı Bütçe Anketi Mikro Veri Seti

Bölüm 11 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ Sağlık harcamaları ile ilgili tablo ve şekiller OECD'nin Sağlık Hesapları Sistemi'ne göre TÜİK tarafından hesaplandı.
- ☑ Harcama rakamları reel rakamlara dönüştürülürken TÜİK tarafından açıklanan 12 aylık ortalamalara göre TÜFE değişim oranları kullanıldı.
- ☑ **Toplam Sağlık Harcaması:** Sağlığı geliştirme veya koruma amacını benimseyen tüm koruma, geliştirme, bakım, beslenme ve acil programlar için yapılan harcamalar "Sağlık Harcaması" olarak kabul edilir. Toplam sağlık harcaması, cari sağlık harcaması ile yatırım harcamasının toplamını ifade eder.
- ☑ **Cari Sağlık Harcaması:** Toplam sağlık harcamasının içerisinde yer alan yatırım harcamasının çıkartılması ile elde edilir.
- ☑ **Hanehalkı Nihai Tüketim Harcaması:** Belli bir dönemde bütün nihai mal ve hizmetlere yapılan harcamaları ifade eder. Harcama yöntemine göre GSYİH hesaplaması üzerinden ilgili değer elde edilmektedir. Bu yöntemin ana bileşenleri, hane halklarının nihai tüketimi, devletin nihai tüketimi, sabit sermaye yatırımları ve net ihracattır. Hanehalkı nihai tüketim harcamaları içerisine uluslararası standartlara uyulması adına hanehalklarına hizmet veren kar amacı olmayan kurumların nihai tüketimi dahil edilmemektedir.
- ☑ **Katastrofik Sağlık Harcaması:** Haneler tarafından yapılan sağlık harcamasının ödeme kapasitesine olan oranının %40 ve daha büyük olması durumunu ifade eder.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar, yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ SGP hesaplamasında temel olarak 2 yöntem kullanılmaktadır. İlki GSYİH baz alınarak hesaplanmaktadır. Bu yöntem hem nihai tüketim harcamalarını (hanehalkı ve devlet için) hem de brüt sermaye oluşumunu kapsar. İkinci yöntem ise fiili bireysel tüketim harcamaları baz alınarak yapılan hesaplamadır. Bu yöntem; hanehalkının tüm tüketim harcamalarını ve konut, sağlık, eğitim, sosyal koruma gibi devletin hanehalkına sağladığı bireysel nihai harcamaları kapsamaktadır. Bir başka deyişle savunma, asayiş, çevre koruma gibi toplu olarak hanehalkına sağladığı hizmetlere ilişkin devletin nihai harcamalarını içermez. Özellikle petrol, tahıl vb. gibi emtia ticaretine büyük ölçüde bağımlı olan ülkelerde GSYİH'de fazla volatilité görülmesi ve bu ticaret fiyatlarının (ve ayrıca sermaye mallarının fiyatlarının) sağlık hizmetlerinin tüketimini doğrudan etkilememesi sebebiyle ekonomideki genel mal ve hizmet tüketimi ile daha tutarlı bir ölçü olan fiili bireysel tüketime dayalı SGP yöntemi OECD tarafından da tercih edilmektedir. Uluslararası standartlara uymak adına Sağlık İstatistikleri Yıllıklarında SGP bazlı göstergeler fiili bireysel tüketim yöntemine göre hesaplanmaktadır.

Yıl	Yıl Ortası Nüfus	ABD \$	SGP ABD \$ (Fiili Bireysel Tüketim Bazlı)	TÜFE	GSYİH (TL)
2002	66.003.000	1,521	0,534	18,655	362.109.647.626
2003	66.795.000	1,492	0,695	14,889	472.171.775.307
2004	67.599.000	1,432	0,758	13,710	582.852.798.817
2005	68.435.000	1,348	0,827	12,674	680.275.847.307
2006	69.295.000	1,441	0,872	11,564	795.757.108.825
2007	70.158.000	1,300	0,904	10,633	887.714.413.790
2008	71.052.000	1,281	0,912	9,627	1.002.756.496.348
2009	72.039.000	1,545	0,942	9,061	1.006.372.481.605
2010	73.142.000	1,502	0,950	8,346	1.167.664.479.155
2011	74.224.000	1,677	0,991	7,839	1.404.927.614.908
2012	75.176.000	1,802	1,045	7,199	1.581.479.250.872
2013	76.148.000	1,903	1,104	6,697	1.823.427.315.107
2014	77.182.000	2,186	1,144	6,152	2.054.897.827.653
2015	78.218.000	2,711	1,190	5,714	2.350.941.343.285
2016	79.278.000	3,022	1,258	5,302	2.626.559.709.633
2017	80.313.000	3,648	1,387	4,770	3.133.704.267.365
2018	81.407.000	4,715	1,580	4,100	3.761.165.557.278
2019	82.579.000	5,679	1,739	3,560	4.317.809.823.926
2020	83.385.000	7,040	2,022	3,171	5.048.567.944.965
2021	84.147.000	8,981	2,475	2,651	7.256.141.737.216
2022	84.980.000	16,573	3,940	1,539	15.011.775.978.537
2023	85.326.000	23,492	6,087	1,000	26.545.721.796.819

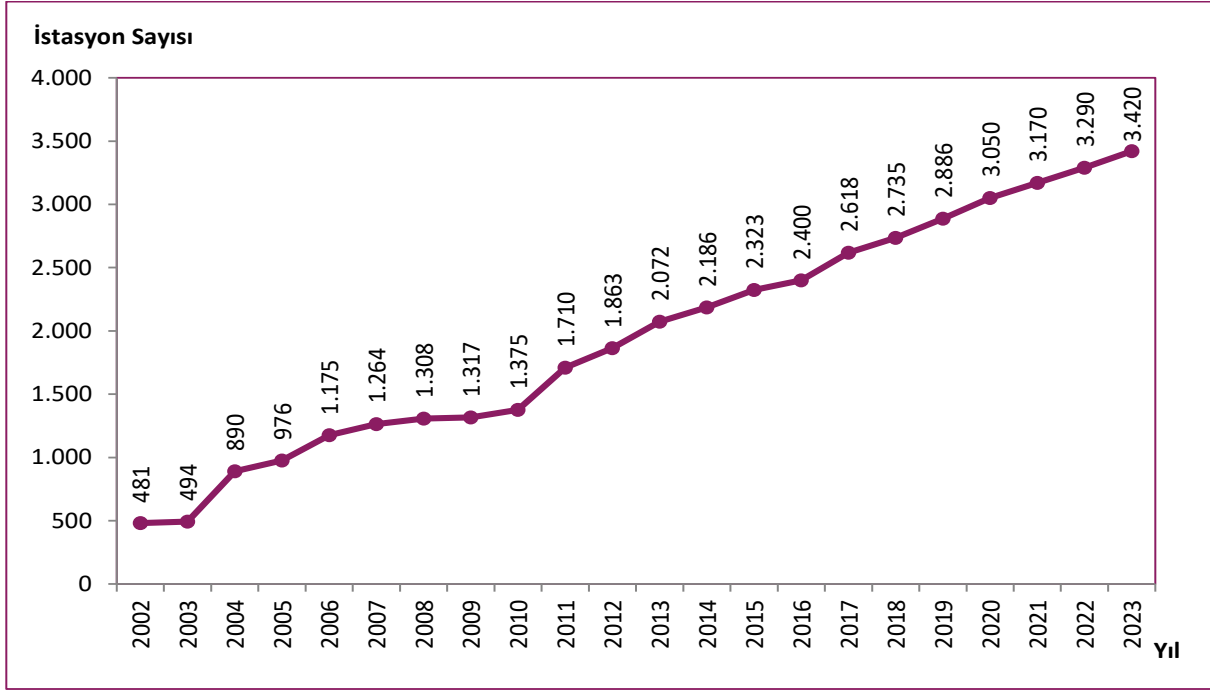
Kaynak: TÜİK, OECD Health Data 2024

BÖLÜM 12

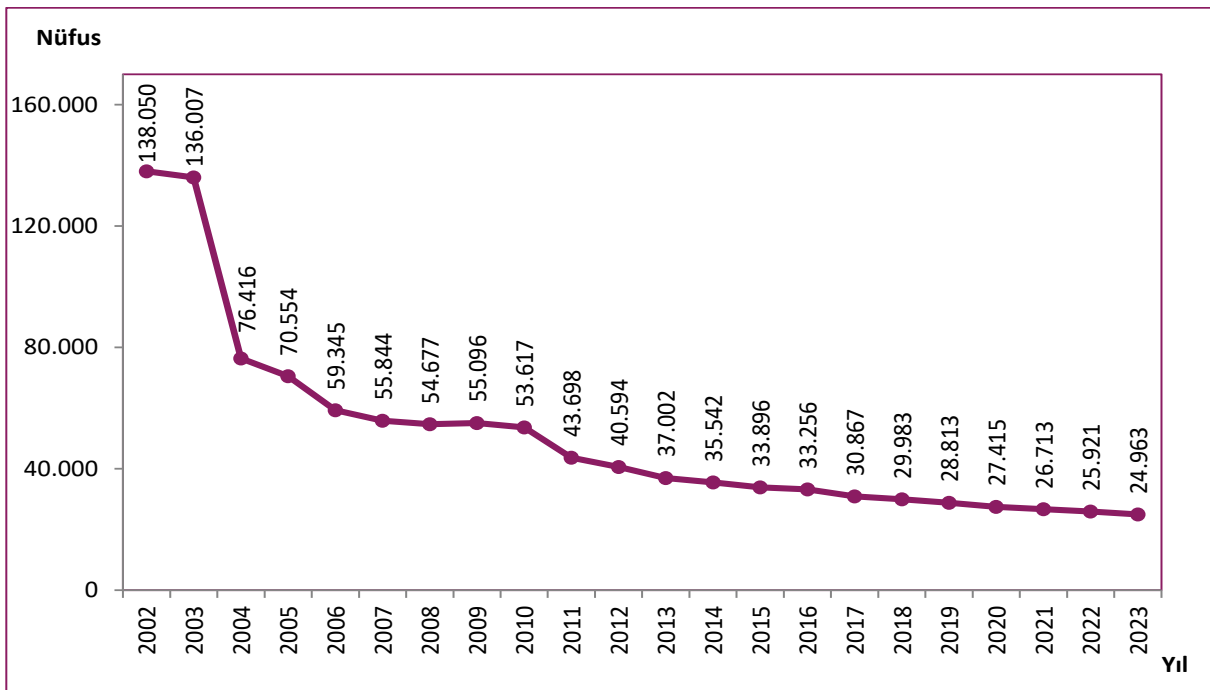
Acil Sağlık Hizmetleri

Şekil 12.1. Yıllara Göre Acil Yardım İstasyon Sayısı, Sağlık Bakanlığı

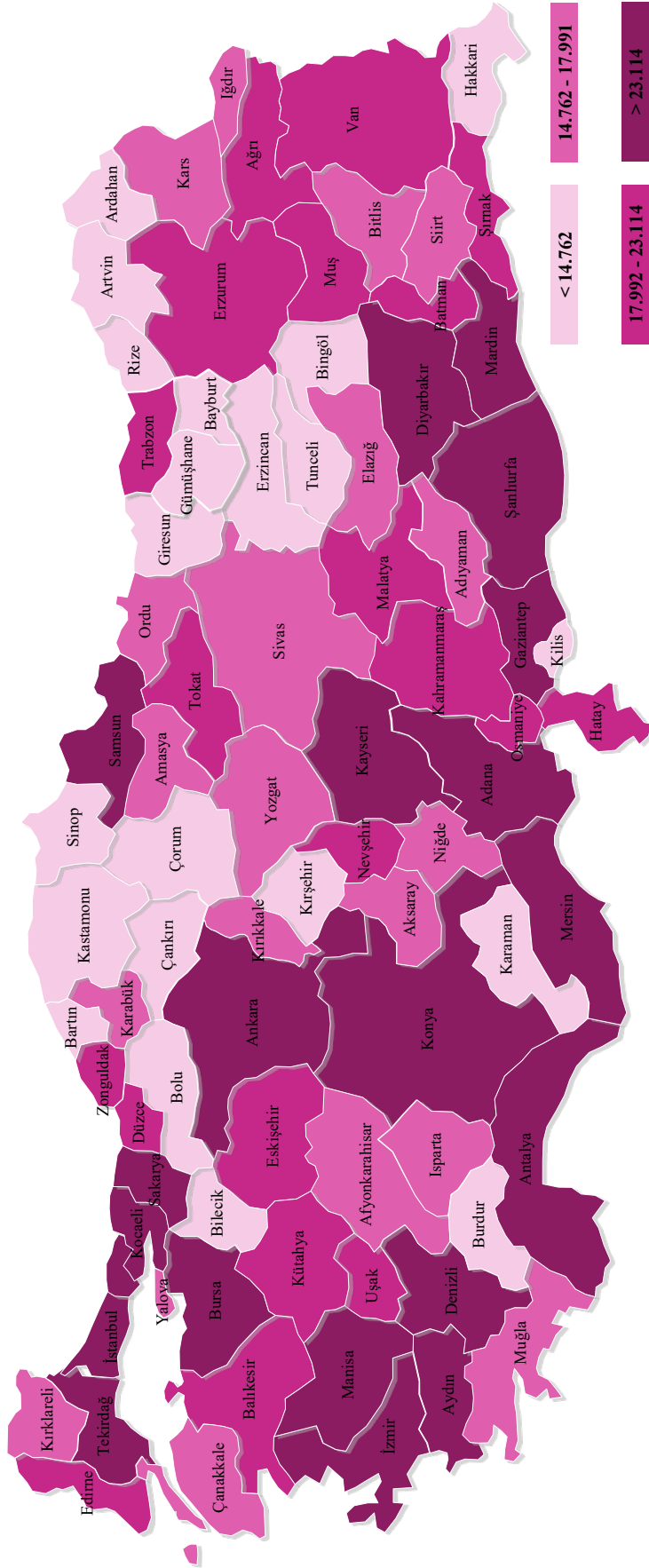
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.2. Yıllara Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı

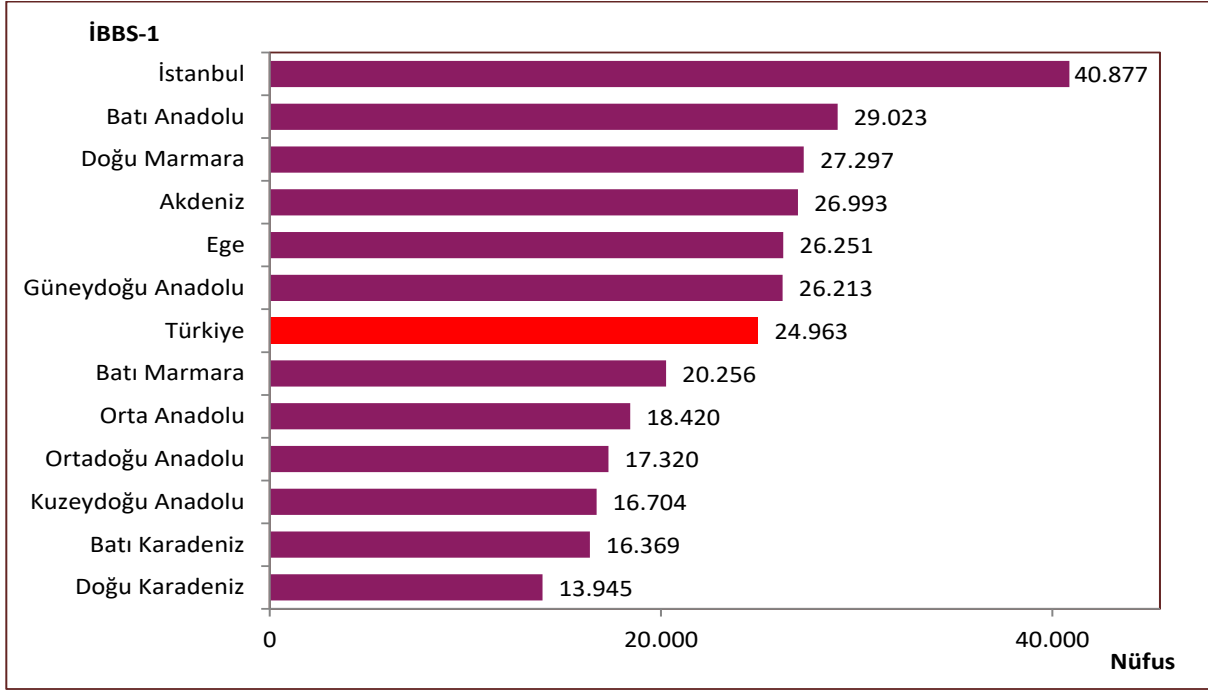
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Harita 12.1. İllere Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2023

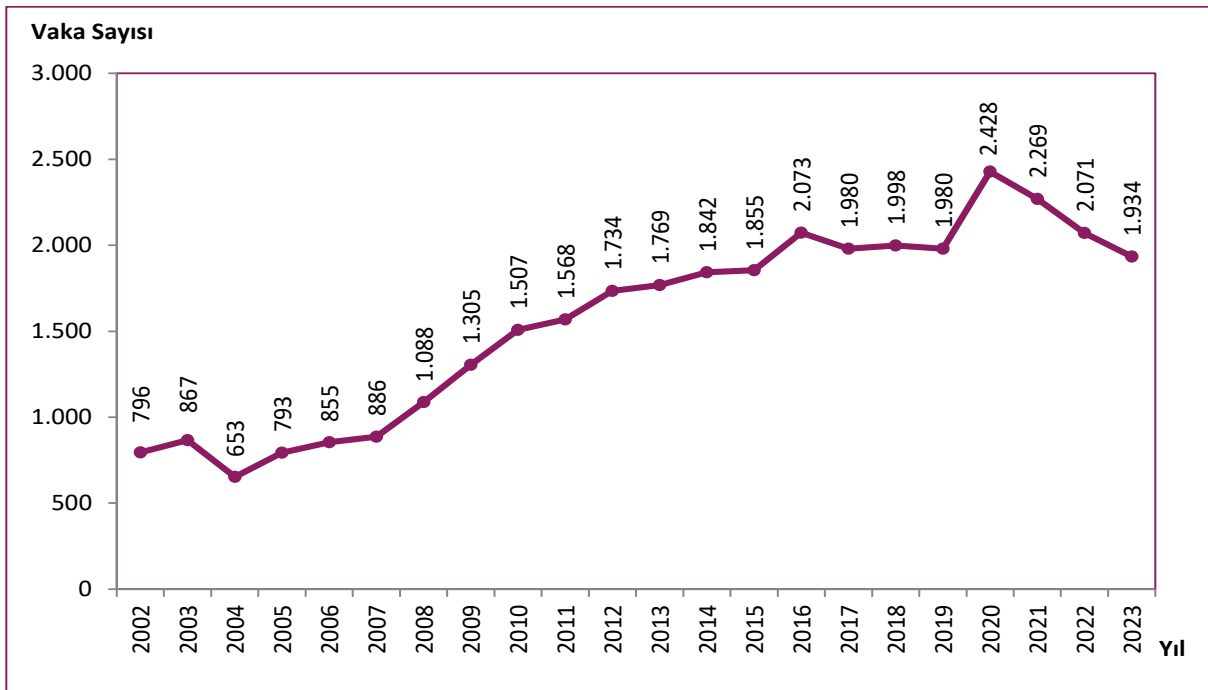
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.3. İBBS-1'e Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2023

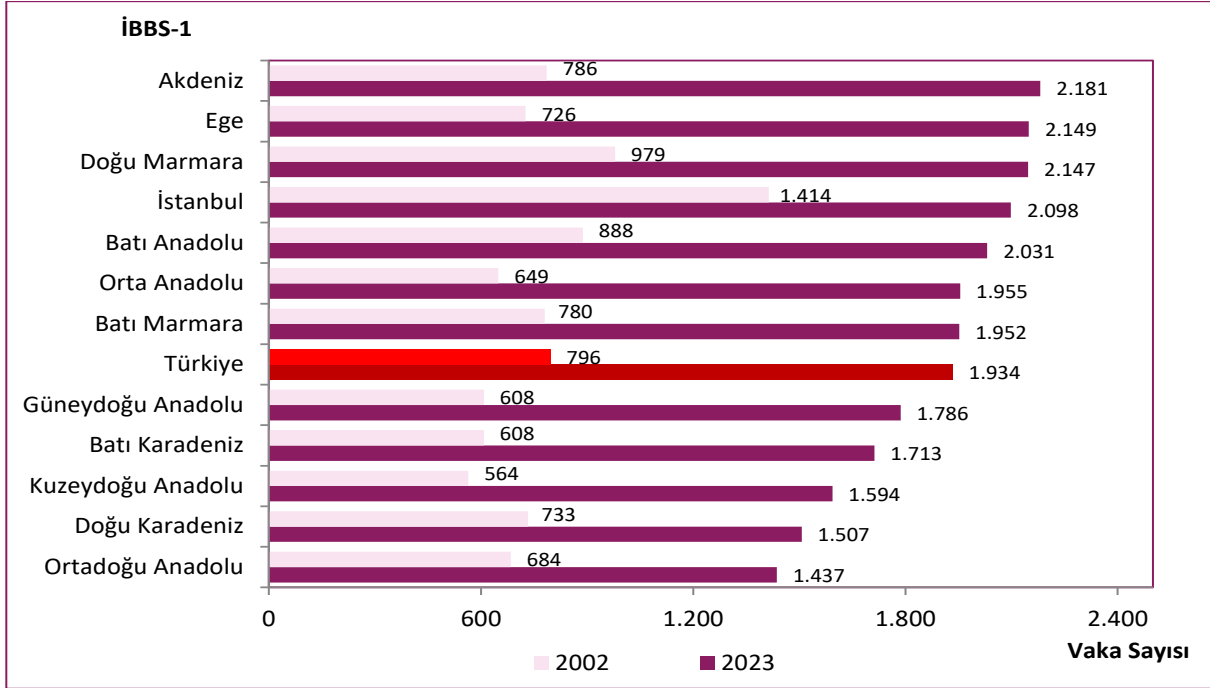
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.4. Yıllara Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı

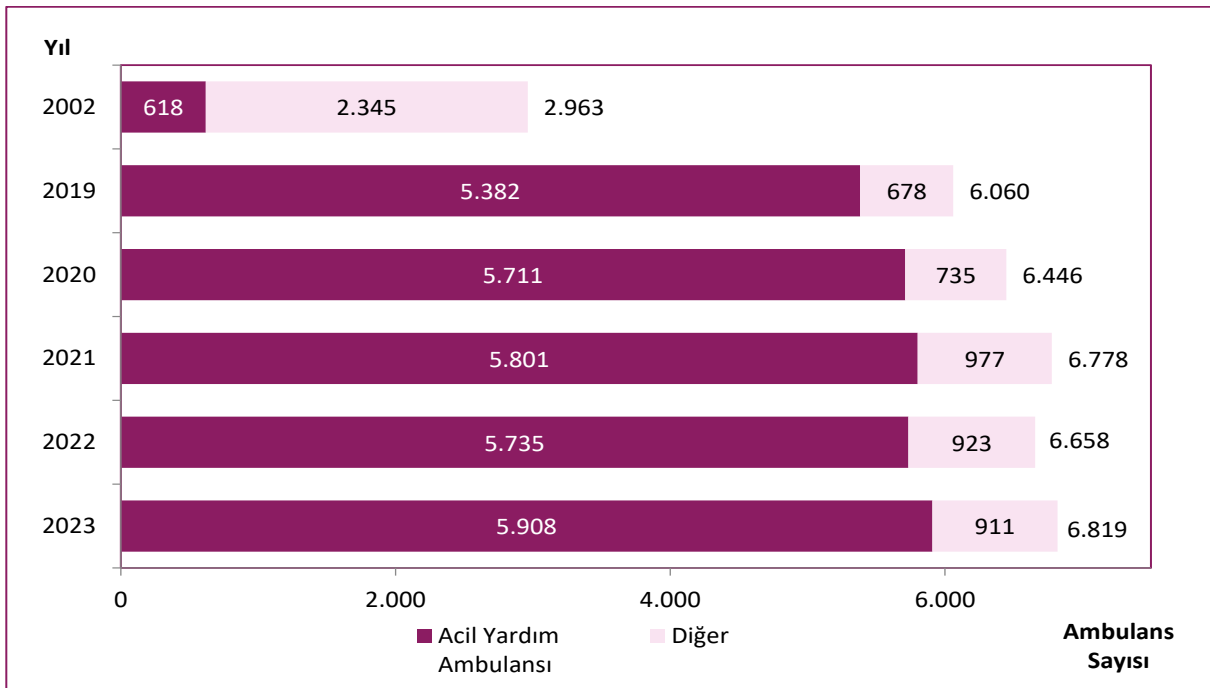
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.5. İBBS-1'e Göre Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023

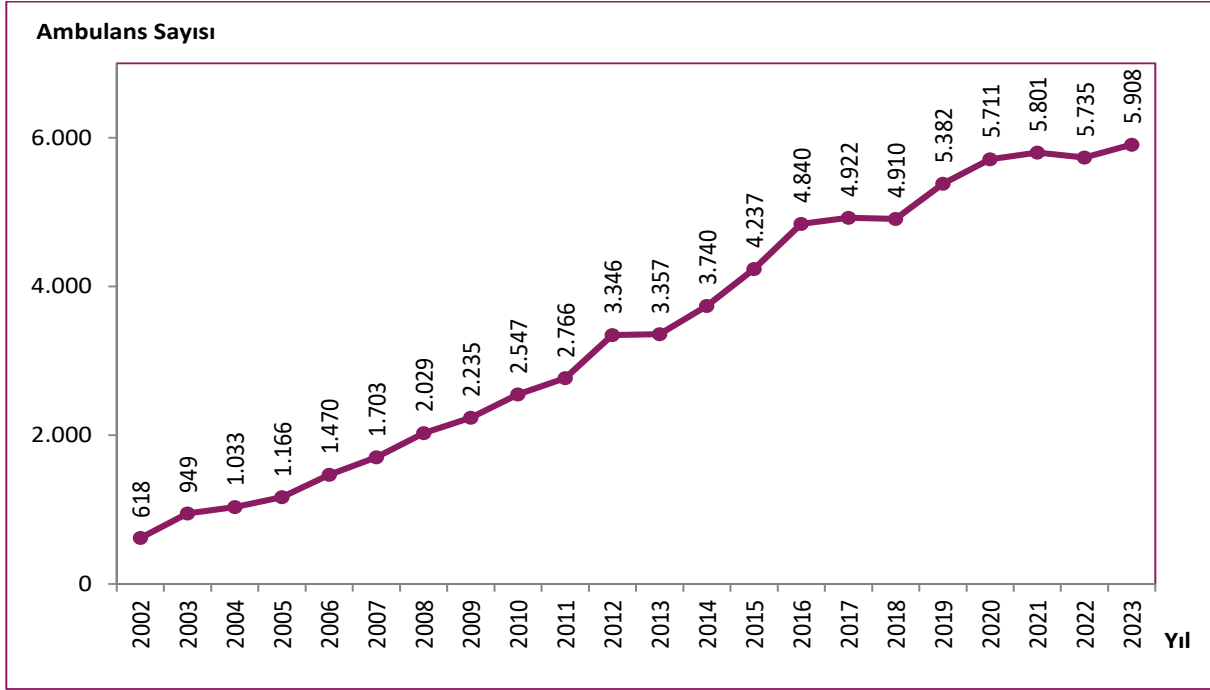
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.6. Yıllara Göre Ambulans Sayısı, Sağlık Bakanlığı

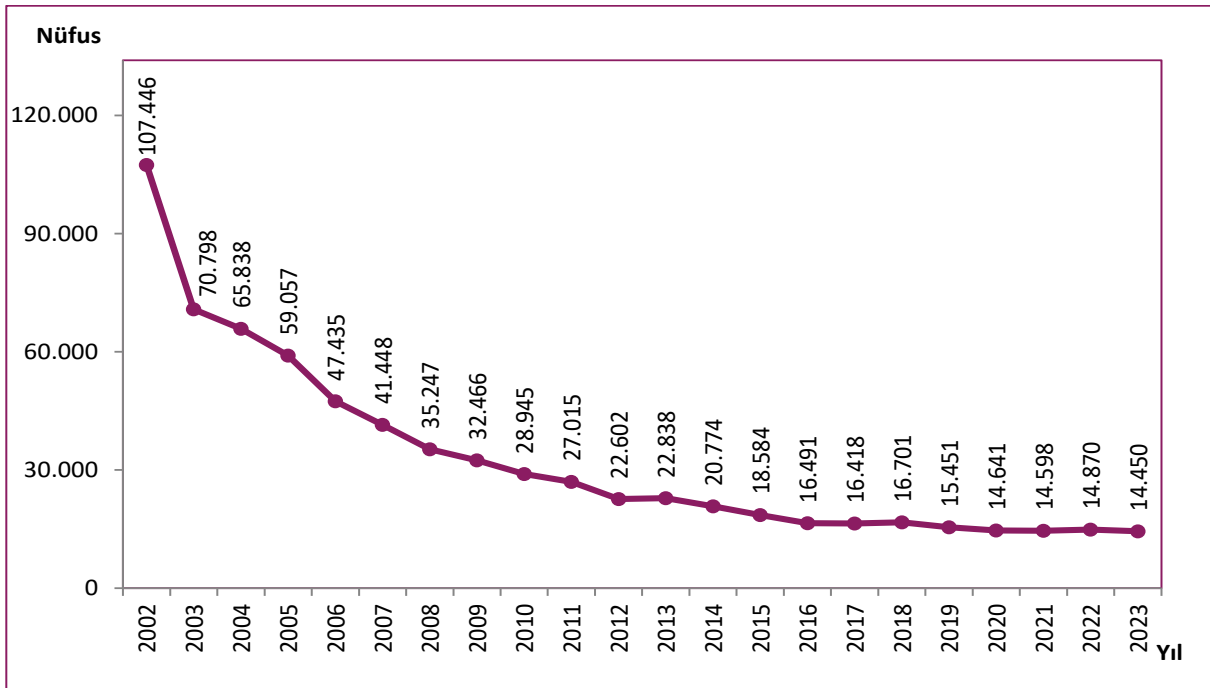
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.7. Yıllara Göre Acil Yardım Ambulans Sayısı, Sağlık Bakanlığı

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.8. Yıllara Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı

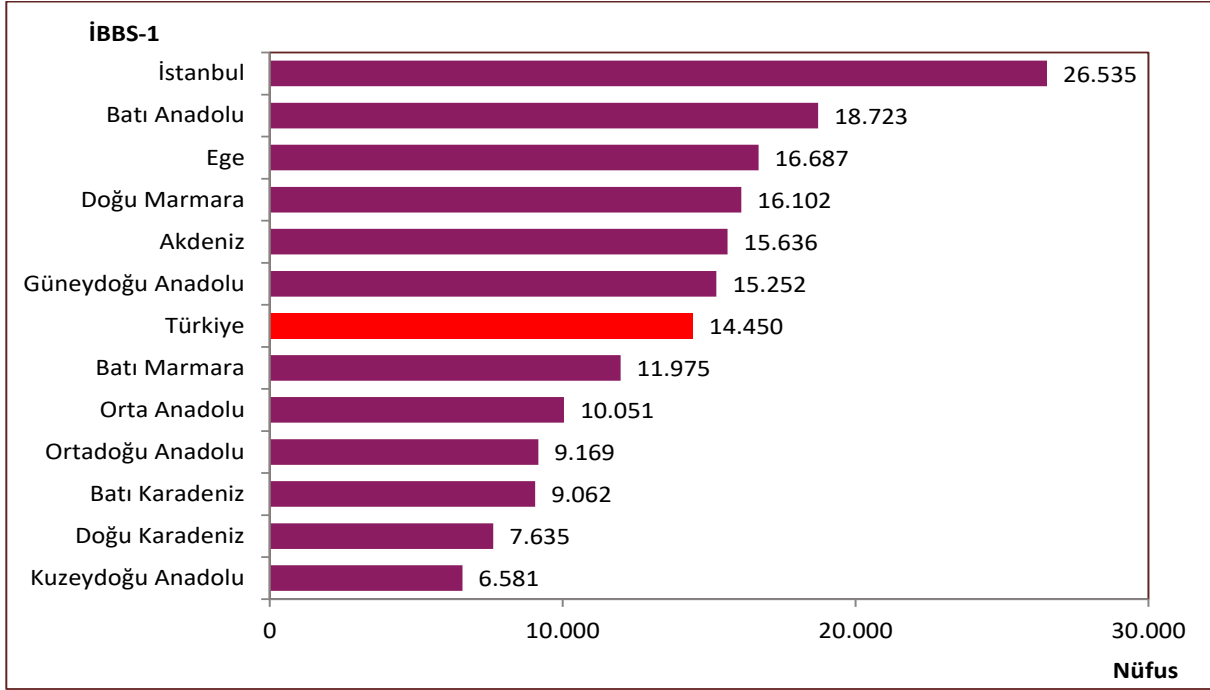

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

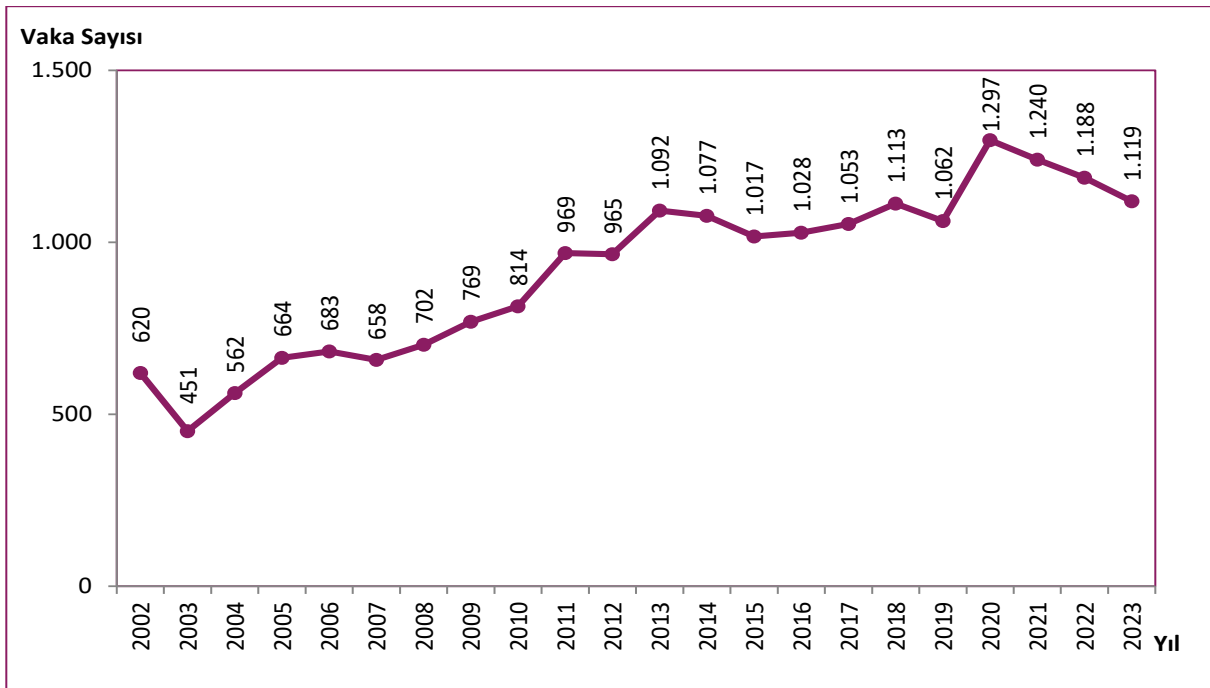

Şekil 12.9. İBBS-1'e Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus, Sağlık Bakanlığı, 2023

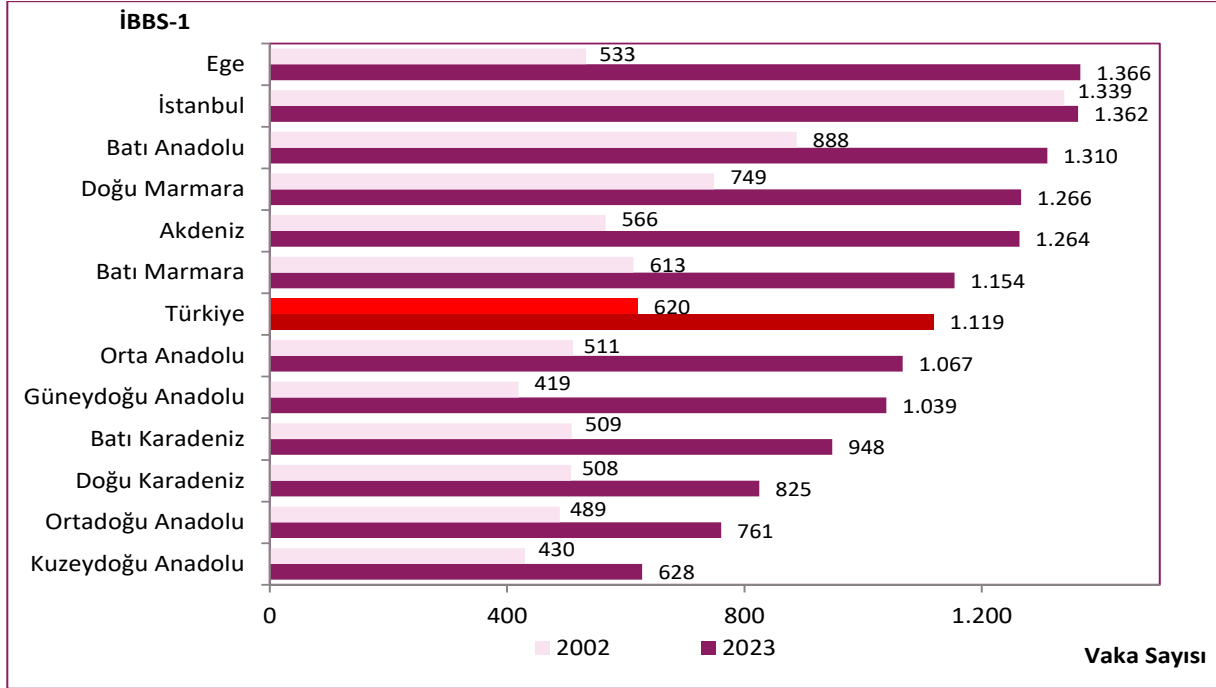
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.10. Yıllara Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.11. İBBS-1'e Göre Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Toplam Vaka Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2002, 2023

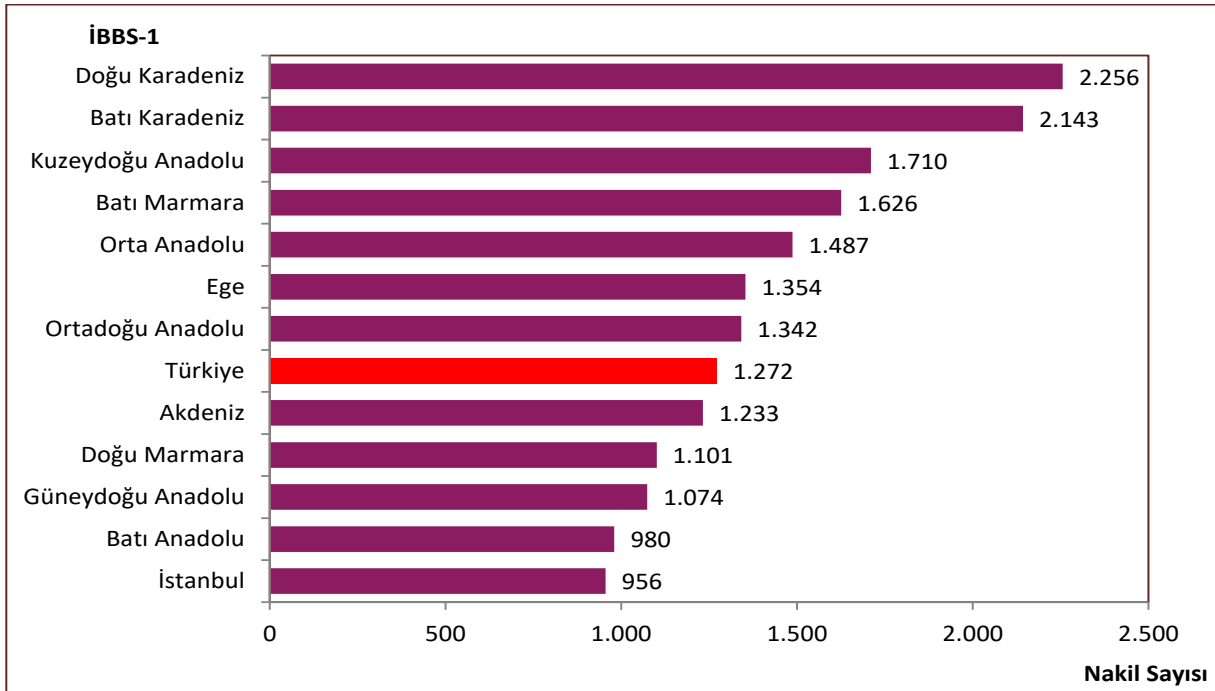
Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 12.1. Yıllara ve Ambulans Türlerine Göre Araç ve Nakledilen Hasta Sayısı, Sağlık Bakanlığı

	Araç Sayısı			Nakledilen Hasta Sayısı		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Kar Paletli Ambulans	237	235	231	619	806	216
Yoğun Bakım & Obez Ambulansı	92	92	92	9.080	7.028	8.538
4 Sedyeli Ambulans	62	62	62	2.289	3.076	4.870
Motosiklet Ambulansı	61	59	56	11.040	14.295	10.635
Yenidoğan Ambulansı	50	49	49	24.488	27.822	26.269
Snow Track Ambulansı	21	21	21	20	95	24
Helikopter Ambulans	12	7	13	2.980	2.398	2.739
Uçak Ambulans	3	3	2	1.204	1.407	1.695
Deniz Ambulansı	6	6	6	3.954	4.050	3.620

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Şekil 12.12. İBBS-1'e Göre 100.000 Kişiye Düşen Toplam Nakil Sayısı, Sağlık Bakanlığı, 2023

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 12.2. Acil Yardım Ambulansı ile İl İçi ve İl Dışı İlk 10 Nakil Nedeninin Dağılımı, (%), Sağlık Bakanlığı, 2023

Sıra	Neden	İl İçi	Sıra	Neden	İl Dışı
1	İleri Özelleşmiş Hekim İhtiyacı	33,15	1	İleri Özelleşmiş Hekim İhtiyacı	32,55
2	Uzman Hekim İhtiyacı	32,80	2	Uzman Hekim İhtiyacı	22,44
3	Yoğun Bakım İhtiyacı	11,75	3	Yoğun Bakım İhtiyacı	15,95
4	Tıbbi Ekipman İhtiyacı	8,14	4	Tıbbi Ekipman İhtiyacı	8,95
5	Boş Yer Olmaması	7,58	5	Boş Yer Olmaması	5,96
6	Bir Üst Seviye Yoğun Bakıma Sevk	1,87	6	Bir Üst Seviye Yoğun Bakıma Sevk	4,70
7	Hasta İsteği	1,65	7	Hasta İsteği	3,53
8	Yan Dal Uzman Hekim İhtiyacı	0,74	8	Yan Dal Uzman Hekim İhtiyacı	1,54
9	Aynı Seviye Yoğun Bakıma Sevk	0,70	9	İleri Merkeze Sevk (Yenidoğan Nakil)	1,43
10	Servise Sevk	0,54	10	Yanık Ünitesi İhtiyacı	0,85

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 12.3. Yıllara ve İBBS-1'e Göre Acil Çağrı Merkezine Yapılan Asılsız İhbar Oranı, (%), Sağlık Bakanlığı

İBBS-1	2019	2020	2021	2022	2023
İstanbul	18,2	12,1	13,6	15,6	16,0
Batı Anadolu	17,8	15,1	15,5	16,1	15,9
Güneydoğu Anadolu	11,8	8,1	9,4	10,7	11,8
Ege	11,3	7,9	9,2	10,2	11,6
Türkiye	12,0	8,5	9,4	10,3	11,1
Ortadoğu Anadolu	12,1	7,9	8,5	9,1	10,7
Akdeniz	10,2	8,0	8,6	9,4	10,2
Batı Marmara	10,3	7,6	7,9	8,5	9,5
Kuzeydoğu Anadolu	13,3	8,1	9,0	8,7	9,1
Doğu Marmara	9,0	7,0	7,3	7,9	9,0
Doğu Karadeniz	8,7	5,9	6,9	7,2	7,4
Batı Karadeniz	7,5	4,4	5,1	6,0	6,8
Orta Anadolu	7,6	5,0	5,5	6,0	6,6

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 12.4. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, Sağlık Bakanlığı, 2023

İl Adı	Acil Yardım İstasyon Sayısı	Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus	Acil Yardım Ambulans Sayısı	Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus	Asılsız İhbar Oranı, (%)
Adana	69	32.903	106	21.418	13,6
Adıyaman	40	15.124	64	9.453	9,3
Afyonkarahisar	42	17.889	72	10.435	7,3
Ağrı	24	21.302	54	9.467	8,2
Amasya	23	14.762	41	8.281	7,9
Ankara	176	32.974	280	20.727	20,5
Antalya	72	37.448	118	22.850	10,3
Artvin	26	6.629	51	3.380	6,8
Aydın	49	23.708	74	15.699	8,9
Balıkesir	67	19.008	94	13.548	8,5
Bilecik	17	13.415	36	6.335	5,5
Bingöl	20	14.283	41	6.967	7,2
Bitlis	22	16.352	40	8.994	10,5
Bolu	25	12.992	45	7.218	9,0
Burdur	24	11.561	46	6.032	5,1
Bursa	89	36.119	150	21.430	13,5
Çanakkale	35	16.300	54	10.565	10,4
Çankırı	19	10.816	47	4.372	4,0
Çorum	37	14.280	62	8.522	7,1
Denizli	38	27.871	65	16.294	6,9
Diyarbakır	69	26.350	109	16.680	12,3
Edirne	22	19.087	48	8.748	7,9
Elazığ	36	16.789	63	9.594	8,0
Erzincan	22	11.064	53	4.592	11,7
Erzurum	33	22.727	79	9.494	8,7
Eskişehir	43	21.289	72	12.714	4,6
Gaziantep	64	33.815	106	20.416	13,3
Giresun	33	13.991	63	7.329	7,9
Gümüşhane	17	8.738	42	3.537	9,0
Hakkari	27	10.653	60	4.794	10,7
Hatay	68	22.715	121	12.766	9,4
Isparta	25	17.991	54	8.329	6,7
Mersin	66	29.370	116	16.710	10,0
İstanbul	383	40.877	590	26.535	16,0
İzmir	116	38.617	169	26.506	16,8
Kars	17	16.373	46	6.051	10,1
Kastamonu	38	10.237	65	5.984	7,0
Kayseri	56	25.816	90	16.063	5,4
Kırklareli	24	15.715	53	7.116	7,3
Kırşehir	19	13.009	41	6.029	7,3
Kocaeli	55	38.235	90	23.366	6,7

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Tablo 12.4. İllere Göre Bazı Sağlık Göstergeleri, Sağlık Bakanlığı, 2023 – Devamı

İl Adı	Acil Yardım İstasyon Sayısı	Acil Yardım İstasyonu Başına Düşen Nüfus	Acil Yardım Ambulans Sayısı	Acil Yardım Ambulansı Başına Düşen Nüfus	Asılsız İhbar Oranı, (%)
Konya	95	24.424	133	17.445	6,7
Kütahya	29	19.851	46	12.515	6,9
Malatya	39	19.044	66	11.253	12,1
Manisa	60	24.595	99	14.906	8,7
Kahramanmaraş	49	22.788	85	13.137	8,8
Mardin	34	26.143	54	16.461	10,0
Muğla	63	16.932	96	11.112	11,0
Muş	18	22.216	37	10.808	9,6
Nevşehir	17	18.588	34	9.294	10,2
Niğde	24	15.712	45	8.380	6,9
Ordu	50	15.516	76	10.208	8,5
Rize	26	13.481	53	6.613	6,0
Sakarya	47	23.364	68	16.149	7,7
Samsun	53	25.991	84	16.399	6,2
Siirt	20	17.371	42	8.272	8,9
Sinop	25	9.189	48	4.786	6,6
Sivas	40	16.260	71	9.161	7,8
Tekirdağ	40	29.176	69	16.914	11,8
Tokat	31	19.579	52	11.672	7,2
Trabzon	44	18.735	73	11.292	6,5
Tunceli	13	6.871	34	2.627	9,5
Şanlıurfa	64	34.593	111	19.946	12,1
Uşak	20	18.850	35	10.771	6,1
Van	50	22.552	84	13.424	12,9
Yozgat	26	16.181	53	7.938	4,9
Zonguldak	31	19.080	52	11.375	8,5
Aksaray	26	16.866	45	9.745	7,8
Bayburt	8	10.756	36	2.390	6,2
Karaman	18	14.664	35	7.542	4,8
Kırıkkale	19	15.039	37	7.723	6,2
Batman	28	23.114	47	13.770	9,3
Şırnak	26	21.952	46	12.408	15,0
Bartın	15	13.816	31	6.685	5,5
Ardahan	14	6.630	37	2.509	7,3
Iğdır	12	17.478	25	8.390	9,0
Yalova	17	17.928	32	9.524	5,6
Karabük	17	15.014	40	6.381	7,2
Kilis	14	11.084	38	4.084	10,2
Osmaniye	29	19.230	48	11.618	6,6
Düzce	22	18.630	41	9.997	5,7
Türkiye	3.420	24.963	5.908	14.450	11,1

Kaynak: Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Bölüm 12 ile İlgili Açıklamalar

- ☑ Bölüm içerisinde yer alan haritalar oluşturulurken 4'lü Likert kullanıldı ve Likert sınırları belirlenirken il sayıları eşit dağıtılmaya çalışıldı. İllere ait değerler en yakın tam sayıya yuvarlandı. Likertler oluşturulurken bu tam sayılar dikkate alındı.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan dağılım ile ilgili tablo ve şekillere ait toplamlar yuvarlama nedeniyle %100 olmayabilir.
- ☑ Bölüm içerisinde yer alan tablo ve şekillerdeki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
- ☑ TÜİK geçmişe dönük nüfus verilerini revize edebileceğinden bölüm içerisinde yer alan geçmiş yıllara ait verilerde farklılık görülebilir.
- ☑ 02/09/2021 tarihi itibari ile emniyet, jandarma, itfaiye, AFAD, orman ve acil sağlık çağrıları 112 çatısı altında birleştirilmiştir.
- ☑ **Acil Yardım Ambulansı:** Her türlü acil durumda, olay yerinde ve ambulans içerisinde hasta ve yaralılara gerekli acil tıbbi müdahaleyi yapabilecek ekip, teknik ve tıbbi donanıma sahip kara aracıdır. Helikopter ambulans, uçak ambulans ve deniz ambulans hariç diğer ambulanslar Acil Yardım Ambulansı sayısına dahildir.
- ☑ **Diğer Ambulans:** Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü ve Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğüne ait ambulanslardır. Özel sektör ambulansları toplama dahil değildir.
- ☑ **Acil Çağrı Merkezine Yapılan Asılsız İhbar:** Acil Çağrı Merkezine gelen ve ambulans görevlendirilmesine karar verilen acil sağlık çağrıları için ambulans ekibinin belirtilen adrese ulaşması ancak çağrıya konu vakanın olmaması durumudur.
- ☑ **Acil Çağrı Merkezine Yapılan Asılsız İhbar Sayısı:** (Acil Yardım Ambulansı Toplam Çıkış Sayısı – Acil Yardım Ambulansı Toplam Vaka Sayısı) şeklinde hesaplanır.
- ☑ **Acil Çağrı Merkezine Yapılan Asılsız İhbar Oranı, (%):** (Asılsız İhbar Sayısı x100)/(Acil Yardım Ambulansı Toplam Çıkış Sayısı) şeklinde hesaplanır.
- ☑ **Nakil:** Sağlık tesisi tarafından uzman hekim, tıbbi donanım ve boş yatak bakımından hastanın tıbbi durumunun gerektirdiği tetkik, müdahale, bakım ve tedaviyi sağlayabilecek şartların sağlanamadığı durumlarda veya hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde ambulans ekibi tarafından olay yerindeki hasta için yapılan değerlendirme sonucunda, hastanın ileri tıbbi müdahaleye ihtiyacı olduğuna karar verilmesi durumunda, gerekli sağlık hizmetinin verilebilmesi için hastanın uygun bir sağlık tesisine ambulans ile götürülmesi işlemidir.

Sağlık Bakanlığı Bünyesindeki Bazı Uygulamalara Ait Genel Bilgilendirme

e-Nabız Kişisel Sağlık Sistemi

e-Nabız, Sağlık Bakanlığının tüm sağlık kuruluşlarının bilgi sistemlerini birbirine entegre ettiği kişisel sağlık kaydı sistemidir. İngilizce, Arapça, Rusça, Fransızca ve Almanca dil seçeneğiyle de hizmet veren e-Nabız ile tüm vatandaşlar yoğun bakımda yatan yakınlarına ait bilgilendirme mesajlarına, laboratuvar tahlillerine, radyolojik görüntülerine, kullandığı reçete ve ilaç bilgilerine, optik reçetelerine, acil durum bilgilerine, konulmuş teşhis, verilmiş her türlü rapor gibi muayene ve tedavilerine ait detaylı bilgiyi içeren sağlık geçmişlerine cep telefonlarından, tabletlerinden ya da bilgisayarlarından 7/24 erişebilmekte, dilerse uygulamadaki bilgilerin tümünü ya da bir kısmını istediği zaman diliminde, belirlediği kurallar çerçevesinde hekimleri ya da yakınlarıyla paylaşabilmektedir. Bunun yanı sıra, tansiyon, kan şekeri ve kilo gibi kişisel sağlık verilerini manuel olarak sisteme ekleyebilmekte ve bu sayede kendi sağlık durumlarını daha yakından takip edebilmektedir. Ek olarak ebeveynler çocuklarının sağlık verilerine de kendi hesapları üzerinden ulaşabilmektedir. Böylece aile sağlığına ilişkin süreçler daha bütüncül bir şekilde yönetilebilmektedir. Doğru verinin standart bir şekilde toplanmasına olanak sağlayan, teşhis ve tedavi sürecinin kalitesini ve hızını artıran, vatandaşlar ve hekimleri arasında güçlü bir iletişim ağının kurulmasını sağlayan, internet üzerinden güvenli bir şekilde erişilebilen dünyanın en geniş ve en kapsamlı sağlık bilişim alt yapısıdır. Bu sistem, sağlık kayıtlarının vatandaşların erişim ve kontrolüne açılmasını, bireylerin sağlık hizmet sunumuna dahil edilmesi ile sağlık okuryazarlığı seviyesinin artırılmasını, ayrıca sağlık hizmetlerinde maliyet etkinlik kapasitesini güçlendirerek uzun vadede sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. e-Nabız sistemi ile mükerrer işlem ve başvuruların asgariye indirilebilmesiyle sağlık hizmet sunumu politikalarının en önemli enstrümanlarından biri olan maliyet etkinlik prensibinin gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. Diğer yandan etkin sağlık politikaları geliştirme konusunda karar alıcı ve politika yapıcılara aktif karar desteği sunmaktadır.

Teleradyoloji Sistemi

Teleradyoloji Sistemi; vatandaşların kendilerine ait radyolojik görüntü ve raporlarına konumdan (lokasyondan) bağımsız olarak erişim sağlayabilmesine, bu görüntülerin uzaktan raporlanabilmesine, radyologlar arası telekonsültasyon yapılabilmesine, görüntü ve raporların kalitesinin değerlendirilebilmesine ve e-Nabız kişisel sağlık sistemine aktarılarak vatandaşlar ve hekimler ile 7/24 web ve mobil ortamlarda paylaşılabilmesine imkân sağlayan bir sistemdir.

Teleradyoloji sistemi kapsamında 2 Eylül 2019 tarihinde Mükerrer Tetkik Sorgulama Servisi devreye alınmıştır. Bu doğrultuda istem talebi gerçekleştirilmeden önce Teleradyoloji Mükerrer Tetkik Sorgulama Servisi, ilgili vatandaşa ait son bir yıl içerisinde aynı SUT kodu ile eşleşen radyolojik görüntü veya raporun olup olmadığını sorgulamaktadır. Bu süre zarfı içerisinde eğer vatandaşa ait mevcut bir görüntü veya rapor var ise hekime bir uyarı gitmekte ve hekim bu görüntüye ve rapora bakabilmektedir.

Hekimin söz konusu görüntü veya raporu yeterli bulması durumunda yeni bir istemde bulunmasına gerek kalmamaktadır. Yine de gereklilik halinde istem sürecine devam edebilmektedir. Bu servis sayesinde hem gereksiz çekimlerin önüne geçilmekte hem de hastaların fazla radyasyon almaları engellenerek yılda yaklaşık 2 Milyar Türk Lirası kamu tasarrufu sağlanmaktadır.

Sağlıkta İstatistik ve Nedensel Analizler (SİNA)

SİNA kurum kaynaklarının daha etkin yönetilmesi, merkez ve taşra teşkilatı kullanıcılarının etkin ve hızlı karar alma yetisinin artırılması amacıyla geliştirilen Sağlık Bakanlığına ait yerli karar destek sistemi platformudur. SİNA, sağlık kuruluşlarından Sağlık Bakanlığına gelen verinin analizini yapan ve sağlık hizmet sunucularından Sağlık Bakanlığına iletilen sağlık istatistiklerinin tüm detaylarıyla raporlanmasına imkân sağlayan platformdur. Bu kapsamda her bir hastanenin acil kliniklerinin yoğunlukları, yatak doluluk oranları gibi anlık müdahale gerektirecek durumlar SİNA üzerinden gözlemlenebilmektedir. Hekimlerin günlük muayene sayıları, görüntüleme ve laboratuvar tetkikleri istem sayıları, reçete yazma eğilimleri ve Merkezi Hekim Randevu Sistemi ile hizmet alan vatandaşlarımızın ne derecede etkin sağlık hizmetleri aldıkları da SİNA üzerinden raporlaştırılmaktadır. Sağlık kayıtlarının saydırılmasının yanı sıra kanser, kronik hastalıklar ve takibi önemli olan operasyonlarda insidans, prevalans, ölüm hızı ve yeniden yatış gibi kritik parametrelerin raporlanmasıyla sağlık politikalarının iyileştirilmesinde karar destek sağlanmaktadır. Ayrıca, hekimlerin aylık performans verilerinin, çocuk aşı takvimlerinin ve gebe izlemleri gibi toplum sağlığı açısından kritik öneme sahip ve stratejik sayılabilecek verilerin takip edilmesini sağlamaktadır. Yerli iş zekası platformu olma özelliği ile SİNA, tüm sağlık hizmet sunucularına ait dijital kayıtların canlı olarak izlenmesine ve raporlanmasına olanak tanımaktadır.

Mekansal İş Zekası (MİZ)

MİZ uygulaması ile sağlık hizmeti veren kamu kurum ve kuruluşları ile özel kurumlardan belirli standartlar çerçevesinde sağlık verileri toplanmaktadır. Bu veriler, veri işleme ve analiz süreci sonucunda ülkenin coğrafi konumu üzerinde hızlı ve doğru karar vermeye olanak sağlamaktadır. Sağlık Bakanlığına bağlı üst düzey yöneticiler ve il yöneticileri, MİZ uygulaması ile harita üzerinde, aile hekimliklerinin analizi, hangi hastalıkların hangi bölgede yoğunlaştığı, kendi ilinde/ilçesinde tedavi olma oranı, farklı ile gidiş sebepleri, bölgeler arası sağlık hizmeti farklılıkları, çevre kirliliği sebebiyle artan başvuru oranları, bulaşıcı hastalık dağılımı, insan kaynağı planlaması, sağlık tesisi, acil istasyonu vb. planlaması gibi verileri il, ilçe, sağlık bölgesi ve hastane düzeyinde elektronik ortamda takip edebilmektedir.

Entegre Kurumsal İşlem Platformu (EKİP)

Bu uygulama tüm sağlık personelinin tüm iş ve işlemlerini, kişisel bilgilerini yönetebildiği ve kurum içi sosyal ağlar oluşturabildiği, sağlık personelinin ve sağlık kuruluşlarının (kamu, özel, vakıf vb.) bütünleşik bir yapıda takip edilebildiği bir platformdur. Entegre Kurumsal İşlem Platformu (EKİP) üç ana bileşenden oluşmaktadır. Portal bileşeni; personelin iş hayatında ihtiyaç duyduğu, özlük bilgilerini görüntülemesine, izin talebi, belge talebi, başvuru, kurum içi iletişim gibi işlemlere tek bir noktadan hızlı ve kolay bir şekilde erişebilmesine imkân sağlamaktadır. EKİP Portalin web ve mobil (Android, IOS) uygulamaları bulunmakta olup portale bilgisayar, akıllı cep telefonu ve tablet üzerinden erişim sağlanmaktadır. İnsan Kaynakları Yönetim Sistemi bileşeni; Sağlık Bakanlığı, bağlı kuruluşlar, merkez ve taşra teşkilatı bünyesinde farklı kanunlarla istihdam edilen personelin kimlik, adres, özlük, kadro, hizmet, tahsil, yabancı dil, disiplin, askerlik, maaş tahakkuk, döner sermaye bilgilerinin güncel bir şekilde kayıt altına alındığı, takip ve kontrolünün yapıldığı, bu bilgiler doğrultusunda Bakanlık üst yönetiminin karar destek amacıyla güncel ve güvenilir raporlara ulaşabildiği ve tüm bu işlemlerin çevrimiçi olarak yürütüldüğü sistemdir. Bu bileşenin ana hedefleri içerisinde; diğer kurum ve kuruluşlardaki sistemler ile Sağlık Bakanlığında bulunan sistemlerin entegre edilmesi ve verilerin veri kaynağından alınarak hatanın minimum seviyeye indirilmesi, anlık ve güvenilir raporların oluşturulması yer almaktadır. Bu kapsamda entegrasyon sayesinde SİNA uygulamasına aktarılan veriler ile çalışma şekline, ünvan-branşa ve personel hareketine göre personel sayılarının raporlanması sağlanmıştır. Sağlık Tesisleri Yönetimi bileşeni; özel, üniversite ve kamu sağlık kuruluşlarının ruhsatlandırma süreçleri, hekim kadroları, çalışan sağlık personeli takibi, sağlık personeli başlatma işlemleri, sağlık kuruluşu mahal listeleri, sağlık kuruluşu donanımları, denetim işlemleri, değerli belgelerin takip edildiği sistemdir.

Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS)

HSYS ile sağlık hizmet sunumunda; birinci basamak sağlık hizmeti, halk sağlığı hizmeti ve koruyucu önleyici sağlık hizmetine yönelik ihtiyaç duyulan farklı uygulamaların bütünleşik bir yapıda kurgulanması, mükerrer uygulamaların kaldırılması, kaliteli veri toplanması, toplanan verilerin analizinin yapılması, raporlanması, tüm süreçlerin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi ve tek merkezden yönetilebilir olması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda 2015 yılında farklı kaynaklar ile çalışmalara başlanmıştır. Mevcut durumda belirli standartlara uygun olarak uygulama geliştirilmiş olup halen yeni uygulamaların analizine ve geliştirilmesine devam edilmektedir.

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
SAĞLIK BİLGİ SİSTEMLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

www.sbsgm.saglik.gov.tr

Üniversiteler Mahallesi Şehit Mehmet Bayraktar Caddesi No:3 Çankaya/Ankara

Tel: +90 (312) 471 83 50

Sağlık Bakanlığı Yayın Numarası: 1301

ISBN: 978-975-590-682-9